Pañcarātra

BHAGAVAD PRATIṢṬHA VIDHIḤ

Pandit Ub Ve Sri Rama Ramanuja Achari
srimatham.com
04:08:2024

CONTENTS

Introduction 4
Deva Pratiṣṭha Muhūrta 4
Program — Kāryakrama 4

First Day

Yāgaśāla Praveśa 6
Viśvaksena Ārādhanam 8
Mahā Saṅkalpam 9
Puṇyāha Vācanam 12
Vāsudeva Puṇyāha Vācanam 18
Ācārya Ritvik Varaṇam 22
Prasāda Gamana Vāstu Pūjā 24
Dikpāla Pūjā 24
Vāstu Pūjā 28
Agni Sandhānam 29
Mṛta Saṅgrahaṇam 40
Pālika Vidhānam 44
Aṅkurārpaṇam 44
Pratisarbandha Japa Kramaḥ 49
Mūrti Kumbha Sthāpanam 54
Pañca-Gavya Vidhiḥ 54
Pañcāmṛta Abhiṣeka Kramaḥ 55
Agni Pratiṣṭha 57
Jalādhivāsa 59
Rakṣanam 61
Bali-Kramam 62
Dhānyādhivāsa & Śayanādhivāsa 62

Second Day

Bera Utthāpana 64
Nava Kalaśa Abhiṣekam 65
Cakrābja Maṇḍala Nyāsa 66
Netra Unmilanam 68
Pīṭha Pūjā 70
Ratna Nyāsam 71
Yantra Sthāpanam 72
Mūrti Sthāpanam 72
Go Dānam 73
Sudarśana Homam 73
Parañjyoti Homaḥ 75

Third Day

Tattva Homas 94
Aṅga Homa 94
Aṅga-nyāsam 96
Śānti Homam 99
Jayādi Homam 100
Mahā Kumbha Abhiṣekam 111
Mūrti Abhiṣekam 111
Pātra-Kalpanam & Bhagavad Arādhana 112
Prāṇa Pratiṣṭha 115
Puṣpa Arcana 121
Mahā Naivedyam 126
Balidānam 131
Yāgaśāla visarjanam 132
Mahā Nirājanam & Puspāñjali 132
Vaidika Āśirvāda..... 134
Mahad Āśirvāda & Svastī-Vacanam 137
Brihaspati Saṁbhāvana 140
Tiru Kalyāṇa Mahotsava 142
Śrī Pratiṣṭha 153
Garuḍa Pratiṣṭha Vidhiḥ 154
Bali-Pīṭha Sthāpana Vidhiḥ 160
Bali Pradhāna Prayogaḥ 160
Dhvaja-stambha Pratiṣṭha Vidhiḥ 162
Dvāra-Pālaka Pratiṣṭha Vidhiḥ 164
Ghaṇta Pratiṣṭha 164
Ratha Pratiṣṭha Vidhiḥ 167
Bhakti Bimba Pratiṣṭha 172
Hanumat Pratiṣṭha Vidhiḥ 175
Gṛha Arca Pratiṣṭha Vidhiḥ 180

Appendix

Aṣṭa-Dikpāla Pūjā & Bhūta Bali 190
Abhyudaya Śrāddha 194
Karmāṅga Abhyudaya (Nāndi) 197
Nava Kalaśa Snapana Vidhiḥ 199
Sarvato Rakṣaṇīya Caṇḍādi Āvāhanam 200
Bālālaya Pratiṣṭha 201
Jīrṇodhāra Vidhiḥ 201
Requirements for Kumbha Abhiṣekam 204
Preparations for each phase of the ceremony 206
Mudras 211

INTRODUCTION

Deva Pratiṣṭha Muhūrta

Solstice	uttarāyana — *avoid end of the ayana.*
Month	Makara/Puṣya, Mina/Phālguna, Meṣa/Caitra, Vṛṣabha/Vaiśākha, Mithuna/Jyeṣṭha,
Tithis	Śukla Pakṣa from 2 to 7. Kṛṣṇa Pakṣa 2, 3, 5, 6, 7, 10
Week Day	All except Tuesday
Naksatras	Rohini, Mrigaśira, Punarvasu, Citra, Anurādha, Revati, Śravana, Puṣya, Uttarāṣāḍha, Uttarabhādra, Uttaraphālguni, Svāti.
Lagna	Taurus, Virgo, Sagittarius, Pisces — *free of malefic influence.* (fixed navaṁśa i.e. Taurus of any sign is recommended)
Planets	Moon should be in a varga ruled by Jupiter. Jupiter and Venus should be dignified Jupiter, Venus Mercury in the 5th, 9th and preferably in kendras, Sun, Mars and Saturn in upacāya houses (3, 6, 10 and 11)
Houses	No Malefic in 7th and the 8th should be empty
Avoid	vyatipāt, sankrānti, grahaṇa, mala-māsa (candra-māna).

Program — Kāryakrama

There are various options depending on the number of days in the festival, there is no set program but the various phases of the consecration need to be incorporated in whatever program is convenient.

Sample Program for a 3 day Festival

DAY 1

Viśvaksena Ārādhana — fort he removal of all obstacles.
Puṇyāha-vācanam — purification ceremony.
Dīpa Prajvalana — ceremonial lighting of the lamps.
Anujñā — requesting permision and authorization.
Vāstu śānti pūjā and homa — Offerings for the space.
Mṛt-saṅgrahaṇam — collecting the soil for the sowing of the seeds.
Aṅkūrārpaṇam — sowing of grains for flourishing, fertility and properity.
Rakṣa Bandhanam — ceremony for protection.
śayyādhivāsam — first ceremony of consecration laying the icons to rest.

DAY 2

Cakrābja Maṇḍala pratiṣṭha — setting up of the maṇḍala and it's worship
Kalaśa Sthāpana and pūjā — setting up of the water vessels and their worship.
Netra Unmīlanam — formal opening of the eyes of the icons.
Yantra & Ratna Sthāpana — placing the gems and yantras in the plinth.
Bimba Sthapana — establishing of the icons on their plinths.
Aṣṭha Bandhana — preparation of the aṣṭha-bandhana glue and the sealing of the icons.
Mahā Lakṣmī Pūjā — worshipping of the Mother of the Universe.

DAY 3

Ṣoḍaśanyāsam — the mystical fire oblations

Pūrṇāhuti — final fire oblation.
Vimāna Kalaśa Yātra and Kumbhābhishekam — the pouring of the sanctified water over the domes of the temple.
Prāṇa Pratiṣṭha — the infusing of life-force into the icons
Pradhāna Kumbha Abhiṣekam — bathing them with the holy water.
Bhagavad Ārādhanam — making of the offerings.
Mantra-puṣpāñjali — final flower offerings.
Āśirvādam — blessings.
Kalyāna Utsavam — the marriage ceremony of the gods.

Yāgaśālā

5 vedikas should be constructed. Madhya vedikā is for the mahā kumbha.
For the pālika, the vedika should be the cubit of the ācārya and high as the navel.

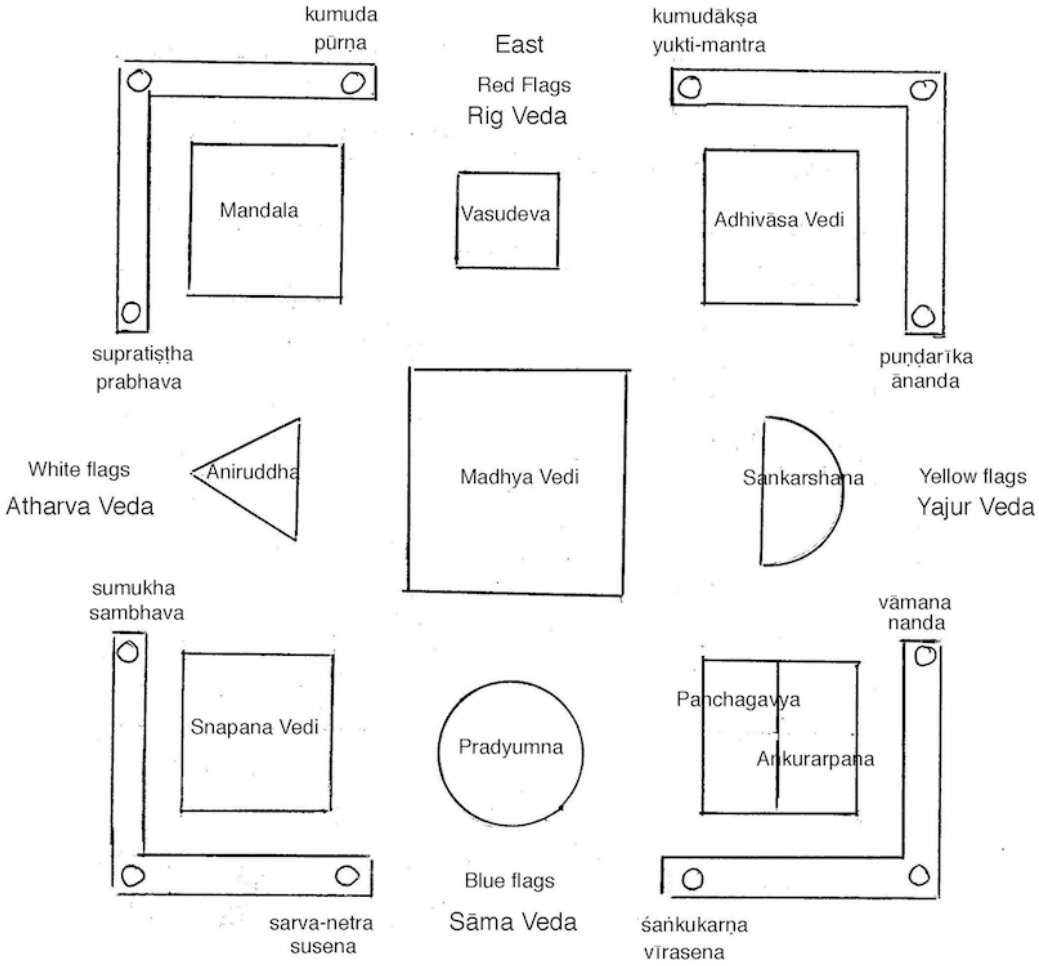

FIRST DAY

YĀGAŚĀLA PRAVEŚA

1. Dvāra puja — East

❖ *With musical accompaniment proceed to each of the doorways of the pavillion*

अग्निम् ईळे पुरोहितं यज्ञस्य देवम् ऋत्विजं । होतारं रत्न धातमम् ॥ १ ॥

agnim īle purohitaṁ yajñasya devam ṛtvijaṁ । hotāraṁ ratna dhātamam ॥ 1 ॥

Praise Agni, the Chosen Mediator, the Shining One, the Minister, the summoner, who most grants ecstasy.

❖ *offer pañcopacāra pūjā to the festoons.*

ॐ सुशोभनाय इन्द्र दैवत्याय अश्वत्थ ऋग्वेद तोरणाय नमः ॥

oṁ suśobhanāya indra daivatyāya aśvattha ṛgveda toraṇāya namaḥ ॥

❖ *Offer pūjā to the flags (red flags)*

ॐ कुमुदाय नमः oṁ kumudāya namaḥ ॐ कुमुदाक्षाय नमः oṁ kumudākṣāya namaḥ

❖ *Offer puja to the kumbhas*

ॐ पूर्णाय नमः oṁ pūrṇāya namaḥ ॐ युक्ति-मन्त्रिणे नमः oṁ yukti-mantriṇe namaḥ

2. South

इषे त्वोर्जे त्वा वायवस्स्थो पायवस्थ देवो वस्सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मण ॥

iṣe tvorje tvā vāyavasstho pāyavastha devo vassavitā prārpayatu śreṣṭhatamāya karmaṇa

For nourishment (you), for energy (you), you are the winds, you are the protectors. May the divine Savitri impel you towards the most excellent action.

❖ *offer pañcopacāra pūjā to the festoons.*

ॐ श्राद्ध देवाय यम दैवत्याय उडंबर यजुर्वेद तोरणाय नमः

oṁ śrāddha devāya yama daivatyāya uḍaṁbara yajurveda toraṇāya namaḥ

❖ *Offer pūjā to the flags (yellow)*

ॐ पुण्डरीकाय नमः oṁ puṇḍarīkāya namaḥ ॐ वामनाय नमः oṁ vāmanāya namaḥ

❖ *Offer puja to the kumbhas*

ॐ आनन्दाय नमः oṁ ānandāya namaḥ ॐ नन्दाय नमः oṁ nandāya namaḥ

3. West

अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्य दातये । निहोता सत्सि बर्हिषि ॥

agna āyāhi vītaye gṛṇāno havya dātaye । nihotā satsi barhiṣi ॥

Agni moves and arouses the desires of the devotee to bestow oblations. He presides below in existence and binds us with desires to the variegated sense activities.

❖ *offer pañcopacāra pūjā to the festoons.*

ॐ सुभद्राय वरुण दैवत्याय न्योगोध सामवेद तोरणाय नमः

oṁ subhadrāya varuṇa daivatyāya nyogodha sāmaveda toraṇāya namaḥ

❖ *Offer pūjā to the flags (blue)*

ॐ शङ्कुकर्णाय नमः oṁ śaṅkukarṇāya namaḥ ॐ सर्वनेत्राय नमः oṁ sarvanetrāya namaḥ

- *Offer puja to the kumbhas*

ॐ वीरसेनाय नमः oṁ vīrasenāya namaḥ ॐ सुसेनाय नमः oṁ susenāya namaḥ

4. North

शन्नो॑ दे॒वीर॒-अभि॑ष्ट॒य॒ आपो॑ भवन्तु पी॒तये॑। शं योर॒भिस्र॑वन्तु नः॥
śan-no॑ de॒vīr-a॒bhiṣṭa॑ya॒ āpo॑ bhavantu pī॒taye॑। śaṁ yor-a॒bhisra॑vantu naḥ॥

May the excellent waters be helpful to us for our bliss and our drink. May they flow all around, for curing our ailments, and preventing us from falling prey to them.

- *offer pañcopacāra pūjā to the festoons.*

ॐ भद्राय सोम दैवत्याय प्लक्षाय अथर्ववेद तोरणाय नमः
oṁ bhadrāya soma daivatyāya plakṣāya atharvaveda toraṇāya namaḥ

- *Offer pūjā to the flags (white)*

ॐ सुमुखाय नमः oṁ sumukhāya namaḥ ॐ सुप्रतिष्ठाय नमः oṁ supratiṣṭhāya namaḥ

- *Offer puja to the kumbhas*

ॐ सम्भवाय नमः oṁ sambhavāya namaḥ ॐ प्रभवाय नमः oṁ prabhavāya namaḥ

Anujña

ऋ॒ध्यास्म॑ ह॒व्यैर्नम॑सोप॒सद्य॑। मि॒त्रं दे॒वं मि॑त्र॒ धेय॑न्नो अस्तु।
अ॒नु॒रा॒धान् ह॒विषा॑ व॒र्धय॑न्तः। श॒तं जी॒वेम श॒रद॒ः सवी॑राः॥
ṛ॒dhyāsma॑ ha॒vyair nama॑sopa॒sadya॑। mi॒tra॒ṁ de॒va॒ṁ mi॑tra॒-dhe॒ya॑n no astu।
a॒nu॒rā॒dhān ha॒viṣā॑ va॒rdhaya॑ntaḥ। śa॒ta॒ṁ jī॒vema śa॒rada॒s-savī॑rāḥ॥

Let us invoke Mitra with offerings and bow down with reverence. May Mitra, the God with a binding covenant, be propitious to us. By offering oblations with devotion, may we live a hundred autumns, along with our heroes.

नमः सद॑से॒ नम॒ः सद॑स॒स्पत॑ये॒ नम॒ः सखी॑नाम्। पु॒रो॒गाणां चक्षु॑षे॒ नमो॑ दि॒वे नम॑ः पृथि॒व्यै ॥
namas sada॑se॒ nama॒s sada॑sa॒s-pata॑ye nama॒s sakhī॑nām
puro॒gāṇā॒ṁ cakṣu॑ṣe॒ namo॑ di॒ve nama॑ḥ pṛthi॒vyai॥

I offer obeisance to the assembly, homage to the Lord of the assembly, salutations to the friends who go before, homage to Heaven and to Earth. (T. S. 3;2;4)

सप्र॑था स॒भां मे॑ गोपाय। ये च॒ सभ्या॑ः सभा॒ सद॑ः। तान् इन्द्रि॑यावतः कुरु। स॒र्वं आयु॒रुपा॑सतां ॥
sapra॑tha sa॒bhā॒ṁ me॑ gopāya। ya ca॒ sabhyā॑s sabhā॒ sada॑ḥ।
tān indriyāvata kuru। sa॒rvam āyu॒r upāsatām॥

May this august assembly afford me its protection, all those who are present here. May they protect my sense organs, I offer my lifelong obeisance. (TB. 1.1.10.3.5)

- *Scatter aksata;* सर्वेभ्यो श्री वैष्णवेभ्यो नमः ! sarvebhyo śrī vaiṣṇavebhyo namaḥ !
- *The Yajamāna stands and offers dakṣiṇa to the priests:—*

अशेष हे परिषत् भवत् पादमूले मया समर्पितां इमां सौवर्णीं यत्किञ्चद् दक्षिणां यथोक्त दक्षिणाम् इव स्वीकृत्य अस्य भगवतः श्री-भूमि-नीला समेतस्य परिवारस्य श्रीमद् आदि-नारायणस्य प्रतिष्ठ कर्मणः निर्विघ्न परिसमाप्तिर् भूयाद् इति भवन्तो महन्तो अनुगृह्णन्तु ॥

aśeṣa he pariṣat bhavat pādamūle mayā samarpitāṁ imāṁ sauvarṇīṁ yatkiñcad dakṣiṇāṁ yathokta dakṣiṇāmiva svīkṛtya asya bhagavataḥ śrī-bhūmi-nīlā sametasya parivārasya śrīmad ādi-nārāyaṇasya pratiṣṭha karmaṇaḥ nirvighna parisamāptiḥ bhūyād iti bhavanto mahanto anugṛhṇantu

"O esteemed assembly, at your revered feet, I offer this golden donation and whatever small amount of offering as prescribed. Kindly accept it as if it were the prescribed offering. May this consecration ceremony of the illustrious Adi-Narayana, along with the family of Sri-Bhumi and Nila, be completed without any obstacles. May you, the magnanimous ones, bestow your blessings."

प्रतिवचनम् — तथास्तु! Prativacanam — tathāstu!

VIŚVAKSENA ĀRĀDHANAM

Saṅkalpaḥ; श्री भगवद् आज्ञया भगवत् कैङ्कर्य रूपेण करिष्यमाणस्य भगवत् प्रतिष्ठ कर्मणः निर्विघ्नेन परिसमाप्त्यर्थं आदौ श्री विष्वक्सेन पूजां करिष्ये ॥

śrī bhagavad ājñayā bhagavat kaiṅkarya rūpeṇa kariṣyamāṇasya bhagavat pratiṣṭha karmaṇaḥ nirvighnena parisamāptyarthaṁ ādau śrī viṣvaksena pūjāṁ kariṣye ॥

By the command of the Lord, as a service to the Lord, I shall first perform the worship of Sri Vishvaksena for the unobstructed completion of the Lord's installation ceremony that is to be performed.

❖ *Place a kūrca on a palāśa leaf*[1]*, invoke viśvaksena and offer 16 upacāras.*

विष्वक्सेन सकल विभुद प्रौडु-सेनादि नाथम् मुद्र चक्र कर-कमल युगे शङ्ख-दण्डौ दधानम् ।
मेघ-श्यामम् सुमणि मुकुटं पीत-वस्त्रं शुभाङ्गम् ध्यायेद् देवं विजय कामम् सूत्रवत्यै समेतम् ॥

viśvaksena sakala vibhuda prauḍu-senādi nātham
mudra cakra kara-kamala yuge śaṅkha-daṇḍau dadhānam ।
megha-śyāmam sumaṇi mukuṭaṁ pīta-vastraṁ śubhāṅgam,
dhyāyed devaṁ vijaya kāmam sūtravatyai sametam ॥

O Vishvaksena, Stalwart Commander in chief of the Spiritual Forces; with cautioning gesture, brandishing the conch & discus in your lotus-like hands; the color of the rain-cloud, with bejewelled diadem, garbed in yellow silk, of comely limbs, I meditate upon you with your consort Sutravati, for the attainment of victory.

यस्य द्विरद वक्त्राद्याः पारिषद्याः परशतम् । विघ्नं निघ्नन्ति सततं विष्वक्सेनं समाश्रये ॥

yasya dvirada vaktrādyāḥ pāriṣadyāḥ paraśatam ।
vighnaṁ nighnanti satataṁ viṣvaksenaṁ samāśraye ॥

ॐ भुः विष्वक्सेनम् आवाहयामि ! ॐ भुवः विष्वक्सेनम् आवाहयामि !
ॐ सुवः विष्वक्सेनम् आवाहयामि ! ॐ भुर्भुवस्सुवः विष्वक्सेनम् आवाहयामि !
आसनं समर्पयामि । आर्घ्यं समर्पयामि । पाद्यं समर्पयामि । आचमनियं समर्पयामि । स्नानं समर्पयामि । वस्त्रं समर्पयामि । उपवीतं समर्पयामि । अलङ्कार अर्थं पुष्पं समर्पयामि । गन्धं धारयामि । पुस्पैः पूजयामि —

oṁ bhuḥ viṣvaksenam āvāhayāmi ! oṁ bhuvaḥ viṣvaksenam āvāhayāmi ! oṁ suvaḥ viṣvaksenam āvāhayāmi ! oṁ bhur bhuvassuvaḥ viṣvaksenam āvāhayāmi !
āsanaṁ samarpayāmi । ārghyaṁ samarpayāmi । pādyaṁ samarpayāmi । ācamaniyaṁ samarpayāmi । snānaṁ samarpayāmi । vastraṁ samarpayāmi । upavītaṁ samarpayāmi । alaṅkāra arthaṁ puṣpaṁ samarpayāmi । gandhaṁ dhārayāmi । puspaiḥ pūjayāmi —

ॐ श्रि विष्वक्सेनाय नमः । चतुर् बाहवे । शङ्ख-चक्र-गदा-धराय । श्रीमते । श्री सूत्रवति-नाथाय । गज-अश्व-मुख सेविताय । प्रसन्न-वदनाय । शान्ताय । प्रभाकर-सम-प्रभाय । वेत्र-पाणये । हृईषीकेशय । विश्वा-रक्ष-परायणाय । भक्तान्तराय । विद्ध्वम्सिने । आर्याय । अमात्याय । कृपा-निधये । सकल विबुध-प्रौडु-सैन्यादि-नाथाय । मुद्र-धराय । दण्ड-धराय । मेघ-श्यामाय । सुमणी-मकुटाय । पीत-वस्त्राय । शुभाङ्गाय । देवाय । दलित-दनुजाय । तर्जनि-हस्ताय । विघ्न-नाशकाय । सपरिवाराय सूत्रवत्या समेताय श्रीमते विष्वक्सेनाय नमः ॥

oṁ śri viśvaksenāya namaḥ । catur bāhave । śaṅkha-cakra-gadā-dharāya । śrīmate । śrī sūtravati-

[1] *Butea monosperma*

nāthāya । gaja-aśva-mukha sevitāya । prasanna-vadanāya । śāntāya । prabhākara-sama-prabhāya । vetra-pāṇaye । hṛīṣīkeśaya । viśvā-rakṣa-parāyaṇāya । bhaktāntarāya । viddhvamsine । āryāya । amātyāya । kṛpā-nidhaye । sakala vibudha-prauḍu-sainyādi-nāthāya । mudra-dharāya । daṇḍa-dharāya । megha-śyāmāya । sumaṇī-makuṭāya । pīta-vastrāya । śubhāṅgāya । devāya । dalita-danujāya । tarjani-hastāya । vighna-nāśakāya । saparivārāya sūtravatyā sametāya śrīmate viśvaksenāya namaḥ ॥

धूपं आघ्रापयामि । दीपं दर्शयामि । कदलि फलं निवेदयामि । ताम्भूलं समर्पयामि । कर्पूर निराजनं दर्शयामि ॥ ॐ विष्वक्षेनाय नमः !
dhūpaṁ āghrāpayāmi । dīpaṁ darśayāmi । kadali phalaṁ nivedayāmi । tām bhūlaṁ samarpayāmi । karpūra nirājanaṁ darśayāmi ॥ oṁ viṣvakṣenāya namaḥ !

दिव्याकारं सरोजाक्षं शङ्ख-चक्र गदा धरम् । सर्व विघ्न विनाशाय विष्वक्सेनम् उपास्महे ॥
यस्य द्विरद वक्राद्याः पारिषाद्याः परः शतम् । विघ्नं निघ्नन्ति सततं विष्वक्सेनं समाश्रये ॥
divyākāraṁ sarojākṣaṁ śaṅkha-cakra gadā dharam ।
sarva vighna vināśāya viṣvaksenam upāsmahe ॥
yasya dvirada vakrādyāḥ pāriṣādyāḥ paraś śatam ।
vighnaṁ nighnanti satataṁ viśvaksenaṁ samāśraye ॥

"We worship Vishvaksena, who has a divine form, lotus-like eyes, and holds a conch, discus, and mace. For the removal of all obstacles, we seek refuge in Vishvaksena.
Whose numerous attendants, led by the elephant-faced one (Ganesha) and others, continuously destroy obstacles. We take refuge in Vishvaksena."

❖ *Do three prāṇāyāmas and assuming brahmānjalī repeat mahā saṅkalpaḥ.*

Mahā Saṅkalpam

ॐ श्री गोविन्द गोविन्द गोविन्द, आद्य श्री भगवतो महा पुरुषस्य श्रीमद् आदि-नारायणस्य अचिन्त्यत शक्त्या महा जलौघ मध्ये, परिभ्रम माणानां अनेक कोटि ब्रह्माण्डानाम् एकतमे । अव्यक्ताव्यक्त महदहङ्कार पृथिव्यप्-तेजो-वायु आकाशादिभिर् दश गुणोत्तरैः आवरणैरावृते । अस्मिन् महति ब्रह्माण्ड कटाह करण्डके सकल आधिष्ठात्रादि वराह दंष्ट्राङ्कुर मृणाल भूतस्य जगन्मूल कन्दस्य भगवदाधार कूर्माद्यष्ट दिग्-गज अनन्त फणा मण्डलस्योपरि तले वर्तमानस्य । अतल वितल सुतल तलातल महातल रसातल पातालाख्य लोक सप्तकस्योपरि तले । वर्तमानस्य भुवः सुवः महः जनः तपः सत्य लोक षट्-कस्य अधो-भागे संस्थितस्य बाह्ये अन्ध तमसावृतेन तद् बहिः अनन्त सूर्य प्रकाशेन लोकालोक वलयेन वलयितस्य । लवन इक्षु सर्पि क्षीर दधि शुद्धोदकाख्य सप्तार्णवैः परिमण्डितस्य । जम्बु प्लक्ष कुश क्रौञ्च शाक शाल्मलि पुश्कराख्य सप्त द्वीपैः परिवृतस्य । भरत किंपुरुष हरीलावृत कुरु भद्राश्व केतुमाल हिरण्यक पाञ्च जनयाख्य नव-वर्शैर् भूषितस्य । विन्ध्य मेरु हिम गन्ध मादन माल्यावत् सह्य पारियात्राख्य सप्त कुल पर्वतैः परिशोभितस्य । इन्द्र कशेरु ताम्र गभस्ति नाग सौम्य गन्धर्व चारण भरताख्य नव खण्डैः आख्य परिमण्डितस्य । अरुणोदय महा-भद्र शीतोदक मानसाख्य सरोवरेर् विराजितस्य । बदरीकाश्रम नैमिश कुरुक्षेत्र पुष्कर अयोध्या द्वार्का श्रीरङ्ग वेङ्कटाद्रि यादवाद्रि वानाद्र्यादि दिव्य क्षेत्र सङ्कुलस्य । गङ्गा यमुना गोदावरी सरस्वती नर्मदा सिन्धु कावेरी ताम्रपाणीर् सरयू तुङ्गभद्रा कृष्णावेणी आदि पुण्य नदिभिरलङ्कृत । अङ्ग वङ्ग कलिङ्ग काश्मीर कांभोज कामरूप केराल कैकेय कोसल मैथिल कुन्तल कुरङ्ग कुरव कसौवीर सौराष्ट्र महाराष्ट्र मत्स्य मगध मालव मराल सिंहालअ मलयाल चोल बङ्गाल नेपाल पञ्चाल सालूव पुलिन्द्र पौण्ड्र कर्णाटक वराट कमराट किराट सिक्क सिन्धु पञ्चाविक पाण्ड्य द्राविड यावन शूरसेन धूर्जर कुक्कुर पराशर गान्धार विदर्भ बर्बर बरम भोज चैद्य बाह्लिका कोङ्कण टेङ्कण चीण हूण दशार्णाख्य षट् पञ्चाशत् देशभेदैः । तत्तदाचार विचित्र वस्त्र आभरणालङ्कारैश्च अष्टादश वर्ण भोज्य भाषा भेदैः परिष्कृतस्य । अयोध्या मथुरा माया काशी काञ्चि अवन्तिका द्वारवत्याख्य मुक्ति-दायक पुण्य-नगरीभिर् विराजितस्य । भू-मण्डलस्योपरि भुवर्महर्जनः तपः सत्य लोकानाम् उपरि ब्रह्माण्ड कटाहस्योपरि आवरणाद् बहिर् महान्धकारस्य उपरि स्थिते । अनेक कोटि वह्नि-अर्केन्दु दीप्यमाने श्रीमद् वैकुण्टाख्ये दिव्य नगरे दिव्य रत्नमय आनन्द मण्टपे भगवद् आधार

शक्ति प्रकृति कूर्मानन्त धर्माद्यष्ट मूर्तिभिः उपरि धारित महापद्मस्य । पूर्वाद्यष्ट दलेषु विमलाद्यष्ट चामरग्राहिणीभिः परिवृतः । तत् कर्णिकोपरि अग्न्यादि मण्डल त्रयान्विते तदुपरि ऋग् यजुस्साम अथर्वान्विते अनेक कोटि सूर्य प्रकाश दिव्य सिंहासने शेष पर्यङ्क शयिनः । उपरि पित तेजो राशेः अखिल जगन् मातृ श्री भूमि नीलाभिः परिसेव्यमानस्य । तद् बहिः अनन्त गरुड विष्वक्सेन आदि नित्य सूरिभिस् संसेव्यमानस्य । तद् बहिः परितः पञ्चकाल परायणैः भगवच्छेष-निष्ठैः सालोक्यादि पदस्थितैः नित्य-तृप्तैः परिसेव्यमानस्य । अखिल जगत् सृष्टि स्थिति संहार कारण कर्तृ भूतस्य भगवतो दिव्याज्ञया प्रवर्तमानस्य । आद्यस्य ब्रह्मणो द्वितीय परार्ध श्री स्वेत-वराह कल्पे, वैवस्वते मन्वन्तरे, कलि युगे प्रथम पादे, जंबू-द्वीपे, भारतवर्षे भरत-खण्डे शकाब्दे मेरोः _____ दिग्भागे, अस्मिन् वर्तमाने व्यवहारिके प्रभवादि षष्टि सम्वत्सराणां मध्ये, _____सम्वत्सरे, _____अयने, _____ऋतौ, _____मासे, _____पक्षे, _____तिथौ, _____वासरे, _____ नक्षत्रे, एवं गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ;- अस्यानन्त गरुड विष्वक्सेनादि नित्यसूरि परिषत् संसेव्यमानस्य प्राङ्कुश परकाल यतिवरादि भक्तैस्सन्तत समर्चित चरण युगलस्य महाजल कमल मध्य परिभ्राम्यमाण अनेक कोटि सूर्य प्रभा समेतस्य श्री-भूमि-नीला कुच कलश विन्यस्त कुङ्कुमाङ्कित वक्षस्थल नायकस्य, शेष-पर्यङ्क-शायिनः, शङ्ख चक्र गदा पद्म खड्ग शार्ङ्ग हस्त विराजितस्य, सौशील्य वात्सल्यादि गुण युक्तस्य श्रीमन् नारायणस्य भगवतो दिव्याज्ञया, भगवत् कैङ्कर्य रूपेण अस्य अशेष चिदाचिद् वस्तु शेषी भूतस्य सत्य ज्ञान अनन्त आनन्द अमल स्वरूपस्य श्रीवल्लभस्य ज्ञान शक्ति बलैश्वर्य वीर्य शक्ति तेजस् सौशील्य वात्सल्य स्वामित्व सर्वज्ञत्व सर्वशक्तत्व परम-कारुणिकत्व कृतित्व कृत-ज्ञत्व परिपूर्णत्व परमोदारत्व मार्दव आर्जव सौगन्ध्य सौकुमार्यादि गुण गणौघ महार्णवस्य,

अभिनव जलधर सुन्दर दिव्य मङ्गल विग्रहस्य, भगवतो नारायणस्य सान्निध्य सिद्ध्यर्थं _____मूर्ति प्रतिष्ठाम् अहं करिष्यामि, क्रियापलस्य आत्म-गामित्वे करिष्ये ॥

oṁ śrī govinda govinda govinda, ādya śrī bhagavato mahā puruṣasya śrīmad ādi-nārāyaṇasya acintyata śaktyā mahā jalaugha madhye, paribhrama māṇānāṁ aneka koṭi brahmāṇḍānām ekatame । avyaktāvyakta mahadahaṅkāra pṛthivyap-tejo-vāyu ākāśādibhir daśa guṇottaraiḥ āvaraṇairāvṛte । asmin mahati brahmāṇḍa kaṭāha karaṇḍake sakala ādhiṣṭhātrādi varāha daṁṣṭrāṅkura mṛṇāla bhūtasya jaganmūla kandasya bhagavadādhāra kūrmādyaṣṭa dig-gaja ananta phaṇā maṇḍalasyopari tale vartamānasya । atala vitala sutala talātala mahātala rasātala pātālākhya loka saptakasyopari tale । vartamānasya bhuvaḥ suvaḥ mahaḥ janaḥ tapaḥ satya loka ṣaṭ-kasya adho-bhāge saṁsthitasya bāhye andha tamasāvṛtena tad bahiḥ ananta sūrya prakāśena lokāloka valayena valayitasya । lavana ikṣu sarpi kṣīra dadhi śuddhodakākhya saptārṇavaiḥ parimaṇḍitasya । jambu plakṣa kuśa krauñca śāka śālmali puśkarākhya sapta dvīpaiḥ parivṛtasya । bharata kiṁpuruṣa harīlāvṛta kuru bhadrāśva ketumāla hiraṇyaka pāñca janayākhya nava-varśair bhūṣitasya । vindhya meru hima gandha mādana mālyāvat sahya pāriyātrākhya sapta kula parvataiḥ pariśobhitasya । indra kaśeru tāmra gabhasti nāga saumya gandharva cāraṇa bharatākhya nava khaṇḍaiḥ ākhya parimaṇḍitasya । aruṇodaya mahā-bhadra śītodaka mānasākhya sarovarer virājitasya । badarīkāśrama naimiśa kurukṣetra puṣkara ayodhyā dvārkā śrīraṅga veṅkaṭādri yādavādri vānādryādi divya kṣetra saṅkulasya । gaṅgā yamunā godāvarī sarasvatī narmadā sindhu kāverī tāmrapāṇīr sarayū tuṅgabhadrā kṛṣṇāveṇī ādi puṇya nadibhiralaṅkṛta । aṅga vaṅga kaliṅga kāśmīra kāṁbhoja kāmarūpa kerāla kaikeya kosala maithila kuntala kuraṅga kurava kasauvīra saurāṣṭra mahārāṣṭra matsya magadha mālava marāla siṁhāḷa malayāla cola baṅgāla nepāla pañcāla sālūva pulindra pauṇḍra karṇāṭaka varāṭa kamarāṭa kirāṭa sikka sindhu pañcāvika pāṇḍya drāviḍa yāvana śūrasena dhūrjara kukkura parāśara gāndhāra vidarbha barbara barama bhoja caidya bāhlikā koṅkaṇa ṭeṅkaṇa cīṇa hūṇa daśārṇākhya ṣaṭ pañcāśat deśabhedaiḥ । tattadācāra vicitra vastra ābharaṇālaṅkāraiśca aṣṭādaśa varṇa bhojya bhāṣā bhedaiḥ pariṣkṛtasya । ayodhyā mathurā māyā kāśī kāñci avantikā dvāravatyākhya mukti-dāyaka puṇya-nagarībhir virājitasya । bhū-maṇḍalasyopari bhuvarmaharjanaḥ tapaḥ satya lokānām upari brahmāṇḍa kaṭāhasyopari āvaraṇād bahir mahāndhakārasya upari sthite । aneka koṭi vahni-arkendu dīpyamāne śrīmad vaikuṇṭākhye divya nagare divya ratnamaya ānanda maṇṭape bhagavad ādhāra śakti prakṛti kūrmānanta

dharmādyaṣṭa mūrtibhiḥ upari dhārita mahāpadmasya । pūrvādyaṣṭa daleṣu vimalādyaṣṭa cāmaragrāhiṇībhiḥ parivṛtaḥ । tat karṇikopari agnyādi maṇḍala trayānvite tadupari ṛg yajussāma atharvānvite aneka koṭi sūrya prakāśa divya siṁhāsane śeṣa paryaṅka śayinaḥ । upari pita tejo rāśeḥ akhila jagan mātṛ śrī bhūmi nīlābhiḥ parisevyamānasya । tad bahiḥ ananta garuḍa viṣvaksena ādi nitya sūribhis saṁsevyamānasya । tad bahiḥ paritaḥ pañcakāla parāyaṇaiḥ bhagavaccheṣa-niṣṭhaiḥ sālokyādi padasthitaiḥ nitya-tṛptaiḥ parisevyamānasya । akhila jagat sṛṣṭi sthiti saṁhāra kāraṇa kartṛ bhūtasya bhagavato divyājñayā pravartamānasya । ādyasya brahmaṇo dvitīya parārdha śrī sveta-varāha kalpe, vaivasvate manvantare, kali yuge prathama pāde, jaṁbū-dvīpe, bhāratavarṣe bharata-khaṇḍe śakābde meroḥ _____ digbhāge, asmin vartamāne vyavahārike prabhavādi ṣaṣṭi samvatsarāṇāṁ madhye, _____samvatsare, _____ayane, _____ṛtau, _____māse, _____pakṣe, _____tithau, _____vāsare, _____ nakṣatre, evaṁ guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau;- asyānanta garuḍa viṣvaksenādi nityasūri pariṣat saṁsevyamānasya prāṅkuśa parakāla yativarādi bhaktaissantata samarcita caraṇa yugaḷasya mahājala kamala madhya paribhrāmyamāṇa aneka koṭi sūrya prabhā sametasya śrī-bhūmi-nīlā kuca kalaśa vinyasta kuṅkumāṅkita vakṣasthala nāyakasya, śeṣa-paryaṅka-śāyinaḥ, śaṅkha cakra gadā padma khaḍga śārṅga hasta virājitasya, sauśīlya vātsalyādi guṇa yuktasya śrīman nārāyaṇasya bhagavato divyājñayā, bhagavat kaiṅkarya rūpeṇa asya aśeṣa cidācid vastu śeṣī bhūtasya satya jñāna ananta ānanda amala svarūpasya śrīvallabhasya jñāna śakti balaiśvarya vīrya śakti tejas sauśīlya vātsalya svāmitva sarvajñatva sarvaśaktatva parama-kāruṇikatva kṛtitva kṛta-jñatva paripūrṇatva paramodāratva mārdava ārjava saugandhya saukumāryādi guṇa gaṇaugha mahārṇavasya, abhinava jaladhara sundara divya maṅgaḷa vigrahasya, bhagavato nārāyaṇasya sānnidhya siddhyarthaṁ _____mūrti pratiṣṭhām ahaṁ kariṣyāmi, kriyāpalasya ātma-gāmitve kariṣye ॥

tad aṅgatvena antaḥ-karaṇa śuddhyarthaṁ, śarīra śuddhyarthaṁ, maṇḍapa yāga-śāla śuddhyarthaṁ, sarvopakaraṇa śuddhyarthaṁ, puṇyāha vācanaṁ kariṣye ॥

“Om Shri Govinda Govinda Govinda, in the name of the original Supreme Beiing, Shri Adi-Narayana, who, by His inconceivable power, sustains one of the many billions of universes floating in the vast cosmic ocean. This universe, enveloped by ten layers each ten times greater than the preceding one, contains within it the great Brahmanda (cosmic egg) which is borne upon the tusks of Varaha (the boar incarnation), supported by Kurma (the tortoise incarnation), and upheld by Ananta Sesha with his thousand hoods.

Within this Brahmanda lies the seven subterranean realms: Atala, Vitala, Sutala, Talatala, Mahatala, Rasatala, and Patala. Above these are the seven upper realms: Bhu, Bhuvah, Svah, Mahah, Janah, Tapah, and Satyam, enclosed by dense darkness and surrounded by the Lokāloka mountain range, which marks the boundary of the universe. Encircled by the seven seas—Lavana (salt), Ikshu (sugarcane juice), Sarpis (ghee), Dadhi (curd), Kshira (milk), and Shuddhodaka (pure water), and by the seven islands—Jambu, Plaksha, Shalmali, Kusha, Krauncha, Shaka, and Pushkara. It is adorned by the nine regions: Bharata, Kimpurusha, Harivarsa, Ilavrita, Kuru, Bhadrasva, Ketumala, Hiranyaka, and Uttarakuru, and beautified by the seven mountain ranges: Vindhya, Meru, Himavan, Gandhamadana, Malyavat, Sahya, and Pariyatra.

The universe is further subdivided into nine khandas (divisions): Indra, Kaseru, Tamra, Gabhasti, Naga, Saumya, Gandharva, Charana, and Bharata. It is graced by the presence of numerous sacred rivers such as the Ganges, Yamuna, Godavari, Sarasvati, Narmada, Sindhu, Kaveri, Tamraparni, Sarayu, Tungabhadra, and Krishnaveni.

This land, adorned with sacred pilgrimage sites such as Badrikashrama, Naimisharanya, Kurukshetra, Pushkara, Ayodhya, Dwarka, Srirangam, Venkatachala, and Yadavadri, is sanctified by many virtuous rivers. It is further adorned by various countries including Anga, Vanga, Kalinga, Kashmir, Kamboja, Kamarupa, Kerala, Kaikeya, Kosala, Mithila, Kuntala, Kuranga, Kurava, Kasuvi, Saurashtra, Maharashtra, Matsya, Magadha, Malava, Marala, Sinhala, Malayala, Chola, Bangala, Nepal, Panchala, Saluva, Pulinda, Paundra, Karnataka, Varata, Kamata, Kirata, Sikka, Sindhu, Panchavika, Pandya, Dravida, Yavana, Surasena, Durjara, Kukkura, Parasara, Gandhara, Vidarbha, Barbar, Brama, Bhoja, Chedi, Bahlik, Konkan, Tenga, China, Huna, Dasharna, and others.

Enriched with diverse customs, different attires, ornaments, and languages, this land is beautified by cities that confer liberation, such as Ayodhya, Mathura, Maya, Kashi, Kanchi, Avanti, and Dwaravati. Above the Earth, beyond the Bhuvar, Mahah, Janah, Tapah, and Satya Lokas, beyond the Brahmanda’s covering, and beyond the great darkness, lies the divine city of Vaikuntha. This celestial abode, illuminated by countless millions of suns, houses the divine throne of Narayana, who reclines on the bed of Sesha.

Adorned by the divine consorts Shri, Bhumi, and Nila, served by eternal associates such as Ananta, Garuda, and Vishvaksena, and surrounded by liberated souls engaged in the five-fold services, Narayana presides as the cause of creation, maintenance, and dissolution of the entire cosmos.

In this present moment, in the second half of Brahma's life, during the Shveta-Varaha Kalpa of the Vaivasvata Manvantara, in the first quarter of the Kali Yuga, in the year _____ of the Shaka era, in the _____ half-year, during the _____ season, in the month of _____, during the _____ fortnight, on the auspicious _____ tithi (lunar day), under the _____ constellation; On our planet Earth called Jambhu-dvipa, ... of the equator on the continent known as ..... in the metropolis of ....,

"In accordance with the divine command of Bhagavan Narayana, whose eternal lotus feet are always worshipped by the revered Garuda, Vishvaksena, and other nityasuris (eternal beings); who is always venerated by great devotees such as Prankusha and Parakala yatis (ascetics); whose effulgence is like that of countless millions of suns and who resides amidst the great oceanic lotus; whose chest, marked with the impression of the pot-like breasts of Shri, Bhumi, and Nila, is adorned with kumkuma (vermillion); who reclines on the serpent couch of Sesha; who shines resplendently with the conch, discus, mace, lotus, sword, and bow in his hands; who is endowed with virtues such as great benevolence and affection; who, as the Lord of all beings, both sentient and insentient, exists in a state of pure truth, knowledge, infinity, bliss, and purity; who possesses attributes of wisdom, power, strength, sovereignty, valor, energy, compassion, tenderness, lordliness, omniscience, omnipotence, supreme compassion, gratitude, completeness, supreme generosity, gentleness, simplicity, fragrance, and softness; who is like an ocean filled with a multitude of auspicious qualities; whose form is divine, beautiful, and as fresh as a new cloud;

"For the theophany of Bhagavan Narayana, I shall consecrate the _____ deity, with the understanding that the fruits of this action will lead to the attainment of the Supreme Being.

For the purification of the mind, the purification of the body, the purification of the mandapa (pavilion) and the sacrificial hall, and the purification of all the implements, I shall perform the ritual of Puṇyāha Vācana (the recitation of auspicious mantras)."

PUṆYĀHA VĀCANAM

- *Wash copper pot with viṣṇu gāyatri.*
- *Tie thread around it*

इन्द्रं॑ नरो॑ ने॒मधि॑ता हवं ते॒ यत् पार्या॑ यु॒नज॑ते॒ धिय॒स्ताः ।
शूरो॒ नृषा॑ता॒ शव॑सश्च का॒न आ गोम॑ति व्र॒जे भ॑जा॒ त्वं न॑ः ॥

indraṁ naro॑ ne॒madhi॑tā havaṁ te॒ yat pāryā॑ yu॒najate॒ dhiya॒stāḥ ।
śūro॒ nṛṣā॑tā॒ śava॑sasśca kā॒na ā gomati vraje bhaja॑ā tvaṁ naḥ ॥

Men call on Indra in the armed encounter that he may come to their succor.
O Hero, rejoicing in your might, in combat give us a portion of the spoils (cattle). (RV.7.27.1)

- *Fill with scented water with Viṣṇu gāyatri, place gems five leaves etc in it and recite the following mantras;*

धान्याधि देवताय — ॐ भूं भूं भूम्यै नमः । dhānyādhi devatāya — oṁ bhūṁ bhūṁ bhūmyai namaḥ ।
कूर्चाधि देवताय — अस्त्राय फट् । kūrcādhi devatāya — astrāya phaṭ ।
चक्राधि देवताय — ॐ सुदर्शणाय नमः । cakrādhi devatāya — oṁ sudarśaṇāya namaḥ ।
अक्षताधि देवताय — ॐ धरण्यै नमः । akṣatādhi devatāya — oṁ dharaṇyai namaḥ ।
तन्त्वाधि देवताय — ॐ नारायणाय नमः । tantvādhi devatāya — oṁ nārāyaṇāya namaḥ ।
वस्त्वाधि देवताय — ॐ विष्णवे नमः । vastvādhi devatāya — oṁ viṣṇave namaḥ ।
गन्धादि देवताय — ॐ भूम् भूं भूम्यै नमः । gandhādi devatāya — oṁ bhūm bhūṁ bhūmyai ।
पञ्च पल्लवाधि देवताय — ॐ श्रीयै नमः । pañca pallavādhi devatāya — oṁ śrīyai namaḥ ।
नरिकेलाधि देवताय — ॐ क्षं नृसिम्हाय नमः । narikelādhi devatāya — oṁ kṣaṁ nṛsimhāya namaḥ ।

रत्नाधि देवताय — ॐ केशवाय नमः । ratnādhi devatāya — oṁ keśavāya namaḥ ।
जलाधि देवताय — ॐ नारायणाय नमः । jalādhi devatāya — oṁ nārāyaṇāya namaḥ ।
अन्येषु द्रव्येषु — ॐ जनार्दनाय नमः । anyeṣu dravyeṣu — oṁ janārdanāya namaḥ ।

❖ *Worship the pīṭha;*

ॐ आधार शक्तये नमः । oṁ ādhāra śaktaye namaḥ ।
ॐ कुर्म कालाग्नये नमः । oṁ kurma kālāgnaye namaḥ ।
ॐ धरण्यै नमः । oṁ dharaṇyai namaḥ ।
ॐ धर्माय नमः । oṁ dharmāya namaḥ ।
ॐ ज्ञानाय नमः । oṁ jñānāya namaḥ ।
ॐ वैराग्याय नमः । oṁ vairāgyāya namaḥ ।
ॐ ऐश्वर्याय नमः । oṁ aiśvaryāya namaḥ ।
ॐ पं पद्माय नमः । oṁ paṁ padmāya namaḥ ।

Varuṇa āvāhānam

इमं मे वरुण श्रुधी हवम् अद्याच मृडय । त्वाम् अवस्युराचके । तत् त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमान स्तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः । अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशगुं स मा न आयुः प्रमोषीः ॥
imaṁ me varuṇa śrudhī havam adyāca mṛḍaya । tvām avasyurācake । tat tvā yāmi brahmaṇā vanda mānas tadā śāste yajamāno haviṛbhiḥ । aheḍamāno varuṇeha bodhyuruśaguṁ sa mā na āyuḥ pramoṣīḥ ॥

O Lord Varuna listen now to my invocation. Be gracious even now. I approach you seeking your protection. O Varuna! Praised by Vedic hymns, may I take refuge with you — for which I long, through these oblations. I offer you abundant praise, withhold your anger now and enlighten us. Hail! (RV 4.1.5 TS 2.5.12.3)

अस्मिन् कुम्भे पुण्डरीकाक्ष रूपं वरुणम् ध्यायामि आवाहयामि ॥
asmin kumbhe puṇḍarīkākṣa rūpaṁ varuṇam dhyāyāmi āvāhayāmi ॥

उपचारस् — ॐ वं वरुणाय नमः – आसनम् समर्पयामि । अर्घ्यं । पाद्यम् । आचमनीयम् । स्नानम् । वस्त्र अर्थम् अक्षताम् । उपवीतम् । गन्धम् । पुष्पम् । पुष्पैः पूजयामि – ॐ वरुणाय नमः, प्रचेतसे, सुरूपिणे, अपां-पतये, मकर-वाहनाय, जलाधिपतये, पाश-हस्ताय, श्वेत-छत्राय, अनेक-मणि-भूषिताय, झषासनाय । ॐ वां वरुणाय नमः । धूपम् । दीपम् । नेइवेद्यम् । तां-बूलम् । कर्पूर निराजनम् ।

upacāras — oṁ vaṁ varuṇāya namaḥ – āsanam samarpayāmi । arghyaṁ । pādyam । ācamanīyam । snānam । vastra artham akṣatām । upavītam । gandham । puṣpam । puṣpaiḥ pūjayāmi – oṁ varuṇāya namaḥ, pracetase, surūpiṇe, apāṁ-pataye, makara-vāhanāya, jalādhipataye, pāśa-hastāya, śveta-chatrāya, aneka-maṇi-bhūṣitāya, jhaṣāsanāya । oṁ vāṁ varuṇāya namaḥ । dhūpam । dīpam । neivedyam । tāṁ-būlam । karpūra nirājanam ।

ॐ जल-बिंबाय विद्महे नील-पुरुषाय धीमहि । तन्नो वरुण प्रचोदयात्
oṁ jala-biṁbāya vidmahe nīla-puruṣāya dhīmahi । tanno varuṇa pracodayāt ॥

❖ *Invite four sādhakas to sit down in the four directions.*
❖ *Offer them respect and take their permission;*

यजमानः — ॐ स्वामिनः मनः समाधीयतां yajamānaḥ — oṁ svāminaḥ manas samādhīyatāṁ
ब्राह्मणाः — समाहित मनस स्म brāhmaṇāḥ — samāhita manasa sma
यजमानः — भवद्भिर् अनुज्ञातः पुण्याहं वाचयिष्ये !

yajamānaḥ — bhavadbhir anujñātaḥ puṇyāhaṁ vācayiṣye !

ब्राह्मणाः — ॐ वाच्यताम् brāhmaṇāḥ — oṁ vācyatām

यजमानः — भगवत् प्रतिष्ठा कर्मणः पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु । भगवत् प्रतिष्ठा कर्मणः ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवन्तु ।
yajamānaḥ — bhagavat pratiṣṭhā karmaṇaḥ puṇyāhaṁ bhavanto bruvantu । bhagavat pratiṣṭhā karmaṇaḥ ṛddhiṁ bhavanto bruvantu ।

ब्राह्मणाः — भगवत् प्रतिष्ठा कर्मणः ऋद्ध्येताम् । पुण्याह समृद्धिर् अस्तु । शिवं कर्मास्तु । प्रीयतां भगवान् प्रजापतिः ।
brāhmaṇāḥ — bhagavat pratiṣṭhā karmaṇaḥ ṛddhyetām । puṇyāha samṛddhir astu । śivaṁ karmāstu । prīyatāṁ bhagavān prajāpatiḥ ।

❖ *Drip water on the kumbha, the purohit recites and the ṛtviks respond with "astu!"*

शान्तिरस्तु । पुष्टिरस्तु । तुष्टिरस्ति । वृद्धिरस्तु । अविघ्नमस्तु । आयुष्यमस्तु । आरोग्यमस्तु । ॐ शिवम् अस्तु । ॐ शिवं कर्मास्तु । ॐ कर्म समृद्धिरस्तु । ॐ धर्म समृद्धिरस्तु । ॐ वेद समृद्धिरस्तु । ॐ शास्त्र समृद्धिरस्तु । ॐ धन-धान्य समृद्धिरस्तु । ॐ पुत्र पौत्र संपदस्तु । ॐ इष्ट-संपदस्तु ॥

śāntir-astu । puṣṭir-astu । tuṣṭir-asti । vṛddhir-astu । avighnam-astu । āyuṣyam-astu । ārogyam-astu । oṁ śivam astu । oṁ śivaṁ karmāstu । oṁ karma samṛddhir-astu । oṁ dharma samṛddhir-astu । oṁ veda samṛddhir-astu । oṁ śāstra samṛddhir-astu । oṁ dhana-dhānya samṛddhir-astu । oṁ putra pautra saṁpad-astu । oṁ iṣṭa-saṁpad-astu ॥

May there be peace. May there be nourishment. May there be contentment. May there be growth. May there be no obstacles. May there be longevity. May there be good health. Om, may there be auspiciousness. Om, may the actions be auspicious. Om, may there be prosperity in actions. Om, may there be prosperity in righteousness. Om, may there be prosperity in Vedic knowledge. Om, may there be prosperity in scriptural knowledge. Om, may there be prosperity in wealth and grains. Om, may there be abundance of sons and grandsons. Om, may there be fulfillment of desires.

❖ *Drip water in the South-west direction*.

ॐ सकल अरिष्ट निरसनम्-अस्तु । ॐ यत् पापं रोगं शोकम् अकल्याणं तत् दूरे प्रतिहतम्-अस्तु ॥
oṁ sakala ariṣṭa nirasanam-astu । oṁ yat pāpaṁ rogaṁ śokam akalyāṇaṁ tat dūre pratihatam-astu ॥
Om, may all misfortunes be removed, may all sins, diseases, sorrows, and inauspiciousness be repelled far away.

❖ *Drip water on the kumbha*

सर्व शोभनं भवतु । सर्व सम्पदाः सन्तु । ॐ शन्नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥
sarva śobhanaṁ bhavatu । sarva sampadās santu । oṁ śanno astu dvipade śaṁ catuṣpade ॥
oṁ śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ॥

May everything be auspicious. May there be all kinds of wealth. May there be peace for us and for bipeds (birds) and quadrupeds (animals). Om peace, peace, peace.

JAPAM

दधि क्राविण्णो आकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः । सुरभि नो मुखा करत् प्रण आयूगुंषि तारिषत् ॥
dadhi krāviṇṇo ākāriṣaṁ jiṣṇor aśvasya vājinaḥ ।
surabhi no mukhā karat praṇa āyūguṁṣi tāriṣat ॥

May the Lord, the Supporter, the Ruler and the victorious Measurer of the Cosmos, the Repository of all knowledge who has taken the form of Hayagriva and to whom I offer my obeisance; free us from all hindrances to the performance of righteous deeds.

आपो हिष्ठो मयो भुवः । ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षते । यो वः शिवतमो रसः । तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः । तस्मा अरङ्ग माम वः । यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥

āpo hiṣṭho mayo bhuvaḥ । tā na ūrje dadhātana । maहे raṇāya cakṣate । yo vaḥ śivatamo rasaḥ । tasya bhājayateha naḥ । uśatīr-iva mātaraḥ । tasmā araṅga māma vaḥ । yasya kṣayāya jinvatha । āpo janayathā ca naḥ ॥

O Waters! you are beneficent, so grant to us nourishment that we may behold great delight. Grant us a share in that great bliss that you possess, like Mothers in their tender solicitous love. To you we come gladly for Him, to whose abode you lead us on. Make us pure through wisdom and grant us to be reborn with splendour.

हिरण्य वर्णा शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः ।
अग्निं या गर्भं दधिरे विरूपास्ता न आपः शग्गस्स्योना भवन्तु ॥
hiraṇya varṇā śucayaḥ pāvakā yāsu jātaḥ kaśyapo yāsvindraḥ ।
agniṁ yā garbhaṁ dadhire virūpās tā na āpaś śaggaḥ syonā bhavantu ॥

Golden of colour, pure and purifying, in which was born Kashyapa, in which Indra. May these waters who have conceived Agni as a germ, of varied forms; be gentle and kind to us.

यासागुं राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यन् जनानाम् ।
मधुश्चुतश्शुचयो याः पावकास्ता न आपश् शाग्गस्स्योना भवन्तु ॥
yāsāguṁ rājā varuṇo yāti madhye satyānṛte avapaśyan janānām ।
madhuścutaś śucayo yāḥ pāvakās tā na āpaś śaggaḥ syonā bhavantu ॥

Those in whose midst Varuna (The cosmic mind) moves, gazing on the truth and falsehood of the people, exuding sweetness, pure, purifying; may these waters be kind and grant us peace.

यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति ।
याः पृथिविं पयसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः शग्गस् स्योना भवन्तु ॥
yāsāṁ devā divi kṛṇvanti bhakṣaṁ yā antarikṣe bahudhā bhavanti ।
yāḥ pṛthivim payasondanti śukrās tā na āpaś śaggaḥ syonā bhavantu ॥

Those Waters which in the heavens the gods consume, those that are abundant in the atmosphere. Those that inundate the earth with their liquid, the pure ones; may these waters be kind and grant us peace.

शिवेन मा चक्षुषा पश्यतापः शिवया तनुवोप स्पृशत त्वचं मे ।
सर्वागुं अग्नीगुं रप्सुषदो हुवे वो मयि वर्चो बलम् ओजो निधत्त ॥
śivena mā cakṣuṣā paśyatāpaś śivayā tanuvopa spṛśata tvacaṁ me ।
sarvāguṁ agnīguṁ rapsuṣado huve vo mayi varco balam ojo nidhatta ॥

With auspicious eyes gaze on me, O Waters; with auspicious form, touch my skin; I invoke all the principles of divine wisdom that dwell in the waters; confer on me enlightenment, strength and spiritual force. ((Krishna Yajur Veda 5;6;1a-d)

पवमानः सुवर्जनः । पवित्रेण विचर्षणिः । यः पोता स पुनातु मा ।
pavamānaḥ suvarjanaḥ । pavitreṇa vicarṣaṇiḥ । yaḥ potā sa punātu mā ॥

May Pavamana (Agni — the principle of enlightenment) with his purifying capabilities, popular amongst all peoples, purify us today. (V.S.19;42)

पुनन्तु मा देव-जनाः । पुनन्तु मनवो धीया । पुनन्तु विश्व आयवः ॥
punantu mā deva-janāḥ । punantu manavo dhīyā । punantu viśva āyavaḥ ॥

Purify me O gods, purify the thoughts of my mind. Purify me of all things that be. (V.S. 19;39)

जातवेदः पवित्रवत् । पवित्रेण पुनाहि मा । शुक्रेण देव दीद्यत् । अग्ने क्रत्वा क्रतूगुं रनु ।
jātavedaḥ pavitravat । pavitreṇa punāhi mā ।
śukreṇa deva dīdyat । agne kratvā kratūguṁ ranu ॥

O Radiant God the omniscient, as a filter; purify me, refulgent with your pure bright capacity to purify — with powers according to your own. (V.S.19;40)

यत्ते॑ प॒वित्र॑म् अ॒र्चिषि । अग्ने॒ वित॑तमन्त॒रा । ब्रह्म॒ तेन॑ पुनीमहे ॥
yatte॑ pa॒vitra॑m a॒rciṣi । agne॒ vita॑tam anta॒rā । brahma॒ tena॑ punīmahe ॥
O Agni your capacity to purify is diffused through all your fiery glow. O Sacred knowledge! through you may I become pure. (V.S. 19;41)

उ॒भाभ्या॑म् देव सवितः । प॒वित्रे॑ण स॒वेन॑ च । इ॒दं ब्रह्म॑ पुनीमहे ।
u॒bhābhyā॑m deva savitaḥ । pa॒vitre॑na sa॒vena॑ ca । i॒daṁ brahma॑ punīmahe ॥
God who impels (to enlightenment), purify me by both these, purifying power and sacrifice, and may I be purified through sacred knowledge. (V.S. 19;43)

वै॒श्व॒दे॒वी पु॑न॒ती दे॒व्या॒गा॑त् । यस्यै॒ व॒ह्वी॒स्त॒नु॑वो॑ वी॒त पृ॒ष्ठाः ।
तया॑ मद॑न्तः सध॒म् अ॒द्येषु । व॒यग्गस् स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णाम् ॥
vaiśva॒de॒vī pu॑na॒tī devyā॒gā॑t । yasyai॑ va॒hvī॑s ta॒nuvo॑ vī॒ta pṛ॒ṣṭhāḥ ।
tayā॑ mada॑ntaḥ sadha॒m adyeṣu । va॒yaggas syā॑ma॒ pata॑yo rayī॒ṇām ॥
The purifying goddess who is dear to all gods has come, she who contains these many beautiful forms. Through her may we in sacrificial banquets rejoice, and may we become prosperous. (V.S. 19;44).

वै॒श्वा॒न॒रो र॒श्मिभि॑र्मा पुनातु । वात॑ः प्रा॒णेने॑षि॒रो म॒यो भू॒ः ।
द्यावा॑ पृथि॒वी पय॑सा॒ पयो॑भिः । ऋ॒ता॒व॑री य॒ज्ञिये॑ मा पुनीताम् ॥
vaiśvā॒na॒ro ra॒śmibhi॑r mā punātu । vāta॑ḥ prā॒ṇene॑ṣi॒ro mayo bhūḥ ।
dyāvā॑ pṛthi॒vī payasā॒ payo॑bhiḥ । ṛ॒tāva॑rī ya॒jñiye॑ mā punītām ॥
O Internal Principle of Life purify me with your rays. O Wind, with your Cosmic Breath purify me, invogorating me that I may attain happiness. O Heaven and earth, with your rain and with your water sources purify me, make me pure and fit for self- sacrifice.

बृ॒हद्भि॑ः सवि॒तस्तृ॒भि॑ः । वर्षि॑ष्ठै॒र्दे॑व॒ मन्म॑भिः । अग्ने॒ दक्षै॑॑ः पुनाहि मा ॥
bṛ॒hadbhi॑ḥ savi॒tas tṛ॒bhi॑ḥ । varṣi॑ṣṭhair deva॒ manma॑bhiḥ । agne॒ dakṣai॑॑ḥ punāhi mā ॥
By the three great Savitars (Gayatris — prayers for enlightenment recited at morning, noon and dusk) may I be made pure, May the Highest and preeminent God by wisdom purify me, O Mystic Fire by your skill purify me.

येन॑ दे॒व अपु॑नत । येनापो॑ दि॒व्यङ्क॑शः । तेन॑ दि॒व्येन॒ ब्रह्म॑णा । इ॒दं ब्रह्म॑ पुनीमहे ।
yena॑ de॒va apu॑nata । yenāpo॑ di॒vyaṅkaśa॑ḥ ।
tena॑ di॒vyena॒ brahma॑ṇā । ida॑m brahma॑ punīmahe ॥
May that Divine Spiritual Knowledge, that is hallowed by the gods, by which water; by the Divine Wisdom, may Wisdom purify this.

यः पा॑वमा॒नीर॒ध्येति । ऋषि॑भि॒ः सम्भृ॑त॒गु॒ रस॑म्॑ । सर्व॒गु॒ स पू॒तम॑श्नाति । स्व॒दि॒तं मा॑त॒रिश्व॑ना ॥
yaḥ pā॑vamā॒nīr a॒dhyeti । ṛ॒ṣi॑bhi॒ḥ sambhṛ॑ta॒gu॒m rasa॑m॑ ।
sarva॒gu॒m sa pū॒tam aśnāti । sva॒di॒ta॑m mā॒ta॒riśva॑nā ॥
One who studies (and chants) these Pavamani verses; the essence of the knowledge gathered by the Rishis — becomes purified, he then enjoys all things made sweet by the touch of the Mystic Fire.

पा॒व॒मा॒नीर्यो॑ अ॒ध्येति । ऋषि॑भि॒ः सम्भृ॑त॒गु॒ रस॑म्॑ । तस्मै॒ सर॑स्वती दुहे । क्षी॒र॒गु॒ स॒र्पिर्म॑धू॒दु॒कम् ।
pā॒va॒mā॒nīr yo a॒dhyeti । ṛ॒ṣi॑bhi॒ḥ sambhṛ॑ta॒gu॒m rasa॑m॑ ।
tasmai॒ sara॑svatī duhe । kṣī॒ra॒gu॒m sa॒rpir madhū॒da॒kam ॥
Whoever studies the verses, the essence of knowledge stored by the Sages. For him Sarasvati (the goddess of knowledge) pours forth milk, butter, honey and water.

पा॒व॒मा॒निः स्व॒स्त्यय॑नीः । सु॒दु॒घा॒ हि पय॑स्वतीः । ऋषि॑भिः सम्भृ॑तो रस॑ः । ब्रा॒ह्म॒णेष्व॒मृत॑गु॒ हि॒तम् ।
pā॒va॒mā॒niḥ sva॒styaya॑nīḥ । su॒dughā॒ hi paya॑svatīḥ ।
ṛ॒ṣi॑bhiḥ sambhṛ॑to rasa॑ḥ । brā॒hma॒ṇeṣv-a॒mṛ॑ta॒gu॒m hi॒tam ॥

Yea, for the purifying Cosmic Wisdom, flows abundantly, exuding the principle of life, bringing us weal, spiritual substance stored by the sages, the nectar of immortality deposited with the Brahmins.

पवमानीर्दिशन्तु नः । इमं लोकमथो अमुम् । कामान् समर्धयन्तु नः । देवीर्देवैः समाभृताः ॥
pavamānīr diśantu naḥ । imaṁ lokam atho amum ।
kāmān samardhayantu naḥ । devīr devaiḥ samābhṛtāḥ ॥

So may the Mystic Fire bestow on us this world and the next, and gratify the desires of our hearts, so may all the goddesses along with the gods.

पावमानिः स्वस्त्ययनीः । सुदुघा हि घृतश्चुतः । ऋषिभिः सम्भृतो रसः । ब्राह्मणेष्वमृतगुं हितम् ।
pāvamāniḥ svastyayanīḥ । sudughā hi ghṛtaścutaḥ ।
ṛṣibhiḥ sambhṛto rasaḥ । brāhmaṇeṣv-amṛtaguṁ hitam ॥

Yea, for the purifying Cosmic Wisdom, flows abundantly, exuding the principle of sacrifice, bringing us weal, spiritual substance stored by the sages, the nectar of immortality deposited among the Brahmins,

येन देवाः पवित्रेण । आत्मानं पुनते सदा । तेन सहस्र धारेण । पावमान्यः पुनन्तु मा ॥
yena devāḥ pavitreṇa । ātmānam punate sadā ।
tena sahasra dhāreṇa । pāvamānyaḥ punantu mā ॥

The purifying flood (of wisdom) whereby the gods ever purify themselves, with that Wisdom in a thousand currents may the Mystic Fire purify us.

प्राजापत्यं पवित्रम् । शतोद्यामगुं हिरण्मयम् । तेन ब्रह्म विदो वयम् । पूतम् ब्रह्म पुनीमहे ।
prājāpatyaṁ pavitram । śatodyāmaguṁ hiraṇmayam ।
tena brahma vido vayam । pūtaṁ brahma punīmahe ॥

That which is offered to the Creator is pure; with an hundred precious efforts, may we strive to become Knowers-of-Brahman, may that Spiritual Wisdom purify us. (S.V. Part ii, book 5 Hymn 8)

इन्द्रः सुनीती सह मा पुनातु । सोमः स्वस्त्या वरुणः समीच्या ।
यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु मा । जातवेदा मोर्जयन्त्या पुनातु । ॐ भूर्भुवस्सुवः ॥
indraḥ sunītī saha mā punātu । somaḥ svastyā varuṇaḥ samīcyā ।
yamo rājā pramṛṇābhiḥ punātu mā । jātavedā morjayantyā punātu । oṁ bhūrbhuvasuvaḥ ॥

May Indra (The Mind) purify me with good polity, Soma (the Moon) with health, Varuna (The Cosmic Witness) with propriety, Yama the king (the Principle of Dharma) with restraint; and Agni (the Mystic Fire) with energy.

आब्रह्मन् ब्राह्मणो ब्रह्म वर्चसी जायतामस्मिन् राष्ट्रे राजन्य इषव्यः शूरो महारथो जायताम्, दोग्ध्री धेनुर्वोढाऽनड्वान् आशुः सप्तिः पुरन्धिर्योषा जिष्णू रथेष्ठाः सभेयो युवाऽस्य यजमानस्य वीरो जायतां, निकामे निकामे नः पर्जन्यो वर्षतु फलिन्यो न ओषधयः पच्यन्तां योग क्षेमो नः कल्पताम् ॥
ābrahman brāhmaṇo brahma varcasī jāyatām asmin rāṣṭre rājanya iṣavyaś śūro mahāratho jāyatām, dogdhrī dhenur voḍhā 'nadhvān āśuḥ saptiḥ purandhri yoṣā jiṣṇū ratheṣṭhāḥ sabheyo yuvā'sya yajamānasya vīro jāyatām, nikāme nikāme naḥ parjanyo varṣatu phalinyo na oṣadhayaḥ pacyantāṁ yoga kṣemo naḥ kalpatām ॥

In the Priesthood let there be born the Brahmana illustrious with Spiritual Knowledge; In the kingdom let there be born a prince, a skilled archer, a hero and a great-car-warrior; the milch cow; the ox capable of bearing burdens; the swift race horse; the industrious woman; the victorious warrior, the youth fit for the assemble. To this sacrificer may a hero be born. May Parjanya send rain according to our needs, may the plants ripen with fruit and may acquisition and preservation of possessions be secured for us.

तच्छंयो रावृणीमहे । गातुं यज्ञाय । गातुं यज्ञ-पतये । दैवी स्वस्तिरस्तु नः । स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ।
ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम् । शन्नो अस्तु द्विपदे । शं चतुष्पदे ॥ ॐ शान्तिः x ३
tacchaṁyo rāvṛṇīmahe । gātuṁ yajñāya । gātuṁ yajña-pataye । daivī svastir astu naḥ
। svastir mānuṣebhyaḥ । ūrdhvaṁ jigātu bheṣajam । śanno astu dvipade । śaṁ

catuṣpade ॥ oṁ śāntiḥ x 3

We worship the Supreme Being for the welfare of all. May we be free from all miseries and shortcomings so that we may always chant in the sacrifices and for the Lord of Sacrifices. May the medicinal herbs grow in potency, so that diseases can be cured effectively. May the devas grant us peace. May all human beings be happy, may all the birds and the beasts also be happy. Om Peace Peace Peace.

- ❖ *Varuṇa udvāsanam* ।
- ❖ *Prokṣaṇam (sprinkling)*

देवस्य त्व सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यागुं सरस्वत्यै वाचो यन्तुर्यन्त्रेणाग्नेस्त्वा साम्राज्येनाभिसिञ्चामि । द्रुपदादि वेन्मुमुचानः । स्विन्नः स्नात्वी मलाद् इव । पूतं पवित्रेणेवाज्यं । आपः शुन्धन्तु मैनसः । ॐ भूर्भुवस्सुवः x ३ ॥

devasya tva savituḥ prasave'śvinor bāhubhyāṁ pūṣṇo hastābhyāguṁ sarasvatyai vāco yantur yantreṇāgnes tvā sāmrājyenābhiṣiñcāmi । drupadādi venmumucānaḥ । svinnaḥ snātvī malād iva । pūtaṁ pavitreṇevājyaṁ । āpaś śundhantu mainasaḥ । oṁ bhūr-bhuvaḥ suvaḥ x 3 ॥

Impelled by the Lord Savita — the Impeller, with the arms of the Ashvins (Right Knowledge & Right Action) and with the hands of Pushan — the Nourisher, with the voice of Sarasvati — Divine Knowledge, with the control of the Controller, I asperse with sovereignty. As one released from a fetter, or cleansed by bathing after toil. As butter which has been purified through a filter, let this water purify me from all sins. (VS. 20;20)

- ❖ *Prāśanam (drinking)*

आप इद्वा उ भेषजीरापो अमीव चान्तनीः । आपः सर्वस्य भेषजीस्ता मे कृण्वन्तु भेषजम् ॥

āpa idvā u bheṣajīr āpo amīva cāntanīḥ ।
āpaḥ sarvasya bheṣajīs tā me kṛṇvantu bheṣajam ॥

These waters have their healing powers. These waters drive away disease (Spiritual imperfections). These waters have a balm for all, let them be as (spiritual) medicine for you. (RV. 10.137.6)

Vāsudeva Puṇyāha Vācanam

pavitra mantra.

ॐ भगवन् पवित्रं वासुदेव पवित्रं, तत् पादौ पवित्रं, तत् पादोदकं पवित्रं, शत धारं, सहस्र धारं, अपरिमित धारं, अच्छिद्रं अनन्तम् अपरिमित अरिष्ठं, अच्युतन् अक्षयं परमं पवित्रं, भगवन् वासुदेवः पुनातु ॥

oṁ bhagavan pavitraṁ vāsudeva pavitraṁ, tat pādau pavitraṁ, tat pādodakaṁ pavitraṁ, śata dhāraṁ, sahasra dhāraṁ, aparimita dhāraṁ, acchidraṁ anantam aparimita ariṣṭhaṁ, acyutan akṣayaṁ paramaṁ pavitraṁ, bhagavan vāsudevaḥ punātu ॥

O Supreme Being, Vāsudeva, whose feet are most holy, whose feet are most holy, whose feet are most holy, whose streams are one hundred streams, whose streams are one thousand streams, whose streams are unlimited, who are without holes, who are infinite, who are infinitely evil, who are infallible, who are inexhaustible and who are supremely holy, may Lord Vāsudeva purify you.

- ❖ *recite gāyatrī mantra*
- ❖ *recite viṣṇu gāyatrī*

पवित्रं भगवानस्तु वासुदेवः परो गुरुः । अस्तु सङ्कर्षणो देवः पवित्रं परमो विभुः ॥ १ ॥

pavitraṁ bhagavān astu vāsudevaḥ paro guruḥ ।
astu saṅkarṣaṇo devaḥ pavitraṁ paramo vibhuḥ ॥ 1 ॥

The Supreme Being, Vāsudeva, is the supreme spiritual master. May Lord Saṅkarṣaṇa, the most sacred and supremely powerful, be present.

प्रद्युम्नोऽस्तु पवित्रं वै साक्षी विश्वस्य साम्प्रतम् ।पवित्रं अनिरुद्धोऽस्तु विश्वत्रात जगत्पतिः ॥ २ ॥

pradyumno'stu pavitraṁ vai sākṣī viśvasya sāmpratam ।

pavitraṁ aniruddho 'stu viśvatrāta jagat-patiḥ ॥ 2 ॥

May Pradyumna purify, the witness of the universe, and may Aniruddha purify, the protector of the universe, and may the protector of the universe purify.

शुद्धये ऽस्तु परो देवो वासुदेवोऽस्तु शुद्धये । सदा सङ्कर्षणो देवः शुद्धये ऽस्तु सदा मलः ॥ ३ ॥
śuddhaye 'stu paro devo vāsudevo'stu śuddhaye ।
sadā saṅkarṣaṇo devaḥ śuddhaye 'stu sadā malaḥ ॥ 3 ॥

May the Supreme Being, Vāsudeva, be the source of all purity. May Lord Saṅkarṣaṇa always be the source of all purity for my purification.

प्रद्युम्नस्शुद्धये चाऽस्तु सर्वत्र मम सर्वदा । अनिरुद्धस्सदा देवस् शुद्धयेऽस्तु जगत्पतिः ॥ ४ ॥
pradyumnas śuddhaye cā'stu sarvatra mama sarvadā ।
aniruddhas sadā devas śuddhaye'stu jagat-patiḥ ॥ 4 ॥

May Pradyumna purify me everywhere and always. May Aniruddha, the lord of the universe, always be the source of purity.

शुद्धये विष्णुस्त्वाद्य शुद्धये मधुसूदनः । सर्व लोक हितो देवः शुद्धये ऽस्तु त्रिविक्रमः ॥ ५ ॥
śuddhaye viṣṇur astvādya śuddhaye madhusūdanaḥ ।
sarva loka hito devaḥ śuddhaye 'stu trivikramaḥ ॥ 5 ॥

Today Lord Viṣṇu, the Lord of the universe, is present to purify you. May the destroyer of the demon Madhu purify you. May Trivikrama the divine benefactor of all the worlds purify us.

वामनस्शुद्धये अस्त्वाद्यः श्रीधरोऽस्त्वाद्य शुद्धये । शुद्धयेऽस्तु हृषीकेशः पद्मनाभोऽस्तु शुद्धये ॥ ६ ॥
vāmanas śuddhaye astvādyaḥ śrīdharo 'stvādya śuddhaye ।
śuddhaye 'stu hṛṣīkeśaḥ padmanābho 'stu śuddhaye ॥ 6 ॥

May Vāmana today purify you, and may Śrīdhara be the first to purify you. May Lord Hṛṣīkeśa purify, and may Lord Padmanābha purify.

सदा दामोदरो देवः शुद्धयेऽस्तु जगत्-पतिः । शुद्धयेऽस्तु सदा देवः केशवः केशि-सूदनः ॥ ७ ॥
sadā dāmodaro devaḥ śuddhaye'stu jagat-patiḥ ।
śuddhaye'stu sadā devaḥ keśavaḥ keśi-sūdanaḥ ॥ 7 ॥

May Lord Dāmodara, the lord of the universe, always be the source of purity. May Lord Keśava, the destroyer of Keśi, always be for our purification.

नारायणो ऽस्तु विश्वेशश् शुद्धये सर्व कर्मसु । शुद्धये माधवो ऽस्त्वत्र सर्व लोक-हिते रतः ॥ ८ ॥
nārāyaṇo 'stu viśveśaś śuddhaye sarva karmasu ।
śuddhaye mādhavo 'stvatra sarva loka-hite rataḥ ॥ 8 ॥

May Lord Nārāyaṇa, the Lord of the universe, purify us in all our activities. May Lord Mādhava, who is engaged in the welfare of all the worlds, be here to purify us.

शुद्धये चाऽस्तु गोविन्दः परमात्म सनातनः । मीनात्मा शुद्धये ऽस्त्वद्य कूर्मात्माद्यास्तु शुद्धये ॥ ९ ॥
śuddhaye cā'stu govindaḥ paramātma sanātanaḥ ।
mīnātmā śuddhaye 'stvadya kūrmātmādyāstu śuddhaye ॥ 9 ॥

May Govinda, the eternal Supreme Being, be our source of purity. Today may the Mīna avatāra purify us, and may the Kurmāvatāra also purify us.

शुद्धयेऽस्तु वराहात्मा नृसिंहात्माऽस्तु शुद्धये । शुद्धये वामनात्माऽस्तु रामात्माद्या ऽस्तु शुद्धये ॥१० ॥
śuddhaye'stu varāhātmā nṛsiṁhātmā'stu śuddhaye ।
śuddhaye vāmanātmā 'stu rāmātmādyā 'stu śuddhaye ॥10 ॥

May the Varāhāvatāra purify us, and may Nṛsiṁhadeva to purify us. May the Vamana purify us and may Rama and others also purify us.

तथा दाशरथी रामः शुद्धये ऽस्तु सदा गुरुः । वासुदेवात्मजो रामः शुद्धये ऽस्तु सदा-मलः ॥ ११ ॥
tathā dāśarathī rāmaḥ śuddhaye 'stu sadā guruḥ ।
vāsudevātmajo rāmaḥ śuddhaye 'stu sadā-malaḥ ॥ 11 ॥

In the same way, may Rama, the son of Dasaratha, always be the spiritual master for purification. May Rāma, the son of Vāsudeva, always purify us from contamination.

कृष्णोऽस्तु शुद्धये शौरिःबुद्धात्माऽस्तु विशुद्धये । शुद्धयेऽस्तु महा-मायःकल्की विष्णुः सनातनः ॥ १२ ॥
kṛṣṇo'stu śuddhaye śauriḥ buddhātmā'stu viśuddhaye ।
śuddhaye'stu mahā-māyaḥ kalkī viṣṇuḥ sanātanaḥ ॥ 12 ॥

May Lord Kṛṣṇa purify us, and may Lord Śauri purify us, and may the Buddha too purify us. May the eternal Lord Viṣṇu, the great illusory Kalki, purify us.

देव्यश्शान्त्यादयः सन्तु शुद्धये विष्णु-वल्लभाः । द्वारपाल सन्तु चण्डाद्याः प्रभवान्ताश्च शुद्धये ॥ १३ ॥
devyaś śāntyādayaḥ santu śuddhaye viṣṇu-vallabhāḥ ।
dvāra-pāla santu caṇḍādyāḥ prabhavāntāśca śuddhaye ॥13 ॥

May the goddesses, Shanti and others, those dear to Lord Vishnu purify us. Let Chanda and others be the gatekeepers and the powerful means for purification.

शुद्धयेऽस्तु गणाध्यक्षो दुर्गास्त्वद्य विशुद्धये । शुद्धये वैनतेयोऽस्तु पक्षि-राजो नागाशनः ॥ १४ ॥
śuddhaye'stu gaṇādhyakṣo durgāstvadya viśuddhaye ।
śuddhaye vainateyo'stu pakṣi-rājo nāgāśanaḥ ॥ 14 ॥

May the chief of the hosts, Durgā, purify you today. May Vainateya, the king of birds and the eater of snakes, purify us.

इन्द्राद्याः शङ्करान्ताश्च शुद्धये सन्तु लोकपाः । विश्वक्सेनोऽस्तु भूतेशश्शुद्धयेऽस्तु महा-तपाः ॥ १५ ॥
indrādyāḥ śaṅkarāntāśca śuddhaye santu lokapāḥ ।
viśvakseno'stu bhūteśaś śuddhaye'stu mahā-tapāḥ ॥ 15 ॥

May the guardians of the worlds, beginning with Indra and ending with Lord Śiva, purify us. May Visvaksena, the lord of the ghosts, the great ascetic purify us.

कुमुदाद्यास्तु भूतेशाः शुद्धये सन्तु सर्वदा । शुद्धये सन्तु सर्वेषां सर्वे सर्वत्र सर्वदा ॥१६ ॥
kumudādyāstu bhūteśāḥ śuddhaye santu sarvadā ।
śuddhaye santu sarveṣāṁ sarve sarvatra sarvadā ॥ 16 ॥

May Kumuda and the others, the lord of elementals always be there for our purification. May all of them be for the purification of everyone everywhere at all times

एते सर्वे सदा देवाश्शान्तये सन्तु पूजिताः । शुद्धये पुष्ट्ये सन्तु सिद्धये मुक्तयेऽपि च ॥ १७ ॥
ete sarve sadā devāḥ śāntaye santu pūjitāḥ ।
śuddhaye puṣṭye santu siddhaye muktaye'pi ca ॥ 17 ॥

May all these gods always be worshiped for peace. May they be active for purification, nourishment, perfection and liberation.

शिवाय मुक्तये सन्तु सिद्धये कर्मणामपि । मन्त्राणां देशिकादीनां स्थानानां अपि सर्वदा ॥ १८ ॥
śivāya muktaye santu siddhaye karmaṇām api ।
mantrāṇāṁ deśikādīnāṁ sthānānāṁ api sarvadā ॥ 18 ॥

May they be for the sake of peace, liberation and the success of all actions. The mantras are always used in the places where the desikas and others are concerned.

पुत्र मित्र कलत्राणां दासादीनां गवाम्-अपि । वेद शास्त्रागमादीनां व्रतानां इष्ट संपदाम् ॥१९ ॥
putra mitra kalatrāṇāṁ dāsādīnāṁ gavām-api ।
veda śāstrāgamādīnāṁ vratānāṁ iṣṭa saṁpadām ॥19 ॥

Sons, friends, wives, servants, and even cows. The Vedas, the scriptures, the Vedas and other vows are the desired opulences.

मनोरथानां सर्वेषां हितानां सन्तु सर्वदा । आयुष्यारोग्य मेधानां धन धान्यादि संपदाम् ॥ २० ॥
manorathānāṁ sarveṣāṁ hitānāṁ santu sarvadā ।
āyuṣyārogya medhānāṁ dhana dhānyādi saṁpadām ॥ 20 ॥

May the desires of all, be fulfilled at all times. I bless you with long life, health, intelligence, wealth, grain and other opulences.

पुण्यानां अणिमादीनां गुणानां श्रेयसामपि । राज्ञो जनपदस्यापि यजमानस्य मन्त्रिणाम् ॥ २१ ॥
puṇyānāṁ aṇimādīnāṁ guṇānāṁ śreyasām-api ।
rājño janapadasyāpi yajamānasya mantriṇām ॥ 21 ॥

May the king and his ministers, the city, the hosts of the sacrifice, enjoy purity, all the mystical powers and other great qualities.

वैष्णवानां विशेषेण परत्र हितम् इच्छताम् । पञ्च-काल विधि-ज्ञानां सत्त्व-स्थानां शुभार्तिनाम् ॥ २२ ॥
vaiṣṇavānāṁ viśeṣeṇa paratra hitam icchatām ।
pañca-kāla vidhi-jñānāṁ sattva-sthānāṁ śubhārtinām ॥ 22

For Vaiṣṇavas, especially those who desire the welfare of others. May those who know and observe the five times, and are situated in the mode of goodness, desiring auspiciousness,

स्वस्तिरस्तु शिवञ्चास्तु शान्तिरस्तु पुनः पुनः । अविघ्नमनिशं दीर्घम् आयुष्यमस्तु वै ॥ २३ ॥
svastir-astu śivañcāstu śāntir-astu punaḥ punaḥ ।
avighnam-aniśaṁ dīrgham āyuṣyam astu vai ॥ 23 ॥

May there be good fortune, auspiciousness and peace again and again for all. May you all always live a long life without hindrance.

समाहित मना चास्तु संपदश्चोत्तरोत्तरम् । वैष्णवाः भगवद् भक्ताः हृत्-समाहित चेतसः ॥ २४ ॥
samāhita manā cāstu saṁpadaścottarottaram ।
vaiṣṇavāḥ bhagavad bhaktāḥ hṛt-samāhita cetasaḥ ॥ 24 ॥

Let the mind be concentrated and the wealth be increased. They are Vaiṣṇavas, devotees of the Supreme Being, whose minds are fixed on Him.

एकान्तिनो महात्मानः सर्वे भागवत्तोतमाः । पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु पुण्याहं हरिसत्तमाः ॥ २५ ॥
ekāntino mahātmānaḥ sarve bhāgavattotamāḥ ।
puṇyāhaṁ bhavanto bruvantu puṇyāhaṁ harisattamāḥ ॥ 25 ॥

May all these great souls, and anchorites and the best of Bhagavatas may they all declare this day to be sanctified.

ॐ कर्मनः पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु ।
oṁ karmanaḥ puṇyāhaṁ bhavanto bruvantu ।

ॐ पुन्याहमस्तु
oṁ punyāham-astu

ॐ कर्मने स्वस्ति भवन्तो ब्रुवन्तु ।
oṁ karmane svasti bhavanto bruvantu ।

ॐ स्वस्तिरस्तु
oṁ svastir-astu

ॐ कर्मने ऋद्धिम् भवन्तो ब्रुवन्तु ।
oṁ karmane ṛddhim bhavanto bruvantu ।

ॐ ऋद्धिमस्तु
oṁ ṛddhim-astu

ॐ पुण्याहं कर्मनोऽस्तु स्वस्ति कर्मनोऽस्तु कर्म ऋद्ध्येताम् ॥
oṁ puṇyāhaṁ karmano'stu svasti karmano'stu karma ṛddhyetām ॥

ॐ तथास्तु
oṁ tathāstu

- *Take the darbhas from the hands of the sādhakas place them on top of the kumbha.*
- *sprinkle everything with the following mantra;*

ॐ स्थानानि देसानि सहस्र-बाहो वरेण्य नामा विरजांसि नामा ।
तेभ्यो नमस्ते मधुसूदनाय तत्राभिमानं सह रक्ष सन्तु ॐ ॥
oṁ sthānāni desāni sahasra-bāho vareṇya nāmā virajāṁsi nāmā ।
tebhyo namaste madhusūdanāya tatrābhimānaṁ saha rakṣa santu oṁ ॥

ॐ O thousand-armed one, you are the best of all places and countries. O Lord Madhusūdana, I offer my respectful obeisances unto You. May You proudly protect me.

वास्तोष्पते प्रति जानीह्यास्मान् स्वावेशो अनमीवो भवा नः ।
यत्वेमहे प्रति तन्नो जुषस्व शं नो एधि द्विपदे शं चतुष्पदे ॥
vāstoṣpate prati jānīhyāsmān svāveśo anamīvo bhavā naḥ ।

yatvemahe prati tanno juṣasva śaṁ no edhi dvipade śaṁ catuṣpade ॥ 1 ॥

Acknowledge us O Guardian Spirit of the homestead: bring no disease, and give us happy entrance. Grant us that which we seek of you, and prosper our bipeds and quadrupeds.

वास्तोष्पते शग्मयासगँ् सदा ते सक्षीमहि रण्वया गातुमत्या ।
आवह क्षेमे उत योगे वरं नो यूयं पात स्वस्तिभिस् सदा नः ॥

vāstoṣpate śagmayāsagmँ sadā te sakṣīmahi raṇvayā gātumatyā ।
āvaha kṣeme uta yoge varaṁ no yūyaṁ pāta svastibhis sadā naḥ ॥ 2 ॥

Through your dear fellowship that brings welfare, may we be victorious, O Guardian of the Dwelling! Protect our happiness in rest and labour. Preserve us evermore with blessings.

वास्तोष्पते प्रतरणो न एधि गोभिर् अश्वेभिरिन्दो ।
अजरासस् ते सख्ये स्याम पितेव पुत्रान् प्रति नो जुषस्व ॥

vāstoṣpate prataraṇo na edhi gobhir aśvebhir indo ।
ajarāsas te sakhye syāma piteva putrān prati no juṣasva ॥ 3 ॥

Protector of the home, be our promoter; increase our wealth in cattle and steeds. O Indu.
May we be ever-youthful in your friendship; be pleased in us as in his sons a father.

अमी वहा वास्तोष्पत विश्वा रूपाण्याविशन् । सखा सुशेव एधि नः ॥

amīvahā vāstoṣpate viśvā rūpāṇyāviśan । sakhā suśeva edhi naḥ ॥ 4 ॥

O Guardian of the Homestead who destroys all disease and manifests in manifold forms, be an auspicious friend to us.

ĀCĀRYA RITVIK VARAṆAM

- *Assemble all the ritviks.*
- *Prepare a tray — 2 yellow-coloured coconut, rice, fruit, gūḍa, betel, a bowl of gold coins, mango leaves, darbha, turmeric, flowers, gandha, silk cloth, dhūpa, dīpa, etc.*

ऋध्यास्म हव्यैर्नमसोपसद्य । मित्रं देवं मित्र धेयन्नो अस्तु ।
अनुराधान् हविषा वर्धयन्तः । शतं जीवेम शरदः सवीराः ॥

ṛdhyāsma havyair namasopasadya । mitraṁ devaṁ mitra-dheyan no astu । anurādhān haviṣā vardhayantaḥ । śataṁ jīvema śaradas-savīrāḥ ॥

Let us invoke Mitra with offerings and bow down with reverence. May Mitra, the God with a binding covenant, be propitious to us. By offering oblations with devotion, may we live a hundred autumns, along with our heroes.

नमः सदसे नमः सदसस्पतये नमः सखीनाम् । पुरोगाणां चक्षुक्षे नमो दिवे नमः पृथिव्यै ॥

namas sadase namas sadasas-pataye namas sakhīnām
purogāṇāṁ cakṣuṣe namo dive namaḥ pṛthivyai ॥

I offer obeisance to the assembly, homage to the Lord of the assembly, salutations to the friends who go before, homage to Heaven and to Earth. (T. S. 3;2;4)

सप्रथा सभां मे गोपाय । ये च सभ्याः सभा सदः । तान् इन्द्रियावतः कुरु । सर्वं आयुरुपासतां ॥

sapratha sabhāṁ me gopāya । ya ca sabhyās sabhā sadaḥ ।
tān indriyāvata kuru । sarvam āyur upāsatām ॥

May this august assembly afford me its protection, all those who are present here. May they protect my sense organs, I offer my lifelong obeisance. (TB. 1.1.10.3.5)

सर्वेभ्यो श्री-वैष्णवेभ्यो नमः sarvebhyo śrī-vaiṣṇavebhyo namaḥ

- *Place the tray on the ground, prostrate and then stand holding the tray again:—*

अशेष हे परिषद् भवत् पाद-मूले मया समर्पिताम् इमां सौवर्णीं यत्किञ्चित् दक्षिणां यथोक्त दक्षिणाम् इव ताम्बूलञ्च स्विकृत्य, अस्य देव देवस्य अखिलाण्ड कोटि ब्रह्माण्ड-नायकस्य सृष्टि स्थिति संहार अनुग्रह कारकस्य परम-पुरुषस्य अनुग्रहात्, अस्मिन् नगरे विद्यमानानां सर्वेषां महा-जनानां क्षेम स्थैर्य धैर्य वीर्य विजय शौर्य आयुर् आरोग्य ऐश्वर्य सत्-सन्तान सौभाग्य धर्मार्थ काम-मोक्ष चतुर्-विध फल पुरुषार्थ सिद्ध्यर्थं परमेश्वरस्य पादार-विन्द द्वन्दे अचञ्चला भक्ति-सिद्ध्यर्थं श्री _____ _____ _____ समेत सपरिवार त्रयऽह्निक प्रतिष्ठ महोत्सवन् महा-मङ्गल कर्म कर्तुम् योग्यता सिद्धिं अनुगृहाण ॥

aśeṣa he pariṣad bhavat pāda-mūle mayā samarpitām imāṁ sauvarṇīṁ yatkiñcit dakṣiṇāṁ yathokta dakṣiṇām iva tāmbūlañca svikṛtya, asya deva devasya akhilāṇḍa koṭi brahmāṇḍa-nāyakasya sṛṣṭi sthiti saṁhāra anugraha kārakasya parama-puruṣasya anugrahāt, asmin nagare vidyamānānāṁ sarveṣāṁ mahā-janānāṁ kṣema sthairya dhairya vīrya vijaya śaurya āyur ārogya aiśvarya sat-santāna saubhāgya dharmārtha kāma-mokṣa catur-vidha phala puruṣārtha siddhyarthaṁ parameśvarasya pādāra-vinda dvande acañcalā bhakti-siddhyarthaṁ śrī _____ _____ sameta saparivāra traya'hnika pratiṣṭha mahotsavan mahā-maṅgala karma kartum yogyatā siddhiṁ anugṛhāṇa ॥

"O entire assembly, at the feet of which I have offered this small golden gift as per the prescribed rituals, along with the offering of betel leaves and other prescribed items, please accept it. By the grace of the Supreme Being, who is the Lord of countless universes and the cause of creation, maintenance, and dissolution, for the welfare, stability, courage, valor, victory, heroism, longevity, health, prosperity, good progeny, and the attainment of the fourfold goals of life (dharma, artha, kama, and moksha) for all the great people residing in this city, and for the unwavering devotion at the lotus feet of the Supreme Lord, please bestow your blessings so that the grand festival and auspicious activities of the three-day consecration ceremony for Shri _____, along with his family, can be successfully accomplished."

Saṅkalpaḥ — श्री गोविन्द ३ । अस्यां शुभ तिथौ श्री-भगवद् आज्ञया भगवत् कैङ्कर्यार्थं, अखिलाण्ड कोटि ब्रह्माण्ड नायकस्य श्री _____ प्रतिष्ठा कर्तुं तदङ्ग तत् कर्मार्थं मण्डपादि कर्तुं आचार्यादि वरणम् अहं करिष्ये ॥
स्वशेष भूतेन मया स्वीयैस् सर्व परिच्छदैः विधातुं प्रीतम् आत्मानं देवः प्रक्रमते स्वयात् ॥

śrī govinda 3 । asyāṁ śubha tithau śrī-bhagavad ājñayā bhagavat kaiṅkaryārthaṁ, akhilāṇḍa koṭi brahmāṇḍa nāyakasya śrī _____ pratiṣṭhā kartuṁ tadaṅga tat karmārthaṁ maṇḍapādi kartuṁ ācāryādi varaṇam ahaṁ kariṣye ॥ svaśeṣa bhūtena mayā svīyaiḥ sarva paricchadaiḥ vidhātuṁ prītam ātmānaṁ devaḥ prakramate svayāt ॥

"On this auspicious day, by the divine command of the Supreme Lord, for the purpose of serving the Lord, and to consecrate Shri _____, who is the Lord of countless universes, I shall undertake the selection of Acharyas (preceptors) and others for the related activities, including the preparation of the pavilion and other arrangements. May the Lord, who is the master of all, be pleased with me and my attendants, as I, His devoted servant, carry out this task."

yajamāna; मम अस्यां भगवत् प्रतिष्ठायां त्वम् आचार्यो भव ।
mama asyāṁ bhagavat pratiṣṭhāyāṁ tvam ācāryo bhava ।

brāhmaṇa; भविष्यामि ! bhaviṣyāmi !

❖ The yajamāna gives two darbha blades to the brāhmaṇa with the following;

आचार्यत्वेन त्वाम् अहं वृणे !	ब्राह्मण;	वृतोस्मि !
ācāryatvena tvām ahaṁ vṛṇe !	**brāhmaṇa**;	vṛtosmi !

❖ *He then offers him gandha puṣpa dakṣiṇa etc.*

❖ *Together with the ācārya the yajamāna now selects 4, 8 or 16 qualified brāhmaṇas to act as ritviks.*

yajamāna; अस्यां भगवत् प्रतिष्ठायां यूयं ऋत्विजो भवेथ !
asyāṁ bhagavat pratiṣṭhāyāṁ yūyaṁ ṛtvijo bhavetha !

ṛtvikāḥ भवेमहे ! bhavemahe !

yajamāna; ऋत्विक्त्वेन युष्मान् अहं वृणे !
ṛtviktvena yuṣmān ahaṁ vṛṇe !

ṛtvikāḥ ऋत्विकाः वृतास्स्म ! ṛtvijāḥ vṛtās sma !

- *The yajamāna offers them dīkṣa vastra, gandha, puṣpa dakṣiṇa etc as before.*
- *With the permission of the ācārya the yajamān then invites the architects and the craftsmen and gratifies them with money.*
- *He then receives the icons from the sculptors and hands them over to the ācārya and ṛtviks saying;*

यथोचितं कर्म कुरु ! yathocitaṁ karma kuru !

PRASĀDA GAMANA VĀSTU PŪJĀ

- *The acarya, ritviks and the yajamāna proceed to the prasād with maṅgala veda ghoṣa, pūrṇa-kumbha and kanya in front.*

DIKPĀLA PŪJĀ

- *Establish eight kalaśas in the cardinal directions, the Brahma kalaśa between East & North- East, and the Ananta kalaśa betweeen the South-west and the West.*
- *Peform invocation and offer pañcopacāras.*

1. East

त्रताॅरम् इन्द्रम् अवितारम् इन्द्रगुं हवे हवे सुहवगुं शूरम् इन्द्रम्ँ ।
हुवे नु शक्रं पुरुहूतम् इन्द्रगुं स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः ॥

tratāram indraṁ avitāraṁ indraguṁ have have suhavaguṁ śūraṁ indram" ।
huve nu śakraṁ puruhūtam indraguṁ svasti no maghavā dhātvindraḥ ॥

Indra the Saviour, Indra the Helper, Hero, who listens to each invocation. Shakra I call, Indra invoked of many, may Indra bounteous Lord, prosper and bless us. (RV.6.47.11)

इन्द्रम् ध्यायामि आवाहयामि – इन्द्राय मेधाधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।

indram dhyāyāmi āvāhayāmi – indrāya medhādhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ।

- *Scatter mustard seeds*

यात यात महा-भूताः सुदूरं सह बान्धवाः । भगवत् प्रीतये यज्ञ कर्मारम्भं करोम्यहम् ॥ १ ॥
yāta yāta mahā-bhūtāḥ su-dūraṁ saha bāndhavāḥ ।
bhagavat prītaye yajña karmārambhaṁ karomyaham ॥ 1 ॥

Depart, depart, O great spirits, along with your kin, far away. For the pleasure of the Lord, I now begin the sacrificial rites.

2. South-East

त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवयासि सिष्ठाः ।
यजिष्ठो वह्नि तमः शोशुचानो विश्वा द्वेषागुंसि प्रमुम् उग्ध्यस्मत् ॥
tvanno agne varuṇasya vidvān devasya heḍo 'vayāsi siṣṭhāḥ ।
yajiṣṭho vahni tamaḥ śośucāno viśvā dveṣāguṁsi pramum ugdhyasmat ॥

O Agni! Mollify the anger of the gods and Lord Varuna. The Most Worshipful, the Best-Conveyer, the Most-Resplendent as you are, With these oblations we express our gratitude; turn away from us all them that hate us. Hail! (RV 4.1.4 TS 2.5.12.3)

अग्निं ध्यायामि आवाहयामि – अग्नये तेजोधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
agniṁ dhyāyāmi āvāhayāmi – agnaye tejodhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ।

❖ *Scatter mustard seeds*

अद्य गच्छन्तु भेतालाः सुदूरं सह बान्धवाः । विष्णोर्-यज्ञं करिष्यामि लोक कल्याण हेतवे ॥ २ ॥
adya gacchantu bhetālāḥ sudūraṁ saha bāndhavāḥ ।
viṣṇor-yajñaṁ kariṣyāmi loka kalyāṇa hetave ॥ 2 ॥

"Let the spirits (Vetalas) depart far away today, along with their kin. I shall perform the sacrificial rite of Vishnu for the welfare of the world."

3. South

सुगन् नः पन्थाम् अभयं कृणोतु । यस्मिन् नक्षत्रे यम एति राजा ।
यस्मिन् नेनम् अभ्यषिञ्चन्त देवाः । यदस्य चित्रगुं हविषा यजाम ॥
sugan naḥ panthām abhayaṁ kṛṇotu । yasmin nakṣatre yama eti rājā ।
yasmin nenam abhyaṣiñcanta devāḥ । yad asya citraguṁ haviṣā yajāma ॥

May the path be pleasant and free of fear for us. In the constellation under which King Yama moves, in which the gods anointed him, may we worship him with the most splendid offering.

यमं ध्यायामि आवाहयामि – यमाय धर्म-राजाय सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
yamaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi – yamāya dharma-rājāya sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ।

❖ *Scatter mustard seeds*

यात यात महा प्रेताः सुदूरं बान्धवैर्युताः । विष्णोर्यागं करिष्यामि अत्र लोक शुभ प्रदम् ॥ ३ ॥
yāta yāta mahā pretāḥ sudūraṁ bāndhavair yutāḥ ।
viṣṇor yāgaṁ kariṣyāmi atra loka śubha pradam ॥ 3 ॥

Go, go, great hungry ghosts, far away with your relatives. I will perform Vishnu's sacrifice here, which brings auspiciousness to the world.

4. South-West

असुन्वन् तम् अयजामनम् इच्छ स्तेनस्येत्याम् अन्विहि तकरस्य ।
अन्यम् अस्मद् इच्छ सा त इत्या नमो देवि नैर्ऋते तुभ्यमस्तु ॥
asunvan tam ayajāmanam iccha stenasyetyām anvihi takarasya ।
anyam asmad iccha sā ta ityā namo devi nairṛte tubhyam astu ॥

Seek the one who does not press Soma, who does not perform sacrifices. Pursue the path of the thief, the burglar. Seek another than us. That is your way. O goddess Nirrti, homage be to you.

निर्ऋतिं ध्यायामि आवाहयामि – निर्ऋतये भूताधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
nirṛtiṁ dhyāyāmi āvāhayāmi – nirṛtaye bhūtādhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ।

❖ *Scatter mustard seeds*

यात यात पिशाचाश्च सुदूरम् सह बान्धवाः । लोक कल्याण हेत्वर्थं विष्णोर् यागं करोम्यहम् ॥ ४ ॥
yāta yāta piśācāśca sudūram saha bāndhavāḥ ।
loka kalyāṇa hetvarthaṁ viṣṇor yāgaṁ karomyaham ॥ 4 ॥

Go, go, O Pisachas, far away with your relatives. For the welfare of the world, I perform Vishnu's sacrifice.

5. West

तत् त्वा॑ यामि॒ ब्रह्म॑णा॒ वन्द॑ मानस्त॒दा शा॑स्ते॒ यज॑मानो ह॒विर्भिः॑ ।
अहे॑डमानो वरुणे॒ह बो॒ध्युरु॑शगुं स॒ मा न॒ आयुः॒ प्रमो॒षीः ॥
tat tvā yāmi brahmaṇā vanda mānas tadā śāste yajamāno haṿirbhiḥ ।
aheḍamāno varuṇeha bodhyuruśaguṁ sa mā na āyuḥ pramoṣīḥ ॥

O Varuna! Praised by Vedic hymns, may I reach your refuge for which I long, through these oblations. I offer you abundant praise, withhold your anger now and enlighten us! (RV 4.1.5 TS 2.5.12.3)

वरुणं ध्यायामि आवाहयामि – वरुणाय जलाधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
varuṇaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi – varuṇāya jalādhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ।

❖ *Scatter mustard seeds*

यात यात सुराः शीघ्रं सुदूरम् सह बान्धवाः । विष्णोर्-यज्ञं करिष्यामि लोक कल्याण हेतवे ॥ ५ ॥
yāta yāta surāḥ śīghraṁ sudūram saha bāndhavāḥ ।
viṣṇor-yajñaṁ kariṣyāmi loka kalyāṇa hetave ॥ 5 ॥

Go, go, O Suras, far away with your relatives. For the welfare of the world, I perform Vishnu's sacrifice

6. North-East

आ नो॑ नि॒युद्भि॑: श॒तिनी॑भिर् अध्व॒रं स॑ह॒स्रिणी॑भि॒रुप॑ याहि य॒ज्ञम् ।
वायो॑ अ॒स्मिन्त् सव॑ने मादयस्व यू॒यम् पा॑त स्व॒स्तिभि॒: सदा॑ नः ॥
ā no niyudbhiś śatinībhir adhvaraṁ sahasriṇībhir upa yāhi yajñam ।
vāyo asmint savane mādayasva yūyam pāta svastibhis sadā naḥ ॥

Come to our sacrifice with hundreds and thousands of your teams of horses, O Vayu. Rejoice in this Soma offering. May you always protect us with blessings.

वायुं ध्यायामि आवाहयामि – वायवे प्राणाधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
vāyuṁ dhyāyāmi āvāhayāmi – vāyave prāṇādhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ।

❖ *Scatter mustard seeds*

गच्छन्तु शाकिनी सङ्घाः सुदूरम् सह बान्धवाः । अत्र विष्णोर्-महा यज्ञं करिष्यामि जगत् प्रियम् ॥ ६ ॥
gacchantu śākinī saṅghāḥ sudūram saha bāndhavāḥ ।
atra viṣṇor-mahā yajñaṁ kariṣyāmi jagat priyam ॥ 6 ॥

Go, go, O Shakinis, far away with your relatives. For the welfare of the world, I perform Vishnu's sacrifice

7. North

व॒यगुँ सो॑म व्र॒ते तव॒ मन॑स् त॒नूषु॒ बिभ्र॑तः । प्र॒जाव॑न्तो अशीमहि ॥
vayaguṁ soma vrate tava manas tanūṣu bibhrataḥ । prajāvanto aśīmahi ॥

We who bear your Soma vow in our minds and bodies, O Vayu, may we become prosperous with offspring.

सोमम् ध्यायामि आवाहयामि – सोमाय पीयूषाधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
somam dhyāyāmi āvāhayāmi – somāya pīyūṣādhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ।

❖ *Scatter mustard seeds*

गच्छन्तु डाकिनि गणाः सुदूरम् बान्धवैर्द्रुतम् । अत्र यागं करिष्यामि विष्णु प्रीतिकरम् शुभम् ॥ ७ ॥
gacchantu ḍākini gaṇāḥ sudūram bāndhavair drutam ।
atra yāgaṁ kariṣyāmi viṣṇu prītikaram śubham ॥ 7 ॥

Go, go, O Dakinis, far away with your relatives. For the welfare of the world, I perform Vishnu's sacrifice

8. North-East

तम् ईशा॑नं॒ जग॑तस्त॒स्थुष॒स् पति॑ं धियं जि॒न्वम् अव॑से हूमये व॒यम् ।
पू॒षा नो॒ यथा॒ वेद॑ सा॒म स॑द्वृ॒धे र॑क्षि॒ता पा॒युर् अद॑ब्धस्स्व॒स्तये ॥

tam īśā॑naṁ jaga॑tas tasthuṣa॒s patiṁ dhiyaṁ jinvam ava॑se hūmaye va॒yam ।
pūṣā no॒ yathā॒ veda॑ sāma sadvṛdhe rakṣi॒tā pā॒yur ada॑bdhas sva॒staye ॥

We invoke for our protection the lord of the stationary and moving world, the inspirer of thoughts, Pushan, who is the guardian and protector, undeceivable, for our well-being, just as he knows the ways to constant prosperity.

इशानम् ध्यायामि आवाहयामि – ईशानाय विद्याधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
iśānam dhyāyāmi āvāhayāmi – īśānāya vidyādhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ॥

❖ *Scatter mustard seeds*

गच्छन्तु कामिनी भूताः सुदूरं मित्र-बान्धवैः । विष्णोर्-यज्ञं करिष्यामि सर्वो लोक शुभ प्रदम् ॥ ८ ॥
gacchantu kāminī bhūtāḥ sudūraṁ mitra-bāndhavaiḥ ।
viṣṇor-yajñaṁ kariṣyāmi sarvo loka śubha pradam ॥ 8 ॥

Go, go, Kamini Bhutas, far away with your relatives. For the welfare of the world, I perform Vishnu's sacrifice

9. Between Īśāna & Indra

ब्रह्म॑ जज्ञा॒नं प्र॑थ॒मं पु॒रस्ता॒द् विसी॑मतः सु॒रुचो॑ वे॒न आ॑वः ।
सु॒बु॒ध्निया॑ उप॒मा अ॑स्य वि॒ष्ठाः स॒तश्च॒ योनि॒म् अस॑तश्च॒ विवः॑ ॥

brahma॑ jajñā॒naṁ pra॑thamaṁ pura॒stād visī॑mataḥ su॒ruco॑ ve॒na ā॑vaḥ ।
subu॒dhniyā॑ upa॒mā a॑sya vi॒ṣṭhāḥ sa॒taśca॒ yoni॒m asa॑taśca॒ viva॑ḥ ॥

In the beginning, first was the Veda generated, the delight of existence overcame the gods from on high revealing the most profound and simple revelations — the source of the existent and the non-existent. (Vajasaneyi Samhita 13:3)

ब्रह्मानम् ध्यायामि आवाहयामि –ब्रह्मणे लोकाधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
brahmānam dhyāyāmi āvāhayāmi –brahmaṇe lokādhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ॥

❖ *Scatter mustard seeds*

गच्छन्तु शाबराः सर्वे ये चान्ये दिवि संस्थिताः । विष्णोर्-यज्ञं करिष्यामि जगन् मङ्गल कारणम् ॥ ९ ॥
gacchantu śābarāḥ sarve ye cānye divi saṁsthitāḥ ।
viṣṇor-yajñaṁ kariṣyāmi jagan maṅgala kāraṇam ॥ 9 ॥

Go, go, O Shabaras, far away with your relatives. For the welfare of the world, I perform Vishnu's sacrifice

10. Between nairṛti & Varuṇa

स्यो॒ना पृ॑थिवि॒ भवा॑-नृक्ष॒रा नि॒वेश॑नी । यच्छा॑न॒ः शर्म॑ स॒प्रथा॑ः ॥
syo॒nā pṛ॑thivi॒ bhavā॑-nṛkṣa॒rā ni॒veśa॑nī । yacchā॑naḥ śarma॑ sa॒prathā॑ḥ ॥

O Earth, be pleasant and free from thorns, a good resting place. Grant us wide-spreading shelter.

अनन्तं ध्यायामि आवाहयामि – अनन्ताय नागाधिपतये सायुधाय सपरिवाराय भगवत पर्षदाय नमः ।
anantaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi – anantāya nāgādhipataye sāyudhāya saparivārāya bhagavata parṣadāya namaḥ ॥

❖ *Scatter mustard seeds*

गच्छन्तु सर्व वेतालाः ये चान्ये भूमिम् आशिताः । विष्णोर्यज्ञं करिष्येऽत्र लोक क्षेमार्थमेव हि ॥ १० ॥
gacchantu sarva vetālāḥ ye cānye bhūmim āśitāḥ ।
viṣṇor-yajñaṁ kariṣye'tra loka kṣemārtham eva hi ॥ 10 ॥

Go, go, Vetalas, far away with your relatives. For the welfare of the world, I perform Vishnu's sacrifice

VĀSTU PŪJĀ

❖ *On the South side of the prasāda prepare vāstu vedi. On it place a 7-fold darbha kurca. Invoke the vastu purusa;*

19				12				13
	1.		2			3		
		6.			4			
20	9		10					
18				11				14
		7						
	8							
							5	
17				16				15

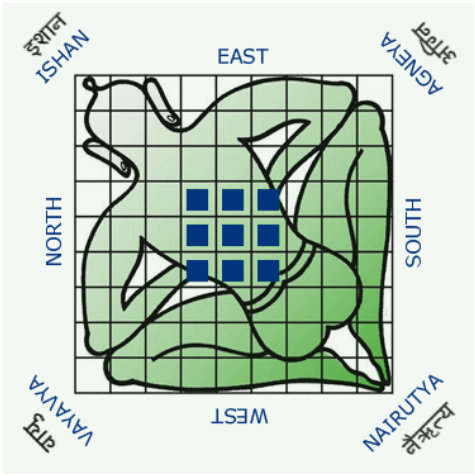

Vāstu Puruṣa Dhyānam

वास्तु मर्त्यो महाकायः कृष्णांगो रक्त-लोचनः । एक-वक्त्रो द्वि-बाहुश्च बर्बरांगंच दुर्धरः ॥
vāstu martyo mahākāyaḥ kṛṣṇāṅgo rakta-locanaḥ ।
eka-vaktro dvi-bāhuśca barbarāṅgañca durdharaḥ ॥

आवाहयाम्यहं वास्तुं वज्र-देहो महा-बलम् । विश्वंबरं नाग-रूपं भू-भार्-अर्पित मस्तकम् ॥
āvāhayāmyahaṁ vāstuṁ vajra-deho mahā-balam ।
viśvambaraṁ nāga-rūpaṁ bhū-bhār-arpita mastakam ॥

आगच्छ भगवन् वास्तो सर्व देवैर् अधिष्टित । भगवन् कुरु कल्याणं गृहे-स्मिन् सन्निधो भव ॥
āgaccha bhagavan vāsto sarva devair adhiṣṭita ।
bhagavan kuru kalyāṇaṁ gṛhe-smin sannidho bhava ॥

O Vastu who appears in the form of a man, of aweful appearance, having a huge body, dark complexion and red eyes. With one face and two arms, hard to contain. I Invoke you O Vastu with the adamantine body of great strength, clothed in space, manifest as a Naga, supporting the earth on your head. Please come hither O Lord Vastu, the one in whom all the Devas are established, grant us your Grace and be present in this building.

ॐ क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं क्षः ह्रीं वास्तु-पतये इहागच्छ इहा तिष्ट ॥
oṁ kṣrāṁ kṣrīṁ kṣrūṁ kṣraiṁ kṣrauṁ kṣraḥ hṛīṁ vāstu-pataye ihāgaccha ihā tiṣṭa ॥
ॐ ह्रीं वास्तु पतये नमः वास्तु पतये नमः ॥ oṁ hrīṁ vāstu pataye namaḥ ॥

ॐ क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं क्षः ह्रीं वास्तु-पतये इहागच्छ इहा तिष्ठ ॥ ॐ ह्रीं वास्तु पतये नमः ॥
oṁ kṣrāṁ kṣrīṁ kṣrūṁ kṣraiṁ kṣrauṁ kṣraḥ hrīṁ vāstu-pataye ihāgaccha ihā tiṣṭha ॥ oṁ hrīṁ vāstu pataye namaḥ ॥

ॐ वं वास्तुपुरुषाय नमः — आगच्छागच्छ। oṁ vaṁ vāstupuruṣāya namaḥ — āgacchāgaccha.

❖ *Then invoke the maṇḍala devatās with the following mantras*

ॐ अंशु-मालिने नमः ध्यायामि आवाहयामि ॥ झष-ध्व्जाय । कुमाराय । विनायकाय । अश्विभ्याम् । चंद्राय । दुर्गायै । सप्त-मातृभ्यो । स्थाणवे । विष्णवे । ब्रह्मणे ॥

oṁ aṁśumāline namaḥ 1. dhyāyāmi āvāhayāmi gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi । (*head*) dhvajāya 2. (*right shoulder*) kumāraya 3. (*Right elbow*) vināyakāya 4. (*right hand*) aśvinī-devatābhyāṁ 5. (*Both feet*) candrāya 6. (*chest*) durgāyai 7. (*Left hand*) aṣṭamātṛbhyo 8. (*Left elbow*) sthāṇave 9. (*Left shoulder*) viṣṇave 10. (*heart*) brahmaṇe 11. (*navel*)

❖ *Now in the eight directions invoke the dikpālakas;*

लं इन्द्राय १२। रं अग्नये १३। ॐ हं यमाय १४। षं निर्ऋतये १५। वं वरुणाय १६। यं वायवे १७। सं सोमाय १८। शं शङ्कराय १९। क्षं क्षेत्रपालाय २०।

laṁ indrāya 12. raṁ agnaye 13. oṁ haṁ yamāya 14. ṣaṁ nirṛtaye 15. vaṁ varuṇāya 16. yaṁ vāyave 17. saṁ somāya 18. śaṁ śaṅkarāya 19. kṣaṁ kṣetrapālāya 20.

❖ *Offer all the upacāras*

Upacāras

आसनं समर्पयामि । अर्घ्यं समर्पयामि । पाद्यं समर्पयामि । आचमनीयं समर्पयामि । ॐ भूर् भुव सुवः स्नानं समर्पयामि । वस्त्र अर्थं अक्षतान् । उपवीत अर्थं अक्षतान् समर्पयामि । आभरण अर्थं अक्षतान् समर्पयामि । दिव्य गंधान् धारयामि । गंधस्योपरि कुम्कुमं समर्पयामि । पुष्पमालिकाम् समर्पयामि । पुष्पै पूजयामि ॥

āsanaṁ samarpayāmi । arghyaṁ samarpayāmi । pādyaṁ samarpayāmi । ācamanīyaṁ samarpayāmi । oṁ bhūr bhuva suvaḥ snānaṁ samarpayāmi । vastra arthaṁ akṣatān । upavīta arthaṁ akṣatān samarpayāmi । ābharaṇa arthaṁ akṣatān samarpayāmi । divya gandhān dhārayāmi । gandhasyopari kumkumaṁ samarpayāmi । puṣpamālikām samarpayāmi । puṣpai pūjayāmi ॥

ॐ असि-चर्म-धराय नमः । कपिलास्याय । भीषणाय । रक्त-लोचनाय । कोट-रक्षाय । लंब-कर्णाय । दीर्घ-जंघाय । महोदराय । अश्व-तुंडाय । काक-कंटाय । वज्र-बाहवे । व्रतांत-काय । स्मित-वक्त्राय । कृष्ण-देहाय । श्वेत-वस्त्राय । सु-वेष्टिने । रक्त-केशाय । महा- पाणये । तीक्ष्ण-दंष्ट्राय ॥

Vāstu-laghu-nāmavalli — oṁ asi-carma-dharāya namaḥ । kapilāsyāya । bhīṣaṇāya । rakta-locanāya । koṭa-rakṣāya । lamba-karṇāya । dīrgha-jaṅghāya । mahodarāya । aśva-tuṇḍāya । kāka-kaṇṭāya । vajra-bāhave । vratānta-kāya । smita-vaktrāya । kṛṣṇa-dehāya । śveta-vastrāya । su-veṣṭine । rakta-keśāya । mahā- pāṇaye । tīkṣṇa-daṁṣṭrāya ॥

Uttara pūjā

ॐ वास्तु पुरुषाय विद्महे । भूमी-पुत्राय धीमहि । तन्नो वास्तु प्रचोदयात् ॥
oṁ vāstu puruṣāya vidmahe । bhūmī-putrāya dhīmahi । tanno vāstu pracodayāt ॥

AGNI SANDHĀNAM

❖ *Sit in front of the kuṇḍa in the west.*

❖ *Place the puṣpa-bhājanam to your right and the other homa paraphernalia to the left.*

❖ *To the north of the fire place the prokṣaṇi pātra, praṇīta pātra, śruk, śruva, ājya-pātra, samidha, kuśa, caru-pātra upside down in pairs.*

❖ *Recite the saṅkalpam to perform the daily homa*

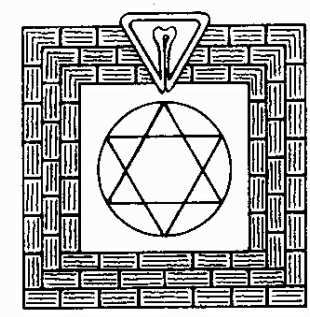

saṅkalpaḥ - हरिः ॐ तत्सत् ..... भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपं अस्य देव देवस्य भगवतो वासुदेवस्य श्री भूमि नीला नायिका समेत श्री देवाधिराज स्वामि सन्निधौ वास्तु होमम् करिष्ये ॥

hariḥ oṁ tat sat ..... bhagavad ājñayā bhagavad kaiṁkarya rūpaṁ asya deva devasya bhagavato vāsudevasya śrī bhūmi nīlā nāyikā sameta śrī devādhi raja svāmi sannidhau vāstu homam kariṣye ॥

❖ *On the base of the kuṇḍa draw three perpendicular lines and bisect them by three horizontal lines while reciting the mūla- mantra. Sprinkle water on them.*

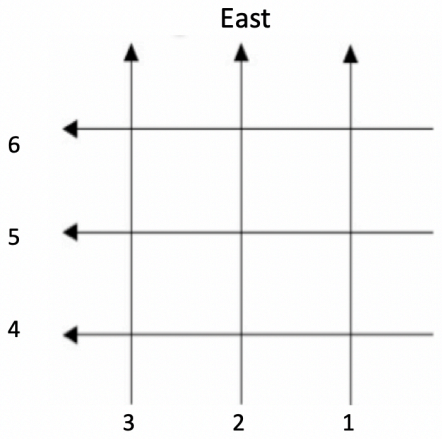

From 1 – 3 recite
ॐ नमो नारायणाय
oṃ namo nārāyaṇāya

From 4 – 6 recite
ॐ ईडायै नमः
oṃ īḍāyai namaḥ
ॐ सुषुम्णायै नमः
oṃ suṣumnāyai namaḥ
ॐ पिङ्गलायै नमः
oṃ piṁgalāyai namaḥ

❖ *Place 3 blades of darbha on the four sides of the kuṇḍa.*
❖ *Contemplate the middle of the kuṇḍa –*

ॐ भद्रासनाय नमः, ॐ विमलासनाय नमः ॥ om bhadrāsanāya namah, oṁ vimalāsanāya namaḥ ॥

❖ *Bring fire in a copper vessel and place it in front of you.*
❖ *Perform ṣaḍaṅganyāsa* ॐ रं अग्नये नमः
❖ *place it in the kuṇḍa while reciting:—*

चन्द्रमा मनसो जातः । चक्षोस्सूर्यो अजायत । मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च । प्राणाद् वायुरजायत ॥
candramā manaso jātaḥ । cakṣos-sūryo ajāyata ।
mukhād indraś cāgniś ca । prāṇād vāyur ajāyata ॥

The Moon was created from His mind, and from His eye the Sun had birth.
From His mouth were Indra and Agni born, from His breath came the wind.

विष्णु मुखात् अग्निम् उत्पन्नं ध्यात्वा ॐ भूर्भुवस्सुवः वैष्णव नाम अग्नये नमः ।
आवाहयामि स्थापयामि गन्धाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥

viṣṇu mukhāt agnim utpannaṁ dhyātvā
oṁ bhūr bhuvas suvaḥ vaiṣṇava nāma agnaye namaḥ ।
āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi ॥

❖ *Place kūrcas of 5, 7, 9, 11, 15 or 25 blades on each side of the kuṇḍa. Visualise and worship the four vyūhas while placing them.*

East	ॐ नमो भगवते वासुदेवाय	oṁ namo bhagavate vāsudevāya
South	ॐ नमो भगवते सङ्कर्षणाय	oṁ namo bhagavate saṅkarṣaṇāya
West	ॐ नमो भगवते प्रद्युम्नाय	oṁ namo bhagavate pradyumnāya
North	ॐ नमो भगवते अनिरुद्धाय	oṁ namo bhagavate aniruddhāya

❖ *To the South of the kuṇḍa invoke & worship Brahmā in a flower.*

ॐ खं ब्रह्मणे - सकल अराधनै स्वर्चितम्
oṁ khaṁ brahmaṇe - sakala arādhanai svarcitam

❖ *Fill the prokṣaṇī pātra praṇītā-pātra with water holding a pavitri with the ring finger and thumb of both hands pass it through the water three times.*

- *Sprinkle all the homa dravya with that water.*
- *Turn the vessels right side up.*
- *Pour the prokṣaṇi water around the kuṇḍa and then refill it.*
- *Fill the praṇīta pātra with water place a flower and some akṣata in it and place it to the north-east of the fire.*
- *Invoke vāsudeva in it.*

ॐ वं वासुदेवाय नमः - सकल अराधनै स्वर्चितम्
oṁ vaṁ vāsudevāya namaḥ - sakala arādhanai svarcitam

- *Fill the ājyasthāli with melted ghee.*
- *Place 2 darbha tips in it while reciting_*

ॐ नमो नारायणाय om namo nārāyaṇāya

- *Place the ājyasthāli on the burning ember.*
- *Light a blade of darbha wave it clockwise around the ghee and cast it into the fire.*
- *Take a pavitri and holding it with both ring-fingers and thumbs pass it through the ghee three times and then open the knot and throw it into the fire.*
- *Show the dhenu mudra while reciting vaṁ.*
- *Indra and the other dikpālakas are then worshipped around the circumference of the kuṇḍa*

East	ॐ इन्द्राय नमः	oṁ indrāya namaḥ
South-east	ॐ अग्नये नमः	oṁ agnaye namaḥ
South	ॐ यमाय नमः	oṁ yamāya namaḥ
South-west	ॐ नैर्ऋतये नमः	oṁ nairṛtaye namaḥ
West	ॐ वरुणाय नमः	oṁ varuṇāya namaḥ
North-west	ॐ वायवे नमः	oṁ vāyave namaḥ
North	ॐ सोमाय नमः	oṁ somāya namaḥ
North-east	ॐ ईशानाय नमः	oṁ īśānāya namaḥ

- *With warm water wash the śruk-śruva, stroke them with darbha grass, heat them on the fire and place them to the right.*
- *Sprinkle a little ghee on the homa-dravya with the śruk.*
- *place three paridhis to the west, south and north.*
- *place 2 samidha upright in the agnikona and īśāna kona.*
- *take a bunch of 15 samits in your right hand and place them on the fire while reciting*

ॐ प्रजापतये स्वाहा ॥ oṁ prajāpataye svāhā ॥

- *Offer one stream of ghee from vāyavya to agneya*

ॐ प्रजापतये स्वाहा ॥ प्रजापतये इदं न मम ॥
oṁ prajāpataye svāhā ॥ prajāpataye idam na mama ॥

- *Offer one stream of ghee from nairṛiti to aiśānya*

ॐ इन्द्राय स्वाहा । इन्द्राय इदं न मम ॥
oṁ indrāya svāhā । indrāya idam na mama ॥

- *in the middle offer 2 oblations*

ॐ अग्नये स्वाहा । अग्नये इदं न मम ॥
oṁ agnaye svāhā । agnaye idam na mama ॥
ॐ सोमाय स्वाहा । सोमाय इदं न मम ॥
oṁ somāya svāhā । somāya idam na mama ॥

- *with the vyāhṛtis.*

To the South;	ॐ भूस्स्वाहा । अग्नये इदं न मम ॥ oṁ bhūs-svāhā ǀ agnaye idaṁ na mama ‖
To the North:	ॐ भुवस्स्वाहा । वायवे इदं न मम ॥ oṁ bhuvas-svāhā ǀ vāyave idaṁ na mama ‖
Centre;	ॐ सुवस्स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥ oṁ suvas-svāhā ǀ sūryāya idaṁ na mama ‖

❖ *prāyaścitta homam*

सङ्कल्प प्रभृति एतत्क्षण पर्यन्तं मध्ये सम्भावित समस्त दोष प्रायश्चित्तार्थं सर्व प्रायश्चित्तं होष्यामि:-

saṅkalpa prabhṛti etat kṣaṇa paryantaṁ madhye sambhāvita samasta doṣa prāyaścittārthaṁ sarva prāyaścittaṁ hoṣyāmi:-

From the moment of this resolve (saṅkalpa) until this very moment, I shall offer this entire expiatory ritual (homa) as an atonement for all the faults, errors, and sins that may have occurred during this period. Through this act, may all those misdeeds be purified and expiated.

ॐ भूर्भुवस्सुव स्वाहा । प्रजापतये इदं न मम ॥
oṁ bhūr bhuvas suva svāhā ǀ prajāpataye idaṁ na mama ‖

❖ *In the centre meditate upon Agni after doing nyāsa with the bīja mantra RAM*

Heart	ॐ रं हृदयाय नमः	oṁ raṁ hṛdayāya namaḥ
Head	ॐ रीं शिरसे स्वाहा	oṁ rīṁ śirase svāhā
Crown	ॐ रूं शिखायै वषट्	oṁ rūṁ śikhāyai vaṣaṭ
Shoulders	ॐ रैं कवचाय हुं	oṁ raiṁ kavacāya huṁ
Eyes	ॐ रौं नेत्र-त्रयाय वौषट्	oṁ rauṁ netra-trayāya vauṣaṭ
Clap hands	ॐ रः अस्त्राय फट्	oṁ raḥ astrāya phaṭ
Snap fingers & encircle the head	ॐ भूर्भुवस्स्वरोमिति दिग्-बन्धः!	oṁ bhūr bhuvas svarom iti dig-bandhaḥ!

मेषारूढं च वक्राङ्गं जातवेद समञ्वितम् । द्वि-शीर्षकं सप्तहस्तं त्रि-पादं सप्त-जिह्वकम् ॥
meṣārūḍaṁ ca vakrāṅgaṁ jātaveda samañvitam ǀ
dvi-śīrṣakaṁ sapta-hastaṁ tri-pādaṁ sapta-jihvakam ‖
वरदं शक्तिपाणिं च बिभ्राणं श्रुक्श्रुवौ तथा । अभीतिदं चर्मधरं वामे चाज्यधरं करे ॥
varadaṁ śakti-pāṇiṁ ca bibhrāṇaṁ śruk-śruvau tathā ǀ
abhītidaṁ carma-dharaṁ vāme cājya-dharaṁ kare ‖

Agni rides upon a ram, with twisted limbs, having full knowledge of all created beings, with two heads, seven hands, three legs & seven tongues. He blesses, holds the sakti weapon, and the sacrificial ladles. He bestows freedom from fear, a shield & ghee he holds in his left hand.

❖ *Offer gandha & akṣata -*

ॐ रं अग्नये नमः । ..... नामाग्नये नमः ॥
oṁ raṁ agnaye namaḥ ǀ ..... nāmāgnaye namaḥ ‖

❖ *In the centre of the fire worship the śaktis of the pīṭha from ādhārā to padma.*

ॐ प्रूं द्रं आधार-शक्त्यै	oṁ prūṁ dṛaṁ ādhāra-śaktyai
ॐ ह्रूं कूर्म-कालाग्नये नमः	oṁ hrūṁ kūrma-kālāgnaye namaḥ
ॐ हां अनन्ताय नाग-राजाय नमः	oṁ hāṁ anantāya nāga-rājāya namaḥ
ॐ धं धरण्यै नमः	oṁ dhaṁ dharaṇyai namaḥ
ॐ धं धर्माय नमः	oṁ dhaṁ dharmāya namaḥ

ॐ ज्ञां ज्ञानाय नमः	oṁ jñāṁ jñānāya namaḥ
ॐ वैं वैराग्याय नमः	oṁ vaiṁ vairāgyāya namaḥ
ॐ ऐं ऐश्वर्याय नमः	oṁ aiṁ aiśvaryāya namaḥ
ॐ अं अधर्माय नमः	oṁ aṁ adharmāya namaḥ
ॐ अं अज्ञानाय नमः	oṁ aṁ ajñānāya namaḥ
ॐ अं अवैराग्याय नमः	oṁ aṁ avairāgyāya namaḥ
ॐ अं अनैश्वर्याय नमः	oṁ aṁ anaiśvaryāya namaḥ
ॐ मही-तोय तेजो मारुत व्योमात्मने हुं फट् नमः	oṁ mahī-toya tejo māruta vyomātmane huṁ phaṭ namaḥ
ॐ मं जीवात्मने नमः	oṁ maṁ jīvātmane namaḥ
ॐ रां दश-कलात्मने धर्म-प्रदाय अग्नि-मण्डलाय नमः	oṁ rāṁ daśa-kalātmane dharma-pradāya agni-maṇḍalāya namaḥ
ॐ सों षोडश कलात्मने काम-प्रदाय सोम-मण्डलाय नमः	oṁ soṁ ṣoḍaśa kalātmane kāma-pradāya soma-maṇḍalāya namaḥ
ॐ सां द्वादश-कलात्मने अर्थ-प्रदाय सूर्य मण्डलाय नमः	oṁ sāṁ dvādaśa-kalātmane artha-pradāya sūrya maṇḍalāya namaḥ
ॐ पं पद्माय नमः	oṁ paṁ padmāya namaḥ

Pradhāna Homam

- *On agni- pīṭham invoke Lord Vāsudeva and offer all the upacāras from arghyā to naivedyām by oblations of ghee.*

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय, आसनं समर्पयामि स्वाहा । आर्घ्यं समर्पयामि स्वाहा । पाद्यं समर्पयामि स्वाहा । आचमनियं समर्पयामि स्वाहा । स्नानं समर्पयामि स्वाहा । वस्त्रं समर्पयामि स्वाहा । उत्तरीयं समर्पयामि स्वाहा । उपवीतं समर्पयामि स्वाहा । अलङ्कारं समर्पयामि स्वाहा । गन्धं धारयामि स्वाहा । पुस्पं समर्पयामि स्वाहा । धूपं समर्पयामि स्वाहा । दीपं समर्पयामि स्वाहा । नैवेद्यं समर्पयामि स्वाहा ।

oṁ namo bhagavate vāsudevāya, āsanaṁ samarpayāmi svāhā । ārghyaṁ samarpayāmi svāhā । pādyaṁ samarpayāmi svāhā । ācamaniyaṁ samarpayāmi svāhā । snānaṁ samarpayāmi svāhā । vastraṁ samarpayāmi svāhā । uttarīyaṁ samarpayāmi svāhā । upavītaṁ samarpayāmi svāhā । alaṅkāraṁ samarpayāmi svāhā । gandhaṁ dhārayāmi svāhā । puspaṁ samarpayāmi svāhā । dhūpaṁ samarpayāmi svāhā । dīpaṁ samarpayāmi svāhā । naivedyaṁ samarpayāmi svāhā ।

- *Offer 8 oblations of ghee with the mūla-mantram,*
- *Offer 16 oblations of caru with the pūruṣa sūktam,*

1. Pañca-vyūha Homam

ॐ षं नमः पराया परमेष्ठ्यात्मने वासुदेवाय स्वाहा । परमेष्ठ्यात्मने इदम् ॥
oṁ ṣaṁ namaḥ parāyā parameṣṭhyātmane vāsudevāya svāhā । parameṣṭhyātmane idaṁ ॥
ॐ यां नमः पराय पुरुषाट्मने शङ्कर्षणाय स्वाहा । पुरुषात्मने इदम् ॥
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣāṭmane śaṅkarṣaṇāya svāhā । puruṣātmane idaṁ ॥
ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय स्वाहा । विश्वात्मने इदम् ॥
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane pradyumnāya svāhā । viśvātmane idaṁ ॥
ॐ वां नमः पराय निवृत्यात्मने अनिरुद्धाय स्वाहा । निवृत्यात्मने इदम् ॥
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛttyātmane aniruddhāya svāhā । nivṛttyātmane idaṁ ॥

ॐ लां नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय स्वाहा ॥ सर्वात्मन इदम् ॥
oṁ lāṁ namaḥ parāya sarvātmane nārāyaṇāya svāhā ॥ sarvātmana idaṁ ॥

सहस्रशीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षः सहस्रपात् । स भूमिं विश्वतो वृत्वा । अत्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥ १ ॥
sahasra śīrṣā puruṣaḥ । sahasrākṣas sahasra pāt ।
sa bhūmiṁ viśvato vṛtvā । atyatiṣṭhad daśāṅgulam ॥ 1 ॥
The Supreme Being has a thousand heads, a thousand eyes, a thousand feet.
Pervading the cosmos on every side He fills a space ten fingers beyond.

पुरुष एवेद सर्वम् । यद्भूतं यच्च भव्यम् । उतामृतत्वस्येशानः । यदन्नेनातिरोहति ॥ २ ॥
puruṣa evedagm̐ sarvaṁ । yad bhūtaṁ yac ca bhavyam ।
utāmṛtatva syeśānaḥ । yad annenā tirohati ॥ 2 ॥
The Supreme Being indeed is all this, what hath been and what yet shall be.
It is He who confers on all immortality by which alone they live.

एतावानस्य महिमा । अतो ज्यायाꣳश्च पूरुषः । पादोऽस्य विश्वा भूतानि । त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥ ३ ॥
etāvān asya mahimā । ato jyāyāguṣ ca pūruṣaḥ ।
pādo'sya viśvā bhūtāni । tripād asyām ṛtam divi ॥ 3 ॥
So mighty is His grandeur, yea greater than this is the Supreme Being.
All creatures comprise one fourth of Him, three fourths eternal life above.

त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः । पादोऽस्येहाऽऽभवात्पुनः । ततो विश्वङ्व्यक्रामत् । साशनानशने अभि ॥ ४ ॥
tripād ūrdhva udait puruṣaḥ । pādo'syehā''bhavāt punaḥ ।
tato viśvaṅ vyakrāmat । sāśanānaśane abhi ॥ 4 ॥
With three fourths the Supreme Being rose up; one fourth again remained here.
Thence He moved forth to every side, over what eats and what eats not.

तस्माद्विराडजायत । विराजो अधि पूरुषः । स जातो अत्यरिच्यत । पश्चाद्भूमिमथो पुरः ॥ ५ ॥
tasmād virāḍ ajāyata । virājo adhi pūruṣaḥ ।
sa jāto atyaricyata । paścād bhūmim atho puraḥ ॥ 5 ॥
From Him was Viraj (Shining Forth) born, again from Viraj emerged the Primeval Man.
When born he spread to the east and west, beyond the boundaries of the world.

यत्पुरुषेण हविषा । देवा यज्ञमतन्वत । वसन्तो अस्यासीदाज्यम् । ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः ॥ ६ ॥
yat puruṣeṇa haviṣā । devā yajñam atanvata ।
vasanto asyāsīd ājyam । grīṣma idhmaś śarad-haviḥ ॥ 6 ॥
Then the devas performed a sacrifice. The Primeval Being Himself was the offering.
Spring became the ghee, summer the faggots, and the autumn the rice offering.

सप्तास्यासन्परिधयः । त्रिः सप्त समिधः कृताः । देवा यद्यज्ञं तन्वानाः । अबध्नन्पुरुषं पशुम् ॥ ७ ॥
saptāsyāsan paridhāyaḥ । tris sapta samidhaḥ kṛtāḥ ।
devā yad yajñam tanvānāḥ । abadhnan puruṣam paśum ॥ 7 ॥
Then seven were the enclosing sticks, His kindling brands were three times seven.
In that sacrifice of the Devas the Primeval Being was bound as the victim.

तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन् पुरुषं जातमग्रतः । तेन देवा अयजन्त । साध्या ऋषयश्च ये ॥ ८ ॥
tam yajñaṁ barhiṣi praukṣan । puruṣam jātam agrataḥ ।
tena devā ayajanta । sādhyā ṛṣayaś ca ye ॥ 8 ॥
This the Supreme Being, the first born being, was purified by aspertions.
Thus was performed the first sacrifice by the devas and rishis of yore.

तस्मा॑द्य॒ज्ञात्स॑र्व॒हुत॑: । संभृ॑तं पृषदा॒ज्यम् । प॒शूस्ताꣳश्च॑क्रे वायव्या॑न् । आ॒र॒ण्यान्ग्रा॒म्याश्च॒ ये ॥ ९ ॥
tasmā॑d yajñāt sarva॒ huta॑ḥ । sambhṛ॑taṁ pṛṣad ājyam ।
paśūgmꣳs tāggaś cakre vāyavyān । āraṇyān grāmyāśca॒ ye ॥ 9 ॥
From that general sacrifice the dripping ghee was gathered up.
He formed the creatures of the air and the animals both wild and tame.

तस्मा॑द्य॒ज्ञात्स॑र्व॒हुत॑: । ऋच॒: सामा॑नि जज्ञिरे । छन्दा॑सि जज्ञिरे॒ तस्मा॑त् । यजु॒स्तस्मा॑दजायत ॥१० ॥
tasmā॑d yajñāt sarva॒ huta॑ḥ । ṛca॒ḥ sāmā॑ni jajñire ।
chandāguṁsi jajñire॒ tasmā॑t । yaju॒s tasmā॑d ajāyata ॥ 10 ॥
From that great general sacrifice, Rik and Sama hymns were born,
There from the various metres were born, the Yajus had its birth from it.

तस्मा॒दश्वा॑ अजायन्त । ये के चो॑भ॒याद॑त॒: । गावो॑ ह जज्ञिरे॒ तस्मा॑त् । तस्मा॑ज्जा॒ता अ॑जा॒वय॑: ॥ ११ ॥
tasmā॒d aśva॑ ayājanta । ye ke co॑bha॒yāda॑ta॒ḥ ।
gavo॑ ha jajñire॒ tasmā॑t । tasmā॑j jā॒tā a॑jā॒ vaya॑ḥ ॥ 11 ॥
From it were horses born, from it all animals with two rows of teeth.
Cows were born there from, from it were goats and sheep produced.

यत्पुरु॑षं॒ व्य॑दधु: । क॒ति॒धा व्य॑कल्पयन् । मुख॑ं किम॑स्य॒ कौ बा॒हू । काव॒रू पादा॑वुच्येते ॥ १२ ॥
yat puru॑ṣaṁ vya॑dadhuḥ । ka॒ti॒dhā vya॑kalpayan ।
mukha॒ṁ kim a॑sya kau bā॒hū । kā vū॒rū pādā॑ vucyete ॥ 12 ॥
When they contemplated the Primeval Being in how many ways did they conceive of Him?
What was His mouth ? What were His arms? What were His thighs and feet called?

ब्रा॒ह्म॒णो॑ऽस्य॒ मुख॑मासीत् । बा॒हू रा॑ज॒न्य॑: कृ॒त: ।
ऊ॒रू तद॑स्य॒ यद्वैश्य॑: । प॒द्भ्या शू॒द्रो अ॑जायत ॥ १३ ॥
brā॒hmaṇo॑’sya॒ mukha॒m āsīt । bā॒hū rā॑ja॒nya॑ḥ kṛ॒ta॒ḥ ।
ū॒rū tad a॑sya yad vaiśya॑ḥ । pa॒dbhyāgmꣳ śū॒dro a॑jāyata ॥ 13 ॥
The brahmin was his mouth, of both His arms was the Raja made.
His thighs became the Vaishya, from His feet was the Shudra produced.

च॒न्द्रमा॒ मन॑सो जा॒त॒: । चक्षो॒: सूर्यो॑ अजायत । मुखा॒दिन्द्र॑श्चा॒ग्निश्च॑ । प्रा॒णाद्वा॒युर॑जायत ॥ १४ ॥
ca॒ndramā॒ manaso jā॒ta॒ḥ । cakṣo॒s-sūryo ajāyata ।
mukhā॒d indra॑ś cā॒gniś ca॑ । prā॒ṇād vā॒yur a॑jāyata ॥ 14 ॥
The Moon was created from His mind, and from His eye the Sun had birth.
From His mouth were Indra and Agni born, from His breath came the wind.

नाभ्या॑ आसीदु॒न्तरि॑क्षम् । शी॒र्ष्णो द्यौ: सम॑वर्तत ।
प॒द्भ्यां भूमि॒र्दिश॒: श्रोत्रा॑त् । तथा॑ लो॒का अ॑कल्पयन् ॥ १५ ॥
nābhyā॑ āsīd a॒ntarikṣam । śīrṣṇo dyaus sama॑vartata ।
pa॒dbhyāṁ bhūmi॒r diśa॒ś śrotrā॑t । tathā॑ lo॒kāgmꣳ a॑kalpayan ॥ 15 ॥
From His navel came the astral world, and from His head the world beyond.
Earth from His feet and space from His ears, thus did they create the worlds.

वेदा॒हमे॒तं पुरु॑षं म॒हान्तम्॑ । आ॒दि॒त्यव॑र्णं॒ तम॑स॒स्तु पा॒रे ।
सर्वा॑णि रू॒पाणि॑ वि॒चित्य॒ धीर॑: । नामा॑नि कृ॒त्वाऽभि॒वद॒न्यदा॑स्ते॑ ॥ १६ ॥
vedā॒ham e॒taṁ puru॑ṣaṁ ma॒hāntam॑ । ā॒di॒tya var॑ṇaṁ tamasa॒s tu pā॒re ।
sarvā॑ṇi rū॒pā॑ṇi vi॒citya॒ dhīra॑ḥ । nāmā॑ni kṛ॒tvā’bhi॒vada॒n yadā॑ste॑ ॥ 16 ॥
I know the mighty Supreme Being, whose color is like the Sun, beyond the reach of darkness. He the Omniscient One, creates from Himself all the manifold forms and calls them by various names.

धाता पुरस्ताद्यमुदाजहार । शक्रः प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः ।
तमेवं विद्वानमृत इह भवति । नान्यः पन्था अयनाय विद्यते ॥ १७ ॥
dhātā purastād yam udājahāra । śakraḥ pravidvān pradiśaś-catasraḥ ।
tam evā vidvān amṛta iha bhavati । nānyaḥ panthā ayanāya vidyate ॥ 17 ॥
The first creator [Brahma] knew the Supreme Being, he in turn made Him known to Shakra [Indra] who proclaimed it in the four directions. Hence even today he who knows Him and the creation thus; as permeated, pervaded and possessed by the Supreme Being verily attains immortality. There is no other way. [For spiritual perfection]

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः । तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।
ते ह नाकं महिमानः सचन्ते । यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ॥ १८ ॥
yajñena yajñam ayajanta devāḥ । tāni dharmāṇi prathamā-nyāsan ।
te ha nākaṁ mahimānas sacante । yatra pūrve sādhyās santi devāḥ ॥ 18 ॥
The gods sacrificed through sacrifice, thus were the first ordinances established. Those great Beings who base their lives upon sacrifice verily reaches the highest Spiritual Realm where all the sādhyas (nitya sūris) dwell.

अद्भ्यः संभूतः पृथिव्यै रसाच्च । विश्वकर्मणः समवर्तताधि ।
तस्य त्वष्टा विदधद्रूपमेति । तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे ॥ १९ ॥
adbhyas saṁbhūtaḥ pṛthivyai rasācca । viśvakarmaṇas samavartatādhi ।
tasya tvaṣṭā vidadhad rūpam-eti । tat puruṣasya viśvam ājānam agre ॥ 19 ॥
In the beginning this universe arose from Vishvakarma [the Universal Architect] through water, earth, fire and the other elements. He excelled Aditya, Indra and the other gods. Fashioning the form thereof Tvashta proceeded, thus was the universe created in the beginning from the Primeval Being.

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्यवर्णं तमसः परस्तात् ।
तमेवं विद्वानमृत इह भवति । नान्यः पन्था विद्यतेयनाय ॥ २० ॥
vedāham etaṁ puruṣaṁ mahāntam । āditya varṇaṁ tamasaḥ parastāt ।
tam evaṁ vidvān amṛta iha bhavati । nānyaḥ panthā vidyate'yanāya ॥ 20 ॥
I know this mighty Supreme Being whose splendour is like the sun, beyond the reach of darkness.
He alone who knows Him becomes immortal here, there is no other path to liberation.

प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः । अजायमनो बहुधा विजायते ।
तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम् । मरीचीनां पदमिच्छन्ति वेदसः ॥ २१ ॥
prajāpatiś carati garbhe antaḥ । ajāyamāno bahudhā vijāyate ।
tasya dhīrāḥ parijānanti yonim । marīcīnāṁ padam icchanti vedhasaḥ ॥ 21 ॥
In the womb moves Prajapati [the Lord of Creatures], He never becoming born is manifested in variegated forms. The wise discern the Source from whence He arises, the first patriarchs sought the position which Marici and the others had obtained.

यो देवेभ्य आतपति । यो देवानां पुरोहितः । पूर्वो यो देवेभ्यो जातः । नमो रुचाय ब्राह्मये ॥ २२ ॥
yo devebhya ātapati । yo devānāṁ purohitaḥ ।
purvo yo devebhyo jātaḥ । namo rucāya brāhmaye ॥ 22 ॥
He who gives light and heat to the gods, the First, Foremost agent of the gods.
To Him, to the Resplendent, to the Holy One salutations be.

रुचं ब्राह्मम्जनयन्तः । देवा अग्रे तदब्रुवन् । यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात् । तस्य देवा असन्वशे ॥२३ ॥
rucaṁ brāhmaṁ janayantaḥ । devā agre tad abruvan ।
yas tvaivaṁ brāhmaṇo vidyāt । tasya devā asan vaśe ॥ 23 ॥
Thus spake the gods at first, as they begat the Bright and Holy One;
The brahmin who may know you thus, shall obtain dominion over all the gods.

ह्रीश्च॑ ते ल॒क्ष्मीश्च॒ पत्न्यौ॑ । अ॒हो॒रा॒त्रे पा॒र्श्वे । नक्ष॑त्राणि रू॒पम् ।
अ॒श्विनौ॒ व्यात्त॑म् । इ॒ष्टम्म॑निषाण । अ॒मुं म॑निषाण । सर्व॑म् मनिषाण ॥ २४ ॥
hrīś ca॑ te la॒kṣmīś ca॒ patnyau॑ । a॒ho॒ rā॒tre pā॒rśve । nakṣa॑trāṇi rū॒pam ।
a॒śvinau॒ vyā॒ttam॑ । i॒ṣṭam॑ mani॒ṣā॒ṇa । a॒mum॑ mani॒ṣā॒ṇa । sarva॑m mani॒ṣā॒ṇaḥ ॥ 24 ॥

Beauty and Fortune are your two consorts, each side of you are day and night.
The constellations are your form, the Ashvins your mouth.
Being such grant me whatever I desire; yonder world and all other happiness.

3. Maṇḍala Devata Homam

❖ *Oblate caru to each of the maṇḍala devatas.*

ॐ अंशु-मालिने स्वाहा ॥ अंशु-मालिने इदं न मम ॥
ॐ झष-ध्व्जाय ॥ ॐ कुमाराय ॥ ॐ विनायकाय ॥ ॐ अश्विभ्याम् ॥ ॐ चंद्राय ॥ ॐ दुर्गायै ॥ ॐ सप्त-मातृभ्यो ॥ ॐ स्थाणवे ॥ ॐ विष्णवे ॥ ॐ ब्रह्मणे ॥

oṁ aṁśumāline svāhā । dhvajāya । kumāraya । vināyakāya । aśvinī-devatābhyāṁ । candrāya । durgāyai । aṣṭamātṛbhyo । sthāṇave । viṣṇave । brahmaṇe ॥

❖ *followed by 8 oblations of ghee with the mūla-mantram.*

❖ *Taking the sruk fill the cavity with a ball of caru the size of a chicken's egg, add kindling, darbha, flower & with the sruva filled with ghee recite the mūla mantra and offers it to agni-sviṣṭakṛte;*

ॐ अग्नये स्विष्टकृते स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृते इदं न मम ॥
oṁ agnaye sviṣṭakṛte svāhā

❖ *Offer the following prāyaścitta oblations;*

१. ॐ षौं नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने वासुदेवाय स्वाहा ।परमेष्ठ्यात्मने वासुदेवायेदं न मम ॥
1. oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭhyātmane vāsudevāya svāhā ।
parameṣṭhyātmane vāsudevāyedaṁ na mama ॥

२. ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने सङ्कर्षणाय स्वाहा । पुरुषात्मने सङ्कर्षणायेदं न मम ॥
2. oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane saṅkarṣaṇāya svāhā ।
puruṣātmane saṅkarṣaṇāyedaṁ na mama ॥

३. ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय स्वाहा । विश्वात्मने प्रद्युम्नायेदं न मम ॥
3. oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane pradyumnāya svāhā ।
viśvātmane pradyumnāyedaṁ na mama ॥

४. ॐ वां नमः पराय निवृत्त्यात्मने अनिरुद्धाय स्वाहा । निवृत्त्यात्मने अनिरुद्धायेदं न मम ॥
4. oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛttyātmane aniruddhāya svāhā ।
nivṛttyātmane aniruddhāyedaṁ na mama ॥

५. ॐ लां नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय स्वाहा । सर्वात्मने नारायणायेदं न मम ॥
5. oṁ lāṁ namaḥ parāya sarvātmane nārāyaṇāya svāhā ।
sarvātmane nārāyaṇāyedaṁ na mama ॥

4. Vāstu Homam

❖ *Taking 15 idhma dipping them in ghee the brahmana says;*

ॐ अस्मिन् भगवत् प्रतिष्ठाङ्ग वास्तु होम कर्मणि ब्रह्मन् इध्मम् आधास्ये — ॐ आधत्स्व।
oṁ asmin bhagavat pratiṣṭhāṅga vāstu homa karmaṇi brahman idhmam ādhāsye — oṁ ādhatsva.

ॐ प्रजापतये स्वाहा । प्रजापतये इदं ॥ oṁ prajāpataye svāhā । prajāpataye idaṁ ॥

ॐ इन्द्राय स्वाहा । इन्द्राय इदं ॥	oṁ indrāya svāhā । indrāya idaṁ ॥
ॐ अग्नये स्वाहा । अग्नये इदं ॥	oṁ agnaye svāhā । agnaye idaṁ ॥
ॐ सोमाय स्वाहा । सोमाय इदं ॥	oṁ somāya svāhā । somāya idaṁ ॥

वास्तोष्पते प्रतिं जानीह्यास्मान् स्वावेशो अनमीवो भवा नः ।
यत्वेमहे प्रति तन्नो जुषस्व शं नो एधि द्विपदे शं चतुष्पदे स्वाहा ॥
vāstoṣpate prati jānīhyāsmān svāveśo anamīvo bhavā naḥ ।
yatvemahe prati tanno juṣasva śaṁ no edhi dvipade śaṁ catuṣpade svāhā ॥
Acknowledge us O Guardian Spirit of the homestead: bring no disease, and give us happy entrance. Grant us that which we seek of you, and prosper our bipeds and quadrupeds.

वास्तोष्पते शग्मयासगुं सदा ते सक्षीमहि रण्वया गातुमत्या ।
आवह क्षेमे उत योगे वरं नो यूयं पात स्वस्तिभिस् सदा नस्स्वाहा ॥
vāstoṣpate śagmayāsaguṁ sadā te sakṣīmahi raṇvayā gātumatyā ।
āvaha kṣeme uta yoge varaṁ no yūyaṁ pāta svastibhis sadā nas svāhā ॥
Through your dear fellowship that brings welfare, may we be victorious, O Guardian of the Dwelling! Protect our happiness in rest and labour. Preserve us evermore with blessings.

वास्तोष्पते प्रतरणो एधि गोभिर् अश्वेभिरिन्दो ।
अजरासस् ते सख्ये स्याम पितेव पुत्रान् प्रति नो जुषस्व स्वाहा ॥
vāstoṣpate prataraṇo edhi gobhir aśvebhirindo ।
ajarāsas te sakhye syāma piteva putrān prati no juṣasva svāhā ॥
Protector of the home, be our promoter; increase our wealth in cattle and steeds. O Indu.
May we be ever-youthful in your friendship; be pleased in us as in his sons a father.

अमीवहा वास्तोष्पत विश्वा रूपाण्याविशन् । सखा सुशेव एधि नस्स्वाहा ॥
amīvahā vāstoṣpata viśvā rūpāṇyāviśan । sakhā suśeva edhi nas svāhā ॥
O Guardian of the Homestead who destroys all disease and manifests in manifold forms, be an auspicious friend to us.

स्वस्त्ययनं तार्क्ष्यम् अरिष्टनेमिं महद्भूतं वायसं देवतानाम् ।
असुरघ्नम् इन्द्र सखं समत्सु बृहद्-यशो नावमिवा रुहेम स्वाहा ॥
svastyayanaṁ tārkṣyam ariṣṭanemiṁ mahadbhūtaṁ vāyasaṁ devatānām ।
asuraghnam indra sakhaṁ samatsu bṛhad-yaśo nāvamivā ruhema svāhā ॥
“May we attain well-being through Tarkshya, who is the destroyer of misfortunes, the great being among birds, the crow of the gods. The slayer of demons, the friend of Indra in battles, possessing great glory. May we ascend like a ship, swaha.”

अंहो मुचम् आङ्गिरसं गयं च स्वस्त्या-त्रेयं मनसा च तार्क्ष्यम् ।
प्रयत पाणिश्-शरणं प्र पद्ये स्वस्ति संबाधेष्वभयं नो अस्तु स्वाहा ॥
aṁho mucam āṅgirasaṁ gayaṁ ca svastyā-treyaṁ manasā ca tārkṣyam ।
prayata pāṇiḥ śaraṇaṁ pra padye svasti saṁbādheṣvabhayaṁ no astu svāhā ॥
“I seek refuge with Angiras, the remover of sin, and Gaya, with Tarkshya, who grants well-being, and Atri, through mind and hands with devotion. In distress, may there be safety for us, and may well-being be ours.”

- *The offer balis of lāja to each of the maṇḍala devatas and each of the dikpālakas.*
- *Offer pūrṇāhuti.*
- *Fill the sruk with ghee, samit and darbha and holding the sruva also filled with ghee stand and raise them to the level of the nose, offer the pūrṇahuti with the mūla-mantra and*

पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात्पूर्णमुदच्यते । पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ॥

pūrṇam adaḥ pūrṇam idaṁ pūrṇāt pūrṇam udacyate ।
pūrṇasya pūrṇam ādāya pūrṇam evāvaśiṣyate ॥

That is perfect, this is perfect. The perfect arises from the perfect. Taking the perfect from the perfect, the perfect alone remains.

इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढमस्य पाꣳसुरे स्वाहा ॥

idaṁ viṣṇur vicakrame tredhā nidadhe padam । samūḍham asya pāgmँ sure svāhā ॥

Through all this world strode Vishnu; thrice His foot he planted, and the whole was gathered in His footstep's dust.

- *Fill the sruk with water from the prokṣani-pātra and pour it out around the kuṇḍa in a pradakṣiṇa manner the remaining water is scattered on the head.*
- *Worship agni with gandha and flowers and take ash to make tilaka.*

भक्त्या यदग्नौ विहितं यथा शक्ति यथा विधि ।आराधनं तवैवेदं गृहाण परमेश्वर ॥

bhaktyā yad agnau vihitaṁ yathā śakti yathā vidhi ।
ārādhanaṁ tavaivedaṁ gṛhāṇa parameśvara ॥

O Supreme Lord, please accept whatever has been offered in the fire with devotion according to our ability and according to ritualistic directives.

- *A sādhaka takes the darbha kūrca sets it on fire and takes it around the prasāda and then departs to bathe.*
- *Sweep the temple and sprinkle with gomaya water as well as the puṇyāha jalam.*
- *Decorate with flags and toraṇas and light akhaṇḍa dīpas.*
- *Scatter akṣata and mustard seeds with the astra mantra;*

ॐ नमः अस्त्राय फट् oṁ namaḥ astrāya phaṭ

नास्तिकान् भिन्न मर्यादान् देव ब्राह्मण निन्दिकान् । पाप रोग युतान् मर्त्यान् निन्दितान् पिशुनांस्तथा ॥

nāstikān bhinna maryādān deva brāhmaṇa nindikān ।
pāpa roga yutān martyān ninditān piśunāṁs-tathā ॥

पाषण्डिनो हीन-वृत्तीन् अतिलोमान् समत्सरान् । लुब्धान् मूर्खान् अविदुषो बहिर्निर्वासयेत् ततः ॥

pāṣaṇḍino hīna-vṛttīn atilomān samatsarān ।
lubdhān mūrkhān aviduṣo bahir-nirvāsayet tataḥ ॥

"Those who are antipathic to the Vedas, those who deviate from proper conduct, those who criticize gods and Brahmanas, those who are sinful, afflicted with contagious diseases, people who are contemptible, slanderers, hypocrites, those of degraded conduct, brutish people, envious people, greedy ones, fools, and the ignorant—such people should be expelled from the community."

- *Recite the following mantra and bind the entire prasād with a red and yellow cord.*

रक्षोहनो वलगहनो वैष्णवान् कनामीध महन्तं वलगम् उध्वंपाम् इयन्न समानो यं असमानो निचकान् एध मे न भद्रं करोमि यो नस् समानो योऽसमानोऽरथीयति गायत्रेण चन्दसाऽवभाडो वलगः किं अत्र भद्रन् तन्नौ सह विराडसि सपत्नहा सम्राडसि भ्रातृव्यहा स्वराडस्य भिमाथिहा विश्वराडसि विश्वासान् नाष्ट्रानगुं हन्ता ॥

rakṣohano valagahano vaiṣṇavān kanāmīdha mahantaṁ valagam udhvapām iyanna samāno yaṁ asamāno nicakān edha me na bhadraṁ karomi yo nas samāno yo'samāno'rathīyati gāyatreṇa candasā 'vabhāḍo valagaḥ kiṁ atra bhadran tannau saha virāḍasi sapatnahā samrāḍasi bhrātṛvyahā svarāḍasya bhimāthihā viśvarāḍasi viśvāsān nāṣṭrānaguṁ hantā ॥

I dig those which are of Vishnu, which slay the forces of Chaos, which neutralize the spell. Here do I cast out the spell which an equal or unequal has buried against us. Here do I overthrow him who equal or unequal is ill-

disposed to us. The spell is overcome with the gayatri verse. What is here? Good. Let it be ours. You are the Ruler (Viraj,) slaying our rivals, You are the Ruler of all (Samraj) slaying our foes; you are the Self-ruler (Svaraj), slaying our enemies; you are the Ruler of the entire Universe (Vishvaraj) slayer of all destructive forces.

MṚTA SAṄGRAHAṆAM

- *The ācarya & ritviks take a spade, tray, a new cloth, all the articles for pūjā and with the yajamān and accompanied by the music and chanting proceed in an easterly or northerly direction.*
- *In a clean place take seat and do saṅkalpam.*

Saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत्सत् गोविन्द ३ भगवतो महा-पुरुषस्य विष्णोर् आज्ञया, प्रवर्तमानस्य आद्य ब्रह्मणो द्वितीय परार्धे श्वेत-वराह कल्पे वैवस्वत मन्वन्तरे अष्ठाविंशतितमे कलि युगे प्रथम पादे जम्बू-द्वीपे मेरोर् दक्षिण दिग्भागे _____देशे _____ नगरे प्रभवादि व्यवहारिकानां शष्टि संवत्सरानां मध्ये चन्द्रमानेन _____संवत्सरे _____अयने _____ऋतौ _____मासे _____पक्षे _____तिथौ _____वासरे _____नक्षत्रे युक्तायाम् शुभ योगे शुभ करणे एवम् गुण विशेषण विशिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ _____ देवस्य प्रतिष्ठा कर्माङ्गम् अङ्कूरार्पण सिद्ध्यर्थम् मृत्-सङ्ग्रहण कर्म करिष्ये ॥

hariḥ oṁ tatsat govinda 3 bhagavato mahā-puruṣasya viṣṇor ājñayā, pravartamānasya ādya brahmaṇo dvitīya parārdhe śveta-varāha kalpe vaivasvata manvantare aṣṭhāviṁśatitame kali yuge prathama pāde jambū-dvīpe meror dakṣiṇa digbhāge _____deśe _____ nagare prabhavādi vyavahārikānāṁ śaṣṭi saṁvatsarānāṁ madhye candramānena _____saṁvatsare _____ayane _____ṛtau _____māse _____pakṣe _____tithau _____vāsare _____nakṣatre yuktāyām śubha yoge śubha karaṇe evam guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau _____ devasya pratiṣṭhā karmāṅgam aṅkūrārpaṇa siddhyartham mṛt-saṅgrahaṇa karma kariṣye ॥

IN order to perform the sowing of the grain ceremony as an ancilliary to this rite of consecration we shall now do the gathering of the soil.

हरिः ॐ तत् सत् कृतं च करिष्यामि भगवन् नित्येन भगवत् कैङ्कर्य रूपम् महा विभूति चातुरात्म्य भगवद् वासुदेव पादारविन्द अर्चनेन ईज्यया भगवतः कर्मणा भगवन्तम् अर्चयिष्यामि ॥

hariḥ oṁ tat sat kṛtaṁ ca kariṣyāmi bhagavan nityena bhagavat kaiṅkarya rūpam mahā vibhūti cāturātmya bhagavad vāsudeva pādāravinda arcanena ījyayā bhagavataḥ karmaṇā bhagavantam arcayiṣyāmi ॥

"By the auspicious syllable 'Hariḥ Om Tat Sat,' I shall perform the act, O Lord, in the form of eternal service to the Blessed Lord with great splendor and the fourfold attributes, I shall worship the Lord Vāsudeva through His lotus feet, and by the instigation of the Blessed Lord, I shall worship the him."

भगवतो बलेन भगवतो वीर्येण भगवतस् तेजसा भगवतः कर्मणा भगवतः कर्म करिष्यामि भगवतो वासुदेवस्य ॥

bhagavato balena bhagavato vīryeṇa bhagavatas tejasā bhagavataḥ karmaṇā bhagavataḥ karma kariṣyāmi bhagavato vāsudevasya ॥

"By the strength of the Blessed Lord, by the valor of the Blessed Lord, by the radiance of the Blessed Lord, by the deeds of the Blessed Lord, I shall perform the work of the Blessed Lord Vāsudeva."

भगवान् एव स्वनियाम्य स्वरूप-स्थिति प्रवृत्ति स्व शेषतैक रसेन स्वकियैश्चोपकरणैः स्वाराधनैक प्रयोजनाय परम पुरुषः सर्वशेषी स्वशेष भूतम् इदम् अन्कूर् अर्पण कर्म स्वस्मै स्वप्रीतये स्वयम् एव कारयति ॥

bhagavān eva svaniyāmya svarūpa-sthiti pravṛtti sva śeṣataika rasena svakiyaiścopakaraṇaiḥ svārādhanaika prayojanāya parama puruṣaḥ sarvaśeṣī svaśeṣa bhūtam idaṁ ankūr arpaṇa karma svasmai svaprītaye svayam eva kārayati ॥

The Blessed Lord Himself, the Supreme Being, who is the master of all, through His own nature, being, and activity, in the essence of His unique servitude, with His own instruments, for the sole purpose of His own worship, causes this act of offering by His servant, who belongs to Him, for His own pleasure, to be performed by Himself.

❖ *With the arghya water sprinkle the ground and on the spade.*

ॐ तेजोल्काय स्वाहा । शक्त्यै शिखाय वषट् ॥
oṁ tejolkāya svāhā | śaktyai śikhāya vaṣaṭ ||

❖ *Recite Vishnu gāyatri.*
❖ *Perform ṣoṣanādi karma.*
❖ *Do aṅganyāsa with the following;*

ॐ भां हृदयाय नमः	oṁ bhāṁ hṛdayāya namaḥ
ॐ भीं शिरसे स्वाहा	oṁ bhīṁ śirase svāhā
ॐ भूं शिखायै वषट्	oṁ bhūṁ śikhāyai vaṣaṭ
ॐ भैं कवचाय हुं	oṁ bhaiṁ kavacāya huṁ
ॐ भौं नेत्राभ्यां वौषट्	oṁ bhauṁ netrābhyāṁ vauṣaṭ
ॐ भुः अस्त्राय फट्	oṁ bhuḥ astrāya phaṭ

Bhū-devī āvāhanam.

आवाहयेत् ततो भूमिं सर्वाभरण-भूषिताम् । द्विभुजाञ्च त्रिनेत्राञ्च करण्ड-मकुटान्विताम् ॥
āvāhayet tato bhūmiṁ sarvābharaṇa-bhūṣitām |
dvibhujāñca trinetrāñca karaṇḍa-makuṭānvitām ||

हेम-यज्ञोपवीतञ्च पित-नेत्रां सुयौवनाम् । पीतञ्च पीत-वस्त्रञ्च पुण्डरीक-दलैक्षणाम् ॥
hema-yajñopavītañca pita-netrāṁ suyauvanām |
pītañca pīta-vastrañca puṇḍarīka-dalaikṣaṇām ||

कृताञ्जलि पुटोवाऽपि चोत्पला लाञ्चितन् तु वा । भूमि देवि स्वरूपाय सर्वाभरण सुन्दरिम् ॥
kṛtāñjali puṭovā'pi cotpalā lāñcitan tu vā |
bhūmi devi svarūpāya sarvābharaṇa sundarim ||

नील षट्पद पुञ्जाभ कुटिलालक कोमले । कल्हार दक्षिण-करे भोग-शक्ति स्वरूपिणी ।
nīla ṣaṭpada puñjābha kuṭilālaka komale |
kalhāra dakṣiṇa-kare bhoga-śakti svarūpiṇī |

समस्त चिद्-अचिद् भेद मन्त्र यन्त्र विधायिनी । भूदेवी त्वां प्रार्थयामि सन्निध्यं कर्तुम् अर्हसि ॥
samasta cid-acid bheda mantra yantra vidhāyinī |
bhūdevī tvāṁ prārthayāmi sannidhyaṁ kartum arhasi ||

"Then, invoke the Earth Goddess, adorned with all kinds of ornaments, having two arms and three eyes, wearing a karanda crown. She is adorned with a golden sacred thread, has yellow eyes, is in the prime of youth, and is clad in yellow garments, with eyes resembling lotus petals. She may be depicted with folded hands or holding a lotus, embodying the form of the Earth Goddess, beautifully adorned with all kinds of ornaments.
She has soft, curly hair surrounded by clusters of blue bees, holds a water lily in her right hand, and embodies the power of enjoyment. She is the manifestor of all mantras and yantras, encompassing both sentient and insentient divisions. O Earth Goddess, I beseech you to be present and grant your auspicious presence."

ॐ भूं भूम्यै नमः । oṁ bhūṁ bhūmyai namaḥ |

ॐ भूम्यै नमः । महीष्यै । पृथिव्यै । वसुन्धरायै । वसुधायै । वासव्यै । हिरण्य-गर्भिण्यै । समुद्रवत्यै । मही-धरण्यै । विष्णु-पत्न्यै । व्यापिन्यै । धरायै ॥
oṁ bhūmyai namaḥ | mahīṣyai | pṛthivyai | vasundharāyai | vasudhāyai | vāsavyai | hiraṇya-garbhiṇyai | samudravatyai | mahī-dharaṇyai | viṣṇu-patnyai | vyāpinyai | dharāyai ||

ॐ धनुर्-धरायै विद्महे । सर्व सिद्ध्यैच धीमहि । तन्नो धरा प्रचोदयात् ॥
oṁ dhanur-dharāyai vidmahe | sarva siddhyaica dhīmahi | tanno dharā pracodayāt ||

वासुदेव प्रिये देवी लक्ष्मीषोत्सव सिद्धये । मृत्स्नायां सन्निधत्स्वात्र तद् उत्सव हितेषु मे ॥
vāsudeva priye devī lakṣmīṣotsava siddhaye |
mṛtsnāyāṁ sannidhatsvātra tad utsava hiteṣu me ||

O beloved goddess of Vasudeva, Lakshmi, for the success of this festival, please establish your presence here in this soil, for the benefit of this great celebration.

- *Offer pūjā to Bhūdevi*
- *While the ācārya touches the ground the brahmins chant the bhū sūkta show padma mudra.*
- *Lord Varāha is then invoked into the spade.*

Varāha āvāhanam

ॐ ह्रां नमो भगवते वराहाय । oṁ hrāṁ namo bhagavate varāhāya |

ॐ भू वराहाय विद्महे । हिरण्यगर्भाय धीमहि । तन्नो वराह प्रचोदयात् ॥
oṁ bhū varāhāya vidmahe | hiraṇyagarbhāya dhīmahi | tanno varāha pracodayāt ||

क्रोढावतार भूम्याप्ति हिरण्याक्ष वधोद्युत ।सन्निधत्स्व खनित्रेऽस्मिन् लोकानां क्षेम हेतवे ॥
उत्सवार्थं रमेशस्य मृत्-सङ्ग्रहण कर्मणि ।
kroḍhāvatāra bhūmyāpti hiraṇyākṣa vadhodyuta |
sannidhatsva khanitre'smin lokānāṁ kṣema hetave ||
utsavārthaṁ rameśasya mṛt-saṅgrahaṇa karmaṇi |

"O powerful one, who took the form of a boar to rescue the Earth and slay Hiranyaksha, please be present in this sacrificial site for the welfare of the worlds. For the purpose of the festival of Ramesha, in the act of collecting the sacred earth, grant your auspicious presence."

Do aṅga-nyāsaḥ

ॐ ह्रां हृदये नमः	oṁ hrāṁ hṛdaye namaḥ
ॐ ह्रीं शिरसे स्वाहा	oṁ hrīṁ śirase svāhā
ॐ ह्रूं शिखायै वषट्	oṁ hrūṁ śikhāyai vaṣaṭ
ॐ ह्रैं कवचाय हुं	oṁ hraiṁ kavacāya huṁ
ॐ ह्रौं नेत्राभ्यां वौषट्	oṁ hrauṁ netrābhyāṁ vauṣaṭ
ॐ ह्रः अस्त्राय फट्	oṁ hraḥ astrāya phaṭ

- *Show **varāha mudra** and offer upacāras to Bhū-varāha.*
- *Offer karpura hārati;*

उपेन्द्र प्राकृतः पुण्य पुष्कलो विश्वभावनः । असुरघ्नो कृतान्तश्च भूत नाथोऽष्टकः श्रुतः ॥
upendra prākṛtaḥ puṇya puṣkalo viśvabhāvanaḥ |
asuraghno kṛtāntaśca bhūta nātho'ṣṭakaḥ śrutaḥ ||

"Upendra (Vishnu in the form of Vamana) is known as the natural embodiment of virtue and the creator of the universe. He is the slayer of demons, the destroyer (of evil), the lord of all beings, and is also known by the eight sacred syllables."

- *The ācarya faces the east and takes the spade in hand and recalls to mind Bhū-varāha.*
- *The earth is dug while chanting the following sūkta*

अश्व-क्रा॑ंते र॑थ-क्रा॑ंते वि॒ष्णु क्रा॑ंते व॒सुंध॑रा । शिरसा॑ धार॑यिष्या॒मि॒ र॒क्ष॒स्व मा॑ं पद॒े पदे ॥ ४ ॥
aśva-krā̱nte ra̱tha-krā̱nte vi̱ṣṇu krā̱nte va̱sundha̱rā |
śirasā̱ dhāra̱yiṣyā̱mi̱ ra̱kṣa̱sva mā̱ṁ pada̱ pade ॥ 4 ॥

O earth that is traversed by a horse, a chariot and Vishnu I shall place you upon my head; protect me at every step.

भूमिर्धेनुर्धरणि लोक धारिणी उद्धृतासि वराहेण कृष्णेन शत बाहुना ॥ ५ ॥

bhūmir dhenur dharaṇi loka dhāriṇī
uddhṛtāsi varāheṇa kṛṣṇena śata bāhunā ॥ 5 ॥

The earth is the giver of happiness like a milch cow, the sustainer of life and support for all living beings. You were raised up by the black Boar having a hundred hands.

मृत्तिके हन (मे) पापं यन्मया दुष्कृतं कृतम् । मृत्तिके ब्रह्म दत्तासि काश्यपेनाभिमंत्रिता ।
मृत्तिके देहि मे पुष्टिं त्वयि सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ ६ ॥

mṛttike hana (me) pāpaṁ yan mayā duṣkṛtaṁ kṛtam ।
mṛttike brahma dattāsi kāśyapena abhimantritā ॥
mṛttike dehi me puṣṭiṁ tvayi sarvaṁ pratiṣṭhitam।

O excellent earth, destroy my evil deeds that I have committed. O excellent earth you are a gift from Brahma to creatures. Kasyapa the progenitor has sanctified you. O earth grant me prosperity, for everything depends on you.

मृत्तिके प्रतिष्ठिते सर्वं तन्मे निर्णुद मृत्तिके । त्वया हतेन पापेन गच्छामि परमां गतिम् ॥ ७ ॥

_mṛttike pratiṣṭhite sarvaṁ tanme nirṇuda mṛttike ।
tvayā hatena pāpena gacchāmi paramāṁ gatim ॥ 7 ॥

O excellent earth, the support of all beings, cleanse all defects from me, my evil deeds (which are obstacles) having been effaced by you, I shall attain to the highest goal.

- *The earth is collected and placed on the tray.*
- *It is covered with the new cloth while reciting the mūla mantra.*
- *Together with sand from the banks of a river and cow dung it is placed on a cart or on a tray on the heads of the paricārakas.*
- *The procession then returns to the maṇḍapa after having circumambulated the village.*
- *The ritviks chant the śākuna sūktam & bhū sūktam while walking.*

śākuna sūktam

अनुहवं परिहवं परीवादं परिक्षपम् । दुस्स्वप्नं दुरुदितं तद् द्विषद्भ्यो दिशाम्यहम् ॥

anuhavaṁ parihavaṁ parīvādaṁ parikṣapam ।
duḥ svapnaṁ dur-uditaṁ tad dviṣadbhyo diśāmyaham ॥

"I direct away from us the following: censure, defamation, slander, destruction, bad dreams, and evil weeping, towards those who bear ill-will against us."

अनुहूतं परिहूतगुं शकुनेर्यद् अशाकुनम् । मृगस्य सृतं अक्ष्णया तद् द्विषद्भ्यो दिशाम्युहम् ॥

anuhūtaṁ parihūtaguṁ śakuner-yad aśākunam ।
mṛgasya sṛtaṁ akṣṇayā tad dviṣadbhyo diśāmyaham ॥

"Whatever inauspiciousness has been brought about or caused by the cries of the owl or other birds, and whatever evil has been indicated by the flight of the deer, I direct that towards our enemies.

आरात्ते अग्निरस्त्वारात् परशुर् अस्तु ते । निवाते त्वाभिवर्षतु स्वस्ति तेऽस्तु वनस्पते स्वस्ति मेऽस्तु वनस्पते ॥

ārātte agnir astvārāt paraśur astu te । nivāte tvābhivarṣatu svasti te 'stu vanaspate svasti me'stu vanaspate ॥

May the fire be far from you, may the axe be far from you. May it rain upon you in abundance; may it be well with you, O lord of the forest, may it be well with me, O lord of the forest.

नमः शकृत्सदे रुद्राय नमो रुद्राय शकृत्सदे । गोष्ठमसि नमस्ते अस्तु मा माहिगुं सीः ॥

namaḥ śakṛtsade rudrāya namo rudrāya śakṛtsade ।
goṣṭhamasi namaste astu mā māhiguṁ sīḥ ॥

Salutations to Rudra who abides in cow dung, salutations to Rudra who resides in cow dung. You are in the cow-pen; salutations to you, do not harm me.

सिग॑सि॒ नसि॒ वज्रो॒ नम॑स्तेऽस्तु॒ मा माहिगुं सीः । उ॒द्गा॒तेव॑ शा॒कुने॒ साम॑ गायसि ब्रह्म-पु॒त्र इ॑व॒ सव॑नेषु शगुं ससि ॥ स्व॒स्ति न॑: शा॒कुने॑ अस्तु॒ प्रति॑-नः सु॒मना॑ भव ॥

sigaॅsi॒ nasi॒ vajro॒ namaॅste'stu॒ mā māhiguṁ sīḥ । u॒dgā॒teva॑ śa॒kune॒ sāma॑ gāyasi brahma-pu॒tra iva॒ savaॅneṣu śaguṁ sasi ॥ sva॒sti naॅḥ śa॒kune॑ astu॒ prati॑-naḥ su॒manā॑ bhava ॥

You are the thunderbolt, salutations to you, do not harm me. Like the Udgātā (a priest), you sing the Sāma (a Vedic hymn), like the son of Brahma, you cry out in the sacrifices. May it be well with us, O Good Omen, may you be well-disposed towards us."

PĀLIKA VIDHĀNAM

- *With the viṣṇu gāyatrī the 8 pālikās are sprinkled.*
- *Leaves of the dūrva, aśvattha, śirīṣa and bilva are tied around there necks with white thread.*
- *The earth and cow dung is placed into them.*
- *The aṅkūr arpaṇa vedi is prepared by scattering rice grains over it.*
- *Three lines are drawn with kuśa grass from west to east and from south to north.*
- *Salute the lines as follows;*

ॐ षौं नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने ।	oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭhyātmane ।
ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने ।	oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane ।
ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने ।	oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane ।

- *The vedi is aspersed and eastward pointing kuśa grass is scattered upon it.*
- *The eight pālikas are then placed on the vedi with the Soma Kumbha in the middle.*
- *The Soma Kumbha is filled with scented water while chanting the vyāhṛtis.*
- *The five jewels, tulsi leaves, betel nut and five leaves are placed in the kumbha.*
- *A kūrca made of 21 blades of kuśa grass is added and a coconut is placed on the top.*

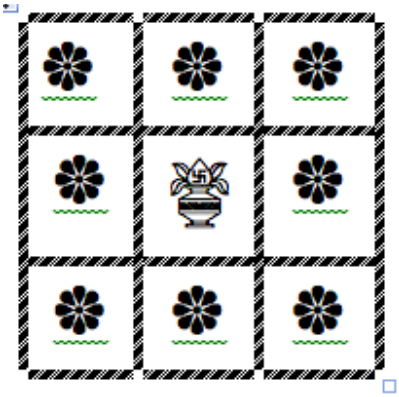

AṄKURĀRPAṆAM

- *The ācārya goes to aṅkur arpana vedi and sits facing east.*
- *take the puṇyāha kumbha and sprinkle the pālikas that have been arranged on the vedi.*

Invocation of Deities.

Centre	ॐ भूः ब्रह्माणं आवाहयामि!	oṁ bhūḥ brahmāṇaṁ āvāhayāmi!
	ॐ भुवः प्रजापतिम् आवाहयामि!	oṁ bhuvaḥ prajāpatim āvāhayāmi!
	ओगुं सुवः हिरण्यगर्भम् आवाहयामि!	oguṁ suvaḥ hiraṇyagarbham āvāhayāmi!
	ॐ भूर्भुवस्सुवः चतुर्मुखम् आवाहयामि!	oṁ bhūr bhuvas suvaḥ catur-mukham 0
	ब्रह्मणे इदम् आसनम्!	brahmaṇe idaṁ āsanam!
East	ॐ भूः इन्द्रम् आवाहयामि!	oṁ bhūḥ indram āvāhayāmi!
	ॐ भुवः वज्रिणम् आवाहयामि!	oṁ bhuvaḥ vajriṇam āvāhayāmi!

ओगुं सुवः शतक्रतु आवाहयामि! oguṁ suvaḥ śatakṛatu āvāhayāmi!
ॐ भूर्भुवस्सुवः शचिपतिम् आवाहयामि! oṁ bhūr bhuvas suvaḥ śaci-patim 0
इन्द्राय इदम् आसनम्! indrāya idaṁ āsanam!

South East
ॐ भूः अग्निम् आवाहयामि! oṁ bhūḥ agnim āvāhayāmi!
ॐ भुवः वह्निं आवाहयामि! oṁ bhuvaḥ vahniṁ āvāhayāmi!
ओगुं सुवः पावकम् आवाहयामि! oguṁ suvaḥ pāvakam āvāhayāmi!
ॐ भूर्भुवस्सुवः वीति-होत्रम् आवाहयामि! oṁ bhūr bhuvas suvaḥ vīti-hotram 0
अग्नये इदम् आसनम्! agnaye idaṁ āsanam!

South
ॐ भूः यम आवाहयामि! oṁ bhūḥ yama āvāhayāmi!
ॐ भुवः वैवस्वतम् आवाहयामि! oṁ bhuvaḥ vaivasvatam āvāhayāmi!
ओगुं सुवः पित्रपतिम् आवाहयामि! oguṁ suvaḥ pitr-patim āvāhayāmi!
ॐ भूर्भुवस्सुवः धर्म-राजम् आवाहयामि! oṁ bhūr bhuvas suvaḥ dharma-rājam 0
यमाय इदम् आसनम्! yamāya idaṁ āsanam!

South West
ॐ भूः निर्ऋतिम् आवाहयामि! oṁ bhūḥ niṛṛtim āvāhayāmi!
ॐ भुवः यातुधानम् आवाहयामि! oṁ bhuvaḥ yātudhānam āvāhayāmi!
ओगुं सुवः नक्तञ्चरम् आवाहयामि! oguṁ suvaḥ naktañcaram āvāhayāmi!
ॐ भूर्भुवस्सुवः पुण्य-जनम् आवाहयामि! oṁ bhūr bhuvas suvaḥ puṇya-janam 0
नैर्ऋतये इदम् आसनम्! nairṛtaye idaṁ āsanam!

West
ॐ भूः वरुणम् आवाहयामि! oṁ bhūḥ varuṇam āvāhayāmi!
ॐ भुवः प्रचेतसम् आवाहयामि! oṁ bhuvaḥ pracetasam āvāhayāmi!
ओगुं सुवः सुरूपिणम् आवाहयामि! oguṁ suvaḥ surūpiṇam āvāhayāmi!
ॐ भूर्भुवस्सुवः अपाम्पतिम् आवाहयामि! oṁ bhūr bhuvas suvaḥ apām-patim 0
वरुणाय इदम् आसनम्! varuṇāya idaṁ āsanam!

North West
ॐ भूः वायुम् आवाहयामि! oṁ bhūḥ vāyum āvāhayāmi!
ॐ भुवः पवनम् आवाहयामि! oṁ bhuvaḥ pavanam āvāhayāmi!
ओगुं सुवः मरुतम् आवाहयामि! oguṁ suvaḥ marutam āvāhayāmi!
ॐ भूर्भुवस्सुवः समीरणम् आवाहयामि! oṁ bhūr bhuvas suvaḥ samīraṇam 0!
वायवे इदम् आसनम्! vāyave idaṁ āsanam!

North
ॐ भूः सोमम् आवाहयामि! oṁ bhūḥ somam āvāhayāmi!
ॐ भुवः इन्दुम् आवाहयामि! oṁ bhuvaḥ indum āvāhayāmi!
ओगुं सुवः निशाकरम् आवाहयामि! oguṁ suvaḥ niśākaram āvāhayāmi!
ॐ भूर्भुवस्सुवः ओषधीसम् आवाहयामि! oṁ bhūr bhuvas suvaḥ oṣadhīsam 0
सोमाय इदम् आसनम्! somāya idaṁ āsanam!

North East
ॐ भूः ईशानम् आवाहयामि! oṁ bhūḥ īśānam āvāhayāmi!
ॐ भुवः शूलिनम् आवाहयामि! oṁ bhuvaḥ śūlinam āvāhayāmi!
ओगुं सुवः उमापतिम् आवाहयामि! oguṁ suvaḥ umāpatim āvāhayāmi!
ॐ भूर्भुवस्सुवः पिनाकिनम् आवाहयामि! oṁ bhūr bhuvas suvaḥ pinākinam āvāhayāmi!
ईशानाय इदम् आसनम्! īśānāya idaṁ āsanam!

ब्रह्मणे नमः । इन्द्राय नमः । अग्नये नमः । यमाय नमः । निर्ऋतये नमः । वरुणाय नमः । वायवे नमः । सोमाय नमः । ईशानाय नमः ॥
brahmaṇe namaḥ | indrāya namaḥ | agnaye namaḥ | yamāya namaḥ | nirṛtaye namaḥ | varuṇāya namaḥ | vāyave namaḥ | somāya namaḥ | īśānāya namaḥ ||

Upacāra

ब्रह्मादिभ्यो नमः । पाद्यं । अर्घ्यं । आचमनियं । समस्तोपचारान् समर्पयामि ॥
brahmādibhyo namaḥ | pādyaṁ | arghyaṁ | ācamaniyaṁ | samastopacārān samarpayāmi ||

- *Take the vessel with the seeds mix in some milk;*

दिशाम् पतीन् नमस्यामि सर्व काम फल प्रदान् । कुर्वन्तु सफलं कर्म कुर्वन्तु सततम् शुभम् ॥
diśām patīn namasyāmi sarva kāma phala pradān |
kurvantu saphalaṁ karma kurvantu satatam śubham ||

I bow to the Lords of the directions, the granters of all desired fruits. May they make my actions successful and always bring about auspiciousness.

Soma Āvāhanam

- *Invoke Soma in the kumbha*

सोमो धेनुगुं सोमो अर्वन्तम् आशुम् । सोमो वीरं कर्मण्यं दधातु ।
साधन्यं विदथ्यगुं सभेयं । पितुश् श्रवणं यो ददाशद् अस्मै ॥
somo dhenuguṁ somo arvantam āśum | somo vīraṁ karmaṇyaṁ dadhātu |
sādhanyaṁ vidathyaguṁ sabheyaṁ | pituś śravaṇaṁ yo dadāśad asmai ||

"May Soma grant us cows, may Soma grant us swift horses. May Soma bestow upon us a heroic person dedicated to actions. May he provide us with prosperity in assemblies and councils. May he grant the renown of the manes to this person."

- *Do aṅganyāsaḥ using the bija sāṁ*
- *Offer 16 upacāras.*
- *Invite four brahmins to chant "oṣadhi sūktam"*

या जाता ओषधयो देवेभ्यस् त्रियुगं पुरा । मन्धामि बभ्रूणां महागुं शतन् धामानि सप्त च ॥ १ ॥
yā jātā oṣadhayo devebhyas triyugaṁ purā |
mandhāmi babhrūṇā mahāguṁ śatan dhāmāni sapta ca || 1 ||
शतं वो अम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः । अधा शतकृत्वो यूयं इमं मे अगदं कृत ॥ २ ॥
śataṁ vo amba dhāmāni sahasram uta vo ruhaḥ |
adhā śata-kṛtvo yūyaṁ imaṁ me agadaṁ kṛta || 2 ||
पुष्पावतीः प्रसूवतीः फलिनीरफला उत । अश्वा इव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्णवः ॥ ३ ॥
puṣpāvatīḥ prasūvatīḥ phalinīr aphalā uta |
aśvā iva sajitvarīr virudhaḥ pārayiṣṇavaḥ || 3 ||
ओषधीरिति मातरस्तद्वो देवी उपब्रुवे । रपागुं सि विघ्न तीरितरपश्चतयमनः ॥ ४ ॥
oṣadhīr iti mātaras tadvo devī upabruve |
rapāguṁ si vighna tīr-itarapaś catayamanaḥ || 4 ||
अश्वत्थेवो निषदनं पर्णेवो वसतिष्कृता । गोभाज इत्किलासथ यत् सनवथ पुरुषम् ॥ ५ ॥
aśvatthevo niṣadanaṁ parṇevo vasatiṣkṛtā |
gobhāja it-kilāsatha yat sanavatha puruṣam || 5 ||
यदुहं वाजयन् इमा ओषधिर्हस्त आदधे । आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा ॥ ६ ॥

yadahaṁ vājayan imā oṣadhir hasta ādadhe ।
ātmā yakṣmasya naśyati purā jīvagṛbho yathā ॥ 6 ॥

यद् ओषधयः सङ्गच्छन्तेराजानः समितावि व । विप्रः स उच्यते भिषगुं रक्षोहाऽमीवचातनः ॥ ७ ॥
yad oṣadhayaḥ saṅgacchante rājānas samitāviva ।
vipras sa ucyate bhiṣaguṁ rakṣohā'mīva cātanaḥ ॥ 7 ॥

इष्कृतिर्नाम वो माता ऽथो यूयगुं स्थ संकृतीः । सीराः पतत्रिणीः स्थन यदामयति निष्कृथ ॥ ८ ॥
iṣkṛtir nāma vo mātā 'tho yūyaguṁ stha saṁkṛtīḥ ।
sīrāḥ patatriṇīḥ sthana yadāmayati niṣkṛtha ॥ 8 ॥

अन्यावो अन्यमवत्वन्याऽन्यस्या उपावत । तास्सर्वा ओषधयः सविधाना इदं मे प्रावताववचः ॥ ९ ॥
anyā vo anyamavat vanyā'nyasyā upāvata ।
tās sarvā oṣadhayas savidhānā idaṁ me prāvatā vacaḥ ॥ 9 ॥

उच्छुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठदिवेरते । धनगुं सनिष्यन्तीना मात्मानं तव पूरुष ॥ १० ॥
ucchuṣmā oṣadhīnāṁ gāvo goṣṭhadiverate ।
dhanaguṁ saniṣyantīnā mātmānaṁ tava pūruṣa ॥ 10 ॥

अति विश्वाः परिष्ठाः स्तेन इव व्रजम् अक्रमुः । ओषधयः प्राचुच्यवुर्यत्किञ्च तनुवागुं रपः ॥ ११ ॥
ati viśvāḥ pariṣṭhāḥ steṇa iva vrajam akramuḥ ।
oṣadhayaḥ prācucyavur yatkiñca tanuvāguṁ rapaḥ ॥ 11 ॥

याः त आतस्तुरात्मानंया आविविशुः परुष्परुः । तास्तेयक्ष्मम्वि बाधध्वम् उग्रो मध्यमशीरिव ॥१२
yāḥ ta ātastur ātmānaṁ yā āviviśuḥ paruṣparuḥ ।
tāste yakṣmamvi bādhadhvam ugro madhyama śīriva ॥ 12 ॥

साकं यक्ष्म प्र पत चाषेण किकिदीविनाँ । साकं वातस्य ध्राज्या साकं नश्य निहाकया ॥ १३ ॥
sākaṁ yakṣma pra pata cāṣeṇa kikidīvināँ ।
sākaṁ vātasya dhrājyā sākaṁ naśya nihākayā ॥ 13 ॥

अश्वावतीगुं सोमवती मूर्जयन्तीम् उदोजसम् । आविंत्सि सर्वा ओषधीरस्मा अरिष्ट तातये ॥ १४ ॥
aśvāvatīguṁ somavatī mūrjayantīm udojasam ।
āvitsi sarvā oṣadhīr asmā ariṣṭa tātaye ॥ 14 ॥

याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पणीः । बृहस्पति प्रसूता स्ता नो मुञ्चत्वगुं हसः ॥ १५ ॥
yāḥ phalinīr yā aphalā apuṣpā yāśca puṣpaṇīḥ ।
bṛhaspati prasūtā stā no muñcatvaguṁ hasaḥ ॥ 15 ॥

याः ओषधयः सोम राज्ञीः प्रविष्ठाः पृथिवीं अनु । तासां त्वम् असयुत्तमा प्रणो जीवात वे सुव ॥ १६ ॥
yāḥ oṣadhayaḥ soma rājñīḥ praviṣṭhāḥ pṛthivīṁ anu ।
tāsāṁ tvam asyuttamā praṇo jīvāta ve suva ॥ 16 ॥

अवपतन्तीर्वदन् दिव ओषधयस् परि । यं जीवम् अश्नवामहे न स रिष्यात पुरुषः ॥ १७ ॥
avapatantīr vadan diva oṣadhayas pari ।
yaṁ jīvam aśnavāmahe na sa riṣyāti puruṣaḥ ॥ 17 ॥

याश्चेदम् उपशृण्वन्ति याश्च दूरं परागताः । इह सङ्गत्य ताः सर्वा अस्मै सन्धत्त भेषजम् ॥ १८ ॥
yāścedam upaśṛṇvanti yāśca dūraṁ parāgatāḥ ।
iha saṅgatya tās sarvā asmai sandhatta bheṣajam ॥ 18 ॥

मा वो रिषत्खनिता यस्मै चाहं खनामि वः । द्विपच्चतुष्पदस्माकगुं सर्वम् अस्त्वन् आतुरम् ॥ १९ ॥

mā vo riṣat khanitā yasmai cāhaṁ khanāmi vaḥ ।
dvipac-catuṣpad asmākaguṁ sarvam astvan āturam ॥ 19 ॥

ओषधयः सं वदन्ते सोमेन सह राज्ञा । यस्मै करोति ब्राह्मण् स्तगुं राजन् पारयामसि ॥ २० ॥

oṣadhayaḥ saṁ vadante somena saha rājñā ।
yasmai karoti brāhmaṇ staguṁ rājan pārayāmasi ॥ 20 ॥

❖ *Then with the following mantras place the seeds in the palikas, cover with sand and sprinkle water.*

East

त्रतारम् इन्द्रम् अवितारम् इन्द्रगुं हवे हवे सुहवगुं शूरम् इन्द्रम् ।
हुवे नु शक्रं पुरुहूतम् इन्द्रगुं स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः ॥

tratāram indram avitāram indraguṁ have have suhavaguṁ śūram indram ।
huve nu śakraṁ puruhūtam indraguṁ svasti no maghavā dhātvindraḥ ॥

ॐ इन्द्राय नमः । अयं बीज अवापः ॥ oṁ indrāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥

South-east

त्वमग्ने अयास्य यासन् मनसा हितः । अयासन् हव्यम् ऊहिषे यानो धेहि भेषजम् ।
tvam agne ayāsya yāsanmanasā hitaḥ । ayāsan havyamūhiṣe yāno dhehi bheṣajam ॥

ॐ अग्नये नमः । अयं बीजावापः ॥ oṁ agnaye namaḥ । ayaṁ bījāvāpaḥ ॥

South

सुगन् नः पन्थाम् अभयं कृणोतु । यस्मिन् नक्षत्रे यम एति राजा ।
यस्मिन् नेनम् अभ्यषिञ्चन्त देवाः । यद् अस्य चित्रगुं हविषा यजाम ॥
sugan naḥ panthām abhayaṁ kṛṇotu । yasmin nakṣatre yama eti rājā ।
yasmin nenam abhyaṣiñcanta devāḥ । yad asya citraguṁ haviṣā yajāma ॥

ॐ यमाय नमः । अयं बीज अवापः ॥ oṁ yamāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥

South-east

असुन्वन्तम् अयजमानम् इच्छ स्तेनस्येत्यामन्विहि तस्करस्य ।
अन्यम् अस्मद् इच्छ सा त इत्या नमो देवि निरृते तुभ्यम् अस्तु ॥
asunvantam ayajamānam iccha stenasyetyāmanvihi taskarasya ।
anyam asmad iccha sā ta ityā namo devi nirṛte tubhyam astu ॥ VS.12.62a;

ॐ नैर्ऋतये नमः । अयं बीज अवापः ॥ oṁ nairṛtaye namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥

West

तत् त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस् तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशगुंस मा न आयुः प्रमोषीः ॥
tat tvā yāmi brahmaṇā vandamānas tadā śāste yajamāno havirbhiḥ ।
aheḍamāno varuṇeha bodhyuruśaguṁsa mā na āyuḥ pramoṣīḥ ॥

ॐ वरुणाय नमः । अयं बीज अवापः ॥ oṁ varuṇāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥

North-west

आ नो नियुद्भिश् शतिनीभिर् अध्वरगुं सहस्रिणीभिर् उप याहि यज्ञं ।
वायो अस्मिन्त्सवने मादयस्व यूयम् पात स्वस्तिभिससदा नः ॥
ā no niyudbhiś śatinībhir adhvaraguṁ sahasriṇībhir upa yāhi yajñaṁ ।
vāyo asmintsavane mādayasva yūyam pāta svastibhis sadā naḥ ॥ VS.27.28a;

ॐ वायवे नमः । अयं बीज अवापः ॥ oṁ vāyave namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥

North

वयगुं सोम व्रते तव मनस्तनूषु बिभ्रतः । प्रजावन्तस्सचेमहि ॥
vayaguṁ soma vrate tava manas tanūṣu bibhrataḥ । prajāvantas sacemahi ॥

ॐ सोमाय नमः । अयं बीज अवापः ॥ oṁ somāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥

North-east

तम् ईशानं जगतस् तस्थुषस् पतिं धियं जिन्वम् अवसे हूमहे वयम् ।
पूषा नो यथा वेदसाम् असद् वृधे रक्षिता पायुर् अदब्धस् स्वस्तये ॥
tam īśānaṁ jagatas tasthuṣas patiṁ dhiyaṁ jinvam avase hūmahe vayam ।
pūṣā no yathā vedasām asad vṛdhe rakṣitā pāyur adabdhas svastaye ॥

ॐ ईशानाय नमः । अयं बीज अवापः ॥ oṁ īśānāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥

- *Sprinkle with water and cover with darbha or cloth.*
- *Perform Soma Homam*
- *The Pālikas should be worshipped in the morning and the evening of each day of the festival.*
- *On the fifth or seventh day they can be discarded.*

PRATISARBANDHA JAPA KRAMAḤ

- *In the evening having bathed and done sandhya vandana the yajamana and the ritviks assemble to do the pratisarbandha japa.*
- *A sthaṇḍila is prepared.*
- *Do the rekha kriya and paristaranam and establish a kumbha on the sthaṇḍila fill it with the vyāhritis.*
- *Insert five gems and tulasi leaves, betel etc, insert a 21 darbha kurca, cover with the five leaves and a coconut, wrap it in a new cloth and invoke varuṇa offer puja.*
- *On the top of the kumbha place the rakṣa-sutras composed of 9 threads and stained with tumeric.*

Saṅkalpaḥ — पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण भगवत् प्रतिष्ठाङ्ग प्रतिसर्बन्ध कर्म करिष्ये ॥

pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa bhagavat pratiṣṭhāṅga pratisarbandha karma kariṣye ॥

On this auspicious day, with the aforementioned qualities and attributes, by the command of the Lord, as a service to the Lord, I shall perform the ritual related to the installation of the Lord's image.

- *Invite four brahmanas to sit in each on the four directions.*

अस्मिन् प्रतिसर्बन्ध जप कर्मणि पूर्वस्यां दिशि जप-कर्तारं त्वां वृणीमहे ।
asmin pratisarbandha japa karmaṇi pūrvasyāṁ diśi japa-kartāraṁ tvāṁ vṛṇīmahe ।

दक्षिणस्यां दिशि जप-कर्तारं त्वां वृणीमहे । dakṣiṇasyāṁ diśi japa-kartāraṁ tvāṁ vṛṇīmahe ।
पश्चिमस्यां दिशि जप-कर्तारं त्वां वृणीमहे । paścimasyāṁ diśi japa-kartāraṁ tvāṁ vṛṇīmahe ।
उत्तरस्यां दिशि जप-कर्तारं त्वां वृणीमहे ॥ uttarasyāṁ diśi japa-kartāraṁ tvāṁ vṛṇīmahe ॥

JAPA KRAMAḤ

विष्णोर् नुकं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजाꣳसि यो अस्कभायद् उत्तरꣳ सधस्थं विचक्रमाणस् त्रेधो रुगायो विष्णो रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः श्नप्त्रेस्थो विष्णोस्यूरसि विष्णो ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा ॥

viṣṇor nukaṁ vīryāṇi pravocaṁ yaḥ pārthivāni vimame rajāgṁ si yo askabhāyad uttaragṁ sadhastha ṁ vicakramāṇas tredho rugāyo viṣṇo rarāṭamasi viṣṇoḥ pṛṣṭhamasi viṣṇoḥ śñaptrestho viṣṇos yūrasi viṣṇo dhruvam asi vaiṣṇavam asi viṣṇave tvā ॥

I will declare the mighty deeds of Vishnu; of Him who measured out the earthly regions. Who established the highest abode, thrice setting down His footstep, widely striding. RV.1:154:1 You are the forehead of Vishnu; You are the back of Vishnu; ye two are the corners of Vishnu's mouth. You are the thread of Vishnu, You are the fixed point of Vishnu. You are of Vishnu; to Vishnu you. TS. 1:2:13

कृणुष्व-पाजः प्रसितिं न पृथ्वीं या हि राजेवामवागुं इभेन ।
तृष्वीमनु प्रसितिं द्रूणानोस्तासि विध्य रक्षसस्-तपिष्ठैः ॥ १ ॥
kṛṇuṣva-pājaḥ prasitiṁ na pṛthvīṁ yā hi rājevāmavāguṁ ibhena ।
tṛṣvīmanu prasitiṁ drūṇānostāsi vidhya rakṣasas-tapiṣṭhaiḥ ॥ 1 ॥
1. Extend your powerful influence like a wide spreading net; go like a mighty king with his attendants. Follow your swift net, shooting arrows, transfix the forces of chaos with your darts that burn so fiercely.

तव भ्रमास आशुया पतङ्त्यनु-स्पृश धृषता शोशुचानः ।
तपूꣳष्यग्ने जुह्वा पतङ्गान सन्दितो विसृज विश्वꣳ गुल्काः ॥ २ ॥
tava bhramāsa āśuyā pataṅtyanu-spṛśa dhṛṣatā śośucānaḥ ।
tapūggaṣyagne juhvā pataṅgāna saṅdito visṛja viśva gulkāḥ ॥ 2 ॥
2. Go forth in rapid flight with your whirling weapons; follow them closely glowing in your fury. Spread your tongue-like winged flames, O Agni cast your firebrands without encumbrance all around you.

प्रति स्पशो विसृज तूर्णितमो भवा पायुर्विशो अस्या अदब्धः ।
योनो दूरे अघशꣳसो यो अङ्त्यग्ने माकिष्टे व्यथिराद्-अधर्षीत् ॥ ३ ॥
prati spaśo visṛja tūrṇitamo bhavā pāyurviśo asyā adabdhaḥ ।
yono dūre aghaśagṁ so yo aṅtyagne mākiṣṭe vyathirād-adharṣīt ॥ 3 ॥
3. Send your spies forward, fleetest in their movement; do not go astray; the guardian of this people.
Punish the one who near or far is bent on hurting us, and let no trouble sent from you affect us.

उद्-अग्ने तिष्ठ प्रत्यातनुष्व न्यमित्रागुं ओषतात्-तिग्महेते ।
योनो आरतिगुं समिधान चक्रे नीचतां धक्ष्यतसं न शुष्कम् ॥ ४ ॥
ud-agne tiṣṭha pratyātanuṣva nyamitrāguṁ oṣatāt-tigmahete ।
yono āratiguṁ samidhāna cakre nīcatāṁ dhakṣyatasaṁ na śuṣkam ॥ 4 ॥
4. Rise up O Agni, spread out before us, burn down our [mental] foes, you who have sharpened arrows. Blazing Agni! Consume completely like dried up stubble the one who seeks our detriment.

ऊर्ध्वो भव प्रति विध्याध्यस्मद्-विष्कृणुष्व दैवान्यग्ने ।
अव स्थिरा तनुहि या तुजूनां जामिम् अजामिं प्रमृणी हि शत्रून् ॥ ५ ॥
ūrdhvo bhava prati vidhyādhyasmad-viṣkṛṇuṣva daivānyagne ।
ava sthirā tanuhi yā tujūnāṁ jāmim ajāmiṁ pramṛṇī hi śatrūn ॥ 5 ॥
5. Rise O Agni, drive off those [mental] forces that obstruct us; manifest your own divine [wisdom] force. Slacken the strong bows of the malicious enemies [thoughts] whether kin [subjective] or stranger [objective].

स ते॑ जानाति सुम॒तिं यविष्ठ॒ य ईव॑ते॒ ब्रह्म॑णे गा॒तुम्-ऐर॑त् ।
विश्वा॑न्-यस्मै सु॒दिना॑नि रा॒यो द्यु॒म्नान्य॒र्यो विदुरो॑ अ॒भि-द्यौत् ॥ ६ ॥
sa te॑ jānāti sumaṯiṁ yaviṣṭha॒ ya īvaṯe॒ brahmaṇe॒ gāṯum-airaṯ ।
viśvā॑n-yasmai su॒dinā॑ni rā॒yo dyu॒mnānya॒ryo viduro॑ a॒bhi-dyau॑t ॥ 6 ॥

6. Most youthful God, he knows well your favour who gave an impulse to this high devotion. All good days and magnificence of riches have you beamed forth upon the gates of the spiritual aspirant.

सेद॑ग्ने॒ अस्तु सु॒भगः॑ सु॒दानु॒र्यस्त्वा॒ नित्ये॑न ह॒विषा॒ य उ॒क्तैः ।
पिप्री॑षति॒ स्व आयु॑षि दुरो॒णे विश्वे॑द॒स्मै सु॒दिना॒ सास॑दि॒ष्टिः ॥ ७ ॥
sedaग्ने॒ astu su॒bhagaḥ॑ su॒dānu॒r-yas-tvā॒ nityeṇa॑ ha॒viṣā॒ ya u॒ktaiḥ ।
piprī॑ṣati॒ sva āyu॑ṣi duro॒ṇe viśved-a॑smai su॒dinā॒ sāsa॑diṣṭhiḥ ॥ 7 ॥

7. Blessed O Agni, be the one, the generous giver, who with praises and regular oblations, tries to propitiate you for longevity and security. May all his days be bright; be this his longing.

अर्चा॑मि ते सु॒म॒तिं घो॒ष्य॒र्वाक् सं ते॑ वा॒वाता॑ जरताम् इ॒यं गीः ।
स्वश्वा॑स्त्वा सु॒रथा॑म् अर्जयेमा॒स्मे क्ष॒त्राणि॑ धारये॒र्-अनु॒ द्यून् ॥ ८ ॥
arcā॑mi te sumaṯiṁ ghoṣya॒rvāk saṁ te॑ vā॒vātā॑ jaratām i॒yaṁ gīḥ ।
svaśvā॑s- tvā su॒rathā॑m arjayemā॒sme kṣa॒trāṇi॑ dhāraye॒r-anu॒ dyūn ॥ 8 ॥

8. I praise your gracious favour; sing back in answer! May this my song, be like your beloved. Lord of good horses and vehicles may we glorify you, and day by day increase our [spiritual] dominion

इ॒ह त्वा॒ भूर्याचरे॒ दुपा॒त्मन् दो॒षावस्तर्दी॒दीवागुं॑स॒ मनु॒ द्यून् ।
क्रीड॑ङ्स्त्वा सु॒मन॑सः सपेमा॒भि द्यु॒म्ना त॑स्थि॒वागुं॑सो॒ जना॑नाम् ॥ ९ ॥
i॒ha tvā॒ bhūryācare॒ dupā॒tman doṣā॑vastar dīdī॒vāguṁsa॒ manu॒ dyūn ।
krīḍa॑ṁtas-tvā su॒mana॑sah॒ sapemā॒bhi dyu॒mnā ta॑sthi॒vāguṁso॒ jana॑nām ॥ 9 ॥

9. Here of free choice, let each one serve you opulently, resplendent day by day at sunrise and sunset. So may we honour you, content and joyous, ever expanding in glorious achievement.

यस्त्वा॒ स्वश्वः॑ सुहिर॒ण्यो अ॑ग्न उप॒याति॒ वसु॑मता॒ रथे॑न ।
तस्य॑ त्रा॒ता भ॑वसि॒ तस्य॒ सखा॒ यस्ते॑ आति॒थ्य मा॑नु॒षग्-जुजो॑षत ॥ १० ॥
yas-tvā॒ svaśvaḥ॑ suhiraṇyo a॑gna upa॒yāti॒ vasu॑matā॒ rathe॑na ।
tasya॑ trā॒tā bha॑vasi॒ tasya॒ sakhā॒ yasta॑ ā॒tithya mā॑nu॒ṣag-jujo॑ṣata ॥ 10 ॥

10. Whoever with good horses and fine gold, O Agni approaches you, on a cart laden with treasure, you are his protector, you are the friend of the one who delights in entertaining you.

म॒हो रु॑जामि ब॒न्धुता॒ वचो॑भि॒स्-तन्-मा॑ पि॒तुर्-गोत॑म॒-आदिन्वि॑याय ।
त्वङ्नो॑ अ॒स्य वच॑सश्-चिकिद्धि॒ होत॑र्-यविष्ठ सुक्रतो॒ दमू॑नाः ॥ ११ ॥
maho॒ rujāmi bandhutā॒ vacobhi॒s-tan-mā॑ pi॒tur-gotam-ādinvi॒yāya ।
tvaṁno॑ a॒sya vaca॑sas-cikiddhi॒ hotar॑-yaviṣṭha sukrato॒ damū॑nāḥ ॥ 11 ॥

11. Through word and kinship [with you] I destroy the mighty forces of chaos; this power I have received from Gotama my father. Take note of this our declaration, O Most Youthful, Friend of the House, Exceeding Wise, Invoker. You are the friend and the protector of the one who delights in entertaining you.

अस्वप्न॑-जस्-तरण॑यः सु॒शेवा॒ अत॑न्द्रासोऽवृ॒का अ॑श्रमिष्ठाः ।
ते पा॒यव॑ः स॒ध्रिय॑ं यो नि॒षद्-याग्ने॒ तव॑ नः पाङ्त्वमूर ॥ १२ ॥
asvapna॑-jas-tara॒ṇayaḥ su॒śevā॒ ata॑ndrāso'vṛ॒kā aśra॑miṣṭhāḥ ।
te pā॒yavaḥ॑ sa॒dhriya॑ṁ yo ni॒ṣad-yāgne॒ tava॑ naḥ pāṁtvamūra ॥ 12 ॥

12. Knowing no slumber, speedy and propitious, alert and ever friendly, most Unwearied One. May your protective powers combining, unerring Agni, be present here to preserve us.

ये पायवो मामतेयं ते अग्ने पश्यन्तो अन्धं दुरितादरक्षन् ।
ररक्ष तान्त्-सुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्त इद्रिपवो नाह देभुः ॥ १३ ॥
ye pāyavo māmateyaṁ te agne paśyanto andhaṁ duritād arakṣan ।
rarakṣa tānt-sukṛto viśvavedā dipsanta idripavo nāha debhuḥ ॥ 13 ॥
13. Your protective rays, O Agni, preserved ignorant Mamateya from transgression. Lord of all riches, they preserved the righteous; the forces of chaos who tried to harm them had no effect.

त्वया वयगुं सधन्यस्-त्वोता स्तव-प्रणीत्यश्याम वाजान् ।
उभाशगुं सा सूदय सत्यताते नुष्टुया कृणुह्या ह्याण ॥ १४ ॥
tvayā vayaguṁ sadhanyas-tvotā stava-praṇītyaśyāma vājān ।
ubhāśaguṁ sā sūdaya satyatāte nuṣṭhuyā kṛṇuhyā hṛyāṇa ॥ 14 ॥
14. Aided by you may we become prosperous, may we become strong, with you to guide us onwards. O Ever Truthful One, grant us this world and the next, do this, O God whom power emboldens.

अयाते अग्ने समिधा विधेम प्रति स्तोमगुं शस्यमानं गृभाय ।
दहाशसो रक्षसः पाह्यस्मान् द्रुहो निदो मित्र-महो अवद्यात् ॥ १५ ॥
ayāte agne samidhā vidhema prati stomaguṁ śasyamānaṁ gṛbhāya ।
dahāśaso rakṣasaḥ pāhyasmān druho nido mitra-maho avadyāt ॥ 15 ॥
15. O Agni with this fuel will we serve you; accept with favour the praise we sing to you. Destroy the forces of chaos and preserve us, O Friend, from deceit, scorn and slander. (RV.4.4.1-15)

रक्षोहणं वाजिनम् आजिघर्मि मित्रं प्रतिष्ठम् उपयामि शर्म ।
शिशानो अग्निः क्रतुभिः समिद्धः सनो दिवा सरिषः पातु नक्तम् ॥ १६ ॥
rakṣohaṇaṁ vājinam ājigharmi mitraṁ pratiṣṭham upayāmi śarma ।
śiśāno agniḥ kratubhis samiddhas sano divā sariṣaḥ pātu naktam ॥ 16 ॥
16. I offer ghee to the Mighty Slayer of the forces of Chaos; to the most Famous Friend I come for refuge. Enkindled, impassioned by our rites, may Agni protect us from all negativity during the day and the night. (RV.10.87.1)

वि ज्योतिषा बृहता भात्यग्निरावि-र्विश्वानि कृणुते महित्वा ।
प्रादेविर्मायास् सह ते दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षसे विनिक्षे ॥
उत स्वानासो दिवि षन्त्वग्नेस्तिग्मायुधा रक्षसे हन्त्वा उ ॥ १७ ॥
vi jyotiṣā bṛhatā bhātyagnir-āvir-viśvāni kṛṇute mahitvā ।
prādevir-māyās saha te durevāś śiśīte śṛṅge rakṣase vinikṣe ॥
uta svānāso divi ṣantvagnes tigmāyudhā rakṣase hantavā u ॥ 17 ॥
17. Blessed O Agni be the one, the liberal giver of charity, who with praises and regular oblations, tries to propitiate you for longevity and security, may all his days be bright; may this blessing be his.

मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः ।
वीरान् मा नो रुद्र भामितो ऽवधीर् हविष्मन्तो नमसा विधेम ते ॥
mā nas stoke tanaye mā na āyuṣi mā no goṣu mā no aśveṣu rīriṣaḥ ।
vīrān mā no rudra bhāmito ’vadhīr haviṣmanto namasā vidhema te ॥
O Rudra, harm us not in our babies and in our children, harm us not in the living, in our cows or horses, Slay not our heroes in the fury of your anger. Bringing oblations evermore we pay our obeisance to you

Aparājita mantra

ॐ नमो भगवते अनन्ताय । सहस्र शीरषाय सुगन्ध क्षीरार्णव शायिने । शेष भोग पर्यङ्काय गरुड-वाहनाय वासुदेवाय नमः । पीत वाससे सङ्कर्शण । प्रद्युम्न अनिरुद्ध हयशीर्ष, वाराह नारसिंह वामन, त्रिविक्रम राम राम राम

कृष्ण पर-ब्रह्म नमोऽस्तु ते ॥

oṁ namo bhagavate anantāya । sahasra śīraṣāya sugandha kṣīrārṇava śāyine । śeṣa bhoga paryaṅkāya garuḍa-vāhanāya vāsudevāya namaḥ । pīta vāsase saṅkarśaṇa । pradyumna aniruddha hayaśīrṣa, vārāha nārasiṁha vāmana, trivikrama rāma rāma rāma kṛṣṇa para-brahma namo'stu te ॥

असुर दैत्य यक्ष राक्षस भूत पिशाच, सिद्धि योगिनि डाकिनि ब्रह्म-राक्षस विनायक, पूतना रेवती स्कन्द पूर्वोगम ग्रह नक्षत्र गृहाण गृहाण । महा ग्रह गृहाण । हण हण । दह दह । पच्छ पच्छ । मद मद । पातय पातय । अख्यात अख्यात । गृहाण गृहाण । आविश आविश । ध्वंसि ध्वंसि । त्रासय त्रासय । द्रह्य द्रह्य चक्रेण गदाया वक्रेण भस्म कुरु ॥

asura daitya yakṣa rākṣasa bhūta piśāca, siddhi yogini ḍākini brahma-rākṣasa vināyaka, pūtanā revatī skanda pūrvogama graha nakṣatra gṛhāṇa gṛhāṇa । mahā graha gṛhāṇa । haṇa haṇa । daha daha । paccha paccha । mada mada । pātaya pātaya । akhyāta akhyāta । gṛhāṇa gṛhāṇa । āviśa āviśa । dhvaṁsi dhvaṁsi । trāsaya trāsaya । drahya drahya cakreṇa gadāyā vakreṇa bhasma kuru ॥

सहस्रार सर्वं मुख्य प्रहरणायुध, बाहो जय जय विजय विजय, अनन्त अपराजित अपरिहत, सहस्र नेत्र प्रज्वल प्रज्वल, ज्वल ज्वल, विश्वरूप मधुसूदन महापुरुष वैकुण्ट नारायण, पद्मनाभ हृषीकेश सर्व भूत वशङ्कर । शङ्ख चक्र गदा धर । सर्व भूत नमस्कृत । सर्व नाग प्रमर्दन, सर्वासुरो उत्साधन जनार्दन नमोऽस्तु ते ॥

sahasrāra sarvaṁ mukhya praharaṇāyudha, bāho jaya jaya vijaya vijaya, ananta aparājita aparihata, sahasra netra prajvala prajvala, jvala jvala, viśvarūpa madhusūdana mahāpuruṣa vaikuṇṭa nārāyaṇa, padmanābha hṛṣīkeśa sarva bhūta vaśaṅkara । śaṅkha cakra gadā dhara । sarva bhūta namaskṛta । sarva nāga pramardana, sarvāsuro utsādhana janārdana namos 'tu te ॥

- *Take the kūrca from the kumbha and sprinkle the pratisaram.*

ॐ अस्त्राय हेति-राजाय हुं फट् oṁ astrāya heti-rājāya huṁ phaṭ

- *Smear with ghee and tumeric powder and recite trayambakam three times.*
- *Meditate on vasuki and tie it to the hands of all the ritviks and the yajamāna.*

जि॒तं ते॑ दक्षिण॒तो वृ॑ष॒भ ए॑धि॒ हव्य॑ः । इन्द्रो॑ जयाति॒ न परा॑ जयाता अधिरा॒जे राज॑सु राजयाति ॥

jitaṁ te dakṣiṇato vṛṣabha edhi havyaḥ ।
indro jayāti na parā jayātā adhirāje rājasu rājayāti ॥

"May the offerings made to you be successful in the southern direction (as protection from Yama), O mighty bull. Indra conquers; none can conquer him; he reigns supreme among the kings.

बृ॒हत् साम॑ क्षत्र॒-भृद् वृ॒द्ध वृ॑ष्णि॒यं त्रि॒ष्टु॒भ् औज॑श् शुभि॒तम् उ॒ग्र वी॑रम् ।
इन्द्र॒स्तोमे॑न पञ्च॒-द॒शेन॒ मध्य॑म् इ॒दं वाते॑न सग॑रेण रक्ष ॥

bṛhat sāma kṣatra-bhṛd vṛddha vṛṣṇiyaṁ triṣṭubh aujaś śubhitam ugra vīram ।
indrastomena pañca-daśena madhyam idaṁ vātena sagareṇa rakṣa ॥

The great Sāma chant, bearing sovereignty, ancient, strong, the mighty Trishtubh meter, vigorous, bringing prosperity, powerful and heroic. Protect this place with the fifteen-part Indra-stoma chant, along with the wind and the ocean."

MŪRTI KUMBHA STHĀPANAM

Prepare all the mūrti kumbhas with mango-leaves and coconuts etc. and establish them on the **madhya vedi** (square table) which has three layers of grain — rice, paddy and sesame separated by strips of new cloth. The main Kumbha should be larger and placed on an elevated stand in the centre of the Vedi.

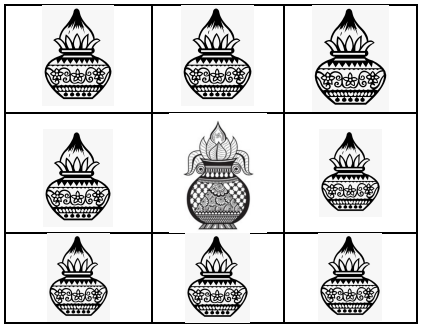

PAÑCA-GAVYA VIDHIḤ

- *Place the icons upon the snapana vedi*
- *Cover the pañcagavya-vedi with a new cloth and a layer of rice.*
- *Place the vessels with the six ingredients upon the vedi. Invoke the following;*

१. ॐ विष्णवे नमः oṁ viṣṇave namaḥ
२. ॐ ब्रह्मणे नमः. oṁ brahmaṇe namaḥ
३. ॐ अच्युताय नमः oṁ acyutāya namaḥ
४. ॐ शुक्राय नमः oṁ kṛṣṇāya namaḥ
५. ॐ कृष्णाय नमः oṁ śukrāya namaḥ
६. ॐ सवित्रे नमः. oṁ savitre namaḥ

6. kuśodakam	1. gomūtram	
4. dadhi	5. ājyaṁ	2. gomayaṁ
	3. kṣīram	

- *Offer all the upacāras.*
- *Recite the following mantras over each ingredient;*

1. gomutre — ॐ भूःभुवःसुवः । तत्सवितुः वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ।
oṁ bhūḥ bhuvaḥ suvaḥ । tat savituḥ vareṇyaṁ bhargo devasya dhīmahi । dhiyo yo naḥ pracodayāt ॥
We meditate upon the Adorable Light (i.e. the Sun) of the Supreme Being who has projected this entire universe into being. May That One impel our minds towards enlightenment.

2. gomaye — गन्ध-द्वारां दुराधर्षां नित्य पुष्टां करीषिणीम् । ईश्वरीगुं सर्व भूतानां ताम् इहोपह्वये श्रियम् ॥
gandha-dvārāṁ durādharṣāṁ nitya puṣṭāṁ karīṣiṇīm ।
īśvarīguṁ sarva bhūtānāṁ tām ihopahvaye śriyam ॥
I invoke here in this world the Goddess of prosperity, the Mother Earth, who is inviolable. She is of exhaustable nourishment, representing wealth of cattle. She is the mistress of all creatures.

3. kṣīre — आप्यायस्व समेतु ते विश्वतस्सोम वृष्णियम् । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥
āpyāyasva sametu te viśvataḥ soma vṛṣṇiyam । bhavā vājasya saṅgathe ॥
Swell up, O Soma! Let your strength be gathered from all sides. Be strong in the gathering of might. (Rig Veda 1;91;16 & T.S. 3;2;5K)

4. dadhni — दधि क्राविण्णो आकारिषं जिष्णोर् अश्वस्य वाजिनः । सुरभि नो मुखा करत् प्रण आयूगुंषि तारिषत् ॥

dadhi krāviṇṇo ākāriṣaṁ jiṣṇor aśvasya vājinaḥ । surabhi no mukhā karat praṇa āyūguṁṣi tāriṣat ॥

I have offered the curd, the sustenance, of the powerful, victorious horse. May it make our mouths fragrant. May it prolong our lives and overcome difficulties.

5. ghṛte — शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोसि देवो वस्सवितोत्-पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण वसो सूर्यस्य रश्मिभिः ॥

śukramasi jyotirasi tejosi devo vaḥ savitot-punātvacchidreṇa pavitreṇa vaso sūryasya raśmibhiḥ ॥

You are pure, you are light, you are brilliance. May the god Savitar purify you, with a flawless purifier, by the rays of the sun, O radiant one."

6. kuśodake — देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर् बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां आददे ॥

devasya tvā savituḥ prasave ′śvinor bāhubhyāṁ pūṣṇo hastābhyāṁ ādade ॥

"I take hold of you through the impulse of the god Savitar, with the arms of the Ashvins, and with the hands of Pushan."

- *Mix them all together in a new clay vessel and either bath the icon or sprinkle.*
- *Then perform abhiṣekam with pañcāmṛtam.*

PAÑCĀMṚTA ABHIṢEKA KRAMAḤ

Preparation

- *On a table or other surface spread paddy rice - cover with a new cloth; over this spread a layer of black sesame seed and cover with another cloth; over this spread a layer of white rice.*
- *Arrange the kalaśas on this āsana in the manner shown in the diagram to the right.*

	3 Honey	
2 milk	5 ghee	4 sugar
	1 yoghurt	

- *Invoke the following deities into the kalaśas;*

1. Curd — ॐ नमो भगवते विष्णवे आगच्छागच्छ
   oṁ namo bhagavate viṣṇave āgacchāgaccha
2. Milk — ॐ नमो भगवते मधुसूदनाय आगच्छागच्छ
   oṁ namo bhagavate madhusūdanāya āgacchāgaccha
3. Honey — ॐ नमो भगवते त्रिविक्रमाय आगच्छागच्छ
   oṁ namo bhagavate trivikramāya āgacchāgaccha
4. Sugar — ॐ नमो भगवते वामनाय आगच्छागच्छ
   oṁ namo bhagavate vāmanāya āgacchāgaccha
5. Ghee — oṁ namo bhagavate vāsudevāya āgacchāgaccha
   ॐ नमो भगवते वासुदेवाय आगच्छागच्छ

- *Offer upacaras and recite;*

ॐ भगवान् पवित्रं वासुदेवः पवित्रं तत् पादौ पवित्रं तत् पादोदकं पवित्रं शतधारं सहस्रधारं अपरिमित धारं अच्छिद्रं

अरिष्टम् अक्षय्यम् अनन्तम् अपरिमितं परमं पवित्रं भगवान् वासुदेवः पुनातु ॥

oṁ bhagavān pavitraṁ vāsudevaḥ pavitraṁ tat pādau pavitraṁ tat pādodakaṁ pavitraṁ śatadhāraṁ sahasradhāraṁ aparimita dhāraṁ acchidraṁ ariṣṭam akṣayyam anantam aparimitaṁ paramaṁ pavitraṁ bhagavān vāsudevaḥ punātu ॥

❖ *Do rakṣanam with **cakra mudra** and proceed to bathe the Lord while reciting the following mantras.*

Milk आप्या॑यस्व॒ समे॑तु ते वि॒श्वत॑ः सोम॒ वृष्णि॑यम् । भवा॒ वाज॑स्य सङ्ग॒थे ।
āpyā́yasva sámetu te viśvatáḥ soma vṛṣṇíyam ।
bhavā́ vājasya saṅgathe ।

Curd द॒धि क्रा॑विण्णो॑ आकारिषं जि॒ष्णोर॑श्व॑स्य वा॒जिन॑ः ।
सु॒र॒भि नो॒ मुखा॑ कर॒त् प्रण॒ आयूगुं॑षि तारिषत् ॥
dadhi krāviṇṇo ākāriṣaṁ jiṣṇor aśvasya vājinaḥ ।
surabhi no mukhā karat praṇa āyūguṁṣi tāriṣat ॥

ghee शु॒क्रम॑सि॒ ज्योति॑रसि॒ तेजो॑सि दे॒वो व॑ः सवि॒तोत्-पु॑ना॒त्वच्छि॑द्रेण प॒वित्रे॑ण वसो॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिभि॑ः ॥
śukramasi jyotirasi tejosi devo vaḥ savitot-punātvacchidreṇa pavitreṇa vaso sūryasya raśmibhiḥ ॥

honey मधु॒वाता॑ ऋताय॒ते मधु॑ क्षरन्ति॒ सिन्ध॑वः । माध्वीर्नः स॒न्त्वोष॑धीः ॥ मधु॒ नक्त॑मु॒तोष॑सि॒ मधु॑म॒त् पार्थि॑व॒गुं रज॑ः । मधु॒ द्यौर॑स्तु नः पि॒ता ॥ मधु॑ मान्नो॒ वन॒स्पति॒र्मधु॑मागुं अस्तु॒ सूर्य॑ः । माध्वी॒र्गावो॑ भवन्तु ॥
madhuvātā ṛtāyate madhu kṣaranti sindhavaḥ । mādhvīrnaḥ santvoṣadhīḥ ॥ madhu naktaṁ utoṣasi madhumat pārthivaguṁ rajaḥ । madhu dyaur astu naḥ pitā ॥ madhu mānno vanaspatir madhumāguṁ astu sūryaḥ । mādhvīr gāvo bhavantu ॥

To the pious the winds blow sweet, the streams are sweet; be sweet to us the plants.
Sweet is the night, and sweet at dawn the air of the earth, sweet be the sky our father.
Sweet to us be the Lord of the forest, sweet the sun, sweet be the cows to us.

sugar ताश्शर्करा अभवन् । तच्छर्कराणागं शर्करत्वम् । व्रजोवै शर्कराः । पशुरग्निः ।
यच्छर्कराभिरग्निं परिमिणोति । वज्रेणै वा स्मै पशून् परिगृह्णाति ॥
tāśśarkarā abhavan । taccharkarāṇāgaṁ śarkaratvam । vrjovai śarkarāḥ । paśuragniḥ । yaccharkarābhiragniṁ pariminoti । vajreṇai vā smai paśūn parigṛhṇāti ॥

They became sugar lumps. That was the nature of sugar lumps. The gravel is like a thunderbolt. The animal is the fire. When one encircles the fire with gravel (or sugar lumps), one encircles the animals with a thunderbolt.[2]

❖ *Dress him in a new robe and place a ghee lamp in each on the four directions.*
❖ *Offer arghya, padyam & ācamanam and then offer madhuparkam*[3],

[2] This passage is symbolic and comes from a Vedic or ritualistic context. It connects gravel (sharkara) with the power of a thunderbolt (vajra) and animals (pashu) with fire (agni). The act of encircling the fire with gravel symbolizes protection or control over animals, with the thunderbolt representing the strength and power associated with this act. In Vedic rituals, such symbolic connections are often used to invoke divine forces and protection.

[3] *ghṛtasyekapalaṁ grāhyaṁ dadhi tripalamucyate । madhunaḥ palamekaṁ ca madhuparkas sa ucyate ॥*

AGNI PRATIṢṬHA

❖ *Do agni-manthana and agnimukham and then pradhāna homa of sesame seeds and ghee.*

SAṀSKĀRA HOMAḤ

Saṅkalpam — ॐ पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण अद्याहं गर्भधान पुंसवन सीमन्तोन्नयन जात-कर्म नाम-करण कर्ण-वेधन उपनिष्क्रमण डोलारोहण अन्न-प्राशन चौलोपनयन वेद व्रत स्नान विवाह संस्कार सिद्ध्यर्थं तिलैराज्यैश्च वासुदेव द्वादशाक्षरेण होमं करिष्ये ॥

oṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavad kainkarya rūpeṇa adyāhaṁ garbhadhāna puṁsavana sīmantonnayana jāta-karma nāma-karaṇa karṇa-vedhana upaniṣkramaṇa ḍolārohaṇa anna-prāśana caulopanayana veda vrata snāna vivāha saṁskāra siddhyarthaṁ tilair-ājyaiśca vāsudeva dvādaśākṣareṇa homaṁ kariṣye ॥

On this auspicious day, endowed with the aforementioned virtues and qualities, with the divine command of the Lord and in the spirit of service to the divine, today I shall perform the sacrificial ritual (homa) using sesame seeds and ghee, accompanied by the twelve-syllable mantra of Lord Vasudeva, for the accomplishment of the sacred rites of Garbhadhana (conception), Pumsavana (ensuring the birth of a male child), Simantonayana (parting of the hair ceremony), Jatakarma (birth ceremony), Namakarana (naming ceremony), Karnavedha (ear-piercing ceremony), Upaniskramana (taking the child outside for the first time), Dolarohana (swing ceremony), Annaprashana (first feeding of solid food), Chudakarana (tonsure ceremony), Upanayana (initiation ceremony), Vedic vows, bathing, and marriage."

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय स्वाहा । वासुदेवायेदं न मम ॥ x १०८
oṁ namo bhagavate vāsudevāya svāhā । vāsudevāyedaṁ na mama ॥ x 108

ŚĀNTI HOMAM

Saṅkalpam — ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ श्री भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण बिम्बस्य मानोन्-मामादि न्यूनातिरिक्त प्रायश्चित्तार्थं शान्ति होमं करिष्ये ॥

oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau śrī bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa bimbasya mānon-māmādi nyūnātirikta prāyaścittārthaṁ śānti homaṁ kariṣye ॥

"On this auspicious day, endowed with the aforementioned virtues and qualities, with the divine command of the Lord and in the spirit of service to the divine, I shall perform the Shanti Homa (peace offering) for the purpose of atonement for any excesses or deficiencies, such as misalignment or disproportion, in the representation (bimba) of the deity.

❖ *With śami patra[4] and akṣata offer seven oblations with each of the vyahrtis.*

1. Vyāhṛti Homaḥ

ॐ भूः स्वाहा । भूरिदम् ।	oṁ bhūḥ svāhā । bhūridaṁ ।
ॐ भुवः स्वाहा । भुव इदम् ।	oṁ bhuvaḥ svāhā । bhuva idaṁ ।
ॐ सुवः स्वाहा । सुव इदम् ।	oṁ suvaḥ svāhā । suva idaṁ ।
ॐ महः स्वाहा । महस इदम् ।	oṁ mahaḥ svāhā । mahasa idaṁ ।
ॐ जनः स्वाहा । जनायेदम् ।	oṁ janaḥ svāhā । janāyedam ।
ॐ तपः स्वाहा । तपस इदम् ।	oṁ tapaḥ svāhā । tapasa idaṁ ।
ॐ सत्यं स्वाहा । सत्यायेदम् ।	oṁ satyaṁ svāhā । satyāyedam ।

[4] *Prosopis cineraria*

2. Puruṣa sūkta Homaḥ

❖ *Then with the puruṣa sūktam offer ghee and payasannam.*

3. Pañcavyūha Homaḥ

❖ *With the pañcopanisad mantras offer 100 oblations each.*

ॐ षौं नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने वासुदेवाय स्वाहा ॥
oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭhyātmane vāsudevāya svāhā ॥

ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने सङ्कर्षणाय स्वाहा ॥
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane saṅkarṣaṇāya svāhā ॥

ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय स्वाहा ॥
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane pradyumnāya svāhā ॥

ॐ वां नमः पराय निवृत्यात्मने अन्निरुद्धाय स्वाहा ॥
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛtyātmane anniruddhāya svāhā ॥

ॐ लां नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय स्वाहा ॥
oṁ lāṁ namaḥ parāya sarvātmane nārāyaṇāya svāhā ॥

4. Viṣṇu Gāyatri Homaḥ

ॐ नारायणाय विद्महे । वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् स्वाहा ॥
oṁ nārāyaṇāya vidmahe । vāsudevāya dhīmahi । tanno viṣṇu pracodayāt svāhā ॥

5. Pūrṇahuti

Prārthana

नमस्तुभ्यं भगवते जातवेद स्वरूपिणे नरायण हव्यस्य भोक्त्रे यज्ञ स्वरूपिणे ।
इष्ट-दैवाय देवानाम्-आत्मने परमात्मने सन्निधत्स्व चिरं देव प्रतिमायां हिताय नः ॥
namastubhyaṁ bhagavate jātaveda svarūpiṇe
narāyaṇa havyasya bhoktre yajña svarūpiṇe ।
iṣṭa-daivāya devānām-ātmane paramātmane
sannidhatsva ciraṁ deva pratimāyāṁ hitāya naḥ ॥

"Salutations to you, O revered one, in the form of the omniscient fire, Narayana, the enjoyer of offerings, in the form of the sacrifice. To the desired deity of the gods, to the Self, to the Supreme Being, dwell for a long time in the icon, O Lord, for our welfare."

❖ *Then cover the bera with darbha and a new cloth, recite the visnu gayatri and offer 16 upacāras to the lord.*

❖ *Tie a sutra of 7 threads stained with turmeric to the right hand of the lord and the left hand of Lakṣmi.*

जितन्ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्व-भावन । नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महा-पुरुष पूर्वज ॥
jitante puṇḍarīkākṣa namaste viśva-bhāvana ।
namaste'stu hṛṣīkeśa mahā-puruṣa pūrvaja ॥

Victory to You O Lotus-eyed One, obeisance to the Universal object of meditation,
Obeisance to You Master-of-the-senses, the Great Being that was first manifest.

❖ *Spread a load of rice in the form of a circle, cover with a cloth and spread sesame.*

❖ *Cover with another cloth draw a lotus and place the simhāsana upon this.*

❖ *Sprinkle with the puṇyāha water.*

सुप्रतिष्ठो भव ॥ supratiṣṭho bhava ॥

❖ *Place the beras upon it.*

स्वागतं देव-देवेश विश्व-रूप नमस्तुते । शुद्धेऽपि त्वदधिष्ठाने शुद्धिं कुर्मः सहस्वताम् ॥

svāgataṁ deva-deveśa viśva-rūpa namastute ।
śuddhe'pi tvad-adhiṣṭhāne śuddhiṁ kurmaḥ sahasvatām ॥

"Welcome, O Lord of lords, O universal form, salutations to you. Even though you abide in perfect purity, we perform purification for the sake of tradition.

- *Offer arghyam, pādyam, ācamanam, madhuparkam, nirājanam.*
- *In front of the Lord spread out a square heap of rice.*
- *In the four directions establish four kalaśas.*
- *Recite astra mantra, show **dhenu mudra**, charge each one with the mūla mantra 100 times.*
- *Repeat svāgata mantra,*

स्वागतं देव देवेश सन्निधिं भव मेऽच्युत । प्रबुद्ध त्वं जगनाथ भक्तानुग्रह काम्यया ॥
svāgataṁ deva deveśa sannidhiṁ bhava me'cyuta ।
prabuddha tvaṁ jaganātha bhaktānugraha kāmyayā ॥

Welcome, O Lord of lords, may you be present with us, O Achyuta. You are enlightened, O Lord of the world, out of a desire to bestow grace upon your devotees."

- *offer arghya, padya, acamanam then repeat*

विष्णोर् नुकं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजाꣳसि यो अस्कभायद् उत्तरꣳ सधस्थं विचक्रमाणस् त्रेधो रुगायः ॥
viṣṇor nukaṁ vīryāṇi pravocaṁ yaḥ pārthivāni vimame rajāgṁ si yo askabhāyad uttaragṁ sadhasthaṁ vicakramāṇas tredho rugāyaḥ ॥

I will declare the mighty deeds of Vishnu; of Him who measured out the earthly regions. Who established the highest abode, thrice setting down His footstep, widely striding. (R.V.1:154:1)

- *Bathe the deities with the water from the four kalaśas.*
- *Place them on a palanquin and take them for a procession.*

JALĀDHIVĀSA

- *Prepare the maṇḍapa and vessel for jalādhivāsa.*
- *Fill it with scented water with flowers and akṣata, etc.*
- *Throw in a 28 darbha kurca — Invoke Hari in the kurca*

ॐ हरये नमः oṁ haraye namaḥ

- *Offer pañcopacāra.*
- *Do nyāsa with the pañcopanisad mantras on the icons.*

ॐ षौं नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने वासुदेवाय नमः ॥
oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭhyātmane vāsudevāya namaḥ ॥ *head*

ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने सङ्कर्षणाय नमः ॥
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane saṅkarṣaṇāya namaḥ ॥ *chest*

ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय नमः ॥
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane pradyumnāya namaḥ ॥ *abdomen*

ॐ वां नमः पराय निवृत्यात्मने अन्निरुद्धाय नमः ॥
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛtyātmane anniruddhāya namaḥ ॥ *genitals*

ॐ लां नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय नमः ॥
oṁ lāṁ namaḥ parāya sarvātmane nārāyaṇāya namaḥ ॥ *feet*

- *Show **cakra mudra** over the jalādhivāsa pātra repeating the mantra;*

ॐ सुदर्शनाय हेतिराजाय हुं फट् ॥ oṁ sudarśanāya hetirājāya huṁ phaṭ

PAÑCA KUMBHA SĀDHANAM

- *Establish four kumbhas with 21 darbha-kurcas in the four directions.*
- *Prepare a Brahma kumbha in front of the bimbas.*
- *Place it upon the heap of rice with the following mantra.*

ब्रह्म॑ जज्ञा॒नं प्र॑थ॒मं पु॒रस्ता॒द् विसी॑मतः सु॒रुचो॑ वे॒न आ॑वः ।
सु॒बु॒ध्निया॑ उप॒मा अ॑स्य वि॒ष्ठाः स॒तश्च॒ योनि॒म् असं॑तश्च॒ विवः॑ ॥

brahma॑ jajñā॒naṁ pra॑thama॒maṁ pu॒rasta॒d visī॑mata॒ḥ su॒ruco॑ ve॒na ā॑vaḥ ।
subu॒dhniya॑ upa॒mā a॑sya vi॒ṣṭhāḥ sa॒taśca॒ yoni॒m asa॑taśca॒ viva॑ḥ ॥

- *Fill it with water with the following mantra.*

आपो॒ वा इ॒दग्ँ सर्व॑ं विश्वा॑ भू॒तान्याप॑ः प्रा॒णो वा आप॑ः प॒शव॒ आपोऽन्न॑म् आपो ऽमृ॒तं आपः॑ स॒म्राडो॑ वि॒राडाप॑ः स्वरा॒डाप॒ः च्छन्दा॒ग्ँ स्यापो॒ ज्योति॒ग्ँ ष्याप॑ः स॒त्यम् आप॒ः सर्वा॑ दे॒वता॒ आपो॒ भूर्भुव॑ः सुव॒राप॒ ॐ ॥

āpo॒ vā i॒dagm̐ sarva॒ṁ viśvā॑ bhū॒tānyāpa॑ḥ prā॒ṇo vā āpa॑ḥ pa॒śava॒ āpo ′nna॒m āpo ′mṛta॒ṁ āpas sa॒mrāḍo॑ vi॒rāḍāpa॑s svarā॒ḍāpa॒ḥ cchandā॒gm̐ syāpo॒ jyoti॒gm̐ ṣyāpas sa॒tyam āpa॒s sarvā॑ de॒vata॒ āpo॒ bhūr-bhuva॑ḥ suva॒r-āpa॒ oṁ ॥

- *Add parimala dravya. gandha-dvārām ……..*
- *Add a kurca of 21 blades of kuśa*

कूर्चाग्रे राक्षसान् घोरान् भिन्धि कर्म-विघातिनः । त्वाम् अर्पयामि कुम्भेऽस्मिन् साफल्यं कुरु कर्मसु ॥
kūrcāgre rākṣasān ghorān bhindhi karma-vighātinaḥ ।
tvām arpayāmi kumbhe'smin sāphalyaṁ kuru karmasu ॥

With the tip of the Kurcha (sacred grass), pierce the fierce demons who obstruct the rituals. I offer you into this pot (kumbha); bring success to the rituals.

- *Cover with mango leaves*

वृक्ष-राज समुद्भूताः शाखायाः पल्लव-त्वचः । युष्मान् कुम्भेष्वर्पयामि सर्व पापापनुत्तये ॥
vṛkṣa-rāja samudbhūtāḥ śākhāyāḥ pallava-tvacaḥ ।
yuṣmān kumbheṣvarpayāmi sarva pāpāpanuttaye ॥

I offer you, born of the noble tree—its branches, leaves, and bark—into the pots for the removal of all sins and impurities.

- *Place a coconut on the top*

नारिकेल समुद्भूत त्रिनेत्र हर-सम्मत । शिखया दुरितं सर्वं पापं पीडाञ्च मे नुद ॥
nārikela samudbhūta trinetra hara-sammata ।
śikhayā duritaṁ sarvaṁ pāpaṁ pīḍāñca me nuda ॥

O one born of the coconut, favored by the three-eyed Lord Hara (Shiva), with your crown, dispel all my sins, sufferings, and afflictions.

- *Do the purification;*

ॐ यं शोषयामि । ॐ रं दाहयामि । ॐ वं प्लावयामि ॥
oṁ yaṁ śoṣayāmi । oṁ raṁ dāhayāmi । oṁ vaṁ plāvayāmi ॥

- *Show **dhenu mudra**, repeat mūla mantra and* सुप्रतिष्ठो भव supratiṣṭho bhava
- *Place Icons in the jalapātra.*
- *Offer pañcopacāra and establish four lamps in the four directions.*
- *Cover with a new cloth and chant the visnu sūktam and pavamāna sūktam.*

RAKṢANAM

Saṅkalpaḥ — ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ श्री भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण अस्मिन् भगवत् प्रतिष्ठा रूप कर्मणि सर्वतो रक्षार्थं चण्डादीन् आवाहयिष्ये ॥
oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau śrī bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa asmin bhagavat pratiṣṭhā rūpa karmaṇi sarvato rakṣārthaṁ caṇḍādīn āvāhayiṣye ।

Om. On this auspicious day, endowed with the aforementioned virtues and qualities, with the divine command of the Lord and in the spirit of service to the divine, I shall invoke Chanda and others for the purpose of protection in all aspects during this ritual of deity installation (Bhagavat Pratishtha).

East — चण्डाय नमः — प्रचण्डाय नमः ।	caṇḍāya namaḥ — pracaṇḍāya namaḥ ।
South — भद्राय नमः — सुभद्राय नमः ।	bhadrāya namaḥ — subhadrāya namaḥ ।
West — जयाय नमः — विजयाय नमः ।	jayāya namaḥ — vijayāya namaḥ ।
North — धात्रे नमः — विधात्रे नमः ।	dhātre namaḥ — vidhātre namaḥ ।

❖ *Scatter tumeric, akṣata, and yellow mustard seeds while reciting:—*

र॒क्षो॒हनो॑ वलग॒हनो॑ वैष्ण॒वान् क॑नामीध म॒हन्तं॑ व॑ल॒गम् उध्व॑पाम् इ॒यन्न॑ समा॒नो यं अस॑मानो निच॒कान् एध मे॑ न॒ भद्रं॑ करोमि॒ यो नं॑स् समा॒नो योऽस॑मानोऽरथी॒यति॑ गाय॒त्रेण॒ चन्द॒साऽव॑भाडो वल॒गः किं अत्र॑ भ॒द्रन् तन्नौ॑ स॒ह वि॒राड॑सि सपत्न॒हा स॒म्राड॑सि भ्रातृव्य॒हा स्व॒राड॑स्य भिमाथि॒हा वि॑श्व॒राड॑सि विश्वा॑सान् ना॒ष्ट्रानगुं॑ ह॒न्ता ॥

rakṣohano' valagahano' vaiṣṇavān kanāmīdha mahantaṁ' valagam udhvapām iyanna' samāno yaṁ' asamāno nicakān edha me' na bhadraṁ' karomi yo nas samāno yo'samāno'rathīyati' gāyatreṇa candasā 'vabhāḍo valagaḥ kiṁ atra' bhadran tannau' saha virāḍasi sapatnahā samrāḍasi bhrātṛvyahā svarāḍasya bhimāthihā viśvarāḍasi viśvāsān nāṣṭrānaguṁ hantā ॥

I dig those which are of Vishnu, which slay the forces of Chaos, which neutralize the spell. Here do I cast out the spell which an equal or unequal has buried against us. Here do I overthrow him who equal or unequal is ill-disposed to us. The spell is overcome with the gayatri verse. What is here? Good. Let it be ours. You are the Ruler (Viraj,) slaying our rivals, You are the Ruler of all (Samraj) slaying our foes; you are the Self-ruler (Svaraj), slaying our enemies; you are the Ruler of the entire Universe (Vishvaraj) slayer of all destructive forces.

र॒क्षो॒हनो॑ वलग॒हनः प्रोक्षा॑मि वैष्ण॒वान् र॑क्षो॒हनो॑ वलग॒हनो ऽव॑न्यामि वैष्ण॒वान् यवो॑सि यव यस्मद् द्वेषो॑ य॒ वया रा॑थी रक्षोहनो॑ वलगहनो ऽवस्तृ॒नामि वैष्ण॒वान् र॑क्षो॒हनो॑ वलग॒हनोऽभिजु॑होमि वैष्ण॒वान् र॑क्षो॒हनौ॑ वलग॒हनावुप॑ददामि वैष्णवी र॑क्षो॒हनौ॑ परिं॑रू॒णामि वैष्ण॒वी र॑क्षो॒हनौ॑ वलग॒हनौ॑ वैष्ण॒वी बृ॒हन्नसि बृहत् ग्रावा बृ॒हतिम् इन्द्रा॑य॒ वाचं॑ वद ॥

rakṣohano' valagahanaḥ prokṣāmi vaiṣṇavān rakṣohano' valagahano 'vanyāmi vaiṣṇavān yavo'si yava yasmad dveṣo' ya vayā rāthī rakṣohano' valagahano 'vastrunāmi vaiṣṇavān rakṣohano' valagahano'bhijuhomi vaiṣṇavān rakṣohanau valagahanāv-upadadāmi vaiṣṇavī rakṣohanau' paristṛṇāmi vaiṣṇavī rakṣohanau' valagahanau' vaiṣṇavī bṛhannasi bṛhat grāvā bṛhatim indrāya vācaṁ vada ॥

I sprinkle those which are of Vishnu; which slay the forces of Chaos, which neutralize the spell.I pour down those which are of Vishnu; which slay the forces of disharmony, which neutralize the spell. You are barley; bar from us foes, bar evil spirits. I bestrew those which are of Vishnu; which slay the negative influences, which neutralize the spell. I pour the libation over those which are of Vishnu; which slay the forces of disharmony, which

neutralize the spell. I surround the two which are of Vishnu. which slay the forces of disharmony, which neutralize the spell. I bestrew the two which are of Vishnu., which slay the forces of disharmony and neutralize the spell. The two which are of Vishnu which slay the forces of disharmony and neutralize the spell. You are great, with a great pressing stone; call forth Indra with a great voice! (T.S.1;3;2.)

❖ *Show **cakra mudra**.*

सुदर्शनाय हेतिराजाय हुं फट् sudarśanāya hetirājāya huṁ phaṭ

BALI-KRAMAM

❖ *Mix banana, lāja, dadhi and flour into four balls and offer in the four directions:—*

EAST

अद्याश्च कर्मजाश्चैव ये भूताः प्राग्दिशि स्थितः । प्रसन्नाः परितुष्टास्ते गृह्णन्तु बलि-काङ्क्षिणः ॥
adyāśca karmajāścaiva ye bhūtāḥ prāgdiśi sthitaḥ ।
prasannāḥ parituṣṭāste gṛhṇantu bali-kāṅkṣiṇaḥ ॥

May the beings present in the eastern direction today, born of actions (karma), who are serene and content, accept this offering intended for them.

SOUTH

वृक्षेषु पर्वताग्रेषु ये विदिक्षु च संस्थिताः । भूमौ व्योम्नि स्थिता ये च बलिं गृह्णन्तु तेऽपि च ॥
vṛkṣeṣu parvatāgreṣu ye vidikṣu ca saṁsthitāḥ ।
bhūmau vyomni sthitā ye ca baliṁ gṛhṇantu te'pi ca ॥

May those residing in the trees, on mountain peaks, in the intermediate directions, and those dwelling on the earth and in the sky also accept this offering.

WEST

विनायकाः क्षेत्रपालाः येचान्ये बलि-काङ्क्षिणः । पूषाद्याः पार्षदाश्चैव प्रतिगृह्णन्तु मे बलिम् ॥
vināyakāḥ kṣetrapālāḥ yecānye bali-kāṅkṣiṇaḥ ।
pūṣādyāḥ pārṣadāścaiva pratigṛhṇantu me balim ॥

May the Vinayakas, the Kshetrapalas (guardians of the fields), and others who desire offerings, as well as the attendants of Pushan and others, accept my offering.

NORTH

चण्डाद्याः कुमुदाद्याश्च ये भूताः सर्वत स्थिताः । आगच्छन्तु च ते सर्वे गृह्णन्तु तमिमं बलिम् ॥
caṇḍādyāḥ kumudādyāśca ye bhūtās sarvata sthitāḥ ।
āgacchantu ca te sarve gṛhṇantu tam imaṁ balim ॥

May all the beings, such as Chanda and Kumuda, who are present everywhere, come here and accept this offering.

❖ *The ācārya washes his hands and feet does ācamanam and offers arghya, pādya, ācamanam, gandha, puṣpa, dhūpa, dīpa & naivedyam*
❖ *Have either the Vedas or some mantras chanted at the four sides.*
❖ *The icon should be left for one night or for one yāma (3 hours) or at least one and a half hours.*

DHĀNYĀDHIVĀSA & ŚAYANĀDHIVĀSA

❖ *These can be done together. Prepare the Vedi with four bags of rice.*
❖ *Cover with a cloth and spread out sesame seeds and again cover with a cloth.*
❖ *Lay down darbha grass, a deer skin, and some other beautiful bed-spreads.*
❖ *Then chant:-*

इ॒दं विष्णु॒र् विच॑क्रमे त्रे॒धा नि॑द॑धे प॒दम् । समू॑ढम् अस्य पागुँ सु॒रे ॥
i॒daṁ viṣṇu॒r vica॑krame tre॒dhā nida॑dhe pa॒dam । samū॑ḍham asya pāguṁ su॒re ॥

Through all this world strode Vishnu; thrice His foot he planted, and the whole was gathered in His footstep's dust.

विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतो मुखो विश्वतो बाहुरुत विश्वतस्पात् ।
सं बाहुभ्यां धमति सं पतत्रैर्द्यावा भूमी जनयन् देव एकः ॥
viśvataścakṣuruta viśvato mukho viśvato bāhuruta viśvataspāt ।
saṁ bāhubhyāṁ dhamati saṁ patatrair dyāvā bhūmī janayan deva ekaḥ ॥

He who has eyes on all sides round about him, a mouth on all sides, arms and feet on all sides, He, the only God, producing earth and heaven, joins them together, with his arms as wings. (R.V 10:81.3)

यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद् विश्वाधियो रुद्रो महर्षिः ।
हिरण्यगर्भं पश्यत जायमानगुं स नो देवः शुभया स्मृत्या संयुनक्तु ॥
yo devānāṁ prathamaṁ purastād viśvādhiyo rudro maharṣiḥ ।
hiraṇyagarbhaṁ paśyata jāyamānaguṁ sa no devaḥ śubhayā smṛtyā saṁyunaktu ॥

May He, the Lord, join us with beneficial remembrance — He who is superior to all, who has been revealed in the Vedas, who is the Supreme Seer and who sees Hiraṇyagarbha who is the first among the gods and who is born before all the rest.

- *Lay the bimbas down with their heads to their heads to the east and their faces to the south.*

युवा सुवासाः परिवीत आ गात् स उ श्रेयान् भवति जायमानः ॥
तं धीरासः कवय उन्नयन्ति । स्वाध्योऽ३ मनसा देवयन्तः ॥
yuvā suvāsāḥ parivīta ā gāt sa u śreyān bhavati jāyamānaḥ ॥
taṁ dhīrāsaḥ kavaya unnayanti । svādhyo3 manasā devayantaḥ ॥

He comes well-clothed and youthful with a sacred thread. He is twice-born the best and the most attractive. The wise desiring the Lord, meditating on him are raised up to wisdom. (R.V. 3:8:4)

- *Cover the bimbas with a blanket or silken cloths*
- *With the mūla mantras offer upacāras.*
- *Prepare a kumbha in front of the bimbas.*
- *Place it upon the heap of rice with the following mantra.*

ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद् विसीमतः सुरुचो वेन आवः ।
सुबुध्नियो उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिम् असतश्च विवः ॥
brahma jajñānaṁ prathamaṁ purastād visīmataḥ suruco vena āvaḥ ।
subudhniyā upamā asya viṣṭhāḥ sataśca yonim asataśca vivaḥ ॥

In the beginning, first was the Veda generated, the delight of existence overcame the gods from on high revealing the most profound and simple revelations — the source of the existent and the non-existent. (Vajasaneyi Samhita 13:3) AV.4.1.1a TS.4.2.8.2. VS.13.3

- *Cover with a cloth and proceed as before with setting the lamps, offering upacaras and balis.*

THE SECOND DAY

- *In the morning the ācārya and ritviks having bathed and adorned themselves enter the yāgaśāla.*
- *Perform Viśvaksena puja, puṇyāha vācanam & mūrti kalaśa pūjā.*
- *Sprinkle the maṇḍapa with the puṇyāha water and offer upacāras to the Icons.*

BERA UTTHĀPANAM

- *The ritviks chant uttiṣṭha brahmanaspati,*

उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वे-महे। उप प्रयन्तु मरुतस्-सुदानव इन्द्र प्राशूर् भवा सचा॥
uttiṣṭha brahmaṇaspate devayantas-tve-mahe।
upa prayantu marutaḥ sudānava indra prāśūr bhavā sacā॥
प्रेतु ब्रह्मणस्पति प्र देव्येतु सूनृता। आच्छा वीर्यं नर्यं पङ्क्ति-राधसं देवा यज्ञं नयन्तु नः॥
pretu brahmaṇaspati pra devyetu sūnṛtā। ācchā vīryaṁ naryaṁ
paṅkti-rādhasaṁ devā yajñaṁ nayantu naḥ॥

Rise up O Lord of the Brahmins, God-serving men, we pray to you. May they who give good gifts, the Maruts come to us. Indra, most swift be thou with them. May the Lord of the Brahmins draw nigh, may the Goddess of Speech in her form of Truth come. May the gods bring to this sacrifice that which produces the fivefold offering (grain, gruel, sour milk, curd, rice-cake) the Hero, lover of mankind. (Rik Veda 1;40, 1 &3)

देवी द्यावा-पृथिवी अनु मेऽमगुं साथाम्। ऋद्ध्यासम् अद्य। मखस्य शिरः॥ मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णो। इयत्यग्र आसीः। ऋद्ध्यासम् अद्य। मखस्य शिरः॥ मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णो । देवीर् व्रम्रीरस्य भूतस्य प्रथमजा ऋतावरीः। ऋद्ध्यासम् अद्य । मखस्य शिरः॥ मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णो णो । इन्द्रस्यौजोसि। ऋद्ध्यासम् अद्य। मखस्य शिरः॥ मखाय त्वा। मखस्य त्वा शीर्ष्णो। आयुर्धेहि प्राणं धेहि। अपानं धेहि व्यानं धेहि। चक्षुर् धेहि श्रोत्रं धेहि। मनो धेहि वाचं धेहि। आत्मानं धेहि प्रतिष्ठां धेहि। मां धेहि मयि धेहि। मधु त्वा मधुला करोतु। मखस्य शिरोसि॥

devī dyāvā-pṛthivī anu me 'maguṁ sāthām। ṛddhyāsam adya। makhasya śiraḥ॥ makhāya tvā। makhasya tvā śīrṣṇo। iyatyagra āsīḥ। ṛddhyāsam adya। makhasya śiraḥ॥ makhāya tvā। makhasya tvā śīrṣṇo। devīr vramrīrasya bhūtasya prathamajā ṛtāvarīḥ। ṛddhyāsam adya। makhasya śiraḥ॥ makhāya tvā। makhasya tvā śīrṣṇo ṇo। indrasyaujosi। ṛddhyāsam adya। makhasya śiraḥ॥ makhāya tvā। makhasya tvā śīrṣṇo। āyurdhehi prāṇaṁ dhehi। apānaṁ dhehi vyānaṁ dhehi। cakṣur dhehi śrotraṁ dhehi। mano dhehi vācaṁ dhehi। ātmānaṁ dhehi pratiṣṭhāṁ dhehi। māṁ dhehi mayi dhehi। madhu tvā madhulā karotu। makhasya śiro'si॥

"O goddesses Heaven and Earth, may you support me in this endeavor. May I attain prosperity today. [You are] the head of the sacrifice. For the sacrifice, I invoke you. From the head of the sacrifice, I invoke you. You were at the forefront. May I attain prosperity today. [You are] the head of the sacrifice. For the sacrifice, I invoke you. From the head of the sacrifice, I invoke you. The goddesses are the protectors of this world, the firstborn of truth. May I attain prosperity today. [You are] the head of the sacrifice. For the sacrifice, I invoke you. From the head of the sacrifice, I invoke you. You are the vigor of Indra. May I attain prosperity today. [You are] the head of the sacrifice. For the sacrifice, I invoke you. From the head of the sacrifice, I invoke you. Bestow upon me longevity, bestow upon me breath, bestow upon me exhalation, bestow upon me circulation. Bestow upon me sight, bestow upon me hearing. Bestow upon me mind, bestow upon me speech. Bestow upon me the self, bestow upon me stability. Bestow upon me and within me. May sweetness make you sweet. You are the head of the sacrifice."

यज्ञस्य पदे स्थः । गायत्रेण त्वा छन्दसा करोंइ । त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा करोंइ । जागतेन त्वा छन्दसा करोंइ । मखस्य रास्नाऽसि । अदितिस्ते बिलं गृह्णातु । पङ्क्तेन छन्दसा । सूर्यस्य हरसा श्राय । मखोऽसि ॥

yajñasya pade sthaḥ । gāyatreṇa tvā chandasā karomi । traiṣṭubhena tvā chandasā karomi । jāgatena tvā chandasā karomi । makhasya rāsnā'si । aditis te bilaṁ gṛhṇātu । paṅktena chandasā । sūryasya harasā śrāya । makho'si ॥ TA4.2.2. ; 5.2.7

"You stand at the place of the sacrifice. With the meter of Gāyatrī, I create you. With the meter of Triṣṭubh, I create you. With the meter of Jagatī, I create you. You are the girdle of the sacrifice. May Aditi grasp your enclosure. With the meter of Paṅkti. Relying on the brilliance of the Sun. You are the sacrifice."

❖ *Raise the Icons and place them on the snapana vedi.*

NAVA KALAŚA ABHIṢEKAM

❖ *Clean the bimbas and establish 9 kalaśas in front of them. Invoke the deities mentioned bellow.*

1. ghee	vāsudeva
2. pādyam	viṣṇu
3. arghyam	madhusūdana
4. ācamanam	trivikrama
5 pañca-gavya	vāmanah
6. yoghurt	viṣṇu
7. milk	madhusudana
8. honey	trivikrama
9. fruit juice	vāmana

7. kṣīraṁ	4. ācamanam	8. madhu
3. arghyaṁ	1. ghṛtam	5. pañcagavyaṁ
6. dadhi	2. pādyam	9. phalavāri

❖ *Bathe the Bimbas with the following mantras;*

1 शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोसि देवो वस्सवितोत्पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण वसो सूर्यस्य रश्मिभिः
śukramasi jyotirasi tejosi devo vaḥ savitot-punātvacchidreṇa pavitreṇa
vaso sūryasya raśmibhiḥ ॥

2 ॐ नारायणाय विद्महे । वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् ॥
oṁ nārāyaṇāya vidmahe । vāsudevāya dhīmahi । tanno viṣṇu pracodayāt ॥

3 तद् विष्णोः परमं पदगुँ सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुरातंतम् ॥
tad viṣṇoḥ paramaṁ padagmँ sadā paśyanti sūrayaḥ । divīva cakṣurātatam

4 न ते विष्णो जायमानो न जातो देव महिम्नः परमन्तमाप ।
उदस्तभ्ना नाकम् ऋष्वम् बृहन्तं दाधर्थ पाचीं ककुभं पृथिव्याः ॥
na te viṣṇo jāyamāno na jāto deva mahimnaḥ paramantamāpa ।
udastabhnā nākam ṛṣvam bṛhantaṁ dādhartha pācīṁ kakubhaṁ pṛthivyāḥ

5 विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे । इन्द्रस्य युज्यस्य सखाः ॥
viṣṇoḥ karmāṇi paśyata yato vratāni paspaśe । indrasya yujyasya sakhāḥ ॥

6 दधि क्राविण्णो आकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।
सुरभि नो मुखा करत् प्रण आयूगुंषि तारिषत् ॥
dadhi krāviṇṇo ākāriṣaṁ jiṣṇor aśvasya vājinaḥ ।
surabhi no mukhā karat praṇa āyūguṁṣi tāriṣat ॥

7 आप्यायस्व समेतु ते विश्वतस्सोम वृष्णियम । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥
āpyāyasva sametu te viśvataḥ soma vṛṣṇiyam । bhavā vājasya saṅgathe ॥

8 मधुवाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥
madhuvātā ṛtāyate madhu kṣaranti sindhavaḥ । mādhvīrnaḥ santvoṣadhīḥ

9 गन्ध-द्वारां दुराधर्षां नित्य पुष्टां करीषिणीम् ।
ईश्वरीगुं सर्व भूतानां ताम् इहोपह्वये श्रियम् ॥
gandha-dvārāṁ durādharṣāṁ nitya puṣṭāṁ karīṣiṇīm ।
īśvarīguṁ sarva bhūtānāṁ tām ihopahvaye śriyam ॥

CAKRĀBJA MAṆḌALA NYĀSA

- *Draw the maṇḍala.*
- *offer flowers from ādhāra śakti to padma*

ॐ आधार सक्तये नमः — oṃ ādhāra saktaye namaḥ
ॐ कुर्म कालाग्नये नमः — oṃ kurma kālāgnaye namaḥ
ॐ अनन्ताय नागराजाय नमः — oṁ anantāya nāgarājāya namaḥ
ॐ धरण्यै नमः — oṃ dharaṇyai namaḥ
ॐ धर्माय नमः — oṃ dharmāya namaḥ
ॐ ज्ञानाय नमः — oṃ jñānāya namaḥ
ॐ वैराग्याय नमः — oṃ vairāgyāya namaḥ
ॐ ऐश्वर्याय नमः — oṃ aiśvaryāya namaḥ
ॐ अधर्माय नमः — om adharmāya namaḥ
ॐ अज्ञानाय नमः — oṁ ajñānāya namaḥ
ॐ अवैराग्याय नमः — oṁ avairāgyāya namaḥ
ॐ अनैश्वर्याय नमः — oṁ anaiśvaryāya namaḥ
ॐ रं अग्नि मण्डलाय नमः — oṁ raṁ agni maṇḍalāya namaḥ
ॐ सों सोम-मण्डलाय नमः — oṁ soṁ soma-maṇḍalāya namaḥ
सूं सूर्य मण्डलाय नमः — sūṁ sūrya maṇḍalāya namaḥ
ॐ पं पद्माय नमः — oṃ paṃ padmāya namaḥ

- *sprinkle with puṇyāha jalam*

पवित्रं भगवानस्तु वासुदेवः परो गुरुः । अस्तु सङ्कर्षणो देवः पवित्रं परमो विभुः ॥ १ ॥
pavitraṁ bhagavān astu vāsudevaḥ paro guruḥ ।
astu saṅkarṣaṇo devaḥ pavitraṁ paramo vibhuḥ ॥ 1 ॥

The Supreme Being, Vāsudeva, is the supreme spiritual master. May Lord Saṅkarṣaṇa, the most sacred and supremely powerful, be present.

प्रद्युम्नोऽस्तु पवित्रं वै साक्षी विश्वस्य साम्प्रतम् ।पवित्रं अनिरुद्धोऽस्तु विश्वत्रात जगत्पतिः ॥ २
pradyumno'stu pavitraṁ vai sākṣī viśvasya sāmpratam ।
pavitraṁ aniruddho 'stu viśvatrāta jagat-patiḥ ॥ 2 ॥

May Pradyumna purify, the witness of the universe, and may Aniruddha purify, the protector of the universe, and may the protector of the universe purify.

ॐ नारायणाय विद्महे । वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् ॥
oṁ nārāyaṇāya vidmahe | vāsudevāya dhīmahi | tanno viṣṇu pracodayāt ||
May we know the Cause-of-all-beings, let us contemplate the Indweller-of-all-jivas; may that Supreme Omnipresent one enlighten our intellects.

ॐ नमो भगवते सुदर्शनाय चक्रराजाय ज्वाला मालिने हुं फट् स्वाहा ॥
Oṁ namo bhagavate sudarśanāya cakrarājāya jvālā māline huṁ phaṭ svāhā ||

karṇika

ॐ केशवाय नमः आवाहयामि स्थापयामि ॥ नारायणाय । माधवाय । गोविन्दाय । विष्णवे । मधुसूदनाय । त्रिविक्रमाय । वामनाय । श्रीधराय । हृषीकेशाय । पद्मनाभाय । दमोधराय ॥
oṁ keśavāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi ॥ nārāyaṇāya | mādhavāya | govindāya | viṣṇave | madhusūdanāya | trivikramāya | vāmanāya | śrīdharāya | hṛṣīkeśāya | padmanābhāya | damodharāya ||

keśara

ॐ ओं-काराय नमः आवाहयामि स्थापयामि ॥ नं-काराय । मों-काराय । नं-काराय । रं-काराय । यं-काराय । नं-काराय । यं-काराय ॥
oṁ oṁ-kārāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi ॥ naṁ-kārāya | moṁ-kārāya | naṁ-kārāya | raṁ-kārāya | yaṁ-kārāya | naṁ-kārāya | yaṁ-kārāya ||

ḍaleṣu

ॐ श्रीयै नमः आवाहयामि स्थापयामि ॥ भुवै । सरस्वत्यै । प्रीत्यै । कीर्त्यै । सत्यै । तुष्ट्यै । पुष्ट्यै ॥
oṁ śrīyai namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi ॥ bhuvai | sarasvatyai | prītyai | kīrtyai | satyai | tuṣṭyai | puṣṭyai ||

nābhi

ॐ विष्णवे नमः आवाहयामि स्थापयामि ॥ ब्रह्मणे । शिवाय ॥
oṁ viṣṇave namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi ॥ brahmaṇe | śivāya ||

arakṣetre

ॐ केशवाय नमः आवाहयामि स्थापयामि ॥ नारायणाय । माधवाय । गोविन्दाय । विष्णवे । मधुसूदनाय । त्रिविक्रमाय । वामनाय । श्रीधराय । हृषीकेशाय । पद्मनाभाय । दमोधराय ॥
oṁ keśavāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi ॥ nārāyaṇāya | mādhavāya | govindāya | viṣṇave | madhusūdanāya | trivikramāya | vāmanāya | śrīdharāya | hṛṣīkeśāya | padmanābhāya | damodharāya ||

arantavalli

ॐ मीनाय नमः आवाहयामि स्थापयामि ॥ कुर्माय । नृषिंहाय । वामनाय । परषुरामाय । रामचन्द्राय । कृष्णाय । बुद्धाय । कल्क्यै ॥
oṁ mīnāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi ॥ kurmāya | nṛsiṁhāya | vāmanāya | paraṣurāmāya | rāmacandrāya | kṛṣṇāya | buddhāya | kalkyai ||

nemibhūmi

ॐ शङ्खाय नमः आवाहयामि स्थापयामि ॥ चक्राय । पद्म्यै । गदायै ॥
oṁ śaṅkhāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi ॥ cakrāya | padmyai | gadāyai ||

pītha koṇeṣu

ॐ वराहाय नमः आवाहयामि स्थापयामि [अग्नि] ॥ नृषिंहाय [नऋति] ॥ अनन्ताय [वायु] ॥ हयग्रीवाय [ईषान] ॥
oṁ varāhāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi [agni] ॥ nṛsiṁhāya [naiṛṛti] ॥ anantāya [vāyu] ॥ hayagrīvāya [īṣāna] ॥

vīthika

ॐ इन्द्राय नमः आवाहयामि स्थापयामि ॥ अग्नये । यमाय । नैर्ऋत्ये । वरुणाय । वायवे । कुबेराय । ईशानाय । ब्रह्मणे । अनन्ताय ॥

oṁ indrāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi ॥ agnaye । yamāya । nairṛtaye । varuṇāya । vāyave । kuberāya । īśānāya । brahmaṇe । anantāya ॥

dvārasthāne

east — ॐ धाताय नमः आवाहयामि स्थापयामि । विधाताय ॥
oṁ dhātāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi । vidhātāya ॥

south — ॐ भद्राय नमः आवाहयामि स्थापयामि । सुभद्राय ॥
oṁ bhadrāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi । subhadrāya ॥

west — ॐ जयाय नमः आवाहयामि स्थापयामि । विजयाय ॥
oṁ jayāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi । vijayāya ॥

north — ॐ चण्डाय नमः आवाहयामि स्थापयामि । प्रचण्डाय ॥
oṁ caṇḍāya namaḥ āvāhayāmi sthāpayāmi । pracaṇḍāya ॥

NETRA UNMILANAM

Opening of the Eyes

- *The icons are now screened from public view.*
- *The acarya takes a seat behind the screen and does pranayama.*

लक्ष्मी-नाथ समारम्भां नाथ-यामुन मध्यमाम् । अस्मत् आचार्य पर्यन्तां वन्दे गुरु परम्पराम् ॥
lakṣmī-nātha samārambhāṁ nātha-yāmuna madhyamām ।
asmat ācārya paryantāṁ vande guru paramparām ॥

I bow to the lineage of gurus, beginning with Lakshminatha (Lord Vishnu), with Natha (Nathamuni) and Yamuna (Yamunacharya) in the middle, and extending up to my own Acharya.

- *Spread layers of paddy, rice and sesame, on top place two silver cups; one with honey and one with ghee.*
- *Place a gold skewer in the honey-cup and silver skewer in the ghee cup.*
- *Sprinkle with puṇyāha water.*

Saṅkalpaḥ — ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण अस्मिन् प्रतिष्ठा-कर्मणि अद्याहं नेत्रोन्मीलनं करिष्ये ॥

oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa asmin pratiṣṭhā-karmaṇi adyāhaṁ netronmīlanaṁ kariṣye ॥

- *Invoke Sun in the honey cup*

घृणिः सूर्य आदित्यो न प्रभां वात्यक्षरम् । मधु क्षरन्ति तद् रसम् । सत्यं वै तद् रसमापो ज्योती रसोऽमृतम् ब्रह्म भूर्भुवः सुवरोम् ॥

ghṛṇis sūrya ādityo na prabhā vātyakṣaram । madhu kṣaranti tad rasam । satyaṁ vai tad rasam āpo jyotī raso'mṛtam brahma bhūr bhuvas suvarom ॥

The imperishable Āditya who is the giver of lustre and the creator of the universe moves in the sky like his own rays. The essence of him in the form of sweet water flows in the shape of rivers. He is the Truth.

- *Invoke moon in the ghee cup.*

अप्सु मे सोमो अब्रवीदन्तर्-विश्वानि भेषजा । अग्निञ्च विश्व शंभुवम् आपश्च विश्व भेषजीः ।

apsu me somo abravīdantar-viśvāni bheṣajā । agniñca viśva śaṁbhuvam āpaśca viśva bheṣajīḥ ॥

A skilled physician tells me, that in the waters of life lies the capacity to heal all ailments. In the fire of wisdom the welfare of the world and in the waters of life a panacea. (Atharva Veda 1.6.2.)

❖ *Offer upacaras. Then sanctify the honey with;*

मधुवाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥ मधु नक्तं उतोषसि मधुमत् पार्थिवꣳ रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥ मधु मान्नो वनस्पतिर्मधुमागुं अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु ॥

madhuvātā ṛtāyate madhu kṣaranti sindhavaḥ । mādhvīrnaḥ santvoṣadhīḥ ॥ madhu naktaṁ utoṣasi madhumat pārthivaguṁ rajaḥ । madhu dyaur astu naḥ pitā ॥ madhu mānno vanaspatir madhumāguṁ astu sūryaḥ । mādhvīr gāvo bhavantu ॥

❖ *Take the skewer 8 inches long, dip it in honey with the mantra*

चित्रं देवानाम् उदगादनीकं चक्षुर् मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आ प्रा द्यावा-पृथिवी अन्तरिक्षगुँ सूर्य आत्मा जगतस्तस्तुषश्च ॥

citraṁ devānām udagādanīkaṁ cakṣur mitrasya varuṇasyāgneḥ ।
ā prā dyāvā-pṛthivī antarikṣagmँ sūrya ātmā jagatas-tastuṣaśca ॥

May the Sun who is the eye of Mitra, Varuna and Agni, the embodiment of all the gods, rise high. The Sun-god, the Self of the universe — of everything that moves and moves not, pervades the physical realm, mental realm and the spiritual realm. The Sun that rises in the east sees to the welfare of the gods.

❖ *draw it accross the right eye.*
❖ *Sanctify the ghee and repeat the proceedure with the left eye*;

तच्चक्षुर् देव-हितं पुरस्ताँच्छुक्रम्-उच्चरत् । पश्येम शरदः शतं, जीवेम शरदः शतं, नन्दाम शरदः शतं, मोदाम शरदः शतं, भवाम शरदः शतं, शृणुयाम शरदः शतं, प्रब्रवाम शरदः शतं, अजीतास्-स्याम शरदः शतं, ज्योक् चा सूर्यं दृशे ॥

tac-cakṣur deva-hitaṁ purastāc-chukram-uccarat । paśyema śaradaḥ śataṁ, jīvema śaradaḥ śataṁ, nandāma śaradaḥ śataṁ, modāma śaradaḥ śataṁ, bhavāma śaradaḥ śataṁ, śṛṇuyāma śaradaḥ śataṁ, prabravāma śaradaḥ śataṁ, ajītāḥ syāma śaradaḥ śataṁ, jyok cā sūryaṁ dṛśe ॥

The Sun that rises in the east sees to the welfare of the gods. May we continue to see for an hundred autumns, may we live for an hundred autumns, may we rejoice for an hundred autumns, may we enjoy for an hundred autumns, may we radiate with glory for an hundred autumns, may we listen to what is beneficial for an hundred autumns, may we speak well for an hundred autumns, may we never be defeated for an hundred autumns, thus for a long time may we continue to realise the Divine Light.

यदाञ्जनं त्रैक-कुदं जातगुं हिमवतस्परि । तेनामृतस्य मूलेनारातिर् जम्भयामसि ॥

yadāñjanaṁ traika-kudaṁ jātaguṁ himavataspari ।
tenāmṛtasya mūlenārātir jambhayāmasi ॥

O God, by the collyrium (illumination) which has sprung from three peaked mountain of the Vedas we uproot and destroy (ignorance) and mortality completely. (AV.4.9.6.)

❖ *Remove the screen and show the mangalya dravyam, offer gandha, puspa, dhupa, dipa nirajanam.*
❖ *Recite rakṣa sūktam, raise the bera and place it on the palanquin;*

अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर् विचक्रमे । पृथिव्याः सप्त धामभिः ॥

ato devā avantu no yato viṣṇur vicakrame । pṛthivyāḥ sapta dhāmabhiḥ ॥

The gods be gracious unto us even from the place whence Vishnu strode. Through the seven regions of the earth.

❖ *Raise the bimbas with the uttistha sūkta.*
❖ *Place them to the north side of the pradhāna kuṇḍa and offer the upacāras.*

PĪṬHA PŪJĀ

❖ *Go into the temple and worship the pīṭha.*

	ॐ आधारशक्त्यै नमः	oṁ ādhāraśaktyai namaḥ
	ॐ अखिल जगदाधाराय कूर्म-रूपिणे नारायणाय नमः	
	oṁ akhila jagadādhārāya kūrma-rūpiṇe nārāyaṇāya namaḥ	
	ॐ अनन्ताय नाग-राजाय नमः	
	oṁ anantāya nāga-rājāya namaḥ	
	ॐ भूं भूम्यै नमः	oṁ bhūṁ bhūmyai namaḥ
āgneya	ॐ धं धर्माय नमः	oṁ dhaṁ dharmāya namaḥ
naiṛṛti	ॐ ज्ञां ज्ञानाय नमः	oṁ jñāṁ jñānāya namaḥ
vāyave	ॐ वैं वैराग्याय नमः	oṁ vaiṁ vairāgyāya namaḥ
aiśānyām	ॐ ऐं ऐश्वर्याय नमः	oṁ aiṁ aiśvaryāya namaḥ
pūrve	ॐ अं अधर्माय नमः	oṁ aṁ adharmāya namaḥ
dakṣine	ॐ अं अज्ञानाय नमः	oṁ aṁ ajñānāya namaḥ
paścime	ॐ अं अवैराग्याय नमः	oṁ aṁ avairāgyāya namaḥ
uttare	ॐ अं अनैश्वर्याय नमः	oṁ aṁ anaiśvaryāya namaḥ ।
	ॐ हूं सदाशिवाय नमः	oṁ hūṁ sadāśivāya namaḥ ।
pūrve	ॐ ऋं ऋचे नमः	oṁ ṛṁ ṛce namaḥ
dakṣine	ॐ यं यजुषे नमः	oṁ yaṁ yajuṣe namaḥ
paścime	ॐ सां साम्ने नमः	oṁ sāṁ sāmne namaḥ
uttare	ॐ अं अथर्वाय नमः	oṁ aṁ atharvāya namaḥ

ॐ भं भौतिक अहङ्काराय नमः	oṁ bhaṁ bhautika ahaṅkārāya namaḥ
ॐ प्यूं तैजस अहङ्काराय नमः	oṁ pyūṁ taijasa ahaṅkārāya namaḥ
ॐ वैं वैकारिक अहङ्काराय नमः	oṁ vaiṁ vaikārika ahaṅkārāya namaḥ
ॐ सं सत्त्व गुणाय नमः	oṁ saṁ sattva guṇāya namaḥ
ॐ रं रजो गुणाय नमः	oṁ raṁ rajo guṇāya namaḥ
ॐ तं तमो गुणाय नमः	oṁ taṁ tamo guṇāya namaḥ
ॐ मही तोय तेजो मारुत व्योमात्मने हुं फट् नमः	oṁ mahī toya tejo māruta vyomātmane huṁ phaṭ namaḥ
ॐ मं जीवात्मने नमः	oṁ maṁ jīvātmane namaḥ
ॐ रां अग्नि-मण्डलाया नमः	oṁ rāṁ agni-maṇḍalāyā namaḥ
ॐ सां सोम मण्डलाया नमः	oṁ sāṁ soma maṇḍalāyā namaḥ
ॐ हां सूर्य मण्डलाया नमः	oṁ hāṁ sūrya maṇḍalāyā namaḥ
ॐ पं पद्माय नमः	oṁ paṁ padmāya namaḥ

❖ *Offer pañcopacāra and show **padma mudra**.*

dakṣiṇe ॐ खं ब्रह्मणे नमः, ॐ अं विष्णवे नमः, ॐ ईं ईशाय नमः
oṁ khaṁ brahmaṇe namaḥ, oṁ aṁ viṣṇave namaḥ, oṁ īṁ īśāya namaḥ

uttare ॐ सनत्कुमाराय नमः, ॐ सनकाय नमः, ॐ सनन्दनाय नमः
oṁ sanatkumārāya namaḥ, oṁ sanakāya namaḥ, oṁ sanandanāya namaḥ

paścime ॐ दुर्गायै नमः, ॐ विघ्नेशाय नमः, ॐ नारदाय नमः, ॐ अस्मत् गुरुभो नमः
oṁ durgāyai namaḥ, oṁ vighneśāya namaḥ, oṁ nāradāya namaḥ, oṁ asmat gurubho namaḥ

ॐ आधारशक्त्यै नमः । अखिल जगदाधाराय कूर्मरूपिणे नारायणाय । अनन्ताय नागराजाय । भूं भूम्यै । वैकुण्ठाय दिव्यलोकाय । श्री वैकुण्ठाय दिव्य-जन-पदाय । श्री वैकुण्ठाय दिव्य नगराय । श्री वैकुण्ठाय दिव्यविमानाय । अनन्द-मयाय दिव्य मण्टपाय । आस्तरण-रूपिणे अनन्ताय नागराजाय ॥

oṁ ādhāraśaktyai namaḥ । akhila jagadādhārāya kūrmarūpiṇe nārāyaṇāya । anantāya nāgarājāya । bhūṁ bhūmyai । vaikuṇṭhāya divyalokāya । śrī vaikuṇṭhāya divya-jana-padāya । śrī vaikuṇṭhāya divya nagarāya । śrī vaikuṇṭhāya divyavimānāya । ananda-mayāya divya maṇṭapāya । āstaraṇa-rūpiṇe anantāya nāgarājāya ॥

ॐ धर्माय पीठ-पादाय नमः । ज्ञानाय पीठ-पादाय । वैराग्याय पीठ-पादाय । ऐश्वर्याय पीठ-पादाय । ऋग्वेदाय पीठ-वाहकाय । यजुर्-वेदाय पीठ-वाहकाय । साम-वेदाय पीठ-वाहकाय । अथर्वण-वेदाय पीठ-वाहकाय । धर्माय पीठ-गात्राय । अधर्माय पीठ-गात्राय । अज्ञानाय पीठ-गात्राय । अवैराग्याय पीठ-गात्राय । अनैश्वर्याय पीठ-गात्राय । एभिः परिच्छिन्न-तनवे सदसद्-आत्मकाय । पीठ-भूताय नाग-राजाय । पीठस्योपरि अष्ट-दल-पद्माय । वह्नि मण्डलाय । सोम मण्डलाय । सूर्य मण्डलाय ॥

oṁ dharmāya pīṭha-pādāya namaḥ । jñānāya pīṭha-pādāya । vairāgyāya pīṭha-pādāya । aiśvaryāya pīṭha-pādāya । ṛgvedāya pīṭha-vāhakāya । Yajur-vedāya pīṭha-vāhakāya । sāma-vedāya pīṭha-vāhakāya । atharvaṇa-vedāya pīṭha-vāhakāya । dharmāya pīṭha-gātrāya । adharmāya pīṭha-gātrāya । ajñānāya pīṭha-gātrāya । avairāgyāya pīṭha-gātrāya । anaiśvaryāya pīṭha-gātrāya । ebhiḥ paricchinna-tanave sadasad-ātmakāya । pīṭha-bhūtāya nāga-rājāya । pīṭhasyopari aṣṭa-dala-padmāya । vahni maṇḍalāya । soma maṇḍalāya । sūrya maṇḍalāya ॥

ॐ विमलायै चामर-हस्तायै नमः । उत्कर्षिण्यै चामर-हस्तायै । ज्ञानायै चामर-हस्तायै । क्रियायै चामर-हस्तायै । प्रह्व्यै चामर-हस्तायै । सत्यायै चामर-हस्तायै । ईशानायै चामर-हस्तायै । योगायै चामर-हस्तायै । अनुग्रहायै चामर-हस्तायै ॥

oṁ vimalāyai cāmara-hastāyai namaḥ । utkarṣiṇyai cāmara-hastāyai । jñānāyai cāmara-hastāyai । kriyāyai cāmara-hastāyai । prahvyai cāmara-hastāyai । satyāyai cāmara-hastāyai । īśānāyai cāmara-hastāyai । yogāyai cāmara-hastāyai । anugrahāyai cāmara-hastāyai ॥

ॐ जगत्-प्रकृतये दिव्य योग-पीठाय नमः । दिव्य योग पर्यङ्काय । सहस्र-शीर्षाय अनन्त नाग-राजाय । पुरतः भगवद् पाद-पीठाय । भगवत्-पादुकाभ्यां ॥

oṁ jagat-prakṛtaye divya yoga-pīṭhāya namaḥ । divya yoga paryaṅkāya । sahasra-śīrṣāya ananta nāga-rājāya । puratah bhagavad pāda-pīṭhāya । bhagavat-pādukābhyāṁ ॥

RATNA NYĀSAM

❖ *Five or nine gems are now placed in the cavity in the pīṭham — if the gems are unavailable then a single pearl is subsituted.*

brahma śīla — त्वमेव परमा शक्तिस् त्वमेवासन धारिका । देवाज्ञया त्वया देवि स्थातव्यम् इह सर्वदा ॥
tvam eva paramā śaktis tvamevāsana dhārikā ।
devājñayā tvayā devi sthātavyam iha sarvadā ॥
You are the supreme power, the supporter of the seat. By the command of the gods, O Goddess, you must always remain here.

ratnāni — स्थितं चराचरं यस्यां रत्नानां निधिरव्ययः । सा त्वं ब्रह्म-शीला रूपा तिष्ठात्र धरणि स्थिरा ॥

sthitaṁ carācaraṁ yasyāṁ ratnānāṁ nidhir avyayaḥ ।
sā tvaṁ brahma-śīlā rūpā tiṣṭhātra dharaṇi sthirā ॥

You, in whom resides the entire movable and immovable creation, and who is the inexhaustible treasure of gems; assuming the form of the Brahma-shila, O steady Earth, remain here.

YANTRA STHĀPANAM

❖ *The respective yantras of the deities are also inserted in the cavities after the appropriate consecration.*

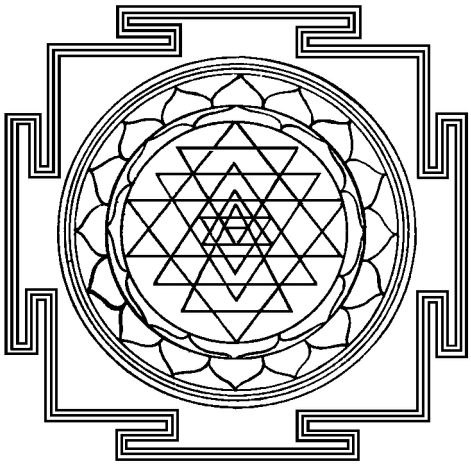

MŪRTI STHĀPANAM

❖ *The bera is now taken into the temple and fixed to the pedastal with aṣṭha-bandhanam.*

आ त्वाऽहर्षम् अन्तरेधि ध्रुवास् तिष्ठा विचाचलिः ।
विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्तु मा त्वद् राष्ट्रमधि भ्रशत ॥ १ ॥
ā tvā'harṣam antaredhi dhruvās tiṣṭhā vicācaliḥ ।
viśastvā sarvā vāñchantu mā tvad rāṣṭramadhi bhraśata ॥ 1 ॥
BE with us; I have chosen you: stand steadfast and immovable.
Let all the people wish for you let not your kingship fall away.

इहैवैधि मापच्योष्ठाः पर्वत इवा विचाचलिः । इन्द्र इवेह ध्रुवस् तिष्ठेह राष्ट्रं उ धारय ॥ २ ॥
ihaivaidhi māpa cyoṣṭhāḥ parvata ivā vicācaliḥ ।
indra iveha dhruvas tiṣṭheha rāṣṭraṁ u dhāraya ॥ 2 ॥
Be even here; fall not away be like a mountain unremoved.
Stand steadfast here like Indra's self, and hold the kingship in the grasp.

इमम् इन्द्रो अदीधरत् ध्रुवं ध्रुवेण हविषा। तस्मै सोमो अधि ब्रवत् तस्मा उ ब्रह्मणस्पतिः ॥ ३ ॥
imam indro adīdharat dhruvaṁ dhruveṇa haviṣā ।
tasmai somo adhi bravat tasmā u brahmaṇaspatiḥ ॥ 3 ॥
This man has Indra established, made secure by strong oblation's power.
May Soma and Brahmanaspati pronounce a benediction on him.

ध्रुवा द्यौर् ध्रुवा पृथिवी ध्रुवासः पर्वता इमे । ध्रुवं विश्वम् इदं जगद् ध्रुवो राजा विशामयम् ॥ ४ ॥
dhruvā dyaur dhruvā pṛthivī dhruvāsaḥ parvatā ime ।
dhruvaṁ viśvam idaṁ jagad dhruvo rājā viśāmayam ॥ 4 ॥

Firm is the sky and firm the earth, and steadfast also are these hills.
Steadfast is all this living world, and steadfast is this King of men.

ध्रुवं ते राजा वरुणो ध्रुवं देवो बृहस्पतिः । ध्रुवं त इन्द्रश्चाग्निश्च राष्ट्रं धारयतां ध्रुवम् ॥ ५ ॥
dhruvaṁ te rājā varuṇo dhruvaṁ devo bṛhaspatiḥ ।
dhruvaṁ ta indraścāgniśca rāṣṭraṁ dhārayatāṁ dhruvam ॥ 5 ॥

Steadfast, may Varuna the King, steadfast, the God Brhaspati,
Steadfast, may Indra, steadfast too, may Agni keep your steadfast reign.

❖ *Offer an umbrella with the mantra;*

ॐ प्रजापतेः शरणमसि । ब्रह्मणश्छदिर्-विश्व जनस्य छायासि सर्वतो मा पाहि ॥
oṁ prajāpateḥ śaraṇam asi । brahmaṇaścchadir-viśva janasya chāyāsi sarvato mā pāhi ॥

"Om, you are the refuge of Prajapati. You are the protection of Brahma and the shade for all beings. Protect me from all sides."

❖ *Then the yajamana gives go-dānam*

GO-DĀNAM

Saṅkalpaḥ — गोविन्द .....अमुक पक्षे अमुक तिथौ अमुक गोत्रो अमुक शर्मा अहं कृतैतद् भगवत् प्रतिष्ठा सिद्ध्यर्थं सुवर्ण शृङ्गी रौप्यखुरीं ताम्र पृष्ठीं प्रवालोष्ठिं मुक्ता पुच्छीं स-वत्सां कांस्य दोहनाम् इमां गां _____ गोत्राय _____ शर्मणे ब्राह्मणाय तुभ्यं संप्रददे ॥
govinda .....amuka pakṣe amuka tithau amuka gotro amuka śarmā ahaṁ kṛtaitad bhagavat pratiṣṭhā siddhyarthaṁ suvarṇa śṛṅgī raupyakhurīṁ tāmra pṛṣṭhīṁ pravāloṣṭhiṁ muktā pucchīṁ sa-vatsāṁ kāṁsya dohanām imāṁ gāṁ _____ gotrāya _____ śarmaṇe brāhmaṇāya tubhyaṁ saṁpradade ॥

Govinda! On [specific lunar fortnight], on [specific lunar day], I, [your Gotra] [your name], for the successful completion of this consecration ceremony, offer this cow—adorned with golden horns, silver hooves, a copper back, coral lips, a pearl tail, along with her calf, and a bronze milking vessel—to the Brahmin [recipient's Gotra] [recipient's name].

❖ *Give jal-akṣata in the brahmin's hand from the deva-tirtham.*

कृतैतद् गोदान प्रतिष्ठार्थं साद्-गुणार्थं इदं हिरण्यं _____ गोत्राय _____ शर्मणे संप्रददे ॥
kṛtaitad godāna pratiṣṭhārthaṁ sād-guṇārthaṁ idaṁ hiraṇyaṁ _____ gotrāya _____ śarmaṇe saṁpradade ॥

❖ *Light a lamp, close the curtain and the door to the garbha-griha.*

SUDARŚANA HOMAM

❖ *Pprepare a kalaśa and invoke Lord Sudarśana;*

शङ्खं चक्रं च चापं परशुं असिमिशुं शूल पाशां कुशांश्च । बिभ्रानम् वज्र केटं हल मुसुल गदा कुण्टं अत्युग्र दंष्ट्रं ॥
śaṅkhaṁ cakraṁ ca cāpaṁ paraśuṁ asimiśuṁ śūla pāśāṁ kuśāṁśca ।
bibhrānam vajra keṭaṁ hala musula gadā kuṇṭaṁ atyugra daṁṣṭraṁ ॥
ज्वाला केशं त्रिनेत्रं ज्वलदानल निभं हार केयूर भूषम् । ध्यायेत् शट्कोन संस्थं सकल रिपु-कुल प्राण संहार चक्रम् ॥
jvālā keśaṁ trinetraṁ jvaladānala nibhaṁ hāra keyūra bhūṣam ।
dhyāyet śaṭkona saṁsthaṁ sakala ripu-kula prāṇa saṁhāra cakram ॥

I visualize Sudarshana the eliminator of all hostile forces, located within the six-cornered star, bearing the conch, discus, bow, axe, sword, trident, noose, goad, the diamond-shield, plough, cudgel, mace, spear, with aweful sharp fangs, with blazing halo, three eyes, the intensity of a raging inferno, adorned with garlands and anklets.

ॐ सहस्रार हुं फट् oṁ sahasrāra huṁ phaṭ

❖ *Place flower and water on top of the kalaśa;*

ॐ नमः सुदर्शनाय आगच्छ आगच्छ [
oṁ namaḥ sudarśanāya āgaccha āgaccha [3 times]

❖ *offer āsanam then do nyāsa on the kalaśa.*

ॐ आचक्राय स्वाहा ज्ञानाय नमः
oṁ ācakrāya svāhā jñānāya namaḥ [*heart*]
ॐ विचक्राय बलाय स्वाहा
oṁ vicakrāya balāya svāhā [*head*]
ॐ सुचक्राय वीर्याय वषट्
oṁ sucakrāya vīryāya vaṣaṭ [*sikhā*]
ॐ सूर्य चक्राय स्वाहा ऐश्वर्याय हुं
oṁ sūrya cakrāya svāhā aiśvaryāya huṁ [*shoulders*]
ॐ ज्वाल-चक्राय स्वाहा तेजसे फट्
oṁ jvāla-cakrāya svāhā tejase phaṭ [*eyes*]
ॐ महा सुदर्शन चक्राय स्वाहा शक्त्यै वौषट्।
oṁ mahā sudarśana cakrāya svāhā śaktyai vauṣaṭ.

*[snap fingers around the kalaśa and show **cakra mudra**, **dhenu mudra** and **yoni mudra**.]*

Offer all the upacāras; पुष्पैः पूजयामि — ॐ श्री सुदर्शनाय नमः । चक्र-राजाय । तेजो-व्युहाय । महा-द्युताय । सहस्र-बाहवे । दीप्ताङ्गाय । अरुणाक्षाय । प्रतापवते । अनेकादित्य-सङ्काशाय । प्रोर्ध्व-ज्वल-भिरञ्जिताय । सौदामणि-सहस्राभाय । मणि-कुण्डल-शोभिताय । पञ्च-भूत-मनो-रूपाय । षट्-कोणान्तर-संस्थिताय । हरान्त-कारणोद्भुत-रोष-भीषन-विग्रहाय । हरि-पाणि-लसत्-पद्म-विहार-मनोहराय ॥

arghyam etc. puṣpaiḥ pūjayāmi — oṁ śrī sudarśanāya namaḥ । cakra-rājāya । tejo-vyuhāya । mahā-dyutāya । sahasra-bāhave । dīptāṅgāya । aruṇākṣāya । pratāpavate । anekāditya-saṅkāśāya । prordhva-jvala-bhirañjitāya । saudāmaṇi-sahasrābhāya । maṇi-kuṇḍala-śobhitāya । pañca-bhūta-mano-rūpāya । ṣaṭ-koṇāntara-saṁsthitāya । harānta-kāraṇodbhuta-roṣa-bhīṣana-vigrahāya । hari-pāṇi-lasat-padma-vihāra-manoharāya ॥

धूपम् । दीपम् । नैवेद्यम् । ताम्बूलम् । फलम् । कर्पूर निराजनम् ।
ॐ सुदर्शनाय विद्महे । हेति-राजाय धीमहि । तन्नस् चक्र प्रचोदयात् ॥
dhūpam । dīpam । naivedyam । tāmbūlam । phalam । karpūra nirājanam ।
oṁ sudarśanāya vidmahe । heti-rājāya dhīmahi । tannas cakra pracodayāt ॥

सुदर्शनं महा चक्र गोविन्दस्य करायुध । तीक्ष्ण धार महावेग सूर्य कोटि समप्रभा ॥
sudarśanaṁ mahā cakra govindasya karāyudha ।
tīkṣṇa dhāra mahāvega sūrya koṭi samaprabhā ॥

I meditate upon the Sudarshana, the great discus, the weapon held in the hand of Govinda (Krishna). With sharp edges and immense speed, it shines with the brilliance of a crore (ten million) suns

❖ *Prepare the Kuṇḍa and perform all the preliminaries according to the nitya homa vidhi and then proceed with the main oblations.*

1. mūla mantra

2. māla mantra

ॐ क्लिं कृष्णाय गोविन्दाय गोपिजनवल्लभाय पराय परम पुरुषाय परमात्मने, पर-कर्म मन्त्र यन्त्र तन्त्र औषधयः अस्त्र शस्त्राणि संहर संहर, मृत्योर् मोक्षय मोक्षय, ॐ नमो भगवते महा-सुदर्शनाय दीप्त्रे ज्वाल परीताय, सर्व-दिक् क्षोभण-कराय हुं फट् ब्रह्मणे परम ज्योतिषे स्वाहा ॥

oṁ kliṁ kṛṣṇāya govindāya gopijanavallabhāya parāya parama puruṣāya paramātmane, para-karma mantra yantra tantra auṣadhayaḥ astra śastrāṇi saṁhara saṁhara, mṛtyor mokṣaya mokṣaya, oṁ namo bhagavate mahā-sudarśanāya dīptre jvāla parītāya, sarva-dik kṣobhaṇa-karāya huṁ phaṭ brahmaṇe parama jyotiṣe svāhā ॥

3. gāyatri 1

ॐ सुदर्शनाय विद्महे । हेतिराजाय धीमहि । तन्नस् चक्र प्रचोदयात् ॥
oṁ sudarśanāya vidmahe । hetirājāya dhīmahi । tannas cakra pracodayāt ॥

4. śakti grāsa mantra

ॐ प्रं महा-सुदर्शन चक्रराज महा-ध्वग अस्तगत, सर्व दुष्ट भयङ्कर छिन्धि छिन्धि, भिन्धि भिन्धि, विदारय विदारय, पर-मन्त्रान् ग्रस ग्रस, भक्षय भक्षय, भूतानि त्रासय त्रासय, हुं फट् स्वाहा ॥

Oṁ praṁ mahā-sudarśana cakrarāja mahā-dhvaga astagata, sarva duṣṭa bhayaṅkara chindhi chindhi, bhindhi bhindhi, vidāraya vidāraya, para-mantrān grasa grasa, bhakṣaya bhakṣaya, bhūtāni trāsaya trāsaya, huṁ phaṭ svāhā ॥

5. abhaya narasiṁha mantra

ॐ नमो भगवते नरसिंहाय, नमस् तेजस् तेजसे, आविराविर् भव, वज्र नख वज्र दंष्ट्र, कर्माशयान् रन्धय रन्धय, तमो ग्रस ग्रस स्वाहा, अभयम् आत्मनि भूयिष्ठा ॐ क्ष्रौं - स्वाहा ॥

oṁ namo bhagavate narasiṁhāya, namas tejas tejase, āvir āvir bhava, vajra nakha vajra daṁṣṭra, karmāśayān randhaya randhaya, tamo grasa grasa svāhā, abhayam ātmani bhūyiṣṭhā oṁ kṣrauṁ - svāhā ॥

PARAÑJYOTI HOMAḤ

❖ *In the evening the ritviks assemble in the yāga śāla and perform Viśvaksena Pūjā and puṇyāha vācanam.*

Sankalpam — ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ श्री भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण अस्मिन् बिम्बे परञ्ज्योतिर् आगमनार्थं नाना सूक्तैः नाना मन्त्रैः होमं होष्यामि ॥

oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau śrī bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa asmin bimbe parañjyotir āgamanārthaṁ nānā sūktaiḥ nānā mantraiḥ homaṁ hoṣyāmi ॥

Om. On this auspicious day, endowed with the aforementioned virtues and qualities, by the divine command of the Lord and in the spirit of service to the divine, I shall perform the fire sacrifice (homa) with various hymns and mantras in order to invite the supreme effulgence (Paranjyoti) into this icon (bimba).

Agnimukham

❖ *Starting in the east, ignite fire in each of the kundas invoking the following;*

East kunda —	वासुदेव	Vāsudeva
South Kunda —	सङ्कर्षण	Saṅkarṣaṇa
West kunda —	प्रद्युम्न	Pradyumna
North kunda —	अन्निरुद्ध	Anniruddha

Brahma varaṇam

Saṅkalpaḥ — अद्य भगवद् प्रतिष्ठ होम कर्मणि कृताकृतावेक्षणादि ब्रह्म कर्म कर्तुं ..... शर्माणं ब्रह्मत्वेन त्वाम् अहम् वृणे । ॐ वृतोऽस्मि ॥

adya bhagavad pratiṣṭha homa karmaṇi kṛtākṛtāvekṣaṇādi brahma karma kartuṁ ..... śarmāṇaṁ brahmatvena tvām aham vṛṇe | oṁ vṛto'smi ||

Today, for the purpose of performing the ritual of Bhagavad Pratishtha (installation of the deity) through the Homa (fire ritual) and associated acts such as the inspection of completed and incomplete tasks (Kritakritavekshanadi Brahma Karma), I appoint [insert name] Sharma as the presiding Brahman priest. Om! You have been chosen!

यथा चतुर्-मुखो ब्रह्मा सर्व-वेद धरः प्रभुः । तथा त्वं अस्मिन् यज्ञे ब्रह्म भव द्विजोत्तम ॥
yathā catur-mukho brahmā sarva-veda dharaḥ prabhuḥ |
tathā tvaṁ asmin yajñe brahma bhava dvijottama ||

Just as the four-faced Brahma, the lord who upholds all the Vedas, presides, so too, O best among the twice-born (Dvijottama), may you assume the role of Brahma in this sacrifice (Yajna).

PRADHĀNA HOMAḤ

1. PURUSA SŪKTA HOMA

१. ॐ सहस्र शीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षः सहस्र पात् । स भूमिं विश्वतो वृत्वा । अत्य-तिष्ठद् दशाङ्गुलं स्वाहा ॥
1. oṁ sahasra śīrṣā puruṣaḥ | sahasrākṣaḥ sahasra pāt |
sa bhūmiṁ viśvato vṛtvā | atya-tiṣṭhad daśāṅgulaṁ svāhā ||

२. ॐ पुरुष एवेदगुं सर्वं । यद् भूतं यच्च भव्यम् । उतामृतत्व स्येशानः । यद् अन्नेना-तिरोहति स्वाहा ॥
2. oṁ puruṣa evedaguṁ sarvaṁ | yad bhūtaṁ yac ca bhavyam |
utāmṛtatva syeśānaḥ | yad annenā-tirohati svāhā ||

३. ॐ एतावानस्य महिमा । अतो ज्यायागुंश्च पूरुषः । पादोऽस्य विश्वा भूतानि । त्रिपाद् अस्यामृतं दिवि स्वाहा ॥
3. oṁ etāvān asya mahimā | ato jyāyāguṁś ca pūruṣaḥ |
pādo'sya viśvā bhūtāni | tripād asyāmṛtaṁ divi svāhā ||

४. ॐ त्रिपाद् ऊर्ध्व उदैत् पुरुषः । पादोऽस्येहाभवात् पुनः । ततो विश्वङ् व्यक्रामत् । साशनानशने अभि स्वाहा ॥
4. oṁ tripād ūrdhva udait puruṣaḥ | pādo'syehābhavāt punaḥ |
tato viśvaṅ vyakrāmat | sāśanānaśane abhi svāhā ||

५. ॐ तस्माद्विराड् अजायत । विराजो अधि पुरुषः । स जातो अत्यरिच्यत । पश्चाद्भूमिमथो पुरस्स्वाहा ॥
5. oṁ tasmād virāḍ ajāyata | virājo adhi puruṣaḥ |
sa jāto atyaricyata | paścād bhūmim atho puras svāhā ||

६. ॐ यत् पुरुषेण हविषा । देवा यज्ञमतन्वत । वसन्तो अस्यासीदाज्यं । ग्रीष्म इध्मः शरधविस्स्वाहा ॥
6. oṁ yat puruṣeṇa haviṣā | devā yajñam atanvata |
vasanto asyāsīd ājyaṁ | grīṣma idhmaḥ śarad havis svāhā ||

७. ॐ सप्तास्यासन् परिधयः । त्रिः सप्त समिधः कृताः । देवा यद् यज्ञं तन्वानाः । अबध्नन् पुरुषं पशुं स्वाहा ॥
7. oṁ saptāsyāsan paridhayaḥ | triḥ sapta samidhaḥ kṛtāḥ |
devā yad yajñaṁ tanvānāḥ | abadhnan puruṣaṁ paśum svāhā ||

८. ॐ तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन् । पुरुषं जातम् अग्रतः । तेन देवा अयजन्त । साध्या ऋषयश्च ये स्वाहा ॥
8. oṁ taṁ yajñaṁ barhiṣi praukṣan | puruṣaṁ jātam agrataḥ |
tena devā ayajanta | sādhyā ṛṣayaś ca ye svāhā ||

९. ॐ तस्माद्यज्ञात् सर्व हुतः । सम्भृतं पृषद् आज्यम् । पषूगुंस्तागुंश्चक्रे वायव्यान् । आरण्यान् ग्राम्याश्च ये स्वाहा ॥
9. oṁ tasmād yajñāt sarva hutaḥ | sambhṛtaṁ pṛṣad ājyam |
paṣūguṁs tāguṁś cakre vāyavyān | āraṇyān grāmyāśca ye svāhā ||

१०. ॐ तस्माद्यज्ञात् सर्व हुतः । ऋचः सामानि जज्ञिरे । छन्दागुंसि जज्ञिरे तस्मात् । यजुस्तस्मादजायत स्वाहा ॥
10. oṁ tasmād yajñāt sarva hutaḥ | ṛcaḥ sāmāni jajñire |
chandāguṁsi jajñire tasmāt | yajus tasmād ajāyata svāhā ||

११. ॐ तस्मादश्व अजायन्त । ये के चोभयादतः । गवो ह जज्ञिरे तस्मात् । तस्माज्जाता अजा वयस्स्वाहा ॥
11. oṁ tasmād aśva ajāyanta | ye ke cobhayādataḥ |
gavo ha jajñire tasmāt | tasmāj jātā ajā vayas svāhā ||

१२. ॐ यत्पुरुषं व्यदधुः । कतिधा व्यकल्पयन् । मुखं किमस्य कौ बाहू । का वूरू पादावुच्येते स्वाहा ॥
12. oṁ yat puruṣaṁ vyadadhuḥ | katidhā vyakalpayan |
mukhaṁ kim asya kau bāhū | kā vūrū pādāv ucyete svāhā ||

१३. ॐ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत् । बाहू राजन्यः कृतः । ऊरू तदस्य यद्वैश्यः । पद्भ्यागुं शूद्रो अजायत स्वाहा ॥
13. oṁ brāhmaṇo'sya mukham āsīt | bāhū rājanyaḥ kṛtaḥ |
ūrū tad asya yad vaiśyaḥ | padbhyāguṁ śūdro ajāyata svāhā ||

१४. ॐ चन्द्रमा मनसो जातः । चक्षोः सूर्यो अजायत । मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च । प्राणाद्वायुर् अजायत स्वाहा ॥
14. oṁ candramā manaso jātaḥ | cakṣoḥ sūryo ajāyata |
mukhād indraś cāgniś ca | prāṇād vāyur ajāyata svāhā ||

१५. ॐ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्य वर्णं तमसस्तु पारे ।
सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः । नामानि कृत्वाऽभिवदन्यदास्ते स्वाहा ॥
15. oṁ vedāham etaṁ puruṣaṁ mahāntam | āditya varṇaṁ tamasas tu pāre |
sarvāṇi rūpāṇi vicitya dhīraḥ | nāmāni kṛtvā'bhivadan yadāste svāhā ||

१६. ॐ धाता पुरस्ताद्यम् उदाजहार । शक्रः प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः ।
तम् एवं विद्वानमृत इह भवति । नान्यः पन्था अयनाय विद्यते स्वाहा ॥
16. oṁ dhātā puras tād yam udājahāra | śakraḥ pravidvān pradiśaś-catasraḥ |
tam evaṁ vidvān amṛta iha bhavati | nānyaḥ panthā ayanāya vidyate svāhā ||

१७. ॐ यज्ञेन यज्ञम् अयजन्त देवाः । तानि धर्माणि प्रथमा-न्यासन्
ते ह नाकं महिमानस्सचन्ते । यत्र पूर्वे साध्यास् सन्ति देवास्स्वाहा
17. oṁ yajñena yajñam ayajanta devāḥ | tāni dharmāṇi prathamā-nyāsan
te ha nākaṁ mahimānas sacante | yatra pūrve sādhyās santi devās svāhā ||

2. NĀRĀYAṆA SŪKTA HOMA

सहस्र-शीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्व-शंभुवम् । विश्वं नारायणं देवम्-अक्षरं परमं पदम् ॥ १ ॥
sahasra-śīrṣaṁ devaṁ viśvākṣaṁ viśva-śaṁbhuvam |
viśvaṁ nārāyaṇaṁ devam-akṣaraṁ paramaṁ padam ॥ 1 ॥

विश्वतः परमान्-नित्यं विश्वं नारायणगुं हरिम् । विश्वम् एवेदं पुरुषस्तद् विश्वम् उपजीवति ॥ २ ॥
viśvataḥ paramān-nityaṁ viśvaṁ nārāyaṇaguṁ harim |
viśvam evedaṁ puruṣastad viśvam upajīvati ॥ 2 ॥

पतिं विश्वस्यात्मेश्वरगुं शाश्वतगुं शिवम् अच्युतम् । नारायणं महा-ज्ञेयं विश्वात्मानं परायणम् ॥ ३ ॥
patiṁ viśvasyātmeśvaraguṁ śāśvataguṁ śivam acyutam |
nārāyaṇaṁ mahā-jñeyaṁ viśvātmānaṁ parāyaṇam ॥ 3 ॥

नारायण परो ज्योतिर्-आत्मा नारायणः परः । नारायण परं-ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः ॥ ४ ॥
nārāyaṇa paro jyotir-ātmā nārāyaṇaḥ paraḥ |
nārāyaṇa paraṁ-brahma tattvaṁ nārāyaṇaḥ paraḥ ॥ 4 ॥

नारायण परो ज्योतिर्-आत्मा नारायण परः । नारायण परो ध्याता ध्यानं नारायणः परः ॥ ५ ॥
nārāyaṇa paro jyotir-ātmā nārāyaṇa paraḥ |
nārāyaṇa paro dhyātā dhyānaṁ nārāyaṇaḥ paraḥ ॥ 5 ॥

यच्च किञ्चित् जगत् सर्वं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा । अन्तर्बहिश्च तत् सर्वं व्याप्य नारायणः स्थितः ॥ ६ ॥

yacca kiñcit jagat sarvaṁ dṛśyate śrūyate'pi vā ।
antarbahiśca tat sarvaṁ vyāpya nārāyaṇaḥ sthitaḥ ॥ 6 ॥

अनन्तम् अव्ययं कविगुं समुद्रेन्तं विश्व शंभुवम् । पद्म कोश प्रतीकाशगुं हृदयं चाप्यधोमुखम् ॥ ७ ॥
anantaṁ avyayaṁ kaviguṁ samudrentaṁ viśva śaṁbhuvam ।
padma kośa pratīkāśaguṁ hṛdayaṁ cāpyadhomukham ॥ 7 ॥

अधो निष्ट्या वितस्त्यान्ते नाभ्याम् उपरि तिष्ठति । ज्वाल-माला-कुलं भाती विश्वस्यायतनं महत् ॥ ८ ॥
adho niṣṭyā vitastyānte nābhyām upari tiṣṭhati ।
jvāla-mālā-kulaṁ bhātī viśvasyāyatanaṁ mahat ॥ 8 ॥

सन्ततगुं शिलाभिस्तु लम्बत्या कोश सन्निभम् । तस्यान्ते सुषिरगुं सूक्ष्मं तस्मिन् सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ ९ ॥
santataguṁ śilābhistu lambatyā kośa sannibham ।
tasyānte suṣiraguṁ sūkṣmaṁ tasmin sarvaṁ pratiṣṭhitam ॥ 9 ॥

तस्यमध्ये महन्-अग्निर् विश्वार्चिर् विश्वतो-मुखः । सोऽग्रभुग् विभजन् तिष्ठन्नाहारम् अजरः कविः ॥ १० ॥
पुरुषाय नारायणाय स्वाहा । पुरुषाय नारायणायेदं न मम ।
tasya madhye mahan-agnir viśvārcir viśvato-mukhaḥ ।
so'grabhug vibhajan tiṣṭhan nāhāram ajaraḥ kaviḥ ॥ 10 ॥

तीर्यग् ऊर्ध्वं अधश्शायी रश्मयस् तस्य सन्तता । सन्तापयति स्वं देहम् आपाद तल-मस्तकः ॥
तस्य मध्ये वह्निं शिखा अणीयोर्ध्वा व्यवस्थितः ॥ ११ ॥
tīryag ūrdhvaṁ adhaśśāyī raśmayas tasya santatā ।
santāpayati svaṁ deham āpāda tala-mastakaḥ ।।
tasya madhye vahni śikhā aṇīyordhvā vyavasthitaḥ ॥ 11 ॥

नील-तोयद मध्यस्थाद् विद्युल्लेखेव भास्वरा । नीवार शूकवत् तन्वी पीता भास्वत्यणूपमा ॥ १२ ॥
nīla-toyada madhyasthād vidyullekheva bhāsvarā ।
nīvāra śūkavat tanvī pītā bhāsvatyaṇūpamā ॥ 12 ॥

तस्याः शिखाय मध्ये परमात्माव्यवस्थितः । स ब्रह्म स शिवस्स हरिस्सेन्द्र सोऽक्षरः परमस्स्वराट् ॥ १३ ॥
tasyāḥ śikhāya madhye paramātmā vyavasthitaḥ ।
sa brahma sa śivas sa haris sendra so'kṣaraḥ paramas svarāṭ ॥ 13 ॥

ऋतगुं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्ण पिङ्गलम् । ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नमः ॥ १४ ॥
ṛtaguṁ satyaṁ paraṁ brahma puruṣaṁ kṛṣṇa piṅgalam ।
ūrdhvaretaṁ virūpākṣaṁ viśvarūpāya vai namo namaḥ ॥ 14 ॥

ॐ नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णुः प्रचोदयात् ॥ १५ ॥
oṁ nārāyaṇāya vidmahe vāsudevāya dhīmahi । tanno viṣṇuḥ pracodayāt ॥ 15 ॥

3. VIṢṆU SŪKTA HOMA

विष्णोर् नुकं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजाꣳसि यो अस्कभायद् उत्तरꣳ सधस्थं विचक्रमाणस् त्रेधो रुगायो विष्णो रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः श्नप्त्रेस्थो विष्णोस्यूरसि विष्णो ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा स्वाहा । विष्णवे इदं न मम ॥ १ ॥
viṣṇor nukaṁ vīryāṇi pravocaṁ yaḥ pārthivāni vimame rajāgmꣳ si yo askabhāyad uttaragmꣳ sadhastham vicakramāṇas tredho rugāyo viṣṇo rarāṭamasi viṣṇoḥ pṛṣṭhamasi viṣṇoḥ śñaptrestho viṣṇos yūrasi viṣṇo dhruvam asi vaiṣṇavam asi viṣṇave tvā svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 1 ॥

तद् अस्य प्रियम् अभिपाथो अश्याम्। नरो यत्र देवयवो मदन्ति। उरुक्रम् अस्य स हि बन्धुर् इत्था विष्णोः पदो परमे मध्व उत्सस् स्वाहा। विष्णवे इदं न मम ॥ २ ॥

tad asya priyam abhipātho aśyām । naro yatra devayavo madanti ।urukram asya sa hi bandhur itthā viṣṇoḥ pado parame madhva uthsas svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 2 ॥

प्रस्तद् विष्णुस् तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः। योस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा स्वाहा। विष्णवे इदं न मम ॥ ३ ॥

prastad viṣṇus tavate vīryāya । mṛgo na bhīmaḥ kucaro giriṣṭhāḥ । yosyoruṣu triṣu vikramaṇeṣu । adhikṣiyanti bhuvanāni viśvā svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 3 ॥

परो मात्रया तनुवा वृधान। न ते महित्वम् अन्वश्नुवन्ति। उभे ते विद्म रजसि पृथिव्या। विष्णो देवत्वम् परमस्य विथ्से स्वाहा। विष्णवे इदं न मम ॥ ४ ॥

paro mātrayā tanuvā vṛdhāna । na te mahitvam anvaśnuvanti । ubhe te vidma rajasi pṛthivyā । viṣṇo devatvam paramasya vithse svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 4 ॥

विचक्रमे पृथिवीम् एष एताम्। क्षेत्राय विष्णुर्मनुषे दशस्यन्। ध्रुवासो अस्य कीरयो जनासः। उरुक्षितगँ् सुजनिम् आचकार स्वाहा । विष्णवे इदं न मम ॥ ५ ॥

vicakrame pṛthivīm eṣa etām । kṣetrāya viṣṇur manuṣe daśasyan । dhruvāso asya kīrayo janāsaḥ । urukṣitagm̐ sujanim ācakāra svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 5 ॥

त्रिर्देवः पृथिवीम् एष एताम् । विचक्रमे शर्तचसं महित्वा । प्र-विष्णुरस्तु तवसस्तवीयान् । त्वेषगँ् ह्यस्य स्थविरस्य नाम स्वाहा । विष्णवे इदं न मम ॥ ६ ॥

trir devaḥ pṛthivīm eṣa etām । vicakrame śartacasaṁ mahitvā । pra-viṣṇur astu tavasastavīyān । tveṣagm̐ hyasya sthavirasya nāma svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 6 ॥

अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर् विचक्रमे। पृथिव्याः सप्त धामभिः स्वाहा। विष्णवे इदं न मम ॥७ ॥

ato devā avantu no yato viṣṇur vicakrame । pṛthivyāḥ sapta dhāmabhiḥ svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 7 ॥

इदं विष्णुर् विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम्। समूढम् अस्य पागुँ सुरे स्वाहा। विष्णवे इदं ॥ ८ ॥

idaṁ viṣṇur vicakrame tredha nidadhe padam । samūḍham asya pāgm̐ sure svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 8 ॥

त्रीणि पदा विचक्रमे विष्णुर्गोपा अदाभ्यः। अतो धर्माणि धारयन् स्वाहा। विष्णवे इदं न मम ॥ ९ ॥

trīṇi padā vicakrame viṣṇur gopā adābhyaḥ । ato dharmāṇi dhārayan svāhā ॥ viṣṇave idaṁ na mama ॥ 9 ॥

विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे। इन्द्रस्य युज्यस्य सखाः स्वाहा । विष्णवे इदं ॥ १० ॥

viṣṇoḥ karmāṇi paśyata yato vratāni paspaśe । indrasya yujyasya sakhāḥ svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 10 ॥

तद् विष्णोः परमं पदगँ् सदा पश्यन्ति सूरयः। दिवीव चक्षुरातातम् स्वाहा। विष्णवे इदं ॥ ११ ॥

tad viṣṇoḥ paramaṁ padagm̐ sadā paśyanti sūrayaḥ । divīva cakṣurātatam svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 11 ॥

तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवागँ् सः समिन्धते। विष्णोर्यत् परमं पदम् स्वाहा। विष्णवे इदं न मम ॥ १२ ॥

tad viprāso vipanyavo jāgṛvāgm̐ saḥ samindhate । viṣṇor yat paramaṁ padam svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥ 12 ॥

4. VARUNA HOMA (East Kunda)

उ॒द्दु॒त्त॒मं व॑रुण॒ पाश॑म् अ॒स्मद् अवा॑ध॒ं विम॑ध्यम॒गुं श्र॑थाय । अथा॑ व॒यं आ॑दित्य व्र॒ते तवाना॑गसो॒ अदि॑तये स्याम स्वाहा॑ । वरुणाय इदं न मम ॥ १ ॥

ud॑duttamaṁ va॑ruṇa pāśa॑m asmad avā॑ghaṁ vima॑dhyamaguṁ śra॑thāya । atha॑ vayaṁ ā॑ditya vrate tavānā॑gaso aditaye syāma svāhā॑ । varuṇāya idaṁ na mama ॥ 1 ॥

अव॑ते॒ हेडो॑ वरुण॒ अमो॑भि॒र् अव॑ य॒ज्ञोभि॑र् ईमहे ह॒विर्भि॑ः । क्षय॑न्न अ॒स्मभ्य॑म् असुर प्रचेतो॒ राज॒न् नेनागु॑ं सि शिश्रथः कृ॒ता॑नि॑ स्वाहा॑ । वरुणाय इदं न मम ॥ २ ॥

ava॑te heḍo॑ varuṇa amo॑bhir ava॑ yajñobhi॑r īmahe ha॒virbhi॑ḥ । kṣaya॑nna a॒smabhya॑m asura praceto॒ rāja॒n nenāgu॑ṁ si śiśrathaḥ kṛtāni॑ svāhā॑ । varuṇāya idaṁ na mama ॥ 2 ॥

अस्त॑भ्ना॒द्याम् ऋ॑ष॒भो अ॒न्तरि॑क्ष॒म् अमि॑मीत व॒रि॒माण॑ं पृथि॒व्या । असी॑दद् विश्वा॒ भुव॑नानि स॒म्राड् विश्वेत्-ता॒नि॒ वरु॑णस्य व्र॒ता॑नि॑ स्वाहा॑ । वरुणाय इदं न मम ॥ ३ ॥

asta॑bhnādyām ṛ॒ṣabho a॒ntarikṣa॒m ami॑mīta vari॒māṇa॑ṁ pṛthi॒vyā । asī॑dad viśvā॒ bhuva॑nāni sa॒mrāḍ viśvet-tāni॒ varu॑ṇasya vra॒tāni॑ svāhā॑ । varuṇāya idaṁ na mama ॥ 3 ॥

5. VISNU HOMA

South kunda; — 3 ahutis

अतो॑ दे॒वा अ॑वन्तु नो॒ यतो॒ विष्णु॑र्विचक्र॒मे । पृथि॒व्याः स॒प्त धाम॑भिः स्वाहा॑ । विष्णवे इदं न मम ॥

ato॑ de॒vā a॑vantu no॒ yato॒ viṣṇu॑r vicakra॒me । pṛthi॒vyāḥ sa॒pta dhāma॑bhiḥ svāhā॑ । viṣṇave idaṁ na mama ॥

West kunda

विष्णो॒र् नुक॑ं वी॒र्या॑णि प्रवो॑चं॒ यः पार्थि॑वानि विम॒मे रजा॑गु॑ं सि यो अस्क॑भाय॒द् उत्त॑रगु॑ं स॒धस्थ॑ं विचक्रमा॒णस् त्रे॒धो रु॑गा॒यो विष्णो॑ र॒रा॑टमसि॒ विष्णो॑ः पृष्ठम॑सि॒ विष्णो॒ः श्ञप्त्रेस्थो॒ विष्णो॒स्यूर॑सि विष्णो ध्रु॒वम॑सि वैष्ण॒वम॑सि॒ विष्ण॑वे त्वा स्वाहा॑ । विष्णवे इदं न मम ॥

viṣṇo॒r nuka॑ṁ vī॒rya॑ṇi pravo॑caṁ yaḥ pārthi॑vāni vima॒me raja॑gṁ॑ si yo aska॑bhāya॒d uttaragṁ॑ sa॒dhastha॑ṁ vicakramā॒ṇas tre॒dho ru॑gā॒yo viṣṇo॑ ra॒rā॑ṭamasi॒ viṣṇo॑ḥ pṛ॒ṣṭhamasi॒ viṣṇo॑ḥ śña॒ptresthe॒ viṣṇo॒s yūra॑si viṣṇo dhru॒vam a॑si vaiṣṇa॒vam a॑si॒ viṣṇa॑ve tvā svāhā॑ । viṣṇave idaṁ na mama ॥

North kunda

प॒रो मात्र॑या त॒नुवा॑ वृधान । न ते॑ महि॒त्वम् अन्व॑श्नुवन्ति । उ॒भे ते॑ विद्म रज॑सि पृथि॒व्या । विष्णो॑ देव॒त्वम् प॒र॒मस्य॑ विथ्से स्वाहा॑ । विष्णवे इदं न मम ॥

para॒ mātra॑yā ta॒nuvā॑ vṛdhāna । na te॑ mahi॒tvam anva॑śnuvanti । u॒bhe te॑ vidma॒ raja॑si pṛthi॒vyā । viṣṇo॑ deva॒tvam para॒masya॑ vithse svāhā॑ । viṣṇave idaṁ na mama ॥

6. LAKṢMI HOMA (In all four kundas)

हिर॑ण्यवर्णा॑ं हरि॑णीं सुव॒र्ण र॑ज॒त-स्र॑जाम् । च॒न्द्रां हि॒रण्म॑यीं ल॒क्ष्मीं जात॑वेदो म॒ आव॑ह स्वाहा॑ । श्रिया इदं न मम ॥ १ ॥

hiraṇ॑yavarṇā॑ṁ hariṇī॑ṁ suva॒rṇa ra॑jata॒-sra॑jām । ca॒ndrāṁ hi॒raṇma॑yī॑ṁ la॒kṣmī॑ṁ jāta॑vedo ma॒ āva॑ha svāhā॑ । śriyā idaṁ na mama ॥ 1 ॥

तां म॒ आव॑ह॒ जात॑वेदो ल॒क्ष्मीम् अन॑पगा॒मिनी॑म्। यस्यां॒ हिर॑ण्यं वि॒न्देयं॒ गामश्वं॒ पुरु॑षान् अ॒हम् स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ २ ॥

tāṁ ma॒ āva॑ha॒ jāta॑vedo la॒kṣmīm ana॑pagā॒minī॑m। yasyā॒ṁ hira॑ṇyaṁ vi॒ndeya॒ṁ gāmaśva॒ṁ puru॑ṣān a॒ham svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 2 ॥

अ॒श्वपू॒र्वां र॑थ-म॒ध्यां॒ ह॒स्तिना॑द प्र॒बोधि॑नीम्। श्रीय॑ं दे॒वीम् उप॑ह्वये॒ श्रीर्मा॑ दे॒वी जु॑षताम् स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ ३ ॥

aśva॒pūrvāṁ ra॑tha-ma॒dhyā॒ṁ ha॒stinā॑da pra॒bodhi॑nīm। śrīya॑ṁ de॒vīm upa॑hvaye॒ śrīrmā॑ de॒vī ju॑ṣatām svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 3 ॥

का॒ं सो॑स्मि॒तां हिर॑ण्य प्रा॒कारा॑म् आ॒र्द्रां॒ ज्वल॑न्तीं तृ॒प्तां॒ त॒र्पय॑न्तीम् प॒द्मे॒ स्थि॒तां प॒द्म-व॑र्णा॒ं ताम् इ॒होप॑ह्वये॒ श्रीयम् स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ ४ ॥

kā॒ṁ sosmi॒tāṁ hira॑ṇya prā॒kārā॑m ā॒rdrāṁ jvala॑ntī॒ṁ tṛ॒ptāṁ ta॒rpaya॑ntīm pa॒dme॒ sthi॒tāṁ pa॒dme॒ sthi॒tāṁ pa॒dma-var॑ṇā॒ṁ tām i॒hopa॑hvaye॒ śrīyam svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 4 ॥

च॒न्द्रां प्र॑भा॒सां य॒शसा॒ ज्वल॑न्तीं॒ श्रिय॑ं लो॒के दे॒व जु॑ष्टा॒म् उदा॒राम्। तां प॒द्मिनी॑मीं॒ शर॑ण॒म् अ॒हं प्रप॑द्येऽलक्ष्मीर् मे॑ नश्यता॒ं त्वां वृ॑णे स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ ५ ॥

ca॒ndrāṁ pra॑bhā॒sāṁ ya॒śasā॒ jvala॑ntī॒ṁ śriya॑ṁ lo॒ke de॒va ju॒ṣṭā॒ṁ udā॒rām। tāṁ pa॒dminī॒mī॒ṁ śara॒ṇam a॒haṁ prapa॑dye'lakṣmīr me॑ naśyatā॒ṁ tvāṁ vṛ॒ṇe svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 5 ॥

आ॒दि॒त्य व॑र्णे॒ तप॒सोऽधि॑जा॒तो व॒न॒स्पति॒स् तव॑ वृ॒क्षोऽथ बि॒ल्वः। तस्य॒ फला॑नि॒ तप॒सा नु॑दन्तु मा॒यान्त॑रा॒ याश्च॑ बा॒ह्या अ॑ल॒क्ष्मीः स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ ६ ॥

ā॒di॒tya va॑rṇe॒ tapa॒so'dhi॑jā॒to vana॒spati॒s tava॑ vṛ॒kṣo'tha bi॒lvaḥ। tasya॒ phala॑ni॒ tapa॒sā nudantu māyāntarā॒ yāśca bā॒hyā ala॒kṣmīḥ svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 6 ॥

उपै॑तु मां दे॑व-स॒खः की॒र्तिश्च॒ मणि॑ना स॒ह। प्रा॒दु॒र्भू॒तोऽस्मि॑ राष्ट्रे॒ऽस्मिन् की॒र्तिम् ऋ॒द्धिं द॒दातु मे स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ ७ ॥

upai॑tu māṁ de॑va-sa॒khaḥ kī॒rtiśca॒ maṇi॑nā sa॒ha। prādu॒rbhū॒to'smi॑ rāṣṭre॒'smin kī॒rtim ṛddhiṁ da॒dātu me svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 7 ॥

क्षुत्-पि॑पा॒सां म॑लां॒ ज्ये॒ष्ठाम् अ॑ल॒क्ष्मीं॑ नाशया॒म्यहम्। अभू॑ति॒म् अस॑मृद्धिं॒ च सर्वा॒न् निर्णु॑द मे॒ गृहा॑त् स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ ८ ॥

kṣut-pi॑pāsāṁ ma॑lāṁ jye॒ṣṭhām a॑la॒kṣmīṁ nāśa॑yāmyaham। abhū॒ti॒m asa॑mṛddhi॒ṁ ca sarvā॒n nirṇu॑da me॒ gṛhā॑t svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 8 ॥

ग॒न्ध-द्वा॒रां दु॑रा॒ध॒र्षां॒ नि॒त्य पु॑ष्टां॒ करी॒षिणी॑म्। ई॒श्वरीगु॑ं॒ सर्व॑ भूता॒नां॒ ताम् इ॒होप॑ह्वये॒ श्रियम् स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ ९ ॥

ga॒ndha-dvā॒rāṁ du॑rādha॒rṣā॒ṁ ni॒tya pu॑ṣṭā॒ṁ karī॒ṣi॒ṇी॒m। ī॒śvarīgu॑ṁ॒ sarva॑ bhūtā॒nā॒ṁ tām i॒hopa॑hvaye॒ śriyam svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 9 ॥

मन॑सः॒ काम॒म् आकू॑तिं वा॒चस् स॒त्यम् अ॑शीमहि। प॒शू॒नागु॑ं रू॒पम्-अ॑न्नस्य॒ मयि॒ श्रीः श्र॑यता॒ं यशः॑ स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ १० ॥

mana॑saḥ kāma॒m ākū॑ti॒ṁ vā॒cas sa॒tyam a॑śīmahi। pa॒śū॒nāgu॑ṁ rū॒pam-a॑nnasya॒ mayi॒ śrīḥ śra॑yatā॒ṁ ya॑śaḥ svāhā॑। śriyā idaṁ na mama ॥ 10 ॥

क॒र्द॑मे॑न प्र॑जाभू॒ता म॒यि॒ संभ॑व क॒र्द॑म। श्रिय॑ं वा॒स॑य॑ मे कु॒ले मा॒तर॑ं॒ पद्म॑ मालि॑नीम् स्वाहा॑। श्रिया इदं न मम ॥ ११ ॥

kardamena prajābhūtā mayi sambhava kardama । śriyam vāsaya me kule mātaram padma mālinīm svāhā । śriyā idam na mama ॥ 11 ॥

आपः सृजन्तु स्निग्धानि चिक्लीत वस मे गृहे । निच देवीं मातरग्गश् श्रियं वासय मे कुले स्वाहा । श्रिया इदं न मम ॥ १२ ॥

āpaḥ sṛjantu snigdhāni ciklīta vasa me gṛhe । nica devīm mātaraggaś śriyam vāsaya me kule svāhā । śriyā idam na mama ॥ 12 ॥

आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टिं सुवर्णां हेम मालिनीम् । सूर्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह स्वाहा । श्रिया इदं न मम ॥ १३ ॥

ārdrām puṣkariṇīm puṣṭim suvarṇām hema mālinīm । sūryām hiraṇmayīm lakṣmīm jātavedo ma āvaha svāhā । śriyā idam na mama ॥ 13 ॥

आर्द्रां यः करिणीं यष्टिं पिङ्गलां पद्म मालिनीम् । चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह स्वाहा । श्रिया इदं न मम ॥ १४ ॥

ārdrām yaḥ kariṇīm yaṣṭim piṅgalām padma mālinīm । candrām hiraṇmayīm lakṣmīm jātavedo ma āvaha svāhā । śriyā idam na mama ॥ 14 ॥

तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीम् अनपगामिनीम् । यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योऽश्वान् विन्देयं पुरुषान् अहम् स्वाहा । श्रिया इदं न मम ॥ १५ ॥

tām ma āvaha jātavedo lakṣmīm anapagāminīm । yasyām hiraṇyam prabhūtam gāvo dāsyo'śvān vindeyam puruṣān aham svāhā । śriyā idam na mama ॥ 15 ॥

7. BHU DEVI HOMA

भूमिर् भूम्ना द्यौर् वरिणाऽन्तरिक्षं महित्वा । उपस्थे ते देव्यदितेऽग्निम् अन्नादम् अन्नाद्याया दधे स्वाहा । भूम्या इदं ॥ १ ॥

bhūmir bhūmnā dyaur variṇā'ntarikṣam mahitvā । upasthe te devyadite'gnim annādam annādyāyā dadhe svāhā । bhūmyā idam ॥ 1 ॥

आयङ्गौः पृश्निरक्रमी दसनन् मातरं पुनः । पितरं च प्रयन्त्-सुवः स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ २ ॥

āyaṅgauḥ pṛśnir akramī dasanan mātaram punaḥ । pitaram ca prayant-suvaḥ svāhā । bhūmyā idam na mama ॥ 2 ॥

त्रिगुं शद्धाम विराजति वाक् पतङ्गाय शिश्रये । प्रत्यस्य वह द्यभिः स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ ३ ॥

triguṁ śaddhāma virājati vāk pataṅgāya śiśraye । pratyasya vaha dyabhiḥ svāhā । bhūmyā idam na mama ॥ 3 ॥

अस्य प्राणाद् अपानत्यन्तश्चरति रोचना । व्यख्यन् महिषः सुवः स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ ४ ॥

asya prāṇād apānatyantaścarati rocanā । vyakhyan mahiṣas suvaḥ svāhā । bhūmyā idam na mama ॥ 4 ॥

यत्वा क्रुद्धाः परोवप मन्युना यद् अवर्त्या । सुकल्पम् अग्ने तत् तव पुनस्-त्वोद्दीपयाम् असि स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ ५ ॥

yatvā kruddhāḥ parovapa manyunā yad avartyā । sukalpam agne tat tava punas-tvoddīpayām asi svāhā । bhūmyā idam na mama ॥ 5 ॥

यत्ते मन्यु परोप्तस्य पृथिवीम् अनुदध्वसे । आदित्या विश्वे तद्-देवा वसवश्च समाभरन् स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ ६ ॥

yatte manyu paroptasya pṛthivīm anudadhvase । ādityā viśve tad-devā vasavaśca samābharan svāhā । bhūmyā idaṁ na mama ॥ 6 ॥

मनो ज्योतिर् जुषताम् आज्यं विच्छिन्नं यज्ञगुं समिमं दधातु । बृहस्पतिस् तनुताम् इमं नो विश्वे देवा इह मादयन्ताम् स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ ७ ॥

mano jyotir juṣatām ājyaṁ vicchinnaṁ yajñaguṁ samimaṁ dadhātu । bṛhaspatis tanutām imaṁ no viśve devā iha mādayantām svāhā । bhūmyā idaṁ na mama ॥ 7 ॥

मेदिनी देवी वसुन्धरा स्याद् वसुधा देवी वासवी । ब्रह्म वर्चसः पितृणागुं श्रोत्रं चक्षुर् मनः स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ ८ ॥

medinī devī vasundharā syād vasudhā devī vāsavī । brahma varcasaḥ pitṛṇāguṁ śrotraṁ cakṣur manaḥ svāhā । bhūmyā idaṁ na mama ॥ 8 ॥

देवी हिरण्य-गर्भिणी देवी प्रसूवरी । सदने सत्यायने सीद स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ ९ ॥

devī hiraṇya-garbhiṇī devī prasūvarī । sadane satyāyane sīda svāhā । bhūmyā idaṁ na mama ॥ 9 ॥

समुद्रवती सावित्रीह नो देवी मह्यङ्गी । मही-धरणी महोव्यथिष्ठ स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ १० ॥

samudravatī sāvitrīha no devī mahyaṅgī । mahī-dharaṇī mahovyathiṣṭha svāhā । bhūmyā idaṁ na mama ॥ 10 ॥

शृङ्गे शृङ्गे यज्ञे यज्ञे विभीषणी । इन्द्र पत्नी व्यापिनी सुरसरिद् इह स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ ११ ॥

śṛṅge śṛṅge yajñe yajñe vibhīṣaṇī । indra patnī vyāpinī surasarid iha svāhā । bhūmyā idaṁ na mama ॥ 11 ॥

वायुमती जलशयनी श्रियं धाराजा सत्यन्धोपरि मेदिनी । श्वोपरिधतं परिगाय स्वाहा । भूम्या इदं 0 ॥१२ ॥

vāyumatī jalaśayanī śriyaṁ dhārājā satyandhopari medinī । śvoparidhataṁ parigāya svāhā । bhūmyā idaṁ na mama ॥ 12 ॥

विष्णु-पत्नीं महीं देवीं माधवीं माधव-प्रियाम् । लक्ष्मीं प्रिय सखीं देवीं नमाम्यच्युत वल्लभाम् स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥१३ ॥

viṣṇu-patnīṁ mahīṁ devīṁ mādhavīṁ mādhava-priyām । lakṣmīṁ priya sakhīṁ devīṁ namāmyacyuta vallabhām svāhā । bhūmyā idaṁ ॥ 13 ॥

ॐ धनुर्धरायै विद्महे सर्व सिद्ध्यै च धीमहि । तन्नो धरा प्रचोदयात् स्वाहा । भूम्या इदं न मम ॥ १४ ॥

oṁ dhanur-dharāyai vidmahe sarva siddhyai ca dhīmahi । tanno dharā pracodayāt svāhā । bhūmyā idaṁ na mama ॥ 14 ॥

8. VEDA HOMA

East — Rik veda (x 108)

अग्निमीले पुरोहितं यज्ञस्य देवम् ऋत्विजं । होतारं रत्न धातमग्ग्स् स्वाहा । ऋग्वेदाय इदं न मम ॥ १ ॥

agnim īḷe purohitaṁ yajñasya devam ṛtvijaṁ । hotāraṁ ratna dhātamaggs svāhā । ṛgvedāya idaṁ na mama ॥ 1 ॥

South — Yajur Veda (x 108)

इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थोपायवः स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणे स्वाहा । यजुर्वेदाय इदं न मम ॥ २ ॥

iṣe tvorje tvā vāyavas sthopāyavas stha devo vas savitā prārpayatu śreṣṭhatamāya karmaṇe svāhā । yajurvedāya idaṁ na mama ॥ 2 ॥

West — Sāma Veda (x 108)

अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्य दातये । निहोता सत्सि बर्हिषि स्वाहा । साम वेदाय इदं न मम ॥ ३ ॥

agna āyāhi vītaye gṛṇāno havya dātaye । nihotā satsi barhiṣi svāhā । sāma vedāya idaṁ na mama ॥ 3 ॥

North — Atharvana Veda (x 108)

शन्नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये । शं योरभिस्रवन्तु नः स्वाहा । अथर्वन वेदाय इदं न मम ॥ ४ ॥

śan-no devīr-abhiṣṭaya āpo bhavantu pītaye । śaṁ yor-abhisravantu nas svāhā । atharvana vedāya idaṁ na mama ॥ 4 ॥

9. HIRAṆYAGARBHA, INDRA, NĀRĀYAṆA & BRAHMĀ HOMAS

East (ājyam) — हिरण्य-गर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् । स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम स्वाहा ॥ हिरण्यगर्भाय इदम् न मम ॥

hiraṇya-garbhaḥ samavartatāgre bhūtasya jātaḥ patireka āsīt । sa dādhāra pṛthivīṁ dyāmutemāṁ kasmai devāya haviṣā vidhema svāhā ॥ hiraṇyagarbhāya idaṁ na mama ॥

South (tila) — आभिर्-गीर्भिर्-यदतो न ऊनम् । आप्यायय हरिवो वर्धमानः । यदा स्तोतृभ्यो महि गोत्रा रुजासि । भूयिष्ठभाजो अध ते स्याम स्वाहा ॥ इन्द्राय हरिवत इदं न मम ॥

ābhir-gīrbhir-yadato na ūnam । āpyāyaya harivo vardhamānaḥ । yadā stoṭṛbhyo mahi gotrā rujāsi । bhūyiṣṭhabhājo adha te syāma svāhā ॥ indrāya harivata idaṁ ॥

West (paddy) — नारायणं महा-ज्ञेयं विश्वात्मानं परायणम् ॥ नारायण परंब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः ॥ नारायण परो ज्योतिरात्मा नारायणः परः स्वाहा ॥ नारायणायेदं न मम ॥

nārāyaṇaṁ mahā-jñeyaṁ viśvātmānaṁ parāyaṇam ॥ nārāyaṇa paraṁ-brahma tattvaṁ nārāyaṇaḥ paraḥ ॥ nārāyaṇa paro jyotir-ātmā nārāyaṇaḥ paraḥ svāhā ॥ nārāyaṇāyedaṁ na mama ॥

North (samit) — उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्-त्वे-महे । उप प्रयन्तु मरुतः सुदानव इन्द्र प्राशूर् भवा सचा स्वाहा ॥ ब्रह्मणस्पतयेदं न मम ॥

uttiṣṭha brahmaṇaspate devayantas-tve-mahe । upa prayantu marutaḥ sudānava indra prāśūr bhavā sacā svāhā ॥ brahmaṇaspatayedam ॥

10. AṢṬHĀKṢARI & DVĀDAŚĀKṢARI HOMAM (Western Kunda)

ॐ नमो नरयणाय स्वाहा (१०८) oṁ namo narayaṇāya svāhā (108)

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय स्वाहा (१०८) oṁ namo bhagavate vāsudevāya svāhā (108)

11. CATUR-VIMŚATI MŪRTI HOMAM (In all four kundas)

ॐ वासुदेवाय स्वाहा । ॐ संकर्षणाय ० । ॐ प्रद्युम्नाय ० । ॐ अनिरुद्धाय ० । ॐ केशवाय ० । ॐ नारायणाय ० । ॐ माध्वाय ० । ॐ गोविन्दाय ० । ॐ विष्णवे ० । ॐ मधुसूदनाय ० । ॐ त्रिविक्रमाय ० । ॐ वामनाय ० । ॐ श्रीधराय ० । ॐ हृषीकेशाय ० । ॐ पद्मनाभाय ० । ॐ दामोदराय ० । ॐ मत्स्याय ० । ॐ कूर्माय ० । ॐ वराहाय ० । ॐ नारसिंहाय ० । ॐ वामनाय ० । ॐ भार्गव-रामाय ० । ॐ श्री-रामाय ० । ॐ बल-रामाय ० । ॐ श्री-कृष्णाय ० । ॐ कल्किने ० । ॐ श्रीयै ० । ॐ महालक्ष्म्यै ० ॥

oṁ vāsudevāya svāhā । oṁ saṁkarṣaṇāya 0 । oṁ pradyumnāya 0 । oṁ aniruddhāya 0 । oṁ keśavāya 0 । oṁ nārāyaṇāya 0 । oṁ mādhvāya 0 । oṁ govindāya 0 । oṁ viṣṇave 0 । oṁ madhusūdanāya 0 ।

oṁ trivikramāya 0 | oṁ vāmanāya 0 | oṁ śrīdharāya 0 | oṁ hṛṣīkeśāya 0 | oṁ padmanābhāya 0 | oṁ dāmodarāya 0 | oṁ matsyāya 0 | oṁ kūrmāya 0 | oṁ varāhāya 0 | oṁ nārasiṁhāya 0 | oṁ vāmanāya 0 | oṁ bhārgava-rāmāya 0 | oṁ śrī-rāmāya 0 | oṁ bala-rāmāya 0 | oṁ śrī-kṛṣṇāya 0 | oṁ kalkine 0 | oṁ śrīyai 0 | oṁ mahālakṣmyai 0 ||

12. VIṢṆU SAHASRANĀMA HOMAM (in all four kundas).

❖ *Depending on time this can also be done using the ślokas rather than the individual names.*

ॐ विश्वस्मै स्वाहा । विष्णवे । वषट्-काराय । भूत-भव्य भवत्-प्रभवे । भूत-क्रते । भूत-भ्रते । भावाय । भूतात्मने । भूत-भावनाय ॥ १ ॥ पूतात्मने । परमात्मने । मुक्तानाम् परमा-गतये । अव्ययाय । पुरुषाय । सक्षिणे । क्षेत्रज्ञाय । अक्षराय ॥ २ ॥ योगाय । योग-विदां-नेत्रे । प्रधान पुरुषेश्वराय । नारसिंह वपुषे । श्रीमते । केशवाय । पुरुषोत्तमाय ॥ ३ ॥ सर्वस्मै । शर्वाय । शिवाय । स्थानवे । भूतादये । निधये अव्ययाय । शम्भवाय । भावनाय । भर्त्रे । प्रभवाय । प्रभवे । इश्वराय ॥ ४ ॥ स्वायंभुवे । शंभवे । आदित्याय । पुष्कराक्षाय । मह-स्वनाय । अनादि-निधनाय । धात्रे । विधात्रे । धातुर्-उत्तमाय ॥ ५ ॥ अप्रमेयाय । ह्रषीकेसाय । पद्मनाभाय । अमर-प्रभवे । विश्वकर्मने । मनवे । त्वष्ट्रे । स्थविष्ठाय । स्थविराय । ध्रुवाय ॥ ६ ॥ अग्राह्याय । शाश्वताय । कृष्णाय । लोहिताक्षाय । प्रतर्दनाय । प्रभूताय । त्रिककुब्-धाम्ने । पवित्राय । मङ्गलाय -परस्मै ॥ ७ ॥ ईशानाय । प्रणादाय । प्राणाय । ज्येष्ठाय । श्रेष्ठाय । प्रजापतये । हिरण्य-गर्भाय । भू-गर्भाय । माधवाय । मधु-सूदनाय ॥ ८ ॥ इश्वराय । विक्रमिने । धन्विने । मेधाविने । विक्रमाय । क्रमाय । अनुत्तमाय । दुरधर्साय । कृतज्ञाय । कृते । आमवते ॥ ९ ॥ सुरेशाय । शरणाय । शमणे । विश्व-रेतसे । प्रजा-भवाय । अह्ने । संवत्सराय । व्यालाय । प्रत्ययाय । सर्व-दर्शनाय ॥ १० ॥

oṁ viśvasmai svāhā | viṣṇave | vaṣaṭ-kārāya | bhūta-bhavya bhavat-prabhave | bhūta-krte | bhūta-bhrte | bhāvāya | bhūtātmane | bhūta-bhāvanāya || 1 || pūtātmane | paramātmane | muktānām paramā-gataye | avyayāya | puruṣāya | sakṣiṇe | kṣetrajñāya | akṣarāya || 2 || yogāya | yoga-vidāṁ-netre | pradhāna puruṣeśvarāya | nārasiṁha vapuṣe | śrīmate | keśavāya | puruṣottamāya || 3 || sarvasmai | śarvāya | śivāya | sthānave | bhūtādaye | nidhaye avyayāya | śambhavāya | bhāvanāya | bhartre | prabhavāya | prabhave | iśvarāya || 4 || svāyaṁbhuve | śaṁbhave | ādityāya | puṣkarākṣāya | maha-svanāya | anādi-nidhanāya | dhātre | vidhātre | dhātur-uttamāya || 5 || aprameyāya | hṛṣīkesāya | padmanābhāya | amara-prabhave | viśvakarmane | manave | tvaṣṭre | sthaviṣṭhāya | sthavirāya | dhruvāya || 6 || agrāhyāya | śāśvatāya | kṛṣṇāya | lohitākṣāya | pratardanāya | prabhūtāya | trikakub-dhāmne | pavitrāya | maṅgalāya -parasmai || 7 || īśānāya | praṇādāya | prāṇāya | jyeṣṭhāya | śreṣṭhāya | prajāpataye | hiraṇya-garbhāya | bhū-garbhāya | mādhavāya | madhu-sūdanāya || 8 || iśvarāya | vikramine | dhanvine | medhāvine | vikramāya | kramāya | anuttamāya | duradharsāya | kṛtajñāya | kṛte | āmavate || 9 || sureśāya | śaraṇāya | śamaṇe | viśva-retase | prajā-bhavāya | ahne | saṁvatsarāya | vyālāya | pratyayāya | sarva-darśanāya || 10 ||

अजाय । सर्वेश्वराय । सिद्धाय । सिद्धये । सर्वादये अच्युताय । वृष-कपये । अमेयात्मने । सर्व-योग-विनिः-सृताय ॥ ११ ॥ वसवे । वसु-मनसे । सत्याय । समात्मने । सम्मिताय । समाय । अमोघाय । पुण्डरीकाक्षाय । वृस-कर्मने । वृषाक्रतये ॥ १२ ॥ रुद्राय । बहु-शिरसे । बभ्रवे । विश्व-योनये । शुचि-श्रवसे । अमृताय । शाश्वताय स्थनवे । वरारोहाय । महा-तपसे ॥ १३ ॥ सर्व-गाय । सर्व-विदे । भानवे । विश्वक्षेनाय । जनार्दनाय । वेदाय । वेद-विदे । अव्यङ्गाय । वेदाङ्गाय । वेद-विदे । कवये ॥ १४ ॥ लोकध्यक्षाय । सुरध्यक्षाय । धर्माध्यक्षाय । क्रतक्रताय । चतुरात्मने । चतुर्-व्यूहाय । चतुर्-दंष्ट्राय । चतुर्-भुजाय ॥ १५ ॥ भ्राजिष्णवे । भोजनाय । भोक्त्रे । सहिष्णवे । जगद्-आदिजाय । अनघाय । विजयाय । जेत्रे । विश्व-योनये । पुनर्-वसवे ॥ १६ ॥ उपेन्द्राय । वामनाय । प्रांशवे । अमोघाय । सुचये । ऊइर्जिताय । अतिन्द्राय । सङ्ग्रहाय । सर्गाय । धृतात्मने । नियमाय । यमाय ॥ १७ ॥ वेद्याय । वैद्याय । सदा-योगिने । वीरघ्ने । माधवाय । मधवे । अतिन्द्रियाय । महामायाय । महोत्साहाय । महा-बलाय ॥ १८ ॥

महा-बुद्धये । महावीर्याय । महाशक्तये । महाद्युतये । अनिर्देश्यवपुशे । श्रीमते । अमेयात्मने । महाद्रिधृषे ॥ १९ ॥
महेस्वासाय । महीभर्त्रे । श्रीनिवासाय । सताङ्-गतये । अनिरुद्धाय । सुरानन्दाय । गोविन्दाय । गोविदां-पतये ॥ २०

ajāya | sarveśvarāya | siddhāya | siddhaye | sarvādaye | acyutāya | vṛṣa-kapaye | ameyātmane | sarva-yoga-viniḥ-sṛtāya ॥ 11 ॥ vasave | vasu-manase | satyāya | samātmane | sammitāya | samāya | amoghāya | puṇḍarīkākṣāya | vṛsa-karmane | vṛṣākrtaye ॥ 12 ॥ rudrāya | bahu-śirase | babhrave | viśva-yonaye | śuci-śravase | amṛtāya | śāśvatāya sthanave | varārohāya | mahā-tapase ॥ 13 ॥ sarva-gāya | sarva-vide | bhānave | viśvakṣenāya | janārdanāya | vedāya | veda-vide | avyaṅgāya | vedāṅgāya | veda-vide | kavaye ॥ 14 ॥ lokadhyakṣāya | suradhyakṣāya | dharmādhyakṣāya | krtakrtāya | caturātmane | catur-vyūhāya | catur-daṁṣṭrāya | catur-bhujāya ॥ 15 ॥ bhrājiṣṇave | bhojanāya | bhoktre | sahiṣṇave | jagad-ādijāya | anaghāya | vijayāya | jetre | viśva-yonaye | punar-vasave ॥ 16 ॥ upendrāya | vāmanāya | prāṁśave | amoghāya | sucaye | ūirjitāya | atindrāya | saṅgrahāya | sargāya | dhṛtātmane | niyamāya | yamāya ॥ 17 ॥ vedyāya | vaidyāya | sadā-yogine | vīraghne | mādhavāya | madhave | atindriyāya | mahāmāyāya | mahotsāhāya | mahā-balāya ॥ 18 ॥ mahā-buddhaye | mahā-viryāya | mahā-śaktaye | mahā-dyutaye | anirdeśya-vapuśe | śrīmate | ameyātmane | mahādridhṛṣe ॥ 19 ॥ mahesvāsāya | mahī-bhartre | śrīnivāsāya | satāṅ-gataye | aniruddhāya | surānandāya | govindāya | govidāṁ-pataye ॥ 20 ॥

मरिचये । दमनाय । हंसाय । सुपमाय । भुजगोत्तमाय । हिरण्य-नभाय । सुतपसे । पद्म-नाभाय । प्रजापतये ॥ २१ ॥
अमृत्यवे । सर्व-दृषे । सिंहाय । सन्धात्रे । सन्धिमते । स्थिराय । अजाय । दुर्मर्षनाय । शस्त्रे । विश्रुतात्मने । सुरारिघ्ने ॥ २२ ॥ गुरुर्-गुरु-तमाय । धाम्ने । सत्याय । सत्य-पराक्रमाय । निमिशाय । अनिमिषाय । स्त्रग्विने । वाचस्पतये । उदाराधिये ॥ २३ ॥ अग्रण्ये । ग्रामन्ये । श्रीमते । न्यायाय । नेत्रे । समीरनाय । सहस्र-मूर्ध्ने । विश्वात्मने । सहस्राक्षाय । सहस्र-पदे ॥ २४ ॥ आवर्तनाय । निवृत्तात्मने । सम्वृताय । सम्प्रमर्दनाय । अहस्-सम्वर्तकाय । वह्नये । अनिलाय । धरणी-धराय ॥ २५ ॥ सुप्रसदाय । प्रसन्न्-आत्मने । विश्व-स्रष्ट्रे । विश्व-भुग्-विभवे । सत्-कर्त्रे । सत्-क्रत्ताय । साधवे । जह्नवे । नरायनाय । नराय ॥ २६ ॥ असङ्ख्येयाय । अप्रमेय्-आत्मने । विशिष्ठाय । शिष्ठ-क्रिते । शुचये । सिद्धर्थाय । सिद्ध-सङ्कल्पाय । सिद्धि-दाय । सिद्धि-साधनाय ॥ २७ ॥ वृषाहिणे । वृषभाय । विष्णवे । वृष-पर्वणे । वृषोदराय । वर्धनाय । वर्ध-मानाय । विविक्ताय । श्रुति-सागराय ॥ २८ ॥ सुभुजाय । दुर्धराय । वाग्मिने । महेन्द्राय । वसुदाय । वसवे । नैक-रूपाय । बृहद्-रूपाय । शिपिविष्टाय । प्रकाशनाय ॥ २९ ॥ ओजस्-तेजो-द्युति-धराय । प्रकाशात्मने । प्रतापनाय । ऋद्धाय । स्पष्टाक्षराय । मन्त्राय । चन्द्रांशवे । भास्कर-द्युतये ॥ ३० ॥

maricaye | damanāya | haṁsāya | supamāya | bhujagottamāya | hiraṇya-nabhāya | sutapase | padma-nābhāya | prajāpataye ॥ 21 ॥ amṛtyave | sarva-dṛṣe | siṁhāya | sandhātre | sandhimate | sthirāya | ajāya | durmarṣanāya | śastre | viśrutātmane | surārighne ॥ 22 ॥ gurur-guru-tamāya | dhāmne | satyāya | satya-parākramāya | nimiśāya | animiṣāya | sragvine | vācaspataye | udārādhiye ॥ 23 ॥ agraṇye | grāmanye | śrīmate | nyāyāya | netre | samīranāya | sahasra-mūrdhne | viśvātmane | sahasrākṣāya | sahasra-pade ॥ 24 ॥ āvartanāya | nivṛttātmane | samvṛtāya | sampramardanāya | ahaḥ samvartakāya | vahnaye | anilāya | dharaṇī-dharāya ॥ 25 ॥ suprasadāya | prasann-ātmane | viśva-srṣṭre | viśva-bhug-vibhave | sat-kartre | sat-krtāya | sādhave | jahnave | narāyanāya | narāya ॥ 26 ॥ asaṅkhyeyāya | apramey-ātmane | viśiṣṭhāya | śiṣṭha-krite | śucaye | siddharthāya | siddha-saṅkalpāya | siddhi-dāya | siddhi-sādhanāya ॥ 27 ॥ vṛṣāhiṇe | vṛṣabhāya | viṣṇave | vṛṣa-parvaṇe | vṛṣodarāya | vardhanāya | vardha-mānāya | viviktāya | śruti-sāgarāya ॥ 28 ॥ subhujāya | durdharāya | vāgmine | mahendrāya | vasudāya | vasave | naika-rūpāya | bṛhad-rūpāya | śipiviṣṭāya | prakāśanāya ॥ 29 ॥ ojas-tejo-dyuti-dharāya | prakāśātmane | pratāpanāya | ṛddhāya | spaṣṭākṣarāya | mantrāya | candrāṁśave | bhāskara-dyutaye ॥ 30 ॥

अमृतांशूद्भवाय । भानवे । शशिबिन्दवे । सुरेश्वराय । औसधाय । जगतस्-सेतवे । सत्य-धर्म-पराक्रमाय ॥ ३१ ॥ भूत-भव्य-भवन्-नथाय । पवनाय । पावनाय । अनलाय । कामघ्ने । काम-क्रते । कान्ताय । कामाय । काम-प्रदाय । प्रभवे ॥ ३२ ॥ युगादि-कृते । युगावर्ताय । नैक-मयाय । महाशनाय । अदृश्याय । व्यक्त-रूपाय । सहस्र-जिते । अनन्त-जिते ॥ ३३ ॥ इष्टाय । अविशिस्ताय । शिष्टेष्टाय । शिखन्दिने । नहुषाय । वृषाय । क्रोधघ्ने । क्रोध-कृते । कर्त्रे । विश्व-बाहवे । मही-धराय ॥ ३४ ॥ अच्युताय । प्रथिताय । प्रानाय । प्राणदाय । वासवानुजाय । अपाम्-निधये । अधिष्ठनाय । अप्रमत्ताय । प्रतिष्ठिताय ॥ ३५ ॥ स्कन्दाय । स्कन्द-धराय । धुर्याय । वरदाय । वायु-वाहनाय । वासुदेवाय । बृहद्-भानवे आदिदेवाय । पुरन्दराय ॥ ३६ ॥ अशोकाय । तारणाय । ताराय । शूराय । सौरये । जनेश्वराय । अनुकूलाय । शतावर्ताय । पद्मिने । पद्म-निभेक्षनाय ॥ ३७ ॥ पद्म-नाभाय । अरविन्दाक्षाय । पद्म-गर्भाय । शरीर-भृते । महाऋद्धये । ऋद्धाय । वृद्धात्मने । महाक्षाय । गरुड-ध्वजाय ॥ ३८ ॥ अतुलाय । सरभाय । भीमाय । सम-यज्ञाय । हविर्-हरये । सर्व-लक्षन-लक्षन्याय । लक्ष्मीवते । समितिञ्जायय ॥ ३९ ॥ विक्षराय । रोहिताय । मर्गाय । हेतवे । दामोदराय । सहाय । मही-धराय । महा-भागाय । वेगवते । अमिताशनाय ॥ ४० ॥

Amṛtāṁśūdbhavāya | bhānave | śaśibindave | sureśvarāya | ausadhāya | jagataḥ setave | satya-dharma-parākramāya ॥ 31 ॥ bhūta-bhavya-bhavan-nathāya | pavanāya | pāvanāya | analāya | kāmaghne | kāma-krte | kāntāya | kāmāya | kāma-pradāya | prabhave ॥ 32 ॥ yugādi-kṛte | yugāvartāya | naika-mayāya | mahāśanāya | adṛśyāya | vyakta-rūpāya | sahasra-jite | ananta-jite ॥ 33 ॥ iṣṭāya | aviśistāya | śiṣṭeṣṭāya | śikhandine | nahuṣāya | vṛṣāya | krodhaghne | krodha-kṛte | kartre | viśva-bāhave | mahī-dharāya ॥ 34 ॥ acyutāya | prathitāya | prānāya | prāṇadāya | vāsavānujāya | apām-nidhaye | adhiṣṭhanāya | apramattāya | pratiṣṭhitāya ॥ 35 ॥ skandāya | skanda-dharāya | dhuryāya | varadāya | vāyu-vāhanāya | vāsudevāya | bṛhad-bhānave ādidevāya | purandarāya ॥ 36 ॥ aśokāya | tāraṇāya | tārāya | śūrāya | sauraye | janeśvarāya | anukūlāya | śatāvartāya | padmine | padma-nibhekṣanāya ॥ 37 ॥ padma-nābhāya | aravindākṣāya | padma-garbhāya | śarīra-bhṛte | mahāṛddhaye | ṛddhāya | vṛddhātmane | mahākṣāya | garuḍa-dhvajāya ॥ 38 ॥ atulāya | sarabhāya | bhīmāya | sama-yajñāya | havir-haraye | sarva-lakṣana-lakṣanyāya | lakṣmīvate | samitiñjāyaya ॥ 39 ॥ vikṣarāya | rohitāya | margāya | hetave | dāmodarāya | sahāya | mahī-dharāya | mahā-bhāgāya | vegavate | amitāśanāya ॥ 40 ॥

उद्भवाय । क्षोभनाय । देवाय । श्री-गर्भाय । परमेश्वराय । करणाय । कारणाय । कर्त्रे । विकर्त्रे । गहनाय । गुहाय ॥ ४१ ॥ व्यवसायाय । व्यवष्ठानाय । संस्थानाय । स्थानदाय । ध्रुवाय । परर्द्धये । परम-स्पष्ताय । तुष्टाय । पुष्ठाय । शुभेक्षनाय ॥ ४२ ॥ रामाय । विरामाय । विरतो-मार्गाय । नेयाय । नयाय । अनयाय । विराय । शक्तिमतां-श्रेष्ठाय । धर्माय । धर्म-विद्-उत्तमाय ॥ ४३ ॥ वैकुण्ठाय । पुरुषाय । प्राणाय । प्राणदाय । प्रणमाय । पृथवे । हिरण्य-गर्भाय । शत्रुघ्नाय । व्याप्ताय । वायवे । अधोक्षजाय ॥ ४४ ॥ ऋतवे । सुदर्शनाय । कलाय । परमेष्ठिने । परिग्रहाय । उग्राय । संवत्सराय । दक्षाय । विश्रामाय । विश्व-दक्षिनाय ॥ ४५ ॥ विस्ताराय । स्थावर-स्थानवे । प्रमानाय । बिजायाव्ययाय । अर्थाय । अनर्थाय । महाकोशाय । महाभागाय । महाधनाय ॥ ४६ ॥ अनिर्विन्नाय । स्थविष्ठाय । भुवे । धर्म-यूपाय । महा-मखाय । नक्षत्र-नेमये । नक्षत्रिणे । क्षमाय । क्षामाय । समीहनाय ॥ ४७ ॥ यज्ञाय । इज्याय । महेज्याय । क्रतवे । सत्राय । सताङ्-गतये । सर्व-दर्शिने । विमुक्तात्मने । सर्वज्ञाय । ज्ञानम्-उत्तमाय ॥ ४८ ॥ सुव्रताय । सुमुखाय । सूक्ष्माय । सुघोषाय । सुखदाय । सुहृदे । मनो-हराय । जित-क्रोधाय । वीर-बाहवे । विदारनाय ॥ ४॥ स्वापनाय । स्ववशाय । व्यापिने । नैकात्मने । नैक-कर्म-कृते । वत्सराय । वत्सलाय । वत्सिने । रत्न-गर्भाय । धनेश्वराय ॥ ५० ॥

udbhavāya | kṣobhanāya | devāya | śrī-garbhāya | parameśvarāya | karaṇāya | kāraṇāya | kartre | vikartre | gahanāya | guhāya ॥ 41 ॥ vyavasāyāya | vyavaṣṭhānāya | saṁsthānāya | sthānadāya | dhruvāya | pararddhaye | parama-spaṣtāya | tuṣṭāya | puṣṭhāya | śubhekṣanāya ॥ 42 ॥ rāmāya | virāmāya | virato-mārgāya | neyāya | nayāya | anayāya | virāya | śaktimatāṁ-śreṣṭhāya | dharmāya |

dharma-vid-uttamāya ॥ 43 ॥ vaikuṇṭhāya । puruṣāya । prāṇāya । prāṇadāya । praṇamāya । pṛthave । hiraṇya-garbhāya । śatrughnāya । vyāptāya । vāyave । adhokṣajāya ॥ 44 ॥ ṛtave । sudarśanāya । kalāya । parameṣṭhine । parigrahāya । ugrāya । saṁvatsarāya । dakṣāya । viśrāmāya । viśva-dakṣināya ॥ 45 ॥ vistārāya । sthāvara-sthānave । pramānāya । bijāyāvyayāya । arthāya । anarthāya । mahākośāya । mahābhāgāya । mahādhanāya ॥ 46 ॥ anirvinnāya । sthaviṣṭhāya । bhuve । dharma-yūpāya । mahā-makhāya । nakṣatra-nemaye । nakṣatriṇe । kṣamāya । kṣāmāya । samīhanāya ॥ 47 ॥ yajñāya । ijyāya । mahejyāya । kratave । satrāya । satāṅ-gataye । sarva-darśine । vimuktātmane । sarvajñāya । jñānam-uttamāya ॥ 48 ॥ suvratāya । sumukhāya । sūkṣmāya । sughoṣāya । sukhadāya । suhṛde । mano-harāya । jita-krodhāya । vīra-bāhave । vidāranāya ॥ 4॥ svāpanāya । svavaśāya । vyāpine । naikātmane । naika-karma-kṛte । vatsarāya । vatsalāya । vatsine । ratna-garbhāya । dhaneśvarāya ॥ 50 ॥

धर्म-गुपे । धर्म-कृते । धर्मिने । सदाय । अक्षराय । असत्-क्षराय । अविज्ञात्रे । सहस्रांशवे । विधात्रे । कृत-लक्षनाय ॥ ५१ ॥ गभस्ति-नेमये । सत्त्वस्थाय । सिंहाय । भूत-महेश्वराय । आदि-देवाय । महा-देवाय । देवेशाय । देव-भृते । गुरवे ॥ ५२ ॥ उत्तराय । गोपतये । गोप्त्रे । ज्ञान-गम्याय । पुरातनाय । शरीर-भूत-भृते । भोक्त्रे । कपिन्द्राय । भुरि-दक्षिनाय । सोमपाय ॥ ५३ ॥ अमृतपाय । सोमाय । पुरु-जिते । पुरु-सत्तमाय । विनयाय । जायय । सत्य-सन्धाय । दाशार्हाय । सात्त्वतां-पतये ॥ ५४ ॥ जिवाय । विनयिताय । साक्षिने । मुकुन्दाय । अमित-विक्रमाय । अंभो-निधये । अनन्तात्मने । महो-दधि-शयाय । अन्तकाय ॥ ५५ ॥ अजाय । महार्हाय । स्वाभाव्याय । जितामित्राय । प्रमोदनाय । आनन्दाय । नन्दनाय । नन्दाय । सत्य-धर्माय । त्रिविक्रमाय ॥ ५६ ॥ महा-ऋषये । कपिलाचार्याय । कृतज्ञाय । मेदिनी-पतये । त्रि-पदाय । त्रि-दशाध्यक्षाय । महा-श्रृङ्गाय । कृतान्त-कृते ॥ ५७ ॥ मह-वराहाय । गोविन्दाय । सुषेणाय । कनकाङ्गदिने । गुह्याय । गभिराय । गहनाय । गुप्ताय । चक्र-गदा-धराय ॥ ५८ ॥ वेधसे । स्वाङ्गाय । अजिताय । कृष्णाय । दृढाय । सङ्कर्षणाय । अच्युताय । वरुणाय । वारुणाय । वृक्षाय । पुष्करक्षाय । महा-मनसे ॥ ५९ ॥ भगवते । भगघ्ने । नन्दिने । वनमालिने । हलायुधाय । अदित्याय । ज्योतिर्-आदित्याय । सहिष्णवे । गति-सत्तमाय ॥ ६० ॥

dharma-gupe । dharma-kṛte । dharmine । sadāya । akṣarāya । asat-kṣarāya । avijñātre । sahasrāṁśave । vidhātre । kṛta-lakṣanāya ॥ 51 ॥ gabhasti-nemaye । sattvasthāya । siṁhāya । bhūta-maheśvarāya । ādi-devāya । mahā-devāya । deveśāya । deva-bhṛte । gurave ॥ 52 ॥ uttarāya । gopataye । goptre । jñāna-gamyāya । purātanāya । śarīra-bhūta-bhṛte । bhoktre । kapindrāya । bhuri-dakṣināya । somapāya ॥ 53 ॥ amṛtapāya । somāya । puru-jite । puru-sattamāya । vinayāya । jāyaya । satya-sandhāya । dāśārhāya । sāttvatāṁ-pataye ॥ 54 ॥ jivāya । vinayitāya । sākṣine । mukundāya । amita-vikramāya । aṁbho-nidhaye । anantātmane । maho-dadhi-śayāya । antakāya ॥ 55 ॥ ajāya । mahārhāya । svābhāvyāya । jitāmitrāya । pramodanāya । ānandāya । nandanāya । nandāya । satya-dharmāya । trivikramāya ॥ 56 ॥ mahā-ṛṣaye । kapilācāryāya । kṛtajñāya । medinī-pataye । tri-padāya । tri-daśādhyakṣāya । mahā-śṛṅgāya । kṛtānta-kṛte ॥ 57 ॥ maha-varāhāya । govindāya । suṣeṇāya । kanakāṅgadine । guhyāya । gabhirāya । gahanāya । guptāya । cakra-gadā-dharāya ॥ 58 ॥ vedhase । svāṅgāya । ajitāya । kṛṣṇāya । dṛḍhāya । saṅkarṣaṇāya । acyutāya । varuṇāya । vāruṇāya । vṛkṣāya । puṣkarakṣāya । mahā-manase ॥ 59 ॥ bhagavate । bhagaghne । nandine । vanamāline । halāyudhāya । adityāya । jyotir-ādityāya । sahiṣṇave । gati-sattamāya ॥ 60 ॥

सु-धन्वने । खण्ड-परशवे । दारुणाय । द्रविण-प्रदाय । दिवस्स्पृशे । सर्व-दृशे । व्यासाय । वचस्पतये । अयोनिजाय ॥ ६१ ॥ त्रि-साम्ने । साम-गाय । साम्ने । निर्वाणाय । भेषजाय । भिषजे । सन्यास-क्रृते । शमाय । शान्ताय । निष्ठायै ॐ शान्त्यै । परायणाय ॥ ६२ ॥ शुभाङ्गाय । शान्ति-दाय । स्रष्ट्रे । कुमुदाय । कुवलेशयाय । गोहिताय । गो-पतये । गोप्त्रे । व्रसभाक्षाय । वृष-प्रियाय ॥ ६३ ॥ अनिवर्तिने । निव्रात्मने । संक्षेप्त्रे । क्षेम-क्रृते । सिवाय । स्रीवत्स-वक्षसे । श्रीवासाय । श्री-पतये । श्रीमतां-वराय ॥ ६४ ॥ श्री-दाय । श्रीशाय । श्रीनिवासाय । श्री-निधये ।

श्री-विभावनाय । श्री-धराय । श्री-कराय । श्रेयश्-श्रीमते । लोकत्रय्-आश्रयाय ॥ ६५ ॥ स्वक्षाय । स्वङ्गाय । शतानन्दाय । नन्दये । ज्योतिर्-गनेश्वराय । विजितात्मने । अविधेयात्मने । सत्-कीर्तये । छिन्न-संशयाय ॥ ६६ ॥ उदीर्णाय । सर्वतश्-चक्षुसे । अनीशाय । साश्वत-स्थिराय । भूशयाय । भूषनाय । भूतये । विशोकाय । शोक-नाशनाय ॥ ६७ ॥ अर्चिष्मते । अर्चिताय । कुम्भाय । विशुद्ध्-आत्मने । विशोधनाय । अनिरुद्धाय । अप्रतिरथाय । प्रद्युम्नाय । अमित-विक्रमाय ॥ ६८ ॥ काल-नेमि-निघ्ने । विराय । शौरये । शूर-जन्-एश्वराय । त्रिलोक्-आत्मने । त्रिलोक्-एशाय । केशवाय । केशिघ्ने । हरये ॥ ६९ ॥ काम-देवाय । काम-पालाय । कामिने । कान्ताय । कृतागमाय । अनिर्देश्य-वपुषे । विष्णवे । वीराय । अनन्ताय । धनञ्जयाय ॥ ७० ॥

su-dhanvane | khaṇḍa-paraśave | dāruṇāya | draviṇa-pradāya | divaḥ spṛśe | sarva-dṛśe | vyāsāya | vacaspataye | ayonijāya ॥ 61 ॥ tri-sāmne | sāma-gāya | sāmne | nirvāṇāya | bheṣajāya | bhiṣaje | sanyāsa-krte | śamāya | śāntāya | niṣṭhāyai oṁ śāntyai | parāyaṇāya ॥ 62 ॥ śubhāṅgāya | śānti-dāya | sraṣṭre | kumudāya | kuvaleśayāya | gohitāya | go-pataye | goptre | vrsabhākṣāya | vṛṣa-priyāya ॥ 63 ॥ anivartine | nivrttātmane | saṁkṣeptre | kṣema-krte | sivāya | srīvatsa-vakṣase | śrīvāsāya | śrī-pataye | śrīmatāṁ-varāya ॥ 64 ॥ śrī-dāya | śrīśāya | śrīnivāsāya | śrī-nidhaye | śrī-vibhāvanāya | śrī-dharāya | śrī-karāya | śreyaḥ śrīmate | lokatray-āśrayāya ॥ 65 ॥ svakṣāya | svaṅgāya | śatānandāya | nandaye | jyotir-ganeśvarāya | vijitātmane | avidheyātmane | sat-kīrtaye | chinna-saṁśayāya ॥ 66 ॥ udīrṇāya | sarvataś-cakṣuse | anīśāya | sāśvata-sthirāya | bhūśayāya | bhūṣanāya | bhūtaye | viśokāya | śoka-nāśanāya ॥ 67 ॥ arciṣmate | arcitāya | kumbhāya | viśuddh-ātmane | viśodhanāya | aniruddhāya | apratirathāya | pradyumnāya | amita-vikramāya ॥ 68 ॥ kāla-nemi-nighne | virāya | śauraye | śūra-janeśvarāya | trilok-ātmane | trilok-eśāya | keśavāya | keśighne | haraye ॥ 69 ॥ kāma-devāya | kāma-pālāya | kāmine | kāntāya | kṛtāgamāya | anirdeśya-vapuṣe | viṣṇave | vīrāya | anantāya | dhanañjayāya ॥ 70 ॥

ब्रह्मण्याय । ब्रह्म-कृद्-ब्रह्मणे । ब्रह्मणे । ब्रह्म-विवर्धनाय । ब्रह्म-विदे । ब्रह्मणाय । ब्रह्मिने । ब्रह्मज्ञाय । ब्राह्मन-प्रियाय ॥ ७१ ॥ महा-क्रमाय । महा-कर्मने । महा-तेजसे । महोरगाय । महा-क्रतवे । महा-यज्वने । महा-यज्ञाय । महा-हविसे ॥ ७२ ॥ स्तव्याय । स्तव-प्रियाय । स्तोत्राय । स्तुतये । स्तोत्रे । रण-प्रियाय । पूर्णाय । पूरयित्रे । पुण्याय । पुण्य-कीर्तये । अनामयाय ॥ ७३ ॥ मनो-जवाय । तिर्थ-कराय । वसु-रेतसे । वसु-प्रदाय । वसु-प्रदाय । वासुदेवाय । वसवे । वसु-मनसे । हविसे ॥ ७४ ॥ सद्-गतये । सत्-कृतये । सत्तायै । सद्-भूतये । सत्-परायणाय । शूर-सेनाय । यदु-श्रेष्ठाय । सन्-निवासाय । सुयामुनाय ॥ ७५ ॥ भूत-वासाय । वसुदेवाय । सर्वासु-निलयाय । अनलाय । दर्पघ्ने । दर्पदाय । दृप्ताय । दुर्धराय । अपराजिताय ॥ ७६ ॥ विश्व-मूर्तये । महा-मदये । दीप्त-मूर्तये । अमूर्तिमते । अनेक-मूर्तये । अव्यक्ताय । शत-मूर्तये । शत्-आननाय ॥ ७७ ॥ एकस्मै । नैकस्मै । साय । वाय । कस्मै । कस्मै । यस्मै । तस्मै । पदम्-अनुत्तमाय । लोक-बन्धवे । लोक-नथाय । माधवाय । भक्त-वत्सलाय ॥ ७८ ॥ सुव्रग्-वर्णाय । हेमाङ्गाय । वराङ्गाय । चन्द-नाङ्गदिने । वीरघ्ने । विषमाय । शून्याय । घृताशिसे । अचलाय । चलाय ॥ ७९ ॥ अमानिने । मानदाय । मान्याय । लोक-स्वामिने । त्रिलोक-धृषे । सुमेधसे । मेधजाय । धन्याय । सत्य-मेधसे । धरा-धराय ॥ ८० ॥

brahmaṇyāya | brahma-kṛd-brahmaṇe | brahmaṇe | brahma-vivardhanāya | brahma-vide | brahmaṇāya | brahmine | brahmajñāya | brāhmana-priyāya ॥ 71 ॥ mahā-kramāya | mahā-karmane | mahā-tejase | mahoragāya | mahā-kratave | mahā-yajvane | mahā-yajñāya | mahā-havise ॥ 72 ॥ stavyāya | stava-priyāya | stotrāya | stutaye | stotre | raṇa-priyāya | pūrṇāya | pūrayitre | puṇyāya | puṇya-kīrtaye | anāmayāya ॥ 73 ॥ mano-javāya | tirtha-karāya | vasu-retase | vasu-pradāya | vasu-pradāya | vāsudevāya | vasave | vasu-manase | havise ॥ 74 ॥ sad-gataye | sat-kṛtaye | sattāyai | sad-bhūtaye | sat-parāyaṇāya | śūra-senāya | yadu-śreṣṭhāya | san-nivāsāya | suyāmunāya ॥ 75 ॥ bhūta-vāsāya | vasudevāya | sarvāsu-nilayāya | analāya | darpaghne | darpadāya | dṛptāya | durdharāya |

aparājitāya ॥ 76 ॥ viśva-mūrtaye । mahā-madaye । dīpta-mūrtaye । amūrtimate । aneka-mūrtaye । avyaktāya । śata-mūrtaye । śat-ānanāya ॥ 77 ॥ ekasmai । naikasmai । sāya । vāya । kasmai । kasmai । yasmai । tasmai । padam-anuttamāya । loka-bandhave । loka-nathāya । mādhavāya । bhakta-vatsalāya ॥ 78 ॥ suvrṇa-varṇāya । hemāṅgāya । varāṅgāya । canda-nāṅgadine । vīraghne । viṣamāya । śūnyāya । ghṛtāśise । acalāya । calāya ॥ 79 ॥ amānine । mānadāya । mānyāya । loka-svāmine । triloka-dhṛṣe । sumedhase । medhajāya । dhanyāya । satya-medhase । dharā-dharāya ॥ 80 ॥

तेजो-वृषाय । द्युति-धराय । सर्व-शस्त्र-भृतां-वराय । प्रग्रहाय । निग्रहाय । व्यग्राय । नैक-शृङ्गाय । गदाग्रजाय ॥ ८१ ॥ चतुर्-मूर्तये । चतुर्-बाहवे । चतुर्व्यूहाय । चतुर्-गतये । चतुरात्मने । चतुर्-भावाय । चतुर्-वेदविदे । एकपदे ॥ ८२ ॥ समावर्ताय । अनिवृत्तात्मने । दुर्जायय । दुरतिक्रमाय । दुर्लभाय । दुर्गमाय । दुर्गाय । दुरावासाय । दुररिघ्ने ॥ ८३ ॥ शुभाङ्गाय । लोक-सारङ्गाय । सुतन्तवे । तन्तु-वर्धनाय । इन्द्र-कर्मने । महा-कर्मने । कृत-कर्मणे । कृतागमाय ॥ ८४ ॥ उद्भवाय । सुन्दराय । सुन्दाय । रत्न-नाभाय । सुलोचनाय । अर्काय । वाजसनाय । सर्व-विज्जयिने । जायन्ताय । सर्व-विज्जयिने ॥ ८५ ॥ सुवर्ण-बिन्दवे । अक्षोभ्याय । सर्व-वागिश्वर्-एश्वराय । महा-ह्रदाय । महा-गर्ताय । महा-भूताय । महा-निधये ॥ ८६ ॥ कुमुदाय । कुन्दराय । कुन्दाय । पर्जन्याय । पवनाय । अनिलाय । अम्राशाय । अमृत-वपुषे । सर्वज्ञाय । सर्वतो-मुखाय ॥ ८७ ॥ सुलभाय । सुव्रताय । सिद्धाय । शतुजिच्-छत्रु-तापनाय । न्यग्रोधो-दुम्बराय । अश्वत्थाय । चनूरान्ध्र-निसूदनाय ॥ ८८ ॥ सहस्रार्चिसे । सप्त-जिह्वाय । सप्तैधषे । सप्त-वाहनाय । अमूर्तये । अनघाय । अचिन्त्याय । भय-क्रते । भाय-नाशनाय ॥ ८९ ॥ अणवे । बृहते । कृशाय । स्थूलाय । गुण-भृते । निर्गुणाय । महते । अधृताय । स्वधृताय । स्वास्याय । प्राग्-वंशाय । वंश-वर्धनाय ॥ ९० ॥

tejo-vṛṣāya । dyuti-dharāya । sarva-śastra-bhṛtāṁ-varāya । pragrahāya । nigrahāya । vyagrāya । naika-śṛṅgāya । gadāgrajāya ॥ 81 ॥ catur-mūrtaye । catur-bāhave । catur-vyūhāya । catur-gataye । catur-ātmane । catur-bhāvāya । catur-veda-vide । ekapade ॥ 82 ॥ samāvartāya । anivṛttātmane । durjāyaya । dur-atikramāya । dur-labhāya । dur-gamāya । durgāya । dur-āvāsāya । durarighne ॥ 83 ॥ śubhāṅgāya । loka-sāraṅgāya । sutantave । tantu-vardhanāya । indra-karmane । mahā-karmane । kṛta-karmaṇe । kṛtāgamāya ॥ 84 ॥ udbhavāya । sundarāya । sundāya । ratna-nābhāya । su-locanāya । arkāya । vājasanāya । sarva-vijjayine । jāyantāya । sarva-vijjayine ॥ 85 ॥ suvarṇa-bindave । akṣobhyāya । sarva-vāgiśvar-eśvarāya । mahā-hradāya । mahā-gartāya । mahā-bhūtāya । mahā-nidhaye ॥ 86 ॥ kumudāya । kundarāya । kundāya । parjanyāya । pavanāya । anilāya । amrtāśāya । amrta-vapuṣe । sarvajñāya । sarvato-mukhāya ॥ 87 ॥ sulabhāya । suvratāya । siddhāya । śatujic-chatru-tāpanāya । nyagrodho-dumbarāya । aśvatthāya । canūr-āndhra-nisūdanāya ॥ 88 ॥ sahasrārcise । sapta-jihvāya । saptaidhaṣe । sapta-vāhanāya । amūrtaye । anaghāya । acintyāya । bhaya-krte । bhāya-nāśanāya ॥ 89 ॥ aṇave । bṛhate । kṛśāya । sthūlāya । guṇa-bhṛte । nirguṇāya । mahate । adhṛtāya । svadhṛtāya । svāsyāya । prāg-vaṁśāya । vamśa-vardhanāya ॥ 90 ॥

भार-भृते । कथिताय । योगिने । योगीशाय । सर्व-कामदाय । अश्रमाय । श्रवनाय । क्षामाय । सुपर्नाय । वायु-वाहनाय ॥ ९१ ॥ धनुर्-धराय । धनुर्-वेदाय । दण्डाय । दमयित्रे । दमाय । अपराजिताय । सर्व-सहाय । नियन्त्रे । नियमाय । यमाय ॥ ९२ ॥ सत्त्ववते । सत्त्विकाय । सत्याय । सत्य-धर्म-परायनाय । अभिप्रायाय । प्रियर्हाय । अर्हाय । प्रिय-कृते । प्रीति-वर्धनाय ॥ ९३ ॥ विहायस-गतये । ज्योतिसे । सु-रुचये । हुत-भुग्-विभवे । रवये । विरोचनाय । सूर्याय । सवित्रे । रवी-लोचनाय ॥ ९४ ॥ अनन्त-हुत-भुक्-भोक्त्रे । सुखदाय । नैकदाय । अग्रजाय । अनिर्विन्नाय । सदामर्सिने । लोकधिष्ठनाय । अद्भुताय ॥ ९५ ॥ सनातनाय् । सनातन-तमाय । कपिलाय । कपिर्-अव्ययाय । स्वस्तीदाय । स्वस्ती-क्रते । स्वस्तये । स्वस्ती-भुजे । स्वस्ती-दक्षिनाय ॥ ९६ ॥ अरौद्राय । कुण्डलिने । चक्रिने । विक्रमिने । ऊर्जित-शासनाय । शब्दातिगाय । शब्द-सहाय । शिशिराय । शर्वरीकराय ॥ ९७ ॥ अक्रूराय । पेशलाय । दक्षाय । दक्षिनाय । क्षमिणां-वराय । विद्वित्तमाय । वित-भयाय । पुण्य-श्रवन-किर्तनाय ॥ ९८ ॥ उत्तारनाय । दुस्कृतिघ्ने । पुण्याय । दुःस्वप्न-नाशनाय । वीरघ्ने । रक्षनाय । सद्क्ष्यो । जीवनाय । पर्यवष्ठिताय ॥ ९९ ॥

अनन्तरूपाय । अनन्त-श्रिये । जितमन्यवे । भायपहाय । चतुरश्राय । गभिरात्मने । विदिशाय । व्यादिशाय । दिशाय ॥ १०० ॥

bhāra-bhṛte । kathitāya । yogine । yogīśāya । sarva-kāmadāya । aśramāya । śravanāya । kṣāmāya । suparnāya । vāyu-vāhanāya ॥ 91 ॥ dhanur-dharāya । dhanur-vedāya । daṇḍāya । damayitre । damāya । aparājitāya । sarva-sahāya । niyantre । niyamāya । yamāya ॥ 92 ॥ sattvavate । sattvikāya । satyāya । satya-dharma-parāyanāya । abhiprāyāya । priyarhāya । arhāya । priya-kṛte । prīti-vardhanāya ॥ 93 ॥ vihāyasa-gataye । jyotise । su-rucaye । huta-bhug-vibhave । ravaye । virocanāya । sūryāya । savitre । ravī-locanāya ॥ 94 ॥ ananta-huta-bhuk-bhoktre । sukhadāya । naikadāya । agrajāya । anirvinnāya । sadāmarsine । lokadhiṣṭhanāya । adbhutāya ॥ 95 ॥ sanātanāy । sanātana-tamāya । kapilāya । kapir-avyayāya । svastīdāya । svastī-krte । svastaye । svastī-bhuje । svastī-dakṣināya ॥ 96 ॥ araudrāya । kuṇḍaline । cakrine । vikramine । ūrjita-śāsanāya । śabdātigāya । śabda-sahāya । śiśirāya । śarvarīkarāya ॥ 97 ॥ akrūrāya । peśalāya । dakṣāya । dakṣināya । kṣamiṇām-varāya । vidvittamāya । vita-bhayāya । puṇya-śravana-kirtanāya ॥ 98 ॥ uttāranāya । duskṛtighne । puṇyāya । duḥ-svapna-nāśanāya । vīraghne । rakṣanāya । sadbhyo । jīvanāya । pary-avaṣṭhitāya ॥ 99 ॥ ananta-rūpāya । ananta-śriye । jita-manyave । bhāyapahāya । caturaśrāya । gabhirātmane । vidiśāya । vyādiśāya । diśāya ॥ 100

अनादये । भूर्भुवे । लक्ष्म्यै । सुवीराय । रुचिराङ्गदाय । जननाय । जन-जन्मादये । भिमाय । भीम-पराक्रमाय ॥ १०१ ॥ आधार-निलयाय । धात्रे । पुस्प-हसाय । प्रजगराय । ऊर्ध्वगाय । सत्-पथ्-आचाराय । प्राण-दाय । प्रनवाय । पणाय ॥ १०२ ॥ प्रमाणाय । प्राण-निलयाय । प्राण-भृते । प्राण-जीवनाय । तत्त्वाय । तत्त्व-विदे । एकात्मने । जन्म-मृत्यु-जरातिगाय ॥ १०३ ॥ भूर्भुवस्स्वस्-तरवे । ताराय । सविता । प्रपित-महाय । यज्ञाय । यज्ञ-पतये । यज्वने । यज्ञाङ्गाय । यज्ञ-वाहनाय ॥ १०४ ॥ यज्ञ-भृते । यज्ञ-कृते । यज्ञिने । यज्ञ-भुजे । यज्ञ -साधनाय । यज्ञान्त-क्रते । यज्ञ -गुह्याय । अन्नाय । अन्नदाय ॥ १०५ ॥ आत्मा-योनये । स्वायम्-जाताय । वैखनाय । सम-गायनाय । देवकी-नन्दनाय । स्रष्ट्रे । क्षितिगाय । पाप-नाशनाय ॥ १०६ ॥ शङ्क-भृते । नन्दकिने । चक्रिने । शार्ङ्ग-धन्वने । गदा-धराय । रथाङ्ग-पाणये । अक्षोभ्याय । सर्व प्रहरणायुधाय ॥ १०७ ॥

anādaye । bhūr-bhuve । lakṣmyai । suvīrāya । rucirāṅgadāya । jananāya । jana-janmādaye । bhimāya । bhīma-parākramāya ॥ 101 ॥ ādhāra-nilayāya । dhātre । puspa-hasāya । prajagarāya । ūrdhvagāya । sat-path-ācārāya । prāṇa-dāya । pranavāya । paṇāya ॥ 102 ॥ pramāṇāya । prāṇa-nilayāya । prāṇa-bhṛte । prāṇa-jīvanāya । tattvāya । tattva-vide । ekātmane । janma-mṛtyu-jarātigāya ॥ 103 ॥ bhūr-bhuvaḥ svas-tarave । tārāya । savitā । prapita-mahāya । yajñāya । yajña-pataye । yajvane । yajñāṅgāya । yajña-vāhanāya ॥ 104 ॥ yajña-bhṛte । yajña-kṛte । yajñine । yajña-bhuje । yajña -sādhanāya । yajñānta-krte । yajña -guhyāya । annāya । annadāya ॥ 105 ॥ ātmā-yonaye । svāyam-jātāya । vaikhanāya । sama-gāyanāya । devakī-nandanāya । sraṣṭre । kṣitigāya । pāpa-nāśanāya ॥ 106 ॥ śaṅka-bhṛte । nandakine । cakrine । śārṅga-dhanvane । gadā-dharāya । rathāṅga-pāṇaye । akṣobhyāya । sarva praharaṇāyudhāya ॥ 107 ॥

13. NITYA-MUKTĀNĀM HOMAM (in all four kundas.)

ॐ आधारशक्त्यै ० । आधारशक्त्य इदं ॥ १ ॥ अखिल जगद्-आधाराय कूर्म-रूपिणे नारायणाय ० । आधारा-शक्त्या इदं ॥ २ ॥ अनन्ताय नाग-राजाय ० । अनन्ताय नाग-राजाय इदं ॥ ३ ॥ भूं भूम्यै ० । भूम्या इदं ॥ ४ ॥ श्री वैकुण्ठाय दिव्य-लोकाय ० । वैकुण्ठाय दिव्य-लोकायेदम् ॥ ५ ॥ श्री वैकुण्ठाय दिव्य-जनपदाय ० । वैकुण्ठाय दिव्य-जन-पदायेदम् ॥ ६ ॥ श्री वैकुण्ठाय दिव्य-नगराय ० । वैकुण्ठाय दिव्य-नगरायेदम् ॥ ७ ॥ श्री वैकुण्ठाय दिव्य-विमानाय ० । वैकुण्ठाय दिव्य-विमानायेदम् ॥ ८ ॥ आनन्दमयाय दिव्य मण्टपाय ० । आनन्दमयाय दिव्य मण्टपायेदम् ॥ ९ ॥ आस्तरण-रूपिणे अनन्ताय नाग-राजाय ० । अनन्ताय नाग-राजायेदम् ॥ १० ॥ धर्माय पीठ-

पादाय ० । धर्माय पीठ-पादायेदम् ॥ ११ ॥ ज्ञानाय पीठ-पादाय ० । ज्ञानाय पीठ-पादायेदम् ॥ १२ ॥ वैराग्याय पीठ-पादाय ० । वैराग्याय पीठ-पादायेदम् ॥ १३ ॥ ऐश्वर्याय पीठ-पादाय ० । ऐश्वर्याय पीठपादायेदम् ॥ १४ ॥ ऋग्वेदाय पीठ-वाहकाय ० । ऋग्वेदाय पीठ-वाहकायेदम् ॥ १५ ॥ यजुर्-वेदाय पीठ-वाहकाय ० । यजुर्-वेदाय पीठ-वाहकायेदम् ॥ १६ ॥ साम-वेदाय पीठ-वाहकाय ० । साम-वेदाय पीठ-वाहकायेदम् ॥ १७ ॥ अथर्वण-वेदाय पीठ-वाहकाय ० । अथर्वण-वेदाय पीठ-वाहकायेदम् ॥ १८ ॥ धर्माय पीठ-गात्राय ० । धर्माय पीठ-गात्रायेदम् ॥ १९ ॥ अधर्माय पीठ-गात्राय ० । अधर्माय पीठ-गात्रायेदम् ॥ २० ॥ अज्ञानाय पीठ-गात्राय ० । अज्ञानाय पीठ-गात्रायेदम् ॥ २१ ॥ अवैराग्याय पीठ-गात्राय ० । अवैराग्याय पीठ-गात्रायेदम् ॥ २२ ॥ अनैश्वर्याय पीठ-गात्राय ० । अनैश्वर्याय पीठ-गात्रायेदम् ॥ २३ ॥ एभिः परिच्छिन्न-तनवे सदसद्-आत्मकाय ० । सदसद्-आत्मकायेदम् ॥ २४ ॥ पीठ-भूताय नाग-राजाय स्वाह । पीठ-भूताय नाग-राजायेदम् ॥ २५ ॥ पीठस्योपरि अष्ट-दल-पद्माय ० । अष्ट-दल-पद्मायेदम् ॥ २६ ॥ वह्नि मण्डलाय ० । वह्नि मण्डलायेदम् ॥ २७ ॥ सोम मण्डलाय ० । सोम मण्डलायेदम् ॥ २८ ॥ सूर्य मण्डलाय ० । सूर्य मण्डलायेदम् ॥ २९ ॥ विमलायै चामर-हस्तायै ० ॥ २९ ॥ उत्कर्षिण्यै चामर-हस्तायै ० ॥ ३० ॥ ज्ञानायै चामर-हस्तायै ० ॥ ४० ॥ क्रियायै चामर-हस्तायै ० ॥ ५० ॥ प्रह्व्यै चामर-हस्तायै ० ॥ ६० ॥ सत्यायै चामर-हस्तायै ० ॥ ७० ॥ ईशानायै चामर-हस्तायै ० ॥ ८० ॥ योगायै चामर-हस्तायै ० ॥ ९० ॥ अनुग्रहायै चामर-हस्तायै ० ॥ १०० ॥ जगत् प्रकृतये योग-पीठ-वाहकाय ० ॥ १०१ ॥ सहस्र-शीर्षायानन्त नाग-राजाय ० ॥ १०२ ॥ पुरतः पाद-पीठाय ० ॥ १०३ ॥ भगवत्-पादुकाभ्यागं ० ॥ १०४ ॥

oṁ ādhāraśaktyai । ādhāraśaktya idaṁ ॥ 1 ॥ akhila jagad-ādhārāya kūrma-rūpiṇe nārāyaṇāya । ādhārā-śaktyā idaṁ ॥ 2 ॥ anantāya nāga-rājāya । anantāya nāgarājāya idaṁ ॥ 3 ॥ bhūṁ bhūmyai । bhūmyā idaṁ ॥ 4 ॥ śrī vaikuṇṭhāya divya-lokāya । vaikuṇṭhāya divya-lokāyedam ॥ 5 ॥ śrī vaikuṇṭhāya divya-janapadāya । vaikuṇṭhāya divya-jana-padāyedam ॥ 6 ॥ śrī vaikuṇṭhāya divya-nagarāya । vaikuṇṭhāya divya-nagarāyedam ॥ 7 ॥ śrī vaikuṇṭhāya divya-vimānāya । vaikuṇṭhāya divya-vimānāyedam ॥ 8 ॥ ānandamayāya divya maṇṭapāya । ānandamayāya divya maṇṭapāyedam ॥ 9 ॥ āstaraṇa-rūpiṇe anantāya nāga-rājāya । anantāya nāga-rājāyedam ॥ 10 ॥ dharmāya pīṭha-pādāya । dharmāya pīṭha-pādāyedam ॥ 11 ॥ jñānāya pīṭha-pādāya । jñānāya pīṭha-pādāyedam ॥ 12 ॥ vairāgyāya pīṭha-pādāya । vairāgyāya pīṭha-pādāyedam ॥ 13 ॥ aiśvaryāya pīṭha-pādāya । aiśvaryāya pīṭhapādāyedam ॥ 14 ॥ ṛgvedāya pīṭha-vāhakāya । ṛgvedāya pīṭha-vāhakāyedam ॥ 15 ॥ yajur-vedāya pīṭha-vāhakāya । yajur-vedāya pīṭha-vāhakāyedam ॥ 16 ॥ sāma-vedāya pīṭha-vāhakāya । sāma-vedāya pīṭha-vāhakāyedam ॥ 17 ॥ atharvaṇa-vedāya pīṭha-vāhakāya । atharvaṇa-vedāya pīṭha-vāhakāyedam ॥ 18 ॥ dharmāya pīṭha-gātrāya । dharmāya pīṭha-gātrāyedam ॥ 19 ॥ adharmāya pīṭha-gātrāya । adharmāya pīṭha-gātrāyedam ॥ 20 ॥ ajñānāya pīṭha-gātrāya । ajñānāya pīṭha-gātrāyedam ॥ 21 ॥ avairāgyāya pīṭha-gātrāya । avairāgyāya pīṭha-gātrāyedam ॥ 22 ॥ anaiśvaryāya pīṭha-gātrāya । anaiśvaryāya pīṭha-gātrāyedam ॥ 23 ॥ ebhiḥ paricchinna-tanave sadasad-ātmakāya । sadasad-ātmakāyedam ॥ 24 ॥ pīṭha-bhūtāya nāga-rājāya svāha । pīṭha-bhūtāya nāga-rājāyedam ॥ 25 ॥ pīṭhasyopari aṣṭa-dala-padmāya । aṣṭa-dala-padmāyedam ॥ 26 ॥ vahni maṇḍalāya । vahni maṇḍalāyedam ॥ 27 ॥ soma maṇḍalāya । soma maṇḍalāyedam ॥ 28 ॥ sūrya maṇḍalāya । sūrya maṇḍalāyedam ॥ 29 ॥ vimalāyai cāmara-hastāyai ॥ 29 ॥ utkarṣiṇyai cāmara-hastāyai ॥ 30 ॥ jñānāyai cāmara-hastāyai ॥ 40 ॥ kriyāyai cāmara-hastāyai ॥ 50 ॥ prahvyai cāmara-hastāyai ॥ 60 ॥ satyāyai cāmara-hastāyai ॥ 70 ॥ īśānāyai cāmara-hastāyai ॥ 80 ॥ yogāyai cāmara-hastāyai ॥ 90 ॥ anugrahāyai cāmara-hastāyai ॥ 100 ॥ jagat prakṛtaye yoga-pīṭha-vāhakāya ॥ 101 ॥ sahasra-śīrṣāyānanta nāga-rājāya ॥ 102 ॥ puratah pāda-pīṭhāya ॥ 103 ॥ bhagavat-pādukābhyāgaṁ ॥ 104 ॥

ॐ अस्मत् गुरुभ्यस्-० ॥ १०५ ॥ अस्मत् परम-गुरुभ्यस्-० ॥ १०६ ॥ अस्मत् सर्व-गुरुभ्यस्-० ॥ १०७ ॥ मनवालमामुनये ० ॥ १०८ ॥ श्रिमते रामानुजाय ० ॥ १०९ ॥ श्री पूर्ण मिश्राय ० ॥ ११० ॥ श्रीमद्-यामुनये ० ॥ १११ ॥ श्री राम-मिश्राय ० ॥ ११२ ॥ श्री पुण्डरिकाक्षाय ० ॥ ११३ ॥ श्रीमन् नाथ-मुनये ० ॥ ११४ ॥ श्री शटकोपाय ० ॥ ११५ ॥ श्रीमते विष्वक्सेनाय ० ॥ ११६ ॥ ॐ पद्मायै सुदर्शनाय हेतिराजाय ० ॥ ११७ ॥ पञ्चजन्याय शङ्खाधिपतये ० ॥ ११८ ॥ कौमोदक्यायै गदाधि-पतये ० ॥ ११९ ॥ नन्दकाय खड्गाधिपतये ० ॥ १२० ॥ शार्ङ्गाय सशरायाधिपतये ० ॥ १२१ ॥ श्रीवत्साय श्रीनिवासाय ० ॥ १२२ ॥ श्री कौस्तुभाय रत्नाधिपतये ० ॥ १२३ ॥ वैजन्त्यै वनमालायै ० ॥ १२४ ॥

oṁ asmat gurubhyas- ॥ 105 ॥ asmat parama-gurubhyas- ॥ 106 ॥ asmat sarva-gurubhyas ॥ 107 ॥ manavālamāmunaye ॥ 108 ॥ śrimate rāmānujāya ॥ 109 ॥ śrī pūrṇa miśrāya ॥ 110 ॥ śrīmad-yāmunaye ॥ 111 ॥ śrī rāma-miśrāya ॥ 112 ॥ śrī puṇḍarikākṣāya ॥ 113 ॥ śrīman nātha-munaye ॥ 114 ॥ śrī śaṭakopāya ॥ 115 ॥ śrīmate viṣvaksenāya ॥ 116 ॥ oṁ padmāyai sudarśanāya hetirājāya ॥ 117 ॥ pañcajanyāya śaṅkhādhipataye ॥ 118 ॥ kaumodakyāyai gadādhi-pataye ॥ 119 ॥ nandakāya khaḍgādhipataye ॥ 120 ॥ śārṅgāya saśarāyādhipataye ॥ 121 ॥ śrīvatsāya śrīnivāsāya ॥ 122 ॥ śrī kaustubhāya ratnādhipataye ॥ 123 ॥ vaijantyai vanamālāyai ॥ 124 ॥

श्रीं श्रियै ० ॥ १२५ ॥ भूं भूम्यै ० ॥ १२६ ॥ नीं नीलायै ० ॥ १२७ ॥ ह्रां पुष्ट्यै ० ॥ १२८ ॥ इं सरस्वत्यै ० ॥ १२९ ॥ द्रां निद्रायै ० ॥ १३० ॥ क्लीं कान्त्यै ० ॥ १३१ ॥ कं पृथिव्यै ० ॥ १३२ ॥ गं गरुडाय ० ॥ १३३ ॥ किरीटाय मकुटाधिपतये ० ॥ १३४ ॥ किरीटमालायै आपीडात्मने ० ॥ १३५ ॥ दक्षिण-कुण्डलाय मकरात्मने ० ॥ १३६ ॥ वाम-कुण्डलाय मकरात्मने ० ॥ १३७ ॥ कण्ठिकाभरणाय० ॥ १३८ ॥ श्रीमत्-तुलस्यै ० ॥ १३९ ॥ हाराय सर्वाभरणाधिपतये ० ॥ १४० ॥ काञ्ची-गुणोज्ज्वलाय दिव्य-पीताम्बराय ० ॥ १४१ ॥ सर्वेभ्यो भगवद्-भूषणेभ्यस् ० ॥ १४२ ॥

śrīṁ śriyai ॥ 125 ॥ bhūṁ bhūmyai ॥ 126 ॥ nīṁ nīlāyai ॥ 127 ॥ hrāṁ puṣṭyai ॥ 128 ॥ iṁ sarasvatyai ॥ 129 ॥ drāṁ nidrāyai ॥ 130 ॥ klīṁ kāntyai ॥ 131 ॥ kaṁ pṛthivyai ॥ 132 ॥ gaṁ garuḍāya ॥ 133 ॥ kirīṭāya makuṭādhipataye ॥ 134 ॥ kirīṭamālāyai āpīḍātmane ॥ 135 ॥ dakṣiṇa-kuṇḍalāya makarātmane ॥ 136 ॥ vāma-kuṇḍalāya makarātmane ॥ 137 ॥ kaṇṭhikābharaṇāya ॥ 138 ॥ śrīmat-tulasyai ॥ 139 ॥ hārāya sarvābharaṇādhipataye ॥ 140 ॥ kāñcī-guṇojjvalāya divya-pītāmbarāya ॥ 141 ॥ sarvebhyo bhagavad-bhūṣaṇebhyas ॥ 142 ॥

Uttarāṅgam

- *Naivedyaṁ*
- *Nitya Pūrṇāhuti*
- *Sāṭṭumurai*
- *Tīrtha Prasādam Ghoṣṭi*

THIRD DAY

TATTVA HOMAS

- *The aṅga homa should be done with ghee before the rising of the sun.*
- *The sampātam is collected and nyāsa is done on the mūrtis with the sruva.*

1. AṄGA HOMA

Tattva homaḥ

ॐ मकाराय जीवात्मकाय स्फटिकाकाराय स्वाहा — मं नम ॥
oṁ makārāya jīvātmakāya sphaṭikākārāya svāhā — maṁ nama ‖ head

ॐ भकाराय सितवर्णाय प्रकृत्यात्मने नमस्स्वाहा — भं नम ॥
oṁ bhakārāya sitavarṇāya prakṛtyātmane namassvāhā — bhaṁ nama ‖ head

ॐ बकारय बुद्धितत्वात्मकाय स्फटिकाकाराय स्वाहा — बं नम ॥
oṁ bakāraya buddhitatvātmakāya sphaṭikākārāya svāhā — baṁ nama ‖ heart

ॐ फकाराय पाटल-वर्णाय अहङ्कारात्मने स्वाहा — फं नम ॥
oṁ phakārāya pāṭala-varṇāya ahaṅkārātmane svāhā — phaṁ nama ‖ heart

ॐ पकाराय सित-वर्णाय मन आत्मने — पं नम ॥
pakārāya sita-varṇāya mana ātmane — paṁ nama ‖ heart

ॐ नकाराय शुक्ल-वर्णाय शब्द तन्मात्रात्मने — नं नम ॥
nakārāya śukla-varṇāya śabda tanmātrātmane — naṁ nama ‖ ears

ॐ धकाराय लोहित-वर्णाय स्पर्श-तन्मात्रात्मने — धं नम ॥
dhakārāya lohita-varṇāya sparśa-tanmātrātmane — dhaṁ nama ‖ skin

दकाराय कर्बुर-वर्णाय रूप-तन्मात्रात्मने — दं नम ॥
dakārāya karbura-varṇāya rūpa-tanmātrātmane — daṁ nama ‖ eyes

थकाराय पाण्डुर-वर्णाय रस-तन्मात्रात्मने — थं नम ॥
thakārāya pāṇḍura-varṇāya rasa-tanmātrātmane — thaṁ nama ‖ mouth

तकाराय सित-वर्णाय गन्ध-तन्मात्रात्मने — तं नम ॥
takārāya sita-varṇāya gandha-tanmātrātmane — taṁ nama ‖ nose

णकाराय पाटल-वर्णाय श्रोत्रात्मने — णं नम ॥
ṇakārāya pāṭala-varṇāya śrotrātmane — ṇaṁ nama ‖ ears

ढकाराय हेम-वर्णाय त्वगात्मने — ढं नम ॥
ḍhakārāya hema-varṇāya tvagātmane — ḍhaṁ nama ‖ skin

डकाराय कृष्ण-वर्णाय नेत्रात्मने नम — डं नम ॥
ḍakārāya kṛṣṇa-varṇāya netrātmane nama — ḍaṁ nama ‖ eyes

ठकाराय गौर-वर्णाय जिह्वात्मने — ठं नम ॥
ṭhakārāya gaura-varṇāya jihvātmane — ṭhaṁ nama ‖ mouth

टकाराय असित-वर्णाय घ्राणात्मने — टं नम ॥
ṭakārāya asita-varṇāya ghrāṇātmane — ṭaṁ nama ‖ nose

ङ्काराय सित-वर्णाय वागिन्द्रियात्मने — ञं नम ॥

ṅkārāya sita-varṇāya vāgindriyātmane — ñaṁ nama ‖ mouth

झकारय रक्त-वर्णाय पाणीन्द्रियात्मने — झं नम ॥
jhakāraya rakta-varṇāya pāṇīndriyātmane — jhaṁ nama ‖ hands

जकाराय रक्त-वर्णाय पादात्मने — जं नम ॥
jakārāya rakta-varṇāya pādātmane — jaṁ nama ‖ feet

छकाराय रक्त-वर्णाय पाय्वात्मने — छं नम ॥
chakārāya rakta-varṇāya pāyvātmane — chaṁ nama ‖ posterior

चकाराय हेम-वर्णाय मेहनात्मने — चं नम ॥
cakārāya hema-varṇāya mehanātmane — caṁ nama ‖ groin

ङकाराय पित-वर्णाय पृथिवीतत्वाय चतुरश्राय — ङं नम ॥
ṅakārāya pita-varṇāya pṛthivītatvāya caturaśrāya — ṅaṁ nama ‖ From feet to knees

घकाराय स्फटिक-वर्णाय जलात्मने अर्धचन्द्राकाराय — घं नम ॥
ghakārāya sphaṭika-varṇāya jalātmane ardhacandrākārāya — ghaṁ nama ‖ knees to groin

गकाराय लोहित-वर्णाय तेज आत्मने त्रिकोणाय — गं नम ॥
gakārāya lohita-varṇāya teja ātmane trikoṇāya — gaṁ nama ‖ groin to navel

खकाराय वेदिकाकाराय धूम्र-वर्णाय वाय्वात्मने — खं नम ॥
khakārāya vedikākārāya dhūmra-varṇāya vāyvātmane — khaṁ nama ‖ navel to nose

ककाराय पृथ्व्यात्मने — कं नम ॥
kakārāya pṛthvyātmane — kaṁ nama ‖ nose to top of head

Daśa-vāyunāṁ homaḥ

ॐ प्राणाय स्वाहा — प्राणय इदं न मम
oṁ prāṇāya svāhā — prāṇaya idaṁ na mama Heart

ॐ अपानाय स्वाहा — अपानाय इदं न मम
oṁ apānāya svāhā — apānāya idaṁ na mama Posterior

ॐ समानाय स्वाहा — समानाय इदं न मम
oṁ samānāya svāhā — samānāya idaṁ na mama Navel

ॐ उदानाय स्वाहा — उदानाय इदं न मम
oṁ udānāya svāhā — udānāya idaṁ na mama Throat

ॐ व्यानाय स्वाहा — व्यानाय इदं न मम
oṁ vyānāya svāhā — vyānāya idaṁ na mama All limbs

ॐ नागाय स्वाहा — नागाय इदं न मम
oṁ nāgāya svāhā — nāgāya idaṁ na mama heart

ॐ कूर्माय स्वाहा — कूर्माय इदं न मम
oṁ kūrmāya svāhā — kūrmāya idaṁ na mama posterior

ॐ कृकलाय स्वाहा — कृकलाय इदं न मम
oṁ kṛkalāya svāhā — kṛkalāya idaṁ na mama throat

ॐ केसराय स्वाहा — केसराय इदं न मम
oṁ kesarāya svāhā — kesarāya idaṁ na mama Navel

ॐ धनञ्जयाय स्वाहा — ॐ धनञ्जयाय इदं न मम
oṁ dhanañjayāya svāhā — oṁ dhanañjayāya idaṁ na mama All limbs

Āyudhābhuṣana homaḥ

ॐ सुदर्शनाय हेतिराजाय स्वाहा - oṁ sudarśanāya hetirājāya svāhā — right lower hand.
ॐ पाञ्चजन्याय शङ्खाधिपतये स्वाहा - oṁ pāñcajanyāya śaṅkhādhipataye svāhā — Left lower hand
ॐ कौमोदक्यै गदाधिपतये स्वाहा - oṁ kaumodakyai gadādhipataye svāha — Left upper hand
ॐ नन्दकाय स्वाहा - oṁ nandakāya svāhā — Left hip
ॐ शार्ङ्गाय चापाधिपतये स्वाहा - oṁ śārṅgāya cāpādhipataye svāhā — Left upper hand
ॐ किरीटाय मकुटाधिपतये स्वाहा - oṁ kirīṭāya makuṭādhipataye svāhā — Head
ॐ किरीटमालायै आपीढात्मने स्वाहा - oṁ kirīṭamālāyai āpīḍhātmane svāhā — Shoulders
ॐ चक्राय स्वाहा - oṁ cakrāya svāhā — right lower hand.
ॐ दक्षिणकुण्डलाय मकरात्मने स्वाहा - oṁ dakṣiṇakuṇḍalāya makarātmane svāhā — Right ear
ॐ वामकुण्डलाय मकरात्मने स्वाहा - oṁ vāmakuṇḍalāya makarātmane svāhā — Left ear
ॐ वैजन्त्यै वनमालायै स्वाहा - oṁ vaijantyai vanamālāyai svāhā — Both sides of the chest
ॐ हाराय सर्वाभरणाधिपतये स्वाहा - oṁ hārāya sarvābharaṇādhipataye o — Both sides of the chest
ॐ श्रीवत्साय श्रीनिवासाय स्वाहा - oṁ śrīvatsāya śrīnivāsāya svāhā — Right Breast
ॐ श्री कौस्तुभाय रत्नाधिपतये स्वाहा - oṁ śrī kaustubhāya ratnādhipataye svāhā — Center of chest
ॐ काञ्चीगुणोज्ज्वलाय दिव्यपीताम्बराय स्वाहा
oṁ kāñcīguṇojjvalāya divyapītāmbarāya svāhā — Hips
ॐ दक्षिणनूपुराय स्वाहा - oṁ dakṣiṇanūpurāya svāhā — Right Ankle
ॐ वामनूपुराय स्वाहा - oṁ vāmanūpurāya svāhā — Left Ankle
ॐ श्रीमतुलस्यै स्वाहा - oṁ śrīmatulasyai svāhā — Both Feet
ॐ श्रीं श्रीयै स्वाहा - oṁ śrīṁ śrīyai svāhā — Right Side
ॐ ह्रीं पुष्ट्यै स्वाहा - oṁ hrīṁ puṣṭyai svāhā — Left Ankle
ॐ ऐं सरस्वत्यै स्वाहा - oṁ aiṁ sarasvatyai svāhā — Mouth
ॐ द्रां निद्रायै स्वाहा - oṁ drāṁ nidrāyai svāhā — Back
ॐ क्लीं कान्त्यै स्वाहा - oṁ klīṁ kāntyai svāhā — Upper Body
ॐ कं पृथिव्यै स्वाहा - oṁ kaṁ pṛthivyai svāhā — Feet
ॐ गरुडाय स्वाहा - oṁ garuḍāya svāhā — Thighs

❖ *These should correspond to the icon being installed.*

AṄGANYĀSAM

1 praṇava nyāsaḥ

ॐ अकाराय स्वाह — विष्णु-रूपाय अकाराय नमः
oṁ akārāya svāha — viṣṇu-rūpāya akārāya namaḥ — heart ।
ॐ उकाराय स्वाहा — ब्रह्म-रूपाय उकाराय नमः
oṁ ukārāya svāhā — brahma-rūpāya ukārāya namaḥ — right chest ।
ॐ मकाराय स्वाह — शङ्कर-रूपाय मकाराय नमः
oṁ makārāya svāha — śaṅkara-rūpāya makārāya namaḥ — left chest ॥

2 vyāhṛti nyāsaḥ

ॐ भूः स्वाहा - oṁ bhūḥ svāhā — feet । भुवः स्वाहा -bhuvaḥ svāhā — heart । सुवः स्वाहा - suvaḥ svāha — head ।

3 akṣara nyāsaḥ

ॐ अं स्वाहा — oṁ aṁ svāhā । ॐ अं नम - oṁ aṁ nama — skin । आं - āṁ — face । इं -iṁ — right eyebrow । ईं -īṁ — left eyebrow । ऋं -ṛṁ — right eye । ॠं -ṛṛṁ — left eye । लृं - lṛṁ — upper teeth । ॡं - lṛṛṁ — lower teeth । उं - uṁ — right ear । ऊं - ūṁ — left ear । एं - eṁ — upper lip । ऐं - aiṁ — lower lip । अं - aṁ — right cheek । अः - aḥ — left cheek । यं - yaṁ — skin । रं - raṁ — eyes । लं - laṁ — nose । वं - vaṁ — teeth । सं - saṁ — thighs । हं - haṁ — thighs । लं - laṁ — navel । क्षं — kṣaṁ — genitals । ॐ कं खं गं घं ङं स्वाहा — oṁ kaṁ khaṁ gaṁ ghaṁ ṅaṁ svāhā — fingers । ॐ चं छं जं झं ञं स्वाहा - oṁ caṁ chaṁ jaṁ jhaṁ ñaṁ svāha loins । पं टं ठं डं ढं णं स्वाहा - paṁ ṭaṁ ṭhaṁ ḍaṁ ḍhaṁ ṇaṁ svāha — right shank । ॐ तं थं दं धं नं स्वाहा - oṁ taṁ thaṁ daṁ dhaṁ naṁ svāhā — left shank । ॐ पं फं बं भं मं स्वाहा - oṁ paṁ phaṁ baṁ bhaṁ maṁ svāhā — arms ॥

4 nakṣatra nyāsaḥ

रोहिण्यैः - rohiṇyaiḥ — heart । मृगशिरसे - mṛgaśirase — head । आर्द्राय - ārdrāya — hair । पुनर्वसवे - punarvasave — forehead । पुष्याय - puṣyāya — face । आश्लेषाय - āśleṣāya — nose । मखायै - makhāyai — teeth । पूर्व-फल्गुण्यै - pūrva-phalguṇyai — right ear । उत्तर-फाल्गुन्यै - uttara-phālgunyai — left ear । हस्ताय - hastāya — arms । चित्रायै - citrāyai — right hand । स्वात्यै - svātyai — left hand । विशाखायै - viśākhāyai — right breast । अनूराधायै - anūrādhāyai — left breast । ज्येष्ठायै - jyeṣṭhāyai — abdomen । मूलायै - mūlāyai — thighs । पूर्वाषाढायै - pūrvāṣāḍhāyai — penis । उत्तराषाढायै - uttarāṣāḍhāyai — posterior । श्रवणाय - śravaṇāya — feet । धनिष्ठायै -dh aniṣṭhāyai — scrotum । शतभिषजे - śatabhiṣaje — feet । पूर्व-भाद्रायै - pūrva-bhādrāyai — right shank । उत्तराभाद्रायै - uttarābhādrāyai — left breast । रेवत्यै - revatyai — right foot । अश्विन्यैः - aśvinyaiḥ — left foot । भरण्यै - bharaṇyai — right toes । कृत्तिकायै - kṛttikāyai — left toes ॥

5 māsa nyāsaḥ

चैत्रायै - caitrāyai — head । वैशाखाय - vaiśākhāya — mouth । ज्येष्ठाय - jyeṣṭhāya — heart । आषाढाय । - āṣāḍhāya — shoulders । श्रावणाय - śrāvaṇāya — chest । भाद्रपदाय - bhādrapadāya — abdomen । आश्विनाय - āśvināya — penis । कार्तिकाय - kārtikāya — hips । मार्गशीर्षाय - mārgaśīrṣāya — thighs । पौषाय - pauṣāya — knees । माघाय - māghāya — shanks । फाल्गुनाय - phālgunāya — feet ॥

6. graha nyāsaḥ

आदित्याय - ādityāya — R. eye । चन्द्राय - candrāya — L eye । अङ्गारकाय - aṅgārakāya — head । बुधाय - budhāya — eyebrows । बृहस्पतये - bṛhaspataye — tongue । शुक्राय - śukrāya — penis । शनैश्चराय - śanaiścarāya — forehead । राहवे - rāhave — R. foot । केतुभ्यस् - ketubhyas — L. foot ॥

7 kāla nyāsaḥ

संवत्सराय - saṁvatsarāya — R. shoulder । परिवत्सरय - parivatsaraya — L. shoulder । इदुवत्सराय - iduvatsarāya — R. shoulder । वत्सराय - vatsarāya — L. shoulder । ऋतुभ्यस् - ṛtubhyas — penis । अहोरात्रभ्यस् - ahorātrabhyas — all limbs । क्षणाय - kṣaṇāya — body-hair । कृताय - kṛtāya — face । त्रेताय - tretāya — heart । द्वापराय - dvāparāya — ears । कलये - kalaye — feet । मन्वन्तरेभ्यस् - manvantarebhyas — arms । पराय - parāya — R. thigh । परार्धाय - parārdhāya — L.Thigh । उदगयनाय - udagayanāya — R.foot । दक्षिणायनाय - dakṣiṇāyanāya — L.foot । विषुवते - viṣuvate — toes ॥

8 varṇa nyāsaḥ

ब्राह्मणाय - brāhmaṇāya — face । क्षत्रियाय - kṣatriyāya — arms । वैश्याय - vaiśyāya — thighs । शूद्राय - śūdrāya — feet । सङ्करेभ्यस् - saṅkarebhyas — feet । अनुलोमेभ्यस् - anulomebhyas — All limbs । गोभ्यस् - gobhyas — mouth । अजाभ्यस् - ajābhyas — Right Breast । आविकाभ्यस् - āvikābhyas — Left Breast । । ग्राम-पशुभ्यस् - grāma-paśubhyas — Thighs ॥

9 toya nyāsaḥ

मेघेभ्यस् - meghebhyas — hair । अभ्रेभ्यस् - abhrebhyas — body-hair । नदीभ्यस् - nadībhyas — all limbs । समुद्रेभ्यस् - samudrebhyas — abdomen ॥

10 veda nyāsaḥ

ऋग्वेदाय- ṛgvedāya — head । यजुर्-वेदाय - yajur-vedāya — R. shoulder । साम-वेदाय - sāma-vedāya — L. shoulder । सर्वोपणिषद्भ्यस् - sarvopaṇiṣadbhyas — heart । इतिहास-पुराणेभ्यस् - itihāsa-purāṇebhyas — thighs । अथर्वाङ्गिरसे - atharvāṅgirase — navel । । कल्प-सूत्रेभ्यस् - kalpa-sūtrebhyas — feet । व्याकरणेभ्यस् - vyākaraṇebhyas — face । तर्केभ्यस् - tarkebhyas — throat । मीमांसायै - mīmāṁsāyai — chest । निरुक्ताय - niruktāya — heart । छन्दसे - chandase — R. eye । ज्योतिषे - jyotiṣe — L. eye । शिक्षायै - śikṣāyai — abdomen । आयुर्वेदाय - āyurvedāya — L. hand । धनुर्वेदाय - dhanurvedāya — R. hand । योग-शास्त्रेभ्यस् - yoga-śāstrebhyas — heart । नीतिशास्त्रेभ्यस् - nītiśāstrebhyas — feet । vaśyatantrāya — lips ॥

11. mūrti nyasaḥ

मत्स्याय - matsyāya — head । कूर्माय - kūrmāya — feet । वराहाय - varāhāya — forehead । नृसिंहाय - nṛsiṁhāya — thighs । वामनाय - vāmanāya — mouth । परशुरामाय - paraśurāmāya — heart । रामाय - rāmāya — arms । बलरामाय - balarāmāya — heart । कृष्णाय - kṛṣṇāya — navel । बौद्धाय - bauddhāya — head । कल्किने - kalkine — knees । केशवाय - keśavāya — head । नारायणाय - nārāyaṇāya — mouth । माधवाय - mādhavāya — throat । गोविन्दाय - govindāya — arms । विष्णवे - viṣṇave — heart । मधुसूदनाय - madhusūdanāya — back । त्रिकिव्रमाय - trikivramāya — hips । वामनाय - vāmanāya — stomach । श्रीधराय - śrīdharāya — heart । हृषीकेशाय - hṛṣīkeśāya — thighs । पद्मनाभाय - padmanābhāya — knees । दामोदराय - dāmodarāya — feet ॥

12. devatā nyāsaḥ

हिरण्यगर्भाय - hiraṇyagarbhāya — head । रुद्राय- rudrāya — teeth । यमाय - yamāya — forehead । अश्विभ्यां -aśvibhyāṁ — ears । वैश्वानराय - vaiśvānarāya — face । वसुभ्यः - vasubhyaḥ — throat । रुद्रेभ्यः - rudrebhyaḥ — mouth । सरस्वत्यै - sarasvatyai — tongue । इन्द्राय - indrāya — R. shoulder । बलाय -balāya — L. shoulder । । प्राह्लादाय - prāhlādāya — L. hand । विश्वकर्मणे - viśvakarmaṇe — R. hand । नारदाय - nāradāya — R. abdomen । अनन्तादिभ्यः - anantādibhyaḥ — L. abdomen । वरुणाय - varuṇāya — heart । पितृभ्यः - pitṛbhyaḥ — feet । विश्वेदेवेभ्यः - viśvedevebhyaḥ — thighs । ऋषिभ्यः - ṛṣibhyaḥ — knees । यक्षेभ्यः - yakṣebhyaḥ — thighs । राक्षसेभ्यः - rākṣasebhyaḥ — knees । पिशाचेभ्यः - piśācebhyaḥ — feet । अप्सरोभ्यः - apsarobhyaḥ — toes । विद्याधरेभ्यः - vidyādharebhyaḥ — hands । ग्रहेभ्यः - grahebhyaḥ — soles of the feet । जृम्भकेभ्यः - jṛmbhakebhyaḥ — finger-nails । पूतनाभ्यः - pūtanābhyaḥ — toe-nails । कार्तिकेयाय - kārtikeyāya — R. hip । गणेशाय - gaṇeśāya — L. hip । गन्धर्वेभ्यः - gandharvebhyaḥ — lips ॥

13. kratu nyasaḥ

आश्वमेधाय - āśvamedhāya — head । नरमेधाय - naramedhāya — forehead । राजसूयाय - rājasūyāya — mouth । गोसवाय - gosavāya — throat । एकादशाहाय - ekādaśāhāya — heart । द्वादशाहाय - dvādaśāhāya — navel । सर्वजिते - sarvajite — hips । विश्वजिते - viśvajite — hips । अग्निष्टोमाय - agniṣṭomāya — penis । अतिरात्राय - atirātrāya — scrotum । अप्तोर्यामाय - aptoryāmāya — thighs । षोडशिने - ṣoḍaśine — knees । उक्थ्याय - ukthyāya — L. shank । वाजपेयाय - vājapeyāya — feet । चातुर्मासेभ्यः - cāturmāsebhyaḥ — arms । सौत्रामणये - sautrāmaṇaye — hands । पश्विष्टाय - paśviṣṭāya — fingers । दर्शाय - darśāya — R. eye । पूर्णमासाय - pūrṇamāsāya — L. eye । इष्ठिभ्यः - iṣṭhibhyaḥ — body-hair । दर्भेभ्यः - darbhebhyaḥ — arms । स्वाहाकराय - svāhākarāya — R. breast । वषट्काराय - vaṣaṭkārāya — L. breast । पञ्चमहायज्ञेभ्यः - pañcamahāyajñebhyaḥ — toes । दक्षिणायै - dakṣiṇāyai — heart । स्तोमेभ्यः - stomebhyaḥ — hair । आहवनीयाय - āhavanīyāya — mouth । दक्षिणाग्नये - dakṣiṇāgnaye — heart । गार्हपत्याय - gārhapatyāya — hips । सभ्याय - sabhyāya — heart । प्रवर्ग्याय - pravargyāya — ornaments । सवनेभ्यः - savanebhyaḥ — feet ॥

14. Guṇa nyāsaḥ

सत्त्वाय - sattvāya — head । रजसे - rajase — heart । तमसे - tamase — feet ॥

15. jñānādi guṇa nyāsaḥ

ज्ञानाय - jñānāya — heart । ऐश्वर्याय - aiśvaryāya — head । शक्त्यै - śaktyai — hair । बलाय - balāya — arms । तेजसे - tejase — eyes । वीर्याय - vīryāya — hands ॥

16. lokanyāsaḥ

पातालाय - pātālāya — toes । रसातलाय - rasātalāya — feet । महातलाय - mahātalāya — ankles । तलातलाय - talātalāya — thighs । सुतलाय - sutalāya — knees । वितलाय - vitalāya — behind । अतलाय - atalāya — hips । महीतलाय - mahītalāya — groin । नभस्थलाय - nabhasthalāya — navel । स्वर्गाय - svargāya — chest । महर्लोकाय - maharlokāya — nose । जनलोकाय - janalokāya — face । तपोलोकाय - tapolokāya — forehead । सत्यलोकाय - satyalokāya — head ॥

ŚĀNTI HOMAM

Sankalpam — ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण अस्मिन् प्रतिष्ठा कर्मणि न्यूनातिरेक शान्त्यर्थं शान्ति होमं करिष्ये ।

oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa asmin pratiṣṭhā karmaṇi nyūnātireka śāntyarthaṁ śānti homaṁ kariṣye.

❖ *In each kuṇḍa oblate the stated dravya 100 times taking sampātam —*

Kuṇḍa	dravya	ahuti mantra	nyāsa mantra	anga
East	honey	ॐ भूः स्वाहा oṁ bhūḥ svāhā	भूं नमः bhūṁ namaḥ	feet.
South	milk	ॐ भुवः स्वाहा oṁ bhuvaḥ svāhā	भुवं नमः bhuvaṁ namaḥ	stomach
West	yoghurt	ॐ सुवः स्वाहा oṁ suvaḥ svāhā	सुवं नमः suvaṁ namaḥ	face
North	ghee	ॐ भूर्भुवस्सुव स्वाहा oṁ bhūrbhuvassuva svāhā	भूर्भुवस्सुवर्नमः bhūr-bhuvaḥ suvar namaḥ	head

- *mix all the sampātam together and going in to the garbha griha smear over the whole body of the icons.*
- *In the north kuṇḍa oblate jaggery, ghee and honey with the viṣṇu gāyatri 100 times and smear the face of the Lord with the sampātam.*

JAYĀDI HOMAḤ

Saṅkalpaḥ — ॐ पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां एतत् भगवद् प्रतिष्ठा कर्म समृद्ध्यार्थं जयादि होमं करिष्ये ॥
oṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ etat bhagavad pratiṣṭhā karma samṛddhyārtham jayādi homam kariṣye ॥
Om. Endowed with the aforementioned virtues and qualities, I shall perform the Jaya and other fire offerings (Homa) for the successful completion of this Bhagavad Pratishtha (installation of the deity) ritual.

1. Jaya Homaḥ

चित्तंच स्वाहा। चित्तायेदं न मम ॥ १ ॥ चित्तिश्च स्वाहा। चित्त्या इदं न मम ॥ २ ॥
cittañca svāhā । cittāyedaṁ na mama ॥ 1 ॥ cittiśca svāhā । cittyā idaṁ na mama ॥ 2 ॥

1 - 2. To Thought and thinking hail!

आकूतंच स्वाहा। आकूतायेदं न मम ॥३ ॥ आकूतिश्च स्वाहा। आकूत्या इदं न मम ॥ ४ ॥
ākūtañca svāhā । ākūtāyedaṁ na mama ॥ 3 ॥ ākūtiśca svāhā । ākūtyā idaṁ na mama ॥ 4 ॥

3 – 4. To intent and intention hail!

विज्ञातंच स्वाहा। विज्ञातायेदं न मम ॥५ ॥ विज्ञानंच स्वाहा। विज्ञानायेदं न मम ॥ ६ ॥
vijñātañca svāhā । vijñātāyedaṁ o ॥ 5 ॥ vijñānañca svāhā । vijñānāyedaṁ o ॥ 6 ॥

5 – 6. To the known and to knowledge hail!

मनश्च स्वाहा। मनस इदं न मम ॥७ ॥ शक्करीश्च स्वाहा। शक्करीभ्य इदं न मम ॥ ८ ॥
manaśca svāhā । manasa idaṁ o ॥ 7 ॥ śakvarīśca svāhā । śakvarībhya idaṁ o ॥ 8 ॥

7 – 8. To the mind and to ability hail!

दर्शश्च स्वाहा। दर्शायेदं न मम ॥९ ॥ पूर्णमासश्च स्वाहा। पूर्णमासायेदं न मम ॥ १० ॥
darśaśca svāhā । darśāyedaṁ o ॥ 9 ॥ pūrṇamāsaśca svāhā। pūrṇamāsāyedaṁ o ॥ 10 ॥

9 – 10. To the new moon and the full moon hail!

बृहंच स्वाहा। बृहत इदं न मम ॥११ ॥ रथंतरंच स्वाहा। रथंतरायेदं न मम ॥ १२ ॥
bṛhañca svāhā । bṛhata idaṁ o ॥ 11 ॥ rathantarañca svāhā। rathantarāyedaṁ o ॥ 12 ॥

11 – 12. To the Brhat and the Rathantara sāmāns hail!

2. Abhyātana Homaḥ

प्रजापतिर् जयान् इंद्राय वृष्णे प्रायच्छद्-उग्रः पृतनाज्येषु। तस्मै विशः समनम् अमंत सर्वाः स उग्रः स हि हव्यो बभूव स्वाहा। प्रजापतय इदं न मम ॥ १३ ॥
prajāpatir jayān indrāya vṛṣṇe prāyacchad-ugraḥ pṛtanājyeṣu । tasmai viśaḥ samanam amanta sarvāḥ sa ugraḥ sa hi havyo babhūva svāhā । prajāpataya idaṁ na mama ॥ 13 ॥

13 Prajapati bestowed victories on Indra The Strong, [through this homa] he who is dreaded in battle contest, to him all people are bowed in reverence, for he became formidable, worthy of offering. To him all hail.

अग्निर् भूतानाम् अधिपतिः स मावत्वस्मिन् ब्रह्मन्न्-अस्मिन् क्षत्रे ऽस्याम्-आशिष्यस्यां पुरोधायाम् अस्मिन् कर्मन्न्-अस्यां देव-हूत्यागुं स्वाहा। अग्नय इदं ॥ १४ ॥
agnir bhūtānām adhipatiḥ sa māvatvasmin brahmann-asmin kṣatre 'syām-āśiṣyasyām purodhāyām asmin karmann-asyām deva-hūtyāggas svāhā । agnaya idaṁ ॥ 14 ॥

14 O Agni is the lord of beings, may He help me; to attain Spiritual Dominion, to obtain dominion over the material, in this prayer, in this sacerdotal rite, in this ritual act, this invocation of the gods. Hail!

इंद्रो ज्येष्ठानाम् अधिपतिः स मावतु _____ स्वाहा। इंद्रायेदं ॥ १५ ॥
indro jyeṣṭhānām adhipatiḥ sa mā'vatu .... svāhā । indrāyedam ॥ 15 ॥

15. Indra is lord of the elite, may he help me ..... Hail!

यमः पृथिव्या अधिपतिः स मावतु _____ स्वाहा। यमाम्येदं ॥ १६ ॥
yamaḥ pṛthivyā adhipatiḥ sa mā'vatu .... svāhā । yamāmyedam ॥ 16 ॥

16. Yama is lord of the earth, etc.

वायुर् अंतरिक्षस्याधिपतिः स _____ स्वाहा। वायव इदं ॥ १७ ॥
vāyur antarikṣasyādhipatiḥ sa māvatvasmin brahmann-asmin kṣatre 'syām-āśiṣyasyām purodhāyām asmin karmann-asyām deva-hūtyāggas svāhā । vāyava idaṁ ॥ 17 ॥

17. Vayu is lord of the atmosphere; etc

सूर्यो दिवोऽधिपतीः स _____ स्वाहा। सूर्यायेदं ॥ १८ ॥
sūryo divo'dhipatīḥ sa .... svāhā । sūryāyedam ॥ 18 ॥

18. Surya is lord of the Cosmos, etc

चंद्रमा नक्षत्राणामधिपतिः स मावतु _____ स्वाहा। चंद्रमस ॥ १९ ॥
candramā nakṣatrāṇām adhipatiḥ sa mā'vatu .. svāhā । candramasa ॥ 19 ॥

19. Chandrama is the lord of the luminaries, etc

बृहस्पतिर् ब्रह्मणोऽधिपतिः स मावतु _____ स्वाहा। ब्रहस्पतय इदं ॥ २० ॥
bṛhaspatir brahmaṇo' dhipatiḥ sa mā'vatu .... svāhā । brhaspataya idaṁ ॥ 20 ॥

20. Brhaspati is the lord of spirituality; etc

मित्रः सत्यानाम् अधिपतिः स मावतु _____ स्वाहा। मित्रायेदं ॥ २१ ॥
mitraḥ satyānām adhipatiḥ sa mā'vatu .... svāhā । mitrāyedam ॥ 21 ॥

21. Mitra is the lord of truths; etc

वरुणोऽपाम् अधिपतिः स मावतु _____ स्वाहा। वरुणायेदं ॥ २२ ॥
varuṇo'pām adhipatiḥ sa mā'vatu .... svāhā । varuṇāyedam ॥ 22 ॥

22. Varuna is the lord of waters, etc

समुद्रः स्रोत्यानाम् अधिपतिः स मावतु _____ स्वाहा। समुद्रायेदं ॥ २३ ॥
samudraḥ srotyānām adhipatiḥ sa mā'vatu .... svāhā । samudrāyedam ॥ 23 ॥

23. Ocean is the lord of rivers; etc

अन्नगुं साम्राज्यानाम् अधिपतिस्तन्मावतु _____ स्वाहा। अन्नायेदं ॥ २४ ॥
annaguṁ sāmrājyānām adhipatis-tan māvatu .... svāhā । annāyedam ॥ 24 ॥

24. Food is the lord of Emperors; etc

सोम ओषधीनाम् अधिपतिः स मावतु _____ स्वाहा। सोमायेदं न मम ॥ २५ ॥

somaऽ oऽṣadhīnāम् adhiऽpatiऽḥ sa māऽvatu .... svāhāऽ । somāyedam na mama ॥ 25 ॥

25. Soma is the lord of plants, etc

सऽविता प्रऽसवानाम् अधिऽपतिऽः स माऽवतु _____ स्वाहाऽ । सवित्र इदं ॥२६ ॥
saऽvitā praऽsavānāम् adhiऽpatiऽḥ sa māऽvatu .... svāhāऽ । savitra idaṁ ॥ 26 ॥

26. Savitar is the lord of enterprise, etc

रुऽद्र पऽशूनाम् अधिऽपतिऽः स माऽवतु _____ स्वाहाऽ । रुद्रायेदं ॥२७ ॥
ruऽdra paऽśūnām adhiऽpatiऽḥ sa māऽvatu .... svāhāऽ । rudrāyedam ॥ 27 ॥

27. Rudra is the the Lord of creatures, etc

(apa upaspṛśya)

त्वष्टाऽ रूऽपाणाम् अधिऽपतिऽः स माऽवतु _____ स्वाहाऽ । त्वष्ट्र इदं ॥२८ ॥
tvaṣṭāऽ rūऽpāṇāम् adhiऽpatiऽḥ sa māऽvatu..... svāhāऽ । tvaṣṭra idaṁ ॥ 28 ॥

28. Tvastra is the lord of visible forms, etc

विष्णुः पर्वऽतानाम् अधिऽपतिऽः स माऽवतु _____ स्वाहाऽ । विष्णव इदं ॥२९ ॥
viṣṇuऽḥ parvaऽtānām adhiऽpatiऽḥ sa māऽvatu .... svāhāऽ । viṣṇava idaṁ ॥ 29 ॥

29. Visnu is the lord of the Mountains; etc

मऽरुतो गऽणानाम् अधिऽपतयस् ते मावंतु _____ स्वाहाऽ । मरुद्भ्य इदं ॥ ३० ॥
maऽruto gaऽṇānāम् adhiऽpatayas te māvantu .... svāhāऽ । marudbhya idaṁ ॥ 30 ॥

30. Maruts are the lords of society; etc.

पितऽरः प्रपितामहः परेऽवरे ततऽस्तता महा इदम् आऽवत । अस्मिन् ब्रह्मन्न्-अस्मिन् क्षत्रेऽ ऽस्याम्-आऽशिष्यऽस्यां पुऽरोऽधायाम् अऽस्मिन् कऽर्मन्न्-अऽस्यां देऽव-हूत्याऽगुं स्वाहाऽ । पितृभ्यः इदं ॥ ३१ ॥
pitaऽraḥ pitāmahāḥ pare’vareऽ tataऽs tatā mahā iदam āऽvata । asmin brahmaऽnn-asmin kṣatreऽ ’syām-āऽśiṣyaऽsyām puऽrodhāyāऽm asmin kaऽrmann-aऽsyām deऽva-hūtyāऽggas svāhāऽ । pitrubhya idaṁ ॥ 31 ॥

31. O ye Fathers, ye Grandfathers, ye further, ye nearer, ye Great grandfathers, ye Great Great grandfathers, do ye help me here. May they protect this our Spiritual Achievement and our Material Achievement, may they protect this our sacerdotal rite, this pious act, this invocation of the gods. To them all hail.

(apa upaspṛśya)

3. Rāṣṭrabhṛt homaḥ.

ऋताषाड् ऋत धाऽमाग्नि गंऽधर्वस् तस्य ओषऽधयोऽप्सऽरस ऊर्जो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पाऽतु तस्मै स्वाहाऽ । अग्नये गंधर्वायेदं ॥ ३२ ॥
ṛtāṣāḍ ṛta dhāऽmāgni gandharvas tasya oषऽdhayo’psaऽrasa ūrjo nāma sa iदaṁ brahma kṣatraṁ pātu tā iदaṁ brahma kṣatraṁ pāऽntu tasmai svāhāऽ । agnaye gandharvāyedam ॥ 32

32. O Maintainer of the Holy Cosmic Order, abounding in truth, the Mystic Fire is the Celestial Harmony, his manifest potential are the herbs, called Nourishing. May he protect this our Spiritual Dominion , and Temporal Dominion; to him all hail!

ताभ्यः स्वाहाऽ । ओषधीभ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥ ३३ ॥
tābhyaḥ svāhāऽ । oऽṣadhībhyo’psarobhya idaṁ ॥ 33 ॥

सऽगुं हितो विश्व-साऽमा सूर्यो गंधर्वस् तस्य मरीचयोऽप्सरस आयुवो नाम ----- स्वाहाऽ । सूर्याय गंधर्वाय इदं ॥३४ ॥
ताभ्यः स्वाहाऽ । मरीछिभ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥३५ ॥

tābhyaḥ svāhā॑ । marīchibhyo’psarobhya idaṁ ॥ 35 ॥

सु॒षु॒म्नस् सूर्य रश्मिश्च॒न्द्रमा॑ गंध॒र्वस्तस्य॒ नक्ष॑त्राण्यप्स॒रस॑ बे॒कु॑रयो॒ नाम॒ ----- स्वाहा॑ । चंद्रमसे गंधर्वायेदं ॥३६ ॥

suṣ॒umnaḥ sūrya॑ raśmiś ca॒ndrama॑ gandha॒rvas tasya॒ nakṣa॑trāṇy-apsa॒rasa॑ be॒kur॑ayo॒ nāma॒ .... svāhā॑ । candramase gandharvāyedam ॥ 36 ॥

36. The Highly-Blessed, radiant-rayed Moon is the Celestial Harmony, his manifest potential are the Asterisms called Luminous. May he .....

ताभ्य॒ः स्वाहा॑ । नक्षत्रेभ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥ ३७ ॥

tābhyaḥ svāhā॑ । nakṣatrebhyo’psarobhya idaṁ ॥ 37 ॥

भु॒ज्युः सु॑प॒र्णो य॒ज्ञो ग॑ंध॒र्वस्तस्य॒ दक्षि॑णा अप्स॒रस॑स्तवा नाम॒ ----- स्वाहा॑ ॥ यज्ञाय गंधर्वायेदं ॥३८ ॥

bhu॒jyuḥ su॑pa॒rṇo ya॒jño ga॑ndha॒rvas tasya॒ dakṣi॑ṇā apsa॒rasa॑s tavā nāma॒ .... svāhā॑ ॥ yajñāya gandharvāyedam ॥ 38 ॥

38. The protecting, the Strong-winged Sacrifice is the Celestial Harmony, his manifest Potential are the sacrificial fees, (called) praises . May he protect .....

ताभ्य॒ः स्वाहा॑ । दक्षिणाभ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥ ३९ ॥

tābhyaḥ svāhā॑ । dakṣiṇābhyo’psarobhya idaṁ ॥ 39 ॥

प्र॒जाप॑तिर् वि॒श्वक॑र्मा॒ मनो॑ गंध॒र्वस्तस्य॑ ऋक्-सा॒मान्य॑प्स॒रसो॒ वह्न॑यो॒ नाम॒ ----- स्वाहा॑ । मनसे गंधर्वायेदं ॥४० ॥

praja॒pa॑tir vi॒śvaka॑rmā॒ mano॑ gandha॒rvas tasya॑ rk-sā॒mānya॑psa॒raso॒ vahna॑yo॒ nāma॒ .... svāhā॑ । manase gandharvāyedam ॥ 40 ॥

40. Prajapati the Creator of the Universe, the Cosmic Mind is the Celestial Harmony ; his manifest potential are the Rc and the Sama verses, called hymns. May he protect .....

ताभ्य॒ः स्वाहा॑ । ऋक्सामेभ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥ ४१ ॥

tābhyaḥ svāhā॑ । ṛksāmebhyo’psarobhya idaṁ ॥ 41 ॥

इ॒षि॒रो वि॒श्वव्य॑चा॒ वातो॑ गंध॒र्वस्तस्यापो॑प्स॒रसो॑ मु॒दा॒ नाम॒ ----- स्वाहा॑ । वाताय गंधर्वायेदं ॥४२ ॥

i॒ṣi॒ro vi॒śvavya॑cā॒ vāto॑ gandha॒rvas tasyāpo॑’psa॒raso॑ mu॒dā nāma॒ .... svāhā॑ । vātāya gandharvāyedam ॥ 42 ॥

42. The All-pervading Life-Force is the Celestial Harmony; his manifest potential are the waters (called) delights. May he protect .....

ताभ्य॒ः स्वाहा॑ । अद्भ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥४३ ॥

tābhyaḥ svāhā॑ । adbhyo’psarobhya idaṁ ॥ 43 ॥

भु॒व॑नस्य पते॒ यस्य॑ त उ॒परि॑ गृहा इ॒ह च । स नो॒रा॒श्वा-ज्या॑निगुं रा॒यस्पोषगुं सु॒वीर्यगुं संवत्स॒रीणागुं स्व॒स्तिगुं स्वाहा॑ । भुवनस्य पतय इदं ॥ ४४ ॥

bhuva॑nasya pate॒ yasya॑ ta u॒pari॑ gṛhā i॒ha ca । sa nora॒śvā-jya॑niguṁ rāyas poṣaguṁ su॒vīryaguṁ saṁvatsa॒rīṇāggaḥ sva॒stiggaḥ svāhā॑ । bhuvanasya pataya idaṁ ॥ 44 ॥

44. O Lord of the world, thou who dwells above and below, do thou give us increase of wealth, unfailing, rich in heroes, prosperity abiding throughout the year. All hail.

प॒र॒मे॒ष्ठ्य॑धि॑पतिर् मृत्यु गंध॒र्वस्तस्य॒ विश्व॑मप्स॒रसो॒ भुवो॒ नाम॒ ----- स्वाहा॑ । मृत्यवे गंधर्वायेदं ॥४५ ॥

para॒me॒ṣṭhy-adhi॑patir mṛ॒tyu gandha॒rvas tasya॒ viśva॑m apsa॒raso॒ bhuvo॒ nāma॒ ……. svāhā॑ । mṛtyave gandharvāyedam ॥ 45 ॥

45. The Supreme Ruler , the Overlord, the Controller is the Celestial Harmony; his manifest potential is the whole universe called the worlds. May he protect .....

ताभ्यः स्वाहा। विश्वस्मा अप्सरोभ्य इदं ॥४६॥
tābhyaḥ svāhā। viśvasmā apsarobhya idaṁ॥ 46॥

सुक्षितिः सुभूतिर् भद्रकृत् सुवर्वान् पर्जन्यो गंधर्वस्तस्य विद्युतोऽप्सरसो रुचो नाम ----- स्वाहा । पर्जन्याय गंधर्वायेदं ॥४७॥
sukṣitiḥ subhūtir bhadrakṛt suvarvān parjanyo gandharvas tasya vidyuto-'psaraso ruco nāma..... svāhā। parjanyāya gandharvāyedam॥ 47॥

47. With fair abode, fair wealth, doer of good deeds, holding the light, Parjanya is the Celestial Harmony, his manifest potential is the lightening (called) the radiant.

ताभ्यः स्वाहा। विद्युद्भ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥ ४८ ॥
tābhyaḥ svāhā। vidyudbhyo'psarobhya idaṁ॥ 48॥

दूरेहेतिरमृडयो मृत्युर्गंधर्वस्तस्य प्रजा अप्सरसो भीरुवो नाम ----- स्वाहा । मृत्यवे गंधर्वायेदं ॥४९॥
dūrehetir amruḍayo mṛtyur gandharvas tasya prajā apsaraso bhīruvo nāma ..... svāhā। mṛtyave gandharvāyedam॥ 49॥

49. He Whose dart speeds afar, the Pitiless, Death is the Celestial Harmony; his manifest potential are the creatures, (called) the Fearfull. May he protect this .....

ताभ्यः स्वाहा । प्रजाभ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥५०॥
tābhyaḥ svāhā। prajābhyo'psarobhya idaṁ॥ 50॥

चारुः कृपणकाशी कामो गंधर्व तस्याधयोऽप्सरसः शोचयंतीर्नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु तस्मै स्वाहा। कामाय गंधर्वायेदं ॥ ५१ ॥
cāruḥ krpaṇakāśī kāmo gandharva tasyādhayo'psarasaś śocayantīr-nāma sa idaṁ brahma kṣatraṁ pātu tā idaṁ brahma kṣatraṁ pāntu tasmai svāhā। kāmāya gandharvāyedaṁ॥ 51॥

51. The dear one, looking with desire, Love is the Celestial Harmony; his manifest potential are thoughts (called) burning; May he protect this .....

ताभ्यः स्वाहा। आधिभ्योऽप्सरोभ्य इदं ॥५२॥
tābhyaḥ svāhā। ādhibhyo'psarobhya idaṁ॥ 52॥

स नो भुवनस्य पते यस्य त उपरि गृहा इह च। ऊरु ब्रह्मणेऽस्मै क्षत्राय महि शर्म यच्छ स्वाहा । भुवनस्य पतये ब्रह्मण इदं ॥५३॥
sa no bhuvanasya pate yasya ta upari gṛhā iha ca। ūru brahmaṇe'smai kṣatrāya mahi śarma yaccha svāhā। bhuvanasya patye brahmaṇa idaṁ॥ 53॥

O lord of the world, who dwells above and below, please grant extensive, great protection to this Spiritual Dominion and to this Temporal Dominion and grant us peace for ever.

UTTARĀṄGAM

Conclusion

ॐ प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परि ता बभूव। यत् कामस्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयग्गस् स्याम पतयो रयीणाग्गस्स्वाहा॥ प्रजापतय इदं न मम।
oṁ prajāpate na tvad etānyanyo viśvā jātāni pari tā babhūva। yat kāmas te juhumas tanno astu vayaggas syāma patayo rayīṇāggas svāhā॥ prajāpataya idaṁ na mama॥

O Lord of Beings, you alone can comprehend all these created forms, and none beside you. Grant us our heart's desire when we invoke you, may we become the lords of rich possessions. (VS. 10;20)

ॐ भूस्स्वाहा॑। अग्नये इदं न मम ॥ oṁ bhūssvāhā̎ । agnaye idaṁ na mama ॥
ॐ भुवस्स्वाहा॑। वायवे इदं न मम ॥ oṁ bhuvassvāhā̎ । vāyave idaṁ na mama ॥
ॐ सुवस्स्वाहा॑। सूर्याय इदं न मम ॥ oṁ suvassvāhā̎ । sūryāya idaṁ na mama ॥

यद् अ॑स्य॒ कर्म॒णोऽत्यरी॑रिचं॒ यद्वा॒ न्यू॑नम् इ॒हाक॑रम्। अग्निष्टत् स्विष्टकृद् विद्वान् सर्वग्गस्स्विष्ट॒गुं सुहु॑तं करोतु॒ स्वाहा। अग्नये स्विष्टकृतेदं न मम ॥

yad a॑sya॒ karma॒ṇo 'tyarī॑rica॒ṁ yad vā॒ nyū॑nam i॒hāka॑ram । agniṣṭa॒t sviṣṭa॒-kṛd vidvān sarvaggas svi॑ṣṭa॒guṁ suhu॑ta॒ṁ karotu॒ svāhā । agnaye sviṣṭakṛtedaṁ na mama ॥

Whatever there has been done that is superfluous or deficient in this sacrifice, you know it all, please accept it as complete O Agni Svistakrta.

Paridhi pariharaṇam;

❖ *Offer the paridhis into the fire after having dipped them in ghee; the middle one first followed by the three others.*

Samsrāva Homaḥ

❖ *Fill the sruva with ghee then cover with the sruk then offer a continuous stream of ghee;*

स्वाहा॑। वसुभ्यो रुद्रेभ्य आदितेभ्यः संस्राव भागेभ्यः इदं न मम ॥
svāhā̎ । vasubhyo rudrebhya āditebhyaḥ saṁsrāva bhāgebhyaḥ idaṁ na mama ॥

All Hail! To the Vaus, the Rudras and the Adityas I offer this oblation.

ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा॑। प्रजापतये इदं न मम ॥
oṁ bhūr-bhuvaḥ suvaḥ svāhā̎ । prajāpataye idaṁ na mama ॥

To The Physical, Mental and Spiritual realms All Hail, to the Lord of Creation I make this offering.

PAÑCA-VARUṆA HOMA

इ॒मं मे॑ वरुण श्रुधी॒ हव॑म् अ॒द्याच॑ मृडय। त्वाम् अ॑व॒स्युराच॑के स्वाहा॑॥ वरुणायेदम् न मम ॥
i॒maṁ me॑ varuṇa śrudhī॒ hava॑m a॒dyāca॑ mṛ॒ḍaya । tvām a॑va॒syurāca॑ke svāhā̎॥ varuṇāyedam na mama ॥

तत् त्वा॑ यामि॒ ब्रह्म॑णा॒ वन्द॑ मानस्त॒दा शा॑स्ते॒ यज॑मानो ह॒विर्भिः। अहे॑डमानो वरुणे॒ह बो॒ध्युरु॑शगुं स॒ मा न॒ आयुः॒ प्रमोषीः स्वाहा॑। वरुणायेदम् न मम ॥
tat tvā॑ yāmi॒ brahma॑ṇā॒ vanda॑ mānas ta॒dā śā॑ste॒ yaja॑māno ha॒virbhi॑ḥ । ahe॑ḍamāno varuṇe॒ha bo॒dhyuru॑śaguṁ sa॒ mā na॒ āyu॒ḥ pramoṣī॒ḥ svāhā̎ । varuṇāyedam na mama ॥

त्वन्नो॑ अग्ने॒ वरु॑णस्य॒ वि॒द्वान् दे॒वस्य॒ हेडो॑ऽव॑यासि सिष्ठाः। यजि॑ष्ठो वह्नि तम॒ः शोशु॑चानो॒ विश्वा॒ द्वेषाग्गुं॑सि प्रमु॑म् उग्ध्य॒स्मत् स्वाहा॑ । अग्नि-वरुणाभ्याम् इदं न मम ॥
tvanno॑ agne॒ varu॑ṇasya॒ vi॒dvān de॒vasya he॒ḍo 'va॑yāsi si॒ṣṭhāḥ । yaji॑ṣṭho vahni tama॒ḥ śośucāno॒ viśvā॒ dveṣāguṁsi pramu॑m ugdhya॒smat svāhā̎ । agni-varuṇābhyām idaṁ na mama ॥

स त्वन्नो॑ अग्ने ऽव॒मो भ॑वो॒ति नेदि॑ष्ठो अ॒स्य उ॒षसो॒ व्यु॑ष्टौ। अव॑यक्ष्व नो॒ वरु॑णगुं ररा॑णो वी॒हि मृ॑ड़ी॒कगुं सु॒हवो॑ न एधि स्वाहा॑। अग्नि-वरुणाभ्याम् इदं न मम ॥

sa tvanno agne 'vamo bhavoti nediṣṭho asya uṣaso vyuṣṭau । avayakṣva no varuṇaguṁ rarāṇo vīhi mṛḍīkaguṁ suhavo na edhi svāhā । agni-varuṇābhyām idaṁ na mama ॥

त्वम् अग्ने अयास्य यासन् मनसा हितः । अयासन् हव्यम् ऊहिषे यानो धेहि भेषजग्गस्स्वाहा । अग्नि-अयसे इदं न मम ॥

tvam agne ayāsya yāsan manasā hitaḥ । ayāsan havyam ūhiṣe yāno dhehi bheṣajaggaḥ svāhā । agni-ayase idaṁ na mama ॥

आभिर्गीर्भिर्यदतो न ऊनम् । आप्यायय हरिवो वर्धमानः । यदा स्तोतृभ्यो महि गोत्रा रुजासि ।
भूयिष्ठभाजो अध ते स्याम स्वाहा ॥ इन्द्राय हरिवत इदं ॥

ābhir-gīrbhir-yadato na ūnam । āpyāyaya harivo vardhamānaḥ । yadā stoṭṛbhyo mahi gotrā rujāsi । bhūyiṣṭhabhājo adha te syāma svāhā ॥ indrāya harivata idaṁ ॥

यद् विद्वांसो यद् अविद्वांसो मुग्धाः कुर्वन् ऋत्विजः । अग्निर् मा तस्माद् एनसः श्रद्धा देवी च मुचता स्वाहा ॥ अग्नये श्रद्धा-देव्या इदं ॥

yad vidvāṁso yad avidvāṁso mugdhāḥ kurvan ṛtvijaḥ । agnir mā tasmād enasaḥ śraddhā devī ca mucatā svāhā ॥ agnaye śraddhā-devyā idaṁ ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढम् अस्य पागुँ सुरे ॥

idaṁ viṣṇur vicakrame tredhā nidadhe padam । samūḍham asya pāgm ̐ sure ॥

ॐ त्र्यम्बकम् यजामहे सुगन्धिं पुष्टि वर्धनम् । ऊर्वारुकम् इव बन्धनान् मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्स्वाहा ॥

oṁ tryambakam yajāmahe sugandhiṁ puṣṭi vardhanam । ūrvārukam iva bandhanān mṛtyor mukṣīya mā'mrutāt svāhā ॥

ॐ पुनस्त्वा ऽऽदित्या रुद्रा वसवः समिन्धताम् । पुनर्ब्रह्माणो वसुनीथ यज्ञैः । घृतेन त्वं तन्वं वर्धयस्व । सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः स्वाहा ॥ अग्नये वसुनीथायेदं ॥

oṁ punastvā ''dityā rudrā vasavas samindhatām । punar brahmāṇo vasunītha yajñaiḥ । ghṛtena tvaṁ tanvaṁ vardhayasva । satyās santu yajamānasya kāmāḥ svāhā ॥ agnaye vasunīthāyedaṁ ॥

PRĀYAŚCITTA

Atonement

Saṅkalpaḥ — ॐ पूर्वोक्त गुण विशेषेण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ मम उपात समस्त दुरित-क्षय द्वार श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं अस्मिन् _____ होम कर्मणि अविज्ञात प्रायश्चित्त आदीनि करिष्ये॥

oṁ pūrvokta guṇa viśeṣeṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau mama upāta samasta durita-kṣaya dvāra śrī parameśvara prītyarthaṁ asmin _____ homa karmaṇi avijñāta prāyaścitta ādīni kariṣye ॥

On this auspicious day characterized by the afore mentioned Astrological parameters, with the sanction of the Supreme Person and as service to Him alone , in this rite of kushmanda homa I shall now make the atonement offerings.

अनाज्ञातं यद् अज्ञातं यज्ञस्य क्रियते मिथु । अग्ने तदस्य कल्पय त्वगुं हि वेत्थ यथा तथगस्स्वाहा ॥ अग्नयेदं न मम ॥

anājñātaṁ yad ajñātaṁ yajñasya kriyate mithu । agne tadasya kalpaya tvaguṁ hi vettha yathā tathagass svāhā ॥ agnayedaṁ na mama ॥

Whatever error I may have committed in this sacrifice, knowingly or unknowingly, O Agni you know full well, please amend it and make it perfect. (TB.3.7.11.5.)

पुरुष सम्मितो यज्ञो यज्ञः पुरुष सम्मितः । अग्ने तदस्य कल्पय त्वगुं हि वेत्थ यथा तथगस्स्वाहा ॥ अग्नयेदं न मम ॥

puruṣa sammito yajño yajñaḥ puruṣa sammitaḥ । agne tadasya kalpaya tvaguṁ hi vettha yathā tathagass svāhā ॥ agnayedaṁ na mama ॥

The Supreme Lord is coequal with Sacrifice, the Sacrifice is coequal with the Lord. O Agni you know full well, please amend it and make it perfect. (TB.3.7.11.5)

यत् पाकत्र मनसा दीन दक्षा न । यज्ञस्य मन्वते मर्तासः ।
अग्निष्टद् होता क्रतु-विद् विजानन् यजिष्ठो देवागुं क्रतुशो यजाति स्वाहा ॥ अग्नयेदं न मम ॥

yat pākatra manasā dīna dakṣā na । yajñasya manvate martāsaḥ । agniṣṭad hotā kratu-vid vijānan yajiṣṭho devāguṁ kratuśo yajāti svāhā ॥ agnayedaṁ na mama ॥

Since we humans of feeble energies, with immature minds, are unacquainted with the correct procedure of sacrifice, may the Mystic Fire who is skilled in the rites, well knowing all that is to be done, the best offerer, offer worship (on our behalf) according to fit season. (RV.10.2.5a)

ॐ भूस्स्वाहा । अग्नये इदं न मम ॥	oṁ bhūssvāhā । agnaye idaṁ na mama ॥
ॐ भुवस्स्वाहा । वायवे इदं न मम ॥	oṁ bhuvassvāhā । vāyave idaṁ na mama ॥
ॐ सुवस्स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥	oṁ suvassvāhā । sūryāya idaṁ na mama ॥

Saṅkalpaḥ अस्मिन् _____ होम कर्मणि मध्ये संभावित समस्त दोष प्रायश्चित्तार्थं सर्व प्रायश्चित्तं होष्यामि ॥

asmin _____ homa karmaṇi madhye saṁbhāvita samasta doṣa prāyaścittārthaṁ sarva prāyaścittaṁ hoṣyāmi ॥

For all shortcomings that occurred during the course of this sacrifice I now offer final atonement and expiation.

ॐ भूर्भुवस्सुवः स्वाहा । प्रजापतये इदं न मम ॥

oṁ bhūr-bhuvaḥ suvaḥ svāhā । prajāpataye idaṁ na mama ॥

Om To the physical, mental and transcendental realms All Hail!

ॐ श्री विष्णवे-स्वाहा । विष्णवे परमात्मने इदं न मम ॥

oṁ śrī viṣṇave-svāhā । viṣṇave paramātmane idaṁ na mama ॥

Om, To the Omnipresent Lord All Hail!

ॐ रुद्राय पशुपतये स्वाहा । रुद्राय पशुपतये इदं न मम ॥

oṁ rudrāya paśupataye svāhā । rudrāya paśupataye idaṁ na mama ॥

Om, To the Destroyer, the Lord of all beings, All Hail!

DVĀDAŚA NĀMA HOMA

Saṅkalpaḥ — ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण एतत् कर्म सादुण्यार्थं केशवादि द्वादश होमं होष्यमि ॥

oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa etat karma sādguṇyārthaṁ keśavādi dvādaśa homaṁ hoṣyami ॥

ॐ केशवाय स्वाहा । नारायणाय । माधवाय । गोविन्दाय । विष्णवे । मधुसूदनाय । त्रिकिव्रमाय । वामनाय । श्रीधराय । हृषीकेशाय । पद्मनाभाय । दामोदराय ॥

oṁ keśavāya svāhā । nārāyaṇāya । mādhavāya । govindāya । viṣṇave । madhusūdanāya । trikivramāya । vāmanāya । śrīdharāya । hṛṣīkeśāya । padmanābhāya । dāmodarāya ॥

MAHĀ PŪRṆĀHUTI

Sankalpam — ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण अस्मिन् प्रतिष्ठाकर्मणि सम्पूर्ण फल प्राप्यर्थं वैष्णव करण नामग्नौ पूर्णाहुतिं होष्यामि ॥

oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa asmin pratiṣṭhākarmaṇi sampūrṇa phala prāpyarthaṁ vaiṣṇava karaṇa nāmagnau pūrṇāhutiṁ hoṣyāmi ॥

Om. On this auspicious day, endowed with the aforementioned virtues and qualities, by the divine command of the Lord and in the spirit of service to the divine, I shall offer the Purnahuti (final oblation) into this sacred fire named Vaishnava Karana Agni during this Pratishtha ritual, for the attainment of complete success and fruition of the ceremony.

ॐ सप्त॒ ते॑ अग्ने स॒मिध॑: स॒प्त जि॒ह्वा: सप्त ऋ॒षय॑: सप्त॒ धाम॑ प्रि॒याणि॑ । स॒प्त होत्रा॑: सप्त॒धा त्वा॑ यजन्ति स॒प्त योनि॒रापृ॑णस्व घृ॒तेन॒ स्वाहा॑ ॥ अग्नये सप्तवतेदं न मम ॥

oṁ sapta te agne samidhas sapta jihvās sapta ṛṣayaḥ sapta dhāma priyāṇi । sapta hotrā sapta-dhā tvā yajanti sapta yonir āpṛṇasva ghṛtena svāhā ॥ agnaye saptavatedaṁ na mama ॥

Om. O Agni, you have seven flames, seven tongues, seven sages (rays), and seven abodes that are dear. Seven priests worship you in seven forms, offering oblations in sevenfold ways. Accept this offering with ghee, O Agni, the origin of sevenfold creation.

पूर्णा प॒श्चादु॒त पूर्णा पु॒रस्ता॑त् । उन्म॑ध्य॒तः पौर्ण॑मा॒सी जि॑गाय ।
तस्यां॑ दे॒वा अधि॑ सं॒वस॑न्तः । उ॒त्त॒मे नाक॑ इ॒ह मा॑दयन्तां ॥

pūrṇā paścād uta pūrṇā purastāt । unmadhyataḥ paurṇamāsī jigāya ।
tasyāṁ devā adhi saṁvasantaḥ । uttame nāka iha mādayantāṁ ॥

"Fullness is behind, and fullness is ahead. In the middle, the full moon arises. On that day, the gods dwell together. May they delight in the highest heavens and bring joy here.

यत्ते॑ दे॒वा अद॑धुर्-भाग॒-धेय॒म् अमा॑वास्ये सं॒वस॑न्तो महि॒त्वा । सा नो॑ य॒ज्ञं पि॑पृहि विश्ववारे र॒यिं नो॑ धेहि सुभगे सुवी॒रं स्वाहा ॥ अग्नये पूर्णहुतये इदं ॥

yatte devā adadhur-bhāga-dheyam amāvāsye saṁvasanto mahitvā । sā no yajñaṁ pipṛhi viśvavāre rayiṁ no dhehi subhage suvīraṁ svāhā ॥ agnaye pūrṇahutaye idaṁ ॥

What portion of the offering the gods assigned to you, dwelling together in your greatness on the new moon (Amavasya), May that bless and sustain our sacrifice, O all-encompassing one (Vishvavara). Grant us wealth, O auspicious one, along with noble offspring and strength."

ॐ पूर्णाहुतिम् उ॑त्त॒मां जु॑होति । सर्वं॑ वै पू॑र्णा-हुतिः । सर्वम् एवाप्नो॑ति । अथो॑ इ॒यं वै पू॑र्णा-हुतिः । अ॒स्याम् ए॒व प्रति-तिष्ठति॑ स्वाहा॑ ॥ अग्नये वौषट् ॥

oṁ pūrṇāhutim uttamāṁ juhoti । sarvaṁ vai pūrṇā-hutiḥ । sarvam evāpnoti । atho iyaṁ vai pūrṇā-hutiḥ । asyām eva prati-tiṣṭhati svāhā ॥ agnaye vauṣaṭh ॥

He sacrifices the best of final oblations; Totality is the final oblation; through that everything is obtained ; therefore is this, that final oblation; in this is it established.

VASORDHĀRA HOMAḤ

ॐ सप्त॒ ते॑ अग्ने स॒मिध॑: स॒प्त जि॒ह्वा: सप्त ऋ॒षय॑: सप्त॒ धाम॑ प्रि॒याणि॑ । स॒प्त होत्रा॑: सप्त॒-धा त्वा॑ यजन्ति स॒प्त योनि॒रापृ॑णस्व घृ॒तेन॒ स्वाहा॑ ॥ अग्नये सप्तवतेदं न मम ॥

oṁ sapta te agne samidhaḥ sapta jihvāḥ sapta ṛṣayaḥ sapta dhāma priyāṇi । sapta hotrā sapta-dhā tvā yajanti sapta yonir āpṛṇasva ghṛtena svāhā ॥ agnaye saptavatedaṁ na mama ॥

Seven are your faggots O Agni, seven your tongues, seven the seers and seven the beloved locations. Seven are the priests that oblate to you, seven are the sources, with this oblation of ghee grant us protection. (KYV. 1.5.3.2)

Prāṇāyāma & Pariśecanam

अदितेऽन्वमगस्स्थाः । अनुमतेऽन्वमगस्स्थाः । सरस्वतेऽन्वमगस्स्थाः । देव सवितः प्रासावीः ॥

aditeʼnvamagass sthāḥ । anumateʼnvamagass sthāḥ ।
sarasvateʼnvamagass sthāḥ । deva savitaḥ prāsāvīḥ ॥

Aditi has granted us permission, Anumati has granted permission. Sarasvati has granted permission, Deva Savita has impelled us.

❖ *Valediction of Varuna from the pranīta patra*

वरुणाय नमः सकल अराधनै स्वर्चितम् । यथा-स्थानं ....
varuṇāya namaḥ sakala arādhanai svarcitam । yathā-sthānaṁ ....

O Varuna I offer you all my homage, please depart where you will, for Glory, well-being and the hope that you will return.

❖ *Raise the pranīta-pātra*

सदसि सन्मे भूयाः पूर्णमसि पूर्णं मे भूयाः अक्षितमसि मा मेक्षेष्ठाः ॥
sadasi sanme bhūyāḥ pūrṇamasi pūrṇam me bhūyāḥ akṣitam asi mā mekṣeṣṭhāḥ ॥

May there be goodness (truth) for me in the assembly. You are complete; may I too attain completeness. You are imperishable; may I not be diminished.

❖ *Pouring out of the water*

प्राच्यां दिशी देवा ऋत्विजो मार्जयन्ताम् ॥
prācyāṁ diśī devā ṛtvijo mārjayantām ॥
In the eastern quarter may the gods, the priests make me bright.

दक्षिणस्य दिशी मासाः पितरो मार्जयन्ताम् ॥
dakṣiṇasya diśī māsāḥ pitaro mārjayantām ॥
In the southern quarter may the months, the manes make me illustrious.

प्रतीच्यां दिशी गृहाः पशवो मार्जयन्ताम् ॥
pratīcyāṁ diśī gṛhāḥ paśavo mārjayantām ॥
In the western quarter may the houses, the cattle make me illustrious.

उदीच्यां दिश्यापः ओषधयो मार्जयन्ताम् ॥
udīcyāṁ diśyāpa oṣadhayo mārjayantām ॥
In the northern quarter may the waters, the plants, the trees make me illustrious.

ऊर्ध्वायां दिशी यज्ञ संवत्सरो यज्ञ-पतिर् मार्जयन्ताम्
ūrdhvāyāṁ diśī yajña saṁvatsaro yajña-patir mārjayantām ॥
In the zenith may the sacrifice, the year, the Lord of Sacrifice make me illustrious.

❖ *Pour the rest of the water into the hands of the yajamāna's wife with the mantra:—*

समुद्रं वः प्रहिणोमि स्वां योनिम् अपि-गच्छत । अच्छिद्रः प्रजया भूयासं मा परासेचि मत् पयः ॥
samudraṁ vaḥ prahiṇomi svāṁ yonim api-gacchata ।
acchidraḥ prajayā bhūyāsaṁ mā parāseci mat payaḥ ॥

I send you back to the ocean, your own source. Return to your origin. May I remain unbroken in my lineage, and may my essence (milk or vitality) not be wasted or lost.

❖ *In her absence sprinkle it over the head of the yajamāna.*

ॐ वैश्वानरायं विद्महे। लालीलायं धीमहि। तन्नो अग्निः प्रचोदयात्॥
oṁ vaiśvānarāya vidmahe। lālīlāya dhīmahi। tanno agniḥ pracodayāt॥
We cognize the Mystic Fire within the soul of all beings, may that Illuminator enlighten us.

Agnir upasthānam

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वन्।
युयोध्यस्मज्जुहुराणम् एनो भूयिष्ठान्ते नम उक्तिं विधेम॥ ॐ अग्नये नमः अग्निं आत्मन्युद्वासयामि॥
agne naya supathā rāye asmān viśvāni deva vayunāni vidvan।
yuyodhyasmajjuhurāṇam eno bhūyiṣṭhānte nama uktiṁ vidhema॥
oṁ agnaye namaḥ agniṁ ātmanyudvāsayāmi॥
O Refulgent Agni you possess all kinds of knowledge and are therefore wise. Lead us in a goodly path to the wealth of Beatitude. Keep away from us corrupting sin which stands in the way of our attainment. We offer you many salutations. Om Obeisance to Agni - I return you to your place within my heart

Prārthana

नमस्ते गार्हपत्याय नमस्ते दक्षिणाग्नये। आहवनीयाय महावेद्यै नमो नमः॥
namaste gārhapatyāya namaste dakṣiṇāgnaye।
āhavanīyāya mahāvedyai namo namaḥ॥
"Salutations to the gārhapatya fire, salutations to the dakṣiṇāgni fire. Salutations again and again to the āhavanīya fire and the great altar.

काण्ड द्वयोपपध्याय कर्म ब्रह्म स्वरूपिणम्। स्वर्गापवर्ग रूपाय यज्ञेशाय नमो नमः॥
kāṇḍa dvayopapadhyāya karma brahma svarūpiṇam।
svargāpavarga rūpāya yajñeśāya namo namaḥ॥
Salutations to the lord of sacrifices, who is the form of Brahman in the ritual, who is the form of heaven and liberation, and who presides over the sacrifice.

यज्ञेशाच्युत गोविन्द माधवानन्त केशव। कृष्ण विष्णो हृषीकेश वासुदेव नमोऽस्तुते॥
yajñeśācyuta govinda mādhavānanta keśava।
kṛṣṇa viṣṇo hṛṣīkeśa vāsudeva namo'stute॥
Salutations to the lord of sacrifices, to Achyuta (the infallible), to Govinda, to Madhava, to Ananta (the infinite), to Keshava. Salutations to Krishna, to Vishnu, to Hrishikesha (lord of the senses), to Vasudeva.

मन्त्र हीनं क्रिया हीनं भक्ति हीनं हुताशन। यधुतं तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते॥
mantrahīnaṁ kriyāhīnaṁ bhaktihīnaṁ hutāśana।
yadhutaṁ tu mayā deva paripūrṇaṁ tadastu te॥
O Agni, whatever has been performed by me without mantras, without proper rituals, or without devotion, may that be completed and fulfilled for you.

प्रायश्चित्त अन्य शेषाणि तपः कर्मात्मकानि वै। तानि तेषाम् अशेषाणां कृष्णा अनुस्मरणं परम्॥
prāyaścitta anya śeṣāṇi tapaḥ karmātmakāni vai।
tāni teṣām aśeṣāṇāṁ kṛṣṇā anusmaraṇaṁ param॥
The supreme atonement for all other remaining acts of penance and rituals is the constant remembrance of Krishna.

यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या जप होम क्रियादिषु। न्यूनं संपूर्णतां याति सद्यो वन्दे तमच्युतम्॥
yasya smṛtyā ca nāmoktyā japa homa kriyādiṣu।
nyūnaṁ saṁpūrṇatāṁ yāti sadyo vande tamacyutam॥

By remembering and chanting His name during japa, homa, and other rituals, even if there are deficiencies, they are immediately perfected. I bow to that Achyuta.

प्रमादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् । स्मरणादेव तद्विष्णोः संपूर्णं स्याद् इति श्रुतिः ॥
pramādāt kurvatāṁ karma pracyavetādhvareṣu yat ।
smaraṇādeva tadviṣṇoḥ saṁpūrṇaṁ syād iti śrutiḥ ॥

If, due to negligence, any errors occur during the performance of rituals, simply by remembering Vishnu, they are perfected. This is the declaration of the Vedas."

श्री कृष्ण कृष्ण कृष्ण śrī kṛṣṇa kṛṣṇa kṛṣṇa

- *Pour a handfull of water and akṣata on the ground with;*

अनेन होमेन यज्ञ-स्वरूपी भगवान् वासुदेव प्रीयतां ॥
anena homena yajña-svarūpī bhagavān vāsudeva prīyatāṁ ॥

MAHĀ KUMBHA ABHIṢEKAM

- *All the mūrti kumbhas are now taken in procession with maṅgala vādya and placed in their respective places in front of the various shrines and deities.*
- *The Śikhara kumbhas are taken and poured over the Domes of the temple.*

MŪRTI ABHIṢEKAM

- *Then perform the Mahābhiṣekam as before.*
- *Recite the following mantra when doing the sahasra-dhāra abhiṣekam*

तागुं-सं॒वि॒तुर्वरे॑ण्यस्य चि॒त्रामा॑ऽहं वृ॑णे सुम॒तिं वि॒श्वज॑न्याम् ।
याम॑स्य॒ कण्वो॒ अदु॑ह॒त्-प्रपी॑नागुं स॒हस्र॑धारां॒ पय॑सा म॒हीं गाम् ॥
tāguṁ-sa॑vi॒tur vare॑ṇyasya ci॒trāmā॑'haṁ vṛ॑ṇe sumati॑ṁ vi॒śvaja॑nyām ।
yāma॑sya॒ kaṇvo॒ adu॑ha॒t-prapī॑nāguṁ sa॒hasra॑dhārā॒ṁ paya॑sā ma॒hīṁ gām ॥

"I choose the splendid favor of that Savitri, the most venerable, and the universal wisdom. Kanva milked out the sweet, abundant, thousand-streamed milk from the cow of the earth."

- *Dry the bera and do alaṅkāram.*
- *Prepare the maṅgala dravyam and place them in front of the Lord;—*

A cow, well-dressed virgin, durva, turmeric, honey, akṣata, nava-dhānyam, śaṅkha, cakra, gadā, padma, khadga, pātaka, bheri, darpaṇam, kumbha, matsya-yugma.

LAGHU BHŪTA ŚUDDHI

- *The acarya sprinkles the ground with*

ॐ यं शोषयामि । ॐ रं दाहयामि । ॐ वं प्लावयामि ॥
oṁ yaṁ śoṣayāmi । oṁ raṁ dāhayāmi । oṁ vaṁ plāvayāmi ॥

- *Do prāṇāyāma 10 times with the āṣṭākṣāri.*

Sankalpaḥ — ॐ एवं पूर्वोक्त ……. अस्मिन् प्रतिष्ठा कर्मणि ईज्याख्यं भगवद् आराधनं तद् अङ्गत्वेन लघु भूत-शुद्धिं करिष्ये.
oṁ evaṁ pūrvokta ……. asmin pratiṣṭhā karmaṇi ījyākhyaṁ bhagavad ārādhanaṁ tad aṅgatvena laghu bhūta-śuddhiṁ kariṣye.

Ring bell.	ॐ सहस्रार हुं	oṁ sahasrāra huṁ
Show Agni-prakāra mudra;	ॐ रं नमः पाराय कालानलात्मने	oṁ raṁ namaḥ pārāya kālānalātmane.
Show Cakra mudra above the head;	ॐ नमो भगवते सुदर्शनाय	oṁ namo bhagavate sudarśanāya

Sa-pavitri do 3 prāṇāyāmas.

VISUALIZATIONS;

1. Navel	A grey coloured square	vāyu bīja	यं - yaṁ
2. Heart	A red triangle within a lotus	agni bīja	रं - raṁ
3. Throat	A yellow square	pṛthivī bīja	लं - laṁ
4. Crown	A crystal circle	amṛta bīja	वं - vaṁ

- *Recite the pañcopaniṣad mantras while touching the parts of the body indicated;*

ॐ लं नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय नमः
oṁ laṁ namaḥ parāya sarvātmane nārāyaṇāya namaḥ (feet)
ॐ वां नमः पराय निवृत्त्यात्मने अनिरुद्धाय नमः
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛttyātmane aniruddhāya namaḥ (genitals)
ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय नमः
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane pradyumnāya namaḥ (heart)
ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने संकर्षनाय नमः
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane saṁkarṣanāya namaḥ (nose)
ॐ षौं नमः पराय परमेष्ट्यात्मने वासुदेवाय नमः
oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭyātmane vāsudevāya namaḥ (head)

- *Visualize that the physical body is being burnt up and a new spiritual body is being generated; then repeat the process in the inverse order, touching from head to feet.*

BHAGAVAD ĀRĀDHANAM

MĀNASIKA PŪJĀ

- *Perform mental worship of the Lord through mudras*

ॐ लं पृथिव्यात्मने गन्धं परिकल्पयामि ।	oṁ laṁ pṛthivyātmane gandhaṁ parikalpayāmi ।
ॐ हं आकाशात्मने पुष्पं परिकल्पयामि ।	oṁ haṁ ākāśātmane puṣpaṁ parikalpayāmi ।
ॐ यं वायुरात्मने धूपं परिकल्पयामि ।	oṁ yaṁ vāyurātmane dhūpaṁ parikalpayāmi ।
ॐ रं तेजात्मने दीपं परिकल्पयामि ।	oṁ raṁ tejātmane dīpaṁ parikalpayāmi ।
ॐ वं अमृतात्मने नैवेद्यं परिकल्पयामि ।	oṁ vaṁ amṛtātmane naivedyaṁ parikalpayāmi ।
ॐ सं सर्वात्मने ताम्बूलं परिकल्पयामि ।	oṁ saṁ sarvātmane tāmbūlaṁ parikalpayāmi ।

PĀTRA-KALPANAM

- *Fill the Tirukāveri with water and add some parimala-gandham.*
- *Show surabhi (dhenu) mudra; oṁ surabhi mudrāyai namaḥ*
- *Repeat pavitra mantra;*
- *Pavitra Mantra*

भगवन् पवित्रं वासुदेव पवित्रं, तत् पादौ पवित्रं, तत् पादोदकं पवित्रं, शत धारं, सहस्र धारं, अपरिमित धारं, अच्छिद्रं अरिष्ठं अक्षय्यं अनन्तं अपरिमितं परमं पवित्रं भगवन् वासुदेवः पुनातु ॥

bhagavan pavitraṁ vāsudeva pavitraṁ, tat pādau pavitraṁ, tat pādodakaṁ pavitraṁ, śata dhāraṁ, sahasra dhāraṁ, aparimita dhāraṁ, acchidraṁ ariṣṭhaṁ akṣayyaṁ anantam aparimitam paramaṁ

pavitraṁ bhagavan vāsudevaḥ punātu ॥

- *Do avaguṇṭanam;* ॐ वीर्याय अस्त्राय फट् । oṁ vīryāya astrāya phaṭ ।
- *Take water from the tirukāveri with the uddhariṇi in the left hand, raise it to the level of the face, covering it with the right hand, repeat the mūla mantra 4 times;*

ॐ विं विरजायै नमः ॥ oṁ viṁ virajāyai namaḥ ।

- *Return the water to the tirukaveri, and then fill the pañcapātra with the sanctified water. Repeat the mantra;* ॐ ज्ञानाय हृदयाय नमः । oṁ jñānāya hṛdayāya namaḥ ।
- *Touch each of the pātras in turn repeating ;*

१. ॐ नमो नारायणाय अर्घ्यं परिकल्पयामि ।
1. oṁ namo nārāyaṇāya arghyaṁ parikalpayāmi ।
२. ॐ नमो नारायणाय पाद्यं परिकल्पयामि ।
2. oṁ namo nārāyaṇāya pādyaṁ parikalpayāmi ।
३. ॐ नमो नारायणाय आचमनियं परिकल्पयामि ।
3. oṁ namo nārāyaṇāya ācamaniyaṁ parikalpayāmi ।
४. ॐ नमो नारायणाय स्नानियं परिकल्पयामि ।
4. oṁ namo nārāyaṇāya snāniyaṁ parikalpayāmi ।
५. ॐ नमो नारायणाय शुद्धोदकं परिकल्पयामि ।
5. oṁ namo nārāyaṇāya śuddhodakaṁ parikalpayāmi ।

[if offering to Lord Kṛṣṇa then the mūla mantra throughout is the dvādaśākṣari]

- *Salute the guru parampara and offer a flower;*

ॐ अस्मत् गुरुभ्यो नमः । oṁ asmat gurubhyo namaḥ ।

- *Salute the Lord, offer a flower and request permission to begin;*

ॐ समस्त परिवाराय श्रीमते नारायणाय नमः ।
भगवन् त्वद् प्राणप्रतिष्ठाय तथा आराधनाय मां अनुजानीहि ॥
oṁ samasta parivārāya śrīmate nārāyaṇāya namaḥ ।
bhagavan tvad prāṇapratiṣṭhāya tathā ārādhanāya māṁ anujānīhi ॥

- *Then perform nyāsa on the bera with the pañcopanisad mantra.*

ॐ षौं नमः पराय परमेष्ट्यात्मने वासुदेवाय नमः
oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭyātmane vāsudevāya namaḥ (head)
ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने संकर्षनाय नमः
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane saṁkarṣanāya namaḥ (mouth)
ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय नमः
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane pradyumnāya namaḥ (navel)
ॐ वां नमः पराय निवृत्त्यात्मने अनिरुद्धाय नमः
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛttyātmane aniruddhāya namaḥ (thighs)
ॐ लं नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय नमः
oṁ laṁ namaḥ parāya sarvātmane nārāyaṇāya namaḥ (feet)

1. MANTRA ĀSANAM

The Mantra Enthronement

BHAGAVAD DHYANAM

वासुदेवात्मजं शान्तम् उज्ज्वलं सन्ततोदितम् । अनादि मध्य निधनम् एकञ्चाप्यचलं स्थिरम् ॥ १ ॥
vāsudevātmajaṁ śāntam ujjvalaṁ santatoditam ।
anādi madhya nidhanam ekañcāpyacalaṁ sthiram ॥ 1 ॥

"The son of Vasudeva, peaceful, bright, eternally manifest, Without beginning, middle, or end, one and immovable, steady."

चिद्धनं परमानन्दं तमसः परमव्यम् । ज्ञान शक्ति बलैश्वर्य वीर्य तेजस्समन्वितम् ॥ २ ॥
ciddhanaṁ paramānandaṁ tamasaḥ paramavyam ।
jñāna śakti balaiśvarya vīrya tejassamanvitam ॥ 2 ॥

"The wealth of consciousness, supreme bliss, beyond darkness, Endowed with knowledge, power, strength, sovereignty, heroism, and brilliance."

अपाणि पादम् अस्पृश्यम् अचक्षु-श्रवणादिकम् । सर्वतः कर-वाक्-पादं सर्वतोऽक्षि शिरोमुखं ॥ ३ ॥
apāṇi pādam aspṛśyam acakṣu-śravaṇādikam ।
sarvataḥ kara-vāk-pādaṁ sarvato'kṣi śiromukhaṁ ॥ 3 ॥

"Without hands or feet, untouchable, without eyes and ears, Present everywhere with hands, feet, speech, eyes, head, and face."

गतागत विनिर्मुक्तं रविकोटि समप्रभम् । चैतन्यं सर्वगं नित्यं व्योमातीतं तद् अद्भुतम् ॥ ४ ॥
gatāgata vinirmuktaṁ ravikoṭi samaprabham ।
caitanyaṁ sarvagaṁ nityaṁ vyomātītaṁ tad adbhutam ॥ 4 ॥

"Free from coming and going, shining like a million suns, Consciousness that pervades all, eternal, beyond the sky, that marvelous one."

चित्सामान्यं जगत्यस्मिन् मूल-मन्त्रात्मकं परम् । एवं विधं सदा विष्णुं आह्लादं प्रणवात्मकम् ॥ ५ ॥
citsāmānyaṁ jagatyasmin mūla-mantrātmakaṁ param ।
evaṁ vidhaṁ sadā viṣṇuṁ āhlādaṁ praṇavātmakam ॥ 5 ॥

"All pervading consciousness in this world, embodying the root mantra, supreme, Such is always Vishnu, the delight, embodied in the primal sound 'Om'."

तं नियुज्य महा-विष्णुं तद् विष्णौ विनियोजयेत् । विष्णुञ्च हृदये पद्मे समावाह्यार्चयेत् क्रमात् ॥ ६ ॥
taṁ niyujya mahā-viṣṇuṁ tad viṣṇau viniyojayet ।
viṣṇuñca hṛdaye padme samāvāhyārcayet kramāt ॥ 6 ॥

"Engaging that Maha-Vishnu, then placing him in Vishnu, And installing Vishnu in the lotus of the heart, one should worship accordingly."

❖ *Then invoke the Divine Presence;*

ॐ वं यां नमः पुरुषात्मने नमः । oṁ vaṁ yāṁ namaḥ puruṣātmane namaḥ ।

❖ *Imagine that the divine essence is pervading the bera from the brahmarandhra downwards;*

ॐ रं वां नमः पराय निवृत्यात्मने नमः । oṁ raṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛtyātmane namaḥ

❖ *Do the nyasam*

ॐ पुरुषात्मने नमः ।	oṁ puruṣātmane namaḥ ।	head
ॐ प्राणात्मने नमः ।	oṁ prāṇātmane namaḥ ।	
ॐ प्रकृति तत्त्वाय नमः ।	oṁ prakṛti tattvāya namaḥ ।	heart
ॐ बुद्धितत्त्वय नमः ।	oṁ buddhitattvaya namaḥ ।	
ॐ शब्दतत्त्वाय नमः ।	oṁ śabdatattvāya namaḥ ।	ears
ॐ स्पर्शतत्त्वाय नमः ।	oṁ sparśatattvāya namaḥ ।	skin

ॐ रूपतत्त्वाय नमः ।	oṁ rūpatattvāya namaḥ ।	eyes
ॐ रसतत्त्वाय नमः ।	oṁ rasatattvāya namaḥ ।	tongue
ॐ गन्ध तत्त्वाय नमः ।	oṁ gandha tattvāya namaḥ ।	nose

Pīṭha Pūjā

ॐ आधारशक्त्यै नमः । अखिल जगदाधाराय कूर्म-रूपिणे नारायणाय । अनन्ताय नाग-राजाय । भूं भूम्यै । वैकुण्ठाय दिव्यलोकाय । श्री वैकुण्ठाय दिव्य-जन-पदाय । श्री वैकुण्ठाय दिव्य नगराय । श्री वैकुण्ठाय दिव्यविमानाय । अनन्द-मयाय दिव्य मण्टपाय । आस्तरण-रूपिणे अनन्ताय नागराजाय ॥

oṁ ādhāraśaktyai namaḥ । akhila jagadādhārāya kūrma-rūpiṇe nārāyaṇāya । anantāya nāga-rājāya । bhūṁ bhūmyai । vaikuṇṭhāya divyalokāya । śrī vaikuṇṭhāya divya-jana-padāya । śrī vaikuṇṭhāya divya nagarāya । śrī vaikuṇṭhāya divyavimānāya । ananda-mayāya divya maṇṭapāya । āstaraṇa-rūpiṇe anantāya nāgarājāya ॥

ॐ धर्माय पीठ-पादाय नमः । ज्ञानाय पीठ-पादाय । वैराग्याय पीठ-पादाय । ऐश्वर्याय पीठ-पादाय । ऋग्वेदाय पीठ-वाहकाय । यजुर्-वेदाय पीठ-वाहकाय । साम-वेदाय पीठ-वाहकाय । अथर्वण-वेदाय पीठ-वाहकाय । धर्माय पीठ-गात्राय । अधर्माय पीठ-गात्राय । अज्ञानाय पीठ-गात्राय । अवैराग्याय पीठ-गात्राय । अनैश्वर्याय पीठ-गात्राय । एभिः परिच्छिन्न-तनवे सदसद्-आत्मकाय । पीठ-भूताय नाग-राजाय । पीठस्योपरि अष्ट-दल-पद्माय । वह्नि मण्डलाय । सोम मण्डलाय । सूर्य मण्डलाय ॥

oṁ dharmāya pīṭha-pādāya namaḥ । jñānāya pīṭha-pādāya । vairāgyāya pīṭha-pādāya । aiśvaryāya pīṭha-pādāya । ṛgvedāya pīṭha-vāhakāya । Yajur-vedāya pīṭha-vāhakāya । sāma-vedāya pīṭha-vāhakāya । atharvaṇa-vedāya pīṭha-vāhakāya । dharmāya pīṭha-gātrāya । adharmāya pīṭha-gātrāya । ajñānāya pīṭha-gātrāya । avairāgyāya pīṭha-gātrāya । anaiśvaryāya pīṭha-gātrāya । ebhiḥ paricchinna-tanave sadasad-ātmakāya । pīṭha-bhūtāya nāga-rājāya । pīṭhasyopari aṣṭa-dala-padmāya । vahni maṇḍalāya । soma maṇḍalāya । sūrya maṇḍalāya ॥

ॐ विमलायै चामर-हस्तायै नमः । उत्कर्षिण्यै चामर-हस्तायै । ज्ञानायै चामर-हस्तायै । क्रियायै चामर-हस्तायै । प्रह्व्यै चामर-हस्तायै । सत्यायै चामर-हस्तायै । ईशानायै चामर-हस्तायै । योगायै चामर-हस्तायै । अनुग्रहायै चामर-हस्तायै ॥

oṁ vimalāyai cāmara-hastāyai namaḥ । utkarṣiṇyai cāmara-hastāyai । jñānāyai cāmara-hastāyai । kriyāyai cāmara-hastāyai । prahvyai cāmara-hastāyai । satyāyai cāmara-hastāyai । īśānāyai cāmara-hastāyai । yogāyai cāmara-hastāyai । anugrahāyai cāmara-hastāyai ॥

ॐ जगत्-प्रकृतये दिव्य योग-पीठाय नमः । दिव्य योग पर्यङ्काय । सहस्र-शीर्षाय अनन्त नाग-राजाय । पुरतः भगवद् पाद-पीठाय । भगवत्-पादुकाभ्यां ॥

oṁ jagat-prakṛtaye divya yoga-pīṭhāya namaḥ । divya yoga paryaṅkāya । sahasra-śīrṣāya ananta nāga-rājāya । puratah bhagavad pāda-pīṭhāya । bhagavat-pādukābhyāṁ ॥

Prāṇa Pratiṣṭha

Riṣi-nyāsa

अस्य श्री प्राण प्रतिष्ठ महा मन्त्रस्य ।	asya śrī prāṇa pratiṣṭha mahā mantrasya ।
ब्रह्म-विष्णु महेश्वरा ऋष्यः ।	brahma-viṣṇu maheśvarā ṛṣyaḥ ।
ऋग्-यजुस्-साम अथर्वाणि छन्दांसि ।	ṛg-yajuḥ sāma atharvāṇi chandāṁsi ।
सकल् सृष्टि-स्थिति-संहार कारिणी प्राण शक्तिः परा देव्ता ।	sakal sṛṣṭi-sthiti-saṁhāra kāriṇī prāṇa śaktiḥ parā devtā ।
आं बीजम् । ह्रीं शक्तिः । क्रों कीलकम् ।	āṁ bījam । hrīṁ śaktiḥ । kroṁ kīlakam ।

Kara-nyāsa

ॐ अङ्गुष्ठाभ्यां नमः	oṁ aṅguṣṭhābhyāṁ namaḥ ।
ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ।	hrīṁ tarjanībhyāṁ namaḥ ।
क्रों मध्यमाभ्यां नमः ।	kroṁ madhyamābhyāṁ namaḥ ।
आं अनामिकाभ्यां नमः ।	āṁ anāmikābhyāṁ namaḥ ।
क्रों कर-तल-कर-पृष्ठाभ्यां नमः ।	kroṁ kara-tala-kara-pṛṣṭhābhyāṁ namaḥ ।

Aṅga-nyāsa

आं हृदयाय नमः	āṁ hṛdayāya namaḥ
ह्रीं शिरसे स्वाहा ।	hrīṁ śirase svāhā ।
क्रों शिखायै वषट् ।	kroṁ śikhāyai vaṣaṭ ।
आं कवचाय हुं ।	āṁ kavacāya huṁ ।
ह्रीं नेत्र-त्रयाय वौषट् ।	hrīṁ netra-trayāya vauṣaṭ ।
क्रों अस्त्राय फट् ।	kroṁ astrāya phaṭ ।
ॐ भूर्भुवस्सुवः इति दिग्-बन्धः	oṁ bhūr-bhuvaḥ suvaḥ iti dig-bandhaḥ

Prāṇa Śakti Dhyānam

रक्ताम् बोधिस्थपोतोल्लस दरुण सरोजाधि रूढा कराब्जैः
पाशं कोदण्डम् इक्षूद्भवम् अलिगुणम् अप्यङ्कुशं पञ्चबाणान् ।
बिभ्राणा सृक्-कपाल त्रि-नयन लसिता पीनवक्षोरुहाढ्याम्
देवी बालार्क वर्णा भवतु सुख-करि प्राण-शक्ति परा नः ॥
raktām bodhisthapotollasa daruṇa sarojādhi rūḍhā karābjaiḥ
pāśaṁ kodaṇḍam ikṣūdbhavam aliguṇam apyaṅkuśaṁ pañcabāṇān ।
bibhrāṇā sṛk-kapāla tri-nayana lasitā pīnavakṣoruhāḍhyām
devī bālārka varṇā bhavatu sukha-kari prāṇa-śakti parā naḥ ॥

"May the supreme vital energy (prāṇa-śakti) who bestows happiness be with us, The goddess with a reddish hue, resembling the rising sun, Seated on a blooming young lotus, Holding in her lotus-like hands a noose, a bow of sugarcane, a cluster of arrows made of flowers, A goad, and five arrows, Radiant with three eyes and adorned with large, firm breasts, Carrying a skull cup and a trident, And who is endowed with the complexion of the early morning sun."

पद्म-प्रिये पद्मिनि पद्म-हस्ते पद्मालये पद्म-दलायताक्षि ।
विश्व-प्रिये विष्णु मनोनुकूले त्वत् पाद पद्मम् मयि सन्निधत्स्व ॥
padma-priye padmini padma-haste padmālaye padma-dalāyatākṣi ।
viśva-priye viṣṇu manonukūle tvat pāda padmam mayi sannidhatsva ॥

"O Beloved of the Lotus, O Goddess who resides in the Lotus, O Lotus-Handed One, O Dweller in the Lotus, O Lotus-Eyed One with eyes like lotus petals, Beloved of the Universe, Favorable to the Mind of Vishnu, May your lotus feet be established in me."

आं ह्रीं क्रों क्रों ह्रीं आं । यं रं लं वं शं षं सं हों । हंसः सोहं सोहं हंसः ।

āṁ hrīṁ kroṁ kroṁ hrīṁ āṁ । yaṁ raṁ laṁ vaṁ śaṁ ṣaṁ saṁ hoṁ । haṁsaḥ sohaṁ sohaṁ haṁsaḥ ।

अस्यां मूर्तौ जीवस्-तिष्ठतु । अस्यां मूर्तौ सर्वेन्द्रियाणि वाङ्-मनस्-त्वक्-चक्षुः-श्रोत्र-जिह्वा-घ्राण-वाक्-पाणि-पाय-पायुस्थाख्यानि प्राणापान व्यानोदान समानाश्-चागत्य सुखम् चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥

asyāṁ mūrtau jīvas-tiṣṭhatu । asyāṁ mūrtau sarvendriyāṇi vāṅ-manas-tvak-cakṣuḥ-śrotra-jihvā-ghrāṇa-vāk-pāṇi-pāya-pāyusthākhyāni prāṇāpāna vyānodāna samānāś-cāgatya sukham ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥

असुनीते पुनर् अस्मासु चक्षुः पुनः प्राणम् इह नो धेहि भोगम् ।
ज्योक् पश्येम सूर्यम् उच्चरन्तम् अनुमते मृलया नः स्वस्ति ॥
asunīte punar asmāsu cakṣuḥ punaḥ prāṇam iha no dhehi bhogam ।
jyok paśyema sūryam uccarantam anumate mṛlayā naḥ svasti ॥

O life-giving one, restore our sight once again, restore our breath here for us and grant us enjoyment. May we see the rising sun for a long time. O gracious one, bless us with well-being.

(for the 15 saṁskāras chant oṁ 15 times)

❖ *Touch the whole bera with the darbha-muṣṭi.*

ॐ ह्रां ह्रीं क्रौं हंसः । oṁ hrāṁ hrīṁ krauṁ haṁsaḥ ।
अस्य श्रीमन् नारायणस्य महा लक्ष्म्याश्च इह जीव इह स्थितः सुखेन चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
asya śrīman nārāyaṇasya mahā lakṣmyāśca iha jīva iha sthitaḥ sukhena ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥
heart

ॐ आं ह्रीं क्रौं हंसः । oṁ āṁ hrīṁ krauṁ haṁsaḥ ।
अस्य श्रीमन् नारायणस्य महा लक्ष्म्याश्च सर्वेन्द्रियाणि इहागत्य सुखेन चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
asya śrīman nārāyaṇasya mahā lakṣmyāśca sarvendriyāṇi ihāgatya sukhena ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥ all organs

ॐ ह्रीं क्रौं हंसः । oṁ hrīṁ krauṁ haṁsaḥ ।
अस्य श्रीमन् नारायणस्य महा लक्ष्म्याश्च वाङ् मनश्-चक्षु श्रोत्र प्राणा इहागत्य सुखेन चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
asya śrīman nārāyaṇasya mahā lakṣmyāśca vāṅ manaś-cakṣu śrotra prāṇā ihāgatya sukhena ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥ head

ॐ आं ह्रीं क्रौं हंसः । oṁ āṁ hrīṁ krauṁ haṁsaḥ ।
अस्य श्रीमन् नारायणस्य महा लक्ष्म्याश्च वाग् इहागत्य सुखेन चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
asya śrīman nārāyaṇasya mahā lakṣmyāśca vāg ihāgatya sukhena ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥ face

Pañcopaniṣad Nyāsam

ॐ षौं नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने नमः ॥
oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭhyātmane namaḥ ॥ head
ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने नमः ॥
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane namaḥ ॥ nose
ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने नमः ॥
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane namaḥ ॥ heart
ॐ वां नमः पराय निवृत्यात्मने नमः ॥
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛtyātmane namaḥ ॥ genitals
ॐ लां नमः पराय सर्वात्मने नमः ॥
oṁ lāṁ namaḥ parāya sarvātmane namaḥ ॥ feet
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
oṁ namo bhagavate vāsudevāya ॥ The whole body

ब्रह्माद्याः सकला देवा यन्न स्मर्तुम् अपीश्वराः । स एष भगवान् अद्य मम प्रत्यक्षतां गतः ॥ १ ॥
brahmādyāḥ sakalā devā yanna smartum apīśvarāḥ ।
sa eṣa bhagavān adya mama pratyakṣatāṁ gataḥ ॥ 1 ॥

"All the gods, starting with Brahma, are unable to even conceive of Him, That very Lord has today become visible to me."

स्वागतं भगवन् अद्य मां तारयितुं आगतः । धन्योऽस्म्यनुगृहीतोऽस्मि कृतार्थोऽस्मि कृपानिधे ॥ २ ॥

svāgataṁ bhagavan adya māṁ tārayituṁ āgataḥ ।
dhanyo'smyanugṛhīto'smi kṛtārtho'smi kṛpānidhe ॥ 2 ॥

"Welcome, O Lord, you have come today to deliver me. I am blessed, favored, fulfilled, O treasure house of mercy."

आवाहयामि लक्ष्मीशं परमात्मानम् अव्ययम् । पञ्चोपनिषदात्मानं दिव्य मङ्गल विग्रहम् ॥ ३ ॥
āvāhayāmi lakṣmīśaṁ paramātmānam avyayam ।
pañcopaniṣadātmānaṁ divya maṅgala vigraham ॥ 3 ॥

"I invoke the Lord of Lakshmi, the imperishable Supreme Self, The one embodied by the five Upanishads, with a divine auspicious form."

आतिष्ठताम् इमां मूर्तिं मदनुग्रह काम्यया । श्रिया सार्धं जगन्नाथो दिव्यो नारायण प्रभुः ॥ ४ ॥
ātiṣṭhatām imāṁ mūrtiṁ madanugraha kāmyayā ।
śriyā sārdhaṁ jagannātho divyo nārāyaṇa prabhuḥ ॥ 4 ॥

"May the divine Lord Narayana, the Lord of the universe, along with Shri, Take His place in this image, desiring to bestow grace upon me."

ॐ ॐ ॐ परम धामा-वस्थित मद् अनुग्रह काम्ययोध्यत् आवतार इहा भीमत सिद्धिद मन्त्र शरीर् ॐ नमो नमः ॥
oṁ oṁ oṁ parama dhāmā-vasthita mad anugraha kāmyayodhyat āvatāra ihā bhīmata siddhida mantra śarīr oṁ namo namaḥ ॥

आवाहितो भव । स्थापितो भव । सन्निधो भव । सन्निरुद्धो भव । सन्निहितो भव । अवकुण्टिथो भव । सुप्रीतो भव । सुप्रसन्नो भव । सुमुखो भव । वरदो भव । प्रसीद प्रसीद ॥

āvāhito bhava । sthāpito bhava । sannidho bhava । sanniruddho bhava । sannihito bhava । avakuṇṭitho bhava । suprīto bhava । suprasanno bhava । sumukho bhava । varado bhava । prasīda prasīda ॥

- ❖ *Show kirīṭa, śrīvatsa, kaustubha, vanamālā, śaṅkha, cakra, gadā, cāpa, khaḍga, musala, ananta, garuḍa & viṣvaksena mudras.*
- ❖ *Offer obeisance to the three devis.*

ॐ श्रीं श्रियै नमः	oṁ śrīṁ śriyai namaḥ	(right)
ॐ भूं भूम्यै नमः	oṁ bhūṁ bhūmyai namaḥ	(left)
ॐ नीं नीलायै नमः	oṁ nīṁ nīlāyai namaḥ	(behind)

- ❖ *Offer worship to the ornaments and entourage of the Lord;*

ॐ किरीटाय मकुटाधिपतये नमः । किरीटमालायै आपीढात्मने ० । दक्षिण कुण्डलाय मकरात्मने ० । वाम कुण्डलाय मकरात्मने ० । कण्टिकाभरणाय ० । श्रीमत् तुलस्यै ० । हाराय सर्वाभरणाधिपतये ० । काञ्ची-गुणोज्ज्वलाय दिव्य पीताम्बराय ० । सर्वेभ्यो भगवद् भूषणेभ्यो नमः ॥

oṁ kirīṭāya makuṭādhipataye namaḥ । kirīṭamālāyai āpīḍhātmane o । dakṣiṇa kuṇḍalāya makarātmane o । vāma kuṇḍalāya makarātmane o । kaṇṭikābharaṇāya o । śrīmat tulasyai o । hārāya sarvābharaṇādhipataye o । kāñcī-guṇojjvalāya divya pītāmbarāya o । sarvebhyo bhagavad bhūṣaṇebhyo namaḥ ॥

ॐ सुदर्शनाय हेतिराजाय नमः । पाञ्चजन्याय शङ्खाधिपतये ० । कौमोदक्यै गदाधिपतये ० । नन्दकाय ० । शार्ङ्गाय चापाधिपतये ० । पद्मायै नमः ॥

oṁ sudarśanāya hetirājāya namaḥ । pāñcajanyāya śaṅkhādhipataye o । kaumodakyai gadādhipataye o । nandakāya o । śārṅgāya cāpādhipataye o । padmāyai o ॥

ॐ सर्वेभ्यो भगवत परिचारकेभ्यो नमः । अनन्ताय नागराजाय ० । वारुण्यै ० । काञ्च्यै नमः ॥

oṁ sarvebhyo bhagavata paricārakebhyo namaḥ । anantāya nāgarājāya o । vāruṇyai o । kāñcyai o ॥

ॐ सर्वेभ्यो भगवत परि-जनेभ्यो नमः । भगवत पादुकाभ्यां ० । सर्वेभ्यो भगवत परिच्छदेभ्यो नमः ॥

oṁ sarvebhyo bhagavata pari-janebhyo namaḥ । bhagavata pādukābhyāṁ o । sarvebhyo bhagavata paricchadebhyo namaḥ ॥

ॐ वैनतेयाय नमः । ॐ रुद्रायै नमः । ॐ सुकीर्त्यै नमः ॥

oṁ vainateyāya namaḥ । oṁ rudrāyai namaḥ । oṁ sukīrtyai namaḥ ॥

ॐ विष्वक्सेनाय नमः । सूत्रवत्यै ० । गं गजाननाय ० । जं जयत्सेनाय ० । ॐ हं हरिवक्त्राय ० । ॐ कं काल-प्रकृति-संज्ञाय ० । सर्वेभ्यो विष्वक्सेन परिजनेभ्यो नमः ।

oṁ viṣvaksenāya namaḥ । sūtravatyai o । gaṁ gajānanāya o । jaṁ jayatsenāya o । oṁ haṁ harivaktrāya o । oṁ kaṁ kāla-prakṛti-saṁjñāya o । sarvebhyo viṣvaksena parijanebhyo o ।

ॐ चण्डाय द्वार-पालाय नमः । प्रचण्डाय द्वार-पालाय ० । भद्राय द्वार-पालाय ० । सुभद्राय द्वार-पालाय ० । जयाय द्वार-पालाय ० । विजयाय द्वार-पालाय ० । धात्रे द्वार-पालाय ० । विधात्रे द्वार-पालाय नमः ॥

oṁ caṇḍāya dvāra-pālāya namaḥ । pracaṇḍāya dvāra-pālāya o । bhadrāya dvāra-pālāya o । subhadrāya dvāra-pālāya o । jayāya dvāra-pālāya o । vijayāya dvāra-pālāya o । dhātre dvāra-pālāya o । vidhātre dvāra-pālāya o ॥

कुमुदाय गणाधिपतये सवाहन परिवार प्रहरणाय नमः ।
kumudāya gaṇādhipataye savāhana parivāra praharaṇāya namaḥ ।
कुमुदाक्षाय गणाधिपतये सवाहन परिवार प्रहरणाय नमः ।
kumudākṣāya gaṇādhipataye savāhana parivāra praharaṇāya namaḥ ।
पुण्डरीकाय गणाधिपतये सवाहन परिवार प्रहरणाय नमः ।
puṇḍarīkāya gaṇādhipataye savāhana parivāra praharaṇāya namaḥ ।
वामनाय गणाधिपतये सवाहन परिवार प्रहरणाय नमः ।
vāmanāya gaṇādhipataye savāhana parivāra praharaṇāya namaḥ ।
शङ्कुकर्णाय गणाधिपतये सवाहन परिवार प्रहरणाय नमः ।
śaṅkukarṇāya gaṇādhipataye savāhana parivāra praharaṇāya namaḥ ।
सर्वनेत्राय गणाधिपतये सवाहन परिवार प्रहरणाय नमः ।
sarvanetrāya gaṇādhipataye savāhana parivāra praharaṇāya namaḥ ।
सुमुखाय गणाधिपतये सवाहन परिवार प्रहरणाय नमः ।
sumukhāya gaṇādhipataye savāhana parivāra praharaṇāya namaḥ ।
सुप्रतिष्ठाय गणाधिपतये सवाहन परिवार प्रहरणाय नमः ।
supratiṣṭhāya gaṇādhipataye savāhana parivāra praharaṇāya namaḥ ।

ॐ नित्येभ्यो नमः । मुक्तेभ्यो । समस्त परिवाराय श्रीमते नारायणाय नमः ॥
oṁ nityebhyo namaḥ । muktebhyo । samasta parivārāya śrīmate nārāyaṇāya namaḥ ॥

❖ *Offer water -*

ॐ नमो नारायणाय अर्घ्यं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya arghyaṁ samarpayāmi । (once)
ॐ नमो नारायणाय पाद्यं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya pādyaṁ samarpayāmi । (twice)
ॐ नमो नारायणाय आचमनियं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya ācamaniyaṁ samarpayāmi । (thrice).

❖ *Wipe the Lord's face and right hand with the plota-vastra.*

2. SNĀNĀSANAM

ॐ स्नानासनाय नमः oṁ snānāsanāya namaḥ

स्फुटि कृतं मया देव स्नानासनं इदं महत् । आसादयासु स्नानार्थं लोक अनुग्रह काम्यया ॥
sphuṭi kṛtaṁ mayā deva snānāsanaṁ idaṁ mahat ।
āsādayāsu snānārthaṁ loka anugraha kāmyayā ॥

O deity, I have prepared this great bathing seat. Please take your place here for the purpose of bathing, out of a desire to bestow grace upon the world.

- *Take flower and tulsi & offer at feet of the Lord -*

ॐ नमो नारायणाय - स्नानासनं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya - snānāsanaṁ samarpayāmi ।

- *Offer water -*

ॐ नमो नारायणाय पाद्यं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya pādyaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय आचमनियं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya ācamaniyaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय स्नानम् समर्पयामि ॥
nārāyaṇāya snānam samarpayāmi ॥
ॐ नमो नारायणाय स्नानानन्तरं पुनराचमनियं समर्पयामि ॥
oṁ namo nārāyaṇāya snānānantaram punarācamaniyaṁ samarpayāmi ।

- *Dry the Lord with the plota-vastra*
- *Empty the pañca-pātra into the phela.*
- *Repeat the pātra-kalpanam.*

3. ALAṄKĀRĀSANAM

ॐ अलङ्कारासनाय नमः oṁ alaṅkārāsanāya namaḥ

देव देव जगन्-नाथ भूषासनं इदं महत् । आकल्प धारणार्थाय अलङ्कुरुष्व जगत्पते ॥
deva deva jagan-nātha bhūṣāsanaṁ idaṁ mahat ।
ākalpa dhāraṇārthāya alaṅkuruṣva jagatpate ॥

O Lord of the Universe, this great throne is prepared for you. Please adorn it with your presence for the purpose of sustaining the world, O Lord of all.

- *Offer flower and tulsi -*

ॐ नमो नारायणाय अलङ्कारासनं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya alaṅkārāsanaṁ samarpayāmi ।

- *Offer water -*

ॐ नमो नारायणाय अर्घ्यं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya arghyaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय पाद्यं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya pādyaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय आचमनियं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya ācamaniyaṁ samarpayāmi ।

- *Dress and decorate the Lord, applying ūrdhva-puṇḍra to the forehead.*

ॐ नमो नारायणाय वस्त्र अर्थं पुष्पं समर्पयामि ।

oṁ namo nārāyaṇāya vastra arthaṁ puṣpaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय उत्तरीय अर्थं पुष्पं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya uttarīya arthaṁ puṣpaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय उपवीत अर्थं पुष्पं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya upavīta arthaṁ puṣpaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय आभरणार्थं पुष्पं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya ābharaṇārthaṁ puṣpaṁ samarpayāmi ।

❖ *Offer sandal paste -*

परमानन्द सौरभ्य परिपूर्ण दिग्-अन्तरं । गृहाण परमं गन्धं कृपया परमेश्वर ॥
paramānanda saurabhya paripūrṇa dig-antaraṁ ।
gṛhāṇa paramaṁ gandhaṁ kṛpayā parameśvara ॥

O Supreme Lord, please accept this ultimate fragrance, which fills the entire space with supreme bliss.

ॐ नमो नारायणाय गन्धं धारयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya gandhaṁ dhārayāmi ।

❖ *Offer Kumkum -*

गन्धस्योपरि-कुम्कुमं समर्पयामि
gandhasyopari-kumkumaṁ samarpayāmi

❖ *Offer flowers -*

तुरीय गुण सम्पन्नं नाना गुण मनोहरम् । आनन्द सौरभं पुष्पं गृह्यताम् इदं उत्तमम् ॥
turīya guṇa sampannaṁ nānā guṇa manoharam ।
ānanda saurabhaṁ puṣpaṁ gṛhyatām idaṁ uttamam ॥

May this best of all flowers, endowed with the qualities of the fourth state and filled with delightful fragrances, be accepted by you.

Puṣpa Arcana

Viṣṇu aṣṭhottara śata-nāmavalli

ॐ विष्णवे नमः । लक्ष्मी-पतये । गोपालाय । वैकुन्ठाय । गरुड-ध्वजाय । पर-ब्रह्मणे । जगन्-नाथाय । वासुदेवाय । त्रि-विक्रमाय । दैत्यान्तकाय ॥ १० ॥

oṁ viṣṇave namaḥ । lakṣmī-pataye । gopālāya । vaikunṭhāya । garuḍa-dhvajāya । para-brahmaṇe । jagan-nāthāya । vāsudevāya । tri-vikramāya । daityāntakāya ॥ 10 ॥

मधु-रिपवे । ताक्ष्यर्-वाहाय । सनातनाय । नारायणाय । पद्म-नाभाय । हृषिकेशाय । सुधा-प्रदाय । माधवाय । पुण्डरिकाक्षाय । स्थिति-कर्त्रे ॥ २० ॥

madhu-ripave । tārkṣya-vāhāya । sanātanāya । nārāyaṇāya । padma-nābhāya । hṛṣikeśāya । sudhā-pradāya । mādhavāya । puṇḍarikākṣāya । sthiti-kartre ॥ 20 ॥

परात्पराय । वनमालिने । यज्ञ-रूपाय । चक्र-पाणये । गदा-धराय । उपेन्द्राय । केशवाय । हम्साय । समुद्र-मथनाय । हरये ॥ ३० ॥

parātparāya । vanamāline । yajña-rūpāya । cakra-pāṇaye । gadā-dharāya । upendrāya । keśavāya । hamsāya । samudra-mathanāya । haraye ॥ 30 ॥

गोविन्दाय । ब्रह्म-जनकाय । कैटभासुर- मर्दनाय । श्रीधराय । काम-जनकाय । शेष-शायिने । चतुर्-भुजाय । पाञ्चजन्य-धराय । श्रीमते । शार्ङ्ग-पाणये ॥ ४० ॥

govindāya । brahma-janakāya । kaiṭabhāsura- mardanāya । śrīdharāya । kāma-janakāya । śeṣa-śāyine । catur-bhujāya । pāñcajanya-dharāya । śrīmate । śārṅga-pāṇaye ॥ 40 ॥

जनार्दनाय । पिताम्बर-धराय । देवाय । सूर्य-चन्द्र-विलोचनाय । मत्स्य-रूपाय । कूर्म-रूपाय । क्रोढ-रूपाय । नृकेशरिनि । वामनाय । भार्गवाय ॥ ५० ॥

janārdanāya | pitāmbara-dharāya | devāya | sūrya-candra-vilocanāya | matsya-rūpāya | kūrma-rūpāya | kroḍha-rūpāya | nṛkeśarini | vāmanāya | bhārgavāya ॥ 50 ॥

रामाय । हलिने । कृष्णाय । हयाननाय । विश्वम्बराय । सिम्सुमाराय । श्रीधराय । कपिलाय । ध्रुवाय । दत्तात्रेयाय ॥ ६० ॥

rāmāya | haline | kṛṣṇāya | hayānanāya | viśvambarāya | simsumārāya | śrīdharāya | kapilāya | dhruvāya | dattātreyāya ॥ 60 ॥

अच्युताय । अनन्ताय । मुकुन्दाय । दधि-वामनाय । धन्वन्तरये । श्री-निवासाय । प्रद्युम्नाय । पुरुषोत्तमाय । श्रीवत्स-कौस्तुभोरस्काय । मुरारातये ॥ ७० ॥

acyutāya | anantāya | mukundāya | dadhi-vāmanāya | dhanvantaraye | śrī-nivāsāya | pradyumnāya | puruṣottamāya | śrīvatsa-kaustubhoraskāya | murārātāye ॥ 70 ॥

अधोक्षजाय । वृषभाय । मोहिनि-रूप-धारिणे । सङ्कर्षणाय । पृथवे । क्षीराब्धि-शायिने । भूतात्मने । भगवते । भक्त-वत्सलाय । अनिरुद्धाय ॥ ८० ॥

adhokṣajāya | vṛṣabhāya | mohini-rūpa-dhāriṇe | saṅkarṣaṇāya | pṛthave | kṣīrābdhi-śāyine | bhūtātmane | bhagavate | bhakta-vatsalāya | aniruddhāya ॥ 80 ॥

अप्रमेयात्मने । त्रि-धाम्ने । भूत-भावनाय । श्वेत-द्वीपे-निवास्तव्याय । सूर्य-मण्डल-मध्य -गाय । सनकादि-सम्सेविताय । गजेन्द्र-वरदाय । नारायणाय । नील-कान्ताय । धरा-कान्ताय ॥ ९० ॥

aprameyātmane | tri-dhāmne | bhūta-bhāvanāya | śveta-dvīpe-nivāstavyāya | sūrya-maṇḍala-madhya -gāya | sanakādi-samsevitāya | gajendra-varadāya | nārāyaṇāya | nīla-kāntāya | dharā-kāntāya ॥ 90 ॥

वेदात्मने । बाद्रायनाय । भागिरथि-जन्म-भूमि-पाद-पद्माय । सताम्-प्रभवे । स्वभुवे । विभवे । गनश्यामाय । जगत्-कारणाय । अव्ययाय । बुद्धावताराय ॥१०० ॥

vedātmane | bādrāyanāya | bhāgirathi-janma-bhūmi-pāda-padmāya | satām-prabhave | svabhuve | vibhave | ganaśyāmāya | jagat-kāraṇāya | avyayāya | buddhāvatārāya ॥100 ॥

शान्तात्मने । लिलाधृत-वराकृतये । दमोदराय । विराट्-रूपाय । भूत-भवत्-प्रभवे । आदि-देवाय । देव-देवाय । प्रह्लाद-परिपालकाय ॥ १०८ ॥

śāntātmane | lilādhṛta-varākṛtaye | damodarāya | virāṭ-rūpāya | bhūta-bhavat-prabhave | ādi-devāya | deva-devāya | prahlāda-paripālakāya ॥ 108 ॥

Śrī Lakṣmī aṣṭhottaram

ॐ प्रकृत्यै नमः । विकृत्यै । विद्यायै । सर्व-भूत-हित-प्रदायै । श्रद्धायै । विभूत्यै । सुरभ्यै । परमात्मिकायै । वाचे । पद्मालयायै ॥ १० ॥

oṁ prakṛtyai namaḥ | vikṛtyai | vidyāyai | sarva-bhūta-hita-pradāyai | śraddhāyai | vibhūtyai | surabhyai | param-ātmikāyai | vāce | padmālayāyai ॥ 10 ॥

पद्मायै । शुचये । स्वाहायै । स्वधायै । सुधायै । धन्यायै । हिरण्मय्यै । लक्ष्म्यै । नित्य-पुष्टायै । विभावर्यै ॥ २० ॥

padmāyai | śucaye | svāhāyai | svadhāyai | sudhāyai | dhanyāyai | hiraṇmayyai | lakṣmyai | nitya-puṣṭāyai | vibhāvaryai ॥ 20 ॥

अदित्यै । दित्यै । दीप्तायै । वसुधायै । वसु-धारिण्यै । कमलायै । कान्त्यै । कामाक्ष्यै । क्षीरोद-सम्भवायै । अनुग्रह-परायै ॥ ३० ॥

adityai | dityai | dīptāyai | vasudhāyai | vasu-dhāriṇyai | kamalāyai | kāntyai | kāmākṣyai | kṣīroda-sambhavāyai | anugraha-parāyai ॥ 30 ॥

ऋद्ध्यै । अनघायै । हरि-वल्लभायै । अशोकायै । अमृतायै । दीप्तायै । लोक-शोक-विनाशिन्यै । धर्म-निलयायै । करुणायै । लोक-मात्रे ॥ ४० ॥

ṛddhyai | anaghāyai | hari-vallabhāyai | aśokāyai | amṛtāyai | dīptāyai | loka-śoka-vināśinyai | dharma-nilayāyai | karuṇāyai | loka-mātre ॥ 40 ॥

पद्म-प्रियायै । पद्म-हस्तायै । पद्माक्ष्यै । पद्म-सुन्दर्यै । पद्मोद्भवायै । पद्म-मुख्यै । पद्म-नाभ-प्रियायै । रमायै । पद्म-माला-धरायै । देव्यै ॥ ५० ॥

padma-priyāyai | padma-hastāyai | padmākṣyai | padma-sundaryai | padmodbhavāyai | padma-mukhyai | padma-nābha-priyāyai | ramāyai | padma-mālā-dharāyai | devyai ॥ 50 ॥

पद्म-गन्धिन्यै । पद्मिन्यै । पुण्य-गन्धायै । सु-प्रसन्नायै । प्रसादाभि-मुख्यै । प्रभायै । चन्द्र-वदनायै । चन्द्रायै । चन्द्र-सहोदर्यै । चतुर्-भुजायै ॥ ६० ॥

padma-gandhinyai | padminyai | puṇya-gandhāyai | su-prasannāyai | prasād-ābhi-mukhyai | prabhāyai | candra-vadanāyai | candrāyai | candra-sahodaryai | catur-bhujāyai ॥ 60 ॥

चन्द्र-रूपायै । इन्दिरायै । इन्दु-शीतलायै । आह्लाद-जनन्यै । पुष्ट्यै । शिवायै । शिवङ्कर्यै । सत्यै । विमलायै । विश्व-जनन्यै ॥ ७० ॥

candra-rūpāyai | indirāyai | indu-śītalāyai | āhlāda-jananyai | puṣṭyai | śivāyai | śivañ-karyai | satyai | vimalāyai | viśva-jananyai ॥ 70 ॥

तुष्ट्यै । दारिद्र्य-नाशिन्यै । प्रीति-पुष्करिण्यै । शान्तायै । शुक्ल-माल्याम्बरायै । श्रियै । भास्कर्यै । बिल्व-निलयायै । वरारोहायै । यशस्विन्यै ॥ ८० ॥

tuṣṭyai | dāridrya-nāśinyai | prīti-puṣkariṇyai | śāntāyai | śukla-mālyāmbarāyai | śriyai | bhāskaryai | bilva-nilayāyai | varārohāyai | yaśasvinyai ॥ 80 ॥

वसुन्धरायै । उदाराङ्गायै । हरिण्यै । हेम-मालिन्यै । धन-धान्य-कर्यै । सिद्ध्यै । स्त्रैण-सौम्यायै । शुभ-प्रदायै । नृप-वेश्म गतानन्दायै । वर-लक्ष्म्यै ॥ ९० ॥

vasundharāyai | udārāṅgāyai | hariṇyai | hema-mālinyai | dhana-dhānya-karyai | siddhyai | straiṇa-saumyāyai | śubha-pradāyai | nṛpa-veśma gatānandāyai | vara-lakṣmyai ॥ 90 ॥

वसु-प्रदायै । शुभायै । हिरण्य-प्राकारायै । समुद्र-तनयायै । जयायै । मङ्गला-देव्यै । विष्णु-वक्षः स्थल-स्थितायै । विष्णु-पत्न्यै । प्रसन्नाक्ष्यै । नारायण-समाश्रितायै । दारिद्य-ध्वंसिन्यै । देव्यै । सर्वो-पद्रव वारिण्यै । नव-दुर्गायै । महा-काल्यै । ब्रह्म-विष्णु-शिवात्मिकायै । त्रिकाल-ज्ञान-संपन्नायै । भुवन्-एश्वर्यै ॥ १०८ ॥

vasu-pradāyai | śubhāyai | hiraṇya-prākārāyai | samudra-tanayāyai | jayāyai | maṅgalā-devyai | viṣṇu-vakṣaḥ sthala-sthitāyai | viṣṇu-patnyai | prasann-ākṣyai | nārāyaṇa-samāśritāyai | dāridya-dhvaṁsinyai | devyai | sarvo-padrava vāriṇyai | nava-durgāyai | mahā-kālyai | brahma-viṣṇu-śivātmikāyai | trikāla-jñāna-saṁpannāyai | bhuvan-eśvaryai ॥ 108 ॥

Bhūdevī aṣṭhottaram

भूम्यै नमः । अदिति देव्यै । मेदिनी देव्यै । वसुन्धरायै । वसुधा देव्यै । वासव्यै । हिरण्य-गर्भिन्यै देव्यै । प्रसोदर्यै देव्यै । रसनायै । समुद्र-वत्यै ॥ १० ॥

bhūmyai namaḥ । aditi devyai । medinī devyai । vasundharāyai । vasudhā devyai । vāsavyai । hiraṇya-garbhinyai devyai । prasodaryai devyai । rasanāyai । samudra-vatyai ॥ 10 ॥

सावित्र्यै । मह्यक्यै । महा-धरण्यै । इन्द्र-पत्न्यै । व्याजन्यै । वायू-परिष्टायै । जलशायन्यै । विष्णु-पत्न्यै । मही-देव्यै । माधव्यै ॥ २० ॥

sāvitryai । mahyakyai । mahā-dharaṇyai । indra-patnyai । vyājanyai । vāyū-pariṣṭāyai । jalaśāyanyai । viṣṇu-patnyai । mahī-devyai । mādhavyai ॥ 20 ॥

माधव-प्रियायै । लक्ष्मि-प्रिय-सख्यै । अच्युत वल्लभायै । धनुर्-धरायै । सर्व-सिद्ध्यै । धरायै । इक्षु-शालीय यव-सस्य फलाड्यायै । पारिजात तरु शोभित मूलस्थायै । स्वर्ण रत्न मणि मण्डप मध्यस्थायै । सकल लोक धरित्र्यै ॥ ३० ॥

mādhava-priyāyai । lakṣmi-priya-sakhyai । acyuta vallabhāyai । dhanur-dharāyai । sarva-siddhyai । dharāyai । ikṣu-śālīya yava-sasya phalāḍyāyai । pārijāta taru śobhita mūlasthāyai । svarṇa ratna maṇi maṇḍapa madhyasthāyai । sakala loka dharitryai ॥ 30 ॥

श्यामायै । विचित्रायै । नव-रत्न-भूषितायै । चतुर्-भुजायै । तुङ्ग-पयो-धरान्वितायै । इन्दीवराक्ष्यै । नव-शालि मुञ्जर्यै । शुक दधानायै । वसुधायै । लक्ष्म्यै ॥ ४० ॥

śyāmāyai । vicitrāyai । nava-ratna-bhūṣitāyai । catur-bhujāyai । tuṅga-payo-dharānvitāyai । indīvarākṣyai । nava-śāli muñjaryai । śuka dadhānāyai । vasudhāyai । lakṣmyai ॥ 40 ॥

भूतस्य पत्न्यै । भव्यस्य पत्न्यै । नान-वीर्य ओषधि विभ्रत्यै । पृथिव्यै । सिन्धुमत्यै । आपोमत्यै । प्रदिशावत्यै । प्राणत्-बिभ्रत्यै । एजत्-बिभ्रत्यै । गोविष्टायै ॥ ५० ॥

bhūtasya patnyai । bhavyasya patnyai । nāna-vīrya oṣadhi vibhratyai । pṛthivyai । sindhumatyai । āpomatyai । pradiśāvatyai । prāṇat-bibhratyai । ejat-bibhratyai । goviṣṭāyai ॥ 50 ॥

अश्व-विष्टायै । वयो-विष्टायै । विश्वम्भरायै । वसुधान्यै । हिरण्य-वक्षसे । जगद् गवेशन्यै । वैश्वानर धारिण्यै । इन्द्र ऋषभायै । देव रक्षितायै । परमे व्योम्नि हृदय स्थायै ॥ ६० ॥

aśva-viṣṭāyai । vayo-viṣṭāyai । viśvambharāyai । vasudhānyai । hiraṇya-vakṣase । jagad gaveśanyai । vaiśvānara dhāriṇyai । indra ṛṣabhāyai । deva rakṣitāyai । parame vyomni hṛdaya sthāyai ॥ 60 ॥

भूरि-धारायै । अश्विनामिताय । विष्णु-क्रमितायै । मात्रे । ओषधि-मात्रे । ध्रुवायै । धर्म-धृतायै । शिवायै । श्योनायै । महत्यै ॥ ७० ॥

bhūri-dhārāyai । aśvināmitāya । viṣṇu-kramitāyai । mātre । oṣadhi-mātre । dhruvāyai । dharma-dhṛtāyai । śivāyai । śyonāyai । mahatyai ॥ 70 ॥

सधस्थायै । अग्नि-गर्भायै । गन्ध-सम्भूतायै । विमृग्वर्यै । क्षमायै । ब्रह्म-वावृधानायै । ऊर्ज विभ्रत्यै । पुष्ट बिभ्रत्यै । अन्न भाग धृतं बिभ्रत्यै । सूर्य मेदिनायै ॥ ८० ॥

sadhasthāyai । agni-garbhāyai । gandha-sambhūtāyai । vimṛgvaryai । kṣamāyai । brahma-vāvṛdhānāyai । ūrja vibhratyai । puṣṭa bibhratyai । anna bhāga dhṛtaṁ bibhratyai । sūrya medināyai ॥ 80 ॥

यूप निमीतायै । वेद स्तुत्यायै । पूर्व ऋषिभिर् उदर्चितायै । मर्त्य स्तुत्यायै । पञ्च-कृष्टायै । पर्जन्य पत्न्यै । वर्ष मेधसे । विश्व-गर्भायै । निधि बिभ्रत्यै । वसुधायै ॥ ९० ॥

yūpa nimītāyai । veda stutyāyai । pūrva ṛṣibhir udarcitāyai । martya stutyāyai । pañca-kṛṣṭāyai । parjanya patnyai । varṣa medhase । viśva-garbhāyai । nidhi bibhratyai । vasudhāyai ॥ 90 ॥

विवाचसं जनं बिभ्रत्यै । नाना धर्म जनं बिभ्रत्यै । ध्रुवा धेनवे । बहु पन्थानवत्यै । मल्व बिभ्रत्यै । गुरु भृतायै । भद्र पाप निधन सहायै । हिताहित मृग उषित आरण्यायै । मातरिश्व निलयायै । धाम-निधामनि भद्र कृतायै ॥ १०० ॥

vivācasaṁ janaṁ bibhratyai । nānā dharma janaṁ bibhratyai । dhruvā dhenave । bahu panthānavatyai । malva bibhratyai । guru bhṛtāyai । bhadra pāpa nidhana sahāyai । hitāhita mṛga uṣita āraṇyāyai । mātariśva nilayāyai । dhāma-nidhāmani bhadra kṛtāyai ॥ 100 ॥

भुवनस्य गोपायै । ओषधि वनस्पतीनां गृभ्यै । सुरभ्यै । ऊध्नि पयस्वत्यै । आवपन्यै । कामदुघायै । अदित्यै । भूमि-मात्रे ॥ १०८ ॥

bhuvanasya gopāyai । oṣadhi vanaspatīnāṁ gṛbhyai । surabhyai । ūdhni payasvatyai । āvapanyai । kāmadughāyai । adityai । bhūmi-mātre ॥ 108 ॥

❖ *Offer incense -*

वनस्पति रसोत्पन्नो गन्धाड्यो गन्ध उत्तमः । आघ्रेयः सर्व देवानां धूपोयं प्रतिगृह्यताम् ॥
vanaspati rasotpanno gandhāḍyo gandha uttamaḥ ।
āghreyaḥ sarva devānāṁ dhūpoyaṁ pratigṛhyatām ॥

May this excellent incense, produced from the essence of plants and filled with delightful fragrances, be accepted by all the gods

ॐ नमो नारायणाय धूपं आघ्रापयामि । oṁ namo nārāyaṇāya dhūpaṁ āghrāpayāmi ।

❖ *Show a lamp -*

भक्त्या दीपं प्रयच्छामि देवाय परमात्मने । त्राहि मां तिमिरात् घोरात् दिव्य ज्योति नमोऽस्तु ते ॥
bhaktyā dīpaṁ prayacchāmi devāya paramātmane ।
trāhi māṁ timirāt ghorāt divya jyoti namo'stu te ॥

With devotion, I offer this lamp to the Supreme Beiing. Protect me from this terrible darkness of ignorance; may divine light be my refuge. Salutations to You

ॐ नमो नारायणाय प्रत्यक्ष दीपं दर्शयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya pratyakṣa dīpaṁ darśayāmi ।

❖ *Offer ācamaniya -*

ॐ नमो नारायणाय धूप दीप अनन्तरं आचमनियं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya dhūpa dīpa anantaraṁ ācamaniyaṁ samarpayāmi ।

BHOJYĀSANAM

ॐ भोज्यासनाय नमः oṁ bhojyāsanāya namaḥ

मृष्टमेध्य स्थिर-अन्नानि, भक्ष्य भोजान्यनेकशः । सम्पन्नानि जगन्नाथ, भोज्यासनम् उपाश्रये ॥
mṛṣṭa-medhya sthira-annāni, bhakṣya bhojāny-anekaśaḥ ।
sampannāni jagan-nātha, bhojyāsanam upāśraye ॥

O Lord of the Universe, take refuge in this seat of food, which is abundant with pure, fresh, and stable foods, various delicacies and dishes, all richly prepared.

❖ *Offer flower and tulsi -*

ॐ नमो नारायणाय भोज्यासनं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya bhojyāsanaṁ samarpayāmi ।

❖ *Offer water*

ॐ नमो नारायणाय पाद्यं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya pādyaṁ samarpayāmi ।

ॐ नमो नारायणाय आचमनियं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya ācamaniyaṁ samarpayāmi ।

- *Sprinkle the food while reciting the gāyatri or the mūla mantra.*
- *do rakṣa with -* वीर्य अस्त्राय फट् । vīrya astrāya phaṭ ।
- *Ring the bell and recite -*

ॐ नमो नारायणाय अन्न सूप व्यञ्जन रसादि भक्ष्य वस्तूनि दधि तक्र पानियानि सर्वं नैवेदयामि ॥

oṁ namo nārāyaṇāya anna sūpa vyañjana rasādi bhakṣya vastūni dadhi takra pāniyāni sarvaṁ naivedayāmi ॥

MAHĀ NAIVEDYAM

- *Sprinkle with mūla-mantra and gāyatri, show dhenu, yoni and grāsa mudras*
- *Pour water around the platter -*

ॐ भूर्भुवस्सुवः । सत्यं त्वर्तेन परिसिञ्चामि.
oṁ bhūr bhuvas suvaḥ । satyaṁ tvartena parisiñcāmi.

- *Offer one spoon of water -*

ॐ अमृतो-पस्तरणमसि - oṁ amṛto-pastaraṇam-asi

- *Show the five prāna mudras -*

प्राणाय स्वाहा । अपानाय स्वाहा । व्यानाय स्वाहा । उदानाय स्वाहा । समानाय स्वाहा ।
श्री गोविन्दाय स्वाहा ॥
prāṇāya svāhā । apānāya svāhā । vyānāya svāhā । udānāya svāhā । samānāya svāhā ।
śrī govindāya svāhā ॥

- *Offer one spoon of water -*

ॐ अमृतापिधानमसि - oṁ amṛtāpidhānam-asi

- *After parisecanam stand outside and recite the following ;*

एतत्साम गा॑यन्ना॒स्ते । हा॒ वु॒ हा॒ वु॒ हा॒ वु॑ । अ॒हं अन्नं॑ अ॒हं अन्नं॑ अ॒हं अन्न॑म्॑ । अ॒हं॑ अन्ना॒दो॒ऽहं॑ अन्ना॒दो॒ऽहं॑ अन्ना॒दः । अ॒हग्गश्॒ श्लोक॒-कृद्॒ अ॒हग्गश्॒ श्लोक॒-कृद्॒ अ॒हग्गश्श्लोक॒-कृत्॒ । अ॒हं अस्मि प्रथमजा ऋ॑ता॒ स्य॒ । पूर्वं देवेभ्यो अमृतस्य॑ ना॒ भा॒यि॒ । यो मा ददाति स इद्देव॑ मा॒ वा॒ः । अ॒हं अन्नं॑ अन्नं॑ अ॒दन्त॑ं आ॒द्मि॒ । अ॒हं विश्वं॑ भुव॑न॑ं अभ्य॑भ॒वां । सुव॒र्न ज्योती॑ः ॥

etat sāma gā॑yannā॒ste । hā॒ vu॒ hā॒ vu॒ hā॒ vu॑ । a॒haṁ annaṁ॑ a॒haṁ annaṁ॑ a॒haṁ annam॑ । a॒haṁ annādo॑'ha॑ṁ annādo॑'ha॑ṁ annādaḥ । a॒haggaś śloka॒-kṛd॒ a॒haggaś śloka॒-kṛd॒ a॒haggaśśloka॒-kṛt॒ । a॒haṁ asmi prathamajā ṛ॑tā॒ sya॒ । pūrvaṁ devebhyo amṛtasya॑ nā॒ bhā॒yi॒ । yo mā dadāti sa iddeva॑ mā॒ vā॒ḥ । a॒haṁ annaṁ॑ annaṁ॑ a॒dantaṁ॑ ā॒dmi॒ । a॒haṁ viśva॒ṁ bhuvana॒ṁ abhya॑bha॒vā॑ṁ । suva॒rna jyotī॑ḥ ॥

"Ah! Ah! Ah!"I am food, I am food, I am food! I am the eater of food, I am the eater of food, I am the eater of food! I am the uniter, I am the uniter, I am the uniter! I am the first-born of the true, prior to the gods and the navel of Immortality. He who gives me away, he alone preserves me. He who eats food I, as food, eat him.

असत्यं अशुचिं नित्यम् अपराधैक भाजनम् । अशक्तं चाप्यचैतन्यं अनर्हं भृत्य कर्मणि ॥ १ ॥
asatyaṁ aśuciṁ nityam aparādhaika bhājanam ।
aśaktaṁ cāpyacaitanyaṁ anarhaṁ bhṛtya karmaṇi ॥ 1 ॥

"Ever false, impure, a constant recipient of blame, Incapable and devoid of consciousness, unfit for a servant's work."

दोषाकारं दुरात्मानं मामेवं परिचिन्तयन् । मत्समर्पितं इत्येतन्न त्वमर्हस्युपेक्षितुम् ॥ २ ॥
doṣākāraṁ durātmānaṁ māmevaṁ paricintayan ।
mat samarpitaṁ ityetanna tvamarhasyupekṣitum ॥ 2 ॥

"Thinking of me as a form of fault, a wicked person, It is not right for you to neglect what has been dedicated to me."

कौसल्याकल्पितं गेहे कानने लक्ष्मणार्पितम् । पम्पायां शबरीदत्तं भरद्वाजार्पितञ्च यत् ॥ ३ ॥
kausalyākalpitaṁ gehe kānane lakṣmaṇārpitam ।
pampāyāṁ śabarīdattaṁ bharadvājārpitañca yat ॥ 3 ॥

"What was prepared by Kausalya at home, dedicated by Lakshmana in the forest, What was given by Shabari at Pampa and dedicated by Bharadwaja."

नवनीतं घृतं क्षीरं व्रजे यत् स्वयम् अर्जितम् । यद् यन् नन्द यशोदाभ्यां यद् यद् गोपीभिरर्पितम् ॥ ४ ॥
navanītaṁ ghṛtaṁ kṣīraṁ vraje yat svayam arjitam ।
yad yan nanda yaśodābhyāṁ yad yad gopībhir arpitam ॥ 4 ॥

"The butter, ghee, and milk that were self-earned in Vraja, Whatever was offered by Nanda and Yashoda, and by the Gopis."

यद् दत्तं व्रज पत्नीभिः यन्महेन्द्रेण कल्पितम् । यद् अर्पितं कुचेलेन यद् यद् विदुर कल्पितम् ॥ ५ ॥
yad dattaṁ vraja patnībhiḥ yan mahendreṇa kalpitam ।
yad arpitaṁ kucelena yad yad vidura kalpitam ॥ 5 ॥

"Whatever was given by the wives of Vraja, whatever was arranged by Indra, Whatever was offered by Kuchela (Sudama) and whatever was arranged by Vidura."

अन्यद्वा यद्यद् इष्टं ते नित्य मुक्तैर्निवेदितम् । श्रिया भूम्या च यद्दत्तं शठारि प्रमुखैश्च यत् ॥ ६ ॥
anyadvā yad yad iṣṭaṁ te nitya muktair niveditam ।
śriyā bhūmyā ca yaddattaṁ śaṭhāri pramukhaiśca yat ॥ 6 ॥

"Anything else that is dear to you, offered by the eternally liberated souls, Given by Shri (Lakshmi) and Bhumi, and by great sages like Shathari."

नाथार्य यामुनाचार्य यतीश्वर समर्पितम् । त्वन्महिम्नो ऽनुरूपञ्च त्वत् प्रियाणाञ्च यत् प्रियम् ॥ ७ ॥
nāthārya yāmunācārya yatīśvara samarpitam ।
tvan mahimno 'nurūpañca tvat priyāṇāñca yat priyam ॥ 7 ॥

"Offered by Natharya, Yamunacharya, and Yatishwara, Appropriate to your glory and dear to your beloved devotees."

यथा तथा स्वसङ्कल्पात् कल्पयित्वेदम् एव हि । अति प्रभूतम् अत्यन्त भक्ति पूतं चतुर्-विधम् ॥ ८ ॥
yathā tathā svasaṅkalpāt kalpayitvedam eva hi ।
ati prabhūtam atyanta bhakti pūtaṁ catur-vidham ॥ 8 ॥

"Creating this in various ways according to one's own will, Great in abundance, extremely pure, and filled with utmost devotion, of four types."

पथ्यं पाक-विशेषाढ्यं रुच्यं दोष विवर्जितम् । दिव्यं दृष्टि-प्रियं स्वाद्यं सरसं सौरभोत्तमम् ॥ ९ ॥
pathyaṁ pāka-viśeṣāḍhyaṁ rucyaṁ doṣa vivarjitam ।
divyaṁ dṛṣṭi-priyaṁ svādyaṁ sarasaṁ saurabhottamam ॥ 9 ॥

"Wholesome, rich in special preparations, tasty, and devoid of faults, Divine, pleasing to the sight, delicious, juicy, and of the best fragrance."

सर्वोपचार पूर्वं यत् संपाद्य प्रेम पूर्वकम् । देव देव तद् एतत् ते ददौ वेदान्त देशिकः ॥ १० ॥
sarvopacāra pūrvaṁ yat saṁpādya prema pūrvakam ।
deva deva tad etat te dadau vedānta deśikaḥ ॥ 10 ॥

"Prepared with all services, with love and affection, O Lord of Lords, this is offered to you by Vedanta Desika."

अतः तद् विषय प्रीति प्रेरितः करुणा निधे । अत्रैव सन्निधाय त्वं अखिलैः सह भोक्तृभिः ॥ ११ ॥
ataḥ tad viṣaya prīti preritaḥ karuṇā nidhe ।
atraiva sannidhāya tvaṁ akhilaiḥ saha bhoktṛbhiḥ ॥ 11 ॥

"Therefore, inspired by love for that subject, O ocean of compassion, Being present here, with all those who partake."

अनन्य हृदयः सम्यग् आसीनः परमसने । श्रीमन्नारायण स्वामिन् एतत्स्वीकर्तुं अर्हसि ॥ १२ ॥
ananya hṛdayaḥ samyag āsīnaḥ paramasane ।
śrīman nārāyaṇa svāmin etat svīkartuṁ arhasi ॥ 12 ॥

"With a single-minded heart, properly seated on the supreme seat, O Lord Narayana, you are worthy of accepting this."

❖ *Offer water with each the following -*

मध्ये मध्ये पानियं समर्पयामि । उत्तरापोशनं समर्पयामि ।
madhye madhye pāniyaṁ samarpayāmi । uttarāpośanaṁ samarpayāmi ।
हस्त प्रक्षालणं समर्पयामि । मुख प्रक्षालणं समर्पयामि ।
hasta prakṣālaṇaṁ samarpayāmi । mukha prakṣālaṇaṁ samarpayāmi ।
पुनर् आचमनीयं समर्पयामि । punar ācamanīyaṁ samarpayāmi ।

PUNAḤ MANTRĀSANAM

ॐ मन्त्रासनाय नमः । oṁ mantrāsanāya namaḥ ।
मन्त्रासनम् इदं तुभ्यं मया दत्तम् अनुत्तमम् । कूर्चेन शोधितं विष्णोः पुनरासादय प्रभो ॥
mantrāsanam idaṁ tubhyaṁ mayā dattam anuttamam ।
kūrcena śodhitaṁ viṣṇoḥ punar-āsādaya prabho ॥

O Lord Vishnu I offer you the second Throne of Sonic Power, an exceptional seat purified by the sacred grass, please be seated once again.

❖ *Offer flower and tulsi -*

ॐ नमो नारायणाय पुनर् मन्त्रासनं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya punar mantrāsanaṁ samarpayāmi ।

❖ *Offer water -*

ॐ नमो नारायणाय अर्घ्यं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya arghyaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय पाद्यं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya pādyaṁ samarpayāmi ।
ॐ नमो नारायणाय आचमनियं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya ācamaniyaṁ samarpayāmi ।

❖ *Offer fruit -*

ॐ नमो नारायणाय फलानि समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya phalāni samarpayāmi ।

❖ *Offer betel -*

पूगिफलैश्च कर्पूरैः नागवल्लि-दलैर्युतम् । मुक्ताचूर्ण समायुक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम् ।
pūgi-phalaiśca karpūraiḥ nāgavalli-dalair-yutam ।
muktācūrṇa samāyuktaṁ tāmbūlaṁ pratigṛhyatām ।

ॐ नमो नारायणाय ताम्बूलं समर्पयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya tāmbūlaṁ samarpayāmi ।

Karpūra Nirājanam

ॐ नर्य-प्रजां मे गोपाय । अमृतत्वाय जिवसे । जातां जनिष्यमाणां च । अमृते सत्ये प्रतिष्ठिताम् ॥
oṁ narya-prajāṁ me gopāya । amṛtatvāya jivase । jātāṁ janiṣyamāṇāṁ ca । amṛte satye pratiṣṭhitām ॥

Protect my female offspring. For immortality and life. Those born and those yet to be born. Established in immortal truth

अथर्व पितुं मे गोपाय । रसं अन्नं इहायुषे । अदब्धायो ऽशीत तनो । अविषं नः पितुं कृणु ॥

atharva pituṁ me gopāya । rasaṁ annaṁ ihāyuṣe । adabdhāyo’śīta tano । aviṣaṁ naḥ pituṁ kṛṇu ॥

O Atharvan, protect my food. Preserve the essence and nourishment here for longevity. For an undeceived and cool body. Make our food free from poison.

śaguṁsya paśūn me gopāya । dvipado ye catuṣpadaḥ । aṣṭāśaphāśca ya ihāgne । ye caika śaphā āśugāḥ ॥

Protect my animals of good omen. Both two-footed and four-footed. Those with eight hooves here, O Agni. And those swift ones with single hooves.

saprathā sabhāṁ me gopāya । ye ca sabhyās sabhā sadaḥ । tān indriyāvataḥ kuru । sarvaṁ āyur upāsatāṁ ॥

May this august assembly afford me its protection, all those who are present here. May they protect my sense organs, I offer my lifelong obeisance. (TB. 1.1.10.3.5)

ahe budhniya-mantraṁ me gopāya । yam-ṛṣayas-trai-vidā viduḥ । ṛcaḥ samāni yājūguṁṣi । sā hi śrīr-amṛtā satām ॥

This is the Ahebudhniya Mantra. May it protect me. The sages have known it as the threefold knowledge. It consists of the hymns, the melodies, and the rituals. It is indeed the glorious immortality of the virtuous.

ॐ स्वस्ति साम्राज्यं भौज्यं स्वराज्यं वैराज्यं परमेष्ठ्यं राज्यं महा-राज्यम् आधिपत्यम् । समन्त पर्यायी स्यात्, सर्व भौमः सार्वायुष आन्तादा पराधात्, पृथिव्यै समुद्र पर्यन्तायाँ एकराडिति ।

oṁ svasti sāmrājyaṁ bhaujyaṁ svarājyaṁ vairājyaṁ parameṣṭyaṁ rājyaṁ mahā-rājyam ādhipatyam । samanta paryāyī syāt, sarva bhaumaḥ sārvāyuṣa āntādā parādhāt, pṛthivyai samudra paryantāyā ekarāḍiti ॥

"Om, may there be auspiciousness! May there be an empire, a splendid and independent one, a kingdom, an invincible one, the ultimate dominion, a great sovereignty, supreme rulership. May it extend in all directions, and may the ruler possess full vitality, lasting until the end of time. From the earth to the sea, in all directions, may this single sovereign rule."

ॐ नारायणाय विद्महे । वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् ॥
oṁ nārāyaṇāya vidmahe । vāsudevāya dhīmahi । tanno viṣṇu pracodayāt ॥
ॐ महादेव्यै च विद्महे । विष्णु पत्नीच धीमहि । तन्नो लक्ष्मी प्रचोदयात् ॥
oṁ mahādevyai ca vidmahe । viṣṇu patnīca dhīmahi । tanno ṛakṣmī pracodayāt ॥
ॐ धनुर्-धराय विद्महे । सर्व सिद्ध्यै च धीमहि । तन्नो धरा प्रचोदयात्
oṁ dhanur-dharāya vidmahe । sarva siddhyai ca dhīmahi । tanno dharā pracodayāt
ॐ नमो नारायणाय कर्पुर नीराजनं दर्शयामि ।
oṁ namo nārāyaṇāya karpura nīrājanaṁ darśayāmi ।

❖ *Show a mirror to the lord with the following mantra;*

mayi parvata pūruṣaṁ mayi parvata varcasaṁ mayi parvata bheṣajaṁ mayi parvatāyuṣam । yanme varcaḥ parāgatam ātmānam upatiṣṭhati । idaṁ tat-punar-ādade dīrghāyutvāya varcase । pratiṣṭhe stho devatānāṁ mā mā saṁ-tāptam ॥

"May the strength of the mountain be in me, may the brilliance of the mountain be in me, may the healing power of the mountain be in me, may the life force of the mountain be in me. Whatever brilliance has left me, may it return to me and remain with me for long life and brilliance. O deities, may you remain established in me, may I not be afflicted." (ApMB.2.9.)

Daṇḍavat namaskāraṁ

नमो नमो वाङ्ग्मनसाति भूमये, नमो नमो वङ्ग्-मनसैक भूमये ।
नमो नमोऽनन्त महा विभूतये, नमो नमोऽनन्त दयैक सिन्धवे ।।
namo namo vāṅg-manasāti bhūmaye, namo namo vaṅg-manasaika bhūmaye ।
namo namo'nanta mahā vibhūtaye, namo namo'nanta dayaika sindhave ॥

"Salutations, salutations to the one who transcends speech and mind. Salutations, salutations to the one who is the sole foundation of speech and mind. Salutations, salutations to the one with infinite great powers. Salutations, salutations to the one who is the ocean of infinite compassion."

Prārthana

भक्त वत्सल देवानाम् अभिप्रेतार्थ साधक । प्रार्थये त्वाम् अहं देव मद् अनुग्रह काम्यया ।। १ ।।
bhakta vatsala devānām abhipretārtha sādhaka ।
prārthaye tvām ahaṁ deva mad anugraha kāmyayā ॥ 1 ॥

"O protector of devotees, fulfiller of the desires of the gods, I pray to you with the wish for your grace.

सन्निधत्स्व चिरं स्थाने कल्पिते श्रद्धया मया । प्रसीद देवदेवेश पूजाम् अपि गृहाण मे ।। २ ।।
sannidhatsva ciraṁ sthāne kalpite śraddhayā mayā ।
prasīda deva-deveśa pūjām api gṛhāṇa me ॥ 2 ॥

"Please stay for a long time in the place prepared with devotion by me. O Lord of lords, be pleased and accept my worship."

ग्रामस्य राज्ञो राष्ट्रस्य प्रजानाम् इन्दिरावह । देव-तुष्टिं च पुष्टिं च गतिं च परमां तथा ।। ३ ।।
grāmasya rājño rāṣṭrasya prajānām indirāvaha ।
deva-tuṣṭiṁ ca puṣṭiṁ ca gatiṁ ca paramāṁ tathā ॥ 3 ॥

"O god, bless the village, the king, the country, and the people with prosperity and wealth, and grant supreme progress.

नमस्तुभ्यं भगवते राघवाय महात्मने । रावणादि जगद्वैरि निबर्हण महौजसे ।। ४ ।।
namastubhyaṁ bhagavate rāghavāya mahātmane ।
rāvaṇādi jagadvairi nibarhaṇa mahaujase ॥ 4 ॥

"Salutations to you, O divine Raghava, the great soul, the mighty one who destroyed the enemies of the world like Ravana."

वृष्णि वर्याय कृष्णाय नमस्-तुभ्यं मधु-द्विषे । भूभार भूत-कंसादि महा-बलि निषूदने ।। ५ ।।
vṛṣṇi varyāya kṛṣṇāya namas-tubhyaṁ madhu-dviṣe ।
bhū-bhāra bhūta-kaṁsādi mahā-bali niṣūdane ॥ 5 ॥

"Salutations to you, O best of the Vrishnis, O Krishna, the enemy of Madhu. You have destroyed the great mighty beings like Kamsa, who were a burden on the earth."

Prayer for Forgiveness and Refuge

मन्त्र हीनं क्रिया हीनं भक्ति हीनं जनार्दन । यत् कृतं तु मया देव परिपूर्णं तद्-अस्तु ते ।।
mantra hīnaṁ kriyā hīnaṁ bhakti hīnaṁ janārdana ।
yat kṛtaṁ tu mayā deva paripūrṇaṁ tad-astu te ॥

This liturgy, O Krishna is deficient in mantra and methodology, and lacking in devotion, Lord! let whatever little I have done be acceptable to Thee, as complete.

अन्यथा शरणं नास्ति त्वम्-एव शरणं मम । तस्मात् कारुण्य भावेन रक्ष रक्ष जनार्दन ।।
anyathā śaraṇaṁ nāsti tvam-eva śaraṇaṁ mama ।
tasmāt kāruṇya bhāvena rakṣa rakṣa janārdana ॥

I have no other recourse, Thou art my only refuge. Therefore out of Thy boundless compassion save me O Janardana!

संसारं दुष्करं घोरं दुर्-निरीक्षं दुरासदम् । भीतोऽहं दारुणं दृष्ट्वा त्राहि मां भव सागरात् ॥
saṁsāraṁ duṣkaraṁ ghoraṁ dur-nirīkṣaṁ durāsadam ।
bhīto'haṁ dāruṇaṁ dṛṣṭvā trāhi māṁ bhava sāgarāt ॥

This terrible ocean of worldly existence, is full of ignorance, difficult to comprehend and hard to cross. having experienced its unbearable nature, I'm terrified O Lord! Liberate me from this Ocean of transmigration

अज्ञानाद् अथवा ज्ञानाद् अशुभं यन् मया कृतम् । क्षन्तुं अर्हसि तत्सर्वं दास्येन च ग्रहाण माम् ॥
ajñānād athavā jñānād aśubhaṁ yan mayā kṛtam ।
kṣantuṁ arhasi tat sarvaṁ dāsyena ca grahāṇa mām ॥

Wittingly or unwittingly whatever offence I may have committed it behoves you to forgive them, regarding me as your servant.

ज्ञानतो ऽज्ञानतो वापि विहितं यन् मया शुभं । तत् सर्वं पूर्णं एव अस्तु प्रीतो भव जनार्दन ॥
jñānato 'jñānato vāpi vihitaṁ yan mayā śubhaṁ ।
tat sarvaṁ pūrṇaṁ eva astu prīto bhava janārdana ॥

Whatever virtue I have done or attempted to do knowingly or unknowingly, may it please you, O Janardana, accepting it as complete.

❖ *Offer the nīrmālya to viṣvaksena*

ॐ विश्वक्सेनादिभ्यो नमः ॥ oṁ viśvaksenādibhyo namaḥ ।
सर्वं भगवन्नित्य किङ्करत्वाय स्वीकुरु ॥ sarvaṁ bhagavan-nitya kiṅkaratvāya svīkuru ॥

Balidānam

❖ *Mix banana, lāja(puffed rice), dadhi (yoghurt) and saktu (flour) together and make four piṇḍas.*
❖ *Offer them in the four directions.*

East – ॐ नमो प्राच्येभ्यो भूतेभ्यो विश्व-भूतेभ्यः । नमोऽस्तु विश्व-रूपेभ्यो विरूपेभ्यश्च वो नमः ॥ १ ॥
oṁ namo prācyebhyo bhūtebhyo viśva-bhūtebhyaḥ ।
namo'stu viśva-rūpebhyo virūpebhyaśca vo namaḥ ॥ 1 ॥

om, salutations to the beings of the East, to all creatures of the universe. Salutations to all forms of the universe and to those that are formless.

South — ॐ नमोऽस्तु दक्षिणेभ्यश्च भूतेभ्यः शार्ङ्ग धन्वनः । नमो हाहाभ्यो भूतेभ्यः सर्वेभ्यो वो नमो नमः ॥ २ ॥
oṁ namo'stu dakṣiṇebhyaśca bhūtebhyaḥ śārṅga dhanvanaḥ ।
namo hāhābhyo bhūtebhyaḥ sarvebhyo vo namo namaḥ ॥ 2 ॥

Om, salutations to the beings of the South, to the sharaṅga bow-wielding beings. Salutations to all beings, to all of you, I bow repeatedly.

West — ॐ नमो पश्चात् तेभ्यो भूतेभ्यो भैरवेभ्यो विष्णु-पालकेभ्यो वियद्ग्रहोदर वर्तिभ्यो हुं फट् ॐ गच्छ ठठ ।
विष्णु गनानाम् अतो बलिम् उपाहरामि भद्रं नो ददत प्रीणयत स्वाहा ॥ ३ ॥
oṁ namo paścāt tebhyo bhūtebhyo bhairavebhyo viṣṇu-pālakebhyo viyad-grahodara vartibhyo huṁ phaṭ oṁ gaccha ṭhaṭha । viṣṇu ganānām ato balim upāharāmi bhadraṁ no dadata prīṇayata svāhā ॥ 3 ॥

Om, salutations to the beings of the West, to the Bhairavas, to the guardians of Vishnu. To those who dwell in the sky and to those who are formless, I say 'Hum,' 'Phat,' Om, go forth! To the hosts of Vishnu, I make these offerings; may it bring us auspiciousness and favor."

North — ॐ नमो विष्णु-भूतेभ्य उदीच्येभ्यः सकल जन्तु हित-कारेभ्यो विश्व-पालकेभ्यो वो नमः स्वाहा ॥ ४ ॥
oṁ namo viṣṇu-bhūtebhya udīcyebhyaḥ sakala jantu hita-kārebhyo viśva-pālakebhyo vo namaḥ svāhā ॥ 4 ॥

Salutations to the servants of Vishnu, to those of the North, to all creatures who act for the welfare of all beings, and to the guardians of the universe. Salutations to you all.

Yāgaśāla Visarjanam

❖ *Wash hands and feet do ācamanam and return to yāgasala for the valediction.*
❖ *ācamanam, prāṇāyāma,*

Sankalpam - पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यं शुभ तिथौ भगवत् प्रतिष्ठ कर्मणि भगवत् प्रतिष्ठार्थं आवाहित देवता विसर्जनं करिष्ये ॥

pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyaṁ śubha tithau bhagavat pratiṣṭha karmaṇi bhagavat pratiṣṭhārthaṁ āvāhita devatā visarjanaṁ kariṣye ॥

On this auspicious occasion, as previously mentioned, for the establishment of the divine presence, I will perform the worship and subsequently valediction of the invoked deities.

Offer arghya pādya ācamana dhupa dipa neivedyam.

यान्तु देव-गणाः सर्वे पूजाम्-आदय मामकीम् । इष्ट-काम प्रदानाय पुनर्-आगमनाय च ॥
yāntu deva-gaṇās sarve pūjām-ādaya māmakīm ।
iṣṭa-kāma pradānāya punar-āgamanāya ca ॥
May all the hosts of gods depart, accepting my worship. To grant desired boons and to come again

Mantra-rāja Japam

Return to the garbha-grhe and do japa of the mantra-rajam. Thereafter recite;

न धर्मनिष्ठोऽस्मि न चात्मवेदी न भक्तिमांस् त्वच्चरणारविन्दे ।
अकिञ्चनोऽनन्य गतिः शरण्य त्वत्-पाद-मूलं शरणं प्रपद्ये ॥
na dharmaniṣṭho'smi na cātmavedī na bhaktimāṁs tvaccaraṇāravinde ।
akiñcano'nanya gatiḥ śaraṇya tvat-pāda-mūlaṁ śaraṇaṁ prapadye ॥
I am not established in the practice of dharma, and I am not a Self-realised person, and I am devoid of devotion to your lotus feet, I am helpless with no other refuge but you, at your feet I surrender myself.

MAHĀ NIRĀJANAM AND PUSPĀÑJALI.

❖ *Then all the ritviks together offer mahā-nirajanam and puspanjali.*

यो॑पाम् पुष्प॒म् वेद॑ । पुष्प॑वान् प्र॒जाव॑ान् पशु॒मान् भ॑वति । च॒न्द्रमा॒ वा अ॒पाम् पुष्प॑म् । पुष्प॑वान् प्र॒जाव॑ान् पशु॒मान् भ॑वति । य ए॒वम् वेद॑ । यो॑पाम् आ॒यत॑न॒म् वेद॑ । आ॒यत॑नवान् भवति ॥
yo'pāṁ puṣpa॒m veda॑ । puṣpavān̐ praj॒āvān̐ paśu॒mān bhavati । ca॒ndramā॒ vā a॒pām puṣpa॒m । puṣpavān prajāvān paśu॒mān bhavati । ya e॒vaṁ veda॑ । yo'pām ā॒yatana॒m veda॑ । ā॒yatanavān bhavati ॥
The one who understands the blooming potency of the Supreme Being, is blessed with health, progeny and cattle. The Mind is certainly the blossom of that potency. One who realises the qualities of the Mind, which are nothing but the blooming divine Powers, is blessed with an unfolding of perfection, progeny and cattle. One who realises this principle and the Source from Whom all these powers have come, himself becomes the repository of those divine Powers.

अ॒ग्निर्वा अ॒पाम् आ॒यतनम् । आ॒यत॑नवान् भवति । यो॑ऽग्नेर् आ॒यत॑न॒म् वेद॑ । आ॒यत॑नवान् भवति । आपो॒ वा अ॒ग्नेर्-आ॒यत॑नम् । आ॒यत॑नवान् भवति । य ए॒वं वेद॑ । यो॑पाम् आ॒यत॑न॒ं वेद॑ । आ॒यत॑नवान् भवति ॥
a॒gnirvā a॒pām āyatanam । āyata॑navān bhavati । yo'gner āyata॑na॒m veda॑ । āyata॑navān bhavati । āpo॒ vā a॒gner-āyata॑nam । āyata॑navān bhavati । ya e॒vaṁ veda॑ । yo'pām

āyatanaṁ veda । āyatanavān bhavati ॥

The Fire is certainly the blossom of that potency. One who realises the qualities of the Fire, which are nothing but the blooming divine Powers, is blessed with those powers.

वायुर्वा अपाम् आयतनम्। आयतनवान् भवति। यो वायुर्-आयतनम् वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै वायोर् आयतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योपाम् आयतनं वेद। आयतनवान् भवति ॥

vāyur vā apām āyatanam । āyatanavān bhavati । yo vāyur-āyatanam veda । āyatanavān bhavati । āpo vai vāyor āyatanam । āyatanavān bhavati । ya evaṁ veda । yo'pām āyatanaṁ veda । āyatanavān bhavati ॥

The Breath of Life is certainly the blossom of that potency. One who realises the qualities of the Breath of Life, which are nothing but the blooming divine Powers, is blessed with those powers.

असौ वै तपन्नपाम् आयतनम्। आयतनवान् भवति। योऽमुष्य तपत आयतनम्। वेद। आयतनवान् भवति। आपो वा अमुष्य तपत आयतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योपाम् आयतनं वेद। आयतनवान् भवति ॥

asau vai tapannapām āyatanam । āyatanavān bhavati । yo'muṣya tapata āyatanam veda । āyatanavān bhavati । āpo vā amuṣya tapata āyatanam । āyatanavān bhavati । ya evaṁ veda । yo'pām āyatanaṁ veda । āyatanavān bhavati ॥

The Life-giving force of the Sun is certainly the blossom of that potency. One who realises the qualities of the Sun, which are nothing but the blooming divine Powers, is blessed with those powers.

चन्द्रमा वा अपाम् आयतनम्। आयतनवान् भवति। यश्-चन्द्रमस आयतनं वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै चन्द्रमस आयतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योपाम् आयतनं वेद। आयतनवान् भवति ॥

candramā vā apām āyatanam । āyatanavān bhavati । yaś-candramasa āyatanaṁ veda । āyatanavān bhavati । āpo vai candramasa āyatanam । āyatanavān bhavati । ya evaṁ veda । yo'pām āyatanaṁ veda । āyatanavān bhavati ॥

The Nurturing Moon is certainly the blossom of that potency. One who realises the qualities of the Moon, which are nothing but the blooming divine Powers, is blessed with those powers.

नक्षत्राणि वा अपाम् आयतनम्। आयतनवान् भवति। यो नक्षत्राणाम् आयतनम्। वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै नक्षत्राणाम् आयतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योपाम् आयतनं वेद। आयतनवान् भवति ॥

nakṣatrāṇi vā apām āyatanam । āyatanavān bhavati । yo nakṣatrāṇām āyatanam veda । āyatanavān bhavati । āpo vai nakṣatrāṇām āyatanam । āyatanavān bhavati । ya evaṁ veda । yo'pām āyatanaṁ veda । āyatanavān bhavati ॥

The Constellations are certainly the blossom of that potency. One who realises the qualities of the Constellations, which are nothing but the blooming divine Powers, is blessed with those powers.

पर्जन्यो वा अपाम् आयतनम्। आयतनवान् भवति। यः पर्जन्यस्यायतनम् वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै पर्जन्यस्याऽयतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योपाम् आयतनं वेद। आयतनवान् भवति ॥

parjanyo vā apām āyatanam । āyatanavān bhavati । yaḥ parjanyasyāyatanam veda । āyatanavān bhavati । āpo vai parjanyasyā'yatanam । āyatanavān bhavati । ya evaṁ veda । yo'pām āyatanaṁ veda । āyatanavān bhavati ॥

The Life-giving rain is certainly the blossom of that potency. One who realises the qualities of the rain, which

are nothing but the blooming divine Powers, is blessed with those powers.

सम्वत्सरो वा अपाम् आयतनम्। आयतनवान् भवति। यस् संवत्सरस्यायतनम् वेद। आयतनवान् भवति। आपो वै संवत्सरस्यायतनम्। आयतनवान् भवति। य एवं वेद। योऽप्सु नावं प्रतिष्ठतां वेद। प्रत्येव तिष्ठति॥

saṃvatsaro vā apām āyatanam | āyatanavān bhavati | yaḥ saṁvatsarasyāyatanam veda | āyatanavān bhavati | āpo vai saṁvatsarasyāyatanam | āyatanavān bhavati | ya evaṁ veda | yo'psu nāvaṁ pratiṣṭhatāṁ veda | pratyeva tiṣṭhati ॥

The Force of Time is certainly the blossom of that potency. One who realises the qualities of the Time, which are nothing but the blooming divine Powers, is blessed with those powers.

VAIDIKA ĀŚIRVĀDAM

तपो नामं। रूपम् अमृतम्॥ चक्षुः श्रोत्रम्॥ मन आयुः। विश्वं यशो महः। समन्तपो हरो भाः। जातवेदा यदिं वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदिं वा वैद्युतोऽसि। शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम् । ऊर्जं पुष्टिं ददभ्या वृत्स्व ॥

tapo nāma | rūpam amṛtam॥ cakṣuḥ śrotram॥ mana āyuḥ | viśvaṁ yaśo mahaḥ | samantapo haro bhāḥ | jātavedā yadi vā pāvako'si | vaiśvānaro yadi vā vaidyuto'si | śaṁ prajābhyo yajamānāya lokam | ūrjaṁ puṣṭiṁ dadabhyā vṛtsva ॥

Power and potency, the might of reagent and priest, glory and intelligence, Truth and austerity name and comely form , immortality. Good sight and hearing, mind and longevity, worldly fame , equal vision, virtue, and radiance may we obtain of you. O Knower-of-all-beings if you are indeed the Purifier, O Fire-of-universal-destruction if you are indeed the Light of the Intermediate regions Grant peace to this patron of the sacrifice and to his offspring. Grant them strength and health. (TB.3.10.5)

एन्द्राग्नम् उप सादितं। सर्वाभ्यो वा एष देवताभ्यो जुहोति। योऽग्निहोत्रं जुहोतिं। यथा खलु वै धेनुं तीर्थे तर्पयति। एवम् अग्नि-होत्री यजमानं तर्पयति। तृप्यति प्रजया पशुभिः। प्र सुवर्गं लोकं जानाति। पश्यति पुत्रं। पश्यति पौत्रम्। प्र प्रजया पशुभिर् मिथुनैर् जायते। यस्यैवं विदुषोऽग्निहोत्रं जुह्वति। य उ चैन देवं वेद॥

endrāgnam upa sāditaṁ | sarvābhyo vā eṣa devatābhyo juhoti | yo'gnihotraṁ juhoti | yathā khalu vai dhenuṁ tīrthe tarpayati | evam agni-hotrī yajamānaṁ tarpayati | tṛpyati prajayā paśubhiḥ | pra suvargaṁ lokaṁ jānāti | paśyati putraṁ | paśyati pautram | pra prajayā paśubhir mithunair jāyate | yasyaivaṁ viduṣo'gnihotraṁ juhvati | ya u caina devaṁ veda ॥ T.B.2:1:53

"Agni, having been set up, is invoked. He is the deity to be worshipped by all. He who sacrifices to all the gods sacrifices with Agni-hotra (the sacred fire). Just as a person offers a milch-cow at the ford [of a river] in a rite of ablution, even so does the Agni-hotra sacrifice gratify the sacrificer. He satisfies (prospers) with offspring and cattle. He knows the realm of Svarga (heaven). He beholds a son. He beholds a grandson. Through offspring and cattle, beings multiply. One who sacrifices to Agni-hotra in this manner, he, who knows thus, sacrifices to the deity. Such a person indeed knows the god." (T.B.2:1:53)

आशाँस्ते ऽयं यजमनोऽसौ। अयुराशाँस्ते। सुप्रजास् त्वम् आशाँस्ते। सजात वनस्याम् आशाँस्ते। उत्तरां देव-युज्याम् आशाँस्ते। भूयो हविष् करणम् आशाँस्ते। दिव्यं धामाशाँस्ते। विश्वं प्रियम् आशाँस्ते। यद् अनेनं हविषाऽऽशाँस्ते ।

आशिषम् एवैताम् आशाँस्ते पूर्ण-पात्रे। अन्ततोनुष्टुभाँ। चतुष्पद्वा एतच्छन्दः प्रतिष्ठितं पत्नियै पूर्णपात्रे भवति। अस्मिन् लोके प्रतिं तिष्ठानीतिं। अस्मिन्न्-एव लोके प्रतिं-तिष्ठति । अथो वाग्वा अनुष्टुक् ।

वाङ्मिथुनम्। आपो रेतः प्रजननम्। एतस्माद् वै मिथुनाद् विद्यो तमानस् तनयन् वर्षति। रेतः सिञ्चन् । प्रजाः प्रजनयन्न् । यद् वै यज्ञस्य ब्रह्मणा युज्यते। ब्रह्मणा वै तस्य विमोकः। अद्भिः शान्तिः। विमुक्तं वा एतर्हि योक्त्रं ब्रह्मणा। आदायैनत् पत्नी सहाप उपगृह्णीते शान्त्यै। अञ्जलौ पूर्ण पात्रम् आनयति। रेत एवास्यां प्रजां दधाति। प्रजया हि मनुष्यः पूर्णः। मुखं विमृष्टे। अवभृथस्यैव रूपं कृत्वोत्तिष्ठति ॥

āśāste 'yaṁ yajamano'sau | ayurāśāste | suprajās tvam āśāste | sajāta vanasyām āśāste | uttarāṁ deva-yajyām āśāste | bhūyo haviṣ karaṇam āśāste | divyaṁ dhāmāśāste | viśvaṁ priyam āśāste | yad anena haviṣā''śāste | āśiṣam evaitām āśāste pūrṇa-pātre | antato'nuṣṭubhā | catuṣ-padvā etac-chandaḥ pratiṣṭhitaṁ patniyai pūrṇa-pātre bhavati | asmin loke prati tiṣṭhānīti | asminn-eva loke prati-tiṣṭhati | atho vāgvā anuṣṭuk | vāṅmithunam | āpo retaḥ prajananam | etasmād vai mithunād vidyo tamānas tanayan varṣati | retaḥ siñcann | prajāḥ prajanayann | yad vai yajñasya brahmaṇā yujyate | brahmaṇā vai tasya vimokaḥ | adbhiḥ śāntiḥ | vimuktaṁ vā etarhi yoktraṁ brahmaṇā | ādāyainat patnī sahāpa upagṛhṇīte śāntyai | añjalau pūrṇa pātram ānayati | reta evāsyāṁ prajāṁ dadhāti | prajayā hi manuṣyaḥ pūrṇaḥ | mukhaṁ vimṛṣṭe | avabhṛthasyaiva rūpaṁ kṛtvottiṣṭhati ॥

This yajamāna seeks blessings. You seek long life. You seek good progeny. You seek the good offspring of the forest. You seek the superior offerings to the gods. You seek the furtherance of offerings. You seek the divine abode. You seek universal love. With this offering, you seek blessings. You indeed seek this blessing in a full vessel.

Ultimately, it is established in the meter Anuṣṭubh. This meter is four-footed. This full vessel is placed for the wife. It is established in this world.

It is indeed established in this world. Furthermore, speech is Anuṣṭubh. Speech is paired. The waters are the seed, the procreation. From this pair, knowledge is born, and rain showers. Sprinkling the seed, generating offspring.

When one is united with the Brahman of the sacrifice, its liberation is through the Brahman. With waters, there is peace. The yoke is indeed now liberated by the Brahman. Having taken it, he, with his wife, receives the water for peace.

He brings the full vessel with joined hands. He places the seed, the progeny, in her. Indeed, a man is fulfilled by progeny. He wipes his face. He rises, having taken the form of the Avabhṛtha.

गो मृगकण्ठेन प्रथमाम् आहुतिं जुहोति। पशवो वै गो-मृगः। रुद्रोऽग्निः स्विष्टकृते । रुद्राद् एव पशून् अन्तर् दधाति। अथो यत्रैषाहुतिर् हूयते। न तत्र रुद्रः पशून् अभि-मन्यते। अश्व-शफेन द्वितीयाम् आहुतिं जुहोति। पशवो वा अकशफम्। रुद्रोऽग्नि स्विष्ट-कृत्। रुद्राद् एव पशून् अन्तर् दधाति। अथो यत्रैषा-हुतिर् हूयते। न तत्र रुद्रः पशून् अभिमन्यते। अयस्-मयेन कमण्डलु नातृतीयाम्। आहुतिं जुहोत्यायास्यो वै प्रजाः। रुद्रोऽग्नि स्विष्टकृत्। रुद्राद् एव प्रजा अन्तर्-दधाति। अथो यत्रैषाऽऽहुतिर् हूयते। न तत्र रुद्रः प्रजा अभिमन्यते ।

go mṛga-kaṇṭhena prathamām āhutiṁ juhoti | paśavo vai go-mṛgaḥ | rudro'gnis sviṣṭakṛte | rudrād eva paśūn antar dadhāti | atho yatraiṣāhutir hūyate | na tatra rudraḥ paśūn abhi-manyate | aśva-śaphena dvitīyām āhutiṁ juhoti | paśavo vā akaśapham | rudro'gni sviṣṭa-kṛt | rudrād eva paśūn antar dadhāti | atho yatraiṣā-hutir hūyate | na tatra rudraḥ paśūn abhimanyate | ayas-mayena kamaṇḍalu nātṛtīyām | āhutiṁ juhotyāyāsyo vai prajāḥ | rudro'gni sviṣṭakṛt | rudrād eva prajā antar-dadhāti | atho yatraiṣā''hutir hūyate | na tatra rudraḥ prajā abhimanyate ॥

With the [sruk in the form of the] throat of a cow or a deer, he offers the first oblation. Indeed, the animals are the cow and the deer. Rudra is Agni (the fire) for the Svistakrit. By Rudra alone, he places the animals within (the offering). Moreover, wherever this oblation is offered, Rudra does not harm the animals there.

With the [sruk in the form of the] hoof of a horse, he offers the second oblation. Indeed, the animals are without hoofs. Rudra is Agni for the Svistakrit. By Rudra alone, he places the animals within (the offering). Moreover, wherever this oblation is offered, Rudra does not harm the animals there.

With an iron vessel, he offers the third oblation. Indeed, the progeny are of iron. Rudra is Agni for the Svistakrit. By Rudra alone, he places the progeny within (the offering). Moreover, wherever this oblation is offered, Rudra does not harm the progeny there.

अप॑श्यं त्वा॒ मन॑सा॒ चेकि॑तानं॒ तप॑सो जा॒तं तप॑सो॒ विभू॑तम् । इ॒ह प्र॒जां इ॒ह र॒यिगुं र॑रा॒णः प्रजा॑यस्व प्र॒जया॑ पुत्र-काम ॥

apaśyaṁ tvā manasā cekitānaṁ tapaso jātaṁ tapaso vibhūtam । iha prajāṁ iha rayiguṁ rarāṇaḥ prajāyasva prajayā putra-kāma ॥

I perceived you with my mind, awakened, born of austerity, the splendor of austerity. Bestow progeny and wealth here, beget progeny here with offspring, desirous of a son.

स॒ह॒स्रम् आख्या॑त्रे द॒ध्या॒च्छ॒तं प्रति-ग्रहीत्र एते चैवा॒सने । स्वे॒त॒श्चाश् चतरी॑ रथो होतुः पुत्र-कामाहापाख्या पयेरन् । ल॒भ॒न्ते ह॒ पु॒त्रान् ल॒भन्तेह पु॒त्रान् । सर्व॒स्याप्त्यै॒ सर्व॑स्य॒ जित्यै॒ सर्व॑म् ए॒व तेना॑प्नोति॒ सर्वं॑ जयति ॥

sahasram ākhyātre dadhyācchataṁ prati-grhītra ete caivāsane । svetaścāś catarī ratho hotuḥ putra-kāmāhāpākhyā payeran । labhante ha putrān labhan-teha putrān । sarvasyāptyai sarvasya jityai sarvam eva tenāpnoti sarvaṁ jayati ॥

One should give a thousand (cows) to the announcer, a hundred to the receiver. These indeed are the seats. With a white horse, four horses, and a chariot, the hotṛ (priest) desirous of a son should offer (them). They indeed obtain sons, they obtain sons here. For the attainment of all, for the conquest of all, he indeed attains everything, he conquers everything.

ऋ॒ध्यास्म॑ ह॒व्यैर् नम॑सोप॒सद्य॑ । मि॒त्रं दे॒वं मि॑त्र॒-धेय॑न् नो अस्तु । अ॒नु॒रा॒धान् ह॒विषा॑ व॒र्धय॑न्तः । श॒तं जी॑वेम श॒रद॒स्-सवी॑राः ॥

ṛdhyāsma havyair namasopasadya । mitraṁ devaṁ mitra-dheyan no astu । anurādhān haviṣā vardhayantaḥ । śataṁ jīvema śaradaḥ savīrāḥ ॥

Let us invoke Mitra with offerings and bow down with reverence. May Mitra, the God with a binding covenant, be propitious to us. By offering oblations with devotion, may we live a hundred autumns, along with our heroes.

सा॒ग्र॒ह॒ण्येष्ट्या यजते । इ॒मान् ज॒नता॒गुं संगृ॒ह्णा॒नी॒ति । द्वाद॑शा-रत्नी रश॒ना भवति । द्वाद॑श मासा॒ः संव॑त्स॒रः स॒व॒त्स॒र॒मेव व॑रुंधे । मौ॒ञ्जी भ॑वति । ऊग्वै मुंजा॒ः । ऊर्ज॑मे॒वा व॑रुंधे । चि॒त्र नक्ष॑त्रं भवति । चि॒त्रगुम् वा ए॒तत् कर्म॑ । यद॑श्व-मे॒धः सम॑ृध्यै ॥

sāṅgrahaṇyeṣṭyā yajate । imān janatāguṁ saṅgṛhṇānīti । dvādaśā-ratnī raśanā bhavati । dvādaśa māsāṣ saṁvatsaraḥ saṁvatsaram eva varundhe । mauñjī bhavati । ūrgvai muñjāḥ । ūrjam evā varundhe । citra nakṣatraṁ bhavati । citragum vā etat karma । yad aśva-medhas samṛdhyai ॥

He performs the Saṅgrahaṇīṣṭi (a specific Vedic ritual). "I am collecting these people together," (he says). The girdle (belt) is made of twelve gems. The twelve months are the year; he indeed encompasses the year. It is made of muñja grass. The muñja grass is energy; he indeed encompasses energy. The ritual is performed under the constellation of Citrā. The Ashvamedha (horse sacrifice) ritual is indeed performed for prosperity.

दे॒वीं वाचं॑ अजनयंत दे॒वाः । ताम् वि॒श्वरू॑पाः प॒शवो॑ वदंति । सा नो॑ मंद्रेषं॒ ऊर्ज॑ं दुहा॑ना । धे॒नुर्वाग् अ॒स्मान् उप॒ सु॒ष्टु॒तैतु॑ ॥

devīṁ vācaṁ ajanayanta devāḥ । tām viśvarūpāḥ paśavo vadanti । sā no mandreṣaṁ ūrjaṁ duhānā । dhenurvāg asmān upa suṣṭutaitu ॥

The cosmic powers generated Speech — the Goddess, and animals of every type speak. May she, propitiated, the Gladdener, yielding food and vigour, the Milch-cow Vak, approach us.

नवो॑ नवो भवति॒ जय॑मा॒नोह्नां॑ के॒तुरु॒षसा॑म्-एत्यग्रे॑ । भा॒गं दे॒वेभ्यो॒ वि द॑धात्यायन् प्रचं॒द्रमा॑स्तिरत दीर्घमायुः ॥

navo॑ navo bhavati॒ jaya॑mānohnā॒ṁ ke॒tur-u॒ṣasā॑m-etyagre॒ ।
bhā॒gaṁ de॒vebhyo॒ vida॑dhāt-yāyan praca॒ndramā॒s-tirata dīrgham āyuḥ ॥

He is born ever anew; the banner of the days goes before the Dawns. He appoints their portion to the gods as he advances; the Lord of Delight — extending life.

सु॒मङ्ग॒लीर् इ॒यम् व॒धु इ॒मागुं स॑मेत॒ पश्य॑त । सौभा॒ग्यम् अ॒स्यै द॒त्त्वा यथा-स्त॒ं विपरेतन ॥
su॒maṅga॒līr i॒yam va॒dhu i॒māguṁ sa॑meta॒ paśya॑ta ।
saubhā॒gyam a॒syai da॒ttvā yathā-sta॒ṁ viparetana ॥

Highly auspicious is this bride, come congratulate her; wish her a married life filled with her Husband's love, and then repair to your respective dwellings. R.V.10.85.33

श॒तमा॑नम् भवति श॒तायुः पुरु॑षः श॒तेन्द्रि॑य आयु॑ष्येवेन्द्रि॒ये प्रति॑-तिष्ठति ॥
śa॒tamā॑nam bhavati śa॒tāyuḥ puru॒ṣaḥ śa॒tendri॑ya āyu॒ṣye॒vendri॒ye prati॑-tiṣṭha॒ti ॥

It is of a hundred measures, man has a hundred years of life, a hundred powers; verily on life and power he rests. TS.3;2;6;

श्री वर्च॑स्यम् आयु॑ष्यम् आरो॒ग्यम् अवि॑धा॒त् छोभ॑मानम् महि॒यते॒ । धा॒न्यम् ध॒नम् प॒शुम् ब॒हु पुत्र-ला॒भम् श॒त संव॑त्सरं दी॒र्घम् आयु॑ः ॥
śrī varca॑syam āyu॒ṣya॒m āro॒gyam avi॑dhāt chobha॑mānam mahi॒yate॒ । dhā॒nyam dha॒nam pa॒śum ba॒hu putra-lā॒bham śa॒ta sa॑ṁvatsara॑ṁ dī॒rgham āyu॒ḥ ॥

May you both blest with prosperity, vigor, longevity, health, wealth, and domestic animals. May you have many children and may you live for a hundred autumns.

MAHAD ĀŚIRVĀDAM & SVASTĪ-VACANAM

ॐ स्वस्ति ॥ अस्य देव देवस्य अखिलाण्ड कोटि ब्रह्माण्ड नायकस्य श्री पद्मावति अम्बा समेत श्री वेङ्कतेश परब्रह्मनस्य कृपया, लोक क्षेमार्थं सर्व जन क्षेमार्थं अनुष्टियमान प्रतिष्ठ महोत्सव महा मङ्गल कर्मणी सेवार्थं आगतानां कैङ्कर्य-पराणां, सर्वेषां भक्त महा जनानां, आयुर् आरोग्य ऐश्वर्याणां अभिवृद्धि प्रदो भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

oṁ svasti ॥ asya deva devasya akhilāṇḍa koṭi brahmāṇḍa nāyakasya śrī padmāvati ambā sameta śrī veṅkateśa parabrahmanasya kṛpayā, loka kṣemārthaṁ sarva jana kṣemārthaṁ anuṣṭiyamāna pratiṣṭha mahotsava mahā maṅgaḷa karmaṇī sevārthaṁ āgatānāṁ kaiṅkarya-parāṇāṁ, sarveṣāṁ bhakta mahā janānāṁ, āyur ārogya aiśvaryāṇāṁ abhivṛddhi prado bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

Om, may there be well-being. By the grace of this divine deity, the supreme being, the lord of the countless universes, Sri Venkatesha Parabrahman, who is accompanied by Sri Padmavati Amba, for the purpose of the welfare of the world and the well-being of all people, this great auspicious ceremony of installation and service is being conducted. To all those who have come to serve in this sacred event, to all the great devotees and people, may there be an increase in their lifespan, health, and prosperity. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

अनुष्टित कर्मणि मध्ये संभावित मन्त्र तन्त्र क्रिया भक्ति श्रद्धा लोपेषु, वाक् विपर्य वर्णा विद्या शविस्मत् पराधेषु, सर्व श्री परमेश्वर प्रसादेन दोष रहितं परमेश्वर सुप्रीतो सुप्रसन्नो वरदो भूत्वा, अस्मिन् लोके अस्मिन् नगरे, ग्रामे निवासतां सर्वेषां महा जनानां, अश्विन्यादि रेवती पर्यन्त नक्षत्रेषु जाताः सर्वे जनाः, आबाल-वृद्धाः युवानः युवत्यः, सर्वे वेद पारायणार्थं आजता ब्राह्मणोत्तमाः, सर्वे नित्यार्चकादि उत्सवाचार्याः, सर्वे भूसुराः कुमार्याः कन्याः मङ्गलअ वाद्य कारकाः, नीरोगाः निरुपद्रवाः सदाचार सम्पन्नाः सकुटुम्ब आयुर् आरोग्य ऐश्वर्याणां अभि-वृद्धिः भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

anuṣṭita karmaṇi madhye saṁbhāvita mantra tantra kriyā bhakti śraddhā lopeṣu, vāk viparya varṇā vidyā śavismat parādheṣu, sarva śrī parameśvara prasādena doṣa rahitaṁ parameśvara suprīto

suprasanno varado bhūtvā, asmin loke asmin nagare, grāme nivāsatāṁ sarveṣāṁ mahā janānāṁ, aśvinyādi revatī paryanta nakṣatreṣu jātāḥ sarve janāḥ, ābāla-vṛddhāḥ yuvānaḥ yuvatyaḥ, sarve veda pārāyaṇārthaṁ ājatā brāhmaṇottamāḥ, sarve nityārcakādi utsavācāryāḥ, sarve bhūsurāḥ kumāryāḥ kanyāḥ maṅgaḷa vādya kārakāḥ, nīrogāḥ nirupadravāḥ sadācāra sampannāḥ sakuṭumba āyur ārogya aiśvaryāṇāṁ abhi-vṛddhiḥ bhūyāditi bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

In the course of performing the rituals, in the midst of potential lapses in the mantras, procedures, and acts of devotion and faith, in cases of speech errors, wrong pronunciations, forgotten knowledge, or other mistakes, may all these be rendered faultless by the grace of the Supreme Lord. May the Supreme Lord be pleased and propitious, bestowing boons.

In this world, in this city, in this village, may all the great people residing here, born under the Ashvini to Revati constellations, whether they are children, the elderly, young men, young women, all those who are well-versed in the Vedas and superior Brahmins, all daily worshipers and festival celebrants, all the noble ones, maidens, girls, auspicious musicians, may they be healthy, free from troubles, endowed with good conduct, along with their families, and may their lifespan, health, and prosperity increase. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

विद्यार्थीनां माणवकानां सकल विद्या जयत्व प्राप्तिः, यौवनानां उद्योग उन्नत प्राप्तिः, मनोरम्य मनो-वृक्तानुसारित सौभाग्य सौमङ्गल सौशील सौलभ्य सततं आरोग्य पत्नीः प्राप्तिः, वार्द्धख्यानां वेद पाञ्चरात्र आगम पुराण इतिहास द्राविड-स्तोत्र पारायण श्रवणेन विनाधैन्य जीवन अनायास मोक्ष साम्राज्य सिद्धिः भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

vidyārthīnāṁ māṇavakānāṁ sakala vidyā jayatva prāptiḥ, yauvanānāṁ udyoga unnata prāptiḥ, manoramya mano-vṛktānusārita saubhāgya saumaṅgala sauśīla saulabhya satataṁ ārogya patnīḥ prāptiḥ, vārddhakhyānāṁ veda pāñcarātra āgama purāṇa itihāsa drāviḍa-stotra pārāyaṇa śravaṇena vinādhainya jīvana anāyāsa mokṣa sāmrājya siddhiḥ bhūyāditi bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

May students and young scholars achieve success in all their studies. May the youth attain elevated and prosperous employment. May they be blessed with good fortune, auspiciousness, and noble character, guided by pleasant and righteous thoughts, and enjoy constant health and good spouses. May the elderly, through the recitation and hearing of the Vedas, Pāñcarātra, Āgamas, Purāṇas, Itihāsas, and Dravidian hymns, live lives free from poverty and effortlessly attain the realm of liberation. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

सर्वासां स्त्री समूहस्थानां बालानां समस्त ललिता कला प्राप्तिः, युवतीनां काल उचित वाङ्-माधुर्य पाक-सिद्धिः, मनो-रम्य मनो-वृत्तानुसारित विद्यावतः लक्ष्मीवतः यशस्वतः ऐश्वर्यवतः अनुरागवतः अनुरूपस्य वर-दक्षिणा विहीन भर्तु प्राप्तिः भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

sarvāsāṁ strī samūhasthānāṁ bālānāṁ samasta lalitā kalā prāptiḥ, yuvatīnāṁ kāla ucita vāṅ-mādhurya pāka-siddhiḥ, mano-ramya mano-vṛttānusārita vidyāvataḥ lakṣmīvataḥ yaśasvataḥ aiśvaryavataḥ anurāgavataḥ anurūpasya vara-dakṣiṇā vihīna bhartu prāptiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

May all groups of women and children attain mastery in all the fine arts. May young women attain appropriate sweetness of speech and culinary skills according to their age. May they obtain a husband who is learned, wealthy, renowned, prosperous, affectionate, and fitting, without any hindrance, by following pleasant and righteous thoughts. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

सुमङ्गलीनां दीर्घ सौमङ्गल्यावाप्तिः, पुत्र पुत्रि पौत्र दौहित्र जामात्र स्नुषादि सकल सम्पत् प्राप्तिः भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

sumaṅgalīnāṁ dīrgha saumaṅgalyāvāptiḥ, putra putri pautra dauhitra jāmātra snuṣādi sakala sampat prāptiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

May married women attain long-lasting marital bliss. May they achieve all kinds of wealth, including sons, daughters, grandsons, granddaughters, sons-in-law, and daughters-in-law. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

धनार्थिनां कर्पक-निधि कच्चप-निधि महा-पद्म-निधियादि नव निधि प्राप्ति पूर्वकं कनक वस्तु वाहन लक्ष्मी-कटाक्ष प्राप्तिः भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

dhanārthināṁ karpaka-nidhi kaccapa-nidhi mahā-padma-nidhiyādi nava nidhi prāpti pūrvakaṁ kanaka vastu vāhana lakṣmī-kaṭākṣa prāptiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

May those desiring wealth obtain the nine treasures, including Karpaka Nidhi, Kachchapa Nidhi, Mahapadma Nidhi, and others, and may they receive the favor of Goddess Lakshmi along with gold, valuables, and vehicles. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

पुत्रार्थिनां सत् सन्तान सुपुत्र प्राप्तिः भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥
putrārthināṁ sat santāna suputra prāptiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

May those desiring children obtain good and virtuous progeny. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

रोगीणार्थं शरीर वर्तमान वर्तिष्यमान सकल रोग निवृत्ति द्वारा अरोग दृढ-गात्रता सिद्धिः भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

rogīṇārthaṁ śarīra vartamāna vartiṣyamāna sakala roga nivṛtti dvārā aroga dṛḍha-gātratā siddhiḥ bhūyāditi bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

May those who are ill achieve the relief from all existing and future diseases and attain a healthy and strong body. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

व्यापारीणां धर्म मार्ग लाभ सिद्धिः भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥
vyāpārīṇāṁ dharma mārga lābha siddhiḥ bhūyāditi bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥
May merchants attain success and profits through righteous means. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

व्यवशायिकानां उचित कले वर्ष प्राप्तिः पूर्वकं सकल धान्याभिवृद्धिः भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥
vyavaśāyikānāṁ ucita kale varṣa prāptiḥ pūrvakaṁ sakala dhānyābhivṛddhiḥ bhūyāditi bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

May farmers receive timely and appropriate rainfall, leading to an increase in all types of crops. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

सर्वेषां महाजनानां काम क्रोध लोभ मोह मद मात्सर्यैः सम्भावित हित शत्रु अहित शत्रु क्रूर शत्रु कुटुम्ब शत्रु अनुकूल शत्रु व्यापार शत्रु उद्योग शत्रु राज शत्रु सकल शत्रु बाधा निवृत्ति-द्वारा अन्योन्य स्नेहाभिवृद्धिः भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

sarveṣāṁ mahājanānāṁ kāma krodha lobha moha mada mātsaryaiḥ sambhāvita hita śatru ahita śatru krūra śatru kuṭumba śatru anukūla śatru vyāpāra śatru udyoga śatru rāja śatru sakala śatru bādhā nivṛtti-dvārā anyonya snehābhivṛddhiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥

May all people be freed from the obstacles caused by enemies formed from desires, anger, greed, delusion, pride, envy, well-wishers turned enemies, harmful enemies, cruel enemies, familial enemies, favorable enemies, business rivals, industrial rivals, political rivals, and all other adversaries. May there be an increase in mutual affection among everyone. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

पादचार द्विचक्र त्रि-चक्र चतुष्-चक्र षट्-चक्र धूम-शकट आकाश-विमान नौकादि प्रयाण-काले सम्भावित सकल अपमृत्यु दोष निवृत्ति-द्वारा उग्र-रथ-शान्तिः षषितम अब्दपूर्ति शान्तिः भीम-रथ-शान्तिः शताभिषेक कनकाभिषेक पूर्णाभिषेक पर्यन्तं शरीर दृड्-गात्रता सिद्धिं भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुग्रह्णन्तु ॥

pādacāra dvicakra tri-cakra catuṣ-cakra ṣaṭ-cakra dhūma-śakaṭa ākāśa-vimāna naukādi prayāṇa-kāle sambhāvita sakala apamṛtyu doṣa nivṛtti-dvārā ugra-ratha-śāntiḥ ṣaṣitama abdapūrti śāntiḥ bhīma-ratha-śāntiḥ śatābhiṣeka kanakābhiṣeka pūrṇābhiṣeka paryantaṁ śarīra dṛḍ-gātratā siddhiṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugrahṇantu ॥

During travel by foot, bicycle, tricycle, four-wheeler, six-wheeler, steam engine, aircraft, or boat, may all premature death and danger be averted. May there be relief from harsh adversities, fulfillment of the sixth-year cycle, peace from fierce adversities, completion of the hundred-year cycle, golden and full blessings, and attainment of a strong and healthy body. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

सर्वेषां महा जनानां भगवद् पादारविन्द विनिक्षिप्त हृदयाः सद्-धर्मानुष्टान तत् पराः सज्जन पूजन लोलुपाः सत् पात्र विनिक्षिप्त दान-शीलाः दीनान्ध बधिरादि जन संरक्षण धुरन्धराः विगत मात्सर्याः गृहीत सद्गुणाः नियत शान्त चेतसः सकल जिव-राशिषु प्रेम-शालिनश्च भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुग्रह्नन्तु ॥

sarveṣāṁ mahā janānāṁ bhagavad pādāravinda vinikṣipta hṛdayāḥ sad-dharmānuṣṭāna tat parāḥ sajjana pūjana lolupāḥ sat pātra vinikṣipta dāna-śīlāḥ dīnāndha badhirādi jana saṁrakṣaṇa dhurandharāḥ vigata mātsaryāḥ gṛhīta sadguṇāḥ niyata śānta cetasaḥ sakala jiva-rāśiṣu prema-śālinaśca bhūyād iti bhavanto mahānto anugrahṇantu ॥

May all great people have hearts devoted to the lotus feet of the Lord, committed to the practice of righteousness, eager to worship the virtuous, generous in their donations to worthy recipients, leaders in the protection of the poor, the blind, the deaf, and others, free from envy, possessing good qualities, with calm and composed minds, and filled with love for all living beings. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

सर्वे महा-जनाः भगवत् कृपया भोगवन्तः भाग्यवन्तः धनवन्तः धान्यवन्तः आयुष्यमन्तः बुद्धि-मन्तः नित्य-कारुण्यवन्तः बलिष्ठाश् श्रेष्ठाः वरिष्ठाः ओजस्विनः यशस्विनः मनस्विनः तपस्विनश्च भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुग्रह्नन्तु ॥

sarve mahā-janāḥ bhagavat kṛpayā bhogavantaḥ bhāgyavantaḥ dhanavantaḥ dhānyavantaḥ āyuṣyamantaḥ buddhi-mantaḥ nitya-kāruṇyavantaḥ baliṣṭhāś śreṣṭhāḥ variṣṭhāḥ ojasvinaḥ yaśasvinaḥ manasvinaḥ tapasvinaśca bhūyād iti bhavanto mahānto anugrahṇantu ॥

May all great people, by the grace of the Lord, be prosperous, fortunate, wealthy, abundant in grains, long-lived, intelligent, always compassionate, strong, excellent, eminent, full of vigor, renowned, noble-minded, and ascetic. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

देशोऽयं क्षाम क्षोभ रहितस् सर्व सस्य संपूर्णः काले काले वृष्टि संयुक्तश्च भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुग्रह्नन्तु ॥

deśo'yaṁ kṣāma kṣobha rahitas sarva sasya saṁpūrṇaḥ kāle kāle vṛṣṭi saṁyuktaśca bhūyād iti bhavanto mahānto anugrahṇantu ॥

May this country be free from famine and disturbances, full of all kinds of crops, and blessed with timely rains. May you, the maganimous ones, bestow your blessings.

उत्तरोत्तरं धर्माभिवृद्धिर् अस्तु ॥ उत्तरोत्तरं क्षेमा ऽभिवृद्धिर् अस्तु ॥ चतुस्सागर पर्यन्तं गो ब्रह्मेणेभ्य शुभं भवतु ॥

uttarottaraṁ dharmābhivṛddhir astu ॥ uttarottaraṁ kṣemā 'bhivṛddhir astu ॥ catus sāgara paryantaṁ go brahmeṇebhya śubhaṁ bhavatu ॥

May righteousness continually increase. May well-being continually increase. May there be auspiciousness for the cows and Brahmins up to the borders of the four oceans.

सर्वे जनाः सुखिनो भवन्तु ॥ समस्त सन्मङ्गलानि सन्तु । लोकाः समस्ता सुखिनो भवन्तु ॥
sarve janāḥ sukhino bhavantu ॥ samasta sanmaṅgalāni santu । lokās samastā sukhino bhavantu ॥
May all people be happy. May all auspicious events occur. May all the worlds be happy.

BṚHASPATI SAṀBHĀVANA

- All the officiating priests, attendants and others who are required to be given honorarium are invited to be seeted in a row according to supepriority.
- The Yajamāna prepares the trays with gifts of clothing, fruit, betel and money and offers them to the officiants in order of superiority.
- The priests may chant the following verses:-

वरो दक्षिणा । वरेणैव वरगं स्पृणोति । आत्मा हि वरः । एक-विगुंशतिर्दक्षिणा ददाति । एक-विगुंशो वा इतः स्वर्गो लोकः । प्रस्वर्गं लोकं आप्नोति । असावादित्य एकविगुंशः । अमुम् एवादित्यम् आप्नोति । शतं ददाति । शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः । आयुष्येवेन्द्रिये प्रतिष्ठति । सहस्रं ददाति । सहस्रं सम्मितः स्वर्गो लोकः । स्वर्गस्य लोकस्याभिजित्यै ॥

varo dakṣiṇā । vareṇaiva varagass spṛṇoti । ātmā hi varaḥ । eka-viguṁśatir dakṣiṇā dadāti । eka-viguṁśo vā itas-svargo lokaḥ । pra-svargaṁ lokaṁ āpnoti । asāvāditya eka-viguṁśaḥ । amum evādityam āpnoti । śataṁ dadāti । śatāyuḥ puruṣaḥ śatendriyaḥ । āyuṣyevendriye pratiṣṭhati । sahasraṁ dadāti । sahasraṁ sammitas-svargo lokaḥ । svargasya lokasyābhijityai ॥

The best form of offering is through a gift or donation. Through the best gift, the highest or most desired goal is achieved. The Self is indeed the highest entity. One gives twenty-one units as honorarium. Twenty-one is the celestial world, thus one attains the celestial world. This sun is twenty-one, One reaches that very sun. One gives a hundred. A person lives for a hundred years with a hundred senses. One is established in longevity and senses. One gives a thousand. A thousand is measured as the celestial world. With a thousand one attains the celestial world.

दानम् इति सर्वाणि भूतानि प्रशंसन्ति । दानान्-नाति दुष्करम् तस्मात् दाने रमन्ते ॥
दानं यज्ञानां वरूथं दक्षिणा । लोके दातारं सर्व भूतान्युपजीवन्ति ।
दानेन अरातिरपानुदन्त । दानेन द्विषन्तो मित्रा भवन्ति । दाने सर्वं प्रतिष्ठितं तस्मात् दानं परमं वदन्ति ॥
dānam iti sarvāṇi bhūtāni praśaguṁ santi । dānān-nāti duṣkaraṁ tasmāt dāne ramante ॥
dānam yajñānāṁ varūthaṁ dakṣiṇā । loke dātāraguṁ sarva bhūtāny-upajīvanti ।
dānena arātir apānudanta । dānena dviṣanto mitrā bhavanti । dāne sarvam pratiṣṭhitaṁ tasmāt dānam paramam vadanti ॥

The greatest of all sacrifices is charity. The donor through his philanthropy supports all beings. Philanthropy is what removes the difficulties and suffering of all. Through generosity even enemies become friends. Everything is dependent upon selfless giving therefore it is said to be the highest deed.

- ❖ *The yajamāna recites the following Saṅkalpaḥ*

ॐ अद्य पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्टायां अस्याम् शुभ तिथौ कृत एतद् भगवद् प्रतिष्ठ महा मङ्गल कर्मणः आगम शास्त्रोक्त शुभ फल प्राप्त्यर्थं एतावद् द्रव्य-मूल्यक हिरण्यं यथा-शक्त्या पूर्व पूजित ब्राह्मणेभ्यो दक्षिण अहं संप्रददे ॥

Oṃ adya pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭāyāṃ asyām śubha tithau kṛta etad bhagavad pratiṣṭha mahā maṅgala karmaṇaḥ āgama śāstrokta śubha phala prāptyarthaṃ etāvad dravya-mūlyaka hiraṇyaṃ yathā-śaktyā pūrva pūjita brāhmaṇebhyo dakṣiṇa ahaṃ saṃpradade ॥

Om, today, on this auspicious date, as previously mentioned, for the performance of this great auspicious celebration of establishing the divine presence, and to attain the auspicious results as prescribed in the scriptures, I shall offer this amount of gold, according to my ability, as a donation to the Brahmins who have been suitably honoured beforehand.

TIRU KALYĀṆA MAHOTSAVA

❖ *Take permission from the Lord by visiting the shrine carrying a tray with clothing, betel, flowers fruit etc*

1. Prārthana

महान्तो देव देवस्य समाराधो महोत्सवः । निर्विघ्नेन समाप्यर्थं यावात् तीर्थावसानकम् ॥
mahānto deva devasya samārādho mahotsavaḥ ।
nirvighnena samāpyarthaṁ yāvāt tīrthāvasānakam ॥

कर्म कालये मया यूयं जिह्वा याग अतन्द्रिताः । गन्तुं अर्हति सर्वज्ञाः गृह्णीत प्रार्थन मम ॥
karma kālaye mayā yūyaṁ jihvā yāga atandritāḥ ।
gantuṁ arhati sarvajñāḥ gṛhṇīta prārthana mama ॥

"O Great Ones! The festival of the god of gods is being conducted with great reverence. May it be completed without obstacles until the the final holy bath ends. For the ritual at the right time, may you, the tireless reciters, proceed without delay. O all-knowing ones, accept my prayer."

❖ *Offer 16 upacaras to the Lord.*

❖ *Take Utsava-bera to the maṇḍapam and place on table and place the devis opposite the Lord.*

2. Sabha anujña

saṅkalpaḥ; – हरिः ॐ तत्सत्, शुभे शोभने मुहूर्ते ……..अस्यां शुभ तिथौ देव देवस्य श्रीनिवास स्वामिनः तत् अद्य क्रियमानम्, एक अह्निकं युक्त कल्याण महोत्सवाङ्ग अक्षतारोपणं करिष्यमानः कर्मणः निर्विघ्नेन परिसमाप्त्यर्थम् आदौ विश्वक्सेन आराधनं करिष्ये ॥

hariḥ oṁ tatsat, śubhe śobhane muhūrte ……..asyāṁ śubha tithau deva devasya śrīnivāsa svāminaḥ tat adya kriyamānam, eka ahnikaṁ yukta kalyāṇa mahotsavāṅga akṣatāropaṇaṁ kariṣyamānaḥ karmaṇaḥ nirvighnena parisamāptyartham ādau viśvaksena ārādhanaṁ kariṣye ॥

"On this auspicious day, for the Lord Srinivasa, the ritual of the one-day auspicious wedding festival including the showering of unbroken grains is being conducted. For the successful and unobstructed completion of this ritual, I will first perform the worship of Vishvaksena."

3. Viśvaksena ārādhanam.

दिव्याकारं सरोजाक्षं शङ्ख-चक्र गदा-धरम् । सर्व विघ्न विनाशाय विश्वक्सेनम् उपास्महे ॥
divyākāraṁ sarojākṣaṁ śaṅkha-cakra gadā-dharam ।
sarva vighna vināśāya viśvaksenam upāsmahe ॥

"We worship Vishvaksena, who has a divine form, lotus-like eyes, and holds a conch, discus, and mace. For the removal of all obstacles, we seek refuge in Vishvaksena.

ॐ भूः विश्वक्सेनं आवाहयामि । oṁ bhūḥ viśvaksenaṁ āvāhayāmi ।
ॐ भुवः सेनापतिं आवाहयामि । oṁ bhuvaḥ senāpatiṁ āvāhayāmi ।
ॐ सुव सूत्रवती-नाथं आवाहयामि । oṁ suvaḥ sūtravatī-nāthaṁ āvāhayāmi ।
ॐ भूर्भुवस्सुवः विघ्नोपशमनं आवाहयामि । oṁ bhūrbhuvas suvaḥ vighnopaśamanaṁ āvāhayāmi ।
ॐ विश्वक्सेनाय नमः ध्यायमि, आवाहयामि । आसनं । अर्घ्यं । etc
oṁ viśvaksenāya namaḥ dhyāyami, āvāhayāmi । āsanaṁ । arghyaṁ । etc.

Prārthana

देव सूत्रवति-नथ सर्व देव नमस्कृत । उपक्रान्तो मया हेड्य वासुदेव महोत्सव ॥
deva sūtravati-natha sarva deva namaskṛta ।
upakrānto mayā heḍya vāsudeva mahotsava ॥

"O Lord of all gods, honored by all the deities, I have commenced this auspicious and praiseworthy festival dedicated to Lord Vāsudeva (Krishna).

निर्विघ्न सिद्धये तस्य वासुदेव ऽभ्यह्यनुज्ञया । श्रीनाथ भवा नद्य उत्सङ्गर न कर्मणः ॥
nirvighna siddhaye tasya vāsudeva 'bhyahyanujñayā ।
śrīnātha bhavā nadya utsaṅgara na karmaṇaḥ ॥

"For the successful completion of this (task) without any obstacles, with the permission of Lord Vāsudeva, may Lord Śrīnātha (Krishna) give support for this work."

आगच्छन्तु हरेर्धाम मह्य अनुज्ञार्थं जगत् प्रभोः ॥
āgacchantu harer dhāma mahya anujñārthaṁ jagat prabhoḥ ॥

❖ *Offer arghyam*

4. Pradhāna Saṅkalpaḥ

हरिः ॐ तत् सत्. गोविन्द गोविन्द गोविन्द, अस्य श्री भगवतो महा पुरुषस्य, श्री विष्णोः आज्ञया प्रवर्त मानस्य, आद्य ब्रह्मणो द्वितीय परार्धे, श्री श्वेत वराह कल्पे, वैवस्वत मन्वन्तरे, कलि युगे, प्रथम पादे, जामुद्वीपे मेरोः आग्नेय दिक् भागे, _____ देशे _____ महा-नगरि अन्तर्गते अस्मिन् वर्तमानां व्यवहारिकानां प्रभवादि षष्टि संवत्सरानां मध्ये, _____ नाम संवत्सरे, _____ अयने, _____ ऋतौ, _____ मासे, _____ पक्षे, _____ तिथौ, _____ वासरे, _____ नक्षत्र युक्तायां, श्री विष्णु योग, श्री विष्णु करणे, शुभ योग शुभ करण एवं गुण विशेषण विसिष्ठायां, अस्यां शुभ तिथौ; भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण देवदेवोत्तमस्य अखिलाण्ड कोटि ब्रह्माण्डनायक श्री वैकुण्ट-नाथ कृपा कटाक्ष सिध्यर्थं _____ नक्षत्र _____ नामधेयस्य यजमान, भक्ति ज्ञान वैराग्य सिद्ध्यर्थम्, प्रभूत भगवद् कैङ्कर्य प्राप्त्यर्थं भगवद् पदे निरन्तर अनुस्मरण सिद्ध्यर्थम्,] अस्मिन् नगरे स्थितानां सर्वेषां सह कुटुम्बानां प्रजानां क्षेम स्थैर्य धैर्य विजय आयुर् आरोग्य ऐश्वर्य सिद्ध्यर्थं एत्च्] सर्व भूत हितार्थाय, समस्त सन्मङ्गलानि उत्तरोत्तर अभिवृद्ध्यर्थं कल्याण महोत्सवं करिष्ये ॥
hariḥ oṁ tat sat. govinda govinda govinda, asya śrī bhagavato mahā puruṣasya, śrī viṣṇoḥ ājñayā pravarta mānasya, ādya brahmaṇo dvitīya parārdhe, śrī śveta varāha kalpe, vaivasvata manvantare, kali yuge, prathama pāde, jāmudvīpe meroḥ āgneya dik bhāge, _____ deśe _____ mahā-nagari antargate asmin vartamānāṁ vyavahārikānāṁ prabhavādi ṣaṣṭi saṁvatsarānāṁ madhye, _____ nāma saṁvatsare, _____ ayane, _____ ṛtau, _____ māse, _____ pakṣe, _____ tithau, _____ vāsare, _____ nakṣatra yuktāyāṁ, śrī viṣṇu yoga, śrī viṣṇu karaṇe, śubha yoga śubha karaṇa evaṁ guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ, asyāṁ śubha tithau; bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa devadevottamasya akhilāṇḍa koṭi brahmāṇḍanāyaka śrī vaikuṇṭa-nātha kṛpā kaṭākṣa sidhyarthaṁ _____ nakṣatra _____ nāmadheyasya yajamāna, bhakti jñāna vairāgya siddhyartham, prabhūta bhagavad kaiṅkarya prāptyarthaṁ bhagavad pade nirantara anusmaraṇa siddhyartham,] asmin nagare sthitānāṁ sarveṣāṁ saha kuṭumbānāṁ prajānāṁ kṣema sthairya dhairya vijaya āyur ārogya aiśvarya siddhyarthaṁ etc] sarva bhūta hitārthāya, samasta sanmaṅgalāni uttarottara abhivṛddhyarthaṁ kalyāṇa mahotsavaṁ kariṣye ॥

"Om, that is the ultimate truth. Govinda, Govinda, Govinda. By the command of the supreme Lord, the great being, Lord Vishnu, and in accordance with the prevailing cosmic cycle, in the second half of the lifespan of the creator Brahma, during the Shvetavaraha Kalpa, in the Vaivasvata Manvantara, in the Kali Yuga, in its first quarter, on the island of Jambudvipa, in the southeastern direction of Mount Meru, in the country of _____, in the great city of _____, during the cycle of sixty years known as Prabhava and others, in the year known as _____, during the half-year known as _____, in the season of _____, in the month of _____, during the fortnight of _____, on the lunar day of _____, on the day of _____, under the constellation of _____, in the auspicious yoga of Sri Vishnu and the auspicious karana of Sri Vishnu, on this auspicious day, for the sake of obtaining the compassionate glance of the supreme Lord, the best among the gods, the ruler of countless universes, Lord Vaikuntha-natha, and by his command, as a form of divine service, for the fulfillment of devotion, knowledge, and renunciation, for the attainment of abundant divine service, for the continuous remembrance of the divine feet of the Lord, for the well-being, stability, courage, victory, longevity, health, and prosperity of all people residing in this city along with their families, for the welfare of all beings, and for the continuous increase

of all auspiciousness, I shall perform this auspicious festival."

तत् कर्माङ्गं आचार्य, रित्विक्, भूमि, याग, मण्टप, कुण्ड, कुम्भ, अङ्कुर बीज, स्नपन द्रव्य शुद्ध्यर्थं ऋध्यर्थं, शान्त्यर्थं, अभ्युदयार्थं च महाजने सह स्वस्ति वासुदेव पुण्याह वाचनं करिष्ये ॥

tat karmāṅgaṁ ācārya, ritvik, bhūmi, yāga, maṇṭapa, kuṇḍa, kumbha, aṅkura bīja, snapana dravya śuddhyarthaṁ ṛdhyartham, śāntyartham, abhyudayārthaṁ ca mahājane saha svasti vāsudeva puṇyāha vācanaṁ kariṣye ॥

"For the purpose of purifying and sanctifying the components of this ritual, including the teacher (Ācharya), the priests (Ritvik), the land, the sacrificial altar, the mandapa (sacred pavilion), the fire pit (kunda), the pot (kumbha), the seeds for sprouting (aṅkura), and the materials for the ceremonial bath (snapan dravya), and for the attainment of prosperity, peace, and well-being, I will now recite the auspicious **Punyaha Vachana** (invocation of blessings) for the prosperity and blessings of Lord Vāsudeva, together with the great assembly."

5. Vasudeva Puṇyāha vācanam

- *Asperse congregation with the vāstu mantras*
- *Asperse dravya with*

तेजोल्काय स्वाहा शक्ते शिखाय वौषट्

tejolkāya svāhā śakte śikhāya vauṣaṭ

6. Rakṣā Bandhana Vidhiḥ

- *Prepare a cord of 5 or 7 silken or cotton strands place it on the coconut*
- *Recite mūla mantra 7 times.*

श्रीमतो वासुदेवस्य भवत् सोऽप्यवत् उत्सव वयनै नित्य निर्दोष निसीम कल्याण गुण शालिनि सुत्रेषु प्रार्थयामि त्वां सन्निधत्स्व जगत्-हितः ॥

śrīmato vāsudevasya bhavat so'pyavat utsava vayanai nitya nirdoṣa nisīma kalyāṇa guṇa śālini sutreṣu prārthayāmi tvāṁ sannidhatsva jagat-hitaḥ ॥

"O Supreme Lord Vasudeva, you are the eternal and flawless repository of infinite auspicious qualities. I pray to you in these verses of the festive celebration. Please be present for the welfare of the world."

- *Recite aparājita mantra;*

ॐ नमो भगवते अनन्ताय । सहस्र शीरषाय सुगन्ध क्षीरार्णव शायिने । शेष भोग पर्यङ्काय, गरुड-वाहनाय, वासुदेवाय नमः । पीत वाससे सङ्कर्शण । प्रद्युम्न अनिरुद्ध हयशीर्ष वाराह नारसिंह, वामन त्रिविक्रम राम राम राम, कृष्ण पर-ब्रह्म नमोऽस्तु ते ॥

oṁ namo bhagavate anantāya । sahasra śīraṣāya sugandha kṣīrārṇava śāyine । śeṣa bhoga paryaṅkāya, garuḍa-vāhanāya, vāsudevāya namaḥ । pīta vāsase saṅkarśaṇa । pradyumna aniruddha hayaśīrṣa vārāha nārasiṁha, vāmana trivikrama rāma rāma rāma, kṛṣṇa para-brahma namos 'tu te ॥

असुर दैत्य यक्ष राक्षस भूत पिशाच, सिद्धि योगिनि डाकिनि ब्रह्म-राक्षस विनायक पूतना, रेवती स्कन्द पूर्वोगम ग्रह नक्षत्र गृहाण गृहाण । महा ग्रह गृहाण । हण हण । दह दह । पच्छ पच्छ । मद मद । पातय पातय । अख्यात अख्यात । गृहाण गृहाण । आविश आविश । ध्वंसि ध्वंसि । त्रासय त्रासय । द्रह्य द्रह्य चक्रेण गदाया वक्रेण भस्म कुरु ।

asura daitya yakṣa rākṣasa bhūta piśāca, siddhi yogini ḍākini brahma-rākṣasa vināyaka pūtanā, revatī skanda pūrvogama graha nakṣatra gṛhāṇa gṛhāṇa । mahā graha gṛhāṇa । haṇa haṇa । daha daha । paccha paccha । mada mada । pātaya pātaya । akhyāta akhyāta । gṛhāṇa gṛhāṇa । āviśa āviśa । dhvaṁsi dhvaṁsi । trāsaya trāsaya । drahya drahya cakreṇa gadāyā vakreṇa bhasma kuru ।

सहस्रार सर्वं मुख्य प्रहरणायुध बाहो, जय जय विजय विजय, अनन्त अपराजित अपरिहत, सहस्र नेत्र प्रज्वल प्रज्वल, ज्वल ज्वल, विश्वरूप मधुसूदन महापुरुष वैकुण्ट नारायण पद्मनाभ हृषीकेश सर्व भूत वशङ्कर । शङ्ख चक्र गदा धर । सर्व भूत नमस्कृत । सर्व नाग प्रमर्दन सर्वासुरो उत्साधन जनार्दन नमोऽस्तु ते ॥

sahasrāra sarvaṁ mukhya praharaṇāyudha bāho, jaya jaya vijaya vijaya, ananta aparājita aparihata, sahasra netra prajvala prajvala, jvala jvala, viśvarūpa madhusūdana mahāpuruṣa vaikuṇṭa nārāyaṇa padmanābha hṛṣīkeśa sarva bhūta vaśaṅkara । śaṅkha cakra gadā dhara । sarva bhūta namaskṛta । sarva nāga pramardana sarvāsuro utsādhana janārdana namo'stu te ॥

- ❖ *Take thread between the thumb and the ring finger and recite trayambakam.*
- ❖ *Tie the kaṅkana to the right hand of the lord:—*

जि॒तं ते॑ दक्षिण॒तो वृ॑ष॒भ ए॑धि॒ हव्यः॑ । इन्द्रो॑ जयाति॒ न परा॑ जयाता अधिरा॒जे राज॑सु राजयाति ॥

jitaṁ te dakṣiṇato vṛṣabha edhi havyaḥ ।
indro jayāti na parā jayātā adhirāje rājasu rājayāti ॥

O Bull whom we invoke! You have conquered the region of Death ! Indra shall conquer, he shall not be conquered. Over-lord among kings shall he rule. [TS.2.4.14.44]

- ❖ *To the left hand of the devis with*

बृ॒हत् सा॑म क्षत्र॒-भृद् वृ॒द्ध वृ॑ष्णि॒यं त्रि॒ष्टुभ् औज॑श्शुभि॒तम् उ॒ग्र वी॑रम् ।
इन्द्र॒स्तोमे॑न पञ्च॒-द॒शेन॒ मध्य॑म् इ॒दं वाते॑न स॒गरे॑ण रक्ष ॥

bṛhat sāma kṣatra-bhṛd vṛddha vṛṣṇiyaṁ triṣṭubh aujaś śubhitam ugra vīram ।
indrastomena pañca-daśena madhyam idaṁ vātena sagareṇa rakṣa ॥

"Brihat Sama, bearer of dominion, extolled, the Vrishni race, Trishtup, the most active one, Auspicious, aggressive, heroic, With the fifteenth oblation to Indra, safeguard this one with the wind and with the ocean."

रक्ष बन्धन मुहुर्तो सुमुहुर्तो अस्तु ! rakṣa bandhana muhurto sumuhurto astu !

- ❖ *Garland the devis and then circumambulate the Lord with them three times.*
- ❖ *Place them opposite each other.*

7. Samīkṣaṇam

स्वस्तयेऽस्तु सदा-विष्णुः स्वस्तयेऽस्तु चतुर्मुखः । स्वस्तयेऽस्तु सदा वह्निः स्वस्तयेऽस्तु यमः सदा ॥ १ ॥
svastaye'stu sadā-viṣṇuḥ svastaye'stu catur-mukhaḥ ।
svastaye'stu sadā vahniḥ svastaye'stu yamas sadā ॥ 1 ॥

स्वस्तयेऽस्तु निर्ऋत्याख्यः स्वस्तये वरुणोऽस्तु नः । स्वस्तयेऽस्तु सदा वायुः स्वस्तयेऽस्तु धनेश्वरः ॥ २ ॥
svastaye'stu nirṛtyākhyaḥ svastaye varuṇo'stu naḥ ।
svastaye'stu sadā vāyuḥ svastaye'stu dhaneśvaraḥ ॥ 2 ॥

स्वस्तयेऽस्तु सदेशानः स्वस्तयेऽस्तु मरुद्गणः । स्वस्तये सन्तु वसवो रुद्राश्च स्वस्तये तथा ॥ ३ ॥
svastaye'stu sadeśānaḥ svastaye'stu marudgaṇaḥ ।
svastaye santu vasavo rudrāśca svastaye tathā ॥ 3 ॥

आदित्यास् स्वस्तये सन्तु मुनयः स्वस्तये तथा । गन्धर्वास्स्वस्तये सन्तु स्वस्तये सन्तु किंनरः ॥ ४ ॥
ādityās svastaye santu munayaḥ svastaye tathā ।
gandharvās svastaye santu svastaye santu kiṁnaraḥ ॥ 4 ॥

स्वस्तये सन्तु नागाश्च स्वस्तये सन्तु पन्नगाः । स्वस्तये सन्तु विश्वेशाः स्वस्तयेऽप्सरसः सदा ॥ ५ ॥
svastaye santu nāgāśca svastaye santu pannagāḥ ।
svastaye santu viśveśāḥ svastaye'psarasas sadā ॥ 5 ॥

स्वस्तये सन्तु नद्यश्च स्वस्तये सन्तु सागराः । स्वस्तये सन्तु शैलश्च वेदाश्च स्वस्तये तथा ॥ ६ ॥
svastaye santu nadyaśca svastaye santu sāgarāḥ ।
svastaye santu śailaśca vedāśca svastaye tathā ॥ 6 ॥

स्वस्तये मातरः सन्तु पितरः स्वस्तये तथा । देव-पारिषदाः सर्वे स्वस्तये सन्तु नः सदा ॥ ७ ॥

svastaye mātaras santu pitaras svastaye tathā ।
deva-pāriṣadās sarve svastaye santu nas- sadā ॥ 7 ॥

स्वस्ति भागवतानां तु स्वस्ति चाप्यग्र-जन्मनाम् । स्वस्ति वैष्णवानां तु स्वस्ति चैव गवामपि ॥ ८ ॥
svasti bhāgavatānāṁ tu svasti cāpyagra-janmanām ।
svasti vaiṣṇavānāṁ tu svasti caiva gavāmapi ॥ 8 ॥

स्वस्ति वै स्थावराणां तु जङ्गमानां तथैव च । स्वस्ति चैवाथ मन्त्राणां स्वस्ति वै कर्मणामपि ॥ ९ ॥
svasti vai sthāvarāṇāṁ tu jaṅgamānāṁ tathaiva ca ।
svasti caivātha mantrāṇāṁ svasti vai karmaṇām api ॥ 9 ॥

8. Vara Puja and Madhu-parkam

saṅkalpaṁ — पुर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायाम् अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवत् कैन्कर्य रुपं कल्याण महोत्सव कर्माङ्गम्, अस्य देव-देवोत्तमस्य मधुपर्केण संपूजयामि ।

purvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyām asyāṁ śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavat kainkarya rupaṁ kalyāṇa mahotsava karmāṅgam, asya deva-devottamasya madhuparkeṇa saṁpūjayāmi ।

- *Offer ācamaniyam & madhuparkaṁ to the Lord. Recite:-*

मधुवाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥ मधु नक्तं उतोषसि मधुमत् पार्थिवꣳ रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥ मधु मान्नो वनस्पतिर्मधुमाꣳ अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु ॥
madhuvātā ṛtāyate madhu kṣaranti sindhavaḥ । mādhvīrnaḥ santvoṣadhīḥ ॥ madhu naktaṁ utoṣasi madhumat pārthivaguṁ rajaḥ । madhu dyaur astu naḥ pitā ॥ madhu mānno vanaspatir madhumāguṁ astu sūryaḥ । mādhvīr gāvo bhavantu ॥

- *Recite Mūla mantra*
- *Offer padyam*
- *Sprinkle water on feet of lord with kurca.*

प्रस्तद् विष्णुस् तवते वीर्याय । मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः ।
योस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु । अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ॥
prastad viṣṇus tavate vīryāya । mṛgo na bhīmaḥ kucaro giriṣṭhāḥ ।
yosyoruṣu triṣu vikramaṇeṣu । adhikṣiyanti bhuvanāni viśvā ॥

For this His mighty deed is Vishnu praised, who like some wild lion, dread, prowling, roams the mountains. He within whose three wide-extending paces all living creatures have their existence.

- *Offer puṣpāñjali at feet of lord.*

अर्चत प्रार्चत प्रियमेधसो अर्चत । अर्चन्तु पुत्रका उत पुरं न धृष्णवर्चत ॥
arcata prārcata priyam-edhaso arcata ।
arcantu putrakā uta puraṁ na dhṛṣṇavarcata ॥ RV 8:69:8 A.V. 20;92;5

O Learned seers of excellent Intelligence, worship Him. Thoroughly sing His praises.
Worship Him, let the sons pay their obeisance to Him who subdues all evils like a fort

9. Kanya Dāna Saṅkalpam

हरिः ॐ तत् सत्. गोविन्द गोविन्द गोविन्द, ……. अस्यां शुभ तिथौ _____ गोत्रस्य _____ नाम शर्म अहं श्री पञ्चरात्र शास्त्रोक्त कल्पक संपूर्ण फल अवाप्ति अर्थं यथा शक्त्य सालङ्कृत कण्य-दान अख्यं महा-दानं करिष्ये ॥

hariḥ oṁ tat sat. govinda govinda govinda, ……. asyāṁ śubha tithau _____ gotrasya

_____ nāma śarma ahaṁ śrī pañcarātra śāstrokta kalpaka saṁpūrṇa phala avāpti arthaṁ yathā śaktya sālaṅkṛta kaṇya-dāna akhyaṁ mahā-dānaṁ kariṣye ॥

Gotra Pravara Ucchāraṇa

Śrīnivāsa pravara

भार्गव च्यवन आप्नुवान औरव जामदग्नि पञ्चार्षय प्रवरान्वित श्रीवत्स गोत्रोद्भवाय वासुदेव सङ्कर्षण प्रद्युम्न अनिरुद्धात्मकाय श्री श्री निवासाख्य पर-ब्रह्मणे वराय

bhārgava cyavana āpnuvāna aurava jāmadagni pañcārṣaya pravarānvita śrīvatsa gotrodbhavāya vāsudeva saṅkarṣaṇa pradyumna aniruddhātmakāya śrī śrī nivāsākhya para-brahmaṇe varāya

Lakṣmi pravara

आत्रेय, वर्चनावस, श्रावस्य त्रय ऋषयः प्रवरान्विता । आत्रेय गोत्रोद्भवां वराह-उद्ध्तां क्षीरसागर्-ओत्पन्नां लक्ष्मीं इमां कन्यां

ātreya, varcanāvasa, śrāvasya traya ṛṣayaḥ pravarānvitā । ātreya gotrodbhavāṁ varāha-uddhrtāṁ kṣīrasāgar-otpannāṁ lakṣmīṁ imāṁ kanyāṁ ॥

Godā pravara

प्रकृति एक ऋषयः प्रवरान्वितः । प्रकृति गोत्रोद्भवस्य । अविद्य शर्मनो नप्त्रिं । माय शर्मनः पौत्रीं । विष्णुचित्त शर्मनः पुत्रीम् । गोदा नाम्नीं अयोनिजां तुल्सी कनात्भवां भू देवीं च संभवां इमां कन्यां

prakṛti eka ṛṣayaḥ pravarānvitaḥ । prakṛti gotrodbhavasya । avidya śarmano naptriṁ । māya śarmanaḥ pautrīṁ । viṣṇucitta śarmanaḥ putrīm । godā nāmnīṁ ayonijāṁ tulsī kanātbhavāṁ bhū devīṁ ca saṁbhavāṁ imāṁ kanyāṁ

सकल ब्रह्माण्डा हितार्थाय धर्म स्थापनार्थाय तुभ्यं दास्यामि, दास्यामि दास्यामि ॥

sakala brahmāṇḍā hitārthāya dharma sthāpanārthāya tubhyaṁ dāsyāmi, dāsyāmi dāsyāmi ॥

- *offer puṣpāñjali at feet of lord.*

लक्ष्मीं क्षीराब्धि तनयां मानिमीं जनकात्मजाम् । दास्यामि लोकनाथाय आरविन्दालयाम् इमाम् ॥
lakṣmīṁ kṣīrābdhi tanayāṁ mānimīṁ janakātmajām ।
dāsyāmi lokanāthāya āravindālayām imām ॥

"I offer Lakshmi, the daughter of the ocean of milk, the esteemed one, the daughter of Janaka (Sita), to the Lord of the universe, this Lakshmi, who resides in the lotus."

विश्वाम्भरां वसुमतीं बलां सर्वसहाम् इमाम् । अप्रमेयाय दास्यामि भूमीं भद्र-गुणान्विताम् ॥
viśvāmbharāṁ vasumatīṁ balāṁ sarvasahām imām ।
aprameyāya dāsyāmi bhūmīṁ bhadra-guṇānvitām ॥

"I offer this Earth, which supports the entire universe, which is strong and endures all, to the immeasurable one, this Earth, endowed with auspicious qualities."

कण्यां कणक सम्पन्नां सर्वाभरण भूषितां । दास्यामि विष्णवे तुभ्यं लोक सङ्ग्रह जिगीशया ॥
kaṇyāṁ kaṇaka sampannāṁ sarvābharaṇa bhūṣitāṁ ।
dāsyāmi viṣṇave tubhyaṁ loka sangraha jigīśayā ॥

"I offer this maiden, endowed with wealth and prosperity, adorned with all ornaments, to you, Vishnu, with the desire for the welfare of the world."

अयं देव-देवस्य कल्याण महोत्सव मुहूर्तो सुमुहुर्तो अस्तु.
ayaṁ deva-devasya kalyāṇa mahotsava muhūrto sumuhurto astu.

- *Sprinkle akṣata on the deities*

10. Maṅgala Sūtra Dhāraṇam

- *Place maṅgalyam on a coconut on a tray of rice*
- *Invoke lakshmi in maṅgala sūtra and offer worship*
- *Chant Sri Suktam and then show to all to receive their blessings*
- *Touch the maṅgalyam to the right hand of the Lord and then tie around the necks of the Devis;*

माङ्गल्यं तन्तुनानेन जगज्जनन हेतुन । कण्ठे बध्नामि सुभगे भक्तानां मङ्गलं कुरु ॥
māṅgalyaṁ tantunānena jagajjanana hetuna |
kaṇṭhe badhnāmi subhage bhaktānāṁ maṅgalaṁ kuru ॥

11. Mala Dhāraṇam

- *Exchange garlands while chant the following sūkta:—*

आ त्वाऽहर्षम् अन्तरेधि ध्रुवास् तिष्ठा विचाचलिः । विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्तु मा त्वद् राष्ट्रमधि भ्रशत ॥ १ ॥
ā tvā'harṣam antaredhi dhruvās tiṣṭhā vicācaliḥ |
viśastvā sarvā vāñchantu mā tvad rāṣṭramadhi bhraśata ॥ 1 ॥
BE with us; I have chosen you: stand steadfast and immovable.
Let all the people wish for you let not your kingship fall away.

इहैवैधि मापच्योष्ठाः पर्वत इवा विचाचलिः । इन्द्र इवेह ध्रुवस् तिष्ठेह राष्ट्रं उ धारय ॥ २ ॥
ihaivaidhi māpa cyoṣṭhāḥ parvata ivā vicācaliḥ |
indra iveha dhruvas tiṣṭheha rāṣṭraṁ u dhāraya ॥ 2 ॥
Be even here; fall not away be like a mountain unremoved.
Stand steadfast here like Indra's self, and hold the kingship in the grasp.

इमम् इन्द्रो अदीधरत् ध्रुवं ध्रुवेण हविषा । तस्मै सोमो अधि ब्रवत् तस्मा उ ब्रह्मणस्पतिः ॥ ३ ॥
imam indro adīdharat dhruvaṁ dhruveṇa haviṣā |
tasmai somo adhi bravat tasmā u brahmaṇaspatiḥ ॥ 3 ॥
This man has Indra established, made secure by strong oblation's power.
May Soma and Brahmanaspati pronounce a benediction on him.

ध्रुवा द्यौर् ध्रुवा पृथिवी ध्रुवासः पर्वता इमे । ध्रुवं विश्वम् इदं जगद् ध्रुवो राजा विशामयम् ॥ ४ ॥
dhruvā dyaur dhruvā pṛthivī dhruvāsaḥ parvatā ime |
dhruvaṁ viśvam idaṁ jagad dhruvo rājā viśāmayam ॥ 4 ॥
Firm is the sky and firm the earth, and steadfast also are these hills.
Steadfast is all this living world, and steadfast is this King of men.

ध्रुवं ते राजा वरुणो ध्रुवं देवो बृहस्पतिः । ध्रुवं त इन्द्रश्चाग्निश्च राष्ट्रं धारयतां ध्रुवम् ॥ ५ ॥
dhruvaṁ te rājā varuṇo dhruvaṁ devo bṛhaspatiḥ |
dhruvaṁ ta indraścāgniśca rāṣṭraṁ dhārayatāṁ dhruvam ॥ 5 ॥
Steadfast, may Varuna the King, steadfast, the God Brhaspati,
Steadfast, may Indra, steadfast too, may Agni keep your steadfast reign.

12. Akṣatāropaṇam

Saṅkalpaḥ - पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायाम् अस्यां शुभ तिथौ अस्य देवि देवयोः अक्षतारोपण मङ्गलं करिष्ये ॥
pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyām asyāṁ śubha tithau asya devi devayoḥ akṣatāropaṇa maṅgalaṁ kariṣye ॥
"On this auspicious day, distinguished by the aforementioned special qualities, I will perform the auspicious ceremony of showering of the unbroken grains upon these divine deities."

❖ *Pour akṣata from your cupped hands three times in front of each of the icons.*

मङ्गलं भगवान् विष्णुः मङ्गलं मधुसूदनः । मङ्गलं पुण्डरीकाक्ष मङ्गलं गरुड-ध्वज ॥ १ ॥
नमः कमल नेत्राय नमः कमल मालिने । नमः कमल नाभाय कमला पतये नमः ॥ २ ॥
श्रीयः कान्ताय कल्याण निधये निधयेर्थिनाम् । श्री वेङ्कट निवासाय श्री निवासाय मङ्गलं ॥ ३ ॥

❖ *Offer neivedyam and nirājanam*

13. Pradhāna Homa

1. Offer ghee oblations with the puruṣa sukta — 16
3. Offer lājā homa with śrī & bhū suktas — 18
4. Offer the lāja śeṣa with OṀ

❖ *Take the śaṭhari and do pradakṣiṇa of the fire five times.*

❖ *Offer ghee with the following mantras:-*

5. pañcopaniṣat mantraiḥ

ॐ लं नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय नमः स्वाहा ॥
ॐ वां नमः पराय निवृत्त्यात्मने अनिरुद्धाय नमः स्वाहा ॥
ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय नमः स्वाहा ॥
ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने संकर्षनाय नमः स्वाहा ॥
ॐ षौं नमः पराय परमेष्ट्यात्मने वासुदेवाय नमः स्वाहा ॥
oṁ laṁ namaḥ parāya sarvātmane nārāyaṇāya namaḥ svāhā ॥
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛttyātmane aniruddhāya namaḥ svāhā ॥
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane pradyumnāya namaḥ svāhā ॥
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane saṁkarṣanāya namaḥ svāhā ॥
oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭyātmane vāsudevāya namaḥ svāhā ॥

6. sviṣṭakṛt, prāyaścitta and pūrṇāhuti

14. Maṅgalam

❖ *Roll coconuts while chanting vāraṇam āyirum or the Maṅgalāṣṭaka.*

Vāraṇam āyiram

வாரண மாயிரம் சூழ வலம்செய்து, நாரண நம்பி நடக்கின்றான் என்றெதிர்,
பூரண பொற்குடம் வைத்துப் புறமெங்கும், தோரணம் நாட்டக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
vāranam āyiram, śūzha valañ śeydu | nāraṇan nambi, naḍakiṉṟān enṟedir |
pūraṇa poṛkuḍam, vaittup puṛam eṅgum | tōraṇam nāṭṭak, kanā kaṇḍēn tōzhī nān ||
I dreamed a dream, O friend! Flanked by a thousand elephants, in a grand procession,
Walks Narayana the Lord Divine, Towards the Hall of Wedding;
Welcoming Him with golden pots filled to the rim,
Stands the whole town adorned with festive decorations. I dreamed a dream, O friend!

நாளை வதுவை மணமென்று நாளிட்டு, பாளை கமுகு பரிசுடைப் பந்தற்கீழ்,
கோளரி மாதவன் கோவிந்த னென்பான்,ஓர் காளை புகுதக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
nāḷai vaduvai, maṇam enṟu nāḷ iṭṭu | pāḷaik kamugu, pariśuḍaip pandaṛ kīzh |
kōḷari mādavan, govindan enpān ōr | kāḷai pugudak, kanā kaṇḍēñ tōzhī nān ||
Engaged to be married tomorrow, Enters the hall of wedding decorated with palms,
The Young Bull, Whom they call Narasimha, Madhava and Govinda! I dreamed a dream, O friend!

இந்திர னுள்ளிட்ட தேவர் குழாமெல்லாம், வந்திருந் தென்னை மகட்பேசி மந்திரித்து,

மந்திரக் கோடி யுடுத்தி மணமாலை அந்தரி சூட்டக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
indiran uḷḷitta, devar kuzhām ellām । vandirundennai, makaṭ pēśi mandirittu ।
mandira kōṭi yuḍutti, maṇa-mālai । andari śūṭṭak, kanā kaṇḍēñ tōzhī nān ॥
And the throng of the Gods was there with Indra at their head;
And they declared me bride and clad me in a new robe blessed by sacred chants,
Durga, the Goddess of Inner Force, adorned me with the wedding garland. I dreamed a dream, O friend!

நாற்றிசைத் தீர்த்தங் கொணர்ந்து நனிநல்கி, பார்ப்பனச் சிட்டர்கள் பல்லா ரெடுத்தேத்தி,
பூப்புனை கண்ணிப் புனிதனோ டென்றன்னை, காப்புநாண் கட்டக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
nāl diśai tīrttaṅ-koṇarndu, nani nalhi । pārppana śiṭṭarkaḷ, pallār eḍuttētti ।
pū-punai kaṇṇi, punitanōḍentannai । kāppu nān kaṭṭak, kanā kaṇḍēn tōzhī nān ॥
The priests fetched Sacred waters from all the four directions, Showering us with sprinkles of the waters,
They chanted the hymns that bestow prosperity upon us, Then they tied the protective amulets to ward off evil
On me and Krishna, the Divine One, who wears garlands woven with flowers. I dreamed a dream, O friend!

கதிரொளி தீபம் கலச முடனேந்தி, சதிரிள மங்கையர் தாம்வந் தெதிர்கொள்ள,
மதுரையார் மன்ன னடிநிலை தொட்டு,எங்கும் அதிரப் புகுதக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
kadir oḷi dīpam, kalaśam uḍanēndi । śadir iḷa maṅgaiyar tām, vandedir koḷḷa ।
maduraiyār mannan, aḍinilai toṭṭ eṅgum । adira pugudak kanā kaṇḍēn tōzhī nān ॥
Pretty young damsels welcomed us With lamps so bright as the shining sun,
Carrying sacred pots made of gold; The King of Madhura walked with gait so grand,
Grounds shaking with His feet's touch. I dreamed a dream, O friend!

மத்தளம் கொட்ட வரிசங்கம் நின்றூத, முத்துடைத் தாம நிரைதாழ்ந்த பந்தற்கீழ்
மைத்துனன் நம்பி மதுசூதன் வந்து,என்னைக், கைத்தலம் பற்றக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
maḍaḷam koṭṭa, vari śaṅgam ninṟūda । muttūḍay tāmam, niray tāzhnda pandaṛ kīzh ।
maittunan nambi, madusūdan vandennay । kaittalam paṭṛak, kanā kaṇḍēñ tōzhī nān ॥
Amidst the beatings of drums and blowing of the conch, And under the canopy hung heavily with strings of pearls, He came, my Beloved and my Lord, The vanquisher of the demon Madhu,
And grasped me by the hand. I dreamed a dream, O friend!

வாய்நல் லார்நல்ல மறையோதி மந்திரத்தால், பாசிலை நாணல் படுத்துப் பரிதிவைத்து,
காய்சின மாகளி றன்னானென் கைப்பற்றி, தீவலம் செய்யக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
vāy nallār, nalla maṛay odi mandirattāl । pāśilai nāṇal paḍuttu, paridi vaittu ।
kāyśina mā kaḷiṛu annān, en kaipatti । tī valañ śeyyak, kanā kaṇḍēñ tōzhī nān ॥
Those whose voices are blessed, They sang the Vedic songs; The holy grass was laid all round the sacred fire.
And He who was magnificent like a war elephant in its rut, He seized my hand and we paced round the Flame.
I dreamed a dream, O friend!

இம்மைக்கு மேழேழ் பிறவிக்கும் பற்றாவான், நம்மையு டையவன் நாராய ணன்நம்பி,
செம்மை யுடைய திருக்கையால் தாள்பற்றி, அம்மி மிதிக்கக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
immaikkum, ēzh ēzh piṛavikkum paṛṛāvān । nammai uḍaiyavan, nārāyaṇan nambi ।
śemmai uḍaiyā, tirukkaiyāl tāḷ paṛṛi । ammi midikka, kanā kaṇḍēñ tōzhī nān ॥
Narayana, the Exalted One, is our refuge not only in this life but also in all the seven lives,
We belong to Him as a part of His endless presence, Such a Supreme One grasped my feet with His Divine hands,
To lift them up on the grinding stone in affirmation and solemnity of our bond. I dreamed a dream, O friend!

வரிசிலை வாள்முகத் தென்னைமார் தாம்வந்திட்டு எரிமுகம் பாரித்தென் னைமுன்னே நிறுத்தி,
அரிமுக னச்சுதன் கைம்மேலென் கைவைத்து, பொரிமுகந் தட்டக் கனாக்கண்டேன் தோழீநான்.
variśilai vāḷ mugattu, ennai mārdām vandiṭṭu । erimugam pārittu, ennai munnē niṛutti ।
arimugan acyutan, kaimēl en kai vaittu । pori mugandu aṭṭak, kanā kaṇḍēñ tōzhī nān ॥
My brothers bestowed with handsome bow-shaped brows and radiant face,
Presented me in front of the kindled sacred fire. Achyuta, the Lion faced, His hands placed over mine
We offered puffed rice to the fire-deity. I dreamed a dream, O friend!

குங்கும மப்பிக் குளிர்சாந்தம் மட்டித்து । மங்கல வீதி வலம்செய்து மணநீர்,
அங்கவ னோடு முடஞ்சென்றங் கானைமேல் । மஞ்சன மாட்டக்க னாக்கண்டேன் தோழீநான்.

kuṅkumam āppi, kuḷir śāntam maṭṭittu ।
aṅgu avanōḍum uḍaṭ śenṛu, aṅgu ānaimēl ।
maṅgala vīdi, valañ śeydu mā maṇa nīr ।
mañjanam āṭṭak, kanā kaṇḍēñ tōzhī nān ॥

Saffron smeared and Sandal paste applied for coolness, We came in a procession around the decorated streets atop an elephant, And then they showered us together with fragrant water. I dreamed a dream, O friend!

Maṅgalāṣṭaka

श्रीकान्ता कुच-कुंभ मङ्गल-परिरंभो गुणानाम् निधि, पर्वाचार्य कदंब सेवित-पदः श्री पाञ्चरात्रागमः ।
विश्वक्सेन विभीषण प्रभृतिभिर् भक्तैः सदा सेवितः, पायन्नो भगवान् पुराण पुरुषः कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ १ ॥

śrīkāntā kuca-kuṁbha maṅgala-pariraṁbho guṇānām nidhi
pūrvācārya kadaṁba sevita-padaḥ śrī pāñcarātrāgamaḥ ।
viśvaksena vibhīṣaṇa prabhṛtibhir bhaktaiḥ sadā sevitaḥ
pāyanno bhagavān purāṇa puruṣaḥ kuryāt sadā maṅgalam ॥ 1 ॥

The lover of Lakshmi with pot like breasts, is the repository of all virtues. He is the protector of the Kadamba forest and is worshipped by the followers of the Pancharatra Agama. He is always served by devotees headed by Vishvaksena and Vibhishana. May the ancient and eternal Lord Purusha, who is known as the Bhagavan and who is worshipped by all, always bestow auspiciousness

लक्ष्मीर्यस्य परिग्रह कमलभूः सूनु गरुत्मान् रथः, पौत्रस्चन्द्र विभीषण सुर-गुरुः शेषश्च शय्यासनः ।
ब्रह्माण्ड वरमेन्दिरं सुर-गणा यस्य प्रभो सेवकाः, स त्रैलोक्य कुटुम्ब पालन-परः कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ २ ॥

lakṣmīryasya parigraha kamalabhūḥ sūnu garutmān rathaḥ
pautrascandra vibhīṣaṇa sura-guruḥ śeṣaśca śayyāsanaḥ ।
brahmāṇḍa varamendiraṁ sura-gaṇā yasya prabho sevakāḥ
sa trailokya kuṭumba pālana-paraḥ kuryāt sadā maṅgalam ॥ 2 ॥

May the lotus-born Brahma, the son of Garuda, the chariot-riding Lord Vishnu, the grandson of the Moon, the guru of the gods, and the serpent-bed Lord Shesha always bestow auspiciousness. The Lord, whose abode is the best of all universes, is served by the hosts of gods. He takes care of the three worlds and their inhabitants, and always blesses them with auspiciousness.

श्री लक्ष्मी कमलालया वसुमती रामा जगद्-रक्षिणी, कल्याणी सकलेश्वरी सरसिजा भाग्यानुसन्धायिनी ।
शोभाङ्गी विमलेक्षणी विमलिनी नारायणी श्रीकरी, पायान्नः सकलेष्टदा भगवती कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ३ ॥

śrī lakṣmī kamalālayā vasumatī rāmā jagad-rakṣiṇī
kalyāṇī sakaleśvarī sarasijā bhāgyānusandhāyinī ।
śobhāṅgī vimalekṣaṇī vimalinī nārāyaṇī śrīkarī
pāyānnaḥ sakaleṣṭadā bhagavatī kuryāt sadā maṅgalam ॥ 3 ॥

Sri Lakshmi, whose abode is the lotus, Vasumatī, Rāmā, the protector of the world, the auspicious one, the ruler of all, the lotus-eyed one, the bestower of fortune, the one with beautiful limbs, the pure-eyed one, the spotless one, the one who bestows wealth. May she always bring us fulfillment of all our desires. Let the Goddess be forever auspicious.

प्रासाद ध्वज दण्ड मण्टप महा सौवर्ण पीठोल्लसत्, प्राकारान्तर हेमरत्न रुचिभिर्ज्वलयमानो हरिः ।
नित्यं नित्य-महोत्सवं बहु-विधं मासोत्सवं पालयन्, पायन्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ४ ॥

prāsāda dhvaja daṇḍa maṇṭapa mahā sauvarṇa pīṭhollasat
prākārāntara hemaratna rucibhirjvalayamāno hariḥ ।
nityaṁ nitya-mahotsavaṁ bahu-vidhaṁ māsotsavaṁ pālayan
pāyanno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 4 ॥

The palace, flagstaff, mace, hall, and great golden throne, adorned with outer and inner walls of shining gems and jewels, Lord Hari always sits there, radiating with the luster of precious stones. Protecting and celebrating daily the eternal, great festivals of many kinds, May the ancient, primordial Lord always bring us auspiciousness.

श्री-रङ्गे गरुडाचलेऽञ्जन-गिरौ सिंहाचले मन्दिरे, वैकुण्ठे कनकाचले यदु-गिरौ नारायणाख्याचले ।
लोकालोक महाचले च निषधौ पुण्याचलेष्वाश्रित, पायान्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ५ ॥

śrī-raṅge garuḍācale'ñjana-girau siṁhācale mandire
vaikuṇṭhe kanakācale yadu-girau nārāyaṇākhyācale ।
lokāloka mahācale ca niṣadhau puṇyācaleṣvāśrita
pāyānno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 5 ॥

In Sri Raṅgam, on the hill of Garuda, on the hill of Anjana, on the hill of Simha, in the temple of Vaikuntha, on the hill of Kanaka, on the hill of Yadu, in the place known as Narayana Hill, on the great mountain of Lokaloka, and in the holy mountains, may the ancient and eternal Lord bring about auspiciousness for us.

मीन कच्छप सूकरौ नर-मृग कुब्जो महाभार्गव, रामो यादव-नायको हल-धरः कृष्णश्च कल्क्याह्वयः ।
लोकानां परि-पालनाय जनितो देवो जगद्-रक्षकः, पायान्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ६ ॥

mīna kacchapa sūkarau nara-mṛga kubjo mahābhārgava
rāmo yādava-nāyako hala-dharaḥ kṛṣṇaśca kalkyāhvayaḥ ।
lokānāṁ pari-pālanāya janito devo jagad-rakṣakaḥ
pāyānno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 6 ॥

Matsya, Kurma, Varaha, Narasimha, Vamana, Parashurama, Rama, Balarama, Krishna, and Kalki - these ten incarnations of the Lord, in the form of fish, tortoise, boar, man-lion, dwarf, warrior with axe, prince, elder brother of Krishna, blackish youth and riding on a white horse respectively, protect the worlds and were incarnated for that purpose. May that ancient person, the Lord, always do good to us.

वेद-व्यास पराशरौ शुक-मुनिः प्रह्लाद रुक्माङ्गदौ, विश्वक्सेन विभीषणश्च हनुमान् श्री वैनतेयादयः ।
एतैर्भगवतोत्तमैर् अनुदिनं संसेव्यमानो हरिः, पायान्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ७ ॥

veda-vyāsa parāśarau śuka-muniḥ prahlāda rukmāṅgadau
viśvaksena vibhīṣaṇaśca hanumān śrī vainateyādayaḥ ।
etairbhagavatottamair anudinaṁ saṁsevyamāno hariḥ
pāyānno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 7 ॥

Vedavyasa, Parashara, Shukamuni, Prahlada, Rukmangada, Vishvaksena, Vibhishana, and Hanuman, as well as Shri Vainateya and others, by daily serving these greatest devotees of the Lord, may the ancient Purusha always grant us welfare.

श्री रामानुज भट्टवर्य शटकोपानन्त सङ्कर्षणैः, श्री शास्त्रोश सुपाञ्चजन्य भरताचार्यैर् महा-वैष्णवैः ।
वेदैश्शास्त्र पुराण वैष्णव कथालापैः समा सेवितः, पायान्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ८ ॥

śrī rāmānuja bhaṭṭavarya śaṭakopānanta saṅkarṣaṇaiḥ
śrī śāstrośa supāñcajanya bharatācāryair mahā-vaiṣṇavaiḥ ।
vedaiśśāstra purāṇa vaiṣṇava kathālāpaiḥ samā sevitaḥ
pāyānno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 8 ॥

Shri Ramanuja, Bhattararaya, Shatakopa, Ananta, Sankarshana, and the great Vaishnavas, including Bharata and the Acharyas. They all serve the Lord with the Vedas, Shastras, Puranas, and Vaishnava stories. May the Lord, the ancient person of the Puranas, always bestow blessings.

ŚRĪ PRATIṢṬHA

- *If the Divine Mother was not established at the same time as the Lord then a complete pratiṣṭha ceremony has to be done.*
- *A mandapa with four kundas is constructed,*
- *The mandapa invocations as as follows;*

East	Toraṇam	बलाकिन्यै	balākinyai
	Patākam	धृत्यै - लज्जायै	dhṛtyai - lajjāyai
	Kumbham	ज्येष्ठायै - विद्यायै	jyeṣṭhāyai - vidyāyai
South	Toraṇam	वनमालिन्यै	vanamālinyai
	Patākam	जयायै - मययै	jayāyai - mayayai
	Kumbham	श्रद्धायै - कान्त्यै	śraddhāyai - kāntyai
West	Toraṇam	विभीसिकायै	vibhīsikāyai
	Patākam	सावित्र्यै - क्षमायै	sāvitryai - kṣamāyai
	Kumbham	क्रियायै - सृष्ट्यै	kriyāyai - sṛṣṭyai
North	Toraṇam	साङ्कर्यै	sāṅkaryai
	Patākam	शुद्धायै - श्रद्धायै	śuddhāyai - śraddhāyai
	Kumbham	क्षमायै - वृध्यै	kṣamāyai - vṛdhyai

INVOCATION IN THE KUNDAS

Direction	**Shape**	**Deity**
1. East	Lotus	Lakṣmi
2. South	Bow	Sarasvati
3. West	Circle	Puṣṭi
4. North	Triangle	Tuṣṭi

KUMBHA ĀVĀHANAM

६. प्रह्व्यै 6. prahvyai	७. सत्यायै 7. satyāyai	८. ब्राह्म्यै। 8. brāhmyai
५. सृष्ट्यै. 5. sṛṣṭyai	श्री śrī	१. वागीश्वर्यै, 1. vāgīśvaryai
४. लक्ष्म्यै 4. lakṣmyai	३. कीर्त्यै 3. kīrtyai	२. क्रियायै 2. kriyāyai

- *All the ceremonies are the same as for the lord except the 16 nyāsa.*
- *If the mother is established in a temple alone then on the vimāna the following deities are invoked; tuṣṭi, puṣṭi, sāvitrī and vāgdevī.*
- *Lions or garudas are placed on the four corners.*
- *The mukhya dvārapālikas are caṇḍī and pracaṇḍdī.*
- *Garuḍa is placed in the mukha mandapa.*

GARUḌA PRATIṢṬHA VIDHIḤ

If done separately to the main pratiṣṭha then it should be done with a yāgasāla and four kuṇḍas.

- *Viśvaksena arādhana, punyāha vācanam, mahā-kumbha kriya etc*
- *After the preliminaries invoke the following in the four kumbhas in the 4 directions;*

INVOCATION IN THE KUNDAS

Direction	Shape	Deity
1. East	Lotus	satya
2. South	Bow	suparṇa
3. West	Circle	garuḍa
4. North	Triangle	tārkṣa

Mūrti Homaḥ

east kunda

brhat-sāman — औ हा इत्वा मिद्धिहवा महाऽ३ए । सातौवाजा । स्याकारा २३४ वाः । तु वा ३४ । औ हो वा । वृत्रा इषु वा इ । द्रा सा ऽ३१ त् । पतिन्नाऽ२३४ राः । त्वं काष्टा ऽ३४ । औ हो वा । सूऽ २ आर्वाऽ २३४ । ताः । उ हु वाऽ६ हा उ । वा । हस् ॥

au hā itvā middhihavā mahā'3e । sātauvājā । syākārā 234 vāḥ । tu vā '34 । au ho vā । vṛtrā iṣu vā i । drā sā 31 t । patinnā '234 rāḥ । tvaṁ kāṣṭā ' 34 । au ho vā । sū' 2 ārvā' 234 । tāḥ । u hu vā 6 hā u । vā । has ॥

south kunda

सुप॒र्णोऽसि ग॒रुत्मा॑गुँ स्त्रि॒वृत्ते॒ शिरो॑ गाय॒त्रं चक्षु॑र् बृ॒हद्-रथन्त॒रे प॒क्षौ । स्तोम॑ आ॒त्मा छन्दा॒गुँ स्यङ्गा॑नि॒ यजू॑गुँषि॒ नाम॑ । साम॑ ते त॒नूर् वा॑मदे॒व्यं य॑ज्ञा-य॒ज्ञिय॑ं पुच्छं॑ धिष्ण्या॑: श॒फाः । सु॒प॒र्णोऽसि ग॒रुत्मा॒न् दिव॑ं गच्छ॒ स्व॒ः पत ॥ ४

su॒pa॒rṇo॒'si ga॒rutmā́gum̃ stri॒vṛtte॒ śiró gāya॒traṁ cakṣúr bṛhad-rathanta॒re pa॒kṣau । stomá ā́tmā chandā́gum̃ sya॑ṅgā́ni॒ yajū́gum̃ṣi॒ nāmá । sāmá te ta॒nūr vā́madeॅvyaṁ॒ yajñā-ya॒jñiya॒ṁ pucha॒ṁ dhiṣṇyā́ḥ śa॒phāḥ । su॒pa॒rṇo॒'si ga॒rutmā́n divaṁ́ gaccha॒ sva॒ḥ pata ॥ VS 12:4

west kunda

rathantara sāman — आ भित्वा शूरनोनु मो वा । आदुग्धा इव धेनव ईशानम् अस्य जगतः । सु वाऽ२३ईशाम् । आ इशान मा २३ इन्द्राऽ३ । सूस्थू२३४ षा । ओवा ऽ३ । हो उ वा । ईशो वा । नामिन्द्र सुस्थुषो नत्वा वाङ् अन्यो दिवियः । नपाऽ२३र्थि वाः । न जातो ना २३ जाऽ३ । ना ईष्याऽ२३४ ता । ओ वाऽ६ । हा उ वा । न जो वा । तोन जनिष्यते अश्वायन्तो मघवन्नि । द्रवाऽ२३ जिनाः । गव्यन्तस्त्वा ऽ२३ हाऽ३ वा माऽ२३४ हा । वामाऽ२३४ हा । ओवाऽ६ । हा उवा । अस् ॥

ā bhitvā śūranonu mo vā । ādugdhā iva dhenava īśānam asya jagataḥ । su vā 23 'rdṛśām । ā iśāna mā 23 indrā ' 3 । sūsthū 234 ṣā । ovā 3 । ho u vā । īśo vā । nāmindra susthuṣo natvā vāṅ anyo diviyaḥ । napā 23 'rthi vāḥ । na jāto nā 23 jā 3 । nā īṣyā 234 tā । o vā 6 । hā u vā । na jo vā । to na janiṣyate aśvā yanto maghavanni । dravā 23 jināḥ । gavyantas tvā 23 hā 3 vā mā 234 hā । vā mā 234 hā । o vā 6 । hā u vā । as ॥

north kunda

स्वस्त्ययनं तार्क्ष्यम् अरिष्टनेमिं महद्भूतं वायसं देवतानाम् ।
असुरघ्नम् इन्द्र सखं समत्सु बृहद्-यशो नावमिवा रुहेम स्वाहा ॥
svastyayanaṁ tārkṣyam ariṣṭanemiṁ mahadbhūtaṁ vāyasaṁ devatānām ।
asuraghnam indra sakhaṁ samatsu bṛhad-yaśo nāvamivā ruhema svāhā ॥

"May we attain well-being through Tarkshya, who is the destroyer of misfortunes, the great being among birds, the crow of the gods. The slayer of demons, the friend of Indra in battles, possessing great glory. May we ascend like a ship, swaha."

ॐ तत्पुरुषाय विद्महे । सुवर्ण-पक्षाय धीमहि । तन्नो गरुडः प्रचोदयात् ॥
oṁ tatpuruṣāya vidmahe । suvarṇa-pakṣāya dhīmahi । tanno garuḍaḥ pracodayāt ॥
ॐ पक्षि-राजाय विद्महे । सुवर्ण-पक्षाय धीमहि । तन्नो गरुडः प्रचोदयात् ॥
oṁ pakṣi-rājāya vidmahe । suvarṇa-pakṣāya dhīmahi । tanno garuḍaḥ pracodayāt ॥

❖ *If it is not possible to recite these sāmans then one may use the following mantras.*

Garuḍa Mālā mantra[5]

ॐ नमो अष्ट कुल नाग भूषणाय वैनतेयाय, नाग शोनित दिग्-धाङ्गाय सुपर्णाय सप्त-पाताल वासिने, पक्षि-राजाय भगवद्-वाहनाय गरुडाय त्रैलोक्य क्षौभनाय, ब्रह्मादि चतुरक्षर अनुसाराय युगान्त-बीजाय मातुर्-अर्थे शोक नाशाय हन हन विघ्न-नाशय स्वाहा ॥

oṁ namo aṣṭa kula nāga bhūṣaṇāya vainateyāya, nāga śonita dig-dhāṅgāya suparṇāya sapta-pātāla vāsine, pakṣi-rājāya bhagavad-vāhanāya garuḍāya trailokya kṣaubhanāya, brahmādi caturakṣara anusārāya yugānta-bījāya mātur-arthe śoka nāśāya hana hana vighna-nāśaya svāhā ॥

Garuḍa Mūla mantra

ॐ ह्रीं ह्रौं ह्रीं भीरुण्डायै स्वाहा ॥
oṁ hrīṁ hrauṁ hrīṁ bhīruṇḍāyai svāhā ॥

Garuḍa Gāyatri mantras.

ॐ तत् पुरुषाय विद्महे । सुवर्ण-पक्षाय धीमहि । तन्नो गरुडः प्रचोदयात् ॥
oṁ tat puruṣāya vidmahe । suvarṇa-pakṣāya dhīmahi । tanno garuḍaḥ pracodayāt ॥

ॐ पक्षि-राजाय विद्महे । सुवर्ण-पक्षाय धीमहि । तन्नो गरुडः प्रचोदयात् ॥
oṁ pakṣi-rājāya vidmahe । suvarṇa-pakṣāya dhīmahi । tanno garuḍaḥ pracodayāt ॥

ॐ दक्ष-भद्राय विद्महे । धनायु-पुत्राय धीमहि । तन्नो गरुडः प्रचोदयात् ॥
oṁ dakṣa-bhadrāya vidmahe । dhanāyu-putrāya dhīmahi । tanno garuḍaḥ pracodayāt ॥

Tattva homa

ॐ म-काराय जीवात्मकाय स्फटिकाकाराय स्वाहा — ॐ मं नम ॥
oṁ ma-kārāya jīvātmakāya sphaṭikākārāya svāhā — oṁ maṁ nama ॥ *Head*
भ-काराय सित-वर्णाय प्रकृत्यात्मने नमः स्वाहा — भं नम ॥
bha-kārāya sita-varṇāya prakṛtyātmane namaḥ svāhā — bhaṁ nama ॥ *Head*
ब-कारय बुद्धि-तत्वात्मकाय स्फटिकाकाराय स्वाहा — बं नम ॥
ba-kāraya buddhi-tatvātmakāya sphaṭikākārāya svāhā — baṁ nama ॥ *Heart*
फ-काराय पाटल-वर्णाय अहङ्कारात्मने स्वाहा — फं नम ॥
pha-kārāya pāṭala-varṇāya ahaṅkārātmane svāhā — phaṁ nama ॥ *Heart*
प-काराय सित-वर्णाय मन आत्मने — पं नम ॥

[5] If no Sāmavedis are available to chant the Sāmans one may perform the homa with this Garauḍa Māla mantra.

pa-kārāya sita-varṇāya mana ātmane — paṁ nama ॥ *Heart*
न-काराय शुक्ल-वर्णाय शब्द तन्मात्रात्मने — नं नम ॥
na-kārāya śukla-varṇāya śabda tanmātrātmane — naṁ nama ॥ *Ears*
ध-काराय लोहित-वर्णाय स्पर्श तन्मात्रात्मने — धं नम ॥
dha-kārāya lohita-varṇāya sparśa tanmātrātmane — dhaṁ nama ॥ *Skin*
द-काराय कर्बुर वर्णाय रूपतन्मात्रात्मने — दं नम ॥
da-kārāya karbura varṇāya rūpatanmātrātmane — daṁ nama ॥ *Eyes*
थ-काराय पाण्डुर-वर्णाय रसतन्मात्रात्मने — थं नम ॥
tha-kārāya pāṇḍura-varṇāya rasatanmātrātmane — thaṁ nama ॥ *Mouth*
त-काराय सित-वर्णाय गन्ध तन्मात्रात्मने — तं नम ॥
ta-kārāya sita-varṇāya gandha tanmātrātmane — taṁ nama ॥ *Nose*
ण-काराय पाटल-वर्णाय श्रोत्रात्मने — णं नम ॥
ṇa-kārāya pāṭala-varṇāya śrotrātmane — ṇaṁ nama ॥ *Ears*
ढ-काराय हेम-वर्णाय त्वगात्मने — ढं नम ॥
ḍha-kārāya hema-varṇāya tvagātmane — ḍhaṁ nama ॥ *Skin*
ड-काराय कृष्ण-वर्णाय नेत्रात्मने नम — डं नम ॥
ḍa-kārāya kṛṣṇa-varṇāya netrātmane nama — ḍaṁ nama ॥ *Eyes*
ठ-काराय गौर-वर्णाय जिह्वात्मने — ठं नम ॥
ṭha-kārāya gaura-varṇāya jihvātmane — ṭhaṁ nama ॥ *Mouth*
ट-काराय असित-वर्णाय घ्राणात्मने — टं नम ॥
ṭa-kārāya asita-varṇāya ghrāṇātmane — ṭaṁ nama ॥ *Nose*
ञ-काराय सित-वर्णाय वागिन्द्रियात्मने — ञं नम ॥
ña-kārāya sita-varṇāya vāgindriyātmane — ñaṁ nama ॥ *Mouth*
झ-कारय रक्त-वर्णाय पाणीन्द्रियात्मने — झं नम ॥
jha-kāraya rakta-varṇāya pāṇīndriyātmane — jhaṁ nama ॥ *Hands*
ज-काराय रक्त-वर्णाय पादात्मने — जं नम ॥
ja-kārāya rakta-varṇāya pādātmane — jaṁ nama ॥ *Feet*
छ-काराय रक्त-वर्णाय पाय्वात्मने — छं नम ॥
cha-kārāya rakta-varṇāya pāyvātmane — chaṁ nama ॥ *Posterior*
च-काराय हेम-वर्णाय मेहनात्मने — चं नम ॥ ग्रोइन्
ca-kārāya hema-varṇāya mehanātmane — caṁ nama ॥ *Groin*
ङ-काराय पित-वर्णाय पृथिवीतत्वाय चतुरश्राय — ङं नम
ṅa-kārāya pita-varṇāya pṛthivītatvāya caturaśrāya — ṅaṁ nama ॥ *From Feet To Knees*
घ-काराय स्फटिक-वर्णाय जलात्मने अर्धचन्द्राकाराय — घं नम ॥
gha-kārāya sphaṭika-varṇāya jalātmane ardhacandrākārāya — ghaṁ nama ॥ *Knees To Groin*
ग-काराय लोहितवर्णाय तेज आत्मने त्रिकोणाय — गं नम ॥
ga-kārāya lohitavarṇāya teja ātmane trikoṇāya — gaṁ nama ॥ *Groin To Navel*
ख-काराय वेदिकाकाराय धूम्रवर्णाय वाय्वात्मने — खं नम ॥
kha-kārāya vedikākārāya dhūmravarṇāya vāyvātmane — khaṁ nama ॥ *Navel To Nose*
क-काराय पृथ्व्यात्मने — कं नम ॥
ka-kārāya pṛthvyātmane — kaṁ nama ॥ *Nose To Top Of Head*

Daśa-vāyunāṁ homaḥ

ॐ प्राणाय स्वाहा — प्राणय इदं न मम
oṁ prāṇāya svāhā — prāṇaya idaṁ na mama *Heart*

ॐ अपानाय स्वाहा — अपानाय इदं न मम
oṁ apānāya svāhā — apānāya idaṁ na mama *Posterior*
ॐ समानाय स्वाहा — समानाय इदं न मम
oṁ samānāya svāhā — samānāya idaṁ na mama *Navel*
ॐ उदानाय स्वाहा — उदानाय इदं न मम
oṁ udānāya svāhā — udānāya idaṁ na mama *Throat*
ॐ व्यानाय स्वाहा — व्यानाय इदं न मम
oṁ vyānāya svāhā — vyānāya idaṁ na mama *All Limbs*
ॐ नागाय स्वाहा — नागाय इदं न मम
oṁ nāgāya svāhā — nāgāya idaṁ na mama *Heart*
ॐ कूर्माय स्वाहा — कूर्माय इदं न मम
oṁ kūrmāya svāhā — kūrmāya idaṁ na mama *Posterior*
ॐ कृकलाय स्वाहा — कृकलाय इदं न मम
oṁ kṛkalāya svāhā — kṛkalāya idaṁ na mama *Throat*
ॐ केसराय स्वाहा — केसराय इदं न मम
oṁ kesarāya svāhā — kesarāya idaṁ na mama *Navel*
ॐ धनञ्जयाय स्वाहा — ॐ धनञ्जयाय इदं न मम
oṁ dhanañjayāya svāhā — oṁ dhanañjayāya idaṁ na mama *All limbs*

Śānti homa
Prāṇa-pratiṣṭha

Garuḍa Dhyānam

कुङ्कुमारुणम् आकर्णं रक्ताक्षं नाग-भूषणम् । पिङ्गलाक्षं गरुत्मन्तं सुवर्ण सदृश प्रभम् ॥
kuṅkumāruṇam ākarṇaṁ raktākṣaṁ nāga-bhūṣaṇam ।
piṅgalākṣaṁ garutmantaṁ suvarṇa sadṛśa prabham ॥

दीर्घ बाहुं बृहत्-स्कन्दं नागाभरण भूषितम् । अनन्त वासुकटके यज्ञ-सूत्रन् तु वासुकीम् ॥
dīrgha bāhuṁ bṛhat-skandaṁ nāgābharaṇa bhūṣitam ।
ananta vāsukaṭake yajña-sūtran tu vāsukīm ॥

तक्ष-कार्कोट सूत्रन् तु हर कार्कोटकस् तथा । पद्म दक्षिण कर्णे तु महा पद्मस् सुनामता ॥
takṣa-kārkoṭa sūtran tu hara kārkoṭakas tathā ।
padma dakṣiṇa karṇe tu mahā padmas sunāmatā ॥

शङ्खश् शिर प्रदेशे तु गुलिकस्तु भुजान्तरे । एवन्ध्यात्वा त्रिसन्ध्यायां आत्मानं गरुड-रूपिणम् ॥
śaṅkhaś śira pradeśe tu gulikastu bhujāntare ।
evandhyātvā trisandhyāyāṁ ātmānaṁ garuḍa-rūpiṇam ॥

कुङ्कुमाङ्कित वर्णाय कुन्देन्दु धवलाय च । विष्णु वाहन नमस्तुभ्यं पक्षि-राज ते नमः ॥
kuṅkumāṅkita varṇāya kundendu dhavalāya ca ।
viṣṇu vāhana namastubhyaṁ pakṣi-rāja te namaḥ ॥

रक्त-तुण्डं महा-प्राणं भीम भ्रुकुटि लोचनम् । दिव्य चामीकराकारं पद्म मण्डल मण्डितम् ॥
rakta-tuṇḍaṁ mahā-prāṇaṁ bhīma bhrukuṭi locanam ।
divya cāmīkarākāraṁ padma maṇḍala maṇḍitam ॥

With a saffron hue up to his ears and red eyes, adorned with serpent ornaments. With copper-colored eyes, riding Garuda, shining like gold. With long arms and broad shoulders, adorned with serpent ornaments. Wearing Ananta and Vasuki as bracelets and a sacred thread of Vasuki. Wearing serpents Takshaka and Karkotaka as threads, and the great serpent Mahapadma as a renowned ornament in the right ear. With Shankhapala on the head and Gulika on the arms. Meditating thus at the three junctions of the day, visualizing oneself in the form of Garuda. With a saffron-marked complexion and white like the jasmine flower and the moon. Salutations to you, O

vehicle of Vishnu, O king of birds, my salutations to you. With a red beak, great vitality, fierce eyes with eyebrows knitted. With a divine form like gold, adorned with a lotus circle.

Ṣoḍaśa upacāras
Naivedyam
Nirājanam & puṣpāñjali

Garuḍa Stotram

वाहनाय महा-विष्णु ताक्षाय अमित तेजसे । गरुडाय नमस्-तुभ्यम् सर्व सर्वेन्द्र मृत्सवे ॥ १ ॥
vāhanāya mahā-viṣṇu tārkṣāya amita tejase ।
garuḍāya namas-tubhyaṁ sarva sarvendra mṛtsave ॥ 1 ॥

Salutations to the vehicle of great Vishnu, to Tarkshya (Garuda) of immense splendor. Salutations to Garuda, the conqueror of all, the destroyer of all mighty beings.

नमो नमस्ते पक्षिन्द्र स्वाध्याय वपुषे नमः । विहगेन्द्र नमस्ते ऽस्तु समुत्पातिक कल्पक ॥ २ ॥
namo namaste pakṣindra svādhyāya vapuṣe namaḥ ।
vihagendra namaste 'stu samuttpātika kalpaka ॥ 2 ॥

Salutations to you, O king of birds, the embodiment of sacred study. Salutations to you, O king of the skies, the creator of great flights.

आहृतामृत कुम्भाय जननि दास्य योचते । सुरा सुरेन्द्र जयने नागेन्द्र आभरणाय ते ॥ ३ ॥
āhṛtāmṛta kumbhāya janani dāsya yocate ।
surā surendra jayane nāgendra ābharaṇāya te ॥ 3 ॥

Salutations to you who brought the pot of nectar, who seeks the servitude of the mother. Salutations to you, the victor over the lords of gods and demons, adorned with the king of serpents.

यदाधारम् इदं सर्वं तदा आधारं ते नमः । पक्षो यस्य बृहत्-साम रथन्तरम् अपि द्वयम् ॥ ४ ॥
yadādhāraṁ idaṁ sarvaṁ tadā ādhāraṁ te namaḥ ।
pakṣo yasya bṛhat-sāma rathantaraṁ api dvayam ॥ 4 ॥

Salutations to the support of everything that exists. Salutations to the great wings that are like the verses of the Brihat-Sama and Rathantara Samhitas.

अक्षिणी चा ऽपि गायत्री त्री बृहत्-साम शिरस्-कृतम् । सोमा ऽत्म नमस् तस्मै वाम देव्यङ्ग सम्पदे ॥ ५ ॥
akṣiṇī cā 'pi gāyatrī trī bṛhat-sāma śiras-kṛtam ।
somā 'tma namas tasmai vāma devyaṅga sampade ॥ 5 ॥

Whose eyes are like the Gayatri mantra, whose head is adorned with the three Brihat-Sama. Salutations to him, whose soul is the moon, to the one associated with the left side of the Devi.

नम प्राणादि वायुनाम् ईशाय गरुडात्मने । दोषान् नयन् आखण्डान् गुणार्नव सर्वतः ।
विघ्नान् जहि सर्वाणि अस्मत् सात्कुरु माम् अपि ॥ ६ ॥
nama prāṇādi vāyunām īśāya garuḍātmane । doṣān nayan ākhaṇḍān guṇārnava sarvataḥ ।
vighnān jahi sarvāṇi asmat sātkuru mām api ॥ 6 ॥

Salutations to the lord of the life-breaths, the soul of Garuda. Remove all faults completely and from every direction, destroy all obstacles and accept me as your devotee.

Garuḍa Gati Tala

श्रीमद् गरुडं खचित किरीटाभरणं, पद्म नूपुर किङ्किनी घोषं, साम गायत पक्ष युग्मम्, व्याहृति ऋक्षम्, सकल युगल पतिं, सकल सृष्टि पतिं, शत्रु मर्दनान्तकं, ब्रह्म भव वन्दितं, कनकाच लोचनं, पङ्कज पुञ्जाननं, तत् तच्चरन गतिर् अभष किङ्किणी जुझ्झटतो अशुर रव सकल विभव संहारं, संभव त्रिदिव गमितं गमितं आमृअता भरणं, अम्बा बन्ध विमोचनं, खग वाद्यं सकल लोक वैरि नाग वैरि ज्वाला ज्वालं, वाहन वैकुण्ठ नाथं, सकल भूत हृदय गेहं, तत् तत् सकल भूत हृदय गेहं तद् ईष शत-कृत्य सह बान कुल कोटिं ॥

śrīmad garuḍaṁ khacita kirīṭābharaṇaṁ, padma nūpura kiṅkinī ghoṣaṁ, sāma gāyata pakṣa

yugmam, vyāhṛti ṛkṣam, sakala yugala patiṁ, sakala sṛṣṭi patiṁ, śatru mardan-āntakaṁ, brahma bhava vanditaṁ, kanakāca locanaṁ, paṅkaja puñjānanaṁ, tat tac carana gatir abhaṣa kiṅkiṇī jujhjhaṭato aśura rava sakala vibhava saṁhāraṁ, saṁbhava tridiva gamitaṁ gamitaṁ āmṛatā bharaṇaṁ, ambā bandha vimocanaṁ, khaga vādyaṁ sakala loka vairi nāga vairi jvālā jvālaṁ, vāhana vaikuṇṭha nāthaṁ, sakala bhūta hṛdaya gehaṁ, tat tat sakala bhūta hṛdaya gehaṁ tad īṣa śata-kṛtya saha bāna kula koṭiṁ ॥

मद मद्य कर पक्ष कर पाद युगलं, तत् तत् त्रिर् मद्दल ताल काहल सर्व वाद्य रवं विनता-नन्दं विनता-नन्दं ॥
mada madya kara pakṣa kara pāda yugalaṁ, tattat trir maddala tāla kāhala sarva vādya ravaṁ vinatā-nandaṁ vinatā-nandaṁ ॥

इन्द्रादि-भिस्सह कुमुदादि-भिस्सह विश्व गुण वाहनं, तत् तत् विश्व गुण वाहनं । तत् तत् मृद गमन पक्ष रभषं, सुगन्धित पट्टू कपटुका सुर कुल निश्शेषं, झन झन महोत्तुङ्ग शाकिनी डाकिनी सहितं, सुहृदय झन झन जघृनि किङ्किणी हण हण विकृत कङ्कणं । भुजग कुल भूषनं, विहग विभीषनं, बृहत् पक्षं विपक्ष-घनं, हरि-वाहन हरि-केटनं, गरुट्मन्तं नमस्येऽहं नमस्येऽहं । अलिक लालित तनु सु-कोमल मलिन सदृष गतिं, भृकुटि-भीषन नील नाशिक पिङ्गल लोचनं, कणक कल्पित खचित रत्न करण्ड मकुट धरं, विहग परिवृधं, अहि विभीषनं, अषुर वैरि-धरं तत् शद् अशुर वैरि धरं ॥

indrādi-bhiḥ saha kumudādi-bhiḥ saha viśva guṇa vāhanaṁ, tat tat viśva guṇa vāhanaṁ । tat tat mṛda gamana pakṣa rabhaṣaṁ, sugandhita paṭṭū kapaṭukā sura kula niśśeṣaṁ, jhana jhana mahottuṅga śākinī ḍākinī sahitaṁ, suhṛdaya jhana jhana jaghṛni kiṅkiṇī haṇa haṇa vikṛta kaṅkaṇaṁ । bhujaga kula bhūṣaṇaṁ, vihaga vibhīṣaṇaṁ, bṛhat pakṣaṁ vipakṣa-ghanaṁ, hari-vāhana hari-keṭanaṁ, garuṭmantaṁ namasye'haṁ namasye'haṁ । alika lālita tanu su-komala malina sadṛṣa gatiṁ, bhṛukuṭi-bhīṣana nīla nāśika piṅgala locanaṁ, kaṇaka kalpita khacita ratna karaṇḍa makuṭa dharaṁ, vihaga parivṛdhaṁ, ahi vibhīṣaṇaṁ, aṣura vairi-dharaṁ tat śad aśura vairi dharaṁ ॥

BALI-PĪṬHA STHĀPANA VIDHIḤ

1. Construct yāgaśāla - in the evening do the rites.
2. Ganeśa / viśvaksena pūjā, puṇyāha-vācanaṁ etc.
3. Mahā-kumbha sthāpanam
4. Vāstu homa
5. Jaladhivāsa, dhānyadhivāsa & śayanādhivāsa
6. In the morning perform śānti homa
7. Sprinkle the piṭha from the mahākumbha and establish in correct place.
8. Arcana of piṭha;

karnika — सर्वेभ्यो विष्णु परिषदेभ्यो नमः ॥— sarvebhyo viṣṇu pariṣadebhyo namaḥ ॥

padma — कुमुदाय, कुमुदाक्षाय, पुण्डरीकाय, वामनाय, सङ्खु-कर्णाय, सर्वनेत्राय, सुमुखाय, सुप्रतिस्थिताय.
— kumudāya, kumudākṣāya, puṇḍarīkāya, vāmanāya, saṅkhu-karṇāya, sarvanetrāya, sumukhāya, supratisthitāya.

base

east; विघ्नेस — vighnesa

south; रुद्र — rudra

west; पक्षिराज — pakṣirāja

north; कण्यायै — kanyāyai

BALI DĀNA PRAYOGAḤ

❖ *Place the bali-bera in a palanquin, offer pūjā and then accompanied by vādyam and vedic chanting proceed to the doorway of the sanctum and offer balis to the dvārpālakas;*

ॐ च्रं चण्डाय नमः oṁ craṁ caṇḍāya namaḥ ॐ प्रं प्रचण्डाय नमः oṁ praṁ pracaṇḍāya namaḥ

❖ *At the entrance to the ardha-maṇḍapa*

ॐ चं चक्रोत्तमाङ्गिने नमः oṁ caṁ cakrottamāṅgine namaḥ

ॐ शङ्खोत्तमाङ्गिने नमः oṁ śaṅkhottamāṅgine namaḥ

❖ *At the third doorway;*

ॐ जयाय नमः oṁ jayāya namaḥ ॐ विजयाय नमः oṁ vijayāya namaḥ

❖ *In the first courtyard;*

ॐ शङ्खधराय नमः
oṁ śaṅkhadharāya namaḥ

ॐ चक्रधराय नमः
oṁ cakradharāya namaḥ

ॐ मुसलधराय नमः
oṁ musaladharāya namaḥ

ॐ खड्गधराय नमः
oṁ khaḍgadharāya namaḥ

ॐ गदाधराय नमः
oṁ gadādharāya namaḥ

ॐ शार्ङ्गधराय नमः
oṁ śārṅgadharāya namaḥ

ॐ पद्मधराय नमः
oṁ padmadharāya namaḥ

ॐ वज्रधराय नमः
oṁ vajradharāya namaḥ

❖ *At the third doorway;*

ॐ भद्राय नमः oṁ bhadrāya namah ॐ सुभद्राय नमः oṁ subhadrāya namaḥ

❖ *In the second courtyard;*

ॐ इन्द्राय नमः oṁ indrāya namaḥ ॐ अग्नये नमः oṁ agnaye namaḥ
ॐ यमाय नमः oṁ yamāya namaḥ ॐ नैर्ऋतये नमः oṁ nirṛtaye namaḥ
ॐ वरुणाय नमः oṁ varuṇāya namaḥ ॐ वायवे नमः oṁ vāyave namaḥ
ॐ सोमाय नमः oṁ somāya namaḥ ॐ ईशानाय नमः oṁ īśānāya namaḥ

❖ *At the fifth doorway;*

ॐ धात्रे नमः oṁ dhātre namaḥ ॐ विधात्रे नमः oṁ vidhātre namaḥ

❖ *In the third courtyard;*

ॐ कुमुदाय नमः oṁ kumudāya namaḥ ॐ कुमुदाक्षाय नमः oṁ kumudākṣāya namaḥ
ॐ पुण्डरीकाक्षाय नमः oṁ puṇḍarīkākṣāya namaḥ ॐ वामनाय नमः oṁ vāmanāya namaḥ

❖ *On the mahābalipīṭha offer balis on the eight petals starting in the east;*

ॐ शङ्कुकर्णाय नमः oṁ śaṅkukarṇāya namaḥ ॐ सर्पनेत्राय नमः oṁ sarpanetrāya namaḥ
ॐ सुमुखाय नमः oṁ sumukhāya namaḥ ॐ सुप्रतिष्ठिताय नमः oṁ supratiṣṭhitāya namaḥ
ॐ विघ्नेशाय नमः oṁ vighneśāya namaḥ ॐ नारदाय नमः oṁ nāradāya namaḥ
ॐ गरुडाय नमः oṁ garuḍāya namaḥ ॐ कन्यकाय नमः oṁ kanyakāya namaḥ

❖ *On the centre;*

ये समस्तं जगद्-वाप्य तिष्टन्ति बलि-काङ्क्षिणः ।
विष्णु पारिषदास्तु अस्मिन् गृह्णन्तु बलिम्-उत्तमम् ॥
श्रीविष्णुपार्षदेभ्यो नमः अर्हणं गृहाण स्वाहा ॥
ye samastaṁ jagad-vāpya tiṣṭanti bali-kāṅkṣiṇaḥ ।
viṣṇu pāriṣadāstu asmin gṛhṇantu balim-uttamam ॥
śrīviṣṇupārṣadebhyo namaḥ arhaṇaṁ gṛhāṇa svāhā ॥

"May all those who are desirous of offerings in this entire universe, the attendants of Lord Vishnu, accept this excellent offering here. Salutations to the attendants of Lord Vishnu. Please accept this worship, svaha."

❖ *Pour out some water on top of the bali-annam.*
❖ *Circumambulate the mahā-balipīṭha and then return to the temple.*
❖ *In the mukhamaṇṭapa offer arghya etc up to naivedyam to the balibera and then perform the valediction*
❖ *In the mahā-maṇṭapa singing, music and pure dance should be performed.*
❖ *N.B. If the weather conditions are adverse then the nityotsava is not performed only the balidānam on the balipīṭha is done. Or if this is not possible then only to caṇḍa & pracaṇḍe.*
❖ *When offering balis & water to the bhūtas say;*

ॐ भूतेभ्यो नमः oṁ bhūtebhyo namaḥ

DHVAJA STAMBHA PRATIṢṬHA VIDHIḤ

1. Maṇḍapa Kriya, Viśvaksena puja, Punyāha vācanam,
2. Purify with pañca-gavya.
3. Mṛtsaṅgrahaṇam – ankūrarpaṇam
4. Vāstu śānti, Rakṣa kriya.
7. Chāya-adhivāsa.
8. Nava Kalaśa sthāpanam – Invoke Brahmā in the central one. And in the others invoke as follows starting in the east.

ॐ चन्दनाधिपाय नरोत्तमाय नमः ।	oṁ candanādhipāya narottamāya namaḥ ।
ॐ चंपकाधिपाय अधोक्षजाय नमः ।	oṁ caṁpakādhipāya adhokṣajāya namaḥ ।
ॐ देवदार्वाधिपाय नृसिंहाय नमः ।	oṁ devadārvādhipāya nṛsiṁhāya namaḥ ।
ॐ खादिराधिपाय अच्युताय नमः ।	oṁ khādirādhipāya acyutāya namaḥ ।
ॐ साल वृक्षाधिपाय जनर्दनाय नमः ।	oṁ sāla vṛkṣādhipāya janardanāya namaḥ ।
ॐ बिल्वाधिपाय उपेन्द्राय नमः ।	oṁ bilvādhipāya upendrāya namaḥ ।
ॐ ककुभ वृक्षाधिपाय हरये नमः ।	oṁ kakubha vṛkṣādhipāya haraye namaḥ ।
ॐ आमलकाधिपाय कृष्णाय नमः ।	oṁ āmalakādhipāya kṛṣṇāya namaḥ |

- *Perform upacāras.*
- *Place lamps in the 8 directions and arrange Veda-parāyaṇam.*
- *Tattva Saṁhāra Nyāsa*
- *Nava Kalaśa snapanam vidhiḥ*
- *Clothe with the mantra* ***yuvāsuvāsa***
- *Wrap bunches of Kuśa grass around the stambha with*

उदु॑त्तमं वरुण पाश॑मस्मदवा॑धमं वि मध्य॒मं श्र॑थाय ।
अथा॑ व॒यमा॑दित्य व्र॒ते तवानाग॑सो॒ अदि॑तये स्याम ॥

uduttamaṁ varuṇa pāśamasmadavādhamaṁ vi madhyamaṁ śrathāya ।
athā vayamāditya vrate tavānāgaso aditaye syāma ॥ R.V. 1.024.15

"O Varuna, lift the highest noose from us, loosen the middle one, and remove the lowest. Then, O Sun, under your divine law, may we be free from sin and be under the protection of Aditi."[6]

- *On the Madhya Veda establish 10 kumbhas.*
- *Worship all the deities of the pīṭha.*
- *In the central kumbha invoke māhameru antaryāmi aniruddhaṁ ।*
- *In a karka invoke sudarśana.*
- *In the others invoke the 8 Dikpālakas*
- *Offer four types of Anna Naivedya – nirājanam etc.*
- *Agnimukham*
- *Offer Ahutis to the adhāra śaktis*
- *Invoke the devatas and offer the arghyādi as ahutis.*
- *Tattva homa.*

[6] This verse is an invocation to Varuna, the Vedic god of cosmic order and moral law, asking for the removal of binding sins or afflictions (represented by the nooses) so that the person or community can live righteously under the protection of the gods.

Direction	Kuṇḍa	Samit	Havis	Mantra
East	Square	Palaśa	Caru	oṁ suparṇāya namaḥ - svāha ॥
South	Half-circle	Khādira	Gūḍānnam	oṁ garuḍāya namaḥ - svāha ॥
West	Circle	Bilva	Payasam	oṁ vainateyāya namaḥ - svāha ॥
North	Triangle	Audumbara	Mudgānnam	oṁ tārkṣyāya namaḥ - svāha ॥

Invoke the following parts of the Stambha.

- *Do Yoga pīṭhārcana first.*

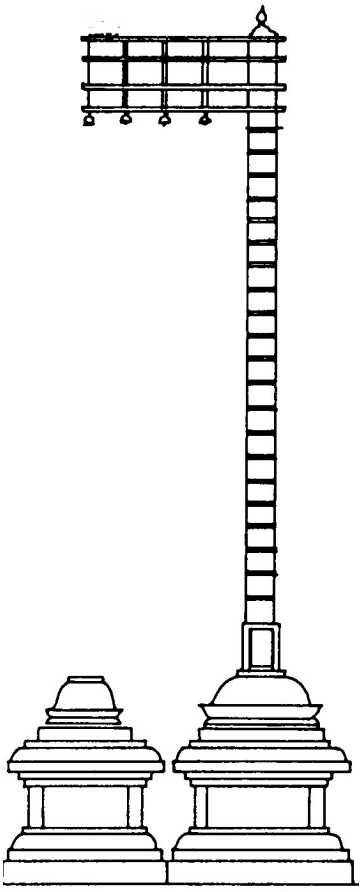

ध्वज स्तम्भाधिपाय ॐ क्षं गरुडाय अन्तर्यामिणे अनिरुद्धाय नमः ।
Dhvaja stambhādhipāya – oṁ kṣaṁ garuḍāya antaryāmiṇe aniruddhāya namaḥ ।

Valaye *(rings)* – ॐ वसुखिने नमः । oṁ vasukhine namaḥ ।
Peṭhakā trayāṇāṁ (Boxes on the top)
ॐ ब्रह्मणे नमः, ॐ विष्णवे नमः, ॐ रुद्राय नमः ।
oṁ brahmaṇe namaḥ, oṁ viṣṇave namaḥ, oṁ rudrāya namaḥ

Ghaṇṭāyām *(bells)* – ॐ लक्ष्म्यै नमः । oṁ lakṣmyai namaḥ ।

Darbha-mālāyām - ॐ सरस्वत्यै (मायायै) नमः ।oṁ sarasvatyai (māyāyai) namaḥ ।

Pīṭhapārśve *(sides of the base)* – ॐ गरुडाय नमः, ॐ पक्षिराजाय नमः, ॐ सुपर्णाय नमः, ॐ विनतासुताय नमः ॥ oṁ garuḍāya namaḥ, oṁ pakṣirājāya namaḥ, oṁ suparṇāya namaḥ, oṁ vinatāsutāya namaḥ ॥

Upper mekala *on the pīṭha–*

ॐ शङ्खिणे नमः । ॐ चक्रिणे नमः, ॐ गदिने नमः, ॐ पद्मिने नमः, ॐ मुसलिने नमः, ॐ खद्गिणे नमः, ॐ शार्ङ्गिणे नमः, ॐ वनमालिने नमः ॥
oṁ śaṅkhiṇe namaḥ । oṁ cakriṇe namaḥ, oṁ gadine namaḥ, oṁ padmine namaḥ, oṁ musaline namaḥ, oṁ khadgiṇe namaḥ, oṁ śārṅgiṇe namaḥ, oṁ vanamāline namaḥ ॥

Second circle. Oṁ indrāyā namaḥ ॐ इन्द्राया नमः etc.

Third circle. ॐ रं अग्नि मण्डलाय नमः । ॐ वं सोम मण्डलाय नमः । ॐ हं सूर्य मण्डलाय नमः ।
Oṁ raṁ agni maṇḍalāya namaḥ । oṁ vaṁ soma maṇḍalāya namaḥ । oṁ haṁ sūrya maṇḍalāya namaḥ ।

At the top – ॐ विनता-सुताय नमः oṁ vinatā-sutāya namaḥ

- *Offer dhūpa etc.*
- *Valedict the devatas from the Kumbhas.*
- *Place nava-dānya and nava ratnas in the hole. With Veda recitation erect the Stambha. Recite Vairājam sāma or any Garuḍa Stotram.*
- *Transfer the deity from the Pradhāna Kumbha into the stambha.*
- *Offer upacāras and offer balis to the dikpālakas.*
- *Nirājanam*
- *Mahad āśirvādam*

DVĀRA-PĀLAKA PRATIṢṬHA VIDHIḤ

1. Viśvaksena puja, punyāha vācanam, mahākumbha kriya etc
2. Jaladhivāsa
3. Nayanonmīlanam
4. Eka kalaśa snapanam
5. Eka kumbha pūjanam
6. Mūrti homa with respective mantra (Jaya- Vijaya)
7. Tattva homa
8. Śānti homa
9. Prāṇa-pratiṣṭha
10. upacāra
11. naivedyam
12. nirājanam & puṣpāñjali

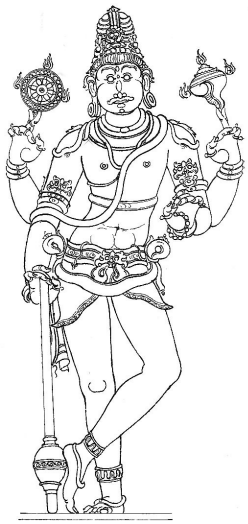

GHAṆṬA[7] PRATIṢṬHA

1. Punyāha vācanam, one mahā-kumbha kriya etc
2. Snapanam with pañcagavya and pañca-varuṇa mantras.
3. Place the ghaṇṭa on pile of rice cover with a new cloth.
4. Agni-mukham
5. Homa; 108 ahutis - samit, ājya, tila.

ॐ तूं हूं घन्टाय स्वाहा । oṁ tūṁ hūṁ ghanṭāya svāhā ॥ *[pādme]*
ॐ क्ष्रीं जगद् ध्वनि मन्त्रे मात्रे स्वाहा। oṁ kṣrīṁ jagad dhvani mantre mātre svāhā. *[jayākhye]*

6. perform śoṣaṇādi kriya.
7. **śānti homa** — take sampātam and apply to ghaṇṭa

ॐ भूः स्वाहा । भूरिदम् ।	oṁ bhūḥ svāhā । bhūridaṁ ।
ॐ भुवः स्वाहा । भुव इदम् ।	oṁ bhuvaḥ svāhā । bhuva idaṁ ।
ॐ सुवः स्वाहा । सुव इदम् ।	oṁ suvaḥ svāhā । suva idaṁ ।
ॐ महः स्वाहा । महस इदम् ।	oṁ mahaḥ svāhā । mahasa idaṁ ।
ॐ जनः स्वाहा । जनायेदम् ।	oṁ janaḥ svāhā । janāyedam ।
ॐ तपः स्वाहा । तपस इदम् ।	oṁ tapaḥ svāhā । tapasa idaṁ ।
ॐ सत्यं स्वाहा । सत्यायेदम् ।	oṁ satyaṁ svāhā । satyāyedam ।

Ghaṇṭa Dhyānam

अधोमुखान्तु ब्रह्माण्डं ध्यायेज्-जनरवाकुलं । सनालञ्च तद् ऊर्ध्वे तु पद्मम् अष्त-दलम् स्मरेत् ॥1
adhomukhāntu brahmāṇḍaṁ dhyāyej-janaravākulaṁ ।
sanālañca tad ūrdhve tu padmam aṣta-dalaṁ smaret ॥
Meditate on the cosmos beneath, teeming with people. Above it, visualize a lotus with eight petals.

[7] The same format is used for the Dhūpa-pātras and the dīpas etc, using their specific mantras.

प्रकीर्णपत्रं सुसितं केसरालि सुकर्णिकं । तन् मध्ये चिन्तयेद् देवीं वर्गाष्तक भुजान्वितां ॥2
prakīrṇa-patraṁ susitaṁ kesarāli sukarṇikaṁ ।
tan madhye cintayed devīṁ vargāṣṭaka bhujānvitāṁ ॥

Visualise it with scattered, beautiful white petals, with filaments and a splendid pericarp. In its center, envision the goddess with eight hands.

मुख्ये हस्त चतुष्के तु लाञ्चनं कमलादिकम् । स्फाटिकं चाक्ष-सूत्रञ्च तथा विज्ञान पुस्तकम् ॥3
mukhye hasta catuṣke tu lāñcanaṁ kamalādikam ।
sphāṭikaṁ cākṣa-sūtrañca tathā vijñāna pustakam ॥

In her four principal hands, she holds symbols such as a lotus and more. She holds a crystal rosary and a book of knowledge.

अभयं वरदं चैव हस्तद्वि द्वितये परे । पद्मासनेनोपविष्टां पद्म पत्राय तेक्षणाम् ॥ 4
abhayaṁ varadaṁ caiva hastadvi dvitaye pare ।
padmāsanenopaviṣṭāṁ padma patrāya tekṣaṇām ॥

Her other two hands bestow fearlessness and blessings. She sits on a lotus seat, her eyes like lotus petals.

पद्म-गर्भ प्रतीकाशां पद्म-लाञ्चन भूषिताम् । सिता भरण सञ्छन्नां पीत-वस्त्र विमण्डिताम् ॥ 5
padma-garbha pratīkāśāṁ padma-lāñcana bhūṣitām ।
sitā bharaṇa sañchannāṁ pīta-vastra vimaṇḍitām ॥ 5 ॥

She resembles a lotus bud, adorned with lotus symbols. She is covered in white ornaments and dressed in yellow garments.

मन्त्रौघ मुद्गिरन्तीञ्च मन्त्र ज्वाला प्रभान्विताम् । देवैस् सुस्तूयमानाञ्च ब्रह्माद्यैर् ब्रह्म-वादिभिः ॥ 6
mantraugha mudgirantīñca mantra jvālā prabhānvitām ।
devais sustūyamānāñca brahmādyair brahma-vādibhiḥ ॥ 6 ॥

She emits streams of mantras, radiating the light of mantra flames. She is praised by gods like Brahma and other Brahma-vadis.

ऋषिभिर् मुनिभिः सिद्धैर् लोकानुग्रह कारिभिः । नम्यमानां स्मरेत् सम्यक् पुज-काले सदैव हि ॥ 7
ṛṣibhir munibhis siddhair lokānugraha kāribhiḥ ।
namyamānāṁ smaret samyak puja-kāle sadaiva hi ॥ 7 ॥

She is venerated by sages, ascetics, and perfect beings who work for the welfare of the world. Always remember her properly during worship.

योऽनया पूजयेन् मन्त्र तस्य सिद्धिर्न दूरतः । एवं ध्यात्वार्चयेत् सम्यग् अर्घ्यादैस् तु ततः स्मरेत् ॥ 8
yo'nayā pūjayen mantra tasya siddhir na dūrataḥ ।
evaṁ dhyātvārcayet samyag arghyādais tu tatas smaret ॥ 8 ॥

Whoever worships with this mantra will not be far from success. Thus, meditate and worship correctly, remembering her with offerings.

8. Offer upacāras and sprinkle with water from mahā-kumbha.

एषा दृतिर्हि मन्त्राणां सुप्तानाञ्च प्रबोधिनी । वारिणी सर्व विघ्नानां सर्व मन्त्र प्रसादिनी ॥
eṣā dṛtirhi mantrāṇāṁ suptānāñca prabodhinī ।
vāriṇī sarva vighnānāṁ sarva mantra prasādinī ॥

This indeed is the sharpness of the mantras, awakening those who are asleep. She removes all obstacles and grants success to all mantras.

प्रणवान्ते ऽध्वनिर् ह्येषा शब्द शक्तौ लयं गताः । वर्ण-देहा स्मृता मन्त्र मन्त्र देहाश्च देवताः ॥
praṇavānte 'dhvanir hyeṣā śabda śaktau layaṁ gatāḥ ।
varṇa-dehā smṛtā mantra mantra dehāśca devatāḥ ॥

At the end of the Pranava (Om), this sound dissolves into the power of the sound. The bodies of the letters are remembered as mantras, and the bodies of the mantras are the deities.

घण्टास् तनित मूलास्ते प्रबुद्धाः कर्म सिद्धिदा । परशब्दोत्थिता शक्तिर् घण्तास् तनित रूपिणी ॥

ghaṇṭās tanita mūlāste prabuddhāḥ karma siddhidā ।
paraśabdotthitā śaktir ghaṇṭās tanita rūpiṇī ॥

The ringing of the bells awakens them and brings about the success of the rituals. The power originating from the supreme sound takes the form of the ringing of the bells.

वर्णत्वं समनुप्राप्ता तैर् वर्णैर् मुनिसत्तम । मन्त्राणाम् कल्पिता देहा नाना काराः सहस्रशः ॥

varṇatvaṁ samanuprāptā tair varṇair munisattama ।
mantrāṇāṁ kalpitā dehā nānā kārāḥ sahasraśaḥ ॥

Having manifested in the form of letters, O best among sages, these mantras take on countless forms through the letters.

स्वेच्छया त्वनया शक्त्या सामर्थ्यात् स्वात्मनः स्वयम् । अनुग्रहार्थम् इह हि भक्तानां भावितात्मनाम् ॥

svecchayā tvanayā śaktyā sāmarthyāt svātmanaḥ svayaṁ ।
anugrahārthaṁ iha hi bhaktānāṁ bhāvitātmanāṁ ॥

By her own will, with this power and capability, through her compassion she aids the devoted and pure-hearted here.

Upakaraṇa	Mantra
Ghaṇṭa	तूं हूं घन्टायै नमः। [पाद्मे] tūṁ hūṁ ghanṭāyai namaḥ. *[pādme]* ॐ क्ष्रीं जगद् ध्वनि मन्त्रे मात्रे स्वाहा। [जयाख्ये] oṁ kṣrīṁ jagad dhvani mantre mātre svāhā. *[jayākhye]*
Dhūpa-pātra	ॐ हां अनन्ताय कालाग्नि रूपाय जगद् धूम सुगन्धिने सर्व-गन्ध-वहाय नमः स्वाहा। [सात्त्वते] oṁ hāṁ anantāya kālāgni rūpāya jagad dhūma sugandhine sarva-gandha-vahāya namaḥ svāhā. *[sāttvate]* ॐ ध्यूं धूमोद्-गिराय नमः [पद्मे] oṁ dhyūṁ dhūmod-girāya namaḥ *[padme]*
Chatra, Cāmara Vyajanā	ॐ नमो भगवत वासुदेवाय oṁ namo bhagavata vāsudevāya

RATHA PRATIṢṬHA

- *Maṇḍapa pratiṣṭha*
- *Aṅkūrārpaṇa, punyāha vācanam etc.*
- *Four kuṇḍa + madhya vedi*
- *Establish 9 kumbhas on Madhya vedi*
- *Do a darpana snānam for the Ratha.*
- *Invoke Garuda in the Mahākumbha in the Karaka invoke Sudarśana*

अमृत कलश हस्तं कान्ति सम्पूर्ण देहं, सकल विबुध वन्द्यं वेद शास्त्रैर अचिन्त्यम् ।
कनक रुचिर पक्षोद्धूयमानाण्ड गोलं, सकल विषविनाशं चिन्तयेत् पक्षिराजम् ॥

amṛta kalaśa hastaṃ kānti sampūrṇa dēhaṃ
sakala vibudha vandyaṃ vēda śāstrair acintyam ।
kanaka rucira pakṣōddhūyamānāṇḍa gōlaṃ
sakala viṣavināśaṃ cintayēt pakṣirājam ॥

- *In the upa-kumbhas invoke the following and offer 16 upacāras.*

East	ॐ वराहाय नमः	oṁ varāhāya namaḥ
SE	ॐ नारसिंहाय नमः	oṁ nārasiṁhāya namaḥ
South	ॐ श्रीधराय नमः	oṁ śrīdharāya namaḥ
SW	ॐ हयग्रीवाय नमः	oṁ hayagrīvāya namaḥ
West	ॐ जमदग्न्याय	oṁ jamadagnyāya
NW	ॐ रामाय	oṁ rāmāya
North	ॐ वामनाय	oṁ vāmanāya
NE	ॐ वासुदेवाय	oṁ vāsudevāya

- *In the four kuṇḍas (or one kuṇḍa) invoke (east)* **Satya** *(south)* **Suparṇa** *(west)* **Garuḍa** *(north)* **Tārkṣya**.
- *Offer homa with samit, grain, ghee, caru and sesame with the 108 names of Garuḍa.*
- *Collect sampāt ājyam*

ॐ गरुडाय नमः ।	oṁ garuḍāya namaḥ ।
ॐ वैनतेयाय नमः ।	oṁ vainateyāya namaḥ ।
ॐ खगपतये नमः ।	oṁ khagapataye namaḥ ।
ॐ काश्यपाय नमः ।	oṁ kāśyapāya namaḥ ।
ॐ अग्नये नमः ।	oṁ agnaye namaḥ ।
ॐ महाबलाय नमः ।	oṁ mahābalāya namaḥ ।
ॐ तप्त कान्चन वर्णाभाय नमः ।	oṁ tapta kāncana varṇābhāya namaḥ ।
ॐ सुपर्णाय नमः ।	oṁ harivāhanāya namaḥ ।
ॐ हरिवाहनाय नमः ।	oṁ suparṇāya namaḥ ।
ॐ छन्दोमयाय नमः ॥ १० ॥	oṁ chandomayāya namaḥ ॥ 10 ॥

ॐ महातेजसे नमः । oṁ mahātejase namaḥ ।
ॐ महोत्सहाय नमः । oṁ mahotsahāya namaḥ ।
ॐ महाबलाय नमः । oṁ mahābalāya namaḥ ।
ॐ ब्रह्मण्याय नमः । oṁ brahmaṇyāya namaḥ ।
ॐ विष्णु भक्ताय नमः । oṁ viṣṇubhaktāya namaḥ ।
ॐ कुन्देन्दु धवलाननाय नमः । oṁ kundendu dhavalānanāya namaḥ ।
ॐ चक्र पाणि धराय नमः । oṁ cakra pāṇi dharāya namaḥ ।
ॐ श्रीमते नमः । oṁ śrīmate namaḥ ।
ॐ नागारये नमः । oṁ nāgāraye namaḥ ।
ॐ नाग भूषणाय नमः ॥ २० ॥ oṁ nāgabhūṣaṇāya namaḥ ॥ 20 ॥

ॐ विज्ञानदाय नमः । oṁ vijñānadāya namaḥ ।
ॐ विशेषज्ञाय नमः । oṁ viśeṣajñāya namaḥ ।
ॐ विद्या-निधये नमः । oṁ vidyā-nidhaye namaḥ ।
ॐ अनामयाय नमः । oṁ anāmayāya namaḥ ।
ॐ भूति-दाय नमः । oṁ bhūti-dāya namaḥ ।
ॐ भुवन-दात्रे नमः । oṁ bhuvana-dātre namaḥ ।
ॐ भूषयाय नमः । oṁ bhūṣayāya namaḥ ।
ॐ भक्त-वत्सलाय नमः । oṁ bhakta-vatsalāya namaḥ ।
ॐ सप्त-छन्दोमयाय नमः । oṁ sapta-chandomayāya namaḥ ।
ॐ पक्षिणे नमः ॥ ३० ॥ oṁ pakṣiṇe namaḥ ॥ 30 ॥

ॐ सुरासुर-पूजिताय नमः । ` oṁ surāsura-pūjitāya namaḥ ।
ॐ गज-भुजे नमः । oṁ gaja-bhuje namaḥ ।
ॐ कच्छ-पाशिने नमः । oṁ kacchapāśine namaḥ ।
ॐ दैत्य-हन्त्रे नमः । oṁ daitya-hantre namaḥ ।
ॐ अरुणानुजाय नमः । oṁ aruṇānujāya namaḥ ।
ॐ अमृतांशाय नमः । oṁ amṛtāṁśāya namaḥ ।
ॐ अमृत-वपुषे नमः । oṁ amṛta-vapuṣe namaḥ ।
ॐ आनन्द-निधये नमः । oṁ ānanda-nidhaye namaḥ ।
ॐ अव्ययाय नमः । oṁ avyayāya namaḥ ।
ॐ निगमात्मने नमः ॥ ४० ॥ oṁ nigamātmane namaḥ ॥ 40 ॥

ॐ निराहाराय नमः । oṁ nirāhārāya namaḥ ।
ॐ निस्त्रैगुण्याय नमः । oṁ nistraiguṇyāya namaḥ ।
ॐ निरव्याय नमः । oṁ niravyāya namaḥ ।
ॐ निर्विकल्पाय नमः । oṁ nirvikalpāya namaḥ ।
ॐ परस्मै ज्योतिषे नमः । oṁ parasmaijyotiṣe namaḥ ।
ॐ परात्-परतराय नमः । oṁ parāt-paratarāya namaḥ ।
ॐ परस्मै नमः । oṁ parasmai namaḥ ।
ॐ शुभाङ्गाय नमः । oṁ śubhāṅgāya namaḥ ।

ॐ शुभदाय नमः । oṁ śubhadāya namaḥ ।
ॐ शूराय नमः ॥ ५० ॥ oṁ śūrāya namaḥ ॥ 50 ॥

ॐ सूक्ष्म रूपिणे नमः । oṁ sūkṣma rūpiṇe namaḥ ।
ॐ बृहत् तनवे नमः । oṁ bṛhat tanave namaḥ ।
ॐ विषाशिने नमः । oṁ viṣāśine namaḥ ।
ॐ विदितात्मने नमः । oṁ viditātmane namaḥ ।
ॐ विदिताय नमः । oṁ viditāya namaḥ ।
ॐ जय वर्धनाय नमः । oṁ jaya vardhanāya namaḥ ।
ॐ दार्ढ्याङ्गाय नमः । oṁ dārdyāṅgāya namaḥ ।
ॐ जगदीशाय नमः । oṁ jagadīśāya namaḥ ।
ॐ जनार्दन महाध्वजाय नमः । oṁ janārdana mahādhvajāya namaḥ ।
ॐ सतां सन्ताप विच्छेत्रे नमः ॥ ६० ॥ oṁ satāṁ santāpa vicchetre namaḥ ॥ 60 ॥

ॐ जरा मरण वर्जिताय नमः । oṁ jarā maraṇa varjitāya namaḥ ।
ॐ कल्याण दाय नमः । oṁ kalyāṇa dāya namaḥ ।
ॐ कालातीताय नमः । oṁ kālātītāya namaḥ ।
ॐ कला धर समप्रभाय नमः । oṁ kalā dhara samaprabhāya namaḥ ।
ॐ सोमपाय नमः । oṁ somapāya namaḥ ।
ॐ सुर सन्घेशाय नमः । oṁ sura sangheśāya namaḥ ।
ॐ यज्ञाङ्गाय नमः । oṁ yajñāṅgāya namaḥ ।
ॐ यज्ञ भूषणाय नमः । oṁ yajña bhūṣaṇāya namaḥ ।
ॐ महाजवाय नमः । oṁ mahājavāya namaḥ ।
ॐ जितामित्राय नमः ॥ ७० ॥ oṁ jitāmitrāya namaḥ ॥ 70 ॥

ॐ मन्-मथ-प्रिय बान्धवाय नमः । oṁ man-matha-priya bāndhavāya namaḥ ।
ॐ शङ्ख भृते नमः । oṁ śaṅkha bhṛte namaḥ ।
ॐ चक्र धारिणे नमः । oṁ cakra dhāriṇe namaḥ ।
ॐ बालाय नमः । oṁ bālāya namaḥ ।
ॐ बहु पराक्रमाय नमः । oṁ bahu parākramāya namaḥ ।
ॐ सुधा कुंभ धराय नमः । oṁ sudhā kuṁbha dharāya namaḥ ।
ॐ धीमते नमः । oṁ dhīmate namaḥ ।
ॐ दुराधर्शाय नमः । oṁ durādharśāya namaḥ ।
ॐ दुरारिघ्ने नमः । oṁ durārighne namaḥ ।
ॐ वज्राङ्गाय नमः ॥ ८० ॥ oṁ vajrāṅgāya namaḥ ॥ 80 ॥

ॐ वरदाय नमः । oṁ varadāya namaḥ ।
ॐ वन्द्याय नमः । oṁ vandyāya namaḥ ।
ॐ वायु वेगाय नमः । oṁ vāyu vegāya namaḥ ।
ॐ वर प्रदाय नमः । oṁ vara pradāya namaḥ ।

ॐ विनुतानन्दनाय नमः ।	oṁ vinutānandanāya namaḥ ।
ॐ श्रीदाय नमः ।	oṁ śrīdāya namaḥ ।
ॐ विजिताराति सङ्कुलाय नमः ।	oṁ vijitārāti saṅkulāya namaḥ ।
ॐ पतद्वरिष्ठराय नमः ।	oṁ patadvariṣṭharāya namaḥ ।
ॐ सर्वेशाय नमः ।	oṁ sarveśāya namaḥ ।
ॐ पापघ्ने नमः ॥ ९० ॥	oṁ pāpaghne namaḥ ॥ 90 ॥
ॐ पाप-नाशनाय नमः ।	oṁ pāpa-nāśanāya namaḥ ।
ॐ अग्निजिते नमः ।	oṁ agnijite namaḥ ।
ॐ जय घोशाय नमः ।	oṁ jaya ghośāya namaḥ ।
ॐ जगदाह्लादकारकाय नमः ।	oṁ jagadāhlādakārakāya namaḥ ।
ॐ वज्र नासाय नमः ।	oṁ vajra nāsāya namaḥ ।
ॐ सुवक्त्राय नमः ।	oṁ suvaktrāya namaḥ ।
ॐ शत्रुघ्नाय नमः ।	oṁ śatrughnāya namaḥ ।
ॐ मद-भञ्जनाय नमः ।	oṁ mada-bhañjanāya namaḥ ।
ॐ कालज्ञाय नमः ।	oṁ kālajñāya namaḥ ।
ॐ कमलेष्टाय नमः ॥ १०० ॥	oṁ kamaleṣṭāya namaḥ ॥ 100 ॥
ॐ कलिदोष निवारणाय नमः ।	oṁ kalidoṣa nivāraṇāya namaḥ ।
ॐ विद्युन्निभाय नमः ।	oṁ vidyunnibhāya namaḥ ।
ॐ विशालाङ्गाय नमः ।	oṁ viśālāṅgāya namaḥ ।
ॐ विनुतादास्य विमोचनाय नमः ।	oṁ vinutādāsya vimocanāya namaḥ ।
ॐ स्तोमात्मने नमः ।	oṁ stomātmane namaḥ ।
ॐ त्रयी मूर्ध्ने नमः ।	oṁ trayī mūrdhne namaḥ ।
ॐ भूम्ने नमः ।	oṁ bhūmne namaḥ ।
ॐ गायत्रि लोचनाय नमः ।	oṁ gāyatri locanāya namaḥ ।
ॐ सामगान रताय नमः ।	oṁ sāmagāna ratāya namaḥ ।
ॐ स्रग्विने नमः ॥ ११० ॥	oṁ sragvine namaḥ ॥ 110 ॥
ॐ स्वच्छन्द-गतये नमः ।	oṁ svacchandagataye namaḥ ।
ॐ अग्रण्ये नमः ।	oṁ agraṇye namaḥ ।
ॐ श्री पक्षि राज पर-ब्रह्मणे नमः ।	oṁ śrī pakṣi rāja parabrahmaṇe namaḥ ।

- *Take the sampat ājyam and smear on the four sides of the Ratha.*
- *Perform śānti homa etc.*
- *Valedict the Kumbhas, carry the kumbhas in procession around the Ratha with chanting of maṅgalams, and place the Garuḍa Mahākumbha in front of the Ratha on a bed of rice.*
- *With the sampat ājyam touch each of the following parts of the chariot:-*

Poles	मायायै नमः - ध्यायामि आवाहयामि māyāyai namaḥ - dhyāyāmi āvāhayāmi
Wheels	शशि-भास्करौ नमः - ध्यायामि आवाहयामि

	śaśi-bhāskarau namaḥ - dhyāyāmi āvāhayāmi
Axle	आधार शक्त्यै नमः - ध्यायामि आवाहयामि ādhāra śaktyai namaḥ - dhyāyāmi āvāhayāmi
Middle poles	धर्मादिभ्यो नमः - ध्यायामि आवाहयामि dharmādibhyo namaḥ - dhyāyāmi āvāhayāmi
Decorations	मत्स्यादि दश मूर्तिभ्यो नमः - ध्यायामि आवाहयामि matsyādi daśa mūrtibhyo namaḥ - dhyāyāmi āvāhayāmi
main structure	विहगेन्द्राय – वायवे, सत्त्वाय, रजसे, तमसे, vihagendrāya – vāyave, sattvāya, rajase, tamase,
The sthūpika	वराहाय, नरसिंहाय, श्रीधराय, हयग्रीवाय, चतुर्वेदमयाश्वेषु, वरुणाय, अग्नये, शिवाय, अनिलाय, अश्वमुखे, varāhāya, narasiṁhāya, śrīdharāya, hayagrīvāya, caturvedamayāśveṣu, varuṇāya, agnaye, śivāya, anilāya, aśvamukhe,
Charioteer-seat	सारथौ ब्रह्माणम् /दारुकं। sārathau brahmāṇam /dārukaṁ.
8 directions	इन्द्र indra and the other dikpālakas
The doors	जय-विजयौ jaya-vijayau

❖ *Sprinkle the water on the Ratha.*

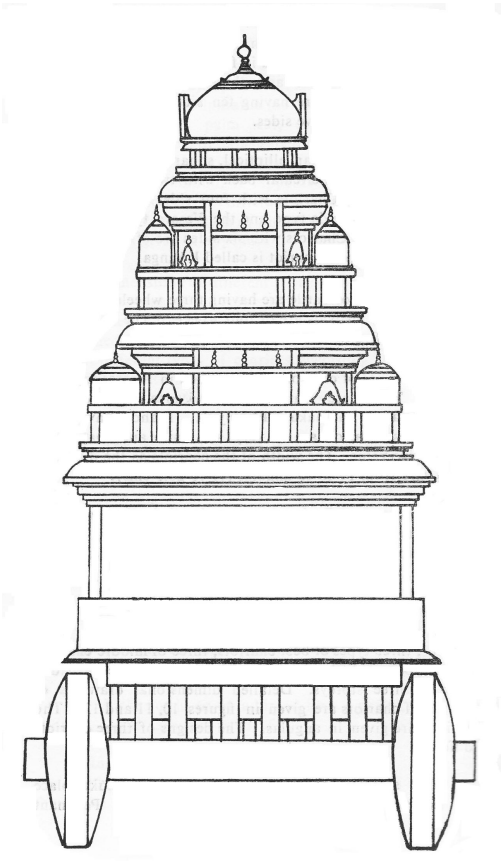

BHAKTA BIMBA PRATIṢṬHA VIDHIḤ

1. viśvaksena pūjā, puṇyāḥa vācanam
2. ankur arpanam
3. eka mahākumbha sthāpanam
4. jaladhivāsa
5. vāstu homa
6. netra-unmilinam
7. pañca-kalaśa snapanam
8. mūrti-homam with gāyatri & mūla mantra

parāṅkuśa

ॐ श्री शटकोपाय नमः । oṁ śrī śaṭakopāya namaḥ ।

ॐ पराङ्कुशाय विद्महे, शटकोपाय धीमहि, तन्नो मारः प्रचोदयात् ॥
oṁ parāṅkuśāya vidmahe, śaṭakopāya dhīmahi, tanno māraḥ pracodayāt ॥

kaliyan

ॐ ह्रीं पं परकालाय नमः । oṁ hrīṁ paṁ parakālāya namaḥ ।

ॐ परकालाय विद्महे परभक्ताय धीमहि तन्नो नीलः प्रचोदयात् ॥
oṁ parakālāya vidmahe parabhaktāya dhīmahi tanno nīlaḥ pracodayāt ॥

Rāmanuja

ॐ श्रीं रं रामानुजाय नमः । oṁ śrīṁ raṁ rāmānujāya namaḥ ।

ॐ रामानुजाय विद्महे यतिराजाय धीमहि तन्नो शेषः प्रचोदयात् ॥
oṁ rāmānujāya vidmahe yatirājāya dhīmahi tanno śeṣaḥ pracodayāt ॥

Varamuni

ॐ वं वरवर मुनये नमः ।
oṁ vaṁ varavara munaye namaḥ ।

ॐ शेषांशकाय विद्महे वर-रम्याय धीमहि तन्नो सौम्य प्रचोदयात् ॥
oṁ śeṣāṁśakāya vidmahe vara-ramyāya dhīmahi tanno saumya pracodayāt ॥

9. Tattva Homa

ॐ म-काराय जीवात्मकाय स्फटिकाकाराय स्वाहा — ॐ मं नम ॥
oṁ ma-kārāya jīvātmakāya sphaṭikākārāya svāhā — oṁ maṁ nama ॥ *Head*
भ-काराय सित-वर्णाय प्रकृत्यात्मने नमः स्वाहा — भं नम ॥
bha-kārāya sita-varṇāya prakṛtyātmane namaḥ svāhā — bhaṁ nama ॥ *Head*
ब-कारय बुद्धि-तत्वात्मकाय स्फटिकाकाराय स्वाहा — बं नम ॥
ba-kāraya buddhi-tatvātmakāya sphaṭikākārāya svāhā — baṁ nama ॥ *Heart*
फ-काराय पाटल-वर्णाय अहङ्कारात्मने स्वाहा — फं नम ॥
pha-kārāya pāṭala-varṇāya ahaṅkārātmane svāhā — phaṁ nama ॥ *Heart*
प-काराय सित-वर्णाय मन आत्मने — पं नम ॥
pa-kārāya sita-varṇāya mana ātmane — paṁ nama ॥ *Heart*
न-काराय शुक्ल-वर्णाय शब्द तन्मात्रात्मने — नं नम ॥
na-kārāya śukla-varṇāya śabda tanmātrātmane — naṁ nama ॥ *Ears*
ध-काराय लोहित-वर्णाय स्पर्श तन्मात्रात्मने — धं नम ॥
dha-kārāya lohita-varṇāya sparśa tanmātrātmane — dhaṁ nama ॥ *Skin*

द-काराय कर्बुर वर्णाय रूपतन्मात्रात्मने — दं नम ॥
da-kārāya karbura varṇāya rūpatanmātrātmane — daṁ nama ॥ *Eyes*
थ-काराय पाण्डुर-वर्णाय रसतन्मात्रात्मने — थं नम ॥
tha-kārāya pāṇḍura-varṇāya rasatanmātrātmane — thaṁ nama ॥ *Mouth*
त-काराय सित-वर्णाय गन्ध तन्मात्रात्मने — तं नम ॥
ta-kārāya sita-varṇāya gandha tanmātrātmane — taṁ nama ॥ *Nose*
ण-काराय पाटल-वर्णाय श्रोत्रात्मने — णं नम ॥
ṇa-kārāya pāṭala-varṇāya śrotrātmane — ṇaṁ nama ॥ *Ears*
ढ-काराय हेम-वर्णाय त्वगात्मने — ढं नम ॥
ḍha-kārāya hema-varṇāya tvagātmane — ḍhaṁ nama ॥ *Skin*
ड-काराय कृष्ण-वर्णाय नेत्रात्मने नम — डं नम ॥
ḍa-kārāya kṛṣṇa-varṇāya netrātmane nama — ḍaṁ nama ॥ *Eyes*
ठ-काराय गौर-वर्णाय जिह्वात्मने — ठं नम ॥
ṭha-kārāya gaura-varṇāya jihvātmane — ṭhaṁ nama ॥ *Mouth*
ट-काराय असित-वर्णाय घ्राणात्मने — टं नम ॥
ṭa-kārāya asita-varṇāya ghrāṇātmane — ṭaṁ nama ॥ *Nose*
ञ-काराय सित-वर्णाय वागिन्द्रियात्मने — ञं नम ॥
ña-kārāya sita-varṇāya vāgindriyātmane — ñaṁ nama ॥ *Mouth*
झ-कारय रक्त-वर्णाय पाणीन्द्रियात्मने — झं नम ॥
jha-kāraya rakta-varṇāya pāṇīndriyātmane — jhaṁ nama ॥ *Hands*
ज-काराय रक्त-वर्णाय पादात्मने — जं नम ॥
ja-kārāya rakta-varṇāya pādātmane — jaṁ nama ॥ *Feet*
छ-काराय रक्त-वर्णाय पाय्वात्मने — छं नम ॥
cha-kārāya rakta-varṇāya pāyvātmane — chaṁ nama ॥ *Posterior*
च-काराय हेम-वर्णाय मेहनात्मने — चं नम ॥ ग्रोइन्
ca-kārāya hema-varṇāya mehanātmane — caṁ nama ॥ *Groin*
ङ-काराय पित-वर्णाय पृथिवीतत्वाय चतुरश्राय — ङं नम
ṅa-kārāya pita-varṇāya pṛthivītatvāya caturaśrāya — ṅaṁ nama ॥ *From Feet To Knees*
घ-काराय स्फटिक-वर्णाय जलात्मने अर्धचन्द्राकाराय — घं नम ॥
gha-kārāya sphaṭika-varṇāya jalātmane ardhacandrākārāya — ghaṁ nama ॥ *Knees To Groin*
ग-काराय लोहितवर्णाय तेज आत्मने त्रिकोणाय — गं नम ॥
ga-kārāya lohitavarṇāya teja ātmane trikoṇāya — gaṁ nama ॥ *Groin To Navel*
ख-काराय वेदिकाकाराय धूम्रवर्णाय वाय्वात्मने — खं नम ॥
kha-kārāya vedikākārāya dhūmravarṇāya vāyvātmane — khaṁ nama ॥ *Navel To Nose*
क-काराय पृथ्व्यात्मने — कं नम ॥
ka-kārāya pṛthvyātmane — kaṁ nama ॥ *Nose To Top Of Head*

10. Daśa-vāyunāṁ homaḥ

ॐ प्राणाय स्वाहा — प्राणय इदं न मम
oṁ prāṇāya svāhā — prāṇaya idaṁ na mama *Heart*
ॐ अपानाय स्वाहा — अपानाय इदं न मम
oṁ apānāya svāhā — apānāya idaṁ na mama *Posterior*
ॐ समानाय स्वाहा — समानाय इदं न मम
oṁ samānāya svāhā — samānāya idaṁ na mama *Navel*
ॐ उदानाय स्वाहा — उदानाय इदं न मम

oṁ udānāya svāhā — udānāya idaṁ na mama *Throat*

ॐ व्यानाय स्वाहा — व्यानाय इदं न मम

oṁ vyānāya svāhā — vyānāya idaṁ na mama *All Limbs*

ॐ नागाय स्वाहा — नागाय इदं न मम

oṁ nāgāya svāhā — nāgāya idaṁ na mama *Heart*

ॐ कूर्माय स्वाहा — कूर्माय इदं न मम

oṁ kūrmāya svāhā — kūrmāya idaṁ na mama *Posterior*

ॐ कृकलाय स्वाहा — कृकलाय इदं न मम

oṁ kṛkalāya svāhā — kṛkalāya idaṁ na mama *Throat*

ॐ केसराय स्वाहा — केसराय इदं न मम

oṁ kesarāya svāhā — kesarāya idaṁ na mama *Navel*

ॐ धनञ्जयाय स्वाहा — ॐ धनञ्जयाय इदं न मम

oṁ dhanañjayāya svāhā — oṁ dhanañjayāya idaṁ na mama *All limbs*

10. Śānti homa

11. Prāṇa-pratiṣṭha mantra –

हे हंस हे जीव भगवच्चरणाम्बुजात् आगच्छ आगच्छ

he haṁsa he jīva bhagavac-caraṇāmbujāt āgaccha āgaccha x 7

visualize the bhakta descending from the lord's feet into the invocatory vessel and display the āvāhana mudras.

12. Offer 16 upacāras
13. naivedyam
14. nirājanam & puṣpāñjali

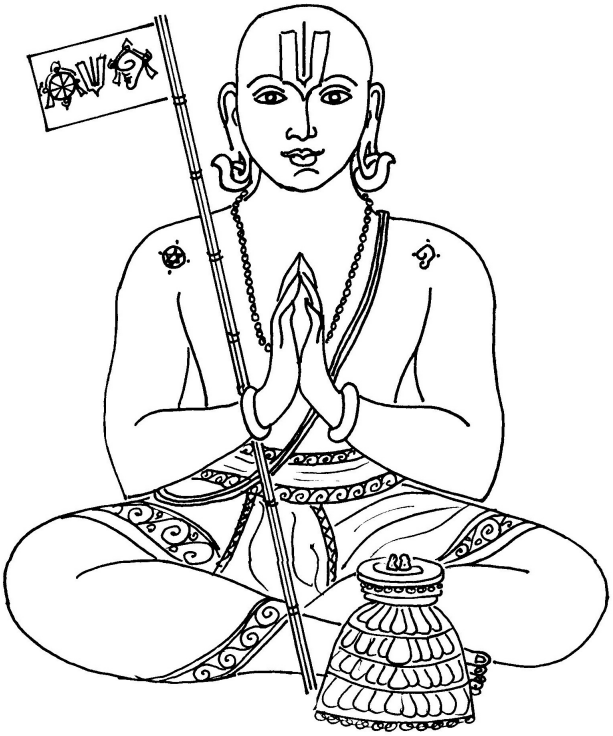

HANUMAT PRATIṢṬHA VIDHIḤ

1. anujñām

ॐ अपराजित पिङ्गाक्ष नमस्ते देव-पूजित । भवतः प्रक्षणम् कर्तुं अनुज्ञां देहि मे प्रभो ॥
oṁ aparājita piṅgākṣa namaste deva-pūjita |
bhavataḥ prakṣaṇam kartuṁ anujñāṁ dehi me prabho ||

O Unconquered One, with tawny eyes, salutations to you, who are worshipped by the gods. Grant me, O Lord, the permission to perform your worship.

2. puṇyāha vācanam
3. mṛtsaṅgrahaṇa
4. aṅkūrarpaṇam
5. vāstu śāntiḥ
6. rakṣā bandhana
7. pañca-gavya
8. paryagnikaraṇam
9. dhānyādhivāsanam
10. jalādhivāsanam
11. chāyādhivāsanam
12. snapanam
13. nayanonmilanam
14. śayanādhivāsam
15. kūṣmāṇḍa gaṇa homam
16. āṣṭha-bandhanam

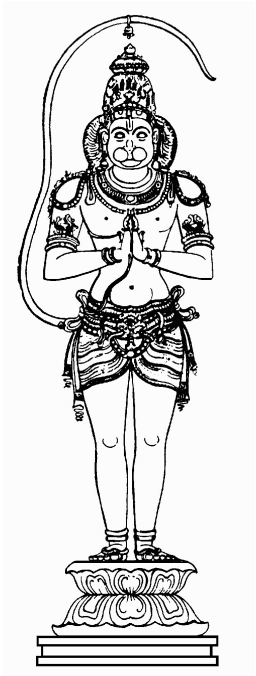

Yāgaśālā kriyāni

East (red flags) —

aśvattha torane	ॐ ऋग्-रूपाय नमः oṁ ṛg-rūpāya namaḥ
dhvaje	ॐ अनलाय नमः, ॐ नीलाय नमः oṁ analāya namaḥ, oṁ nīlāya namaḥ
kumbhayoḥ	ॐ कुण्डोधराय नमः, ॐ बलवन्ताय नमः— oṁ kuṇḍodharāya namaḥ, oṁ balavantāya namaḥ

South (yellow flags) —

audumbara torane	ॐ यजुर्-वेदाय नमः oṁ Yajur-vedāya namaḥ
dhvaje	ॐ कुमुदाय नमः, ॐ गवये नमः oṁ kumudāya namaḥ, oṁ gavaye namaḥ
kumbhayoḥ	ॐ बिद्धिमन्ताय नमः, ॐ नीतिमन्ताय नमः oṁ biddhimantāya namaḥ, oṁ nītimantāya namaḥ

West (black flags)—

nyagrodha torane	ॐ साम-वेदाय नमः oṁ sāma-vedāya namaḥ
dhvaje	ॐ शरभाय नमः, ॐ ताराय नमः oṁ śarabhāya namaḥ, oṁ tārāya namaḥ
kumbhayoḥ	ॐ दैर्यवन्ताय नमः, ॐ स्थैर्यवन्ताय नमः oṁ dairyavantāya namaḥ, oṁ sthairyavantāya namaḥ

North (white flags)—

plakṣa torane	ॐ अथर्व-वेदाय नमः oṁ atharva-vedāya namaḥ
dhvaje	ॐ पवनाय नमः, ॐ गवये नमः oṁ pavanāya namaḥ, oṁ gavaye namaḥ
kumbhayoḥ	ॐ शौर्यवन्ताय नमः, ॐ पराक्रमवन्ताय नमः oṁ śauryavantāya namaḥ, oṁ parākramavantāya namaḥ

Invocation of Mahākumbha

- *Place a layer of grain on the vedika*
- *prepare the threaded kumbhas, fill with scented water,*
- *In the kumbhas worship the pīṭha śaktis from ādhāra to padma, offer dhūpa and dīpa.*

अस्मिन् आवाहन पात्रे आगच्छऽगच्छ ॥ asmin āvāhana pātre āgaccha'gaccha ॥
आवाहन पात्रात् अस्मिन् कुम्भे आवाहयामि ॥ āvāhana pātrāt asmin kumbhe āvāhayāmi ॥

- show 6 āvāhana mudras

ॐ हां oṁ hāṁ etc. ṣaḍaṅganyāsa

- *offer arghya etc.*
- *In the upa-kumbhas invoke the aṣṭa-dikpālakas*
- *In the karake invoke oṁ bhīmasenāya*

HOMA VIDHI

- *Prepare the agni according to the procedural rites.*
- *Offer ghee from ādhāra to padma.*
- *In the fire invoke hanuman with the mūla mantra*
- *Offer all the 16 upacāras with ghee.*
- *With samit, caru and ājyam offer either 108, or 28 or 8 oblations with the following:—*

ॐ नमो भगवत हनुमते पीताम्बर धराय कर्ण कुण्डलाऽलङ्कृताय किरीट तुलसी वन-माला विभूषिताय, कनक यज्ञोपवीताय, कटिसूत्र विराजिताय, श्री रामचन्द्राऽभिलाषाय, लङ्का-पुरी दाहन कारणाय, दानव कुल-गिरि वज्र चण्डाय अक्षय-कुमार संहारकाय, ॐ यं इं घ्रों ॐ नमो भगवत राम-दूताय हनुमते हुं फट् स्वाहा ॥

oṁ namo bhagavata hanumate pītāmbara dharāya karṇa kuṇḍalā'laṅkṛtāya kirīṭa tulasī vana-mālā vibhūṣitāya, kanaka yajñopavītāya, kaṭisūtra virājitāya, śrī rāmacandrā'bhilāṣāya, laṅkā-purī dāhana kāraṇāya, dānava kula-giri vajra caṇḍāya akṣaya-kumāra saṁhārakāya, oṁ yaṁ iṁ ghroṁ oṁ namo bhagavata rāma-dūtāya hanumate huṁ phaṭ svāhā ॥

ॐ आञ्जनेयाय विद्महे, वायु पुत्राय धीमहि, तन्नो हनुमत् प्रचोदयात् ॥
oṁ āñjaneyāya vidmahe, vāyu putrāya dhīmahi, tanno hanumat pracodayāt ॥
ॐ हरि मर्कट मर्कटाय स्वाहा ।
oṁ hari markaṭa markaṭāya svāhā ।
ॐ मर्कटेष महोत्साहो सर्व क्षुद्र निबर्हण । शत्रून् संहर मां रक्ष श्रियम्दापय देहि मे स्वाहा ।
oṁ markaṭeṣa mahotsāho sarva kṣudra nibarhaṇa । śatrūn saṁhara māṁ rakṣa śriyamdāpaya dehi me svāhā ।

- *puruṣa sūktena caru*
- *sviṣṭakṛt*
- *śānti mantra*
- *pañcopaniṣat mantra*

- *pūrṇāhuti*

Nyāsa Homam

- *do nyāsa with sampāt ājyam*

Saṅkalpaḥ - अद्य पूर्वोक्त एवं गुण विशेषण विशिष्ठायां अस्यां श्री हनुमत् प्रतिष्ठा काले बिंबस्य अप्राकृतत्व सिद्ध्यर्थं तत्त्व न्यास होमं करिष्ये । तद् अनन्तरं अङ्ग मन्त्रेण हवनञ्च करिष्ये ॥

adya pūrvokta evaṁ guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyāṁ asyāṁ śrī hanumat pratiṣṭhā kāle biṁbasya aprākṛtatva siddhyarthaṁ tattva nyāsa homaṁ kariṣye । tad anantaraṁ aṅga mantreṇa havanañca kariṣye ॥

On this day, at the time of Lord Hanuman's installation, with the aforementioned qualities and attributes, I shall perform the Tattva Nyasa Homa for establishing the transcendental nature of the icon. Thereafter, I shall perform the oblation with the Aṅga Mantra.

Aṅga mantra homa vidhiḥ

- *Using the following mantras, oblate with svāhā and touch with namaḥ taking sampāt ājyam*

ॐ हणुमते नमः । पादौ पूजयामि । oṁ haṇumate namaḥ । pādau pūjayāmi ।
ॐ सुग्रीव सचिवाय नमः । गुल्फौ पूजयामि । oṁ sugrīva sacivāya namaḥ । gulphau pūjayāmi ।
ॐ अङ्गद प्रियाय नमः । उरुं पूजयामि । oṁ aṅgada priyāya namaḥ । uruṁ pūjayāmi ।
ॐ अक्षोघ्नाय नमः । कटिं पूजयामि । oṁ akṣoghnāya namaḥ । kaṭiṁ pūjayāmi ।
ॐ लङ्का दहनाय नमः । वालम् पूजयामि । oṁ laṅkā dahanāya namaḥ । vālam pūjayāmi ।
ॐ राम मणिदाननाय नमः । नाभिं पूजयामि । oṁ rāma maṇidānanāya namaḥ । nābhiṁ pūjayāmi ।
ॐ सागरोल्लङ्घनाय नमः । मध्यमं पूजयामि । oṁ sāgarollaṅghanāya namaḥ । madhyamaṁ pūjayāmi ।
ॐ लङ्का मर्दनाय नमः । केशावलिं पूजयामि । oṁ laṅkā mardanāya namaḥ । keśāvaliṁ pūjayāmi ।
ॐ सञ्जीवनाहर्त्रे नमः । स्थनौ पूजयामि । oṁ sañjīvanāhartre namaḥ । sthanau pūjayāmi ।
ॐ सौमित्री प्राण धाय नमः । वक्षं पूजयामि । oṁ saumitrī prāṇa dhāya namaḥ । vakṣaṁ pūjayāmi ।
ॐ कुण्ठित दश कण्ठाय नमः । कण्ठं पूजयामि । oṁ kuṇṭhita daśa kaṇṭhāya namaḥ । kaṇṭhaṁ pūjayāmi ।
ॐ रामाभिषेक कारिणे नमः । हस्तौ पूजयामि । oṁ rāmābhiṣeka kāriṇe namaḥ । hastau pūjayāmi ।
ॐ मन्त्र रचित रामायणाय ०। वक्त्रं पूजयामि । oṁ mantra racita rāmāyaṇāya namaḥ । vaktraṁ pūjayāmi ।
ॐ प्रसन्न वदनाय नमः । वदनम् पूजयामि । oṁ prasanna vadanāya namaḥ । vadanam pūjayāmi ।
ॐ पिङ्ग-नेत्राय नमः । नेत्रौ पूजयामि । oṁ piṅga-netrāya namaḥ । netrau pūjayāmi ।
ॐ श्रुति पारगाय नमः । श्रोत्रे पूजयामि । oṁ śruti pāragāya namaḥ । śrotre pūjayāmi ।
ॐ ऊर्ध्व पुण्ड्र धारिणे नमः । कपोलं पूजयामि । oṁ ūrdhva puṇḍra dhāriṇe namaḥ । kapolaṁ pūjayāmi ।
ॐ मणिकण्ठ मालिने नमः । शिरः पूजयामि । oṁ maṇikaṇṭha māline namaḥ । śiraḥ pūjayāmi ।
ॐ सर्वाभिष्ट वरप्रदाय ०। सर्वाङ्गं ०। oṁ sarvābhiṣṭa varapradāya namaḥ । sarvāṅgaṁ pūjayāmi ।

- *Uttarāṅgam*
- *pūrṇāhuti*
- *Invocation from the māhākumbha to the bera*
- *In the auspicious hour take the mahākumbha and upa-kumbhas into the sanctum and place them upon heaps of rice.*
- *Do yoga-pīṭhārcana*
- *with the āvāhana pātra take water from the mahākumbha add tuḷasī leaf —*

ॐ कणकाचल सन्निभं द्विभुज कृतञ्जलिं मुक्ता धाम विभूषितं मेरु तटरं भावन मध्ये स्थित पारिजातवृक्ष मुले बद्धावासं सीताराम कैङ्कर्य सेवा तत् कथा श्रवणाऽनन्द समृद्ध पुल्कस मेघमान गात्रं हनूमन्तं ध्यात्व ।

oṁ kaṇakācala sannibhaṁ dvibhuja kṛtañjaliṁ muktā dhāma vibhūṣitaṁ meru taṭaraṁ bhāvana madhye sthita pārijātavṛkṣa mule baddhāvāsaṁ sītārāma kaiṅkarya sevā tat kathā śravaṇā'nanda samṛddha pulkasa meghamāna gātraṁ hanūmantaṁ dhyātva ॥

"Om, meditating upon Hanuman, whose complexion resembles a golden mountain, who stands with folded hands, adorned with a garland of pearls, residing at the base of the Parijata tree located on the slopes of Mount Meru, who is engaged in the service of Sita and Rama, whose body is thrilled with the joy of hearing and narrating their stories."

ॐ वानर पुङ्गवाय ॐ हनुमते नमः आगच्छऽगच्छ ।
oṁ vānara puṅgavāya oṁ hanumate namaḥ āgaccha'gaccha ॥

- *offer the water and tulsi on the head of the mūrti*
- *show the 6 invocatory mudras.*

पारिजात तरोमूलम् वासिनं वनवासिनं । पश्चिमाभि मुखम् बालं हनूमन्तं उपास्महे ॥
pārijāta taromūlam vāsinaṁ vanavāsinaṁ ।
paścimābhi mukham bālaṁ hanūmantaṁ upāsmahe ॥

We worship Hanuman, the youthful one residing at the root of the Parijata tree, dwelling in the forest, facing westward.

ॐ हां oṁ hāṁ - do śaḍaṅganyāsa

हनूमान् अञ्जनी सूनो राम पादब्ज षट्पद । वायु-पुत्र नमस्तेस्तु सान्निध्यं कुरु सर्वदा ॥
hanūmān añjanī sūno rāma pādabja ṣaṭpada ।
vāyu-putra namastestu sānnidhyaṁ kuru sarvadā ॥

O Hanuman, son of Anjani, bee at the lotus feet of Rama, son of the Wind God, I bow to you. Please be present with me always.

स्वामिन् सर्व जगन्नाथ यावच्चन्द्र दिवाकरौ तावत् त्वं भक्ति भावेन बिम्बेस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥
svāmin sarva jagannātha yāvaccandra divākarau tāvat tvaṁ bhakti bhāvena bimbesmin sannidhiṁ kuru ॥

- *Do prāṇa pratiṣṭha*
- *Place the upakumbhas at the mūrti's feet.*
- *Recite hanumad bujaṅga stotra*

ॐ प्रपन्नानु रागं प्रभा काञ्जनाङ्गं, जगद् भीति शौर्यं तुषाराद्रि धैर्यं ।
तृणी भूत हेतिं रणोद्यद्धि भूतिं, भजे वायु पुत्रम् पवित्राप्त मित्रं ॥ १ ॥
oṁ prapannānu rāgaṁ prabhā kāñjanāṅgaṁ
jagad bhīti śauryaṁ tuṣārādri dhairyaṁ ।
tṛṇī bhūta hetiṁ raṇodyaddhi bhūtiṁ
bhaje vāyu putram pavitrāpta mitraṁ ॥ 1 ॥

"Salutations to the son of Vayu (Hanuman), who is the friend of the pious and the protector of those who surrender. His body is golden and radiant, he is the courage of the world and the bravery that dispels fear. His steadfastness is like the Himalayas, and he reduces the weapons of enemies to mere straw. I bow to him who excels in battle and is a source of purity and strength."

भजे राम रम्भावनी नित्यवसं, भजे बाल भानु प्रभाचारु भासं ।
भजे चन्द्रिका कुन्द मन्दार हासं, भजे सन्ततं राम भूपाल दासं ॥ २ ॥
bhaje rāma rambhāvanī nityavasaṁ
bhaje bāla bhānu prabhācāru bhāsaṁ ।
bhaje candrikā kunda mandāra hāsaṁ
bhaje santataṁ rāma bhūpāla dāsaṁ ॥ 2 ॥

"I worship the one who always resides in the forest of Ram's mind, who shines with the splendor of the rising sun. I worship the one whose smile is as beautiful as the moonlight, jasmine, and mandara flowers. I constantly worship the servant of King Rama."

भजे लक्ष्मण प्राण रक्षादि दक्षं, भजे तोषिदानके गीर्वाण पक्षं ।
भजे घोर सङ्ग्राम सीम्ह दाक्षं, भजे राम नामादि सम्प्राप्त रक्षं ।। ३ ।।

bhaje lakṣmaṇa prāṇa rakṣādi dakṣaṁ
bhaje toṣidānake gīrvāṇa pakṣaṁ ।
bhaje ghora saṅgrāma sīmha dākṣaṁ
bhaje rāma nāmādi samprāpta rakṣaṁ ॥ 3 ॥

"I worship the one skilled in protecting Lakshmana's life, who is delighted by charitable acts and the side of the gods. I worship the one proficient in the fierce battlefield, who attains protection by the name of Rama."

करालाट्ट हासंक्षिति क्षिप्त पादं, घन घ्रान्त भृङ्ग कटिस्तोरु जङ्घं ।
वियद्-व्याप्त केशं भुजाश्लेषिताश्मं, जय श्री समेतं भजे राम दूतम् ।। ४ ।।

karālāṭṭa hāsaṁkṣiti kṣipta pādaṁ
ghana ghrānta bhṛṅga kaṭistoru jaṅghaṁ ।
viyad-vyāpta keśaṁ bhujāśleṣitāśmaṁ
jaya śrī sametaṁ bhaje rāma dūtam ॥ 4 ॥

"I worship the messenger of Rama, whose terrifying laughter shakes the earth and whose feet move swiftly. His thighs and shanks are like iron pillars, and his hair spreads across the sky. He holds a rock in his arms and is ever victorious, accompanied by the goddess of prosperity (Shri)."

छलद्बाल घात भ्रमच्चक्र वालम्, कटोराट्ट हासं प्रभिन्नाब्ज जाण्डं ।
महा सिम्ह-नादाद् विशीर्ण त्रिलोकं, भजे चाञ्जनेयं प्रभुं वज्र कायम् ।। ५ ।।

chaladvāla ghāta bhramaccakra vālam
kaṭorāṭṭa hāsaṁ prabhinnābja jāṇḍaṁ ।
mahā simha-nādād viśīrṇa trilokaṁ
bhaje cāñjaneyaṁ prabhuṁ vajra kāyam ॥ 5 ॥

"I worship the mighty son of Anjana, whose swiftly moving tail disrupts the whirlwinds, whose fierce laughter shatters the lotus-like universe. His great lion-like roar rends the three worlds, and he has a body as strong as a diamond."

- *Abhiṣekam*
- *Ṣoḍaśa upacāras*
- *Naivedyam*
- *Nirājanam & puṣpāñjali*

GṚHA ARCA PRATIṢṬHA VIDHIḤ

1. anujñā

सर्वेभ्यो श्री वैष्णवेभ्यो नमः ! sarvebhyo śrī vaiṣṇavebhyo namaḥ !

अशेष हे परिषत् भवत् पादमूले मया समर्पितां इमां सौवर्णीं यत्किञ्चद् दक्षिणां यथोक्त दक्षिणामिव स्वीकृत्य अस्य भगवतः श्री-भूमि-नीला समेतस्य परिवारस्य श्रीमद् आदि-नारायणस्य प्रतिष्ठ कर्मणः निर्विघ्न परिसमाप्तिर् भूयाद् इति भवन्तो महन्तो अनुगृह्णन्तु ॥

aśeṣa he pariṣat bhavat pādamūle mayā samarpitāṁ imāṁ sauvarṇīṁ yatkiñcad dakṣiṇāṁ yathokta dakṣiṇāmiva svīkṛtya asya bhagavataḥ śrī-bhūmi-nīlā sametasya parivārasya śrīmad ādi-nārāyaṇasya pratiṣṭha karmaṇaḥ nirvighna parisamāptir bhūyād iti bhavanto mahanto anugṛhṇantu ॥

O revered assembly, I offer at your feet this small golden donation as if it were the prescribed offering. By accepting this offering, may the installation ceremony of the Lord, along with His consorts Bhūmi and Nīla, the glorious Adi-Narayana, be completed without any obstacles. May you, O great ones, bestow your blessings upon us.

2. Viśvaksena Pūjā

3. Mahā Saṅkalpam

ॐ श्री गोविन्द गोविन्द गोविन्द, आद्य श्री भगवतो महा पुरुषस्य ---------- अस्मिन् वर्तमाने व्यवहारिके प्रभवादि षष्टि सम्वत्सराणां मध्ये, ... सम्वत्सरे, ... अयने, ... ऋतौ, ... मासे, ... पक्षे, ... तिथौ, ... वासरे, ... नक्षत्रे, एवं गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ;–

अस्यानन्त गरुड विष्वक्सेनादि नित्यसूरि परिषत् संसेव्यमानस्य पराङ्कुश परकाल यतिवरादि भक्तैस्सन्तत समर्चित चरण युगलस्य महाजल कमल मध्य परिभ्राम्यमाण अनेक कोटि सूर्य प्रभा समेतस्य श्री-भूमि-नीला कुच कलश विन्यस्त कुङ्कुमाङ्कित वक्षस्थल नायकस्य, शेष-पर्यङ्क-शायिनः, शङ्ख चक्र गदा पद्म खड्ग शार्ङ्ग हस्त विराजितस्य, सौशील्य वात्सल्यादि गुण युक्तस्य श्रीमन् नारायणस्य भगवतो दिव्याज्ञया, भगवत् कैङ्कर्य रूपेण अस्य अशेष चिदाचिद् वस्तु शेषी भूतस्य सत्य ज्ञान अनन्त आनन्द अमल स्वरूपस्य श्रीवल्लभस्य ज्ञान शक्ति बलैश्वर्य वीर्य शक्ति तेजस् सौशील्य वात्सल्य स्वामित्व सर्वज्ञत्व सर्वशक्तत्व परम-कारुणिकत्व कृतित्व कृतज्ञत्व परिपूर्णत्व परमोदारत्व मार्दव आर्जव सौगन्ध्य सौकुमार्यादि गुण गणौघ महार्णवस्य, अभिनव जल-धर सुन्दर दिव्य मङ्गल विग्रहस्य, भगवतो नारायणस्य सान्निध्य सिद्ध्यर्थं _____ मूर्ति प्रतिष्ठाम् अहं करिष्यामि, क्रियापलस्य आत्मगामित्वे करिष्ये ॥

oṁ śrī govinda govinda govinda, ādya śrī bhagavato mahā puruṣasya ---------- asmin vartamāne vyavahārike prabhavādi ṣaṣṭi samvatsarāṇāṁ madhye, ... samvatsare, ... ayane, ... ṛtau, ... māse, ... pakṣe, ... tithau, ... vāsare, ... nakṣatre, evaṁ guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau;–

asyānanta garuḍa viṣvaksenādi nityasūri pariṣat saṁsevyamānasya parāṅkuśa parakāla yativarādi bhaktaissantata samarcita caraṇa yugaḷasya mahājala kamala madhya paribhrāmyamāṇa aneka koṭi sūrya prabhā sametasya śrī-bhūmi-nīlā kuca kalaśa vinyasta kuṅkumāṅkita vakṣasthala nāyakasya, śeṣa-paryaṅka-śāyinaḥ, śaṅkha cakra gadā padma khaḍga śārṅga hasta virājitasya, sauśīlya vātsalyādi guṇa yuktasya śrīman nārāyaṇasya bhagavato divyājñayā, bhagavat kaiṅkarya rūpeṇa asya aśeṣa cidācid vastu śeṣī bhūtasya satya jñāna ananta ānanda amala svarūpasya śrīvallabhasya jñāna śakti balaiśvarya vīrya śakti tejas sauśīlya vātsalya svāmitva sarvajñatva sarvaśaktatva parama-kāruṇikatva kṛtitva kṛtajñatva paripūrṇatva paramodāratva mārdava ārjava saugandhya saukumāryādi guṇa gaṇaugha mahārṇavasya, abhinava jala-dhara sundara divya maṅgaḷa vigrahasya, bhagavato nārāyaṇasya sānnidhya siddhyarthaṁ _____ mūrti pratiṣṭhām ahaṁ kariṣyāmi, kriyāpalasya ātmagāmitve kariṣye ॥

"By the divine command of Lord Narayana, who is eternally served by the assembly of everlasting celestials like Ananta, Garuda, Vishvaksena, and others; whose twin feet are constantly worshipped by the foremost devotees like Parankusa and Parakala; whose radiance is like countless suns in the midst of the great cosmic lotus; who has the mark of kumkum from the breasts of Shri, Bhu, and Neela on his chest; who reclines on the serpent bed of Adishesha; who is resplendent with the conch, discus, mace, lotus, sword, and bow in his hands; who is endowed with virtues like nobility and parental affection; whose divine form is as beautiful as a fresh rain cloud; and who possesses infinite qualities such as omniscience, omnipotence, supreme compassion, gratitude, complete perfection, and supreme generosity:

To achieve the presence of such a Lord Narayana, who is the master of all sentient and non-sentient beings, and whose nature is truth, knowledge, infinity, bliss, and purity, I am establishing this _____ murti (idol/image) with the intent of performing service to the Lord. I will ensure that the result of this action leads to the attainment of my true purpose."

तद् अङ्गत्वेन पुण्याह वाचनं करिष्ये । tad aṅgatvena puṇyāha vācanaṁ kariṣye ।
As an adjunct to this ceremony I shall perform the purification ritual.

4. Vāsudeva Puṇyāha Vācanam
5. Pañcāmṛta Kalaśa Sthāpanam

- *Prepare the kalaśas upon the snapana vedi & Invoke the following*

1. Curd — ॐ नमो भगवते विष्णवे आगच्छागच्छ
oṁ namo bhagavate viṣṇave āgacchāgaccha
2. Milk — ॐ नमो भगवते मधुसूदनाय आगच्छागच्छ
oṁ namo bhagavate madhusūdanāya āgacchāgaccha
3. Honey — ॐ नमो भगवते त्रिविक्रमाय आगच्छागच्छ
oṁ namo bhagavate trivikramāya āgacchāgaccha
4. Sugar — ॐ नमो भगवते वामनाय आगच्छागच्छ
oṁ namo bhagavate vāmanāya āgacchāgaccha
5. Ghee — ॐ नमो भगवते वासुदेवाय आगच्छागच्छ
oṁ namo bhagavate vāsudevāya āgacchāgaccha

- *Offer upacaras and recite;*

ॐ भगवान् पवित्रं वासुदेवः पवित्रं तत् पादौ पवित्रं तत् पादोदकं पवित्रं शतधारं सहस्रधारं अपरिमित धारं अच्छिद्रं अरिष्टं अक्षय्यं अनन्तं अपरिमितं परमं पवित्रं भगवान् वासुदेवः पुनातु ।
oṁ bhagavān pavitraṁ vāsudevaḥ pavitraṁ tat pādau pavitraṁ tat pādodakaṁ pavitraṁ śatadhāraṁ sahasradhāraṁ aparimita dhāraṁ acchidraṁ ariṣṭaṁ akṣayyaṁ anantaṁ aparimitaṁ paramaṁ pavitraṁ bhagavān vāsudevaḥ punātu.

6. Bhagavad śānti Homam

Sankalpam ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ श्री भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण बिम्बस्य मानोन्मामादि न्यूनातिरिक्त प्रायश्चित्तार्थं शन्ति होमं करिष्ये ॥
oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau śrī bhagavad ājñayā bhagavad kaiñkarya rūpeṇa bimbasya mānonmāmādi nyūnātirikta prāyaścittārthaṁ śanti homaṁ kariṣye ॥

On this auspicious day, with the aforementioned qualities and attributes, by the command of the revered Lord, as a service to the Lord, I shall perform the Shanti Homa (peace offering) for the purpose of atonement for any deficiencies or excesses in the measurements and other aspects of the icon.

- *With shami patra and aksata offer seven oblations with each of the vyahrtis.*

Vyāhṛti Homaḥ

ॐ भूः स्वाहा - भूरिदं । ॐ भुवः स्वाहा - भुव-इदं । ॐ सुवः स्वाहा - सुव इदं । ॐ महः स्वाहा - महस इदं । ॐ जनः स्वाहा - जनायेदं । ॐ तपः स्वाहा - तपस इदं । ओगुं सत्यं स्वाहा - सत्यायेदं न मम ॥
oṁ bhūḥ svāhā - bhūr-idaṁ । oṁ bhuvaḥ svāhā - bhuva-idaṁ । oṁ suvaḥ - svāhā suva idaṁ । oṁ mahaḥ svāhā - mahasa idaṁ । oṁ janaḥ svāhā - janāyedaṁ । oṁ tapaḥ svāhā - tapasa idaṁ । oguṁ satyaṁ svāhā - satyāyedaṁ na mama ॥

Puruṣa sūkta Homaḥ

- *Then with the purusa sūktam offer ghee and payasannam[8].*

१. ॐ सहस्र शीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षः सहस्र पात् । स भूमिं विश्वतो वृत्वा । अत्य-तिष्ठद् दशाङ्गुलं स्वाहा ॥
1. oṁ sahasra śīrṣā puruṣaḥ । sahasrākṣaḥ sahasra pāt ।
sa bhūmiṁ viśvato vṛtvā । atya-tiṣṭhad daśāṅgulaṁ svāhā ॥

२. ॐ पुरुष एवेदगुं सर्वं । यद् भूतं यच्च भव्यम् । उतामृतत्व स्येशानः । यद् अन्नेना-तिरोहति स्वाहा ॥
2. oṁ puruṣa evedaguṁ sarvaṁ । yad bhūtaṁ yac ca bhavyam ।
utāmṛtatva syeśānaḥ । yad annenā-tirohati svāhā ॥

३. ॐ एतावानस्य महिमा । अतो ज्यायागुंश्च पूरुषः । पादोऽस्य विश्वा भूतानि । त्रिपाद् अस्यामृतं दिवि स्वाहा ॥
3. oṁ etāvān asya mahimā । ato jyāyāguṁś ca pūruṣaḥ ।
pādo'sya viśvā bhūtāni । tripād asyāmṛtaṁ divi svāhā ॥

४. ॐ त्रिपाद् ऊर्ध्व उदैत् पुरुषः । पादोऽस्येहाभवात् पुनः । ततो विश्वङ् व्यक्रामत् । साशनानशने अभि स्वाहा ॥
4. oṁ tripād ūrdhva udait puruṣaḥ । pādo'syehābhavāt punaḥ ।
tato viśvaṅ vyakrāmat । sāśanānaśane abhi svāhā ॥

५. ॐ तस्माद्विराड् अजायत । विराजो अधि पुरुषः । स जातो अत्यरिच्यत । पश्चाद्भूमिमथो पुरस्स्वाहा ॥
5. oṁ tasmād virāḍ ajāyata । virājo adhi puruṣaḥ ।
sa jāto atyaricyata । paścād bhūmim atho puras svāhā ॥

६. ॐ यत् पुरुषेण हविषा । देवा यज्ञमतन्वत । वसन्तो अस्यासीदाज्यं । ग्रीष्म इध्मः शरधविस्स्वाहा ॥
6. oṁ yat puruṣeṇa haviṣā । devā yajñam atanvata ।
vasanto asyāsīd ājyaṁ । grīṣma idhmaḥ śarad havis svāhā ॥

७. ॐ सप्तास्यासन् परिधयः । त्रिः सप्त समिधः कृताः । देवा यद् यज्ञं तन्वानाः । अबध्नन् पुरुषं पशुं स्वाहा ॥
7. oṁ saptāsyāsan paridhayaḥ । triḥ sapta samidhaḥ kṛtāḥ ।
devā yad yajñaṁ tanvānāḥ । abadhnan puruṣaṁ paśum svāhā ॥

८. ॐ तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन् । पुरुषं जातम् अग्रतः । तेन देवा अयजन्त । साध्या ऋषयश्च ये स्वाहा ॥
8. oṁ taṁ yajñaṁ barhiṣi praukṣan । puruṣaṁ jātam agrataḥ ।
tena devā ayajanta । sādhyā ṛṣayaś ca ye svāhā ॥

९. ॐ तस्माद्यज्ञात् सर्व हुतः । सम्भृतं पृषद् आज्यम् । पषूगुंस्तागुंश्चक्रे वायव्यान् । आरण्यान् ग्राम्याश्च ये स्वाहा ॥
9. oṁ tasmād yajñāt sarva hutaḥ । sambhṛtaṁ pṛṣad ājyam ।
paṣūguṁs tāguṁś cakre vāyavyān । āraṇyān grāmyāśca ye svāhā ॥

१०. ॐ तस्माद्यज्ञात् सर्व हुतः । ऋचः सामानि जज्ञिरे । छन्दागुंसि जज्ञिरे तस्मात् । यजुस्तस्मादजायत स्वाहा ॥
10. oṁ tasmād yajñāt sarva hutaḥ । ṛcaḥ sāmāni jajñire ।
chandāguṁsi jajñire tasmāt । yajus tasmād ajāyata svāhā ॥

११. ॐ तस्मादश्व अजायन्त । ये के चोभयादतः । गवो ह जज्ञिरे तस्मात् । तस्माज्जाता अजा वयस्स्वाहा ॥
11. oṁ tasmād aśva ajāyanta । ye ke cobhayādataḥ ।
gavo ha jajñire tasmāt । tasmāj jātā ajā vayas svāhā ॥

१२. ॐ यत्पुरुषं व्यदधुः । कतिधा व्यकल्पयन् । मुखं किमस्य कौ बाहू । का वूरू पादावुच्येते स्वाहा ॥
12. oṁ yat puruṣaṁ vyadadhuḥ । katidhā vyakalpayan ।
mukhaṁ kim asya kau bāhū । kā vūrū pādāv ucyete svāhā ॥

---

[8] A preparation of 3 parts of milk to 1 part of rice.

१३. ॐ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत् । बाहू राजन्यः कृतः । ऊरू तदस्य यद्वैश्यः । पद्भ्यागुं शूद्रो अजायत स्वाहा ॥
13. oṁ brāhmaṇo'sya mukham āsīt | bāhū rājanyaḥ kṛtaḥ |
ūrū tad asya yad vaiśyaḥ | padbhyāguṁ śūdro ajāyata svāhā ||

१४. ॐ चन्द्रमा मनसो जातः । चक्षोः सूर्यो अजायत । मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च । प्राणाद्वायुर् अजायत स्वाहा ॥
14. oṁ candramā manaso jātaḥ | cakṣoḥ sūryo ajāyata |
mukhād indraś cāgniś ca | prāṇād vāyur ajāyata svāhā ||

१५. ॐ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्य वर्णं तमसस्तु पारे ।
सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः । नामानि कृत्वाऽभिवदन्यदास्ते स्वाहा ॥
15. oṁ vedāham etaṁ puruṣaṁ mahāntam | āditya varṇaṁ tamasas tu pāre |
sarvāṇi rūpāṇi vicitya dhīraḥ | nāmāni kṛtvā'bhivadan yadāste svāhā ||

१६. ॐ धाता पुरस्ताद्यम् उदाजहार । शक्रः प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः ।
तम् एवं विद्वानमृत इह भवति । नान्यः पन्था अयनाय विद्यते स्वाहा ॥
16. oṁ dhātā puras tād yam udājahāra | śakraḥ pravidvān pradiśaś-catasraḥ |
tam evaṁ vidvān amṛta iha bhavati | nānyaḥ panthā ayanāya vidyate svāhā ||

१७. ॐ यज्ञेन यज्ञम् अयजन्त देवाः । तानि धर्माणि प्रथमा-न्यासन्
ते ह नाकं महिमानस्सचन्ते । यत्र पूर्वे साध्यास् सन्ति देवास्स्वाहा
17. oṁ yajñena yajñam ayajanta devāḥ | tāni dharmāṇi prathamā-nyāsan
te ha nākaṁ mahimānas sacante | yatra pūrve sādhyās santi devās svāhā ||

Pañcavyūha Homaḥ

❖ *With the pañcopanisad mantras offer 100 oblations each.*

ॐ षौं नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने वासुदेवाय स्वाहा ॥
oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭhyātmane vāsudevāya svāhā ||
ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने सङ्कर्षणाय स्वाहा ॥
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane saṅkarṣaṇāya svāhā ||
ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय स्वाहा ॥
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane pradyumnāya svāhā ||
ॐ वां नमः पराय निवृत्यात्मने अन्निरुद्धाय स्वाहा ॥
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛtyātmane anniruddhāya svāhā ||
ॐ लां नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय स्वाहा ॥
oṁ lāṁ namaḥ parāya sarvātmane nārāyaṇāya svāhā ||

Viṣṇu Gāyatri Homaḥ

ॐ नारायणाय विद्महे । वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णु प्रचोदयात् स्वाहा ॥
oṁ nārāyaṇāya vidmahe | vāsudevāya dhīmahi | tanno viṣṇu pracodayāt svāhā ||

7. Pūrṇahuti
8. Prārthana

नमस्तुभ्यं भगवते जातवेदस्वरूपिणे । नरायण हव्यस्य भोक्त्रे यज्ञ स्वरूपिणे ।
namastubhyaṁ bhagavate jātavedasvarūpiṇe
narāyaṇa havyasya bhoktre yajña svarūpiṇe |
इष्ट-दैवाय देवानाम्-आत्मने परमात्मने । सन्निधत्स्व चिरं देव प्रतिमायां हिताय नः ॥
iṣṭa-daivāya devānām-ātmane paramātmane |
sannidhatsva ciraṁ deva pratimāyāṁ hitāya naḥ ||

"Salutations to you, O Lord, who is in the form of the all-knowing fire. To Narayana, the enjoyer of oblations, the

embodiment of sacrifice. To the desired deity of the gods, the soul, the supreme soul. Please dwell forever, O Lord, in this image for our welfare."

- *Then cover the bera with darbha and a new cloth, recite the visnu gayatri and offer 16 upacaras to the lord. Tie a sutra of 7 threads stained with tumeric to the right hand of the lord and the left hand of Laksmi.*

जितन्ते पुण्डरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन । नमस्तेऽस्तु हृषीकेश महापुरुष पूर्वज ॥
jitante puṇḍarīkākṣa namaste viśvabhāvana ।
namaste'stu hṛṣīkeśa mahāpuruṣa pūrvaja ॥
Victory to You O Lotus-eyed One, obeisance to the Universal object of meditation,
Obeisance to You Master-of-the-senses, the Great Being that was first manifest.

- *Spread a load of rice in the form of a circle, cover with a cloth and spread til.*
- *cover with another cloth draw a lotus and place the simhasana upon this.*
- *Sprinkle with the punyaha water.*

सुप्रतिष्ठो भव supratiṣṭho bhava

- *And place the icons upon it.*

स्वागतं देव-देवेश विश्वरूप नमस्तुते । शुद्धेऽपि त्वद्-अधिष्ठाने शुद्धिं कुर्मः सहस्वताम् ॥
svāgataṁ deva-deveśa viśvarūpa namastute ।
śuddhe'pi tvad-adhiṣṭhāne śuddhiṁ kurmaḥ sahasvatām ॥

"Welcome, O Lord of lords, ruler of the universe, salutations to you. Although your abode is pure, we perform purification. Please accept this."

- *Offer arghyam, padyam, acamanam, madhuparkam, nirajanam.*
- *In front of the Lord spread out a square heap of rice.*
- *In the four directions establish four kalasas. Recite astra mantra, show surabhi mudra, charge each one with the mūla mantra 100 times.*
- *Repeat svagata mantra, offer arghya, padya, acamanam then repeat visnor nukam and then perform Abhiṣekam*

9. Abhiṣekam

- *Clean the bimbas and establish 6 kalasas in front of them,*
- *Bathe the Bimbas with the following mantras;*

Milk — आप्यायस्व समेतु ते विश्वतस्सोम वृष्णियम् । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥
āpyāyasva sametu te viśvataḥ soma vṛṣṇiyam । bhavā vājasya saṅgathe ।

Yoghurt — दधि क्राविण्णो आकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।
सुरभि नो मुखा करत् प्रण आयूगुंषि तारिषत् ॥
dadhi krāviṇṇo ākāriṣaṁ jiṣṇor aśvasya vājinaḥ ।
surabhi no mukhā karat praṇa āyūguṁṣi tāriṣat ॥

Ghee — शुक्रम् असि ज्योतिर् असि तेजोसि देवो वः सवितोत्-पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण वसो सूर्यस्य रश्मिभिः ॥
śukram asi jyotir asi tejosi devo vaḥ savitot-punātvacchidreṇa pavitreṇa vaso sūryasya raśmibhiḥ ॥

Honey — मधुवाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः
madhuvātā ṛtāyate madhu kṣaranti sindhavaḥ । mādhvīrnaḥ santvoṣadhīḥ ॥

Sugar — ताः शर्करा अभवन् । तच्छर्कराणागुं शर्कर-त्वम् ॥

वृजोवै शर्कराः । पशुरग्निः । यच्छर्कराभिर्-अग्निं परिमिणोति । वज्रेणै वा स्मै पशून् परिगृह्णाति ॥

tāḥ śarkarā abhavan । taccharkarāṇāguṁ śarkara-tvam ॥
vṛjovai śarkarāḥ । paśur-agniḥ । yaccharkarābhir-agniṁ parimiṇoti ।
vajreṇai vā smai paśūn parigṛhṇāti ॥

Phalodakam

याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पणीः" ।
बृहस्पति प्रसूता स्ता नो मुञ्चत्वगुं हसः ॥
yāḥ phalinīr yā aphalā apuṣpā yāśca puṣpaṇīḥ ।
bṛhaspati prasūtā stā no muñcatvaguṁ hasaḥ ॥

Puṣpodaka

पुष्पावतीः प्रसूवतीः फलिनीर् अफला उत ।
अश्वा इव सजित्वरीर् विरुधः पारयिष्णवः ॥
puṣpāvatīḥ prasūvatīḥ phalinīr aphalā uta ।
aśvā iva sajitvarīr virudhaḥ pārayiṣṇavaḥ ॥

10. Netra unmilanam

- *The icons are now screened from public view.*
- *The acarya takes a seat behind the screen and does pranayama.*

लक्ष्मी-नाथ समारम्भां नाथयामुन मध्यमाम् । अस्मताचार्य पर्यन्तां वन्दे गुरु परम्पराम् ॥
lakṣmī-nātha samārambhāṁ nāthayāmuna madhyamām ।
asmat ācārya paryantāṁ vande guru paramparām ॥

- *Spread layers of paddy, rice and sesame on top place two cups one of gold with honey and one of silver with ghee.*
- *Place a silver skewer in each cup.*
- *Cover with a new cloth and sprinkle with punyaha water.*

Saṅkalpaḥ — ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण अस्मिन् प्रतिष्ठाकर्मणि अद्याहं नेत्रोन्मीलनं करिष्ये ॥
oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa asmin pratiṣṭhākarmaṇi adyāhaṁ netronmīlanaṁ kariṣye ॥

- *Invoke Sun in the gold cup*

घृणिः सूर्य आदित्यो न प्रभां वात्यक्षरम् । मधु क्षरन्ति तद् रसम् । सत्यं वै तद् रसम् आपो ज्योती रसोऽमृतम् ब्रह्म भूर्भुवः सुवरोम् ॥
ghṛṇiḥ sūrya ādityo na prabhā vātyakṣaram । madhu kṣaranti tad rasam । satyaṁ vai tad rasam āpo jyotī raso'mṛtam brahma bhūrbhuvaḥ suvarom ॥

- *Invoke moon in the silver cup.*

अप्सु मे सोमो अब्रवीदन्तर्-विश्वानि भेषजा । अग्निञ्च विश्व शंभुवम् आपश्च विश्व भेषजीः ॥
apsu me somo abravīdantar-viśvāni bheṣajā ।
agniñca viśva śaṁbhuvam āpaśca viśva bheṣajīḥ ॥

- *Offer upacaras.*
- *Sanctify the honey with;*

मधुवाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥ मधु नक्तं उतोषसि मधुमत् पार्थिवꣳ रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥ मधु मान्नो वनस्पतिर्मधुमागुं अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु ॥

madhuvātā ṛtāyate madhu kṣaranti sindhavaḥ । mādhvīrnaḥ santvoṣadhīḥ ॥ madhu naktaṁ utoṣasi madhumat pārthivaguṁ rajaḥ । madhu dyaur astu naḥ pitā ॥ madhu mānno vanaspatir madhumāguṁ astu sūryaḥ । mādhvīr gāvo bhavantu ॥

❖ *Take the skewer 8 inches long, dip it in honey with the mantra*

चित्रं देवानाम् उदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आ प्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षꣳ सूर्य आत्मा जगतस्तस्तुषश्च ॥

citraṁ devānām udagādanīkaṁ cakṣur mitrasya varuṇasyāgneḥ ।
ā prā dyāvā-pṛthivī antarikṣagm̐ sūrya ātmā jagatas-tastuṣaśca ॥

❖ *Draw it across the right eye.*

❖ *Sanctify the ghee and repeat the procedure with the left eye;*

तच्चक्षुर्देव-हितं पुरस्ताच्छुक्रम्-उच्चरत् । पश्येम शरदः शतं, जीवेम शरदः शतं, नन्दाम शरदः शतं, मोदाम शरदः शतं, भवाम शरदः शतं, शृणुयाम शरदः शतं, प्रब्रवाम शरदः शतं, अजीताः स्याम शरदः शतं, ज्योक् चा सूर्यं दृशे ॥

taccakṣur deva-hitaṁ purastācchukram-uccarat । paśyema śaradaḥ śataṁ, jīvema śaradaḥ śataṁ, nandāma śaradaḥ śataṁ, modāma śaradaḥ śataṁ, bhavāma śaradaḥ śataṁ, śṛṇuyāma śaradaḥ śataṁ, prabravāma śaradaḥ śataṁ, ajītāḥ syāma śaradaḥ śataṁ, jyok cā sūryaṁ dṛśe ॥

यदाञ्जनं त्रैक-कुदं जातगुं हिमवतस्परि । तेनामृतस्य मूलेनारातिर् जम्भयामसि ॥

yadāñjanaṁ traika-kudaṁ jātaguṁ himavataspari ।
tenāmṛtasya mūlenārātir jambhayāmasi ॥

❖ *Remove the screen and show the maṅgala dravyam,*

Mānasika Pūjā

❖ *Perform mental worship of the Lord;*

ॐ लं पृथिव्यात्मने गन्धं परिकल्पयामि ।	oṁ laṁ pṛthivyātmane gandhaṁ parikalpayāmi ।
ॐ हं आकाशात्मने पुष्पं परिकल्पयामि ।	oṁ haṁ ākāśātmane puṣpaṁ parikalpayāmi ।
ॐ यं वायुरात्मने धूपं परिकल्पयामि ।	oṁ yaṁ vāyurātmane dhūpaṁ parikalpayāmi ।
ॐ रं तेजात्मने दीपं परिकल्पयामि ।	oṁ raṁ tejātmane dīpaṁ parikalpayāmi ।
ॐ वं अमृतात्मने नैवेद्यं परिकल्पयामि ।	oṁ vaṁ amṛtātmane naivedyaṁ parikalpayāmi ।
ॐ सं सर्वात्मने ताम्बूलं परिकल्पयामि ।	oṁ saṁ sarvātmane tāmbūlaṁ parikalpayāmi ।

❖ *Prepare the pañcapātra according to the rites;*

Prāṇa Pratiṣṭha

अस्य श्री प्राण प्रतिष्ठ महा मन्त्रस्य ।	asya śrī prāṇa pratiṣṭha mahā mantrasya ।
ब्रह्म-विष्णु महेश्वरा ऋष्यः ।	brahma-viṣṇu maheśvarā ṛṣyaḥ ।
ऋग्-यजुः साम अथर्वाणि छन्दांसि ।	ṛg-yajuḥ sāma atharvāṇi chandāṁsi ।
सकल सृष्टि-स्थिति-संहार कारिणी प्राण शक्तिः परा देवता ।	sakala sṛṣṭi-sthiti-saṁhāra kāriṇī prāṇa śaktiḥ parā devatā ।

आं बीजम् । ह्रीं शक्तिः । क्रों कीलकम् ।	āṁ bījam । hrīṁ śaktiḥ । kroṁ kīlakam ।
ॐ अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ।	oṁ aṅguṣṭhābhyāṁ namaḥ ।
ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ।	hrīṁ tarjanībhyāṁ namaḥ ।
क्रों मध्यमाभ्याम् नमः ।	kroṁ madhyamābhyām namaḥ ।
आं अनामिकाभ्याम् नमः ।	āṁ anāmikābhyām namaḥ ।
क्रों कर-तल-कर-पृष्ठाभ्याम् नमः ।	kroṁ kara-tala-kara-pṛṣṭhābhyām namaḥ ।
आं हृदयाय नमः ।	āṁ hṛdayāya namaḥ
ह्रीं शिरसे स्वाहा ।	hrīṁ śirase svāhā ।
क्रों शिखायय् वषट् ।	kroṁ śikhāyay vaṣaṭ ।
आं कवचाय हुं ।	āṁ kavacāya huṁ ।
ह्रीं नेत्र-त्रयाय वौषट् ।	hrīṁ netra-trayāya vauṣaṭ ।
क्रों अस्त्राय फट् ।	kroṁ astrāya phaṭ ।

पद्म-प्रिये पद्मिनि पद्म-हस्ते पद्मालये पद्म-दलायताक्षि ।
विश्व-प्रिये विष्णु मनोनुकूले त्वत् पाद पद्मम् मयि सन्निधत्स्व ॥
padma-priye padmini padma-haste padmālaye padma-dalāyatākṣi ।
viśva-priye viṣṇu mano'nukūle tvat pāda padmam mayi sannidhatsva ॥

O Lakshmi with eyes like lotuses and to who lotuses are dear, who holds lotuses in her hands, and dwells within the lotus of the heart, the beloved of the whole world and the one to whom Vishnu conceeds, may your lotus feet always be the object of contemplation for me.

आं ह्रीं क्रों क्रों ह्रीं आं । य र ल व श ष स हों हंसः सोहं सोहं हंसः । अस्यां मूर्तौ जीवस्-तिष्ठतु । अस्यां मूर्तौ सर्वेन्द्रियाणि मनस्-त्वक्-चक्षुः-श्रोत्र-जिह्वा-घ्राण-वाक्-पाणि-पाय-पायुस्थाख्यानि प्राणापान व्यानोदान समानाश्चागत्य सुखम् चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
āṁ hrīṁ kroṁ kroṁ hrīṁ āṁ । ya ra la va śa ṣa sa hoṁ haṁsaḥ sohaṁ sohaṁ haṁsaḥ । asyāṁ mūrtau jīvas-tiṣṭhatu । asyāṁ mūrtau sarvendriyāṇi manas-tvak-cakṣuḥ-śrotra-jihvā-ghrāṇa-vāk-pāṇi-pāya-pāyusthākhyāni prāṇāpāna vyānodāna samānāś-cāgatya sukham ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥

"May life reside in this image. May all the senses—mind, skin, eyes, ears, tongue, nose, speech, hands, feet, excretory and reproductive organs, and the life forces (prana, apana, vyana, udana, and samana)— please be present and dwell here comfortably and for a long time. Svaha (an offering)."

असुनीते पुनरस्मासु चक्षुः पुनः प्राणम् इह नो धेहि भोगम् ।
ज्योक् पश्येम सूर्यम् उच्चरन्तम् अनुमते मृलया नः स्वस्ति ॥
asunīte punar asmāsu cakṣuḥ punaḥ prāṇam iha no dhehi bhogam ।
jyok paśyema sūryam uccarantam anumate mṛḷayā naḥ svasti ॥

O life-giving one, restore our sight once again, restore our breath here for us and grant us enjoyment. May we see the rising sun for a long time. O gracious one, bless us with well-being.

❖ *Touch the whole icon with the muṣṭi.*

ॐ ह्रां ह्रीं क्रौं हंसः ।
अस्य श्रीमन्नारायणस्य महा-लक्ष्म्याश्च इह जीव इह स्थितः सुखेन चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
oṁ hrāṁ hrīṁ krauṁ haṁsaḥ । asya śrīman-nārāyaṇasya mahā-lakṣmyāśca iha jīva iha sthitaḥ sukhena ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥ heart

ॐ आं ह्रीं क्रौं हंसः ।
अस्य श्रीमन्नारायणस्य महा-लक्ष्म्याश्च सर्वेन्द्रियाणि इहागत्य सुखेन चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
oṁ āṁ hrīṁ krauṁ haṁsaḥ ।

asya śrīman-nārāyaṇasya mahā-lakṣmyāśca sarvendriyāṇi ihāgatya sukhena ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥
all organs

ॐ ह्रीं क्रौं हंसः ।

अस्य श्रीमन्नारायणस्य महा-लक्ष्म्याश्च वाङ् मनश्चक्षु श्रोत्र प्राणा इहागत्य सुखेन चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
oṁ hrīṁ krauṁ haṁsaḥ ।
asya śrīman-nārāyaṇasya mahā-lakṣmyāśca vāṅ manaś-cakṣu śrotra prāṇā ihāgatya sukhena ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥ head

ॐ आं ह्रीं क्रौं हंसः ।

अस्य श्रीमन्नारायणस्य महा-लक्ष्म्याश्च वागिहागत्य सुखेन चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥
oṁ āṁ hrīṁ krauṁ haṁsaḥ ।
asya śrīman-nārāyaṇasya mahā-lakṣmyāśca vāg-ihāgatya sukhena ciraṁ tiṣṭhantu svāhā ॥ face

Pañcopaniṣad Nyāsam

ॐ षौं नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने नमः ॥
oṁ ṣauṁ namaḥ parāya parameṣṭhyātmane namaḥ ॥ head

ॐ यां नमः पराय पुरुषात्मने नमः ॥
oṁ yāṁ namaḥ parāya puruṣātmane namaḥ ॥ nose

ॐ रां नमः पराय विश्वात्मने नमः ॥
oṁ rāṁ namaḥ parāya viśvātmane namaḥ ॥ heart

ॐ वां नमः पराय निवृत्यात्मने नमः ॥
oṁ vāṁ namaḥ parāya nivṛtyātmane namaḥ ॥ genitals

ॐ लां नमः पराय सर्वात्मने नमः ॥
oṁ lāṁ namaḥ parāya sarvātmane namaḥ ॥ feet

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
oṁ namo bhagavate vāsudevāya ॥ All organs

ब्रह्माद्याः सकला देवा यन्न स्मर्तुम् अपीश्वराः । स एष भगवान् अद्य मम प्रत्यक्षतां गतः ॥ १ ॥
brahmādyās sakalā devā yanna smartum apīśvarāḥ ।
sa eṣa bhagavān adya mama pratyakṣatāṁ gataḥ ॥ 1 ॥
"All the gods, starting with Brahma, are unable to even think of you, O Supreme Lord. Today, that very Lord has manifested before me."

स्वागतं भगवन् अद्य मां तारयितुं आगतः । धन्योऽस्म्यनुगृहीतोऽस्मि कृतार्थोऽस्मि कृपानिधे ॥ २ ॥
svāgataṁ bhagavan adya māṁ tārayituṁ āgataḥ ।
dhanyo'smy-anugṛhīto'smi kṛtārtho'smi kṛpānidhe ॥ 2 ॥
"Welcome, O Lord, today you have come to liberate me. I am blessed, I am favored, I am fulfilled, O ocean of compassion."

आवाहयामि लक्ष्मीशं परमात्मानम् अव्ययम् । पञ्चोपनिषद् आत्मानं दिव्य मङ्गल विग्रहम् ॥ ३ ॥
āvāhayāmi lakṣmīśaṁ paramātmānam avyayam ।
pañcopaniṣad ātmānaṁ divya maṅgala vigraham ॥ 3 ॥
"I invoke Lakshmi's Lord, the Supreme Being, the imperishable one, the embodiment of the five Upanishads, and the one with a divine and auspicious form."

आतिष्ठताम् इमां मूर्तिं मदनुग्रह काम्यया । श्रिया सार्धं जगन्नाथो दिव्यो नारायण प्रभुः ॥ ४ ॥
ātiṣṭhatām imāṁ mūrtiṁ mad anugraha kāmyayā ।
śriyā sārdhaṁ jagan-nātho divyo nārāyaṇa prabhuḥ ॥ 4 ॥
"May the divine Lord Narayana, the Lord of the universe, along with Shri (Lakshmi), graciously reside in this image for my welfare."

ॐ ॐ ॐ परम धामा-वस्थित मद् अनुग्रह काम्ययोध्यत् आवतार इहा भीमत सिद्धिद मन्त्र शरीर् ॐ नमो नमः ॥

oṁ oṁ oṁ parama dhāmā-vasthita mad anugraha kāmyayodhyat āvatāra ihā bhīmata siddhida mantra śarīr oṁ namo namaḥ ॥

आवाहितो भव । स्थापितो भव । सन्निधो भव । सन्निरुद्धो भव । सन्निहितो भव । अवकुण्टिथो भव । सुप्रीतो भव । सुप्रसन्नो भव । सुमुखो भव । वरदो भव । प्रसीद प्रसीद ॥
āvāhito bhava । sthāpito bhava । sannidho bhava । sanniruddho bhava । sannihito bhava । avakuṇṭitho bhava । suprīto bhava । suprasanno bhava । sumukho bhava । varado bhava । prasīda prasīda ॥

स्वामिन् सर्व-जगनाथ (देवी सर्व-जगन्-नायिके) यावात् चन्द्रार्क-अवसानकम् ।
तावात् त्वं प्रीति भावेन कुम्भे/बिम्बेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥
svāmin sarva-jaganātha (devī sarva-jagan-nāyike) yāvāt candrārka-avasānakam ।
tāvāt tvaṁ prīti bhāvena kumbhe/bimbe'smin sannidhim kuru ॥

"O Lord of the entire universe (O Goddess, ruler of the entire universe), For as long as the sun and moon exist. May you, from love and affection remain present in this image."

- *Darpanam*
- *Dhūpam*
- *Dīpam*
- *Mahā Naivedyam*
- *Puṣpāñjali*
- *Karpura hārati*
- *Mantra puspam*

APPENDIX

AṢṬA-DIKPĀLA PŪJĀ & BHŪTA BALI

१. दैत्य दर्प विनाशाय सहस्राक्षाय धीमते । कुलशव्य ग्रहस्ताय नमस्तेऽस्तु शतक्रतो ॥
daitya darpa vināśāya sahasrākṣāya dhīmate ।
kulaśavya grahastāya namaste'stu śatakrato ॥ 1 ॥

Salutations to you, O Indra, the destroyer of the pride of demons, the thousand-eyed one, the wise, the protector of the lineage of the virtuous, and the performer of a hundred sacrifices.

ॐ इन्द्राय सुराधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । इन्द्र-पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ indrāya surādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । indra-pārṣadebhyo namaḥ ॥

नमो भूतेभ्योऽरिष्ट-कृद्भ्यः सद्भ्योऽसद्भ्यः सद्-असद्भ्यः सर्व गणेभ्यो नमो नमः । साधारणः समुद्दिष्टे मन्त्रः सर्व दिश-स्वयम् । अमुना च बलिं दद्यात् पृथग्-आभ्याम् अनन्तरम् । पूर्वस्यां दिशि भगवतो ये गणाः वज्र-पाणयः श्वेताः श्वेताक्षाः श्वेत-लोहिता — दिव्यन्तरिक्ष-भौमाः पाताल तल वासिनः तेभ्यस्ताभ्यो नमो नमः स्वाहा ॥

namo bhūtebhyo'riṣṭa-kṛdbhyaḥ sadbhyo'sadbhyaḥ sad-asadbhyaḥ sarva gaṇebhyo namo namaḥ । sādhāraṇaḥ samuddiṣṭe mantraḥ sarva diśa-svayam । amunā ca baliṁ dadyāt pṛthag-ābhyām anantaram । pūrvasyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ vajra-pāṇayaḥ śvetāḥ śvetākṣāḥ śveta-lohitā — divyantarikṣa-bhaumāḥ pātāḷa taḷa vāsinaḥ tebhyas tābhyo namo namaḥ svāhā ॥

Salutations to all the beings, both those who cause harm and those who protect, the good and the bad, the existent and the non-existent. Salutations again and again to all the hosts of beings. This common mantra is offered in all directions. With this offering, one should present the oblation separately to each of the beings. In the eastern direction are the hosts of the Lord, who hold the thunderbolt, who are white, with white eyes, and white-red in color — residing in the heavens, the atmosphere, on earth, and in the lower realms (Pātāla). To those beings, salutations, salutations, Svāhā.

ये भूताः पुरः सदो निशाचरा रौद्राः सन्तोऽसन्तः सद्-असन्तो विरूपा विश्व-रूपा महा-रूपा घोर-रूपा मृगास्य विहग्-आननाः पुष्टि-कृतोऽपुष्टि-कृतः कामदाश्च बलिम् इच्छन्तस् तेषां बलिं हरामि महद्भ्यः क्षुद्रकेभ्यः सर्वेभ्यस् तेभ्यस् ताभ्यो नमो नमः ॥

ye bhūtāḥ puraḥ sado niśācarā raudrāḥ santo'santaḥ sad-asanto virūpā viśva-rūpā mahā-rūpā ghora-rūpā mṛgāsya vihag-ānanāḥ puṣṭi-kṛto'puṣṭi-kṛtaḥ kāmadāśca balim icchantas teṣāṁ baliṁ harāmi mahadbhyaḥ kṣudrakebhyas sarvebhyas tebhyas tābhyo namo namaḥ ॥

२. मुखम् यः सर्वे देवानाम् येन हव्य च नीयते । येन प्रवर्तते सर्वं नमस्तस्मै हविर्भुजे ॥
mukham yaḥ sarve devānām yena havya ca nīyate ।
yena pravartate sarvaṁ namas-tasmai havirbhuje ॥ 2 ॥

I salute you, O Lord of Fire, the mouth of all the gods, the one who conveys the oblations and by whom everything revolves.

ॐ अग्नये तेजोधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । अग्नि-पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ agnaye tejodhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । agni-pārṣadebhyo namaḥ ॥

नमो भूतेभ्यो ..... आग्नेयां दिशि भगवतो ये गणाः शक्ति-पाणयो रक्ता रक्ताक्षा रक्त-लोहिता — दिव्यन्तरिक्षम् ..... नमः स्वाहा ।
namo bhūtebhyo ..... āgneyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ śakti-pāṇayo raktā raktākṣā rakta-lohitā — divyantarikṣam ..... namaḥ svāhā ।

ये भूताः अग्नेय सदो ..... नमो नमः ॥ ye bhūtāḥ agneya sado ..... namo namaḥ ॥

३. येन संह्रीयते लोको येन धर्मश्च रक्ष्यते । यस्माद् बिभेति लोकोऽयम् प्रेत-नाथ नमो-स्तु ते ॥

yena saṁhrīyate loko yena dharmaśca rakṣyate ।
yasmād bibheti loko'yam preta-nātha namo-stu te ॥ 3 ॥

I salute you, O Lord of the Dead, the one who protects the Dharma, who terrifies the whole world, and by whom all is eventually taken.

ॐ यमाय धर्मराजाय भगवत् पार्षदाय नमः । यम-पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ yamāya dharmarājāya bhagavat pārṣadāya namaḥ । yama-pārṣadebhyo namaḥ ॥

नमो भूतेभ्यो ……. याम्यायां दिशि भगवतो ये गणाः दण्ड-पाणयः कृष्णाः कृष्णाक्षाः कृष्ण-लोहिता — दिव्यन्तरिक्षम् ……. नमः ॥
namo bhūtebhyo ……. yāmyāyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ daṇḍa-pāṇayaḥ kṛṣṇāḥ kṛṣṇākṣāḥ kṛṣṇa-lohitā — divyantarikṣam ……. namaḥ ॥

ये भूताः दक्षिण सदो …… नमो नमः ॥ ye bhūtāḥ dakṣiṇa sado …… namo namaḥ ॥

४. राक्षसा यातुधानाश्च पिशाचाश्च श्रयन्ति यम् । तस्मै नैर्ऋति-रूपाय रक्षसां पतये नमः ॥
rākṣasā yātudhānāśca piśācāśca śrayanti yam ।
tasmai nirṛti-rūpāya rakṣasāṁ pataye namaḥ ॥ 4 ॥

I salute you, Wrathful Nairriti, Lord of the demons, in whom all the Rakshasas, Yatudhanas and Pisachas take their refuge.

ॐ नैर्ऋतये भूताधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । नैर्ऋति -पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ nirṛtaye bhūtādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । nairṛti -pārṣadebhyo namaḥ ॥

नमो भूतेभ्यो ……. नैर्ऋत्यां दिशि भगवतो ये गणाः कड्ग-पाणयः श्यामा श्यामाक्षाः श्याम-लोहिता — दिव्यन्तरिक्षम् ……. नमः ॥
namo bhūtebhyo ……. nairṛtyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ kaḍga-pāṇayaḥ śyāmā śyāmākṣāḥ śyāma-lohitā — divyantarikṣam ……. namaḥ ॥

ये भूताः नैर्ऋते सदो …… नमो नमः ॥ ye bhūtāḥ nairṛte sado …… namo namaḥ ॥

५. येन संरक्ष्यते सर्वं यस्मिन्सर्वं प्रलीयते । अमोघ-पाश-हस्ताय तदपां पतये नमः ॥
yena saṁrakṣyate sarvaṁ yasmin sarvaṁ pralīyate ।
amogha-pāśa-hastāya tad apāṁ pataye namaḥ ॥ 5 ॥

I salute you, O Lord of the Waters, who carries the peerless noose, who sustains all life and into whom all is dissolved in the end.

वरुणाय जलाधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । वरुण-पार्षदेभ्यो नमः ॥
varuṇāya jalādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । varuṇa-pārṣadebhyo namaḥ ॥

नमो भूतेभ्योऽरिष्ट-कृद्भ्यः सद्भ्योऽसद्भ्यः सद्-असद्भ्यः सर्व गणेभ्यो नमो नमः । साधारणः समुद्दिष्टे मन्त्रः सर्व दिश-स्वयम् । अमुना च बलिं दद्यात् पृथग्-आभ्याम् अनन्तरम् । वारुण्यां दिशि भगवतो ये गणाः वज्र-पाणयः श्वेताः श्वेताक्षाः श्वेत-लोहिता — दिव्यन्तरिक्ष-भौमाः पाताल तल वासिनः तेभ्यस्ताभ्यो नमो नमः स्वाहा ॥

namo bhūtebhyo'riṣṭa-kṛdbhyaḥ sadbhyo'sadbhyaḥ sad-asadbhyaḥ sarva gaṇebhyo namo namaḥ । sādhāraṇaḥ samuddiṣṭe mantraḥ sarva diśa-svayam । amunā ca baliṁ dadyāt pṛthag-ābhyām anantaram । vāruṇyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ vajra-pāṇayaḥ śvetāḥ śvetākṣāḥ śveta-lohitā — divyantarikṣa-bhaumāḥ pātāḷa taḷa vāsinaḥ tebhyas tābhyo namo namaḥ svāhā ॥

ये भूताः वारुण सदो निशाचरा रौद्राः सन्तोऽसन्तः सद्-असन्तो विरूपा विश्व-रूपा महा-रूपा घोर-रूपा मृगास्य विहगाननाः पुष्टि-कृतोऽपुष्टि-कृतः कामदाश्च बलिम् इच्छन्तस्तेषां बलिं हरामि महद्भ्यः क्षुद्रकेभ्यः सर्वेभ्यस्तेभ्यस् ताभ्यो नमो नमः ॥

ye bhūtāḥ vāruṇa sado niśācarā raudrāḥ santo'santaḥ sad-asanto virūpā viśva-rūpā mahā-rūpā ghora-rūpā mṛgāsya vihag-ānanāḥ puṣṭi-kṛto'puṣṭi-kṛtaḥ kāmadāśca balim icchantas teṣāṁ baliṁ harāmi mahadbhyaḥ kṣudrakebhyas sarvebhyas tebhyas tābhyo namo namaḥ ॥

६. ध्रियंते च ह्रियंते च येन प्राणादयः क्रमात् । भूतानां पतये नित्यं नमस्-तस्मै मरुत्-पते ॥ ६ ॥
dhriyante ca hriyante ca yena prāṇādayaḥ kramāt ।
bhūtānāṁ pataye nityaṁ namas-tasmai marut-pate ॥ 6 ॥

I salute you, Lord of the Cosmic Life Force, the master of all living beings, who supports all life through the respiratory process.

ॐ वायवे प्राणाधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । वायु-पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ vāyave prāṇādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । vāyu-pārṣadebhyo namaḥ ॥

नमो भूतेभ्यो ……. वायव्यां दिशि भगवतो ये गणाः अङ्कुश-पीताः पीताक्षाः पीता-लोहिता — दिव्यन्तरिक्षम् ……. नमः ॥
namo bhūtebhyo ……. vāyavyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ aṅkuśa-pītāḥ pītākṣāḥ pītā-lohitā — divyantarikṣam ……. namaḥ ॥

ये भूताः वायवे सदो …… नमो नमः ॥ ye bhūtāḥ vāyave sado …… namo namaḥ ॥

७. नक्षत्राणां तु सर्वेषां सोमो रज प्रकीतितः । गदा पट्ट सहस्ताय सोम-राजाय ते नमः ॥
nakṣatrāṇāṁ tu sarveṣāṁ somo raja prakītitaḥ ।
gadā paṭṭa sahastāya soma-rājāya te namaḥ ॥

Among all the stars, the Moon (Soma) is proclaimed as the ruler. Salutations to you, O king Soma, who wields the mace and the banner with a thousand emblems.

ॐ सोमाय पीयुषाधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । सोम-पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ somāya pīyuṣādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । soma-pārṣadebhyo namaḥ ॥

OR

यत्प्रसादाज्-जगत्सर्वं धनेन परिपूर्यते । यक्ष-गुह्यक-नाथ च धन-नाथ नमोऽस्तु ते ॥ ७ ॥
yat prasādāj-jagat sarvaṁ dhanena paripūryate ।
yakṣa-guhyaka-nātha ca dhana-nātha namo'stu te ॥ 7 ॥

I salute you, O Lord of Wealth, the master of all the Yakshas and Guhyakas, and the one by whose grace the world is filled with prosperity

ॐ कुबेराय यक्षाधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । कुबेर पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ kuberāya yakṣādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । kubera pārṣadebhyo namaḥ ॥
नमो भूतेभ्यो ……. सौम्यां दिशि भगवतो ये गणाः गदा-पाणयः सिताः सिताक्षाः सित-लोहिता — दिव्यन्तरिक्षम् ……. नमः ॥
namo bhūtebhyo ……. saumyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ gadā-pāṇayaḥ sitāḥ sitākṣāḥ sita-lohitā — divyantarikṣam ……. namaḥ ॥
ये भूताः उत्तर सदो …… नमो नमः ॥ ye bhūtāḥ uttara sado …… namo namaḥ

८. येन कालाग्निना लोको युगान्तेष्विव हन्यते । तस्मै ते ब्रह्मणः पुत्र विरूपाक्ष नमोऽस्तु ते ॥
yena kālāgninā loko yugānteṣviva hanyate ।
tasmai te brahmaṇaḥ putra virūpākṣa namo'stu te ॥ 8 ॥

I salute you, O Lord Rudra, the son of Brahma, the one who destroys the universe at the end of time with the fire of Time

ॐ ईशानाय विद्याधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । ईशान-पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ īśānāya vidyādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । īśāna-pārṣadebhyo namaḥ ॥

नमो भूतेभ्योऽरिष्ट-कृद्भ्यः सद्भ्योऽसद्भ्यः सद्-असद्भ्यः सर्व गणेभ्यो नमो नमः । साधारणः समुद्दिष्टे मन्त्रः सर्व दिश-स्वयम् । अमुना च बलिं दद्यात् पृथग्-आभ्याम् अनन्तरम् । ऐशन्यां दिशि भगवतो ये गणाः वज्र-पाणयः श्वेताः श्वेताक्षाः श्वेत-लोहिता — दिव्यन्तरिक्ष-भौमाः पाताल तल वासिनः तेभ्यस् ताभ्यो नमो नमः स्वाहा ॥
namo bhūtebhyo'riṣṭa-kṛdbhyaḥ sadbhyo'sadbhyaḥ sad-asadbhyaḥ sarva gaṇebhyo namo namaḥ । sādhāraṇaḥ samuddiṣṭe mantraḥ sarva diśa-svayam । amunā ca baliṁ dadyāt pṛthag-ābhyām anantaram । aiśanyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ vajra-pāṇayaḥ śvetāḥ śvetākṣāḥ śveta-lohitā — divyantarikṣa-bhaumāḥ pātāḷa taḷa vāsinaḥ tebhyas tābhyo namo namaḥ svāhā ॥

ये भूताः ऐशाने सदो निशाचरा रौद्राः सन्तोऽसन्तः सद्-असन्तो विरूपा विश्व-रूपा महा-रूपा घोर-रूपा मृगास्य विहग्-आननाः पुष्टि-कृतोऽपुष्टि-कृतः कामदाश्च बलिम् इच्छन्तस्तेषां बलिं हरामि महद्भ्यः क्षुद्रकेभ्यः सर्वेभ्यस्तेभ्यस् ताभ्यो नमो नमः ॥

ye bhūtāḥ aiśāne sado niśācarā raudrāḥ santo'santaḥ sad-asanto virūpā viśva-rūpā mahā-rūpā ghora-rūpā mṛgāsya vihag-ānanāḥ puṣṭi-kṛto'puṣṭi-kṛtaḥ kāmadāśca balim icchantas teṣāṁ baliṁ harāmi mahadbhyaḥ kṣudrakebhyas sarvebhyas tebhyas tābhyo namo namaḥ ॥

९. स्रष्टा चराचरस्यास्य लोकस्य प्रपितामहः । आद्यो यः सर्व-भूतानाम् तस्मै लोकात्मने नमः ॥
sraṣṭā carācarasyāsya lokasya prapitāmahaḥ ।
ādyo yaḥ sarva-bhūtānām tasmai lokātmane namaḥ ॥ 9 ॥
Salutations to Him, the Creator of all moving and non-moving beings in this world, the great-grandfather of the universe, the original source of all beings, the soul of the world.

ॐ ब्रह्मणे लोकाधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । ब्रह्म-पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ brahmaṇe lokādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । brahma-pārṣadebhyo namaḥ ॥
नमो भूतेभ्यो ..... ऊर्ध्वायां दिशि भगवतो ये गणाः पद्म-पाणयः सूक्ष्माः सूक्ष्माक्षाः सूक्ष्म-लोहिता — दिव्यन्तरिक्षम् ..... नमः ॥
namo bhūtebhyo ..... ūrdhvāyāṁ diśi bhagavato ye gaṇāḥ padma-pāṇayaḥ sūkṣmāḥ sūkṣmākṣāḥ sūkṣma-lohitā — divyantarikṣam ..... namaḥ ॥

ये भूताः ऊर्ध्वे सदो ..... नमो नमः ॥ ye bhūtāḥ ūrdhve sado ..... namo namaḥ

१०. पन्नगाधि-पतिर् देव अनन्तो नम नामतः । पाताल -वासिने नित्य नाग-राजाय ते नमः ॥
pannagādhi-patir deva ananto nama nāmataḥ ।
pātāḷa-vāsine nitya nāga-rājāya te namaḥ ॥ 10 ॥
Salutations to you, O Lord Ananta, the king of serpents. Salutations to you, the eternal serpent-king who resides in the netherworld (Pātāla).

ॐ अनन्ताय नागाधिपतये भगवत् पार्षदाय नमः । अनन्त-पार्षदेभ्यो नमः ॥
oṁ anantāya nāgādhipataye bhagavat pārṣadāya namaḥ । ananta-pārṣadebhyo namaḥ ॥
नमो भूतेभ्यो ..... अधस्ताद् दिशि भगवतो ये गणाः चक्र-पाणयो धूम्रा धूम्राक्षा धूम्र-लोहिता — दिव्यन्तरिक्षम् ..... नमः ॥
namo bhūtebhyo ..... adhastād diśi bhagavato ye gaṇāḥ cakra-pāṇayo dhūmrā dhūmrākṣā dhūmra-lohitā — divyantarikṣam ..... namaḥ ॥

ये भूताः अधो सदो ..... नमो नमः|| ye bhūtāḥ adho sado ..... namo namaḥ

ABHYUDAYA ŚRĀDDHA

- *Done in the Morning*
- *Acamanam, wear pavitri do pranayama*

Saṅkalpam — गोविन्द गोविन्द गोविन्द आद्य श्रीभगवतो महा-पुरुषस्य श्री विष्णोर्-आज्ञया प्रवर्तमानस्य ..... भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपं भगवत् प्रीत्यर्थं भगवद् प्रतिष्ठोत्सव निमित्तं वसु सत्य संज्ञिक विश्वेदेव पूर्वकम् ..... गोत्राणां प्रपितामही पितामही मातृणां प्रपिता-मह पिता-मह पितृणां वृद्ध प्रमाता-मह प्रमाता-मह माता-महानां एभिरन्यैराभ्युदयिक श्राद्धम् अहं करिष्ये ॥

govinda govinda govinda ādya śrībhagavato mahā-puruṣasya śrī viṣṇor-ājñayā pravartamānasya ..... bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpaṁ bhagavat prītyarthaṁ bhagavad pratiṣṭhotsava nimittaṁ vasu satya saṁjñika viśvedeva pūrvakam ..... gotrāṇāṁ prapitāmahī pitāmahī mātṛṇāṁ prapitā-maha pitā-maha pitṛṇāṁ vṛddha pramātā-maha pramātā-maha mātā-mahānāṁ ebhir anyair ābhyudayika śrāddham ahaṁ kariṣye ॥

- *Invite two brahmins with:*

नान्दी-मुखानां पितृणां माता-महानां कर्तव्य भगव त्प्रतिष्था निमित्त अभ्युदयिके द्वे श्राद्धे वैश्वदेविकौ भवन्तौ माया निमन्त्रितौ ॥
nāndī-mukhānāṁ pitṛṇāṁ mātā-mahānāṁ kartavya bhagava tpratiṣṭhā nimitta abhyudayike dve śrāddhe vaiśvadevikau bhavantau māyā nimantritau ॥

अमुक गोत्राणां प्रपितामही पितामही मातृणां नान्दी-मुखानां अद्य कर्तव्य भगवत् प्रतिष्था निमित्त अभ्युदयिक श्राद्धे भवन्तौ इदं आसनम् ॥ स्वाहा नमः ।
amuka gotrāṇāṁ prapitāmahī pitāmahī mātṛṇāṁ nāndī-mukhānāṁ adya kartavya bhagavat pratiṣṭhā nimitta abhyudayika śrāddhe bhavantau idaṁ āsanam ॥ svāhā namaḥ ॥

अमुक गोत्राणां प्रपितामह पितामह पितृणां नान्दी-मुखानां अद्य कर्तव्य भगवत् प्रतिष्ठा निमित्त अभ्युदयैक श्राद्धे भवन्तौ इदं आसनम् ॥ स्वधा नमः ॥
amuka gotrāṇāṁ prapitāmaha pitāmaha pitṛṇāṁ nāndī-mukhānāṁ adya kartavya bhagavat pratiṣṭhā nimitta abhyudayaika śrāddhe bhavantau idaṁ āsanam ॥ svadhā namaḥ ॥

अमुक गोत्राणां वृद्ध प्रमातामह प्रमातामह मातामहानां प्रपितामह नान्दी-मुखानां अद्य कर्तव्य भगवत् प्रतिष्था निमित्त अभ्युदयिक श्राद्धे भवन्तौ इदं आसनम् ॥ स्वाहा नमः ॥
amuka gotrāṇāṁ vṛddha pramātāmaha pramātāmaha mātāmahānāṁ prapitāmaha nāndī-mukhānāṁ adya kartavya bhagavat pratiṣṭhā nimitta abhyudayika śrāddhe bhavantau idaṁ āsanam ॥ svāhā namaḥ ॥

अस्मिन् कर्तव्य भगवत् प्रतिष्था निमित्त अभ्युदयिक श्राद्धे अभ्युदय संरक्षक श्री माहा-विष्णोः इदं आसनम् । इयं च वृद्धि ॥

asmin kartavya bhagavat pratiṣṭhā nimitta abhyudayika śrāddhe abhyudaya saṁrakṣaka śrī māhā-viṣṇoḥ idaṁ āsanam । iyaṁ ca vṛddhi ॥

मधुवाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥ मधु नक्तं उतोषसि मधुमत् पार्थिवꣳ रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥ मधु मान्नो वनस्पतिर्मधुमागुं अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु ॥
madhuvātā ṛtāyate madhu kṣaranti sindhavaḥ । mādhvīrnaḥ santvoṣadhīḥ ॥ madhu naktaṁ utoṣasi madhumat pārthivaguṁ rajaḥ । madhu dyaur astu naḥ pitā ॥ madhu mānno vanaspatir madhumāguṁ astu sūryaḥ । mādhvīr gāvo bhavantu ॥

ॐ वसु-सत्य संज्ञा विश्वेदेवा एतानि पाद्याचमन गन्ध पुष्पाणि धूप दीप यज्ञोपवीत वासांसि वो नमः ॥ सकल अराधनैः स्वर्चितम् ॥
oṁ vasu-satya saṁjñā viśvedevā etāni pādyācamana gandha puṣpāṇi dhūpa dīpa yajñopavīta vāsāṁsi vo namaḥ ॥ sakala arādhanaiḥ svarcitam ॥

❖ *Offer padyam etc*

ॐ प्रपितामह पितामह पितरः एतानि पाद्याचमन गन्ध पुष्पाणि धूप दीप यज्ञोपवीत वासांसि वो नमः ॥ सकल अराधनैः स्वर्चितम् ॥
oṁ prapitāmaha pitāmaha pitaraḥ etāni pādyācamana gandha puṣpāṇi dhūpa dīpa yajñopavīta vāsāṁsi vo namaḥ ॥ sakala arādhanaiḥ svarcitam ॥

ॐ श्राद्ध संरक्षक श्री महा-विष्णो एतानि पाद्याचमन गन्ध पुष्पाणि धूप दीप यज्ञोपवीत वासांसि वो नमः ॥ सकल अराधनैः स्वर्चितम् ॥
oṁ śrāddha saṁrakṣaka śrī mahā-viṣṇo etāni pādyācamana gandha puṣpāṇi dhūpa dīpa yajñopavīta vāsāṁsi vo namaḥ ॥ sakala arādhanaiḥ svarcitam ॥

Annādi pariśecana kramaḥ

❖ *The parisecanam is done and the food is sprinkled with the gāyatri mantra.*
❖ *Touch the plate with the following mantra;*

पृथिवी ते पात्रं द्यौरपिधानम् ब्रह्मणस्त्वा मुखे जुहोमि स्वाहा ॥
pṛthivī te pātraṁ dyaur apidhānam brahmaṇas tvā mukhe juhomi svāhā ।
इदं विष्णुर् विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढम् अस्य पागुँ सुरे ॥
idaṁ viṣṇur vicakrame tredha nidadhe padam । samūḍham asya pāgm̐ sure ॥

❖ *Near the visvedeva pātra pour out some water with aksata;*

भगवत् प्रतिष्ठाभ्युदयिक श्राद्धे सम्बन्धि वसु सत्य संज्ञिका विश्वेदेवा इदं अन्नं सोपकरणं वो नम ॥
bhagavat pratiṣṭhābhyudayika śrāddhe sambandhi vasu satya saṁjñikā viśvedevā idaṁ annaṁ sopakaraṇaṁ vo nama ॥

❖ *Repeat the proceedure for the mataraḥ brahmins;*

प्रपितामही पितामही मातरः नान्दीमुखा इदं अन्नं सोपकरणं वो नम ॥
prapitāmahī pitāmahī mātaraḥ nāndīmukhā idaṁ annaṁ sopakaraṇaṁ vo nama ॥

❖ *Repeat the proceedure for the pitaraḥ brahmins;*

प्रपितामह पितामह पितरः नान्दीमुखा इदं अन्नं सोपकरणं वो नम ॥
prapitāmaha pitāmaha pitaraḥ nāndīmukhā idaṁ annaṁ sopakaraṇaṁ vo nama ॥

❖ *Repeat the proceedure for the mātāmaha brahmins;*

वृद्ध प्रमातामह मातामहानां नान्दीमुखा इदं अन्नं सोपकरणं वो नम ॥
vṛddha pramātāmaha mātāmahānāṁ nāndīmukhā idaṁ annaṁ sopakaraṇaṁ vo nama ॥

❖ *Repeat the proceedure for the vishnu brahmin;*

श्राद्ध संरक्षक श्री महाविष्णो इदं अन्नं सोपकरणं ते नम ॥
śrāddha saṁrakṣaka śrī mahāviṣṇo idaṁ annaṁ sopakaraṇaṁ te nama ॥
Parisecanam; ॐ भूर्भुवः सुवः सत्यं त्वर्तेन परिसिञ्चामि ॥

oṁ bhūr bhuvaḥ suvas satyaṁ tvartena parisiñcāmi ॥

यज्ञेश्वरो हव्य कव्य समस्त भोक्ता अव्ययात्म हरिरीश्वरोऽत्र ।
तत्सन्निधानादपयान्ति सद्यो रक्षांसि भीता ह्यसुराश्च सर्वे ॥
yajñeśvaro havya kavya samasta bhoktā avyayātma harirīśvaro'tra ।
tatsannidhānādapayānti sadyo rakṣāṁsi bhītā hyasurāśca sarve ॥
त्वां योगिनिश्चिन्तयन्ति त्वां यजन्ति च यज्वनः ।
हव्य कव्य-भुग् अस्माकं स नो विष्णुः प्रसीदतु ॥
tvāṁ yoginiścintayanti tvāṁ yajanti ca yajvanaḥ ।
havya kavya-bhug asmākaṁ sa no viṣṇuḥ prasīdatu ॥
एको विष्णुर् महद् भूतं पृथग् भूतान्यनेकशः ।
त्रीन्लोकान्व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुग् अव्ययः ॥
eko viṣṇur mahad bhūtaṁ pṛthag bhūtāny-anekaśaḥ ।
trīnlokānvyāpya bhūtātmā bhuṅkte viśvabhug avyayaḥ ॥

अनेन श्रीवैष्णवाराधन रूपेण अभ्युदयिक श्राद्धेन वसु सत्य संज्ञिक विश्वेदेव रूपी नान्दीमुख वृद्ध प्रमातामह प्रमातामह मातामह स्वरूपी, नान्दीमुख प्रपितामह पितामह पितृ स्वरूपी, प्रत्यक्ष श्रीमहाविष्णु रूपी सर्वरूपी भगवान् सदेवः श्री जनार्दनः प्रीयताम् ॥

anena śrīvaiṣṇavārādhana rūpeṇa abhyudayika śrāddhena vasu satya saṁjñika viśvedeva rūpī nāndīmukha vṛddha pramātāmaha pramātāmaha mātāmaha svarūpī, nāndīmukha prapitāmaha pitāmaha pitṛ svarūpī, pratyakṣa śrīmahāviṣṇu rūpī sarvarūpī bhagavān sadevaḥ śrī janārdanaḥ prīyatām ॥

Āpośanam; अमृतोपस्तरणमसि स्वाहा amṛtopastaraṇamasi svāhā

Prāṇāhuti;

प्राणाय स्वाहा । अपानाय स्वाहा । व्यानाय स्वाहा । उदानाय स्वाहा । समानाय स्वाहा ॥

prāṇāya svāhā । apānāya svāhā । vyānāya svāhā । udānāya svāhā । samānāya svāhā ॥

- *Then give them water in their hands;.*
- *While they are eating the mantra ratnas should be chanted.*
- *When they have been satisfied give them water to drink and chant;*

मधुवाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥ मधु नक्तं उतोषसि मधुमत् पार्थिवगुं रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥ मधु मान्नो वनस्पतिर्मधुमागुं अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु ॥
madhuvātā ṛtāyate madhu kṣaranti sindhavaḥ । mādhvīrnaḥ santvoṣadhīḥ ॥ madhu naktaṁ utoṣasi madhumat pārthivaguṁ rajaḥ । madhu dyaur astu naḥ pitā ॥ madhu mānno vanaspatir madhumāguṁ astu sūryaḥ । mādhvīr gāvo bhavantu ॥

- *Then offer them water for uttaraposanam*

अमृतोपस्तरणमसि amṛtopastaraṇamasi

- *In front of the visvedeva brahmins pour out ksirayavodakam with devatirtham.*

विश्वेदेवाः प्रियन्ताम् । नान्दीमुखापितरः प्रियन्ताम् । नान्दीमुखामातामहाः प्रियन्ताम् । विष्णु प्रियताम् ।

viśvedevāḥ priyantām । nāndīmukhāpitaraḥ priyantām । nāndīmukhāmātāmahāḥ priyantām । viṣṇu priyatām ।

- *Then give the brahmins permission to rise and wash their hands and mouths.*
- *They take their seats again and the yajamana offers them betel, fruit and daksina.*
- *The brahmins chant the following blessing;*

दातारो वोऽभिवर्धतां वेदाः सन्ततिरेव वः । श्रद्धा च वो मा व्यपगात् बहु देयं च वो अस्तु ॥
dātāro vo'bhivardhatāṁ vedās santatireva vaḥ |
śraddhā ca vo mā vyapagāt bahu deyaṁ ca vo astu ||

अन्नं च वो बहु भवेद् अतिथींश्च लभध्वम् । याचितारश्च वस्सन्तु मा च याचध्वम् कञ्चन ॥
annaṁ ca vo bahu bhaved atithīṁśca labhadhvam |
yācitāraśca vassantu mā ca yācadhvam kañcana ||

वाजे वाजे ऽवत वाजिनो नो धनेषु विप्रा अमृता ऋतज्ञाः ।
अस्य मध्वः पिबत मादयध्वं तृप्ता यात पथिभिर् देवयानैः ॥
vāje vāje 'vata vājino no dhaneṣu viprā amṛtā ṛtajñāḥ |
asya madhvaḥ pibata mādayadhvaṁ tṛptā yāta pathibhir devayānaiḥ ||

प्रमादात् कुर्वताम् कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् । स्मरणादेव तद् विष्णोः संपूर्णं स्यातिति श्रुतिः ॥
pramādāt kurvatām karma pracyavetādhvareṣu yat |
smaraṇād eva tad viṣṇoṣ saṁpūrṇaṁ syāt iti śrutiḥ ||

विश्वेदेवाः प्रियन्ताम् । नान्दीमुखापितरः प्रियन्ताम् । नान्दीमुखामातामहाः प्रियन्ताम् । विष्णु प्रियताम् ।

viśvedevāḥ priyantām | nāndīmukhāpitaraḥ priyantām | nāndīmukhāmātāmahāḥ priyantām | viṣṇu priyatām |

❖ *The acarya, ritviks and the yajamana proceed to the prasad with maṅgala veda ghosa, purnakumbha and kanya in front.*

KARMĀṄGA ABHYUDAYA [NĀNDĪ]

ॐ एको विष्णुर् महद् भूतं पृथक् भूतान्यनेकशः ।
त्रीन् लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुग् अव्ययः ॥
oṁ eko viṣṇur mahad bhūtaṁ pṛthak bhūtāny anekaśaḥ |
trīn lokān vyāpya bhūtātmā bhuṅkte viśvabhug avyayaḥ ||

Vishnu is the unique and unparalleled deity in that he pervades the great elements of different kinds and the three worlds of existence. He is the Supersoul of all beings and their Protector. He transcends all of them and is not touched by their defects thus He enjoys supreme bliss.

Saṅkalpaḥ हरिः ॐ तत्सत् । गोविन्द ……॥ सङ्कल्पित कर्माङ्गतया अभ्युदयं हिरण्य-रूपेण अद्य करिष्ये ॥ अप उपस्पृश्य ॥
Hariḥ oṁ tatsat | govinda …….. saṅkalpita karmāṅgatayā abhyudayaṁ hiraṇya-rūpeṇa adya kariṣye ॥ apa upaspṛśya ॥

On this auspicious day with the sanction of the Supreme Being and as service to Him alone, [in order to absolve myself of all sins and to please the Supreme Lord] I now, as an ancilliary to ……. perform the memorial rite to my ancestors through charity.

अस्य कुमरस्य ……॥ संस्कारे अङ्गभूते अस्मिन् अभ्युदये सत्य-वसु संज्ञकानां विश्वेषां देवानाम् इदम् आसनम्
asya kumarasya …….. saṁskāre aṅgabhūte asmin abhyudaye satya-vasu saṁjñakānāṁ viśveṣāṁ devānām idam āsanam (2 brahmins)

अस्य कुमारस्य …॥ अस्मिन् अभ्युदये कुमारस्य जनकस्य प्रपितामहि पितामहि मात्रुनां इदम् आसनम्।
asya kumārasya ….. asmin abhyudaye kumārasya janakasya prapitāmahi pitāmahi mātrunāṁ idam āsanam. (2 brahmins)

अस्य कुमारस्य …॥ अस्मिन् अभ्युदये कुमारस्य जनकस्य प्रपितामह पितामह पित्रुनां इदम् आसनम्।
asya kumārasya ….. asmin abhyudaye kumārasya janakasya prapitāmaha pitāmaha pitrunāṁ idam

āsanam. (2 brahmins)

अस्य कुमारस्य …॥ अस्मिन् अभ्युदये कुमारस्य जनन्याः प्रपितामह पितामह पित्रुनां इदम् आसनम्।

asya kumārasya ….. asmin abhyudaye kumārasya jananyāḥ prapitāmaha pitāmaha pitrunāṁ idam āsanam. (2 brahmins)

नान्दी संरक्ष श्री महा विष्णोः इदं आसनम्

nāndī saṁrakṣa śrī mahā viṣṇoḥ idaṁ āsanam (1 brahmin)

❖ *take betel and akṣata —*

हिरण्यगर्भ गर्भस्थं हेम बीज विभावसोः । अनन्त पुण्य फलदम् अतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

hiraṇyagarbha garbhasthaṁ hema bīja vibhāvasoḥ ।
ananta puṇya phaladam ataḥ śāntiṁ prayaccha me ॥

अस्य कुमरस्य ……॥ संस्कारे अङ्गभूते अस्मिन् अभ्युदये सत्य-वसु संज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यो नान्दी मुखेभ्यः

asya kumarasya …….. saṁskāre aṅgabhūte asmin abhyudaye satya-vasu saṁjñakebhyo viśvebhyo devebhyo nāndī mukhebhyaḥ

अस्य कुमारस्य …॥ अस्मिन् अभ्युदये कुमारस्य जनकस्य प्रपितामहि पितामहि मात्रुभ्यः

asya kumārasya ….. asmin abhyudaye kumārasya janakasya prapitāmahi pitāmahi mātrubhyaḥ)

अस्य कुमारस्य …॥ अस्मिन् अभ्युदये कुमारस्य जनकस्य प्रपितामह पितामह पित्रुभ्यः

asya kumārasya ….. asmin abhyudaye kumārasya janakasya prapitāmaha pitāmaha pitrubhyaḥ

अस्य कुमारस्य …॥ अस्मिन् अभ्युदये कुमारस्य जनन्याः प्रपितामह पितामह पित्रुभ्यः

asya kumārasya ….. asmin abhyudaye kumārasya jananyāḥ prapitāmaha pitāmaha pitrubhyaḥ

नान्दी संरक्ष श्री महा विष्णेवे च इदम् हिरण्यरूप नान्दी श्राद्धेन सत्यवसु संज्ञिक विश्वेदेवस्वरूपी प्रपितामहि पितामहि मात्रु स्वरूपी मातुः प्रपितामह पितामह पित्रु-स्वरूपि, नान्दि सम्रक्षक विष्णु-स्वरूपिसर्वाकारो भगवान् सदेवः श्री वैष्णवेभ्यः तेभ्यः तेभ्यः संप्रददे न मम । अच्युत प्रियताम् ।

nāndī saṁrakṣa śrī mahā viṣṇeve ca idam hiraṇyarūpa nāndī śrāddhena satyavasu saṁjñika viśvedevasvarūpī prapitāmahi pitāmahi mātru svarūpī mātuḥ prapitāmaha pitāmaha pitru-svarūpi, nāndi samrakṣaka viṣṇu-svarūpisarvākāro bhagavān sadevaḥ śrī vaiṣṇavebhyaḥ tebhyaḥ tebhyaḥ saṁpradade na mama । acyuta priyatām ।

इयꣳच वृद्धिः । इडा॑ देव॒हूर् मनु॑र्य॒ज्ञनीः बृह॒स्पति॑ः उक्ता॒म॒दा॒नि श॒ꣳगुं सि॒ष॒त् विश्वे॑दे॒वः सू॒क्त॒-वाचः पृथि॑वि मातर्मा मा॑ हिꣳसीः मधु॑ मनिष्ये मधु॑ जनिष्ये मधु॑ वक्ष्यामि मधु॑ वदिष्यामि मधु॑-मतिं देवे॒भ्यः वाच॑मुद्यासꣳशु॒श्रु॒षे॒ण्या॑ म॒नु॒ष्ये॑भ्यस्तं मा॑ दे॒वा अ॑वन्तु शोभाय॑इ प॒ि॒तरो॑ऽनु॑मदन्तु ॥

iya॑ñca vṛddhiḥ । iḍā॑ deva॒hūr manu॑r yajña॒nīḥ bṛha॒spati॑ḥ ukta॒ma॒dā॒ni śa॒guṁ si॒ṣa॒t viśve॑de॒vaḥ sū॒kta॒-vāca॑ḥ pṛthivi mātar mā mā॑ higuṁ sī॒ḥ madhu॑ manisye madhu॑ janisye madhu॑ vakṣyāmi ma॒dhu॑ vadiṣyāmi ma॒dhu॑-matiṁ deve॒bhyaḥ vāca॑m udyāsaguṁ śuśru॒ṣe॒ṇyā॑ṁ ma॒nu॒ṣye॑bhyas taṁ mā॑ de॒vā a॑vantu śobhāya॑i pi॒taro'nu॑madantu ॥

Ida summons the gods, Manu leads the sacrifice, Brihaspati recites the chants and acclamations. The All-gods recite the hymns, O Earth Mother do not harm me. Of sweetness shall I think, sweetness shall I produce, sweetness shall I proclaim, sweetness shall I speak, may I utter speech full of sweetness for the gods and acceptable to men, may the gods aid me to radiance may the manes rejoice in me. TS.3.3.2

इडा॒ एहि॑ । अ॑दिति॒ एहि॑ । सर॑स्व॒त्येहि॑ । शोभनं शोभनम् ॥

iḍā॒ ehi॑ । a॑diti॒ ehi॑ । sara॑sva॒tyehi॑ । śobhanaṁ śobhanam ।।

Come O Ida! Come Sarasvati! May all be well

❖ *Offer, rice, bananas, betel and money to the priests.*

❖ *Perform puṇyāhavācanam*

अभ्युदय कर्माङ्गं तदङ्गम् पुण्याह वाचनं करिष्ये ।

abhyudaya karmāṅgaṁ tadaṅgam puṇyāha vācanaṁ kariṣye ।

स्वामिनः मया हिरण्येन कृतं अभ्युदयिकं संपन्नम् । [सुसंपन्नम्] ॥

svāminaḥ mayā hiraṇyena kṛtaṁ abhyudayikaṁ saṁpannam । [susaṁpannam] ॥

May this memorial rite to my ancestors done through these offerings be acceptable.

NAVA (9) KALAŚA SNAPANA VIDHIḤ

7	4	8
3	1	5
6	2	9

	dravya		deva invoked	mantra
1	ghee	clarified butter	vāsudeva	ghṛtasnāteti
2	pādyam	water for feet	viṣṇu	nārāyaṇāya vidmahe
3	arghyaṁ	water for hands	madhusūdana	tadviṣṇoḥ paramaṁ
4	ācamanaṁ	water for sipping	trivikrama	na te viṣṇo
5	panñcagavyaṁ	5 products of cow	vāmana	viṣṇo karmāṇi
6	dadhi	yoghurt	śrīdhara	dadhi krāviṇṇo
7	kṣīraṁ	milk	hṛṣikeśa	āpyāyasva sameti
8	madhu	honey	padmanābha	madhuvāta ṛtāyate
9	phalāni	fruit juice	dāmodara	yāḥ phalānī

SARVATO RAKṢAṆĪYA CAṆḌĀDI ĀVĀHANAM

Sankalpam - ॐ एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ श्री भगवद् आज्ञया भगवद् कैङ्कर्य रूपेण अस्मिन् भगवत् प्रतिष्ठा रूप कर्मणि सर्वतो रक्षार्थं चण्डादीन् आवाहयिष्ये ।

oṁ evaṁ pūrvokta guṇa viśeṣaṇa visiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau śrī bhagavad ājñayā bhagavad kaiṅkarya rūpeṇa asmin bhagavat pratiṣṭhā rūpa karmaṇi sarvato rakṣārthaṁ caṇḍādīn āvāhayiṣye ।

East —	चण्डाय नमः — प्रचण्डाय नमः ।	caṇḍāya namaḥ — pracaṇḍāya namaḥ ।
South —	भद्राय नमः — सुभद्राय नमः ।	bhadrāya namaḥ — subhadrāya namaḥ ।
West —	जयाय नमः — विजयाय नमः ।	jayāya namaḥ — vijayāya namaḥ ।
North —	धात्रे नमः — विधात्रे नमः ।	dhātre namaḥ — vidhātre namaḥ ।
East —	कुमुदाय नमः — कुमुदाक्षाय नमः ।	kumudāya namaḥ — kumudākṣāya namaḥ ।
South —	पुण्डरीकाक्षाय नमः — वामनाय नमः ।	puṇḍarīkākṣāya namaḥ — vāmanāya namaḥ ।
West —	शङ्कुकर्णाय नमः — सर्वनेत्राय नमः ।	śaṅkukarṇāya namaḥ — sarvanetrāya namaḥ ।
North —	सुमुखाय नमः — सुप्रतिष्ठाय नमः ।	sumukhāya namaḥ — supratiṣṭhāya namaḥ ।
east —	विमलायै चामर-हस्तायै नमः ।	vimalāyai cāmara-hastāyai namaḥ ।
agneya —	औत्कर्षिण्यै चामर-हस्तायै नमः ।	utkarṣiṇyai cāmara-hastāyai namaḥ ।
south —	ज्ञानायै चामर-हस्तायै नमः ।	jñānāyai cāmara-hastāyai namaḥ ।
nairrti —	क्रियायै चामर-हस्तायै नमः ।	kriyāyai cāmara-hastāyai namaḥ ।
west —	प्रह्व्यै चामर-हस्तायै नमः ।	prahvyai cāmara-hastāyai namaḥ ।
vayavya —	सत्यायै चामर-हस्तायै नमः ।	satyāyai cāmara-hastāyai namaḥ ।
north —	ईशानायै चामर-हस्तायै नमः ।	īśānāyai cāmara-hastāyai namaḥ ।
aiśānya —	अनुग्रहायै चामर-हस्तायै नमः ।	anugrahāyai cāmara-hastāyai namaḥ ।

east —	ॐ अनन्ताय नागराजाय नमः ।	oṁ anantāya nāgarājāya namaḥ ।
agneya —	ॐ विहगेशाय नमः ।	oṁ vihageśāya namaḥ ।
south —	ॐ विश्वक्सेनाय नमः ।	oṁ viśvaksenāya namaḥ ।
nairrti —	ॐ सुदर्शनाय हेतिराजाय नमः ।	oṁ sudarśanāya hetirājāya namaḥ ।
west —	ॐ पाञ्चजन्याय शङ्खाधिपतये नमः ।	oṁ pāñcajanyāya śaṅkhādhipataye namaḥ ।
vayavya —	ॐ कौमोदक्यै गदाधिपतये नमः ।	oṁ kaumodakyai gadādhipataye namaḥ ।
north —	ॐ नन्दकाय खड्गाधिपतये नमः ।	oṁ nandakāya khaḍgādhipataye namaḥ ।
aiśānya —	ॐ शार्ङ्गाय चापाधिपतये नमः ।	oṁ śārṅgāya cāpādhipataye namaḥ ।

❖ *Offer pañcopacāra and then balis.*

BĀLĀLAYA PRATIṢṬHA.

- *On the appointed spot erect the provisional shrine.*
- *Make 16 pithas around the bālālayam for the dikpālas and dvārapālas*

1. Anujña.
2. Viśvaksena Pūjā
3. Puṇyāha Vācanam
4. Aṅkūr ārpaṇam
5. Mahākumbha Sthāpanam
6. śānti Homam
7. dikpālaka āvāhanam

JĪRṆODHĀRA VIDHIḤ

- *The yajamāna should offer respects to the Agama scholars and then inform the Deity and take his permission.*

आलयम् (मन्दिरम्) इदं देवोः स्थापितं पूर्व सूरिभिः । पूज्यमानेऽअङ्ग वैकल्ये दूषणं चेह वर्तते ॥ १ ॥
ālayam (mandiram) idaṁ devoḥ sthāpitaṁ pūrva sūribhiḥ ।
pūjyamāne'aṅga vaikalye dūṣaṇaṁ ceha vartate ॥ 1 ॥

"This temple was established by the wise ones of the past for the deity. When worshiped, any defect in the limbs (of the deity or structure) becomes a blemish here."

अस्य जीर्णस्य मन्दिरस्य चोद्धारं कर्तुम् उद्यमे । आगमस्य वशात् कर्तुं व्यवसायम् उपास्महे ॥ २ ॥
asya jīrṇasya mandirasya coddhāraṁ kartum udyame ।
āgamasya vaśāt kartuṁ vyavasāyam upāsmahe ॥ 2 ॥

"In the endeavor to renovate this dilapidated temple, we adhere to the tradition (scriptures). With the guidance of the Agama (scriptures), we engage in this task."

अस्य आलयस्य चोद्धारं कर्तुम् इच्छामि संप्रति । भवन्तो नोऽनुज्ञानं तु भवद् आज्ञां करोम्यहम् ॥ ३ ॥
asya ālayasya coddhāraṁ kartum icchāmi saṁprati ।
bhavanto no'anujñānaṁ tu bhavad ājñāṁ karomyaham ॥ 3 ॥

"Presently, I wish to undertake the renovation of this temple. Kindly grant me your permission; I shall act according to your command."

Sankalpam. हरिः ॐ तत्सत् ..... अस्य यजमानस्य उपात समस्त दुरित क्षय द्वारा श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थम्, जीर्णादि दोष दुष्ट मन्दिरस्य जीर्णोद्धारं करिष्ये ॥
hariḥ oṁ tatsat ..... asya yajamānasya upāta samasta durita kṣaya dvārā śrī parameśvara prītyartham, jīrṇādi doṣa duṣṭa mandirasya jīrṇoddhāraṁ kariṣye ॥

"For the satisfaction of Lord Parameshwara and the destruction of all sins of this patron, I shall undertake the renovation of the dilapidated and defective temple."

इमम् बेरम् अर्थम् उच्छित काले नूतन मन्दिरे (बालालये) प्रतिष्ठापयामि ॥
imam beram artham ucchita kāle nūtana mandire (bālālaye) pratiṣṭhāpayāmi ॥

"During the time of the renovation, I shall install this deity in a new temple."

Śānti homa

- *Prepare the sthaṇḍila and offer dūrva and madhu 108 times with the vyāhṛtis.*

Pīṭha-mocanam

आवाहनं न जानामि नैव जानामि त्वद् अर्चनम् । विसर्जनं न जानामि क्षमस्व परमेश्वर ॥ १ ॥
āvāhanaṁ na jānāmi naiva jānāmi tvad arcanam ।
visarjanaṁ na jānāmi kṣamasva parameśvara ॥ 1 ॥

"I do not know the invocation, nor do I know your worship. I do not know the dismissal; forgive me, O Parameshwara."

अन्यथा शरणं नास्ति त्वम् एव शरणम् मम । तस्मात् कारुण्य भावेन क्षमस्व परमेश्वर ॥ २ ॥
anyathā śaraṇaṁ nāsti tvam eva śaraṇam mama ।
tasmāt kāruṇya bhāvena kṣamasva parameśvara ॥ 2 ॥

"There is no other refuge; you alone are my refuge. Therefore, with a compassionate heart, forgive me, O Parameshwara."

ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि यथोक्तं न कृतं यदि । तत् सर्वं पूर्णम् एवाऽस्तु त्वत् प्रसादात् देवोत्तम ॥ ३ ॥
jñānato'jñānato vāpi yathoktaṁ na kṛtaṁ yadi ।
tat sarvaṁ pūrṇam evā'stu tvat prasādāt devottama ॥ 3 ॥

"If anything prescribed has not been done, either knowingly or unknowingly, let it all be considered as complete by your grace, O supreme deity."

कियन्तं कालम् एतस्मिन् अल्प-गेहे देवोत्तम । निवासं कुरु देवेश कल्पिते अन्य मन्दिरे ॥ ४ ॥
kiyantaṁ kālam etasmin alpa-gehe devottama ।
nivāsaṁ kuru deveśa kalpite anya mandire ॥ 4 ॥

"O supreme deity, for a certain period, please reside in this humble abode while another temple is being prepared for you."

अद्य प्रभृति देवेश द्वादशाब्द अवधि प्रभो त्वद् अन्यान् केशवादिंश्च वासुदेवो'नुमन्यते ॥ ५ ॥
adya prabhṛti deveśa dvādaśābda avadhi prabho
tvad anyān keśavādiṁśca vāsudevo'numanyate ॥ 5 ॥

"O lord of the gods, from today onwards, for a period of twelve years, Lord Vāsudeva permits other deities like Keshava to reside here."

भगवन् देव देवेश अखिलाण्ड जगत् पति । नीचालयम् अहं कर्तुं बिंबञ्चापि मनोहरम् ।
वाञ्छामि तव देवेश तद् अनुज्ञातुम् अर्हसि ॥ ६ ॥
bhagavan deva deveśa akhilāṇḍa jagat pati ।
nīcālayam ahaṁ kartuṁ biṁbañcāpi manoharam ।
vāñchāmi tava deveśa tad anujñātum arhasi ॥ 6 ॥

"O Lord, god of gods, lord of the entire universe, I wish to create a new temple and a beautiful idol. Please grant me your permission for this, O Lord."

- *Invoke the prāṇas into the mahākumbha and the vardhanī-kumbha.*
- *Then with a turban tied, the ācārya should take a golden plough and release the aṣṭha-bandhanam while reciting the mūla-mantra*
- *Cover the Icon with a new cloth and remove it.*
- *There should be chanting and veda ghoṣa as the Icon is carried to the bālālayam or storage facility.*
- *Place the proxy kāṣṭha vigraha on the pīṭha*

Prārthana:

आ मूल बिम्बात् आगच्छ सीद अस्मिन् काष्ठ-विग्रहे । पूजां ग्रहीष्व भगवन् अस्मिन्स्तव बाल-मन्दिरे ॥
ā mūla bimbāt āgaccha sīda asmin kāṣṭha-vigrahe ।
pūjāṁ grahīṣva bhagavan asmins tava bāla-mandire ॥

"Come forth from the original mūrti and reside in this wooden figure. Accept the worship, O Lord, in this temporary temple of yours."

- *Perform prāṇa-pratiṣṭha.*
- *Offer upacāras and mahā-haviḥ to the Lord and then perform homa with puruṣa sūktam.*

- *Offer balis to the parivāra deities.*
- *Śānti Homa.*
- *Uttarāṅgam*
- *Ṣoḍaśopacāra pūjā*
- *Nirājanam*
- *Śanti pāṭhaḥ*
- *Āśirvādam.*

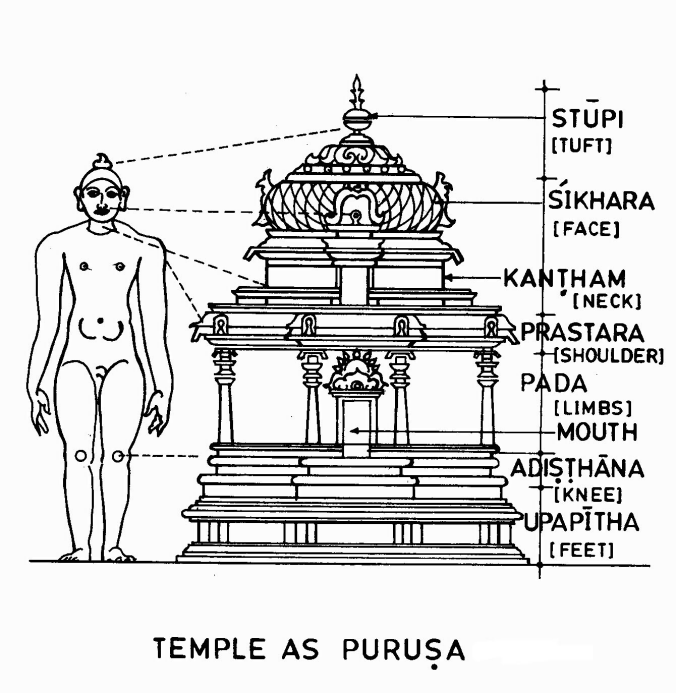

TEMPLE AS PURUṢA

REQUIREMENTS FOR KUMBHA ABHIṢEKAM

The following amounts are the bare minimum and must be adjusted for the number of icons being consecrated and the number of fires being used.

Groceries

coconuts [with husk]	150 +	☐	Mop head (for wicks)	1	☐
bananas	3 Boxes	☐	Sesame oil (lamps)	4 litre	☐
fruit [seasonal]	1 Box ea.	☐	Matches / lighters	5	☐
betel nuts	150	☐	Sugar candy	1 kg	☐
betel leaves	50 pkts	☐	Mustard seeds	500gms.	☐
flowers	50 bunch	☐	Jaggery	5 kgs	☐
turmeric powder	2 kg	☐	Clay saucers (palikas)	12	☐
Barley	2 kg	☐	Cotton 5 colours	1 reel	☐
Rice flour	10 kg	☐	Raksha sutra	1 Ball	☐
Paddy rice	20 kg	☐	white cloth	20 mtr	☐
Rice (white)	50 kg	☐	yellow cloth	6 mtr	☐
Laja (puffed rice)	10 kgs	☐	blue cloth	4 mtr	☐
Sesame (black)	20 kg	☐	Ghee	50 kg	☐
navadhanyam	1 kg	☐	Dates	2 Kg	☐
Lotus seeds	1 kg	☐	Urad & mung flour	2 kgs	☐
Sandalwood powder	10 boxes	☐	Camphor blocks	20 boxes	☐
Incense sticks	30 pkt	☐	Samrani	500gms	☐

Parimala Dravya

mace	200 gms	☐	cardamon	200 gms	☐
nutmeg	200 gms	☐	cloves	200 gms	☐
cinnamon	200 gms	☐	paccha karpuram	50 gms	☐

Extra Seeds for Ankur Arpanam

horse-gram (kolutthu)	200 gms	☐	Corn	200 gms	☐
Mung Beans	200 gms	☐	Pepper	200 gms	☐

Hardware

kumbhas	50	☐	large mirrors	2	☐
umbrellas ceremonial	3	☐	small mirrors	2	☐
large water container	1	☐	bricks for kundas	500 +	☐
gold/silver skewer 8"	1	☐	conch shell	1	☐
small gold/silver cups	2	☐	dhotis	10	☐
nava ratnas	9	☐	silk sari or chadar	2	☐
dollar coins	500	☐	spade small	1	☐
yantras for deities		☐	Kumbha vastrams	50	☐

Additional Requirements

bamboo poles x 12 feet	16	☐	banana leaves	20	☐
bamboo poles	8	☐	mango leaves	plenty	☐
cow dung	1 kg	☐	wood - truck load		☐
cow urine	1 litr	☐	building-sand —	10 kgs	☐
durva grass	bunch	☐	bamboo rice		☐
Potting mix	2kgs	☐	ashtha bandhana		☐

For Mandala

White Rice	5 kgs	☐	Mung Dahl (green)	5 kgs	☐
Urad dahl (black)	5 kgs	☐	Masur Dahl (red)	5 kgs	☐
Channa (yellow)	5 kgs	☐	wood - truck load		☐

Abhishekham

Sugar	5 kgs	☐	Milk	10 ltrs	☐
yoghurt	5 kgs	☐	Honey	2 kgs	☐
Rose Water	20 btls	☐	Fruit Juice	10 ltrs	☐

Flags — triangular, red, yellow, blue and white.

Pātras

10 kumbhas for dipalakas.
8 kumbhas for gateways.
1 soma kumbha
6 kalashas for pancha-gavyam
4 kumbhas for adhivāsa.
9 kumbhas for abhishekam
4 kuthu villakus
20 small trays
20 bowls
20 kinnams

PREPARATIONS TO BE MADE FOR EACH PHASE.

1. YĀGAŚĀLA PRAVEŚA

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray with fruit - 16 bananas.
pañcapātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,
Offering of Dakṣiṇa — Tray with akṣata, candan, kumum, flowers, tāmbūlam and bowel with coins.

2. VIŚVAKSENA ĀRĀDHANAM

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy.
pañcapātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,

3. PUṆYĀHA VĀCANAM

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy.
pañcapātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,
kumbha - threaded, 5 mango leaves, coconut coloured yellow, banana leaf, a pile of rice, a 5 darbha kūrca, 26 darbha kūrca.

4. ĀCĀRYA RITVIK VARAṆAM

Prepare a tray with — 2 yellow-coloured coconut, rice, fruit, gūḍa, betel, a bowl of gold coins, mango leaves, darbha, turmeric, flowers, gandha, silk cloth, dhūpa, dīpa, etc.
Trays with sets of dhotis for all the ṛtviks + tāmbūlam and flowers.

5. PRASĀDA GAMANA VĀSTU PŪJĀ

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, mustard seeds, camphor.
pañcapātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,
Offering tray with fruit - 20 bananas, sugar candy for dikpalakas
10 kumbhas - threaded, 50 mango leaves, coconut coloured yellow, 10 banana leaves, rice, 5 darbha kūrca x 10, pūrṇā-kumbha and a well-dressed kanya.

6. AGNI SANDHĀNAM

Preparation — sthaṇḍila, ghee, idhma, payasam, caru, lāja,
pūrṇāhuti — coconut, silk-cloth, tambūlam, idhma, flowers, akṣata.
A big a ball of red and yellow thread to tie around the temple.

7. MṚTA SAṄGRAHAṆAM

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, mustard seeds, camphor.
pañcapātra, dīpa-pātra, ghaṇṭa,
Offering tray with fruit - 4 bananas, 2 coconuts, sugar candy.
1 new spade, tray for the earth, a new cloth, āsanas for sitting.

8. PĀLIKA VIDHĀNAM & AṄKURĀRPAṆAM

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy.
pañcapātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,
Puṇyāha kumbha, 8 pālikās threaded, 8 piles of rice, 1 soma kumbha, 1 yellow coconut, 5 mango

leaves, 21 darbha kūrca, kumbha vastra, milk, leaves of the dūrva, aśvattha, bilva and darbha. The earth collected & cow dung. Seeds = paddy, mung, black sesame, corn, mustard, pepper, urad, horse-gram (kolutthu), white beans.

9. PRATISARBANDHA JAPA KRAMAḤ

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy.
pañcapātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,
A sthaṇḍila, banana-leaf, rice, a kumbha, yellow coconut, 5 mango leaves, a 21 darbha kurca, kumbha-vastra. Rakṣa-sūtras comprised of 9 threads coloured yellow, a small kinnam with ghee.

10. MŪRTI KUMBHA STHĀPANAM

One kumbha for each mūrti with mango-leaves, kūrcas, coconuts and kumbha vastras. etc.
Madhya vedi is covered three layers of grain —1. paddy 2. sesame, 3 white rice— each covered with a cloth.

11. PAÑCA-GAVYA VIDHIḤ

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy.
pañcapātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,
Pancha-gavya — cow-dung, cow-urine, milk, ghee, yoghurt, water with kuśa in separate vessels.
1 large clay vessel for mixing.

12. PAÑCĀMṚTA ABHIṢEKA KRAMAḤ

Preparation

- On a table or other surface spread paddy rice - cover with a new cloth; over this spread a layer of black sesame seed and cover with another cloth; over this spread a layer of white rice.
- Arrange the kalaśas on this āsana in the manner shown in the diagram to the right.

	3 Honey	
2 milk	5 ghee	4 sugar
	1 yoghurt	

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy, madhu-parkam, vastra and ornaments for the deities, 4 ghee lamps.
pañca-pātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,

13. AGNI PRATIṢṬHA

Equipment for agni-manthana, magnifying glass or matches.
Ghee, sesame seeds, idhma, akṣata, sruk & sruvas for each kuṇḍa.
a new cloth, a rakṣa-sutra of 7 threads stained with turmeric for each bera.
Spread a load of rice in the form of a circle, cover with a cloth and spread sesame.
Cover with another cloth draw a lotus and place the simhāsana upon this.
In front of the Lord spread out a square heap of rice.
Prepare four kalaśas with coconuts and five mango leaves each.
A palanquin if procession will take place.

14. CAKRĀBJA MAṆḌALA NYĀSA

Draw maṇḍala with the grains.

15. JALĀDHIVĀSA

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor, mustard seeds.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy,
pañca-pātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa, 4 standing lamps
Prepare vessel for jalādhivāsa.
Pots of scented water with flowers.
a 28 darbha kurca, parimala-dravya.
5 kalaśas with yellow coconuts, mango leaves, 21 darbha-kurcas etc.
A new cloth.

16. BALI-KRAMAM

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor, mustard seeds.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy,
Mix banana, lāja, dadhi and flour into four big balls.

17. DHĀNYĀDHIVĀSA & ŚAYANĀDHIVĀSA

1 pūrṇa kumbha, 4 bags of rice.
2 New cloths, 1 big bowl of sesame seeds, bunch of darbha grass, a tiger/deer skin, and beautiful bed-spreads.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy,

18. BERA UTTHĀPANAM

Viśvaksena and Puṇyāha vācana kumbha.
Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
2 Offering trays with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy,
pañca-pātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa.

19. ABHIṢEKAM

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering trays with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy.
Banana leaves and rice, 9 kumbhas.

1. ghee
2. pādyam
3. arghyam
4. ācamanam
5 pañca-gavya
6. yoghurt
7. milk
8. honey
9. fruit juice

7. kṣīraṁ	4. ācamanam	8. madhu
3. arghyaṁ	1. ghṛtam	5. pañcagavyaṁ
6. dadhi	2. pādyam	9. phalavāri

20. NETRA UNMILANAM

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray - coconut, 2 bananas, sugar-candy.
Puṇyāha jalam. A screen, 2 trays with little piles of rice, paddy and sesame between cloths.

2 cups - one of gold with honey and one of silver with ghee. 2 skewers.

Maṅgala Dravya — A cow, well-dressed virgin, durva, turmeric, honey, akṣata, nava-dhānyam, śaṅkha, cakra, gadā, padma, khadga, pātaka, bheri, darpaṇam, kumbha, matsya-yugma.

21. PĪṬHA PŪJĀ

Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, incense, tāmbūlam, camphor.
Puṣpa-bhājanam with extra flowers.
Offering tray - coconut, 2 bananas, sugar-candy.

22. RATNA & YANTRA NYĀSAM

5 or 9 gems for each bera and their respective yantras.

23. MŪRTI STHĀPANAM

aṣṭha-bandha and a small umbrella
Tray with coconut, flowers, betel and cash for the go-dānam

24. SUDARŚANA HOMAM

Set up for Kumbha.
Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
Offering tray with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy,
pañca-pātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,

25. PARAÑJYOTI HOMAḤ

Puṇyāha vācana kumbha.
Pūjā tray with akṣata, candan, kumum, flowers, incense, tāmbūlam, camphor.
2 Offering trays with fruit, coconut, 2 bananas, sugar candy,
pañca-pātra, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa,
Idhma, ghee, caru, lotus seeds, sesame seeds, paddy and samit for oblations.
pūrṇahuti - tray with coconut, silk cloth, betel, flowers, akṣata, coins, samit.

26. TATTVA HOMAS

Ghee, idhma and samit, bowl for collecting sampātam.
East kuṇḍa — honey, South — milk, West — yoghurt, North — ghee
For north kuṇḍa jaggery, ghee & honey

Mahā Pūrṇāhuti

4 pūrṇāhuti trays — coconuts, silk saris, flowers, samit, puffed rice, tāmbūlam, coins.

27. MAHĀ KUMBHA ABHIṢEKAM

Ceremonial Umbrellas for the kumbhas, turbans for all those carrying kumbhas.

28. MŪRTI ABHIṢEKAM

A cow, well-dressed virgin, durva, turmeric, honey, akṣata, nava-dhānyam, śaṅkha, cakra, gadā, padma, khadga, pātaka, bheri, darpaṇam, kumbha, matsya-yugma.

29. PĀTRA-KALPANAM & ĀRĀDHANAM

Pañca-pātras, tiru-kāveri, pratigṛhya pātra, dīpam, dīpa-pātra, dhūpa-pātra, ghaṇṭa, puṣpa-bhājanam, plota-vastra, parimala-dravya, darbha-muṣṭi, tiruman, kumkum, dhūpam, karpūram.

30. MAHĀ NAIVEDYAM

A table set up with all the food items. A screen.
Balidānam — Mix banana, lāja, dadhi and saktu (flour) together and make four piṇḍas.

31. MAHĀ NIRĀJANAM AND PUSPĀÑJALI.

Prepare all the lights that are to be offered, *eka-mukha, dvi-mukham, tri-mukham, pañca-mukhāṁ*, *nakṣatra dīpam*, etc. as well as the chatra, cāmra, fan, etc.

32. TIRU KALYĀṆA MAHOTSAVA

2 tables - one for Perumal and one for the Tāyārs.
Set up for viśvaksena pūjā and puṇyāha-vācanam.
Prepare a cord of 5 or 7 silken or cotton strands place it on a yellowed coconut
Garlands as required. Madhu-parkam, yellowed coconut for maṅgala sutras on a tray with rice.
2 or 3 large bowl of akṣata. Naivedyam.
homa kuṇḍa, idhma, samit, ājyam, lāja
2 yellowed coconuts for rolling.

33. ĀCĀRYA ṚTVIK SAṀBHĀVANA

Trays with items of clothing, fruit, tāmbūlam, flowers and dakṣiṇa.

MUDRAS

Āvāhana Mudras

Kurma (Dhyanam)

1. āvāhani

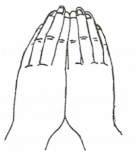
2. Sthāpani

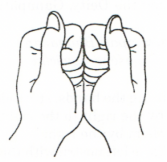
3. Sannidhāpani

4. Sannirudhani

5. Sanmukhi

6. Astra (clapping)

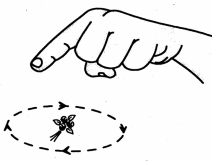
7. Avaguṇṭana

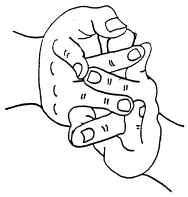
8. Dhenu

9. Yoni

Purificatory Mudras

1. Kumbha A

Kumbha B

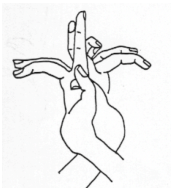
2. Garuḍa

3. Dhenu

4. Śankha

5. Cakra A

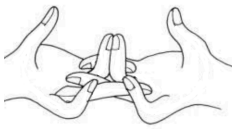
6. Meru

7. Gālini

8. Matsya

General Viṣṇu Mudras

Kirīṭa

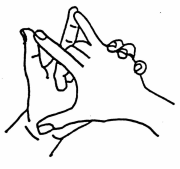
Kūrma

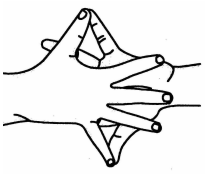
Cakra B

Gadā

Padma

Khadga

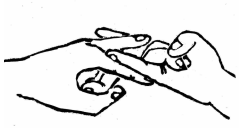
Śrivatsa A

Śrivatsa B

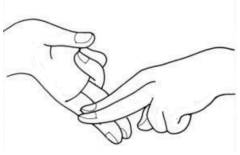
Śrivatsa C

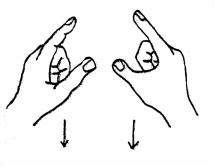
Vanamāla A

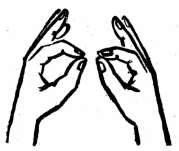
Vanamāla B

Kaustubha A

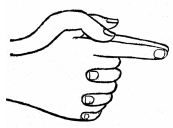
Kaustubha B

Chāpa

Musala A

Musala B

Ananta

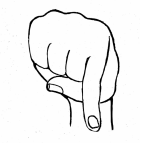
Viśvaksena

Naivedya Mudras

1. Dhenu

2. Yoni

3. Grāsa

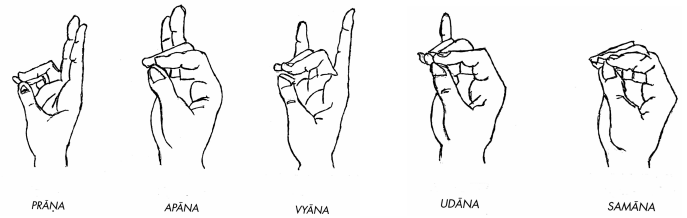

4 – 8. Prāṇāyāma Mudras

Divya M.

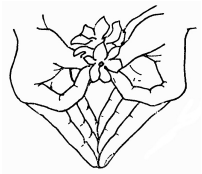
Nārāca M.

Aṅkuśa

Prāṇāyāma

Kurma

Upacāra Mudras

Argham

Pādyam

Ācamanam

Snānam

Vastram/Upavītam

Alaṅkāra

Gandham*

Puṣpam A*

Puṣpam B

Dhūpam*

Dīpam A

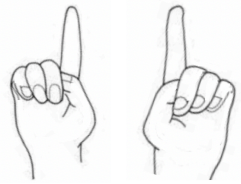
Dīpam B

Naivedyam

Aṣṭha Maṅgala Mudras

Śaṅkha

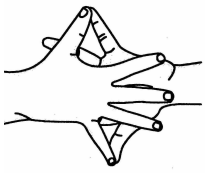

cakra

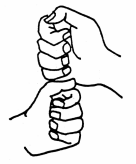

Jaya-patāka

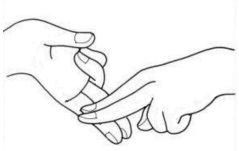

Śrīvatsa

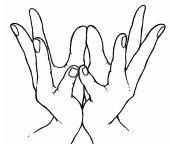

padma

Matsya Yugma

Pūrṇa Kumbha

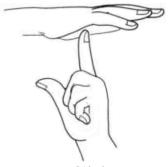

Chhatra